

STRATEGIE ROZVOJE ZLÍNSKÉHO KRAJE 2030

Aktualizace z roku 2023

Dokument schválen Zastupitelstvem ZK dne 4. 3. 2024

Zpracovatelé: Ing. Petr Zahradník, MSc. a pracovníci Odboru strategického rozvoje kraje,
Krajský úřad Zlínského kraje

Zpracováno v období březen 2023 – leden 2024

OBSAH

1. ÚVOD	1
1.1 Metodika tvorby a struktura dokumentu	1
2. ANALYTICKÁ ČÁST.....	3
2.1 Socioekonomická charakteristika kraje	4
2.1.1 Ekonomika a trh práce	6
2.1.2 Lidé a kvalita života	33
2.1.3 Infrastruktura a kvalita prostředí.....	81
2.2 Naplňování pilířů a cílů SRZK 2009 – 2020.....	106
2.2.1 Zhodnocení naplnění indikativního finančního rámce SRZK 2030	106
2.2.2 Celkový rozbor aktivit zpracovaných Plánů rozvoje vzhledem k pilířům a cílům SRZK 2009-2020	108
2.2.3 Skutečné čerpání výdajů dle jednotlivých sektorů a fondů Zlínského kraje.....	113
2.3 Vyhodnocení využívání evropských a národních dotací ve Zlínském kraji	114
2.3.1 Zhodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků EU v období 2014 – 2020.....	114
2.3.2 Zhodnocení vnitřních disparit Zlínského kraje v čerpání dotačních prostředků.....	117
2.3.3 Postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků v období 2021+	125
2.3.4 Integrované nástroje v kohezní politice ve Zlínském kraji.....	131
2.4 Struktura osídlení a vymezení regionálních disparit ve Zlínském kraji	135
2.4.1. Struktura osídlení ve Zlínském kraji	135
2.4.2. Vymezení regionálních disparit	137
2.5 Vazba SRZK 2030 na nadřazené strategické dokumenty na národní a evropské úrovni.....	142
2.5.1 Národní úroveň.....	142
2.5.2 Evropská úroveň - programové období 2021-2027	150
2.6 Vývojové trendy na evropské a globální úrovni	160
2.6.1 Ekonomické okolnosti regionálního sblížení	160
2.6.2 Demografický parametr	160
2.6.3 Investičně-inovační potenciál	161
2.6.4 Klimatická neutralita a nezbytná odolnost.....	166
2.6.5 Další potřeby a nová témata	168
2.6.6 Klasifikace megatrendů	168
2.7 Shrnutí analytické části a východiska pro návrhovou část SRZK 2030	175
2.7.1 SWOT analýza	175
2.7.2 Komentář SWOT analýzy a převodník k návrhové části.....	179

3. NÁVRHOVÁ ČÁST	182
3.1 Struktura návrhové části	182
3.2 Vize SRZK 2030	184
3.3 Horizontální charakteristiky a průřezová témata návrhové části	184
3.3.1 Marketingová komunikace aktualizované SRZK 2030 a propagace kraje jako dobrého místa pro život	186
3.4 Popis Priorit, Oblastí priorit a typových opatření v jednotlivých pilířích	187
3.4.1 Pilíř 1: EKONOMIKA A TRH PRÁCE	187
3.4.2 Pilíř 2: LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA	223
3.4.3 Pilíř 3: PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT	262
4. IMPLEMENTACE	304
4.1 Pozice a význam dokumentu	304
4.2 Způsob implementace a monitoringu plnění	304
4.2.1 Plán rozvoje	306
4.2.2 Partnerství a principy naplňování	306
4.2.3 Období platnosti a aktualizace dokumentu	307
4.2.4 Vazba SRZK 2030 na SRR 21+	308
4.3 Indikativní odhad finančních nákladů realizace	310
4.4 Monitorovací ukazatele naplnění strategie	312
5. ZÁVĚR – MANAŽERSKÉ SHRUTÍ SRZK 2030	313
SEZNAM ZKRATEK	321
SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ	327
ZDROJE DAT	332

1. ÚVOD

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 (také SRZK 2030), jako základní strategický rozvojový dokument Zlínského kraje pro období do roku 2030, svým zaměřením navazuje na Strategii rozvoje Zlínského kraje 2009 – 2020 (SRZK 2020). Potřeba zpracování základního strategického rozvojového dokumentu vychází ze zákona o podpoře regionálního rozvoje (zákon č. 248/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a zároveň je snahou přinést novou dlouhodobou vizi rozvoje kraje do roku 2030. Současně také reflektuje formování podoby nové kohezní politiky po roce 2020 a reaguje na strategické dokumenty na národní úrovni - Strategický rámec Česká republika 2030 a Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ a Národní RIS3 strategie.

SRZK 2030 byla schválena Zastupitelstvem Zlínského kraje dne 4. 5. 2020, s předpokládanou aktualizací cca v polovině období platnosti dokumentu. Vzhledem k poměrně výrazným dopadům změněných podmínek v ČR i světě (pandemie COVID, energetická krize, válka na Ukrajině) v letech 2020 – 2022 uložila Rada Zlínského kraje již 6. 2. 2023 zpracování aktualizace tohoto dokumentu, která byla prováděna dle následujícího harmonogramu:

1.1 Metodika tvorby a struktura dokumentu

Aktualizace Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 proběhla v širokém partnerství s klíčovými aktéry regionálního rozvoje na území kraje prostřednictvím jejich zapojení do pracovních skupin ustavených pro tvorbu této strategie dle tematického zaměření jejich jednotlivých částí (pilířů) a dalších relevantních platforem pro spolupráci s územními partnery, včetně relevantních výborů Zastupitelstva Zlínského kraje.

Vlastní zpracovatelský tým strategie byl vytvořen na odboru strategického rozvoje a pracuje v úzké spolupráci s Ing. Petrem Zahradníkem, MSc., externím facilitátorem a zpracovatelem vybraných kapitol analytické části a návrhové části SRZK 2030. Zpracovatelský tým v souladu s přijatým časovým harmonogramem předložil jednotlivé výstupy pracovním skupinám (vzniklým podle tří pilířů Strategie) a koordinačnímu výboru (složenému z politických představitelů kraje a klíčových regionálních partnerů), k diskusi a schválení dosavadního směru zpracování dokumentu.

Celkem v procesu přípravy aktualizace SRZK 2030 byla uskutečněna 2 zasedání jednotlivých pracovních skupin a koordinačního výboru. V rámci uskutečněných jednání pracovních skupin byly diskutovány a připomínkovány návrhy klíčových dílčích částí SRZK 2030, tedy analytické a návrhové části dokumentu. Všechny připomínky od členů pracovních skupin a dalších partnerů v území byly vypořádány, větší část z nich byla zapracována do finální verze aktualizovaného dokumentu.

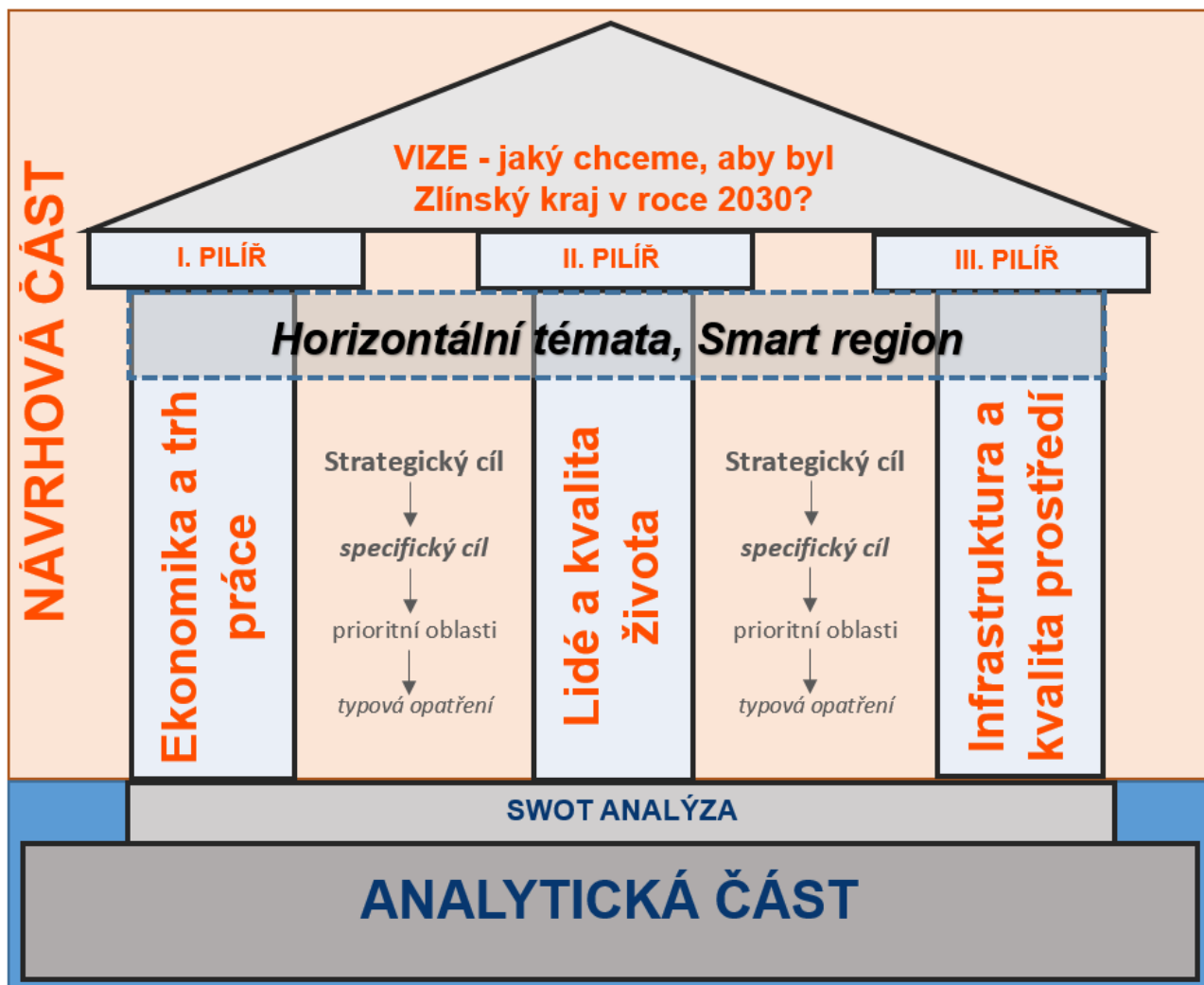
SRZK 2030 i její aktualizace prováděná v roce 2023 je založena na relativně robustní analýze dat, statistických ukazatelů a rešerši rozvojových dokumentů na evropské, národní i regionální úrovni. Důležitým prvkem analytické části je SWOT analýza a její závěry. Analytická část tak tvoří komplex klíčových zjištění, výzev a problémů, které se staly zásadními vstupy pro tvorbu návrhové části.

Návrhová část naplňuje formulovanou vizi rozvoje Zlínského kraje do roku 2030 a má pilířovou strukturu, která je dále podrobně rozpracována až na úroveň typových opatření a klíčových aktivit.

Velká pozornost je věnována zásadním mezpilířovým (horizontálním) vazbám. Strategie se nesnaží rozvoj území vnímat „resortně“, tedy řešit jednotlivé tematické oblasti izolovaně, ale naopak je vzájemně propojovat a hledat synergické efekty, využívat nové přístupy a témata, mj. v souvislosti s konceptem SMART region.

Pozornost je věnována implementaci SRZK 2030, jako klíčovému předpokladu pro její úspěšné naplnění.

Obrázek 1: Schéma struktury platné SRZK 2030 před aktualizací

Zdroj: vlastní zpracování

2. ANALYTICKÁ ČÁST

Velmi podstatnou součástí SRZK 2030 je analýza prostředí, v němž jsou naplňovány rozvojové cíle a řešena rozvojová témata. V rámci analýzy jsou popsány dlouhodobé vývojové trendy tohoto prostředí, včetně provedení srovnání s ostatními kraji ČR. Původní analytická část zpracovaná v roce 2019 je aktualizována z pohledu nových dat, ale i nových trendů a neočekávaných skutečností - např. pandemie COVID-19, Green Deal a související evropské nařízení, válka na Ukrajině, výrazný růst cen energií, které mohou v některých případech významně ovlivnit budoucí směry vývoje Zlínského kraje.

Z výše uvedených skutečností, které znamenají negativní vývoj vnějších podmínek, vznik nových témat a nástrojů na úrovni EU a nutnost reakce na ně na krajské úrovni, vyplynula **akutní potřeba aktualizace Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030**, k níž bylo přistoupeno v roce 2023.

Struktura analytické části

Kapitola 2.1 analytické části popisuje vývoj socioekonomických ukazatelů (vývoj v čase, srovnání krajů) ve třech definovaných tematických oblastech (Ekonomika a trh práce, Lidé a kvalita života, Infrastruktura a kvalita prostředí) a jejich tematických podoblastech. Kapitola 2.2 se zabývá vyhodnocením naplňování pilířů a cílů SRZK 2030 prostřednictvím vyhodnocení indikativního finančního rámce i ročních Plánů rozvoje a čerpání rozpočtu Zlínského kraje. V kapitole 2.3 jsou shrnuta data o využívání evropských, národních i krajských dotací v končícím období 2014 – 2020 i nově se rozvíjejícím období 2021+ ve Zlínském kraji. Následující kapitola 2.4 obsahuje vymezení regionálních disparit na úrovni SO ORP, s nástínem tematického vymezení i na nižších úrovních. Kapitola 2.5 popisuje vazbu SRZK 2030 na nadřazené strategické dokumenty na úrovni ČR i EU. V kapitole 2.6 je shrnut kontext evropských a globálních vývojových trendů. Poslední kapitola analytické části (2.7) je shrnující. Je v ní obsažena souhrnná SWOT analýza a jsou zde také představena východiska pro návrhovou část SRZK 2030.

2.1 Socioekonomická charakteristika kraje

Zlínský kraj (ZLK) svou rozlohou (3 963 km²) je 4. nejmenším krajem České republiky. K 31. 12. 2022 zde žilo 580 531 obyvatel. Kraj je tvořen 4 okresy, 13 správními obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a 25 správními obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (SO POÚ). V kraji je celkem 307 obcí, z toho 30 se statutem města.

Největším městem je Zlín se 74,2 tis. obyvateli. Více než 20 tis. obyvatel mají pouze 4 další města a to Kroměříž (28,2 tis.), Vsetín (25,4 tis.), Uherské hradiště (24,8 tis.) a Valašské Meziříčí (22,6 tis.). Do kategorie 10 až 20 tis. obyvatel náleží Otrokovice, Uherský Brod, Rožnov pod Radhoštěm a Holešov. Ve srovnání s průměrem ČR kraj vykazuje menší podíl městského obyvatelstva a naopak mírně vyšší hustotu osídlení.

Tabulka 1: Vybrané ukazatele za Zlínský kraj a ČR (2022)

	Počet obcí celkem	z toho se statutem města	Podíl městského obyvatelstva (v %)	Hustota obyvatelstva (osoby/km ²)
Zlínský kraj	307	30	58,3	146,5
ČR	6 258	609	68,6	137,3

Zdroj: ČSÚ

Milníky vývoje

Dlouhodobý horizont

Mezi základní dlouhodobý trend, který ovlivnil vývoj a současnou situaci Zlínského kraje, bezesporu patří výrazný ekonomický růst, který byl v dlouhodobém časovém horizontu (cca 10 let) jeden z nejvyšších mezi regiony ČR (3. – 4. místo mezi kraji ČR), a který byl podpořený prostředky kohezní politiky EU ve dvou obdobích (2007 – 2013 a 2014 – 2020).

Významný impulz pro rozvoj kraje znamenalo zejména programové období 2007 – 2013, především pro kraj finančním objemem i tematickým zaměřením zásadní ROP Střední Morava. Šlo o významný zdroj prostředků pro kraj mimo tematické národní OP, zaměřený zejména do oblasti podpory cestovního ruchu a dopravní infrastruktury. Na toto programové období navázalo programové období 2014 – 2020, které přineslo zásadní změnu v podobě centralizace distribuce finančních prostředků do území prostřednictvím uplatnění integrovaných nástrojů a principů územní dimenze.

Ve sledovaném období byl růst ekonomiky následován poklesem nezaměstnanosti.

Tabulka 2: Vývoj hodnoty HDP Zlínského kraje na obyvatele ve standardu kupní síly vůči průměru EU27 a ČR (v %)

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
HDP/obyvatele (EU27 = 100 %)	70,2	69,5	71,7	75,7	75,4	75,5	77,5	76,9	79,0	78,7	77,2	74,7
HDP/obyvatele (ČR = 100 %)	83,3	83,0	83,9	86,4	85,0	84,9	85,2	83,5	84,8	84,3	84,2	82,7

Zdroj: ČSÚ

Období od roku 2020

K utlumení pozitivního vývoje ekonomiky došlo v průběhu let 2020 až 2022 z několika důvodů. Prvním důvodem byly dopady pandemie COVID, která vedla k zásadnímu poklesu ekonomických aktivit. Následně dochází k výraznému růstu cen energií a inflace, včetně dalších souvisejících dopadů válečného konfliktu na Ukrajině.

V reakci na tyto události dochází ke vzniku **nových nástrojů EU**, řešící nejen tyto nově vzniklé krize, ale též zásadní témata s rostoucím významem, jako je **digitalizace, klimatická změna a energetická krize**. Na **nové evropské iniciativy** (Green Deal, NextGenerationEU, RePowerEU, Fit for 55, Digital Decade) navazují nově vzniklé nástroje (např. RRF – Národní plán obnovy, Modernizační fond.).

Monitoring - kontextové ukazatele naplňování SRZK 2030

Na úrovni SRZK 2030 jsou z hlediska monitoringu sledovány kontextové monitorovací ukazatele (označené K1 – K5), které popisují základní vývojové charakteristiky Zlínského kraje v delší časové řadě, včetně celorepublikového srovnání – pořadí Zlínského kraje (ZLK) mezi všemi kraji a jaké % z celkové či průměrné celorepublikové hodnoty činí hodnota za ZLK.

Tabulka 3: Kontextové monitorovací ukazatele naplnění SRZK 2030

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech						Pořadí ZLK mezi kraji (a % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
K1	Hrubý domácí produkt na 1 obyv. (EU27=100)	77,5	76,9	79,0	78,7	77,2	74,7	6. (85,2)	6. (83,5)	6. (84,8)	6. (84,3)	6. (84,2)	6. (82,7)
K2	Počet obyvatel (tis.)	583,1	582,9	582,6	580,0	572,4	580,5	9. (5,50)	9. (5,47)	9. (5,45)	9. (5,42)	9. (5,44)	9. (5,36)
K3	Index stáří	133,0	134,8	137,2	138,2	140,8	141,0	2. (108,9)	2. (109,4)	2. (110,1)	2. (110,1)	3. (109,9)	2. (111,8)
K3.1	Podíl obyvatel ve věku 65 let a více	19,9	20,3	20,8	21,1	21,6	21,7	2. (5,68)	2. (5,68)	2. (5,69)	2. (5,68)	2. (5,70)	2. (5,70)
K4	Podíl nezaměstnaných	3,4	2,6	2,4	3,2	2,7	2,9	7. (-0,4)	6. (-0,5)	6. (-0,5)	4. (-0,8)	2. (-0,8)	2. (-0,8)
K5	Čerpání prostředků ESIF ve Zlínském kraji (mld. Kč)	5,52	4,27	4,44	5,13	5,01	1,01	13. (3,73)	11. (3,96)	10. (5,00)	8. (5,63)	6. (6,06)	7. (4,23)

Zdroj dat a komentáře k jednotlivým ukazatelům K1 – K5:

K1 – data z www.czso.cz (Regionální účty). Jedná se o ukazatel, který vyjadřuje hodnotu vytvořeného Hrubého domácího produktu (HDP) na 1 obyvatele kraje, vztáženou k hodnotě za celou EU27, kdy hodnota EU27 se rovná 100. Hodnota za Zlínský kraj dlouhodobě roste, Zlínský kraj se tedy pozvolně přibližuje úrovni EU27. Pokles v letech 2020 až 2022 je dán útlumem ekonomiky z důvodu proticovidových opatření a dopadů následných událostí. Z hlediska srovnání s ostatními kraji ČR si Zlínský kraj udržuje 6. nejlepší pozici a jeho HDP na 1 obyvatele osciluje v rozmezí 83 - 85 % celorepublikové úrovně.

K2 – data z www.czso.cz (Veřejná databáze – obyvatelstvo). Počet obyvatel kraje dlouhodobě klesá. I když si kraj udržuje dlouhodobě 9. pozici mezi kraji ČR, jeho podíl na obyvatelstvu ČR klesá ročně o cca 0,02 – 0,03 procentní body (p. b.). Údaje za roky 2021 a 2022 nejsou konzistentní s údaji předcházejícími. V roce 2021 došlo k úpravě údaje na základě výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2021 (zreálnění počtu obyvatel). V roce 2022 došlo k započtení občanů Ukrajiny, kteří pobývali na území kraje (ČR) z důvodu válečných událostí na Ukrajině. Obdobná úprava počtu obyvatel proběhla ve většině krajů ČR.

K3 – data z www.czso.cz (Veřejná databáze – obyvatelstvo). Index stáří je počet obyvatel ve věku 65 let a starších, vztážených na počet dětí ve věku 0 – 14 let. Tento index postupně roste v celé ČR, nicméně ve Zlínském kraji dosahuje 2. nejvyšší hodnotu mezi kraji ČR (po Královéhradeckém kraji). Hodnota indexu stáří kraje přesahuje hodnotu za celou ČR o více než 10 %.

K3.1 – data z www.czso.cz (Veřejná databáze – obyvatelstvo). Ukazatel podílu obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel doplňuje index stáří a jeho růst přesněji demonstruje stárnutí populace kraje. Ve Zlínském kraji dosahuje 2. nejvyšší hodnoty mezi kraji ČR (po Královéhradeckém kraji). Protože

však počet obyvatel ve věkové kategorii „65 let a více“ roste v celé ČR, podíl Zlínského kraje na počtu těchto obyvatel v rámci celé ČR se zvyšuje nepatrně (5,68 – 5,70 %).

K4 – data z www.czso.cz (Veřejná databáze – zaměstnanost, nezaměstnanost). Podíl nezaměstnaných na počtu obyvatel ve věku 15 – 64 let do roku 2019 klesal, poté v souvislosti s pandemií COVID vzrostl. V následujícím roce opět poklesl, aby poté opět vzrostl v souvislosti s událostmi na Ukrajině. Pozice Zlínského kraje mezi kraji ČR se v posledních letech zlepšovala, dokonce i v letech 2020 a 2021, kdy kraj dosáhl 4., resp. 2. nejnižší podíl nezaměstnaných. Pozici si kraj udržel i v roce 2022. Rozdíl hodnoty podílu nezaměstnaných v kraji se od hodnoty za celou ČR se stále ve prospěch Zlínského kraje zvětšuje (z 0,4 p.b. na 0,8 p.b.).

K5 – data z databáze MS2014+. Jde o souhrnný objem dotací EU všech identifikovaných projektů, kterým byla schválena dotace ze sledovaných operačních programů v daných letech 2017 – 2022. Zlínský kraj v tomto ukazateli patří spíše mezi podprůměrné kraje, i když se jeho pozice v posledních letech zlepšuje. Důvodem je určité zpoždění významných investičních projektů oproti jiným regionům. V roce 2022 je objem schvalovaných projektů již výrazně nižší oproti předchozím letům, vzhledem ke končícímu období 2014 – 2020.

2.1.1 Ekonomika a trh práce

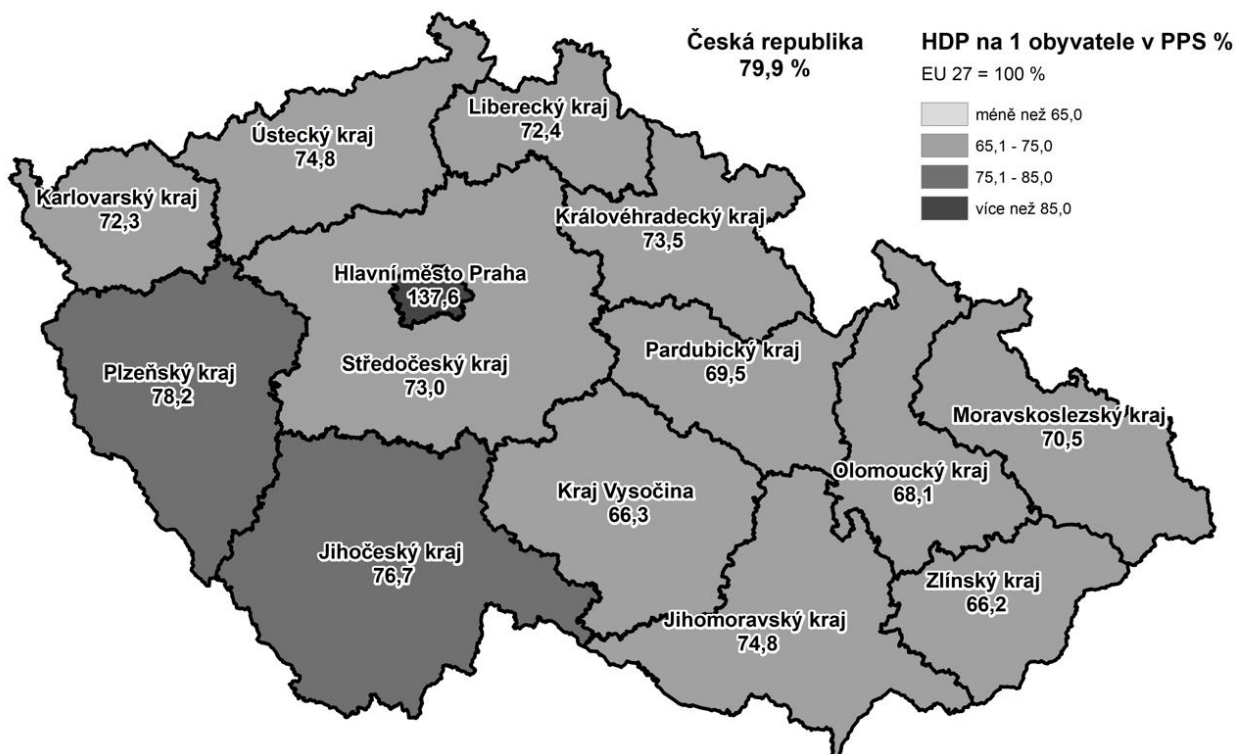
2.1.1. a) Ekonomická výkonnost

V posledních cca 30 letech Zlínský kraj prošel strukturálními změnami, jež významně poznamenaly charakter jeho ekonomiky a zařadily jej mezi úspěšnější regiony ČR v současnosti z hlediska ekonomické výkonnosti, ačkoliv v 90. letech minulého století patřil mezi periferní a ekonomicky méně výkonné regiony, mimo hlavní rozvojové osy státu.

Při porovnání hodnot HDP na obyvatele (měřeno v PPS - standardu kupní síly) vůči průměru EU se Zlínský kraj dle publikovaných dat ČSÚ dostal z poslední pozice mezi 14 kraji ČR v roce 1996 na aktuálně 6. pozici v mezikrajském srovnání. V roce 2022 dosáhl úrovně 74,7 % HDP/ob. v PPS (EU27 =100 %) a na celkovém HDP ČR se Zlínský kraj podílí 4,5 %.

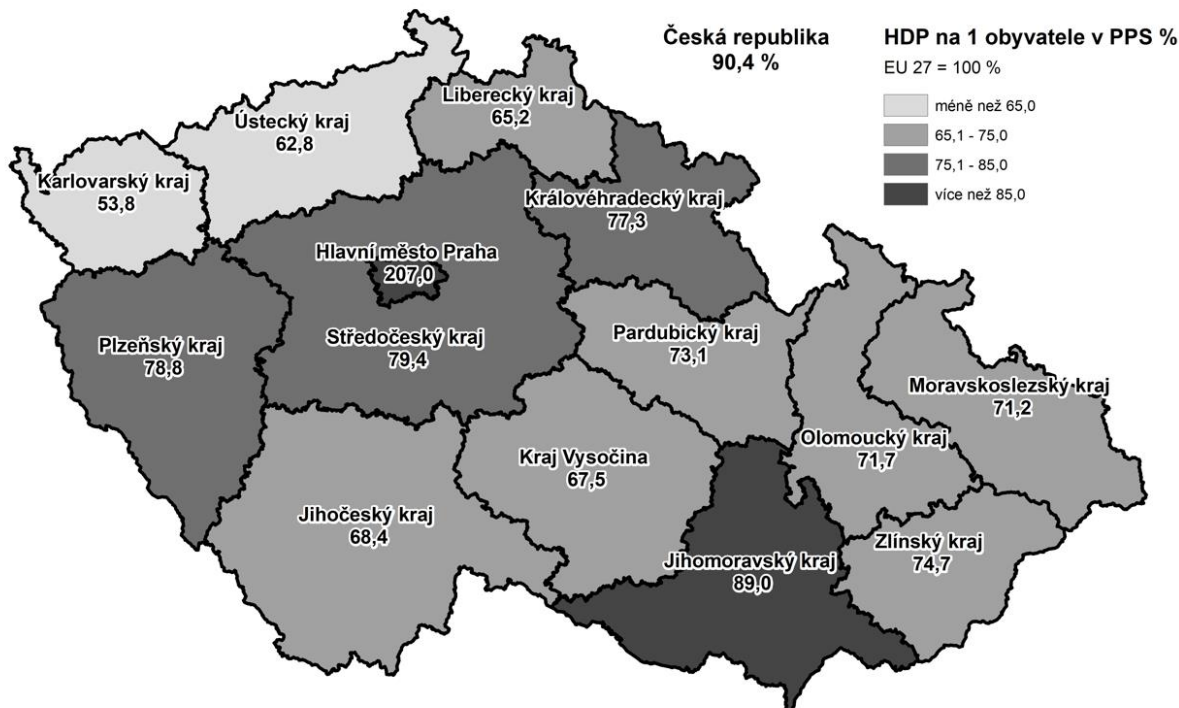
Nejvíce HDP vyprodukuje hlavní město Praha (28,4 %), naopak nejméně Karlovarský kraj (1,6 %). HDP Zlínského kraje v letech 2013 - 2019 zaznamenal čtvrtý nejrychlejší růst ze všech krajů ČR. Po celorepublikové stagnaci způsobené opatřeními proti COVID v roce 2020 byl ve Zlínském kraji v období let 2021 - 2022 opět zaznamenán lehce nadprůměrný růst v rámci ČR, i když s klesající dynamikou. Při přepočtu HDP na obyvatele je Zlínský kraj na 82,7 % celorepublikového průměru. Bez započtení hlavního města Prahy je to však už 101,1 %.

Obrázek 2: HDP v PPS (standardu kupní síly) v krajích v roce 1996 (průměr EU = 100 %) ¹

Zdroj: ČSÚ

Obrázek 3: HDP v PPS (standardu kupní síly) v krajích v roce 2022 (průměr EU = 100 %)

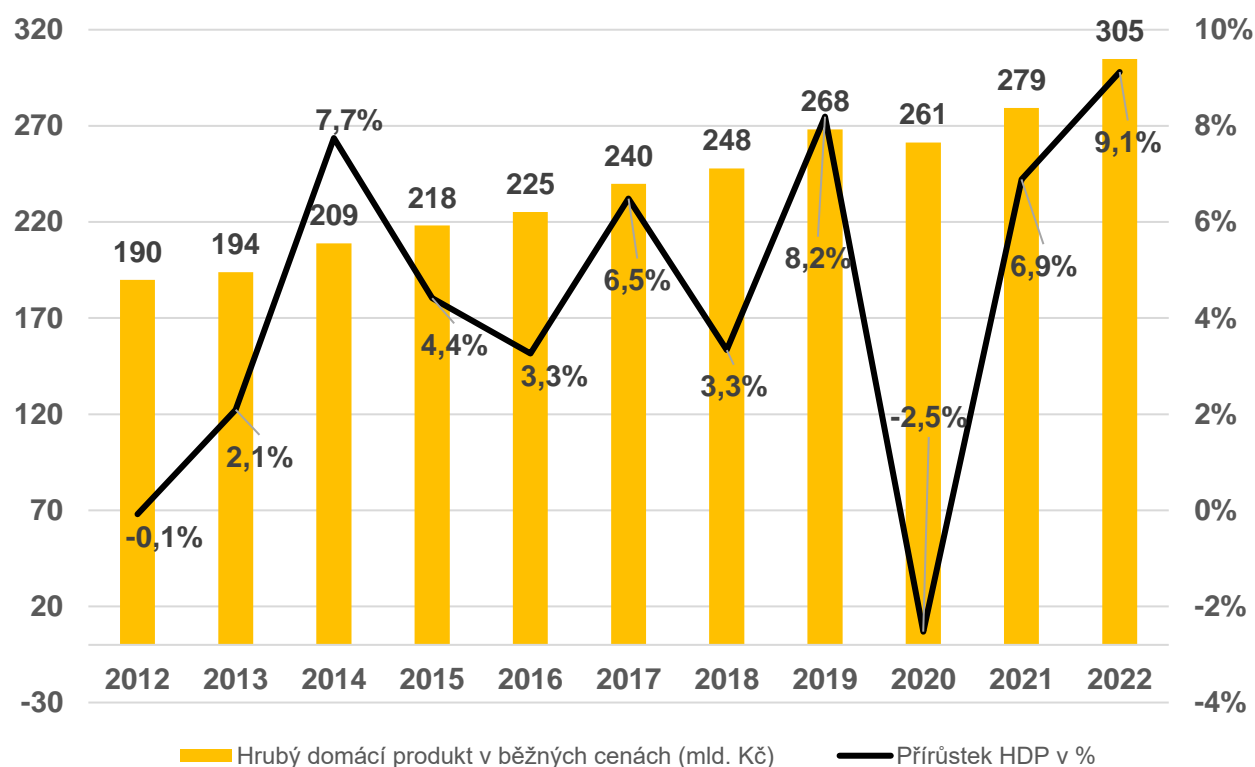
Zdroj: ČSÚ

¹ Data k Obrázku 2 a 3 jsou převzata z databáze regionálních účtů Českého statistického úřadu a jsou zde použity jiné škály oproti standardní typologii EU využívané v kohezní politice (regiony do 75 % a nad 75 % průměru EU v HDP na obyvatele).

Bližší pohled na období vývoje ekonomiky Zlínského kraje v letech 2012 – 2022 (Graf 1) ukazuje výkyvy v ročních tempích růstu HDP, které jsou zejména ovlivněny celosvětovou ekonomickou situací. Od mírného poklesu HDP v období doznávající recese v roce 2012 je v dalších sledovaných letech vykazován růst, jehož dynamika se liší. Nejvyšší tempa růstu jsou v „předcovidovém období“ dosažena v letech 2014 (nejvyšší růst v rámci celé ČR), 2019 (třetí nejvyšší růst v rámci ČR). Zdaleka nejvyšší tempo růstu je v roce 2022 a také 2021, toto je však ovlivněno nižší srovnávací základnou poklesu HDP v „covidovém“ roce 2020 a částečně i roce 2021. Rok 2020 znamenal nejvýznamnější pokles HDP v dlouhodobé historii kraje.

Z hlediska konvergence k průměru EU dochází v dlouhodobém horizontu k postupnému přibližování HDP na obyvatele ve Zlínském kraji k hodnotám EU. V období let 2014 - 2021 se pohybuje nad 75 % průměru EU a v roce 2019 bylo HDP na obyvatele ve Zlínském kraji dokonce na úrovni 79 % EU. V dlouhodobém horizontu jde o přibližování k EU poměrně dynamickým tempem, i když v posledních 3 sledovaných letech (2020 – 2022) dochází k mírnému poklesu vůči průměru EU. V období 2000 – 2010 HDP na obyvatele ve Zlínském kraji vzrostl z hodnoty cca 60 % průměru EU na cca 70 % průměru EU v roce 2010 a v roce 2022 je na hodnotě 74,7 % průměru EU.

Graf 1: Vývoj hrubého domácího produktu ve Zlínském kraji v letech 2009 – 2022

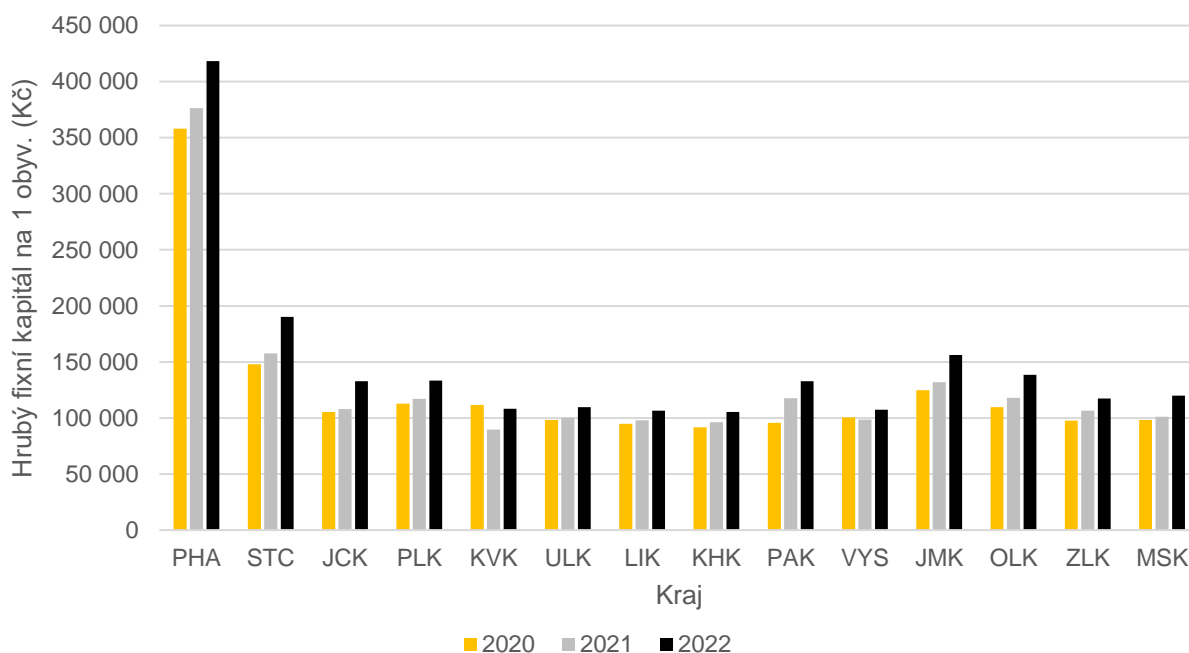
Zdroj: ČSÚ

I přes viditelný a zjevně úspěšný proces reálné konvergence k průměru EU však **Zlínský kraj stále zůstává podrozvinutým regionem s vysokým růstovým potenciálem v celostátním i unijním srovnání**. Po ekonomickém propadu v „covidovém“ období roku 2020 a následném zotavení v letech 2021 a 2022 je otázkou budoucí vývoj, s ohledem na vývoje ceny energií, vysokou inflaci a další negativní šoky v roce 2023, za které zatím sice nejsou k datu zpracování tohoto dokumentu k dispozici údaje HDP v regionálním členění, ale je potvrzena ekonomická recese za celou ČR.

Z hlediska struktury HDP je pro budoucí vývoj klíčová investiční aktivita regionu, tj. tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK). **Podíl Zlínského kraje na tvorbě hrubého fixního kapitálu** v roce 2022 činil 3,8 %, přičemž průměr posledních 20 let činí 4,1 %. Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele dosahuje

v letech 2020 - 22 ve Zlínském kraji cca 70 % celorepublikového průměru, což je méně než průměrná hodnota posledních 20 let. **V posledních 20 letech se THFK na obyvatele ve Zlínském kraji pohybuje kolem 73 % průměru ČR a nikdy ve sledované historii od roku 1995 nedosáhl 100 % průměrné hodnoty ČR.** Tento jev se následně projevuje i v ostatních ekonomických charakteristikách, např. mzdovém vývoji. Je předpoklad, že intenzivnější investiční aktivitě, zvláště ve velkých korporacích, odpovídá i vyšší mzdová hladina se všemi dalšími důsledky (spotřeba, úspory, existence dalších služeb atd.).

Graf 2: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v Kč v letech 2020 – 2022

Zdroj: ČSÚ

Sledované monitorovací ukazatele SRZK 2030, týkající se investiční aktivity ve Zlínském kraji (U.1.4.1 a U1.4.2), jsou uvedeny v tabulce níže. Tyto ukazatele potvrzují prohlubující se dlouhodobou podinvestovanost Zlínského kraje. SRZK 2030 i jí předcházející rozvojové dokumenty uvádí, že jednou z hlavních priorit pro dosažení dlouhodobého růstu by měly být masivní investice do zpracovatelského průmyslu, infrastruktury a služeb. Při **vztažení tvorby hrubého fixního kapitálu k HDP v běžných cenách je Zlínský kraj v letech 2017 – 2022 na hodnotách 21 – 22,4 % a patří mu průměrně 13. pozice ze 14 krajů.** Také v objemu přímých zahraničních investic patří Zlínský kraj dlouhodobě mezi podprůměrné regiony v ČR – toto je blíže popsáno v kapitole 2.1.1 c).

Tabulka 4: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – podíl THFK na HDP v regionu

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.4.1	Podíl THFK na HDP v regionu	22,4 % (12.)	21,0 % (12.)	22,0 % (13.)	21,7 % (13.)	22,2 % (12.)	22,4 % (13.)

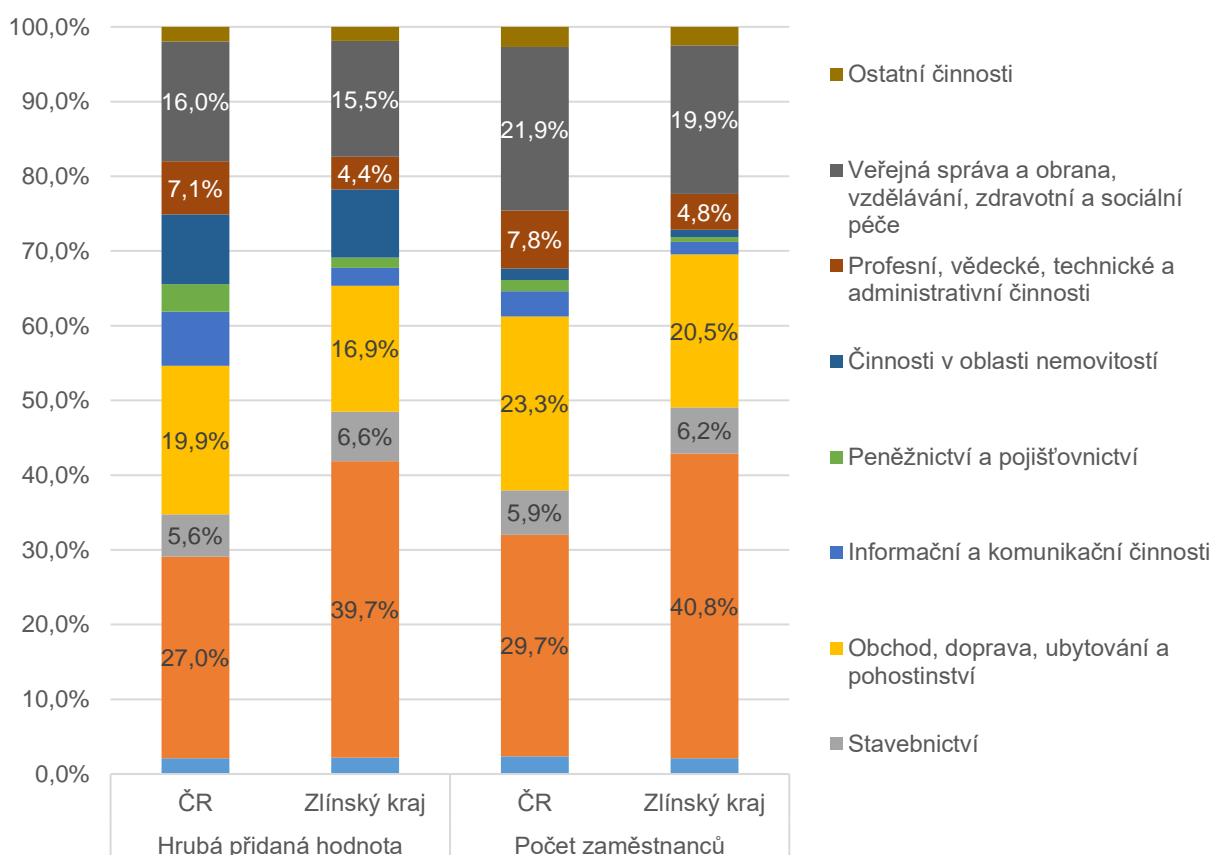
Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočet

Bližší pohled na investiční výkonnost v dlouhodobějším horizontu říká, že zatímco v ČR bylo mezi lety 2012 – 2022 tempo růstu THFK 70 %, ve Zlínském kraji je toto tempo pouze 55 %. Největším tahounem

růstu dle odvětvového členění je odvětví ICT, které ve sledovaném období na úrovni ČR narostlo na více než trojnásobek a v roce 2022 již přes 9 % investic v ČR směřuje do IT (ve Zlínském kraji je to přes 5 %). Mezi další odvětví, v nichž jsou vysoké objemy investic i vysoký nárůst v posledních 11 letech, patří v ČR stavebnictví, ve Zlínském kraji je však růst tohoto odvětví podprůměrný. Největší podíl na investicích v rámci Zlínského kraje (téměř třetina) má dlouhodobě zpracovatelský průmysl, jehož růst je však také spíše podprůměrný (45 % ve Zlínském kraji, 47 % v ČR). Poté následuje odvětví činností v oblasti nemovitostí, kde je však růst ve Zlínském kraji pouze 35 % (oproti 87 % v rámci ČR). Dalším dle významu je odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství, kde je dlouhodobý růst THFK ve Zlínském kraji s hodnotou 98 % vyšší než údaj za celou ČR (89 %). A pak jsou zde investice veřejného sektoru, tj. veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče, kde je na úrovni Zlínského kraje vykázáno tempo dlouhodobého růstu 77 %, zatímco na úrovni ČR je to 67 %.

Ekonomika Zlínského kraje je dlouhodobě charakterizována **vysokým podílem tradičních odvětví zpracovatelského průmyslu, který je výrazně zaměřen na export, a jak ukázalo období ekonomické recese v letech 2009 – 2012, je zranitelnější globálními výkyvy ekonomické výkonnosti**. Ačkoliv dochází k pozvolnému poklesu podílu průmyslu na úkor služeb ve Zlínském kraji, stále ve srovnání s ostatními kraji vykazuje Zlínský kraj nadprůměrný podíl průmyslu jak na ekonomické výkonnosti, tak na zaměstnanosti. Průmysl, těžba a dobývání se podílí v roce 2022 na hrubé přidané hodnotě kraje téměř 40 % (průměr ČR je 27 %) a na počtu zaměstnanců téměř 41 % (průměr ČR 30 %). Naopak terciální sféra (obchod a služby) je oproti průměru ČR na nižší úrovni, a to jak co do příspěvku k hrubé přidané hodnotě, tak co do zaměstnanosti.

Graf 3: Podíl sektorů ekonomiky na hrubé přidané hodnotě a počtu zaměstnanců (2022)

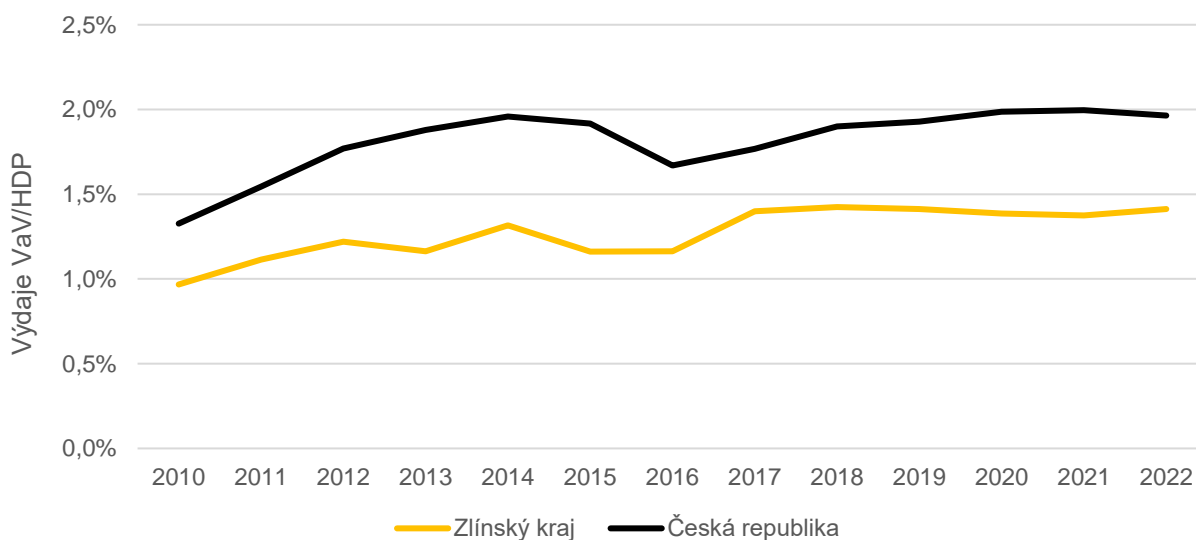
Zdroj: ČSÚ

Při pohledu na růst hrubé přidané hodnoty mezi lety 2012 – 2022 je v ČR i ve Zlínském kraji výrazně nadprůměrné odvětví ICT. Pokud vztáhneme tyto hodnoty na počet zaměstnanců, je ve Zlínském kraji nejvyšší růst v odvětvích „činnosti v oblasti nemovitostí“ a „peněžnictví a pojišťovnictví“, pak teprve následuje ICT. Růst hrubé přidané hodnoty na zaměstnance ve zpracovatelském průmyslu je ve Zlínském kraji nižší než na úrovni ČR. **Hrubá přidaná hodnota na zaměstnance ve zpracovatelském průmyslu v rámci ČR dosahuje v roce 2022 hodnoty 1,11 oproti hodnotě 1,06 ve Zlínském kraji.**

2.1.1. b) Výzkum a vývoj (VaV)

Zlínský kraj dlouhodobě kopíruje celorepublikový trend v podílu výdajů VaV na HDP, avšak drží se pod průměrem ČR. Od roku 2017 dochází ve Zlínském kraji k nárůstu podílu výdajů VaV na HDP s oscilací kolem 1,4 %, kterou si drží až do roku 2022. Tímto se řadí na 8. místo v mezikrajském srovnání.

Graf 4: Výdaje VaV ve Zlínském kraji a České republice v poměru k HDP (běžné ceny)

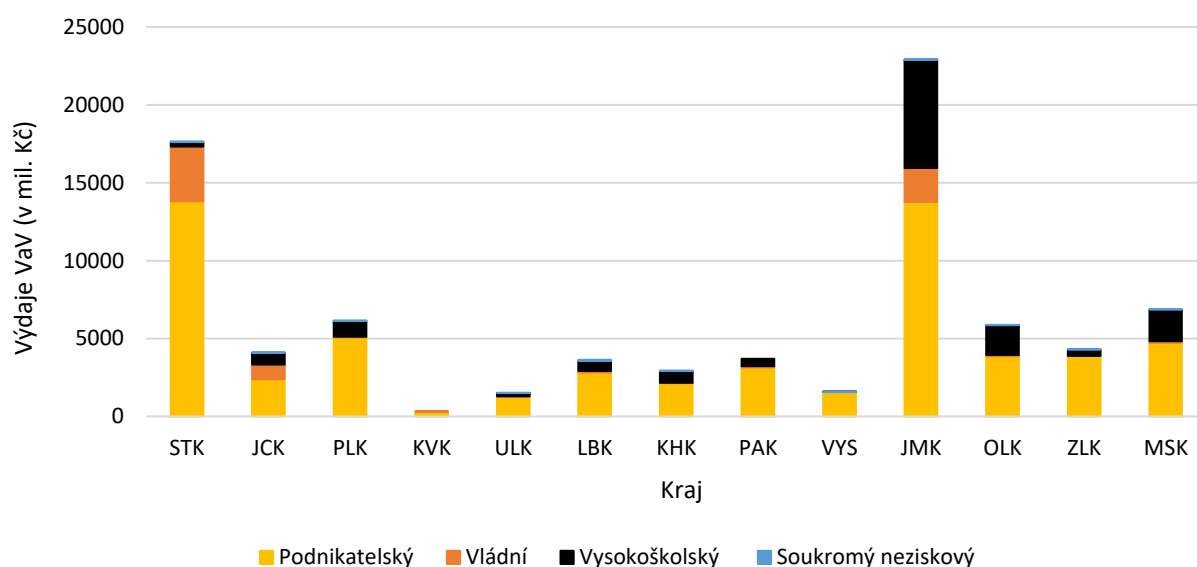

Zdroj: ČSÚ

V absolutních hodnotách se výdaje na VaV ve Zlínském kraji od roku 2017 zvyšují. V roce 2022 dosáhly 4 305 mil. Kč, s meziročním nárůstem 12 %. V průměru téměř polovina výdajů míří do experimentálního vývoje, přičemž průměr v ČR je 33 %. **Z dlouhodobého hlediska (průměr za období 2010 – 2022) směřuje nadpoloviční většina VaV výdajů do průmyslu a stavebnictví a oproti průměru ČR je tento podíl vyšší o 22 p. b.**

Graf 5: Celkové výdaje na výzkum a vývoj v krajích bez Prahy (2022, v mil. Kč v běžných cenách)

Zdroj: ČSÚ

Výdaje na VaV byly realizovány především v podnikatelském sektoru a dlouhodobě se zde navyšují. Zatímco v roce 2010 výdaje činily 1,6 mld. Kč, v roce 2021 se již vynaložilo téměř 3,9 mld. Kč, což činí 90 % z celkových výdajů na VaV v kraji. V celorepublikovém srovnání (64 % v roce 2022 v podnikatelském sektoru za ČR) se Zlínský kraj řadí na 6. místo. Co do celkového objemu jsou výdaje Zlínského kraje v mezikrajském srovnání spíše průměrné (7. místo v mezikrajském srovnání). Je to dáno zejména tím, že ve Zlínském kraji sice působí řada nadnárodních i lokálních průmyslových firem (více než např. v sousedním Olomouckém kraji), ale velká část z nich zde nemá umístěna výzkumná centra či oddělení výzkumu a vývoje a generují tedy nízké „podnikatelské“ výdaje na výzkum a vývoj. Z tohoto důvodu také nelze významněji propojit vysokoškolský a podnikatelský výzkum, jak je tomu např. v Jihomoravském kraji. Pokud by se podařilo zvýšit atraktivitu Zlínského kraje pro výzkumná centra firemního sektoru, může to výrazně přispět k růstu VaV a rozvoji regionu.

Tabulka 5: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – výdaje na VaV v podnikatelském sektoru ve Zlínském kraji

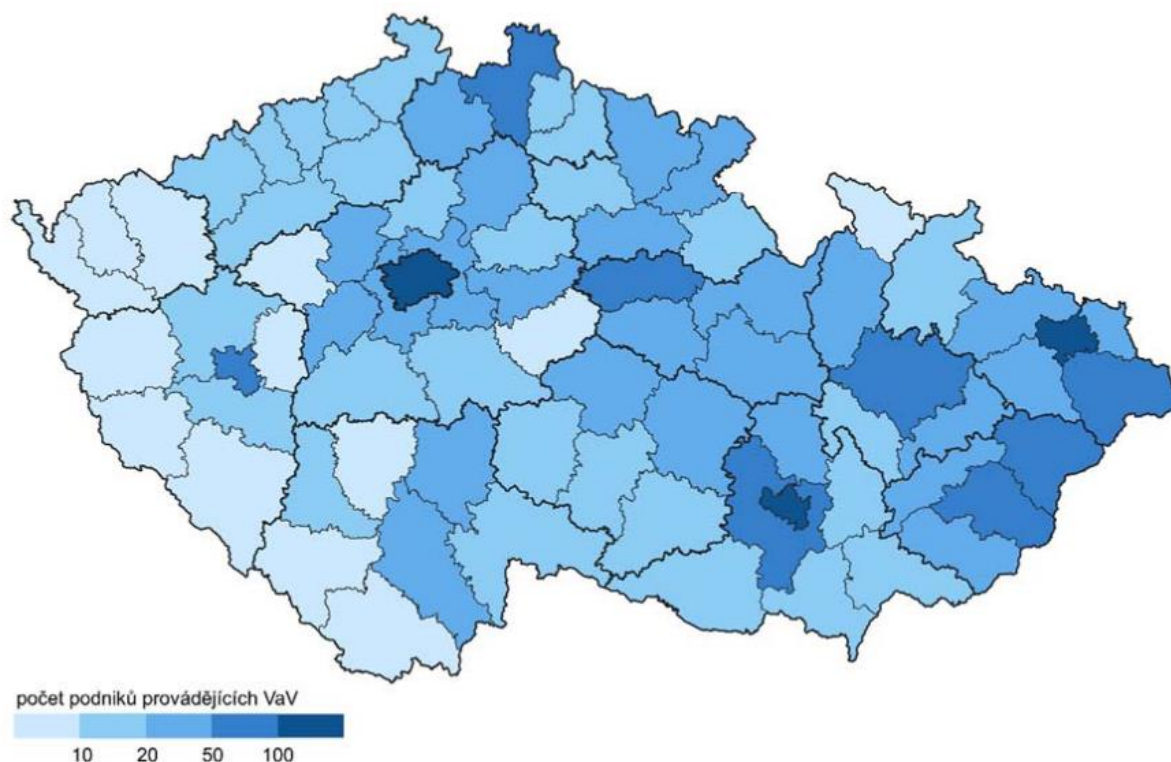
Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech v mil. Kč (pořadí ZLK mezi kraji, % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.3.1	Výdaje na VaV v podnikatelském sektoru ve Zlínském kraji	3.044 (5., 5,4 %)	3.168 (6., 5,0 %)	3.449 (5., 5,0 %)	3.251 (6., 5,0 %)	3.438 (6., 4,5 %)	3.879 (6., 4,5 %)

Zdroj: ČSÚ

Ukazatel počtu podniků provádějících VaV dlouhodobě ukazuje relativně dobrou pozici v okresech Zlín a Vsetín v celorepublikovém srovnání. Jedná se převážně o průmyslové podniky z kovodělného, gumárenského a plastikařského odvětví (okres Zlín) a z odvětví elektrotechnického, kovodělného a strojírenského průmyslu (okres Vsetín). Na tomto místě je nutné zmínit, že kromě tradičních univerzitních měst (Praha, Brno, Plzeň, Ostrava, Liberec, Olomouc, Pardubice, Zlín), kde se soustřeďuje výzkum a podniky s ním spojené, je na obrázku níže z hlediska koncentrace podniků provádějících VaV unikátní postavení okresu Vsetín ze Zlínského kraje a také okresu Frýdek-Místek ze sousedního Moravskoslezského kraje. A celorepublikově pouze Zlínský kraj má polovinu okresů v kategorii 50 a více

podniků v tomto ukazateli. Navíc v okrese Uherské Hradiště je počet podniků provádějících VaV 47 (opět zejména ze zpracovatelského průmyslu) a v okrese Kroměříž jich je 23.

Obrázek 4: Podniky provádějící VaV podle okresů ČR, 2021

Zdroj: ČSÚ

Počet pracovišť VaV ve Zlínském kraji v roce 2022 dosáhl hodnoty 231, což je o 5 pracovišť více oproti předcházejícímu roku a o 58 pracovišť více než v roce 2012. Dlouhodobě si v mezikrajském srovnání Zlínský kraj drží 5. pozici v počtu pracovišť VaV, v přepočtu na počet obyvatel 3. místo, a to po Praze a Jihomoravském kraji.

Počet pracovníků v oblasti VaV v kraji dlouhodobě roste. V roce 2022 bylo ve Zlínském kraji zaměstnáno 3 170 přepočtených pracovníků ve VaV, což je 1,8 násobek hodnoty roku 2010. Ve srovnání s ostatními kraji je nárůst pracovníků od roku 2010 mírně nadprůměrný, čím se Zlínský kraj řadí na 5. pozici. V dlouhodobém průměru je díky výrazné průmyslové orientaci 80 % přepočtených pracovníků VaV ve Zlínském kraji v kategorii technické vědy a 9 % v kategorii přírodní vědy. V celorepublikovém průměru je to přitom 46 % pracovníků v technických vědách a 33 % v přírodních vědách. Tento rozdíl odráží také poměr zastoupení žen v oblasti VaV, kde ve Zlínském kraji je dlouhodobý průměr zastoupení žen 18 %, zatímco v ČR je to 29 % žen.

Od roku 2010 do roku 2019 dochází ve Zlínském kraji také k růstu nepřímé veřejné (daňové) podpory, což poukazuje na relativně vysokou aktivitu podnikatelského sektoru. V roce 2020 však došlo k propadu o 21 p. b. a v roce 2021 k návratu nad úroveň roku 2019, což kopíruje trend ČR. Ve srovnání s ostatními kraji soukromé podniky stále využívají uplatnění výdajů VaV nadprůměrně, což Zlínský kraj v roce 2021 řadilo na 5. pozici. Regionální rozložení podniků čerpajících daňové úlevy na VaV aktivity zhruba odpovídá geografické koncentraci firem s vlastním VaV. V roce 2021 to bylo 232 firem v Praze, 109 firem v Jihomoravském kraji, 77 firem ve Středočeském kraji a 74 firem ve Zlínském kraji, kterému tímto patřila 4. pozice mezi všemi regiony ČR. Z hlediska objemu v celé ČR však 1,5 mld. Kč z celkových 2,4 mld. Kč daňových úlev na VaV získávají v roce 2021 zahraniční firmy.

Zlínský kraj se v průměru za roky 2010 – 2021 nachází na nadprůměrném 5. místě v rámci ČR v poměru daňové podpory k HDP. Naproti tomu **výše přímé veřejné podpory výzkumu a vývoje (tj. státní**

rozpočtové výdaje) v soukromých podnicích ve ve Zlínském kraji pohybuje v průměru posledních 10 let na 10. místě mezi kraji, s průměrnou hodnotou 149 mil. Kč v období let 2013 - 2022.

V rámci v krajské přílohy Národní RIS3 za Zlínský kraj (Regionální inovační strategie Zlínského kraje) byly v roce 2020 aktualizovány tzv. „domény specializace“, které jsou vymezeny následovně:

- A) Progresivní design produktů, technologií a procesů
- B) Polymery v cirkulární ekonomice
- C) Inovace v konstrukčních činnostech
- D) Informační, řídicí a bezpečnostní systémy

Ve firemním sektoru působí v kraji celá řada subjektů, které jsou aktivní v oblasti VaV. Úspěšné, výrazně inovační firmy nalezneme v kraji zejména v odvětvích plastikářského, leteckého, strojírenského, elektrotechnického průmyslu, ale také v oblasti designu a kreativních odvětví, ICT, zbrojním nebo kovodělném průmyslu.

VaV v doménách specializace probíhá ve Zlínském kraji jak ve firemní sféře, tak na půdě UTB. Zároveň však firmy využívají ve velké míře VaV pracovišť (univerzitních i jiných) napříč celou ČR. Kromě toho velký význam zaujímají klastry, které řeší projekty a další podpůrné VaV aktivity pro své členské firmy.

V **oblasti designu a kreativních odvětví** jde o Zlínský kreativní klastr, který společně s Fakultou multimediálních komunikací UTB a její nabídkou atraktivních oborů v oblasti designu, marketingové komunikace, audiovizuálních specializací, včetně mezioborových projektů např. Robota, Centrum Upper apod., tvoří v kreativních odvětvích podpůrnou síť. Jedná se o odvětví, která celosvětově nabývají na významu.

V oblasti **VaV v plastikářském průmyslu** se výrazně profiluje UTB s Centrem polymerních systémů, a rozvíjí spolupráci zejména s firmami zastoupenými v Plastikářském klastru, které se zabývají širokým spektrem inovativních plastových produktů. Významnou pozici ve VaV v kraji zaujímá také **letecký průmysl**, reprezentovaný výrobcí letadel a souvisejících komponentů, techniky a přístrojového vybavení. Klíčové podpůrné aktivity pro podnikání, ale i VaV v oblasti materiálového, procesního a průmyslového inženýrství a návazných procesů tvoří Moravský letecký klastr a UTB.

Za čtvrtou nejvýznamnější oblast z hlediska VaV lze ve Zlínském kraji považovat **výrobu elektronických součástek a výrobu elektrických zařízení**. Ta se úspěšně rozvíjí zejména v Rožnově pod Radhoštěm, ale také v Holešově a na Uherskohradištsku. V této oblasti také poskytuje zázemí pro výzkum a vývoj Centrum bezpečnostních, informačních a pokročilých technologií UTB. Kovodělný a zbrojní průmysl jsou dalšími výraznými odvětvími, v nichž firmy v regionu disponují VaV kapacitami. Do budoucna lze očekávat také nárůst ICT oborů ve vazbě na Fakultu aplikované informatiky UTB.

Výše uvedené domény specializace z větší části odráží silné postavení inovujících podniků zejména v tradičních oborech – zpracování plastů, gumárenství, strojírenský průmysl, kovodělný průmysl, potravinářský průmysl. Podniky jsou z velké části subdodavateli v rámci výrobních řetězců (především pro automobilový průmysl) a méně je zastoupena výroba finálních produktů. Přesto některé podniky disponují vlastním VaV zázemím, do jehož budování investují firmy i s podporou EU nadprůměrně ve srovnání regionů ČR (především SO ORP Zlín, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Val. Meziříčí), a existuje také spolupráce mezi institucemi VaV a podniky.

Čerpání dotačních programů podporujících inovace ve firmách anebo podpůrnou inovační infrastrukturu v regionu také poukazuje na velký inovační potenciál kraje. V počtu realizovaných projektů vybraných programů čerpání OP PIK (2014 - 2020; Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost)² patří Zlínskému kraji 4. místo v mezikrajském srovnání v absolutních hodnotách objemu dotací. Při přepočtu na obyvatele je Zlínský kraj na 1. pozici. Při podrobnějším pohledu na konkrétní programy dosahují podnikatelé Zlínského kraje celorepublikově nejlepších absolutních hodnot v programu Školící střediska, druhou pozici v rámci ČR mají v programech Potenciál a Nemovitosti. Ale i v dalších

² Jedná se o programy: Inovace-Inovační projekty, Inovace-ochrana průmyslového vlastnictví, Klastry, Potenciál, Prosperita veřejná/neveřejná a Technologické platformy

programech, které jsou zaměřeny na inovace (programy Aplikace, Inovace, Partnerství znalostního transferu, Služby infrastruktury) je pozice Zlínského kraje nadprůměrná. Na druhou stranu účast subjektů ze Zlínského kraje v mezinárodních projektech (Horizon 2020 apod.) je velmi slabá.

Počet realizovaných dotačních partnerských projektů v regionu v rámci VaVal a lidských zdrojů ve Zlínském kraji byl v absolutních hodnotách ve sledovaném období 2017 – 2022 značně kolísavý. To je dáno nejenom rozdílným počtem výzev na podporu sledovaných aktivit v každém ze sledovaných let, ale také tím, že projekty jsou zpravidla víceleté a tím pádem statisticky zaznamenaný rok zahájení projektu nemusí mít zcela vypovídací hodnotu. Nicméně dle uvedených dat v tabulce vyplývá, že nejvíce projektů bylo realizováno v letech 2020 a 2021, avšak v procentuálním mezikrajském porovnání byl na tom Zlínský kraj nejlépe v roce 2018. Nejnižší počet realizovaných projektů je v roce 2022, kdy již končí výzvy OPPIK a zatím nejsou schvalovány projekty nových výzev OPTAK. V mezikrajském porovnání si Zlínský kraj drží mírně nadprůměrnou 6. pozici pouze v letech, kdy je zahajována realizace většího počtu projektů z OPPIK. V letech, kdy hrají větší roli partnerské projekty z programů Horizon či národní (TAČR, GAČR), je pozice Zlínského kraje podprůměrná (8. – 9. místo).

Tabulka 6: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – počet dotačních partnerských projektů v regionu

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji, % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.2.1	Počet dotačních partnerských projektů v regionu v rámci VaVal a lidských zdrojů	91 (6., 5,3 %)	93 (6., 5,7 %)	80 (8., 4,2 %)	105 (6., 5,1 %)	105 (6., 5,1 %)	27 (9., 2,7 %)

Zdroj: MS2014+ (programy OPPIK – Aplikace, Inovační vouchery, Spolupráce – klastry, Služby Infrastruktury; programy OPPPR - Zvyšování kvality a efektivity fungování podpůrné inovační infrastruktury, Inovační poptávka veřejného sektoru), Starfos (TAČR, GAČR - vybrané programy, MŠMT – programy EUREKA, Eurostars, MPO – programy TIP, TRIO), CORDIS (Horizon2020 a Horizon Europe), vlastní výpočet

Analýza patentové statistiky vykazovala v letech 2012 - 2016 **růstu počtu patentů ve v ČR, ve Zlínském kraji až do roku 2017**. V posledních 3 sledovaných letech však dochází k poklesu až na nejnižší hodnoty celého sledovaného období v roce 2022, kdy bylo přihlašovatelům z ČR uděleno 342 patentů, z toho 16 v ZLK.

Tabulka 7: Patenty udělené přihlašovatelům ze Zlínského kraje a ČR celkem podle roku udělení

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zlínský kraj	23	18	21	25	30	40	31	19	32	32	16
ČR	423	435	493	605	675	606	506	512	525	453	342

Zdroj: ČSÚ

2.1.1. c) Průmysl a podnikání

Ekonomika Zlínského kraje se vyznačuje **silnou podnikatelskou základnou v sektoru malých a středních podniků (MSP)**. Podíl MSP Zlínského kraje na ČR k 31. 12. 2022 činí dle dat ČSÚ 4,8 %, čímž Zlínský kraj obsadil 8. pozici v mezikrajském srovnání. Vývoj indexu meziroční změny počtu ekonomických subjektů se sídlem na území Zlínského kraje spadajících velikostně do kategorie 10 – 249 zaměstnanců zobrazuje následující tab. V tomto ohledu je patrný proměnlivý počet ekonomických subjektů sledované kategorie v období let 2010 až 2015. Avšak v posledních v sedmi letech je hodnota meziroční změny relativně stabilizovaná.

Tabulka 8: Index meziroční změny počtu subjektů spadajících do kategorie malých a středních podniků na území Zlínského kraje; podíl daného roku k roku předchozímu

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Index změny	0,94	0,98	0,94	0,97	1,00	1,00	1,01	1,02	1,00	0,99	0,99	1,00	0,99

Zdroj: ČSÚ

Analýza odvětvové struktury Zlínského kraje je založena na počtu podnikatelských subjektů jednotlivých odvětví podílejících se na hrubé přidané hodnotě Zlínského kraje. V období let 2013 – 2016 byl počet podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou ve Zlínském kraji kolísavý, avšak od roku 2017 se kontinuálně navyšuje. Zároveň docházelo k přizpůsobování struktury podnikatelských subjektů z hlediska sektorů. Za sledované období dochází k mírnému nárůstu počtu subjektů ve všech sektorech. K největšímu nárůstu v roce 2022 však došlo v sektoru stavebnictví, a to o 2,3 p.b. oproti roku 2021.

Tabulka 9: Počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou ve Zlínském kraji v letech 2013 – 2022 podle CZ-NACE

Ekonomické subjekty podle CZ-NACE ve Zlínském kraji	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Celkem	73.421	74.370	75.118	76.050	76.947	78.010
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	5.035	5.276	5.376	5.409	5.484	5.535
B-E Průmysl celkem	13.040	13.341	13.527	13.736	13.926	14.207
F Stavebnictví	10.488	10.729	10.854	10.926	11.073	11.332
G-S Služby	43.912	44.436	43.929	43.914	44.828	45.440

Zdroj: ČSÚ

K tabulce výše je při pravidelném hodnocení SRZK 2030 sledován nejen vývoj počtu aktivních ekonomických subjektů ve Zlínském kraji v čase, ale i v mezikrajském srovnání. Tedy, jaké pořadí zaujímá Zlínský kraj mezi kraji a jaký podíl z celorepublikové hodnoty tvoří celkový počet aktivních ekonomických subjektů ve Zlínském kraji. Údaje v tabulce níže, týkající se ukazatele U1.1.1, říkají, že pozice Zlínského kraje v rámci ČR je průměrná a podíl Zlínského kraje se v čase mírně snižuje, nejedná se však o významný pokles, který by znamenal zhoršující se pozici Zlínského kraje v dlouhodobém horizontu.

Tabulka 10: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 - počet ekonomických podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech v mil. Kč (pořadí ZLK mezi kraji, % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.1.1	Počet ekonomických podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou	73.421 (7., 5,0 %)	74.370 (7., 4,9 %)	75.118 (7., 4,9 %)	76.050 (7., 4,8 %)	76.947 (7., 4,8 %)	78.010 (7., 4,8 %)

Zdroj: ČSÚ

Při hodnocení SRZK 2030 je sledován nejen počet aktivních ekonomických subjektů, ale také **výkonnost v klíčových oblastech zemědělství, průmyslu a stavebnictví**, která je měřena hrubou přidanou hodnotou. Jde o ukazatel U.1.2 v tabulce níže, jehož hodnoty mají ve sledovaném období v absolutních hodnotách růstovou tendenci, kromě roku 2020. V porovnání s ostatními kraji si Zlínský kraj drží mírně nadprůměrnou 6. pozici. Podíl zemědělství, průmyslu a stavebnictví na hrubé přidané hodnotě činil v roce 2022 ve Zlínském kraji 48,5 %, což stále dokazuje, že se ve Zlínském kraji daří tradičním,

zejména průmyslovým odvětvím, i když dochází ve sledovaném období k postupnému mírnému poklesu na úkor služeb.

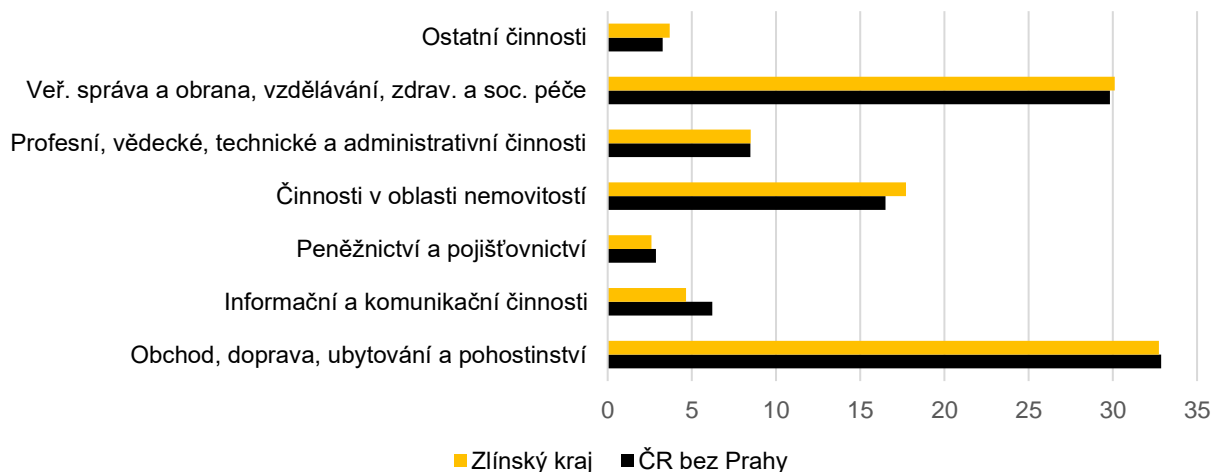
Tabulka 11: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – hrubá přidaná hodnota v oblasti zemědělství, průmyslu a stavebnictví (v běžných cenách)

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech v mil. Kč (pořadí ZLK mezi kraji, % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.1.2	Hrubá přidaná hodnota	116.621 (6., 6,6 %)	117.996 (6., 6,5 %)	127.485 (6., 6,6 %)	119.355 (6., 6,4 %)	127.982 (6., 6,5 %)	134.129 (6., 6,3 %)

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočet

Nejvyšší podíl hrubé přidané hodnoty ve službách v roce 2022 tvořila ve Zlínském kraji kategorie „Obchod, doprava, ubytování a pohostinství“ (32,7 %), následovaná kategorií „Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče“ (30,1 %). V obou případech se tento podíl pohybuje kolem průměrných hodnot ČR bez Prahy. Naopak výrazně nižšího podílu než je u ČR (bez Prahy) dosahovala hrubá přidaná hodnota v kategorii „Informační a komunikační činnosti“ (4,7 % ve Zlínském kraji oproti 6,2 % v ČR bez Prahy). Při sledování vývoje v čase je nevyšší nárůst za posledních 10 let (2013 – 2022) na úrovni Zlínského kraje i průměru ČR v kategorii ICT a poté „Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče“. Na úkor všech výše zmíněných kategorií služeb v čase klesá význam kategorií „Peněžnictví a pojišťovnictví“ a „Ostatní činnosti“.

Graf 6: Podíl hrubé přidané hodnoty ve službách (2022, v %)

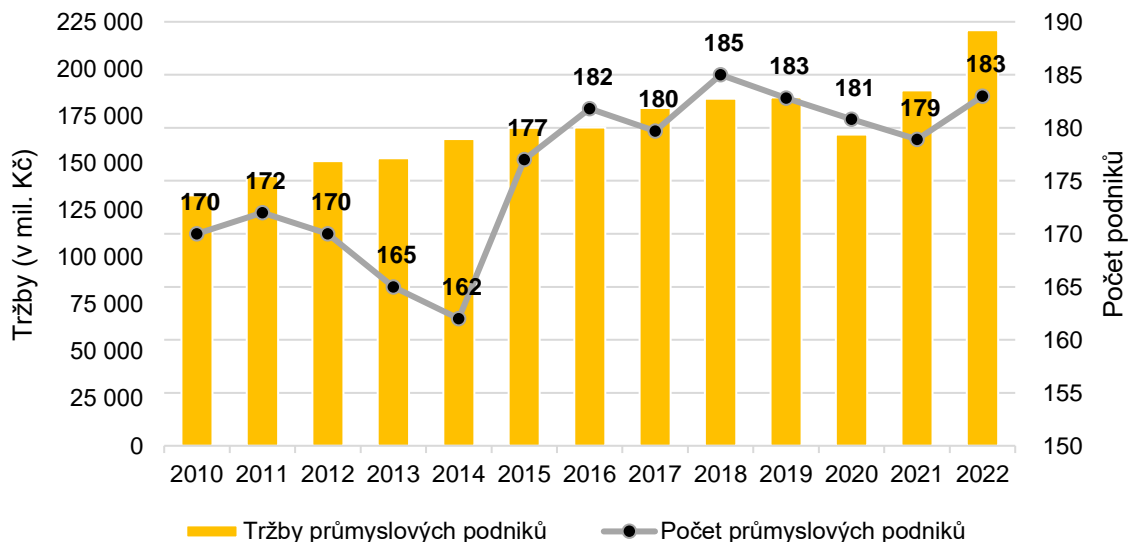

Zdroj: ČSÚ

V roce 2022 na území Zlínského kraje sídlilo 183 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Jde o 8 % z celkového počtu těchto firem v České republice. Zlínský kraj se tak dostal na 5. místo za Jihomoravský, Moravskoslezský, Středočeský kraj a Hlavní město Prahu. Při srovnání počtu průmyslových podniků na průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyzické osoby) v jednotlivých krajích však Zlínský kraj jednoznačně dominuje, s výrazným náskokem před kraji Libereckým, Pardubickým, Karlovarským a Vysočinou. Od roku 2014 do roku 2018 docházelo k nárůstu počtu průmyslových podniků, avšak od roku 2019 do roku 2021 dochází k jeho poklesu. Poslední sledovaný rok znamená opět mírný nárůst.

Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy mají spíše rostoucí trend, v roce 2022 dosáhly ve Zlínském kraji za sledované období nejvyšší hodnoty, a to 220.524 mil. Kč. Průměrný nárůst tržeb mezi lety 2010 – 2022 činí 4,5 % ročně.

Graf 7: Průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji, tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v běžných cenách (mil. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Důležité pro budoucí rozvoj Zlínského kraje je **zachování konkurenceschopnosti klíčových průmyslových odvětví Zlínského kraje a jejich posun k vyšší přidané hodnotě.** Tato odvětví zahrnují výrobu pryžových a plastových výrobků (CZ-NACE 22), výrobu kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (CZ-NACE 25), výrobu chemických látek a chemických přípravků (CZ-NACE 20) a výrobu počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (CZ-NACE 26). Ukazatelem je v tomto směru vývoj podílů tržeb za vlastní výrobky a služby průmyslové povahy výše uvedených klíčových odvětví zpracovatelského průmyslu na celkových tržbách zpracovatelského průmyslu Zlínského kraje. **Dlouhodobý podíl tržeb v průměru 73 % od roku 2010 potvrzuje zachování dominantního podílu podniků těchto průmyslových odvětví na celkových tržbách zpracovatelského průmyslu Zlínského kraje.** Odvětví si tak zachovávají svoji klíčovou pozici z hlediska hodnocení konkurenceschopnosti Zlínského kraje, i když od roku 2012 dochází k mírnému poklesu podílu na úkor jiných průmyslových odvětví. Co se týká absolutních hodnot, ke značnému nárůstu tržeb od roku 2010 došlo hlavně ve výrobě pryžových a plastových výrobků a také ve výrobě kovových konstrukcí. K poklesu tržeb v absolutních hodnotách však došlo u výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení. Při pohledu na podíl tržeb na zaměstnance u výše zmíněných odvětví jsou nejvyšší hodnoty ve Zlínském kraji dosahovány ve výrobě pryžových a plastových výrobků a ve výrobě chemických látek a chemických přípravků, s rostoucím trendem v posledních 5 letech. U ostatních výše zmíněných CZ-NACE je podíl tržeb na zaměstnance podprůměrný, ale také v čase mírně roste.

Tabulka 12: Vývoj podílů tržeb za vlastní výrobky a služby klíčových odvětví zpracovatelského průmyslu na celkových tržbách zpracovatelského průmyslu Zlínského kraje (v %)

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klíčová odvětví zpracovatelského průmyslu pro Zlínský kraj (CZ-NACE 20, 22, 25, 26)	72,3	74,7	75,8	73,7	73,5	72,9	72,5	72,3	71,8	71,3	70,3	72,7	72,3

Zdroj: ČSÚ

Přímé zahraniční investice firem ve Zlínském kraji, v uplynulých dekadách důležitý benchmark investičních aktivit, od roku 2018 ve Zlínském kraji mírně rostou. Jejich hodnota, sledovaná Českou národní bankou ve struktuře investic do základního kapitálu, reinvestovaného zisku a ostatního kapitálu, se pohybuje v posledních 6 letech mezi cca 62 – 73 mld. Kč. I přesto, že je ve Zlínském kraji sledován nárůst objemu přímých zahraničních investic, z pohledu procentuálního podílu v rámci celé ČR **dochází k jejich stagnaci a stále patříme mezi podprůměrné regiony v tomto ukazateli.**

Tabulka 13: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – přímé zahraniční investice ve Zlínském kraji

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (mld. Kč)					Pořadí ZLK mezi kraji (a % z celorepublikové hodnoty)				
		2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
U1.4.2	Přímé zahraniční investice regionu	67,27	61,61	64,09	66,00	73,27	8. (2,0 %)	10. (1,7 %)	10. (1,7 %)	11. (1,6 %)	9. (1,7 %)

Zdroj: ČNB, vlastní výpočet

Slabým místem regionu se jeví odliv zisků a dividend. Prokázání tohoto trendu je však vzhledem ke komplikované vlastnické struktuře většiny podniků problematické. Z dostupných dat Registru ekonomických subjektů je možné dohledat, že ze 102 soukromých podniků se sídlem ve Zlínském kraji, s velikostí nad 250 zaměstnanců, je jich 41 pod zahraniční kontrolou, tj. cca 40 %.

Stále důležitější roli však nabývají tuzemské investice, a to s ohledem na šance postupu ve výrobním hodnotovém řetězci. Značným a stále nevyužitým rozvojovým potenciálem regionu Zlínského kraje zůstává strategická průmyslová zóna Holešov, jejíž finální naplnění může ovlivnit budoucí průmyslovou strukturu v rámci kraje.

Z hlediska historického vnímání Zlínského kraje jako „podnikatelského“ regionu je v rámci hodnocení SRZK 2030 ve spolupráci s Technologickým inovačním centrem s.r.o. (TIC) sledován také ukazatel hodnotící, kolik se daří v regionu generovat nových podnikatelských záměrů, využívajících podpůrné nástroje TIC. Jde o akcelerační program „Můj první milion“, který byl od roku 2020 transformován směrem k větší připravenosti a budoucí životaschopnosti účastníků se podnikatelských záměrů, proto jsou hodnoty ukazatele U.1.2.2 v tabulce níže v posledních třech letech výrazně odlišná než v předchozích letech.

Tabulka 14: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – počet nových podnikatelských záměrů v rámci systému podpory

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.2.2	Počet nových podnikatelských záměrů v rámci systému podpory	115	180	120	47	53	41

Zdroj: data z interní evidence (CRM systému) TIC

Ukazatel U1.2.2 výše neumožňuje provést mezikrajské srovnání v oblasti nových podnikatelských záměrů, proto je tato oblast ještě popsána i z hlediska dostupných dat ČSÚ, srovnávajících vznik a zánik ekonomických subjektů v jednotlivých krajích. Dlouhodobě ve Zlínském kraji vzniká i zaniká méně ekonomických subjektů, než je průměr ČR. Při přepočtu na všechny registrované subjekty je Zlínský kraj aktuálně na 11. pozici mezi kraji u nově vznikajících subjektů. Při porovnání přepočteného salda vzniklých a zaniklých subjektů je pozice Zlínského kraje lepší - v roce 2022 je na 4. místě mezi kraji, avšak v předchozích 5 letech se pohybuje mezi 7. – 9. místem v rámci ČR. Kromě roku 2019, kdy je saldo vzniklých a zaniklých ekonomických subjektů negativní ve většině krajů, je v ostatních sledovaných letech 2017 – 2022 toto saldo ve Zlínském kraji pozitivní.

Doplňující pohled na start-upy je možné ještě získat z databáze Crunchbase.com, která sleduje zejména **progresivní anebo zainvestované podnikatelské záměry** v jednotlivých krajích (nejen) ČR. V ní je Zlínský kraj s 18 identifikovanými start-upy v období let 2017 – 2023 (květen) společně s Plzeňským krajem na 5. - 6. místě mezi kraji s tím, že jednoznačným lídrem je Praha s 458 identifikovanými start-upy. Další kraje na předních příčkách již nedosahují trojčíferného počtu start-upů, ale stále jsou kromě Středočeského kraje na několikanásobku hodnot ve Zlínském kraji (Jihomoravský kraj s 85 start-upy, Moravskoslezský s 55 start-upy, Středočeský s 25 start-upy).

Obdobnou pozici Zlínského kraje potvrzují také **data o rychle rostoucích firmách**, analyzovaná z databáze Magnusweb. Při mezikrajském srovnání firem s růstem obrátu vyšším než 20 % kontinuálně v každém z let 2018 – 2021 lze nalézt ve zmíněné databázi 31 takových firem ze Zlínského kraje a při srovnání vůči celkovému počtu firem s disponibilním obrátem v této databázi lze konstatovat, že Zlínský kraj se v této statistice umísťuje na 5. pozici mezi kraji.

Specifickou formou podnikání s výrazným sociálním prvkem je **sociální podnikání**, které je určitými formami podporováno na národní i krajské úrovni. Sociální podniky vytvářejí pracovní příležitosti pro osoby ohrožené na trhu práce a umožňují jim integraci do přirozeného pracovního prostředí. Vznikají a rozvíjí se na principu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního. Dle mapování sociálních podniků ve Zlínském kraji bylo identifikováno 32 subjektů (včetně rozdílných provozů) a z toho 22 samostatných právnických osob. Přesné počty lze jen odhadovat, vzhledem k tomu, že zákon o sociálním podnikání jednoznačně definující sociální podnik stále není schválen. Na základě mapování potřeb byl vytvořen vzdělávací program pro manažery a zaměstnance sociálních podniků ve Zlínském kraji. V 1. pololetí roku 2023 bylo podpořeno celkem 66 manažerů a zaměstnanců odpovědných sociálních podniků ve Zlínském kraji v rámci 4 vzdělávacích akcí.

2.1.1. d) Cestovní ruch

Přírodní podmínky i kulturně-historické a duchovní bohatství vytvářejí ve Zlínském kraji dostatečné předpoklady pro úspěšný rozvoj cestovního ruchu. Kvalitativní stránka zařízení cestovního ruchu prošla v posledních letech zásadním zlepšením, stejně jako rozsah nabídky produktů cestovního ruchu doznal významně pozitivní změny. Byla pořízena řada nových, na kvalitu zaměřených investic do cestovního ruchu, jež zásadním způsobem zvýšila kvalitativní úroveň jeho nabídky. To vedlo k vyššímu naplnění potenciálu cestovního ruchu.

Tabulka 15: Ukazatele cestovního ruchu v regionu Zlínského kraje a České republiky

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 – ČR
Hromadná ubytovací zařízení celkem	469	463	445	445	453	443	464	459	544	560	537	10 652
Pokoje	10 430	10 117	10 058	10 006	9 863	9 709	10 363	10 234	11 842	11 567	10 907	227 695
Lůžka	26 929	26 037	25 767	25 651	26 103	24 765	25 734	25 711	29 759	29 337	27 712	586 836
Hosté (tis.)	571,7	603,3	603,4	661,1	686,9	714,2	779,1	808,5	500,5	555,2	802,1	19 424,2
z toho cizinci	96,7	108,7	98,5	102,9	110,6	118,8	125,4	123,7	42,9	43,3	95,9	7 343,4
Přenocování (tis.)	1 740,7	1 775,9	1 851,3	2 010,8	2 056,6	2 104,5	2 227,0	2 272,2	1 608,9	1 735,0	2 263,3	50 599,3
z toho cizinci	257,6	279,3	257,4	245,3	248,3	272,6	286,4	282,2	105,9	100,2	211,0	18 140,0
Průměrný počet přenocování	3,0	2,9	3,1	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8	3,2	3,1	2,8	2,6
z toho cizinci	2,7	2,6	2,6	2,4	2,2	2,3	2,3	2,3	2,5	2,3	2,2	2,5
Průměrná doba pobytu ve dnech	4,0	3,9	4,1	4,0	4,0	3,9	3,9	3,8	4,2	4,1	3,8	3,6
z toho cizinci	3,7	3,6	3,6	3,4	3,2	3,3	3,3	3,3	3,5	3,3	3,2	3,5
Čisté využití lůžek (%)	28,2	28,7	30,8	30,9	40,9	42,3	42,6	35,1	28,5	29,3	32,5	33,0
Využití pokojů (%)	29,6	34,4	37,8	36,2	39,6	41,1	41,7	41,9	32,7	34,2	37,6	38,2

Zdroj: ČSÚ

Vývoj kapacit ubytovacích zařízení cestovního ruchu a zejména jejich návštěvnosti byl silně poznamenán pandemií COVID. V porovnání s předcházejícími lety došlo v roce 2020 k razantnímu zvýšení počtu hromadných ubytovacích zařízení, což patrně souvisí se státní pomocí registrovaným ubytovacím zařízením. Z hlediska návštěvnosti došlo v letech 2020 a 2021 k razantnímu propadu návštěvnosti, zejména ze strany zahraničních návštěvníků (zhruba o dvě třetiny). Rok 2022 je charakterizován postupným návratem návštěvnosti k předkovidovým číslům, zejména ze strany domácích návštěvníků. Návštěvnost zahraničních návštěvníků dosáhla v roce 2022 pouze přibližně 75 % předkovidového stavu (roku 2019). Průměrná délka pobytu turisty na území Zlínského kraje se stále drží mírně nad průměrem ČR (z pohledu zahraničních návštěvníků mírně pod průměrem ČR).

Z hlediska monitoringu SRZK 2030 je jako zásadní ukazatel vývoje cestovního ruchu ve Zlínském kraji sledováno čisté využití lůžek.

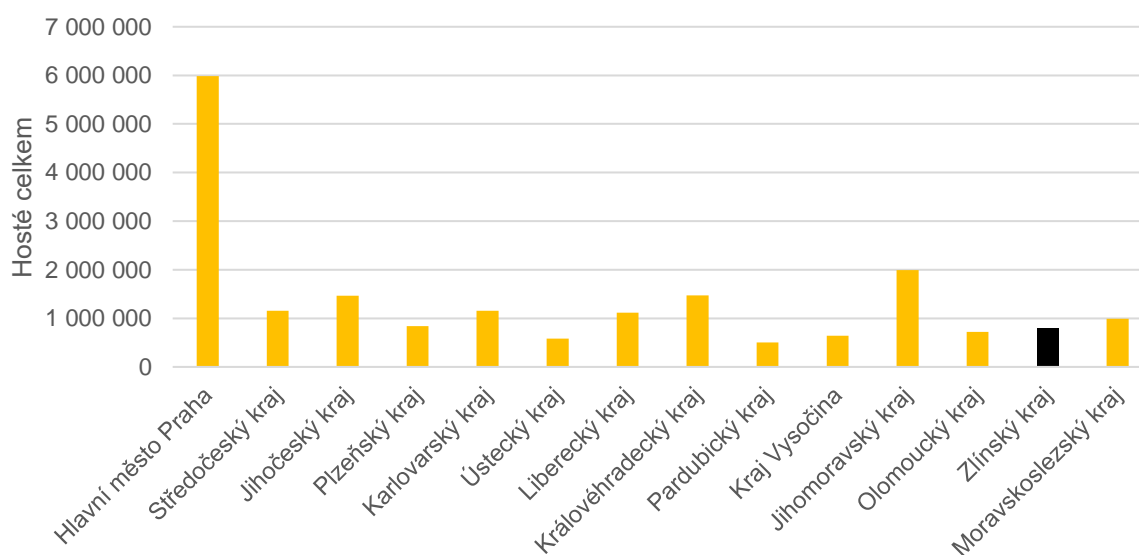
Tabulka 16: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – čisté využití lůžek v cestovním ruchu

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.1.3	Čisté využití lůžek v cestovním ruchu v %	42,3 (6.)	42,6 (6.)	35,1 (5.)	28,5 (4.)	29,3 (2.)	32,5 (3.)

Zdroj dat a komentář k ukazateli: data z www.czso.cz (Čisté využití lůžek – územní srovnání). Procento čistého využití lůžek v cestovním ruchu se od roku 2017 zvyšovalo, avšak v roce 2020 výrazně pokleslo. Důvodem byl výskyt nemoci COVID-19 a s tím spojené uzavírání ubytovacích zařízení. V roce 2021 dochází k pomalému obnovení nárůstu čistého využívání lůžek, ještě výraznější nárůst hodnoty lze sledovat v následujícím roce 2022. Ve srovnání s ostatními kraji nebyl propad čistého využití lůžek ve Zlínském kraji v letech 2020 a 2021 tak výrazný, což vedlo k posunu Zlínského kraje mezi nejúspěšnější kraje (3. místo v roce 2022). Z hlediska období roku je návštěvnost soustředěna do letního období cca květen až září, kdy je nadprůměrné využití lůžek. Podle účelu cesty převládají ve Zlínském kraji cesty za přírodou, historií a rekreací spojenou s lázeňstvím.

Z pohledu mezikrajského srovnání je Zlínský kraj 10. nejnavštěvovanějším krajem v ČR. Podíl zahraničních návštěvníků patří k nejnižším mezi kraji ČR (třetí nejnižší po Pardubickém kraji a Kraji Vysočina).

Graf 8: Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (rok 2022)

Zdroj: ČSÚ

Koordinátorem rozvoje cestovního ruchu v regionu je krajská instituce destinačního managementu – Centrála cestovního ruchu Východní Moravy. Zlínský kraj založil Centrálu cestovního ruchu Východní Morava v roce 2007, jako organizaci destinačního managementu na úrovni turistického regionu. Jedná se o nestátní neziskovou organizaci s právním statutem obecně prospěšné společnosti, jejímž posláním je zvyšovat návštěvnost kraje v jeho turistických oblastech, vytvářet síť partnerství v sektoru cestovního ruchu, a tím napomoci ekonomickému rozvoji kraje a růstu zaměstnanosti. Centrála cestovního ruchu Východní Moravy koordinuje rozvoj, propagaci a prezentaci cestovního ruchu v turistickém regionu Východní Morava, který geograficky pokrývá území Zlínského kraje, a zaměřuje se na maximální využití turistického potenciálu území. Organizace v roce 2018 získala certifikaci v rámci nového systému Kategorizace DMO.

Zlínský kraj dále podporuje destinační management na oblastní úrovni tzv. turistických oblastí. V současné době je území kraje rozděleno na 4 turistické oblasti dle bývalých okresů Zlínského kraje

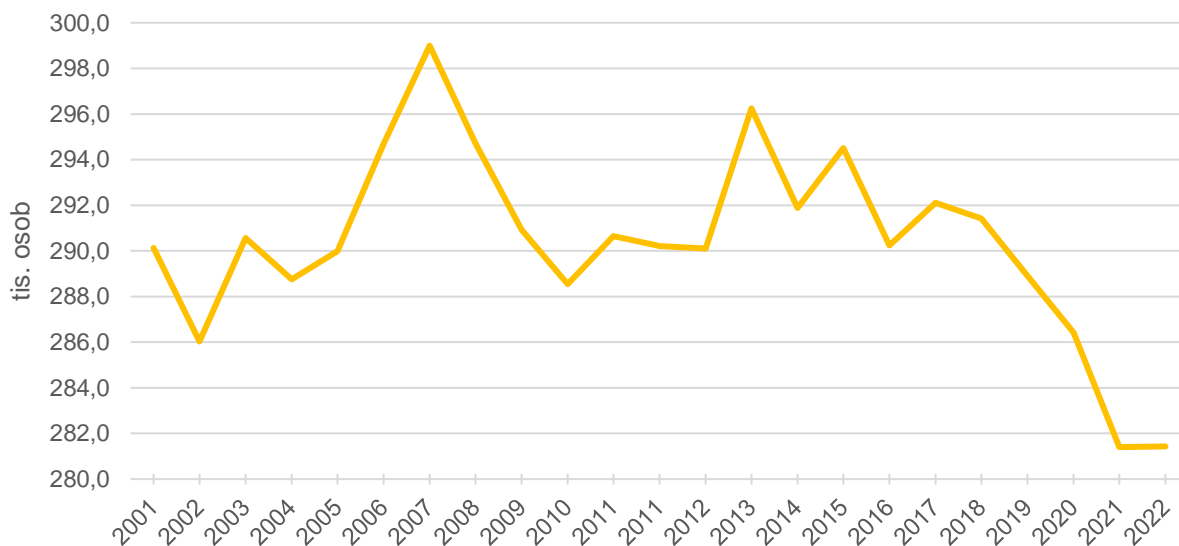
(Slovácko, Valašsko, Zlínsko a Luhačovicko a Kroměřížsko), na jejichž území působí jednotlivé oblastní destinační společnosti. Zlínský kraj finančně podporuje činnost Centrály cestovního ruchu Východní Moravy od jejího založení a od roku 2017 také všechny oblastní destinační společnosti.

2.1.1. e) Pracovní síla a trh práce

Struktura pracovních sil

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil tvořilo **v roce 2022 pracovní sílu v kraji 281,4 tis. osob**, tj. o 14,8 tis. méně než v roce 2013 (296,3 tis. osob) a o 17,6 tis. osob méně než v rekordním roce 2007 (299 tis. osob). **V dlouhodobém horizontu dochází v období 2007 až 2021 k poklesu pracovní síly ve Zlínském kraji, od roku 2018 se dynamika tohoto negativního trendu významně zrychluje**, jak ukazuje následující graf.

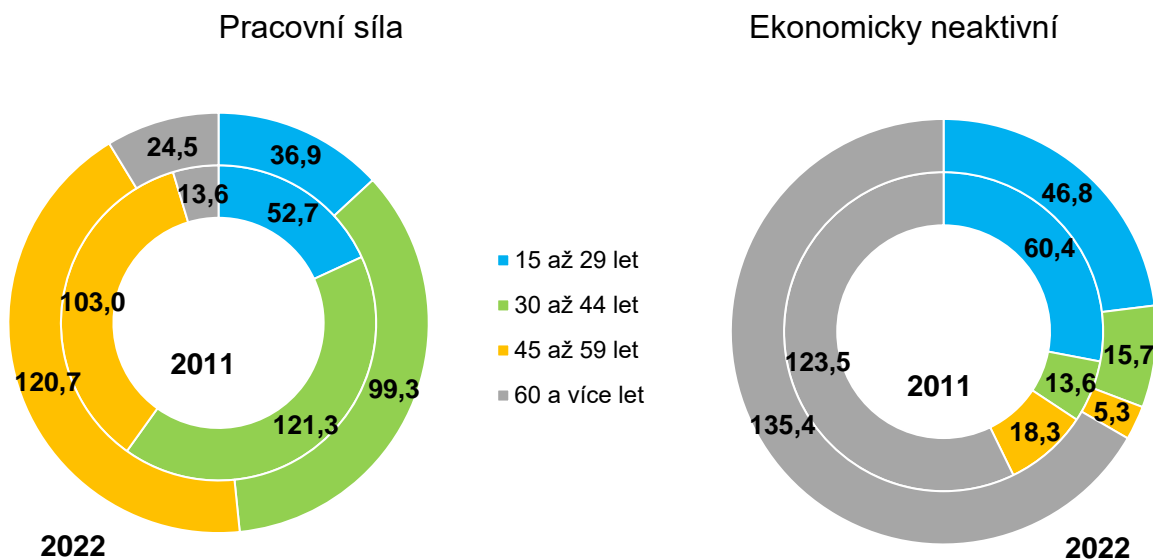
Graf 9: Vývoj pracovní síly ve Zlínském kraji v letech 2001 – 2022 (v tis. osob)

Zdroj: ČSÚ

Změny ve věkové skladbě obyvatel spolu se zvyšováním věku odchodu do důchodu se promítají i v pracovní síle, jak dokládají výšečové graf níže. Jestliže se **v roce 2011 osoby do 30 let podílely na pracovní síle 18,1 %, v roce 2021 to bylo 14,6 %**. Naopak podíl osob ve věku 60 a více let vzrostl za stejné období ze 4,7 % na 8,3 %. Zatímco nejsilnější věková kategorie pracovní síly byla v roce 2011 kategorie 30 až 44 let (41,7 % pracovní síly), v roce 2021 je to již kategorie 45 až 59 let (41,5 % pracovní síly). **A trend stárnutí pracovní síly se bude do budoucna dále výrazně prohlubovat**. Při pohledu na ekonomicky neaktivní obyvatelstvo je, kromě nepřekvapujícího nárůstu podílu osob ve skupině 60 a více let, vidět mezi lety 2011 a 2021 nárůst kategorie 30 – 44 let (z 6,3 % na 9,6 %), na úkor mladší kategorie 15 – 29 let i starší kategorie 45 – 59 let.

Graf 10: Pracovní síla a ekonomicky neaktivní podle věku ve Zlínském kraji v letech 2011 a 2022 (v tis. osob)

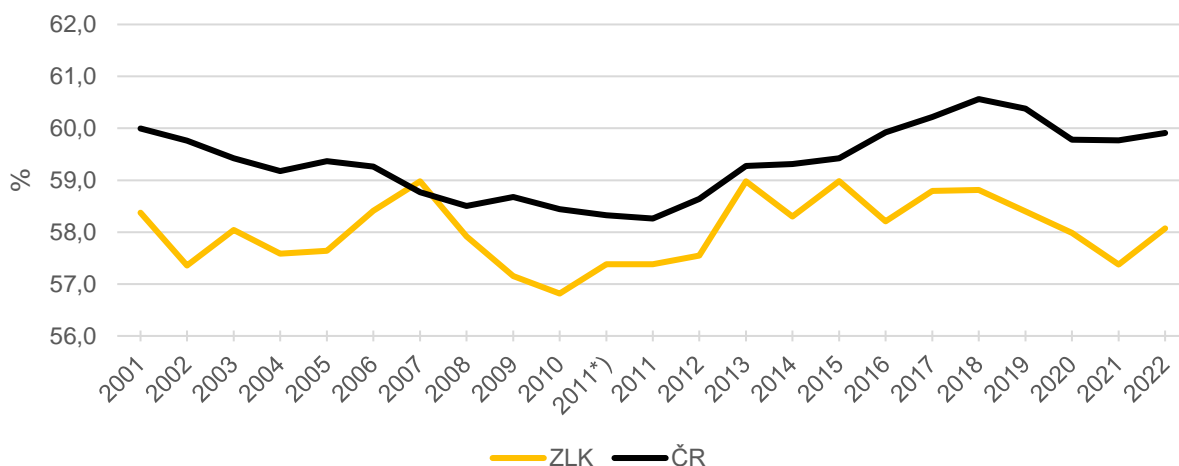

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ (Výběrové šetření pracovních sil)

* Pozn: Vnější kruh představuje data roku 2022, vnitřní kruh data roku 2011

Od roku 2001 byla nejnižší **míra ekonomické aktivity ve Zlínském kraji** v roce 2010, a to 56,8 %. Stejně jako na úrovni republiky vzrostla míra ekonomické aktivity výrazně v roce 2013, kdy dosáhla 59,0 % a naposledy se přiblížila téměř k průměru ČR (59,3 %). Zatímco republikový průměr měl v následujících letech až do roku 2018 vzrůstající trend (60,6 % roku 2018), v kraji docházelo spíše k poklesu, který je od roku 2018 setrvalý až na stávající hodnotu 57,4 % v roce 2021. Tato hodnota je **nejnižší ze všech krajů ČR a rozdíl mezi republikovým průměrem a hodnotou Zlínského kraje se v posledních letech neustále prohlubuje**, jak ilustruje graf níže.

Graf 11: Vývoj míry ekonomické aktivity ve Zlínském kraji a v ČR v letech 2001 – 2022 (v %)

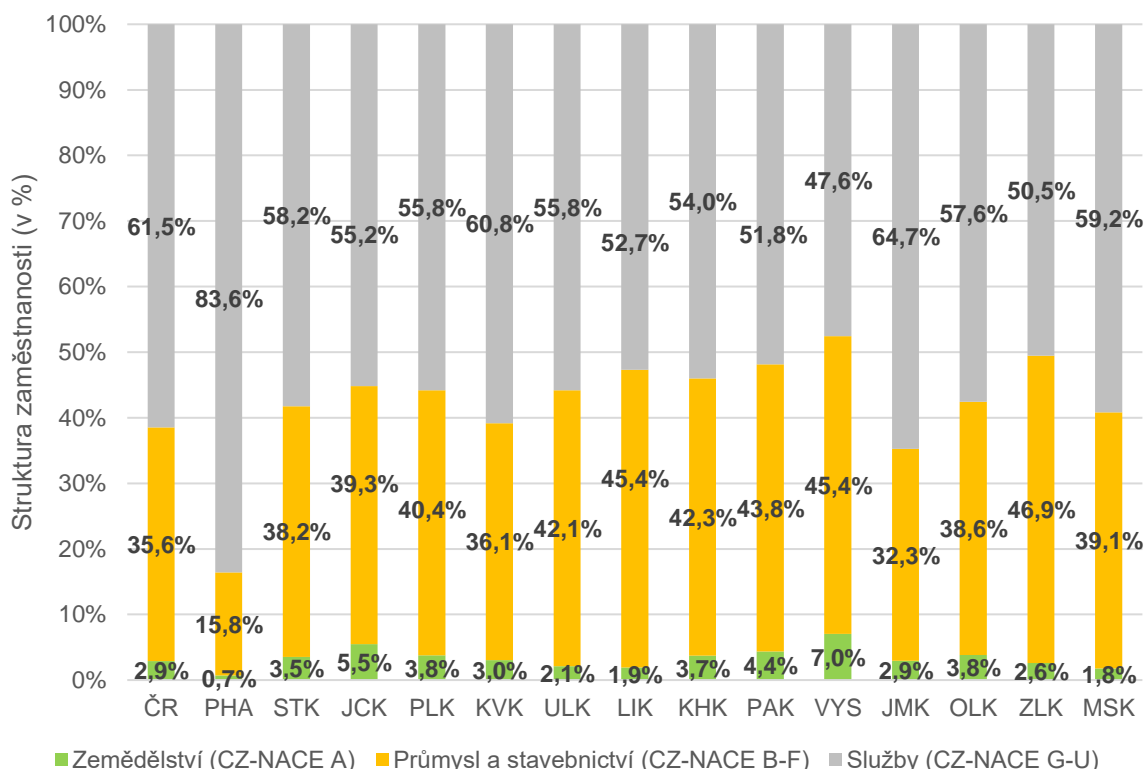
Zdroj: ČSÚ

Vzhledem k nepříznivému demografickému vývoji i výše popsanému vývoji na trhu práce by měl být posílen důraz na kvalitativní parametry vzdělání a jejich orientace na možnosti následného pracovního uplatnění jak v oblasti vzdělávacích aktivit dětí a mládeže, tak v oblasti celoživotního vzdělání dospělé

populace. Výzvou do budoucna je jistě zvýšení zaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním a osob v předdůchodovém věku, problém však začíná přesahovat i do dalších věkových skupin.

Současná **oborová struktura zaměstnanosti, resp. pracovních míst vychází z dlouhodobého vývoje území**. Ve světle aktuálních demografických, ale také technologických trendů, **je třeba adaptovat se na měnící se podmínky na trhu práce**. Při pohledu na graf níže je zřejmé, že Zlínský kraj je stále z hlediska zaměstnanosti nejprůmyslovějším regionem v ČR, který má po Vysočině druhý nejnižší podíl služeb. V čase však lze pozorovat pozvolný trend nárůst podílu zaměstnanosti ve službách a pokles zaměstnanosti v průmyslu, zatímco podíl zaměstnanosti v zemědělství zůstává přibližně konstantní na necelých 3 %.

Graf 12: Struktura zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR dle klasifikace CZ-NACE v roce 2022

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ

Mobilita pracovních sil

Na území Zlínského kraje existuje celá řada sídel, vzhledem k jejich populační velikosti s významnou koncentrací pracovních míst na mikroregionální i krajské (regionální) úrovni. Podle SLDB 2021 **vyjíždělo do škol a zaměstnání 47,5 % občanů Zlínského kraje³**, což je 6. pozice mezi kraji (průměr ČR je 48,2 %). Pokud počet vyjíždějících vztáhneme k celkovému počtu pracujících a studentů či žáků, je poměr ve Zlínském kraji 76,1 %, což je nadprůměrná hodnota v rámci ČR (průměr ČR činí 75,1 %) a Zlínský kraj se umísťuje na 2. pozici mezi kraji, po Středočeském kraji a těsně před Plzeňským krajem.

³ Za vyjíždějící do zaměstnání a škol jsou dle SLDB 2021 počítáni ti obyvatelé kraje, kteří mají adresu pracoviště či školy na jiné adrese než je adresa jejich obvyklého pobytu. Jsou zde započítáni i ti, jejichž adresa pracoviště / školy je na jiné adrese v obci obvyklého pobytu (těch je 18,9 % ze všech občanů kraje). Největší počet vyjíždějících do zaměstnání / škol vyjíždí do jiné obce v rámci svého okresu (19,9 % všech občanů Zlínského kraje). Do jiného okresu v rámci vlastního kraje dojíždí do zaměstnání / škol 4,2 % občanů Zlínského kraje a do jiného kraje 4,0 % (jde zejména o dojížděku do krajů sousedících se Zlínským krajem). Do zahraničí vyjíždí do zaměstnání / školy pouze 0,5 % obyvatel Zlínského kraje.

Stejně tak podíl vyjíždějících do zaměstnání je ve srovnání s ostatními kraji nadprůměrný. Zlínský kraj má v tomto ohledu **čtvrtý nejvyšší podíl vyjíždějících (69,8 %) ze všech zaměstnaných osob s obvyklým pobytem v daném kraji**. Při jiném pohledu na místa pracoviště zaměstnaných osob ze Zlínského kraje je 42,3 % obyvatel kraje zaměstnáno v obci obvyklého pobytu, což je po Středočeském kraji druhá nejnižší hodnota. Naopak nejvyšší hodnota mezi kraji má Zlínský kraj u počtu zaměstnaných v rámci kraje (40,1 %). Podíl zaměstnaných ze Zlínského kraje v jiném kraji (5,6 %) anebo v zahraničí (0,8 %) je v rámci ČR podprůměrný, tj. 9., resp. 8. pozice mezi všemi kraji ČR. Podprůměrný je i podíl zaměstnaných bez stálého pracoviště (9 %). **Z této statistiky vyplývá, že ačkoliv je Zlínský kraj regionem dojíždějících zaměstnanců, velká část této dojížděky se děje uvnitř kraje.** Zaměstnanci dojíždí do center osídlení, ve kterých jsou nabízena pracovní místa ve větších i menších firmách. Kladného salda dojížděky do zaměstnání dosahují ORP Zlín, Otrokovice a Valašské Meziříčí – viz tabulka níže.

Na úrovni mezikrajské dojížděky do zaměstnání má Zlínský kraj dle dat SLDB 2021, obdobně jako všechny ostatní kraje kromě Prahy, **záporné saldo. To činí 5 344 osob a znamená to, že za prací vyjíždí mimo kraj více osob, než do území Zlínského kraje do zaměstnání dojíždí.** Hlavní proudy vyjížděky za prací mimo kraj logicky směřují do sousedních krajů, tj. Jihomoravského (5 701 osob), Olomouckého (4 461 osob), Moravskoslezského kraje (2 397 osob), ale také Prahy (1 937 osob).

Při pohledu na úroveň SO ORP mají ve Zlínském kraji kladné saldo dojížděky ORP Otrokovice (4 938 osob), Zlín (5 928 osob) a Valašské Meziříčí (1 207 osob). Ostatní SO ORP jsou se záporným saldem spíše vyjížděková. Největší poměr vyjíždějících vůči dojíždějícím je v SO ORP Valašské Klobouky a Bystřice pod Hostýnem, jak ukazují data v následující tabulce.

Tabulka 17: Bilance dojížděky - vyjížděky do zaměstnání ve Zlínském kraji (dojížděka – vyjížděka mezikrajská a mezi jednotlivými SO ORP Zlínského kraje)

Kraj / SO ORP	Vyjíždějící do zaměstnání mimo kraj / mimo SO ORP	Dojíždějící do zaměstnání z jiných krajů / SO ORP	Saldo dojížděky do zaměstnání (+,-)	Poměr dojíždějící / vyjíždějící
Zlínský kraj	17 830	12 486	-5 344	0,7
Bystřice pod Hostýnem	2 632	987	-1 645	0,38
Holešov	4 470	2 060	-2 410	0,46
Kroměříž	7 603	4 769	-2 834	0,63
Luhačovice	2 856	2 502	-354	0,88
Otrokovice	5 259	10 197	4 938	1,94
Rožnov pod Radhoštěm	3 707	3 063	-644	0,83
Uherské Hradiště	8 438	7 501	-937	0,89
Uherský Brod	5 694	2 325	-3 369	0,41
Valašské Klobouky	3 386	1 020	-2 366	0,3
Valašské Meziříčí	4 238	5 445	1 207	1,29
Vizovice	3 308	2 859	-449	0,86
Vsetín	4 932	2 523	-2 409	0,51
Zlín	9 149	15 077	5 928	1,65

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2021)

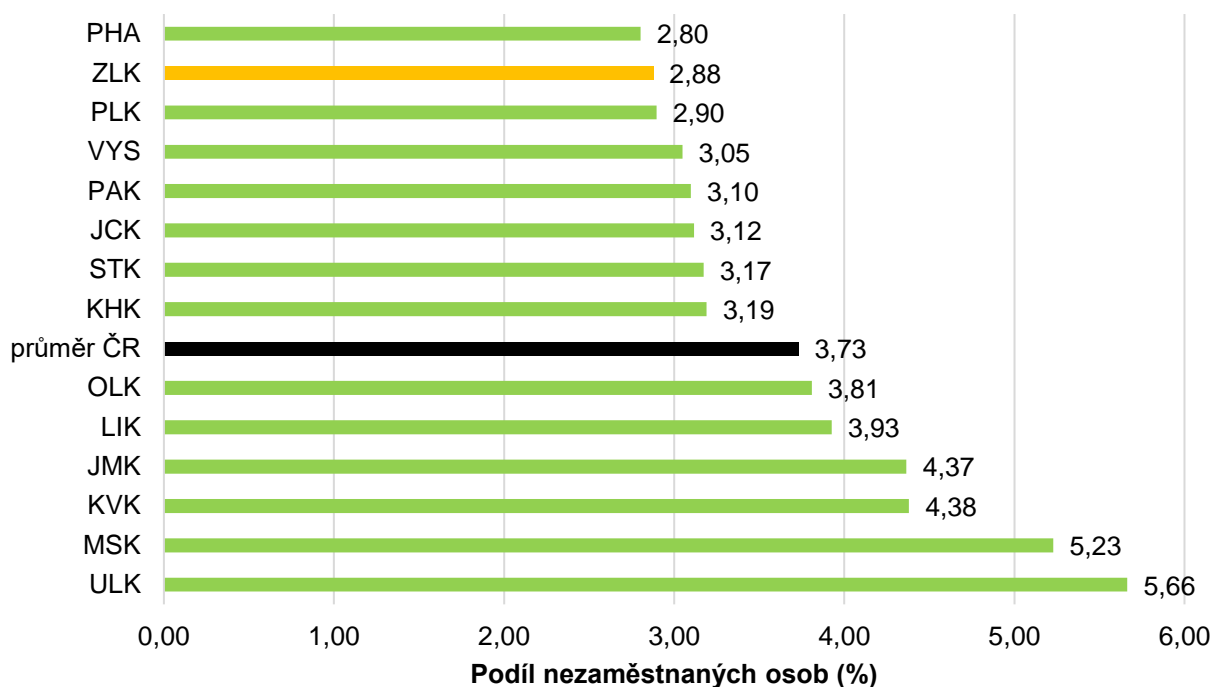
Nezaměstnanost

V jednotlivých měsících roku 2023 je nezaměstnanost (podíl nezaměstnaných) ve Zlínském kraji nejnižší anebo jedna z nejnižších ze všech krajů ČR. Ve srovnání s průměrem ČR i ostatními kraji vykazoval Zlínský kraj k 31. 12. 2023 druhý nejnižší podíl nezaměstnaných osob v ČR. Tento podíl

nezaměstnaných činí ve Zlínském kraji 2,9 %, nejnižší hodnota je v Praze (2,8 %), zatímco republikový průměr byl 3,7 %. Z dlouhodobého pohledu od roku 2005 však byl vývoj nezaměstnanosti ve Zlínském kraji poměrně dynamický. Lze charakterizovat několik různých období:

- **období let 2005 – 2008**, kdy průměrný **podíl nezaměstnaných ve Zlínském kraji dosahoval obdobných hodnot jako průměr ČR**, avšak nezaměstnanost v okresech Kroměříž a Vsetín byla nad průměrem ČR. Docházelo k postupnému poklesu ze 7 – 8 % v roce 2005 na 4 – 5 % na konci roku 2008.
- **období ekonomické krize v letech 2009 – 2013**, kdy se nezaměstnanost ve Zlínském kraji dostala nad průměrné hodnoty ČR a pohybovala se v závislosti na vývoji ekonomiky mezi 6 – 9 %. V okresech Kroměříž a Vsetín byla na začátku let 2010 a 2013 dokonce nad 9 %. V okrese Uherské Hradiště a Zlín se od roku 2011 již nezaměstnanost pohybovala pod průměrem ČR.
- **období let 2014 – 2019**, které bylo obdobím významného poklesu podílu nezaměstnaných v ČR i ve Zlínském kraji z úrovně 9 % až na rekordní hodnoty kolem 3 % ve Zlínském kraji. Pokles nezaměstnanosti ve všech okresech kraje znamenal, že v průběhu roku 2019 již byl podíl nezaměstnaných ve všech okresech Zlínského kraje nižší než průměr ČR. **V okrese Zlín a Uherské Hradiště byla dosažena v květnu a červnu 2019 nejnižší hodnota podílu nezaměstnaných ve výši 1,8 %, která dosud nebyla překonána.**
- **období let 2020 – 2023**, kdy po mírném nárůstu nezaměstnanosti během „covidových“ let 2020 – 2021 je průměrný podíl nezaměstnaných ve Zlínském kraji mezi 2,5 – 3,5 %. Kolem průměrných hodnot kraje se pohybuje i nezaměstnanost v okresech Uherské Hradiště a Kroměříž, zatímco v okrese Zlín je podíl nezaměstnaných o cca jeden procentní bod níže, zatímco v okrese Vsetín o půl procentního bodu výše, ale stále pod průměrnou hodnotou ČR.

Graf 13: Mezikrajské srovnání podílu nezaměstnaných osob k 31. 12. 2023

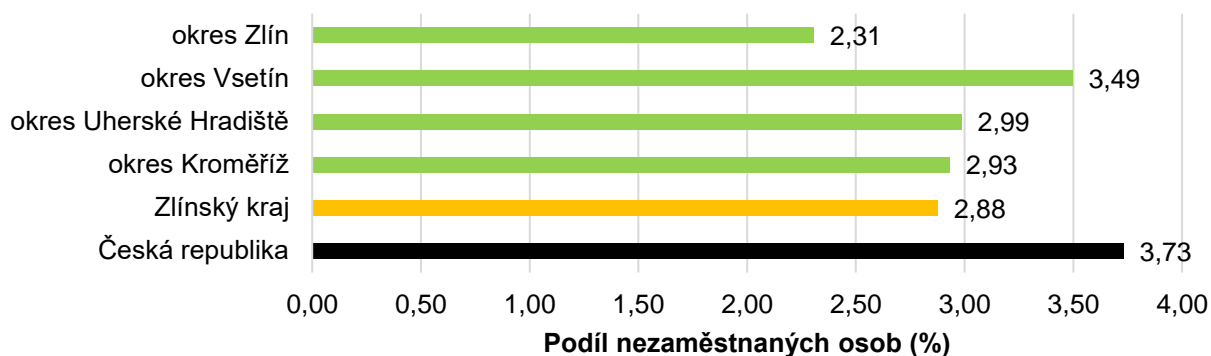
Zdroj: MPSV

I přes nejnižší nezaměstnanost v rámci ČR a fakt, že se podíl nezaměstnaných pohybuje ve všech okresech Zlínského kraje pod průměrem ČR, existují mezi jednotlivými okresy a SO ORP v

nezaměstnanosti rozdíl. Na úrovni okresů vykazuje z dlouhodobého hlediska vyšší podíl nezaměstnaných osob okres Vsetín, naopak okres Zlín je výrazně pod průměrem kraje.

Z celostátního pohledu není ani v okrese Vsetín nezaměstnanost nadprůměrná, což se mimo jiné projevuje neexistencí rozsáhlejších sociálně vyloučených lokalit.

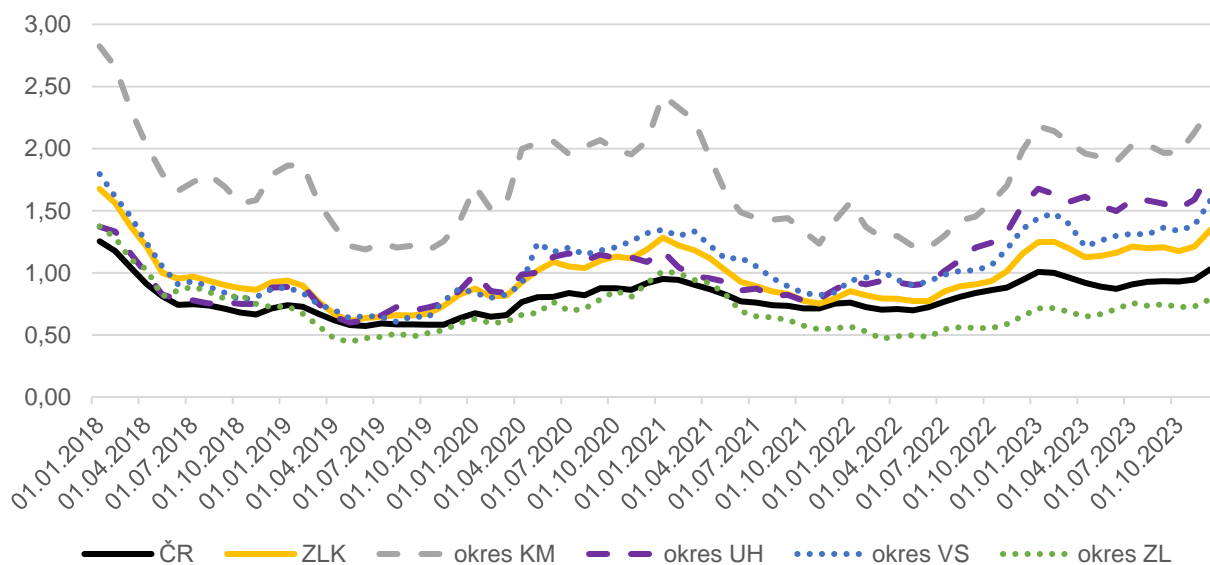
Graf 14: Srovnání podílu nezaměstnaných osob v okresech Zlínského kraje k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

Při porovnání počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v evidenci úřadů práce je v rámci ČR na konci roku 2023 méně neobsazených pracovních míst (271.789) než uchazečů o zaměstnání (279.227), ale tento rozdíl je poměrně malý, jde o 7.438 osob za celou ČR. Za Zlínský kraj je v evidenci o 2.949 uchazečů (11.498) více než volných pracovních míst (8.549). Při porovnání delší časové řady a vývoje jednotlivých okresů nastala v roce 2018 situace, kdy na trhu práce bylo více volných pracovních míst, než je počet uchazečů. Kromě okresu Kroměříž se podíl uchazečů na volných pracovních místech pohyboval až do listopadu 2023 stále velmi nízko, jak ukazuje graf níže (hodnoty mezi 0,5 – 1,5). Od března 2022 však dochází ve Zlínském kraji k setrvalému poklesu počtu volných pracovních míst a na konci roku 2023 je jich více než uchazečů o zaměstnání pouze v okrese Zlín.

Graf 15: Srovnání poměru uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo v evidenci úřadů práce v období 01/2018 – 12/2023

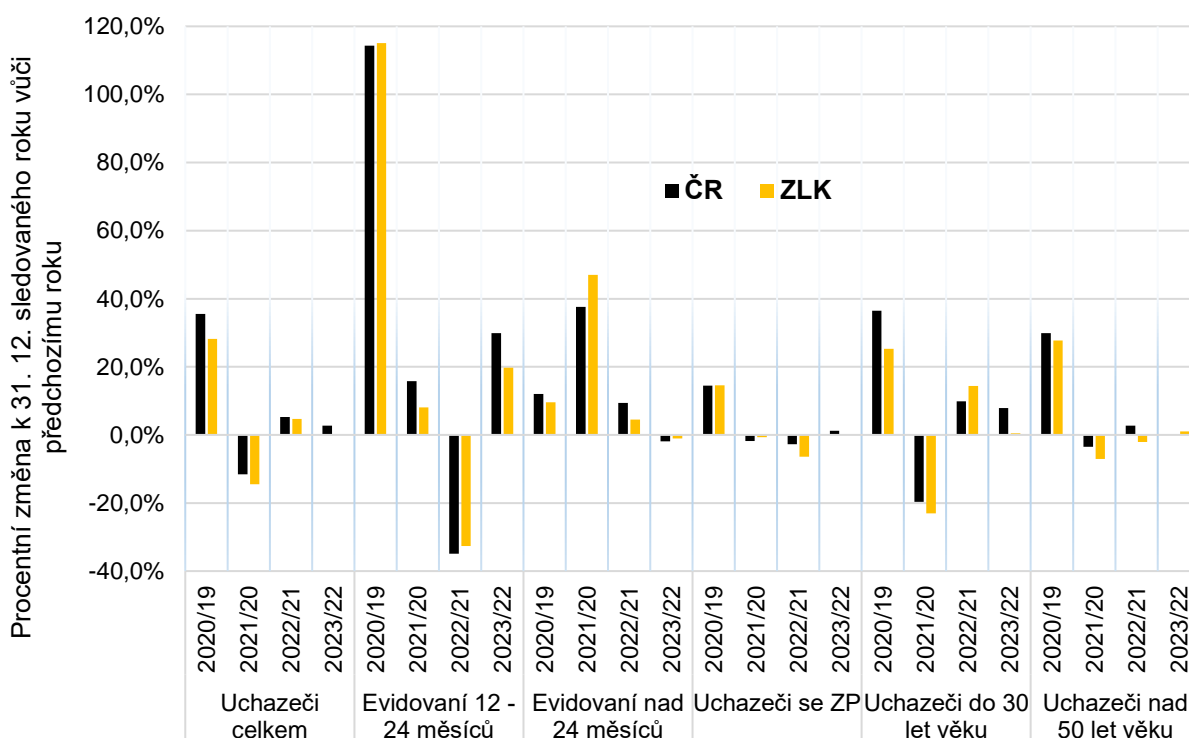
Zdroj: MPSV

Pozn.: hodnoty menší než 1 znamenají, že uchazečů o zaměstnání je v evidenci úřadu práce méně než volných pracovních míst.

Výše uvedené statistiky jsou ještě doplněny o pohled na specifické skupiny na trhu práce a vývoj počtu dlouhodobě nezaměstnaných v „covidovém“ období i v současnosti. Meziroční nárůst počtu uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2020 se nejméně promítl do nárůstu nezaměstnanosti nad 1 rok, kde pokračoval mírný růst i v roce 2021 a 2023, zatímco k 31. 12. 2022 je zde zaznamenán pokles. Dlouhodobá nezaměstnanost nad 2 roky evidence zaznamenala nejvyšší nárůst mezi lety 2020 – 21, k 31. 12. 2023 je zde již mírný pokles. Při pohledu na rozdíly mezi Zlínským krajem a ČR jsou trendy v podstatě až na malé výjimky stejné s tím, že procentní růst počtu uchazečů je většinou ve Zlínském kraji menší a naopak procentní pokles větší. Mezi lety 2022 – 2023 jsou změny na trhu práce u specifických skupin výrazně menší než mezi předchozími roky.

Graf 16: Vybrané kategorie uchazečů o zaměstnání, meziroční změna k 31. 12. v období let 2020 – 2022

Zdroj: MPSV

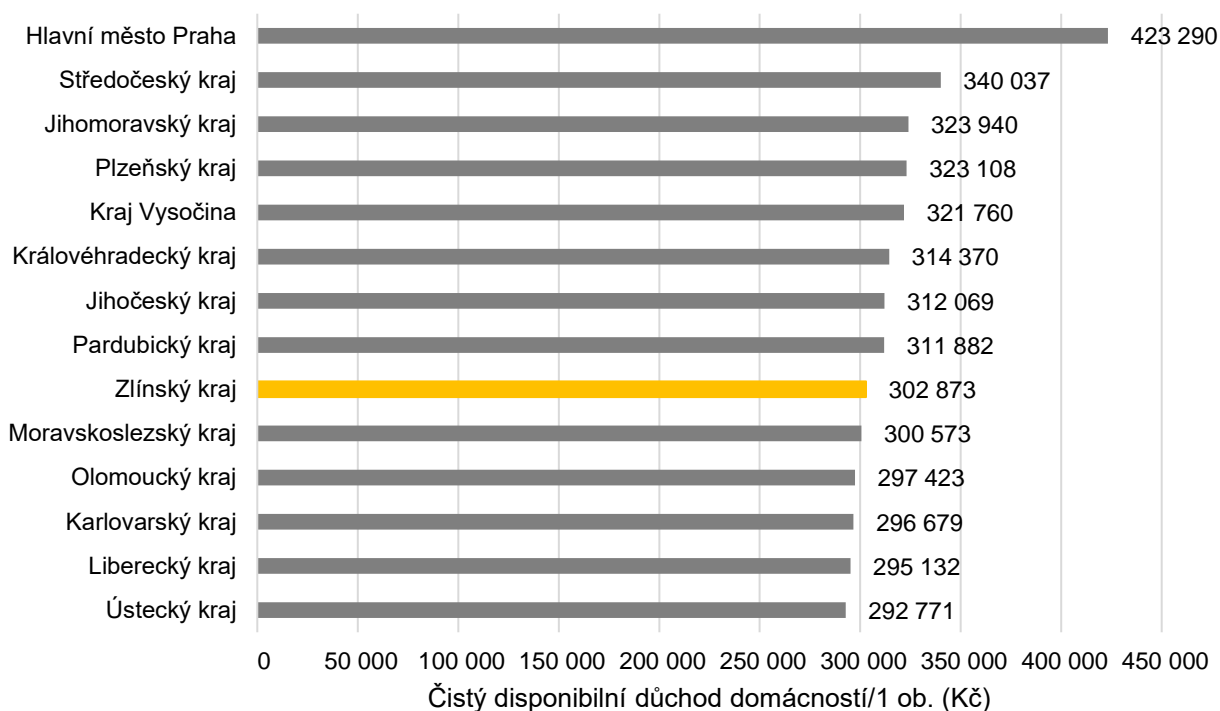
Disponibilní důchod, výše mezd a náklady práce

Čistý disponibilní důchod domácností, který můžeme chápat jako jeden z výrazných ukazatelů životní úrovně, se využívá pro hodnocení úrovně materiálního bohatství domácností trvale bydlících v jednotlivých regionech a udává se v běžných cenách. Má dlouhodobě rostoucí trend, avšak dynamika tohoto růstu v různých letech kolísá a v letech 2010 a 2013 byl zaznamenán ve Zlínském kraji mírný pokles, zatímco hodnota za celou ČR vykazuje růst za celé sledované období 2009 – 2022.

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele byl ve Zlínském kraji ve všech sledovaných letech ve srovnání s ostatními kraji podprůměrný. Jeho hodnota přepočtená na obyvatele v roce 2022 činila 302 873 Kč (ekvivalent 92,7 % celostátního průměru, který činí 326 752 Kč), nicméně dlouhodobě lze sledovat mírný posun k lepším hodnotám. Nejnižší poměr čistého disponibilního důchodu domácností na obyvatele ve Zlínském kraji vůči hodnotě ČR byl v roce 2010, kdy dosáhl pouze 91,2 % hodnoty ČR, naopak nejvyšší byl v roce 2015, kdy dosáhl 95,6 %. V mezikrajském srovnání se Zlínský kraj v posledních letech 2018 - 2022 pohybuje na podprůměrné 9. pozici, jak ukazuje i následující graf.

Graf 17: Mezikrajské srovnání čistého disponibilního důchodu domácností na 1 obyvatele (Kč) v roce 2022

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ

Dlouhodobě podprůměrná je ve srovnání s ČR i výše průměrných mezd. V posledních 6 letech se Zlínský kraj pohybuje společně s Olomouckým a Pardubickým krajem na 11. - 13. místě, s minimálními rozdíly v hodnotách těchto 3 krajů. Za nimi na posledním místě je s určitým odstupem Karlovarský kraj. V roce 2022 dosáhla průměrná mzda ve Zlínském kraji hodnoty 38 869 Kč. Dynamika růstu mezd v posledních 6 sledovaných letech je ve Zlínském kraji jen o málo větší, než je celostátní průměr, avšak průměrné mzdy ve Zlínském kraji zůstávají stále na úrovni cca 90 % oproti celorepublikovému průměru, jak znázorňuje ukazatel U1.5.2 níže v tabulce. Mezi lety 2017 – 2021 docházelo ke zpomalování růstu mezd na úrovni ČR i Zlínského kraje, v roce 2022 tento růst mírně zrychluje. A do budoucna se vzhledem k rostoucí inflaci dá očekávat další zesilování růstu nominálních mezd napříč celou ČR. A ve srovnání mediánu měsíčních mezd (34 968 Kč v roce 2022) je pozice Zlínského kraje v posledních 4 sledovaných letech jasně předposlední, před Karlovarským krajem.

Tabulka 18: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – průměrná hrubá měsíční mzda ve Zlínském kraji

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech v Kč (pořadí ZLK mezi kraji, % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.5.2	Průměrná hrubá měsíční mzda	27.565 (12., 88,6 %)	30.317 (12., 90 %)	32.759 (11., 90,1 %)	34.928 (12., 90,4 %)	36.641 (13., 89,9 %)	38.869 (11., 89,5 %)

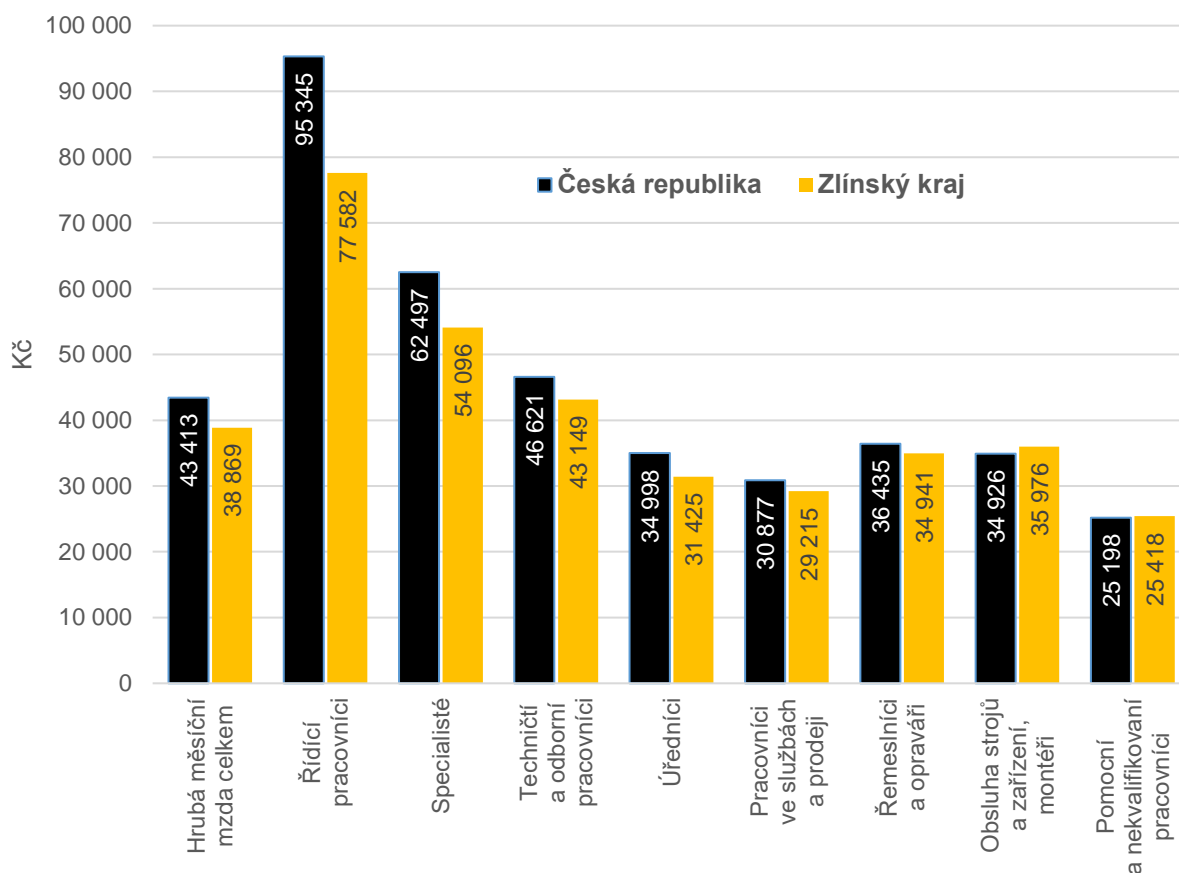
Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ

Relativně nízká výše průměrných mezd je jednou z významných příčin problému selektivní migrace obyvatelstva mimo kraj, která ve svém důsledku může vést ke ztrátě konkurenceschopnosti regionu jako

celku. Jedním z důvodů nízkých mezd může být absence klíčových velkých zaměstnavatelů v nosných odvětvích anebo větší zastoupení progresivních odvětví s vyššími mzdami (zejména ICT), kteří by měli roli tvůrce mezd. Dalším faktorem je absence vysoce kvalifikovaných pracovních míst a pozic s vysokým příjmem obecně a naopak vyšší podíl méně kvalifikovaných pracovních míst.

Průměrné hrubé měsíční mzdy se ve Zlínském kraji nachází pod průměrem ČR téměř u všech druhů zaměstnání. Pouze obsluha strojů, zařízení a montéři si ve Zlínském kraji v roce 2022 vydělávala 4. nejvyšší mzdu v rámci ČR a pomocní a nekvalifikovaní pracovníci obdobnou mzdu téměř stejnou jako celorepublikový průměr, což ukazuje velmi úzkou propojenost s pozicí kraje na hodnotovém řetězci. Naopak největší rozdíl proti celorepublikovému průměru je u mezd řídicích pracovníků a úředníků, kde jsou hodnoty za Zlínský kraj nejnižší ze všech krajů ČR. Nejnižší za celou ČR jsou ve Zlínském kraji v roce 2022 také průměrné mzdy úředníků a pracovníků ve službách a prodeji.

Graf 18: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle klasifikace zaměstnání (v Kč, rok 2022)

Zdroj: ČSÚ

Predikce budoucího vývoje trhu práce ve Zlínském kraji

Na pracovním trhu ve Zlínském kraji se v posledních letech výrazně prohlubuje převis poptávky nad nabídkou v celé řadě oborů a lze očekávat, že do budoucna bude ve Zlínském kraji tento trend přetrvávat. Zatímco v předchozích desetiletích vývoj na trhu práce kopíroval cyklický vývoj ekonomiky, od roku 2020 již toto ve Zlínském kraji neplatí, zejména kvůli demografickému vývoji, ale i výrazné pomoci od státu zaměstnavatelům při pandemii Covid-19.

V „před-covidovém“ období byla sbírána a vyhodnocována data o předpokládaném vývoji trhu práce ve Zlínském kraji, která ukazovala na nedostatek lidí v kvalifikovaných i méně kvalifikovaných dělnických

profesích. Zároveň např. studie společnosti McKinsey⁴ v roce 2018 ukazovala, že začíná Česká republika narážet na své limity dalšího růstu ekonomiky, v minulosti založeném na tradičních průmyslových odvětvích, vývozu, zahraničních investicích a nárůstu pracovní síly. Do budoucna budou potřebné nové zdroje růstu produktivity jako např. digitální ekonomika založená na technologiích.

Očekávání, že do roku 2030 bude větší část zejména průmyslových profesí automatizována, se prozatím nenaplnuje. S příchodem možností umělé inteligence je však možné očekávat významnější digitalizaci práce také v řadě kreativních profesí.

O predikci budoucího vývoje se pokouší MPSV v rámci projektu KOMPAS (predikcetrhuprace.cz), jejíž klíčové výsledky za Zlínský kraj jsou uvedeny v tabulce níže. Jde o predikci na základě dlouhodobé časové řady počtu zaměstnaných osob v jednotlivých profesích v letech 2011 – 2020, jejíž spolehlivost mohou snižovat nepředvídatelné změny na trhu práce – nejen rozsah budoucí digitalizace a automatizace, ale také vývoj poptávky a nabídky na globálních trzích, cenová dostupnost energií a řada regulatorních zásahů do ekonomiky spojená zejména s ochranou klimatu.

Tabulka 19: Profese, v nichž data projektu KOMPAS predikují v letech 2020 – 2026 nejvyšší nárůst / pokles zaměstnanosti ve Zlínském kraji

Profese	Počet zaměstnaných v profesi ve Zlínském kraji		trend vývoje
	2020	Predikce 2026	
Nejvyšší očekávaný nárůst zaměstnanosti			predikovaný růst o 30 – 70 % mezi lety 2020 - 2026
Malíři a příbuzní pracovníci, pracovníci povrchového čištění budov	7427	12658	
Pomocní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	816	1233	
Pracovníci péče o děti, asistenti pedagogů	1855	2783	
Architekti, specialisté v oblasti územního plánování, návrháři a příbuzní pracovníci	981	1445	
Ostatní pomocní pracovníci	1598	2274	
Ostatní odborní pracovníci v oblasti zdravotnictví	1121	1591	
Odborní pracovníci v oblasti právní, sociální a církevní	1018	1406	
Ostatní specialisté v oblasti zdravotnictví	1082	1491	
Pracovníci osobní péče ve zdravotní a sociální oblasti	8018	10911	
Nejvyšší očekávaný pokles zaměstnanosti			predikovaný pokles na 78 – 17 % mezi lety 2020 - 2026
Úředníci v logistice	3117	2422	
Pracovníci s odpady	836	642	
Obsluha strojů na výrobu a zpracování výrobků z pryže, plastu a papíru	5869	4347	
Pracovníci v oblasti uměleckých a tradičních řemesel	540	393	
Obsluha strojů na výrobu potravin a příbuzných výrobků	423	249	
Pomocní pracovníci v dopravě a skladování	691	363	
Obsluha zařízení na těžbu a zpracování nerostných surovin	152	50	
Pomocní pracovníci v oblasti těžby a stavebnictví	212	36	

Zdroj: vlastní výpočet z dat projektu MPSV Kompas (<https://www.predikcetrhuprace.cz/profese/porovnani-profesi>)

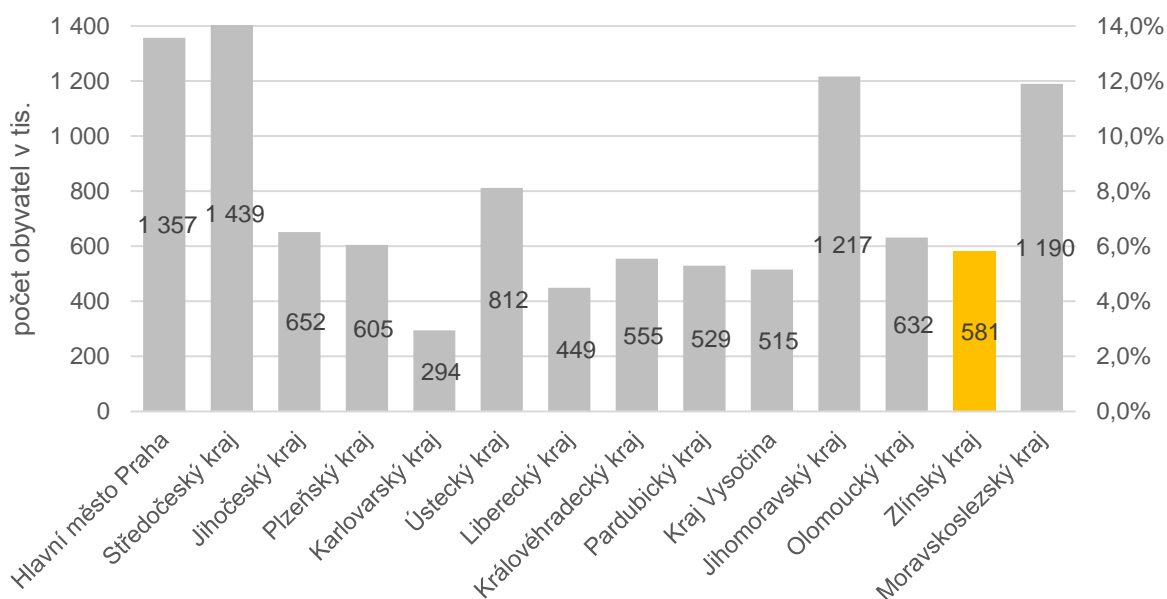
⁴ McKinsey & Company, The rise of Digital Challengers: How digitization can become the next growth engine for Central and Eastern Europe, November 2018

2.1.2 Lidé a kvalita života

2.1.2. a) Sociodemografická struktura obyvatel

Na území Zlínského kraje žilo k 31. 12. 2022 celkem 580 531 obyvatel, což jej činilo devátým nejvíce obydleným krajem v ČR (s 5,4 % podílem na celkovém obyvatelstvu ČR). Vývoj věkového složení obyvatel je v dlouhodobém horizontu charakterizován snižujícím se podílem obyvatel v produktivním věku a naopak zvyšujícím se podílem obyvatel starších 65 let. Průměrný věk obyvatel Zlínského kraje dosáhl ke konci roku 2022 43,6 let a je nejvyšším mezi kraji ČR. Podíl obyvatel žijících ve městech v roce 2022 dosáhl 58,3 % a je 4. nejnižším mezi kraji ČR..

Graf 19: Počet obyvatel v krajích ČR v roce 2022 (a jejich podíl na ČR)

Zdroj: ČSÚ

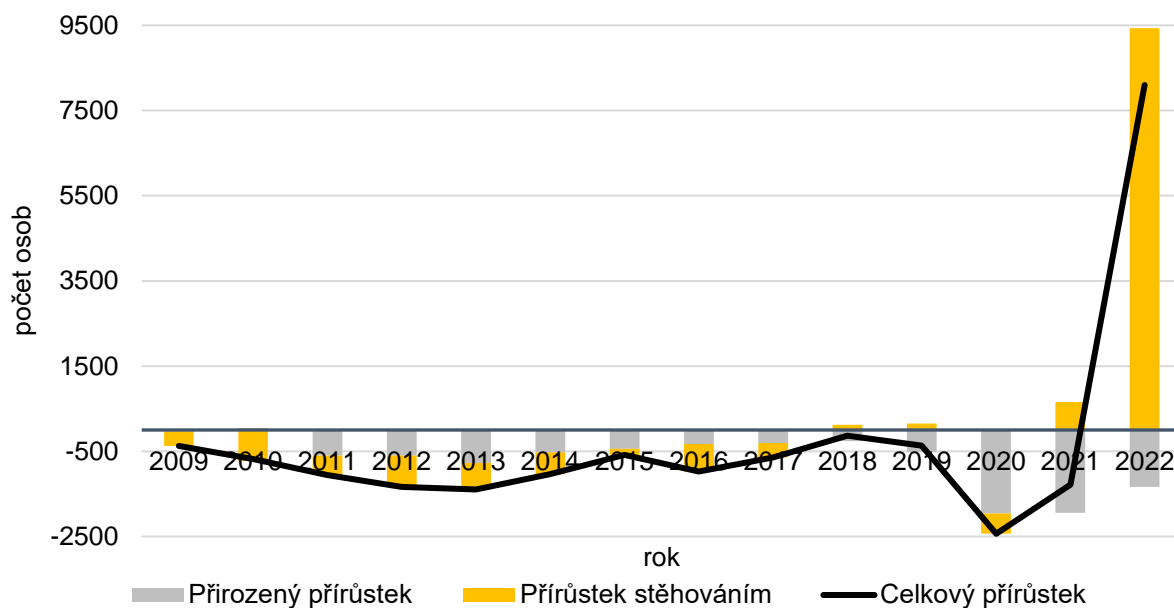
Pohyb obyvatelstva

Kraj se dlouhodobě potýká s poměrně zásadním meziročním úbytkem počtu obyvatel v regionu. Předcházející dlouhodobější trend sice spočíval v úbytku počtu obyvatel, který se však v roce 2007 zastavil a v následujícím období fakticky stagnoval, resp. v roce 2009 dokonce i mírně vzrostl. V období od roku 2010 však dochází k setrvalému úbytku počtu obyvatel, kdy mezi lety 2010 a 2022 klesl počet obyvatel kraje o téměř 10 tis. osob (v roce 2010 v něm žilo 590 361 obyvatel, v roce 2022 to bylo 580 531 obyvatel).

Při pohledu na strukturu přírůstku, resp. úbytku obyvatel je na vývoji populace Zlínského kraje výrazně patrný faktor nejen migrace, ale zejména v posledních 12 letech poměrně výrazný přirozený úbytek. K akceleraci úbytku obyvatel kraje přispěla pandemie COVID, a to zejména bezprecedentním nárůstem úmrtnosti v letech 2020 až 2021.

Naopak přírůstek daný stěhováním se počínaje rokem 2009 stal výrazně záporným. Tento trend se zastavil až v roce 2013, kdy se úbytek stěhováním začal opět postupně zmenšovat a v letech 2018 až 2022 dosáhl kladných čísel (s výjimkou roku 2020). Rok 2022 je z hlediska bilance obyvatel výjimečný, neboť došlo k zahrnutí občanů Ukrajiny, pobývajících na našem území v důsledku válečných událostí na Ukrajině, do počtu přistěhovaných. Je otázkou, jaká část z těchto občanů zůstane na území kraje v dlouhodobém horizontu.

Graf 20: Pohyb obyvatelstva Zlínského kraje a jeho struktura v letech 2009 – 2022 (absolutní vyjádření)

Zdroj: ČSÚ

V mezikrajském srovnání patří Zlínský kraj dlouhodobě mezi kraje s relativně výrazným celkovým úbytkem obyvatelstva. Bilance roku 2022 je však výrazně ovlivněna započtením občanů Ukrajiny do počtu přistěhovaných. Z tohoto důvodu všechny kraje mají za rok 2022 výrazný celkový přírůstek obyvatel. Přírůstek obyvatel ve Zlínském kraji v roce 2022, vztažený na počet obyvatel kraje, však byl po Moravskoslezském kraji 2. nejnižší mezi kraji ČR.

Tabulka 20: Mezikrajské srovnání pohybu obyvatelstva v roce 2022

Pohyb obyvatel		Přírůstek/úbytek – absolutní vyjádření			Přírůstek/úbytek – na 1 000 obyvatel středního stavu		
		Přírozený	Stěhováním	Celkový	Přírozený	Stěhováním	Celkový
Česká republika		-18 920	329 742	310 822	-1,8	30,6	28,9
v tom kraje	Hl. m. Praha	718	81 202	81 920	0,5	60,7	61,2
	Středočeský	-884	53 451	52 567	-0,6	37,4	36,8
	Jihočeský	-1 329	16 585	15 256	-2,0	25,5	23,5
	Plzeňský	-1 189	27 870	26 681	-2,0	46,6	44,6
	Karlovarský	-1 157	11 542	10 385	-4,0	39,6	35,6
	Ústecký	-2 622	16 061	13 439	-3,2	19,8	16,6
	Liberecký	-1 092	12 699	11 607	-2,4	28,4	26,0
	Královéhradecký	-1 118	13 802	12 684	-2,0	25,0	22,9
	Pardubický	-1 120	15 363	14 243	-2,1	29,2	27,1
	Vysočina	-882	11 634	10 752	-1,7	22,7	21,0
	Jihomoravský	-1 266	33 898	32 632	-1,0	28,0	27,0
	Olomoucký	-1 496	10 368	8 872	-2,4	16,5	14,1
	Zlínský	-1 334	9 433	8 099	-2,3	16,3	14,0
	Moravskoslezský	-4 149	15 834	11 685	-3,5	13,3	9,8

Zdroj: ČSÚ

Při ještě bližším pohledu na úroveň **správních obvodů obcí s rozšířenou působností** zjistíme, že populačně ztrátová je ve střednědobém horizontu (od roku 2012 do konce roku 2022) větší část SO ORP s výjimkou SO ORP Holešov, Valašské Meziříčí, Vizovice a Zlín. Mírný pokles populace (do 2 %) vykazují SO ORP Luhačovice, Rožnov pod Radhoštěm, Otrokovice a Uherské Hradiště. Zbývající SO ORP se vyznačují poklesem počtu obyvatel 2,5 % a více (Bystřice pod Hostýnem, Kroměříž, Uherský Brod, Valašské Klobouky a Vsetín).

Mnohem závažnější problém identifikuje následující tabulka, ze které zřetelně vyplývá, jaké věkové skupiny se odliv obyvatel ze Zlínského kraje týká. Ve **věkové skupině 25 – 39 let** jde evidentně o dlouhodobý jev bez jakéhokoliv náznaku změny trendu. Jedinou věkovou skupinou, která vykazuje kladný přírůstek stěhováním, jsou lidé v postproduktivním věku. Tabulka ukazuje **závažný problém tzv. selektivní migrace, kdy dochází k migraci mladého a kvalifikovaného obyvatelstva mimo území kraje**, často do okolních hospodářských center (Brno, Praha). Výjimku představuje rok 2022, kdy byli do počtu obyvatel zahrnuti i občané Ukrajiny, pobývající na našem území v souvislosti s válečnými událostmi na Ukrajině.

Tabulka 21: Přírůstek obyvatelstva stěhováním ve Zlínském kraji podle vybraných věkových skupin

Věk	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0-14 let	-12	-1	-52	42	62	112	19	-10	46	-2	154	81	2340
15-24 let	9	42	-50	-20	-8	27	-69	131	120	34	82	207	1707
25-39 let	-673	-585	-617	-622	-569	-419	-653	-572	-256	-217	-490	-120	2393
40-64 let	-107	48	-56	-79	-51	105	9	86	187	338	-143	417	2708
65 let a více	57	40	38	54	49	33	47	28	28	-2	-79	73	285
Celkový přírůstek stěhováním ve Zlínském kraji	-726	-456	-737	-625	-517	-142	-647	-337	125	151	-476	658	9433

Zdroj: ČSÚ

Migrační ztráta obyvatel ve věku 25 – 39 let způsobuje nejen pokles celkového počtu obyvatel kraje, ale zároveň z dlouhodobého pohledu prohlubuje pokles počtu obyvatel v produktivním věku (s výjimkou roku 2022). Z tohoto důvodu je jako zásadní ukazatel monitoringu SRZK 2030 sledováno saldo migrace osob v produktivním věku (15 – 64 let).

Tabulka 22: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – saldo migrace osob v produktivním věku

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech						Pořadí ZLK mezi kraji (a % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
U1.5.1	Saldo migrace osob v produktivním věku	-355	51	155	-551	504	6 808	11.	11.	12.	12.	10.	14.

Zdroj dat a komentář k ukazateli: data z www.czso.cz (demografické ročenky). V dlouhodobém časovém horizontu Zlínský kraj trpí poklesem počtu obyvatel, ačkoliv ve sledovaných letech 2018-19 i 2021 je saldo migrace osob v produktivním věku kladné. Kladné saldo migrace je způsobeno díky mladší (15 – 24) a starší (40 – 64) složce osob v produktivním věku. Z hlediska ostatních krajů zaujímá Zlínský kraj převážně 11. – 12. pozici (nižší saldo migrace osob v produktivním věku vykazuje Karlovarský a Moravskoslezský kraj, příp. Olomoucký). Ve specifickém roce 2022 vykázal Zlínský kraj nejnižší saldo migrace, a to ve všech věkových skupinách.

Vývoj věkové struktury obyvatelstva

Při pohledu na věkovou strukturu se vývoj v předcházejícím, cca desetiletém období, ukazuje ve Zlínském kraji jako varující. **Věková struktura obyvatelstva doznala změn v tom nejméně pozitivním možném smyslu**, jehož jediným výrazně pozitivním rysem je delší naděje délky dožití jak v případě žen, tak mužů. Naděje na dožití při narození se zvýšila v kraji u mužů ze 73,65 let (období 2009/2010) na 74,15 let v období 2020/2021, u žen z 81,07 let na 81,22 let. Nebýt pandemie COVID, byl by růst naděje dožití ještě vyšší.

Z pohledu jak demografického, tak potřeby obměňovat pracovní sílu, **vykazuje věková struktura obyvatel kraje ve sledovaném období 2010 až 2022 velmi nepříznivý vývoj**. Z hlediska věkové struktury došlo ke změnám, které jsou zřejmé zvláště v kategoriích produktivních osob (15 až 64 let) a postproduktivních osob (65 let a starších). Mezi počátečním a koncovým rokem sledovaného období v kraji výrazně klesl podíl obyvatel v produktivním věku (o 6,9 p. b.). Naopak se zvýšil podíl postproduktivní složky, a to o 5,5 p. b. Mírně se zvýšil podíl dětské věkové skupiny (o 1,4 p. b.).

V souvislosti s tímto vývojem **vzrostl průměrný věk** obyvatel kraje ze 41,2 let na 43,6 let. Z hlediska srovnání s hodnotami za celou ČR dosahuje Zlínský kraj negativnějších hodnot jak v případě podílu věkových skupin, tak z pohledu vývoje těchto skupin v čase. V případě průměrného věku obyvatel dosahuje Zlínský kraj nejvyšší hodnotu mezi všemi kraji ČR.

Tabulka 23: Věková struktura obyvatel Zlínského kraje

Věkové skupiny obyvatel*	Zlínský kraj			ČR		
	2010	2022	rozdíl 2022/10	2010	2022	rozdíl 2022/10
0–14 let	14,0	15,4	1,4 p. b.	14,4	16,2	1,8 p. b.
15–64 let	69,8	62,9	-6,9 p. b.	70,1	63,4	-6,7 p. b.
65 a více let	16,2	21,7	5,5 p. b.	15,5	20,4	4,9 p. b.
Průměrný věk obyvatel	41,2	43,6	2,4	40,8	42,6	1,8
Index stáří	115,7	141,0	25,3	107,8	126,1	18,3

* vyjádřeno % podílem věkové skupiny na celkové populaci

Zdroj: ČSÚ

Popsaný vývoj se tak současně promítá do **velmi intenzivního zvyšování hodnoty indexu stáří**, jež poměřuje počet obyvatel v postproduktivním věku vůči nejmladší věkové skupině⁵. Index stáří v kraji vzrostl z hodnoty 115,7 v roce 2010 na 141,0 v roce 2022. Index stáří ve Zlínském kraji dosahuje druhé nejvyšší hodnoty mezi kraji ČR (po Královéhradeckém kraji).

Vzhledem k rozdílné věkové struktuře obyvatel podle pohlaví je průměrný věk i index stáří odlišný pro muže a ženy. Průměrný věk mužů vzrostl ve Zlínském kraji v roce 2022 na 41,9 let a index stáří na hodnotu 113,6. Průměrný věk žen Zlínského kraje v roce 2022 dosáhl 45,2 let a index stáří hodnotu 169,9.

Z uvedeného vyplývá, že tím, jak se nejstarší věková skupina obyvatel zvětšuje za současného daleko pomalejšího početního růstu dětské složky (věková skupina 0 – 14 let), tak výrazně stárne obyvatelstvo Zlínského kraje. Jak rychle bude v dalších letech obyvatelstvo stárnout, závisí jak na počtu narozených dětí, tak na počtu a věku přistěhovaných osob.

Na tento trend bude muset ekonomika i celá společnost reagovat, především se vyrovnat s úbytkem osob v produktivním věku a současným růstem postproduktivní složky obyvatelstva. Na druhou stranu růst počtu osob v postproduktivním věku může vést k otevření a rozvoji doposud relativně marginálního trhu orientovaného právě na tuto věkovou skupinu, a to nejen v oblasti sociálních a zdravotních služeb, ale i v oblasti trávení volného času, specifických forem bydlení, apod.

⁵ Index stáří vyjadřuje počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0 – 14 let.

Cizinci ve Zlínském kraji

Zlínský kraj vykazuje dlouhodobě jeden z nejmenších podílů cizinců. Přesto se jejich počet v dlouhodobém horizontu zvyšuje. V na koci roku 2022 žilo na území kraje 26 535 cizinců, tedy přibližně 2,4 % celkového počtu cizinců v ČR. Meziročně došlo k rapidnímu nárůstu počtu Ukrajinců, žijících na území kraje, v souvislosti s válečnými událostmi na Ukrajině (o více než 13 tis. osob).

Tabulka 24: Cizinci ve Zlínském kraji a ČR v roce 2022

		Česká republika	Zlínský kraj		
			Absolutní počet	Podíl na počtu cizinců ve ZK	Podíl na počtu cizinců v ČR
Cizinci celkem		1 113 698	26 535	100,0%	2,4%
z toho státní občanství	Ukrajina	635 857	16 566	62,4%	1,5%
	Slovensko	117 265	4 464	16,8%	0,4%
	Vietnam	66 297	959	3,6%	0,1%
	Rusko	43 298	309	1,2%	0,0%
	Rumunsko	19 724	346	1,3%	0,0%
	Polsko	17 884	313	1,2%	0,0%
	Bulharsko	17 673	102	0,4%	0,0%
	Německo	14 032	147	0,6%	0,0%
	Mongolsko	11 959	632	2,4%	0,1%
ze zemí EU 27		226 426	6 165	23,2%	0,6%
z ostatních zemí		887 272	20 370	76,8%	1,8%

Zdroj: ČSÚ

Z pohledu státní příslušnosti cizinců jsou na konci roku 2022 největší skupinou občané Ukrajiny, kteří převýšili do té doby nejvyšší počet občanů Slovenska. Tvoří 62,4 % cizinců na území kraje, dále následují občané Slovenska (16,8 %), Vietnamu (3,6 %) a Mongolska (2,4 %). Podíl cizinců ze zemí EU 27 klesl na 23,2 %.

Efektivním kanálem migrace může být univerzita, která může motivovat k příchodu vzdělané a kvalifikované pracovní síly ze zahraničí a zároveň být jejich stabilizátorem.

Projekce obyvatelstva ve Zlínském kraji do roku 2050

Předpokládaný vývoj počtu a věkové struktury obyvatel Zlínského kraje není dle prognózy ČSÚ „Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2070“ (ČSÚ, 2019) stejně jako u většiny ostatních krajů, v následujících dekádách nijak příznivý. Výjimkou je pouze Středočeský kraj, Hlavní město Praha, Plzeňský kraj a Jihomoravský kraj.

Pokud nenastane masivní migrační vlna cizinců do ČR v budoucnosti, bude se Zlínský kraj s velkou pravděpodobností potýkat se **setrvalým úbytkem počtu obyvatel**, který do roku 2051 dle odhadu ČSÚ klesne k hranici 515 tisíc obyvatel, což je ve srovnání s rokem 2019 úbytek více než 67 tisíc obyvatel, tj. přibližně 11,5 % obyvatel. Právě ve Zlínském kraji je spolu s Karlovarským a Moravskoslezským krajem očekáván nejvyšší úbytek obyvatelstva.

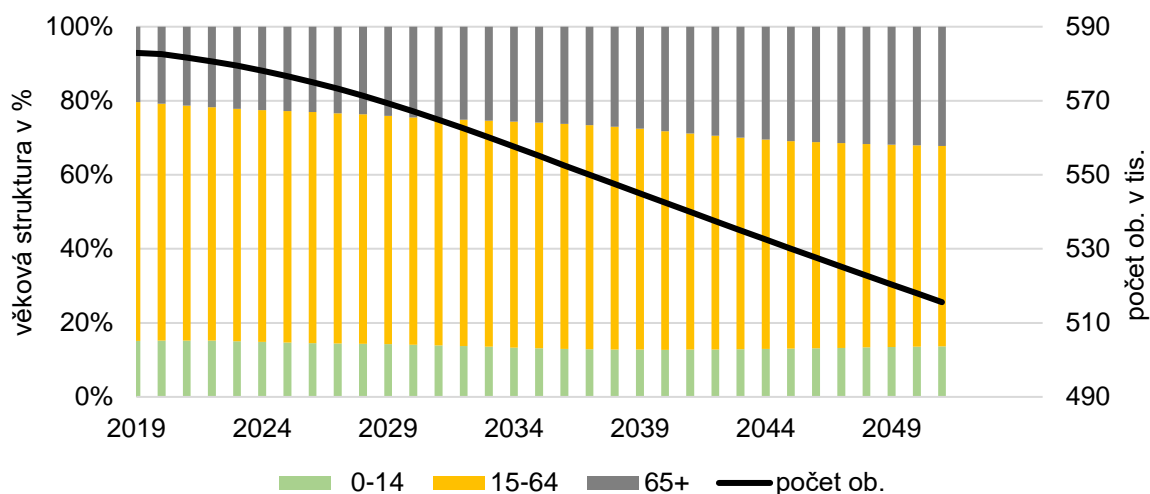
Tabulka 25: Projekce vývoje počtu obyvatel v jednotlivých krajích ČR (ČSÚ 2019)

Kraj	Počet obyvatel (tis.) k 1. 1. daného roku				Pořadí		Index 2051 vs. 2019
	2019*	2031	2041	2051	2019	2051	
Hlavní město Praha	1 308,6	1 429,5	1 507,0	1 595,0	2.	2.	1,22
Středočeský kraj	1 369,3	1 516,0	1 620,1	1 732,5	1.	1.	1,27
Jihočeský kraj	642,1	644,3	635,3	626,6	6.	6.	0,98
Plzeňský kraj	584,7	600,6	606,5	615,1	8.	7.	1,05
Karlovarský kraj	294,9	279,0	263,9	250,6	14.	14.	0,85
Ústecký kraj	820,8	798,0	770,7	744,7	5.	5.	0,91
Liberecký kraj	442,4	445,2	441,0	438,9	13.	13.	0,99
Královéhradecký kraj	551,0	541,0	524,0	508,3	10.	11.	0,92
Pardubický kraj	520,3	524,1	519,0	515,5	11.	10.	0,99
Kraj Vysočina	509,3	499,6	482,4	465,3	12.	12.	0,91
Jihomoravský kraj	1 187,7	1 207,5	1 206,0	1 214,9	4.	3.	1,02
Olomoucký kraj	632,5	613,2	587,8	563,6	7.	8.	0,89
Zlínský kraj	582,9	564,9	540,0	515,6	9.	9.	0,88
Moravskoslezský kraj	1 203,3	1 141,9	1 075,7	1 012,5	3.	4.	0,84
ČR celkem	10 649,8	10 805,0	10 779,4	10 799,0	-	-	1,01

* reálná data

Zdroj: ČSÚ

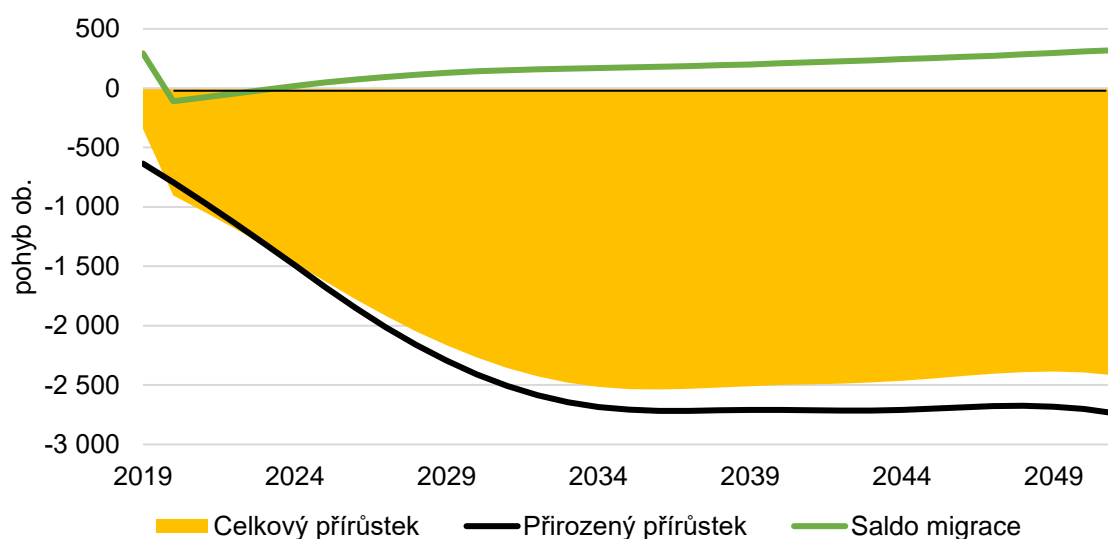
Příznivý není vývoj ani ostatních demografických ukazatelů. **Ve struktuře populace Zlínského kraje se negativně projeví její stárnutí**, kdy má dojít ke zvýšení podílu osob starších 65 let o téměř 12 p. b., ze současných 20,3 % na 32,2 % v roce 2050. Průměrný věk obyvatel Zlínského kraje v roce 2050 přesáhne 48 let. Tím se kraj stane nejstarším regionem ČR. Zároveň index stáří dosáhne hodnoty 236, což znamená, že na 100 dětí ve věku 0 - 14 let bude připadat 236 osob starších 65 let. Naopak dlouhodobě se má snižovat podíl osob v produktivním věku (věková skupina 15 - 64 let), což je zvláště **znepokojující v souvislosti s dostupností pracovní síly v regionu v následujících dekádách**. Podíl této věkové skupiny na věkové struktuře obyvatel kraje by měl činit 54,1 %, což je o 10,5 p. b. méně než v roce 2019. V absolutních číslech se jedná o úbytek více než 94 tis. osob oproti stavu roku 2019. Podíl dětské složky (věková skupina 0 - 14 let) bude v dlouhodobém horizontu mírně klesat. Její podíl bude v roce 2050 představovat 13,6 %, což je o 1,5 p. b. méně než v roce 2019.

Graf 21: Projekce vývoje struktury věkových skupin a počtu obyvatel Zlínského kraje do roku 2050 (ČSÚ 2019)

Zdroj: ČSÚ

Z demografické predikce také vyplývá, že **celkový přírůstek bude po celou dobu predikovaného období vykazovat záporné hodnoty**. Přestože v důsledku snižování celkového počtu obyvatel zůstává opticky podíl dětské složky populace relativně konstantní, ale přesto stále příliš nízký, bude se snižovat počet živě narozených dětí z cca necelých 6 000 v roce 2019 na pouhých cca 4 500 v roce 2050.

Spolu s růstem počtu zemřelých jsou tyto dva faktory hlavní příčinou přirozeného úbytku, který je alarmující. Celkovou bilanci (úbytek) výrazně neovlivní ani hodnoty kladného salda migrace. Toto kladné saldo, pohybující se v řádu stovek osob ročně, nemůže vyvážit zásadní přirozený úbytek. Je však nutné upozornit, že vývoj migrace je velmi obtížně předvídatelný a je ovlivňován mnoha vnějšími i vnitřními faktory.

Graf 22: Projekce vývoje pohybu obyvatelstva Zlínského kraje do roku 2050 (ČSÚ 2019)

Zdroj: ČSÚ

V roce 2021 proběhlo sčítání lidu, domů a bytů, které upřesnilo počet obyvatel v územích ČR. Z pohledu výsledků SLDB se jeví projekce počtu obyvatel z roku 2019 jako překonaná. Průběžná evidence obyvatel totiž nedostatečně podchycuje počty občanů ČR, kteří dlouhodobě pobývají mimo území ČR.

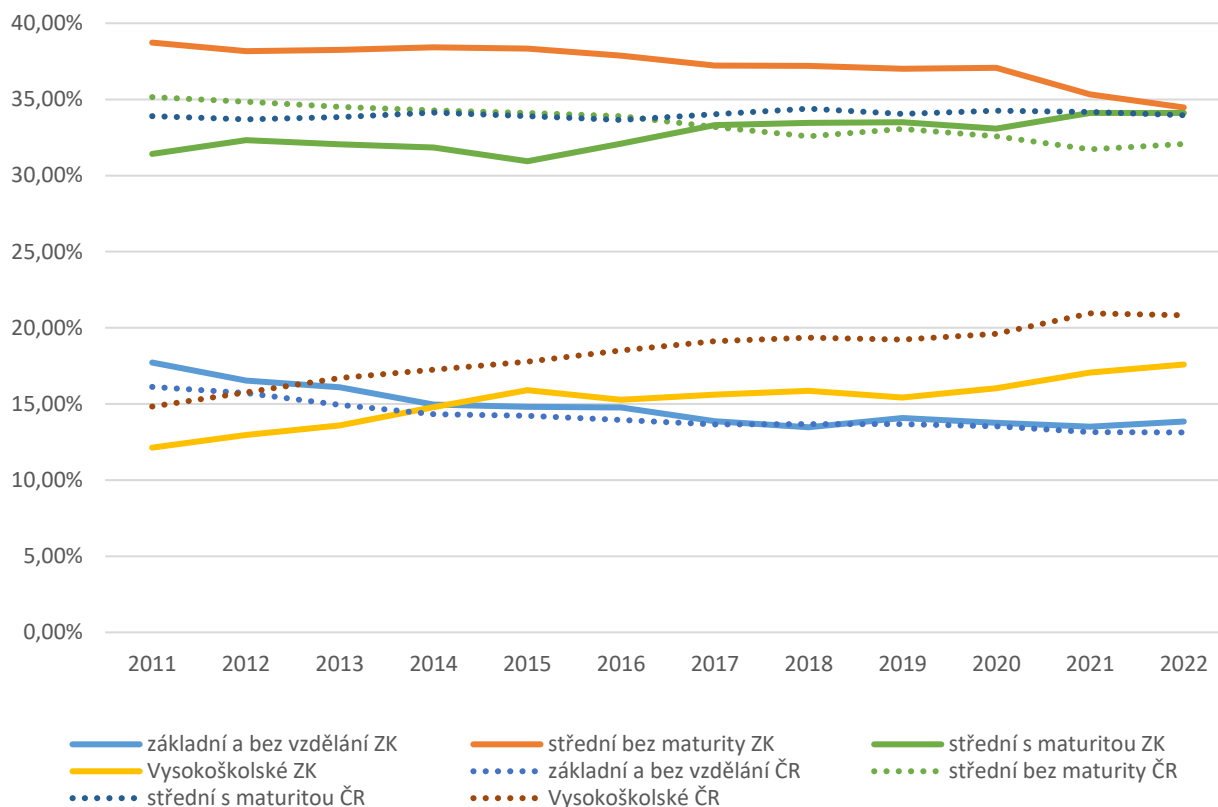
Dalším faktorem, který ovlivní budoucí počet obyvatel, je dopad pandemie COVID (zejména výrazný nárůst počtu zemřelých v letech 2020 a 2021 a výrazný pokles počtu narozených v roce 2022). Neméně významným pro vývoj počtu obyvatel kraje bude dopad válečných událostí na Ukrajině.

Z výše uvedených důvodů je z hlediska předpokládaného demografického vývoje zásadní nová projekce počtu obyvatel, která nahradí projekci z roku 2019. Ta však zatím nebyla ze strany ČSÚ zpracována.

2.1.2. b) Vzdělávání

Vzdělanostní struktura regionu Zlínského kraje téměř kopíruje celostátní průměr. Výraznějších odchylek dosahuje v roce 2022 u dosaženého středního vzdělání bez maturity (+ 2,4 %) a vysokoškolského vzdělání (-3,2 % oproti hodnotám ČR). Podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním ve Zlínském kraji, stejně jako v ČR, pozvolna roste. Tento vývoj dokládá graf níže.

Graf 23: Vývoj vzdělanostní struktury obyvatelstva Zlínského kraje – podíl na celkové populaci ve věku 15 a více let v letech 2011 – 2022

Zdroj: ČSÚ

SRZK 2030 se snaží reagovat především na trendy v oblasti středoškolského, vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání. Opomíjeno však není ani preprimární, primární a nižší sekundární vzdělávání. Zde jsou zcela zásadními aktéry obce jako zřizovatelé mateřských a základních škol. Síť škol a školských zařízení a jejich vzdělávací nabídka je ve Zlínském kraji nastavena tak, aby umožňovala územní dostupnost v maximální míře oborové nabídky. Následující Tabulka 17 přináší stručný pohled na strukturu vzdělávací sítě ve Zlínském kraji.

Tabulka 26: Struktura vzdělávací sítě a počty dětí, žáků a studentů ve Zlínském kraji

Druh vzdělávání		Školní rok	
		2012/2013	2022/2023
Předškolní vzdělávání	Školy	325	332
	Děti	19 952	20 207
Základní vzdělávání	Školy	252	261
	Žáci	46 046	52 111
Střední vzdělávání (včetně nástavbového studia)	Školy	66	65
	Žáci	26 901	25 926
Vyšší odborné vzdělávání	Školy	12	9
	Studenti	1 108	546
	z toho studenti v denním studiu	936	424
Vysokoškolské vzdělávání	Studenti VŠ (trvalé bydliště ZK)	22 361	15 185
	Studenti VŠ (místo výuky ZK)	11 192	9 029

Zdroj: Zlínský kraj

Pozn.: Uvedený počet škol není součtem subjektů poskytujících vzdělávání, tzn. Subjekt, který zároveň provozuje mateřskou a základní školu, je započítán do obou položek v tabulce

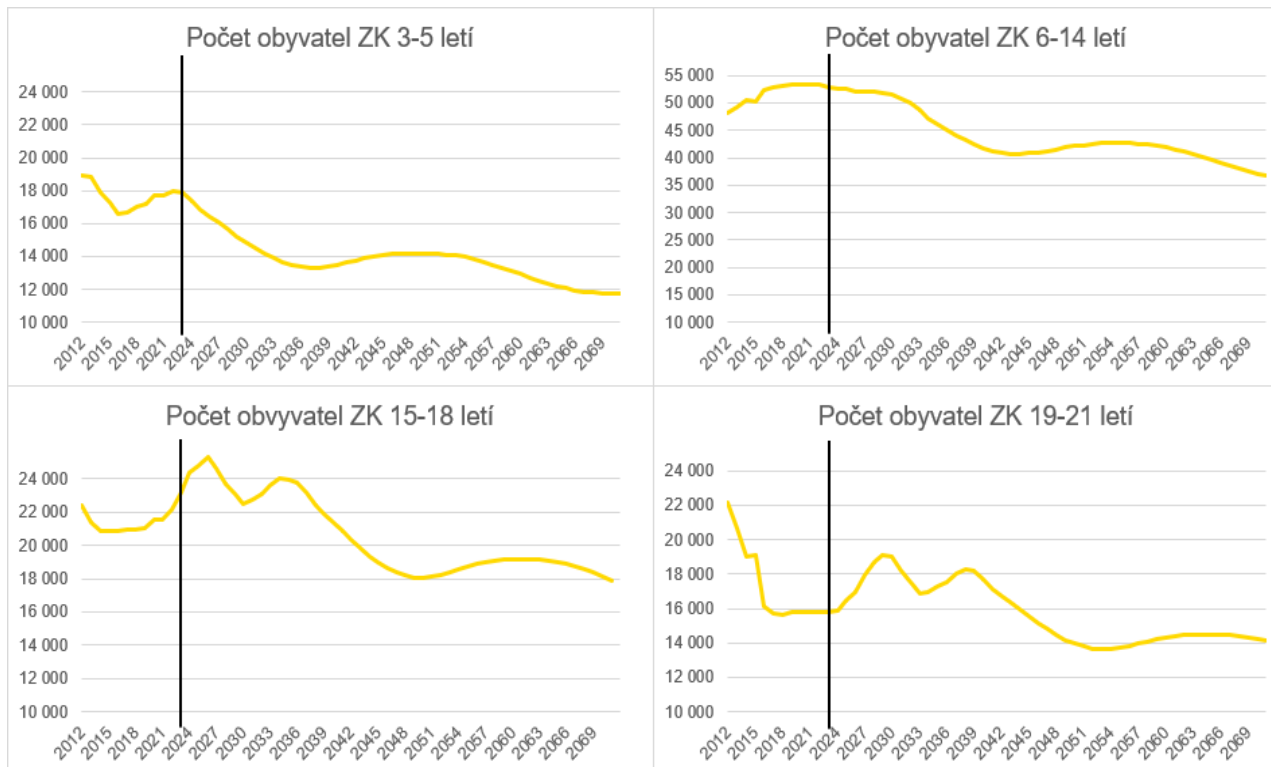
Vzdělávání v kontextu demografie

Pro porovnání počtu dětí, žáků a studentů dle demografického vývoje počtu obyvatel ve Zlínském kraji vycházíme z projekce počtu obyvatel ČSÚ z roku 2019. Novější projekce doposud nebyla zpracována.

Věkové skupiny odpovídají rozdělení věkových skupin v jednotlivých stupních vzdělávání, tj. předškolní (3-5 letí), základní (6-14 letí), střední (15-18 letí). Poslední porovnávanou skupinu tvoří obyvatelé ve věku 19-21 let, což u části společnosti odpovídá nejen věku zahájení terciálního vzdělávání, ale také vstupu na trh práce.

V interpretaci vycházíme z toho, že se téměř všichni obyvatelé ve věkové skupině do 18 let účastní vzdělávacího procesu, takže demografický vývoj téměř koresponduje s potřebami kapacit škol. Nejstarší porovnávaná věková skupina je však rozdělena na osoby, které pokračují ve vzdělávání na VOŠ nebo VŠ a na osoby, které vstupují na trh práce. Vzhledem k tomu, že neexistuje predikovaný poměr osob, které budou pokračovat ve vzdělávání a které vstoupí na trh práce, nelze predikovat budoucí chování obyvatel, jejich motivace nebo sociální prostředí, ve kterém se budou pohybovat, ukazuje projekce této věkové skupiny pouze předpokládaný počet osob celé této věkové skupiny. Vzhledem k této skutečnosti a také vzhledem k tomu, že se terciální vzdělávání nezabývá pouze věkovou skupinou v rámci projekce vydefinovanou, není níže pod grafem podrobně interpretována

Graf 24: Projekce počtu obyvatel ZK v jednotlivých věkových skupinách

Zdroj: ČSÚ

V **předškolním vzdělávání** je patrné, že za posledních 10 let vzrostl jak počet MŠ, tak počet dětí, v nich vzdělávaných. V porovnání s demografickým vývojem můžeme sledovat určitou nesrovnalost, neboť počet dětí ve věku 3-5 let zaznamenal nejdříve propad o téměř 2000 osob, následně pak růst o cca 1000 osob. Můžeme tak konstatovat, že za růstem počtu MŠ a počtu dětí, které je navštěvují, stojí pravděpodobně legislativní změny, a to zejména možnost vzdělávání dětí mladších 3 let a povinná předškolní docházka. Kapacity MŠ ve ZK jsou nyní dostatečné ve srovnání s poptávkou, která bude v následujících 15 letech klesat. Zřizovatelé MŠ se tak budou muset vyrovnat s nižším zájmem o předškolní vzdělávání.

Trend růstu počtu škol a žáků, které je navštěvují, můžeme sledovat i u **základního vzdělávání**. Na rozdíl od předškolního vzdělávání koresponduje tento trend s demografickým vývojem obyvatelstva ve ZK. Dle projekce se dá očekávat, že počet osob ve věku žáků 1. stupně ZŠ bude ještě cca 3 roky růst, avšak v celkovém počtu osob ve věku žáků ZŠ bylo dosaženo nejvyšší hodnoty již v roce 2019. Od roku 2020 následuje dlouhodobý pokles počtu osob o cca 12,5 tis. s předpokládaným minimem v roce 2044. Z výše uvedeného vyplývá, že stejně jako v předškolním vzdělávání se budou muset zřizovatelé ZŠ vypořádat s klesajícím počtem žáků.

Počet žáků ve **středním vzdělávání** ve ZK ve sledovaném období klesl o cca 1000 žáků, přestože demografický vývoj ve stejném období vzrostl o cca 1000 osob. Tento nesoulad můžeme interpretovat například z důvodu ukončení studia po třetím ročníku tříletých studijních oborů a jejich odchodem na trh práce nebo předčasnými odchody žáků ze vzdělávacího systému. Z předpokládaného trendu počtu osob ve věku žáků SŠ je patrné, že do roku 2026 vzroste počet obyvatel této věkové skupiny o cca 2000 osob. Pravděpodobně tak vzroste poptávka po středním vzdělávání, na což budou muset zřizovatelé středních škol reagovat. Po krátkém poklesu počtu obyvatel v období po roce 2026 následuje v roce 2034 druhý vrchol demografické křivky, avšak s hodnotou o cca 1000 obyvatel nižší, než v roce 2026. Poté následuje dlouhodobý propad počtu obyvatel této věkové skupiny až do roku 2050 o více než 5 000 ve srovnání se současným stavem. Kapacity SŠ, kterými zřizovatelé budou reagovat na zvýšenou poptávku po středním vzdělávání, budou odpovídat poptávce až do roku 2034. Zřizovatelé SŠ se budou muset připravit na období po roce 2034, kdy začne dle projekce ČSÚ výrazně ubývat obyvatel příslušné věkové skupiny.

U věkové skupiny 19-21 let lze obecně konstatovat, že do roku 2030 bude přibývat absolventů škol, kteří se budou rozhodovat mezi vstupem na trh práce a pokračováním ve vzdělávání. Tento růst je odhadován ve Zlínském kraji na více než 3000 osob.

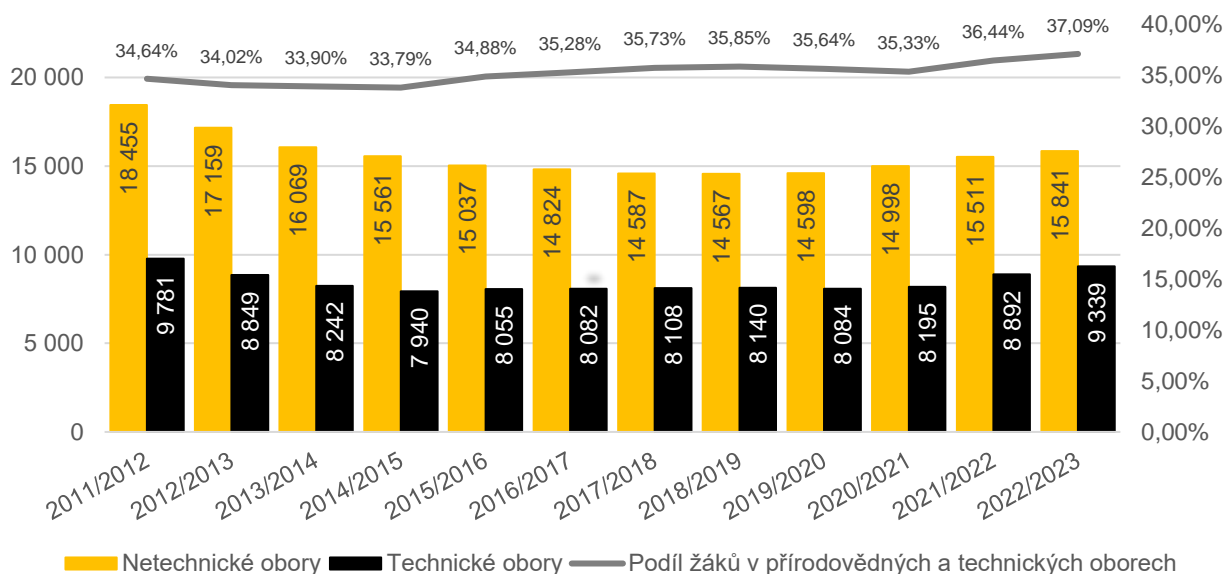
Spolupráce **mezi vzdělávacím sektorem a zaměstnavateli v podnikatelském i nepodnikatelském sektoru** je nastavena. Do budoucna bude pro vzdělávací sektor klíčová orientace na nabídku oborů do oblastí, které krajský trh práce potřebuje. Očekávaný negativní demografický trend nemusí nutně znamenat zavírání školských zařízení, může ale docházet k jejich slučování. Alternativou je využít jejich kapacit pro rostoucí poptávku po dalším vzdělávání. Pro zesílení potřeby vzdělávání jako významné lidské hodnoty je nutná další modernizace školské infrastruktury, včetně vybavení škol moderními učebními pomůckami (především ICT technologie) a také motivace pedagogů k jejich využívání. Modernizace infrastruktury nesmí být však chápána jako vybavování školních dílen středních odborných škol zařízení, se kterým by se měli žáci raději seznamovat v podnikové praxi. **V budoucnu zřejmě vyvstane potřeba vyšší míry využívání doplňkových soukromých zdrojů financování** (vedle dominantních zdrojů veřejných), především na vyšších úrovních vzdělávání.

Středoškolské vzdělávání

Jak je zmíněno výše, došlo na středních školách během posledních 10 let k úbytku necelého 1 000 žáků. Demografická prognóza předpokládá v nejbližších dvou až třech letech nárůst o více než 1 000 žáků, avšak v roce 2028 již bude počet žáků ve Zlínském kraji v této věkové struktuře stejný a nižší ve srovnání se současným stavem. Blíže [Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje III.](#)

Co se týče struktury učebních oborů, ve školním roce 2022/2023 navštěvovalo přírodovědné a technické obory 9 339 žáků a studentů, což představuje 37 % podíl žáků a studentů v přírodovědných a technických oborech na celkovém počtu žáků a studentů ve všech studijních oborech. **V posledních letech dochází k mírnému nárůstu podílu žáků a studentů v přírodovědných a technických oborech na SŠ a VOŠ**, jak ukazuje graf níže.

Graf 25: Počty žáků a studentů SŠ a VOŠ ve Zlínském kraji, jejich zastoupení v přírodovědných a technických oborech

Zdroj: Datová platforma ZK

V SRZK 2030 je sledován monitorovací ukazatel Podíl ve vybraných technických a přírodovědných oborech⁶ na celkovém počtu žáků.

Tabulka 27: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – podíl žáků v technických a přírodovědných oborech a v netechnických oborech na celkovém počtu žáků

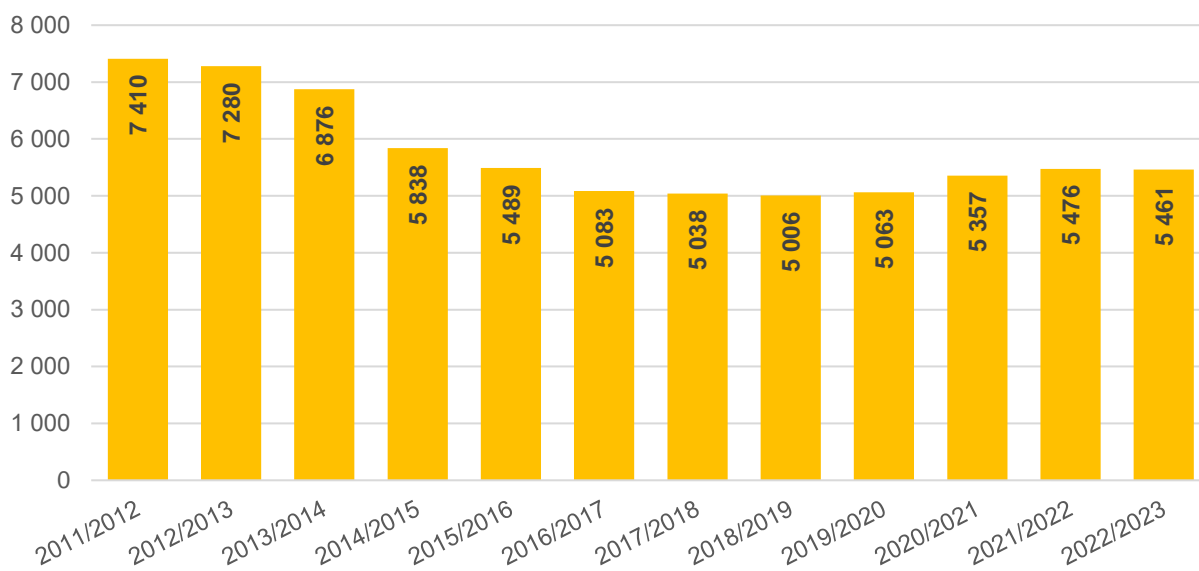
Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých školních letech (pořadí ZLK mezi kraji, celorepublikový průměr)					
		2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
U2.1.2	Podíl žáků ve vybraných technických a přírodovědných oborech na celkovém počtu žáků	32,03 % (2., 28,18 %)	32,02 % (2., 28,27 %)	31,78 % (2., 28,37 %)	31,58 % (2., 28,50 %)	31,19 % (3., 28,62 %)	31,27 % (3., 28,80 %)

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ

K vyjádření tohoto indikátoru byl použit číselník oborů vzdělávání KKOV 1-3. Indikátor zachycuje podíl žáků středních škol studujících technické a přírodovědné obory k celkovému počtu žáků středních škol ve Zlínském kraji. Přes mírný pokles tohoto ukazatele se Zlínský kraj v celorepublikovém srovnání řadí dlouhodobě spolu s Pardubickým a Libereckým krajem ke krajům s nejvyšší hodnotou tohoto indikátoru.

V důsledku demografického vývoje klesá také počet absolventů. Ve školním roce 2022/2023 absolvovalo SŠ nebo VOŠ ve Zlínském kraji 5 461 absolventů, což je přibližně o 74 % počtu absolventů ve školním roce 2011/2012. Oproti školnímu roku 2018/2019, kdy bylo za posledních 11 let absolventů nejméně, byl tento propad až 33 %. Z pohledu struktury studovaných skupin oborů, co do počtu absolventů, jsou nejčteněji navštěvovány skupiny oborů Obecná příprava, Strojírenství a strojírenská výroba a Ekonomika a administrativa. Přehled skupin oborů s nejvyššími počty absolventů v kumulativním vyjádření za posledních 12 let je vyjádřen v grafu níže.

Graf 26: Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ ve Zlínském kraji a dle skupin oborů

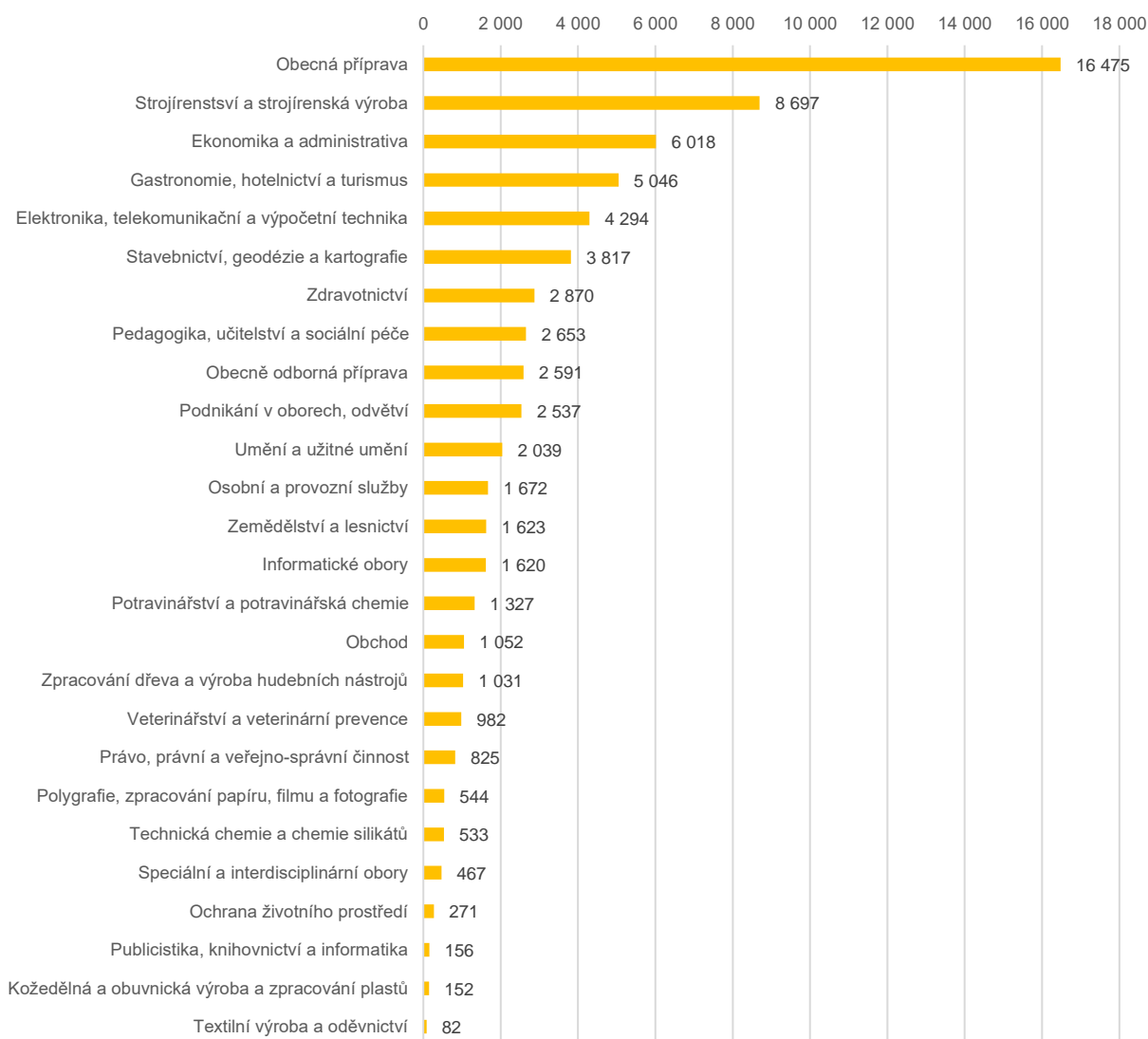

Zdroj: Datová platforma ZK

⁶ Vybrané přírodovědné a technické obory ze skupin oborů KKOV jsou následující: 16 ekologie a ochrana životního prostředí; 18 informatické obory; 21 hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárství; 23 strojírenství a strojírenská výroba; 26 elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika; 28 technická chemie a chemie silikátů; 29 potravinářství a potravinářská chemie; 31 textilní výroba a oděvnictví; 32 kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů; 33 zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů; 34 polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie; 36 stavebnictví, geodézie a kartografie; 37 doprava a spoje; 39 speciální a interdisciplinární obory

Graf 27: Přehled skupin oborů s nejvyššími počty absolventů v kumulativním vyjádření za školní roky 2011/2012 – 2022/2023

Zdroj: Datová platforma ZK

Nejvyšší počty žáků vykazuje skupina Obecná příprava s více než čtvrtinou, konkrétně 28 %, žáků. Výrazné 44% zastoupení, s více než tisícem vzdělaných žáků a studentů, mají dále skupiny oborů Strojírenství a strojírenská výroba, Ekonomika a administrativa, Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, Gastronomie, hotelnictví a turismus, Zdravotnictví, Stavebnictví, geodézie a kartografie a Pedagogika, učitelství a sociální péče. Tyto skupiny tak společně představují 72 % všech žáků a studujících ve Zlínském kraji. Zbývající podíl 28 % pak připadá na 21 ostatních skupin oborů. Blíže v [dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje](#).

Při pohledu na **konkrétní obory vzdělávání**, co do podílu počtu absolventů SŠ a VOŠ ve Zlínském kraji k celkovému počtu absolventů ve školních letech 2011/2012 a 2022/2023 v Grafu 26, nejvíce stoupl počet absolventů v gymnaziálním vzdělávání, a to přibližně o 5,5 %. Zájem je viditelný také u Zdravotnictví anebo Pedagogiky, učitelství a sociální péče.

Naopak více než 4 % propad je viditelný u obecně odborné přípravy, což je dáno řízeným snížením počtu otevíraných oborů lyceí. Výrazný úbytek počtu žáků je patrný také ve skupinách oborů Podnikání v oborech, odvětví, Ekonomika a administrativa a Gastronomie, hotelnictví a turismus.

Graf 28: Srovnání rozdílu podílu počtu absolventů vybraných skupin oborů SŠ a VOŠ ve Zlínském kraji k celkovému počtu absolventů ve školních rocích 2011/2012 a 2022/2023

Zdroj: Datová platforma ZK, vlastní výpočty

Vysokoškolské vzdělávání

Ve Zlínském kraji jsou zastoupeny dvě vysoké školy, z toho jedna veřejná (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně) a jedna soukromá (Akademie HUSPOL, s.r.o. Kunovice). Působí zde také několik detašovaných pracovišť jiných univerzit z ČR a fakulty zahraničních univerzit - Vysoká škola Humanitas v Sosnowci – Fakulta společenských studií Vsetín a Vysoká škola Jagielloňská v Toruni - Fakulta veřejnosprávních a ekonomických studií v Uherském Hradišti s. r. o.

K 31. 12. 2022 studovalo ve Zlínském kraji vysokou školu 9 029 studentů. Oproti roku 2011, kdy ve Zlínském kraji studovalo 11 546 studentů, došlo k poklesu.

Po období intenzivního růstu počtu studentů v první dekádě 21. století nastává po roce 2009 dlouhodobý úbytek studentů VŠ ze Zlínského kraje v celé ČR.

Jak ukazuje tabulka níže, jde ve srovnání s jinými kraji v ČR jde o celorepublikový trend, s výjimkou Středočeského a Plzeňského kraje a hlavního města Prahy.

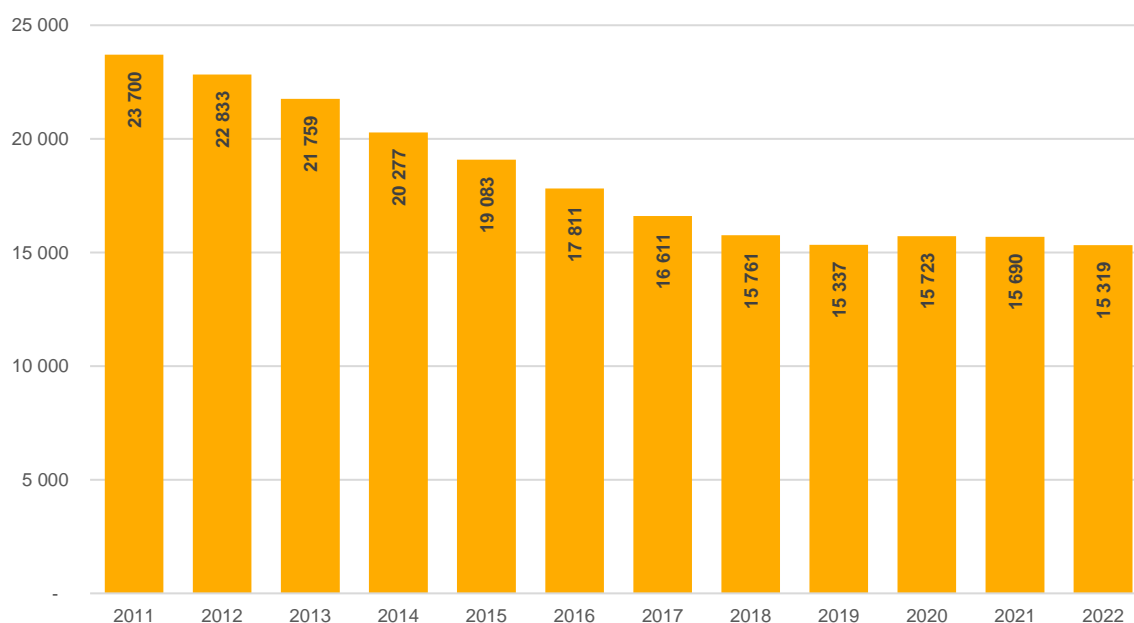
Tabulka 28: Podíl počtu studentů VŠ na celkovém počtu obyvatel krajů

Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Trend s vyznačením minima
Jihočeský	3,7%	3,5%	3,2%	3,0%	2,9%	2,7%	2,6%	2,6%	2,5%	2,6%	2,5%	
Jihomoravský	3,3%	3,1%	2,9%	2,7%	2,6%	2,4%	2,3%	2,3%	2,4%	2,4%	2,3%	
Karlovarský	2,4%	2,3%	2,2%	2,0%	1,9%	1,8%	1,7%	1,7%	1,7%	1,8%	1,8%	
Královéhradecký	3,3%	3,2%	2,9%	2,7%	2,5%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	
Liberecký	2,8%	2,7%	2,5%	2,3%	2,2%	2,1%	2,0%	2,0%	2,0%	2,1%	2,1%	
Moravskoslezský	3,6%	3,5%	3,2%	3,0%	2,8%	2,6%	2,5%	2,5%	2,6%	2,6%	2,6%	
Olomoucký	3,5%	3,3%	3,1%	2,9%	2,7%	2,6%	2,5%	2,4%	2,5%	2,6%	2,5%	
Pardubický	3,3%	3,2%	3,0%	2,7%	2,5%	2,4%	2,3%	2,3%	2,3%	2,4%	2,3%	
Plzeňský	2,8%	2,7%	2,5%	2,3%	2,2%	2,1%	2,0%	1,9%	2,0%	2,1%	2,1%	
Praha	3,9%	3,7%	3,4%	3,2%	3,0%	2,8%	2,7%	2,6%	2,7%	2,9%	2,8%	
Středočeský	2,9%	2,8%	2,7%	2,5%	2,4%	2,3%	2,2%	2,1%	2,2%	2,3%	2,4%	
Ústecký	2,6%	2,5%	2,3%	2,1%	2,0%	1,9%	1,8%	1,8%	1,9%	1,9%	1,9%	
Vysočina	3,6%	3,4%	3,2%	3,0%	2,8%	2,7%	2,6%	2,6%	2,6%	2,6%	2,5%	
Zlínský	3,8%	3,6%	3,4%	3,2%	3,0%	2,8%	2,7%	2,6%	2,7%	2,7%	2,7%	

Zdroj: MŠMT Statistika školství; ČSÚ Veřejná databáze – Obyvatelstvo; vlastní výpočty

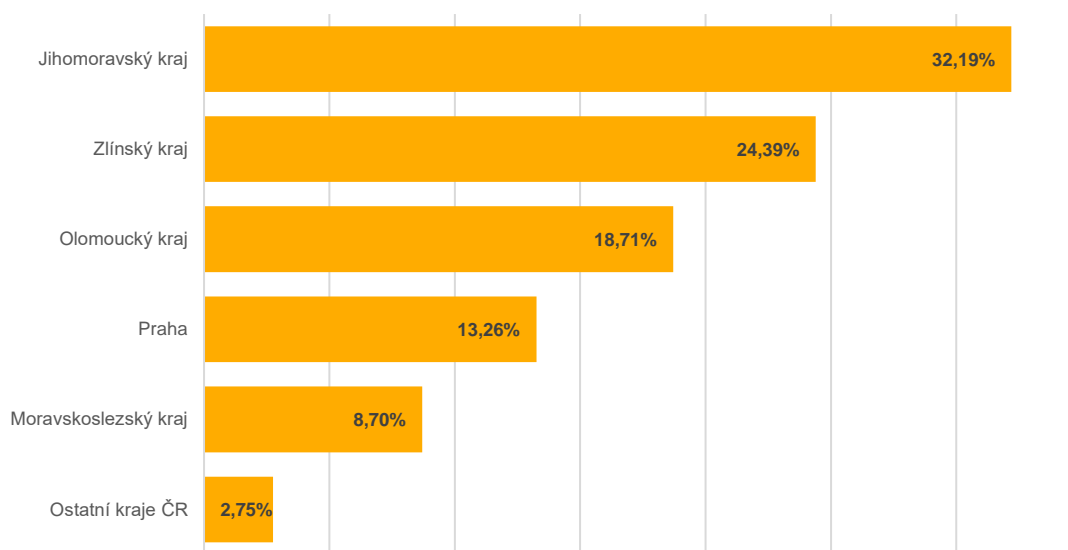
V roce 2011 studovalo vysokou školu 23 700 studentů ze Zlínského kraje, v roce 2022 pak 15 319 studentů. Počet studentů VŠ ze Zlínského kraje v letech 2011 – 2022 včetně počtu studentů ze Zlínského kraje studujících v jiných krajích ČR je znázorněn v grafech níže.

Graf 29: Počet studentů VŠ ze Zlínského kraje v letech 2011-2022

Zdroj: Datová platforma ZK

Graf 30: Podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studujících v jiných krajích ČR v roce 2022

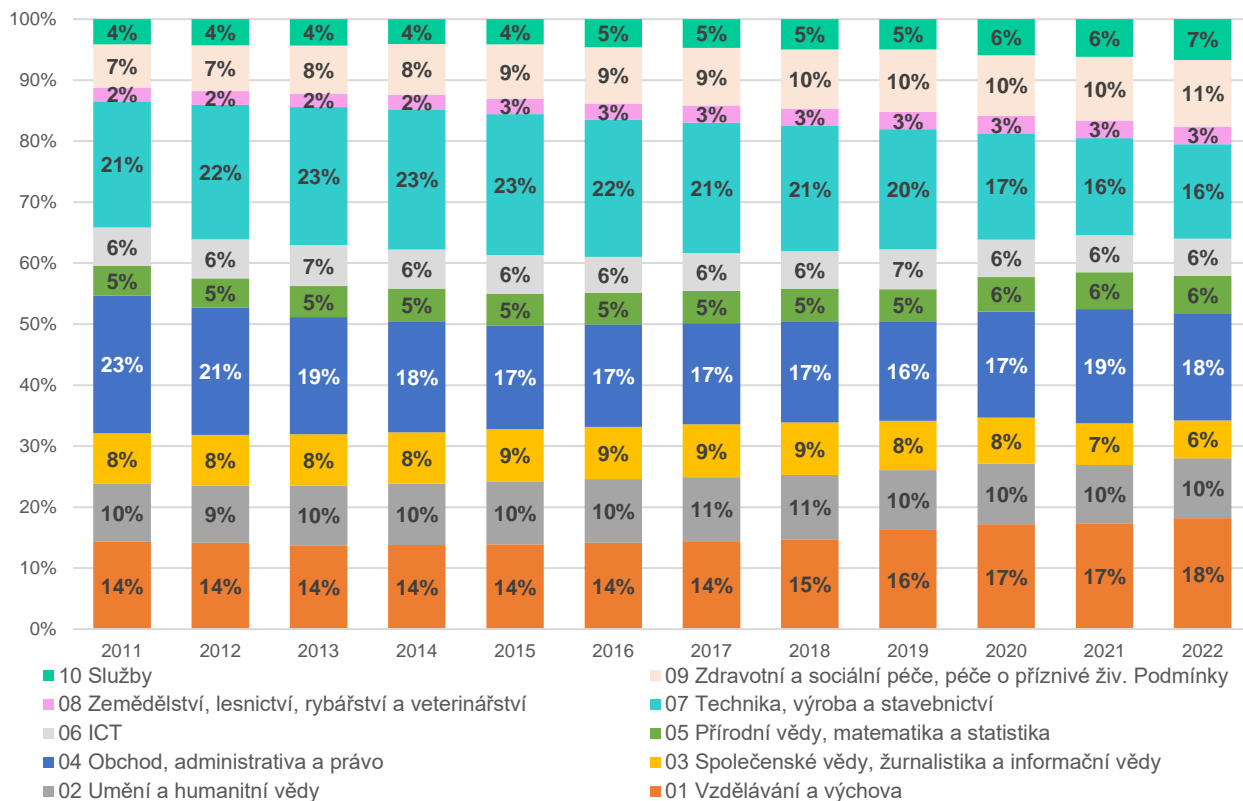

Zdroj: Datová platforma ZK

Nejvíce studentů s trvalým bydlištěm ve Zlínském kraji studovalo vysokou školu v Jihomoravském (4.931 studentů), Zlínském (3.737 studentů) a Olomouckém kraji (2.866 studentů).

Při pohledu na studijní zaměření studentů VŠ ze Zlínského kraje lze i přes pokles podílu počtu studentů konstatovat, že dlouhodobou dominanci skupiny oborů Technika, výroba a stavebnictví přebrala od roku 2021 skupina oborů Obchod, administrativa a právo. A od roku 2022 se přidává také skupina oborů Vzdělávání a výchova.

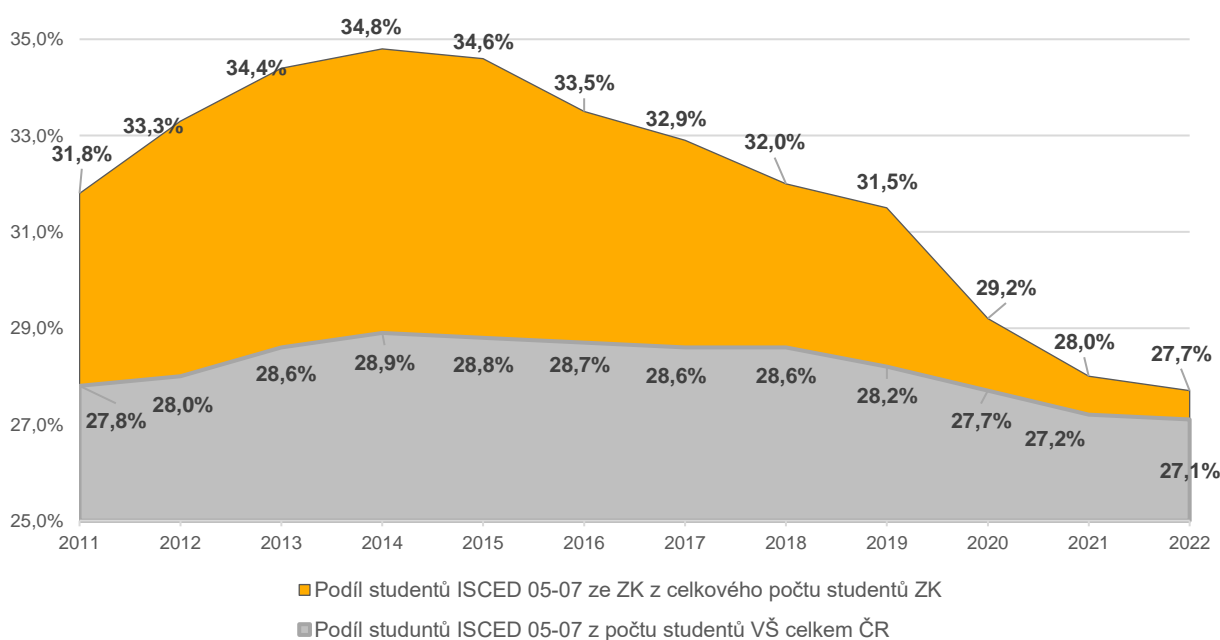
Graf 31: Studenti VŠ ze Zlínského kraje podle studijního zaměření v letech 2011 – 2022

Zdroj: Datová platforma ZK

Zajímavý je pohled na podíl studentů studujících technické obory na celkovém počtu vysokoškolských studentů. V tomto parametru vykazuje Zlínský kraj dlouhodobě nadprůměrný podíl studentů ve srovnání s ČR, i když rozdíl mezi jejich podílem ve Zlínském kraji a v ČR se v posledních letech zmenšuje.

Graf 32: Podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studujících přírodovědné technické obory (ISCED 05-07) a jeho srovnání s průměrem ČR

Zdroj: Datová platforma ZK

Monitorovacím ukazatelem SRZK 2030 je podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studující technické obory. Pro vyjádření daného indikátoru byl použit číselník, který využívá ČSÚ pro identifikaci oborů na VŠ - klasifikace oborů vzdělávání ISCED–F 2013 (mezinárodní klasifikace vzdělání). Indikátor zachycuje podíl studentů s bydlištěm ve ZK studujících technické a přírodovědné obory k celkovému počtu studentů VŠ, s bydlištěm ve Zlínském kraji. V minulosti v tomto ukazateli byl Zlínský kraj na 1. místě mezi všemi kraji ČR, avšak od roku 2020 se pohybuje na 3. pozici, za Vysočinou a Jihomoravským krajem.

Tabulka 29: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studujících technické obory

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji, celorepublikový průměr)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U2.1.1	Podíl studentů VŠ ze ZLK studujících technické obory	36,24 %	35,24 %	34,79 %	32,39 %	31,25 %	30,87 %
		(1., 32,50 %)	(1., 32,25 %)	(1., 31,85 %)	(3., 30,97 %)	(3., 30,18 %)	(3., 30,00 %)

Zdroj: ČSÚ

Nejdůležitější institucí ve Zlínském kraji v oblasti terciárního vzdělávání a VaV je Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, která ve svém strategickém směřování⁷ sleduje cílové ukazatele do roku 2030, které jsou definovány následovně:

- 10 000 studentů, přičemž minimálně 15 % z nich budou zahraniční studenti.
- Zisk institucionální akreditace pro všechny klíčové oblasti vzdělávání realizované na UTB ve Zlíně.
- Stabilní personální struktura akademických pracovníků s podílem minimálně 30 % docentů a 15 % profesorů. Alespoň 15 % akademických pracovníků bude ze zahraničí.
- Více než 80 % akademických pracovníků s minimálně jedním kvalitním vědeckým výstupem indexovaným v databázi Web of Science.
- Stabilní umístění v první polovině žebříčku The Times of Higher Education – World University Ranking (THE).

UTB má definovány strategické a dílčí cíle v pilířích týkajících se vzdělávání, výzkumu a tvůrčí činnosti, internacionalizace, třetí role UTB, lidských zdrojů, financování, vnitřního prostředí UTB a strategického řízení. Z hlediska spolupráce se Zlínským krajem a dalšími subjekty v regionu je v rámci třetí role UTB definována priorita, která zahrnuje „posilování pozice UTB ve Zlíně jako strategického partnera při formování národních i regionálních politik a strategií, realizaci strategických projektů regionu, utváření partnerství veřejného a společenského života ve městě Zlíně i ve Zlínském kraji“.

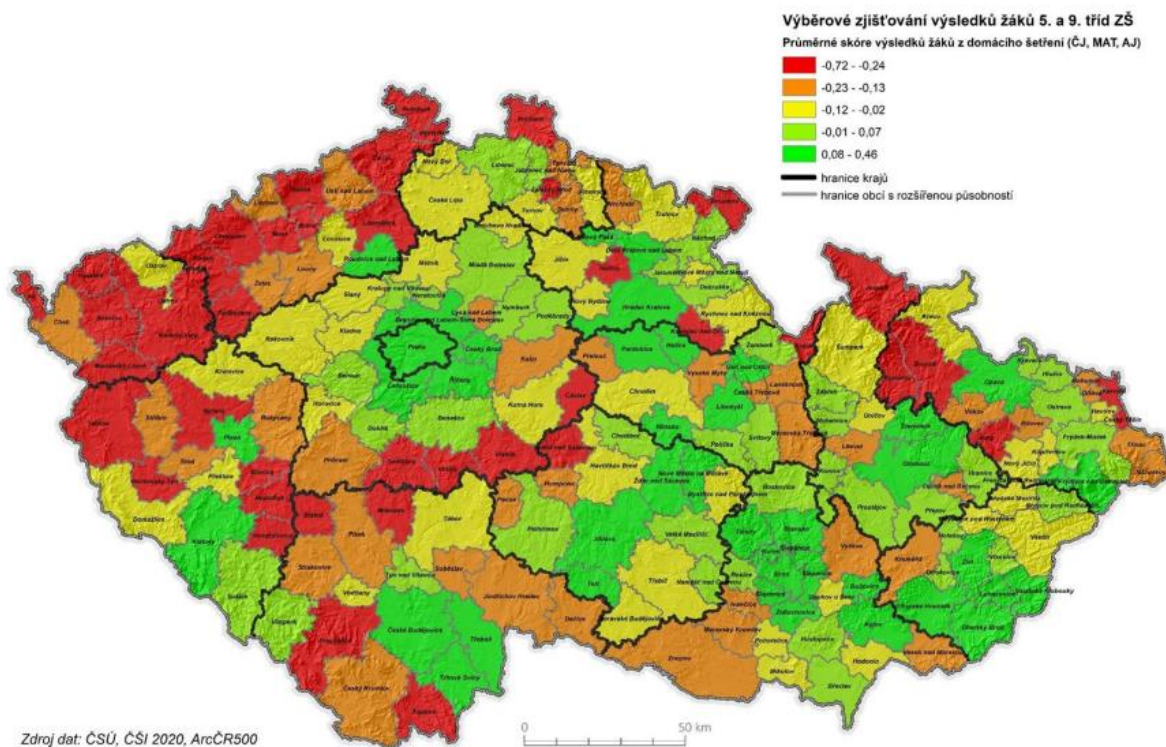
Ze strany Zlínského kraje je UTB dlouhodobě vnímána jako klíčový partner pro rozvoj regionu a dílčí aktivity UTB jsou finančně podporovány z rozpočtu kraje. Od roku 2023 je krajem přislíbeno výrazné navýšení této podpory, zejména pro přilákání a udržení doktorandů a postdoktorandů, kteří znamenají významný potenciál pro rozvoj UTB i aplikační sféry ve Zlínském kraji. Zlínský kraj očekává od UTB spolupráci při naplnění Regionální inovační strategie Zlínského kraje, strategie SMART Region ZLK (Chytrý kraj – Strategie rozvoje chytrého regionu Zlínského kraje 2030) a Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji.

⁷ Strategický záměr Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně na období 21+ a jeho Plány realizace jsou k dispozici na <https://www.utb.cz/univerzita/uredni-deska/strategicke-dokumenty/>.

Kvalita vzdělávání

Na kvalitu vzdělávání se zaměřuje Česká školní inspekce, která ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zpracovává samostatné analýzy vybraných faktorů ovlivňujících vzdělávání v jednotlivých krajích České republiky. Provádí také mezinárodní šetření (např. TIMSS, PIRLS), která jsou zaměřena např. na zjišťování vědomostí žáků, na dovednosti a tzv. funkční gramotnosti žáků, které mají velký význam pro uplatnění mladých lidí v jejich dalším životě, ať již při jejich dalším studiu, nebo při vstupu na pracovní trh.

Obrázek 5: Mapa českého vzdělávání

Zdroj: ČŠI

Mapa českého vzdělávání zobrazuje výsledky žáků z výběrového zjišťování výsledků žáků 5. a 9. tříd z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka. Výsledky ze všech těchto školních předmětů jsou zde představeny jako prostý průměr výsledků za všechny žáky za administrativní území obcí s rozšířenou působností (dále ORP) a za všechny zjišťované předměty. Z této mapy jsou patrné problematické regiony České republiky na nižší úrovni ORP, žáci ze Zlínského kraje dosahují celorepublikově nadprůměrných výsledků.

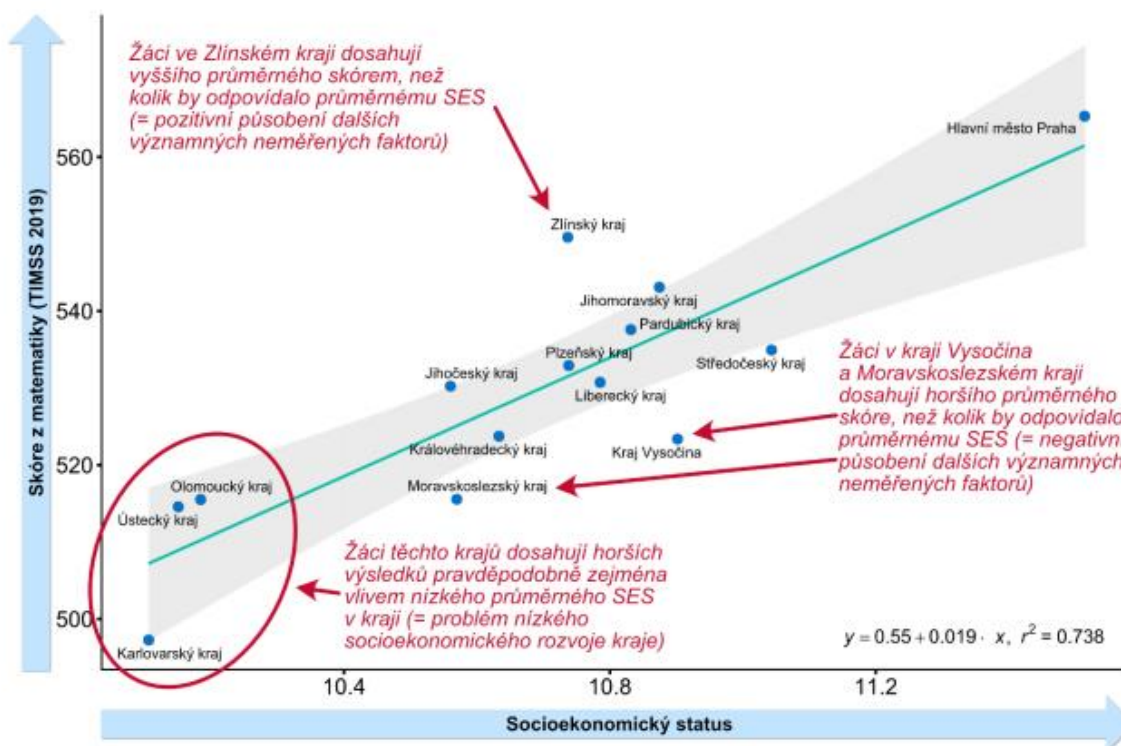
ČŠI také uvádí, že výsledky žáků v různých sledovaných oblastech v rámci mezinárodních srovnávacích testů (PISA, PIRLS, TIMSS) silně souvisí s rodinným zázemím žáka (dále jako „SES“) a průměrným SES třídy či školy, kterou žák navštěvuje. Doporučuje systematickou podporu škol ve znevýhodněných regionech a škol, které vykazují nižší průměrný SES.

Graf níže ukazuje vztah mezi průměrným socioekonomickým statutem žáků v daném kraji s průměrným výsledkem testů z matematické gramotnosti ze šetření TIMSS 2019. Pro připomenutí se jedná o žáky čtvrtých tříd. Tradičně nejlepších výsledků dosahuje hl. město Praha, která je zároveň i nejbohatším regionem. V grafu si ale můžeme všimnout zajímavějších zjištění, především pak Zlínského kraje, který má lepší výsledky žáků, než by se dalo očekávat na základě znalosti o jeho průměrném SES. Jak ukazují další

zjištění ČŠI, jedná se o kraj, který se v minulosti soustředil na zajištění personálních kapacit nejen učitelů, ale i podpůrných pracovníků ve školství, jako jsou asistenti pedagoga a školní psychologové. ⁸

Graf 33: Vztah mezi socioekonomickým statusem a výsledkem v testu matematické gramotnosti, TIMSS 2019 (průměrná hodnota za kraje)

Zdroj: ČŠI

V rámci pravidelného hodnocení SRZK 2030 jsou sledovány monitorovací ukazatele zahrnující výsledky jednotných přijímacích zkoušek na střední školu a výsledky v rámci státních maturit. Tyto ukazatele byly zvoleny, neboť srovnání v rámci mezinárodních srovnávacích testů (PISA PIRLS, TIMSS), které by mělo větší vypovídající hodnotu, není prováděno každoročně a monitorovací ukazatel by bylo možné sledovat pouze v delším časovém horizontu.

Pro hodnocení indikátoru Výsledky žáků v rámci jednotných přijímacích zkoušek na SŠ byly využity výstupy Cermatu s interpretací výsledků jednotné přijímací zkoušky pro 4leté obory za jednotlivé kraje a vyjádřené v % úspěšnosti za Český jazyk a Matematiku. Výsledná hodnota indikátoru je průměrem hodnot za oba uvedené předměty. Uchazeči o studium maturitních oborů na SŠ ze Zlínského kraje dosahují nadprůměrných výsledků.

Pro indikaci monitorovacího ukazatele Výsledky žáků v rámci státních maturit (vyjádřené čistou neúspěšností u společné části maturitní zkoušky) byl zvolen ukazatel čisté neúspěšnosti u společné části maturitní zkoušky konané prvomaturanty, který zahrnuje jak jarní, tak podzimní zkušební období. Čistá neúspěšnost zahrnuje pouze maturanty, kteří se maturitní zkoušky účastnili. Z výsledků v tabulce níže je patrné, že Zlínský kraj se řadí na přední místa v úspěšnosti žáků při skládání společné části maturitní zkoušky, ve školním roce 2020/2021 poprvé dosáhl nejlepšího výsledku v republice.

⁸ Zdroj: ČŠI

Tabulka 30: Ukazatele monitoringu SRZK 2030 týkající se výsledků žáků u jednotných přijímacích zkoušek na SŠ a u státních maturit

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji, celorepublikový průměr)				
		2018	2019	2020	2021	2022
U2.1.3	Výsledky žáků v rámci jednotných přijímacích zkoušek na SŠ	51,3 % (4., 49,2 %)	53,6 % (2., 51,1 %)	53,2 % (4., 52,0 %)	50,7 % (6., 50,6 %)	52,6 % (3., 50,6 %)
U2.1.4	Výsledky žáků v rámci státních maturit (vyjádřené čistou neúspěšností u společné části maturitní zkoušky)	9,1 % (13., 11,3 %)	8,7 % (13., 10,7 %)	7,0 % (13., 8,7 %)	2,9 % (14., 3,8 %)	X

Zdroj: CERMAT, ČŠI

Spolupráce škol a zaměstnavatelů – odborné vzdělávání

Ve Zlínském kraji je žákům středních škol poskytována nabídka oborů odborného vzdělávání na celkem 66 středních školách, 47 zřizovaných Zlínským krajem a 19 jiným subjektem. Vzdělávací nabídka oborů, které jsou vyučovány ve Zlínském kraji na středních a vyšších odborných školách, je zastoupena všemi skupinami oborů, které mají návaznost na regionální trh práce. Zastoupeny nejsou pouze skupiny 21 - Hornictví, hornická geologie, hutnictví a slévárenství, 61 - Filozofie a teologie, 74 - Tělesná kultura, tělovýchova a sport a 91 - Teorie vojenského umění, když byla ve školním roce 2018-2019 nově zahájena výuka v oboru 37 - Doprava a spoje.

Zásadní podíl vzdělávání se uskutečňuje v denní formě vzdělávání, v ostatních formách počet žáků trvale osciluje kolem pěti procent, jak je zřejmé z tabulky níže.

Tabulka 31: Počty žáků ve středních školách všech zřizovatelů ve Zlínském kraji

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Obory vzdělávání M, L, H, E (odborné vzdělávání)	19 455	17 942	17 104	17 046	16 969	16 874	16 909	16 897	17 296	18 451	18 431
v tom:											
denní forma vzdělávání	18 408	16 988	16 230	16 269	16 198	16 125	16 135	16 172	16 622	17 714	17 724
ostatní formy vzdělávání	1 047	954	874	777	771	749	774	725	674	737	707
Obory vzdělávání K (gymnázia)	7 377	7 194	7 109	7 084	7 155	7 192	7 252	7 280	7 282	7 348	7 421
Obory vzdělávání C (praktická škola jednoletá nebo dvouletá)	69	67	58	61	63	63	57	67	75	74	74
Celkem počet žáků	26 901	25 203	24 271	24 191	24 187	24 129	24 218	24 244	24 653	25 873	25 926

Zdroj: Zkola.cz (Zlínský kraj)

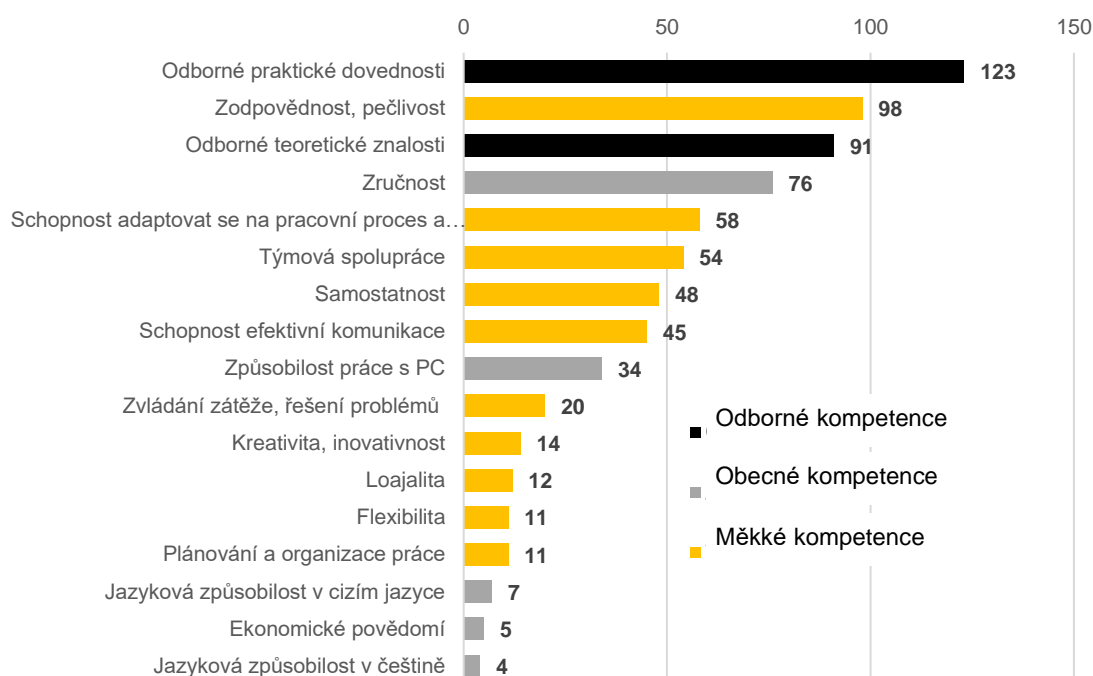
V rámci této nabídky oborů jsou podporovány (např. formou stipendií) především **obory vzdělání s ohledem na setrvalé požadavky trhu práce a některé řemeslné obory s dlouholetou tradicí typické pro region**. Ze statistik nicméně vyplývá, že není zřetelný efekt v celé šíři podporovaných oborů.

Důležitým prvkem v podpoře odborného vzdělávání je navázání užších kontaktů se sociálními partnery (zaměstnavateli, úřady práce, hospodářskými komorami, vysokými školami a dalšími) a jejich vzájemná spolupráce se školami, které se v uplynulých letech staly neodmyslitelnou součástí činnosti

středních škol. Příklady dobré praxe ukazují, že zástupci firem se například podílí na tvorbě či upřesnění obsahu vzdělávání a Školního vzdělávacího programu (ŠVP), realizují praktické vyučování prostřednictvím svých zaměstnanců - lektorů ve výrobních prostorách firem a na vlastních výrobních zařízeních a technologiích, účastní se aktivně závěrečných a maturitních zkoušek, zapojují se do života školy a nalézají další formy spolupráce, které přispívají ke zvýšení kvality absolventů daných oborů, nebo zvýšení zájmu o studium těchto oborů. Stále je však prostor pro další posilování této spolupráce. V průzkumu Datové platformy zaměstnanosti Zlínského kraje, který byl uskutečněn v roce 2019, bylo zjišťováno, jak jsou zaměstnavatelé spokojeni s kvalitou školní přípravy absolventů. Odpověď od 36 % zaměstnavatelů zněla, že jsou spokojeni velmi dobře, 56 % spíše dobře, spíše špatně 7 % a velmi špatně jsou spokojeni 2 % zaměstnavatelů.

Z tohoto průzkumu dále vyplynulo, že zaměstnavatelé považují u absolventů za nejdůležitější odborné kompetence a odborné praktické a teoretické dovednosti. Z obecných kompetencí převažuje zručnost a z měkkých kompetencí pak zodpovědnost a pečlivost, schopnost adaptovat se na pracovní proces a pracovní návyky a týmová spolupráce.

Graf 34: Nejdůležitější kompetence z pohledu zaměstnavatele

Zdroj: Datová platforma ZK

Další vzdělávání

Podle Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ je potřeba, aby vzdělávací systém vytvářel rovné vzdělávací příležitosti a motivující prostředí pro všechny společenské skupiny. V současné době existuje nabídka programů dalšího vzdělávání pro dospělé ve stávajících centrech vzdělávání. Ve spolupráci se zaměstnavateli jsou rozvíjeny jednotlivé vzdělávací moduly.

Další vzdělávání probíhá ve školách Zlínského kraje ve dvou hlavních směrech: formální vzdělávání, kdy jde o ostatní formy vzdělávání ve středním a vyšším odborném školství a vzdělávací akce náležející do neformálního vzdělávání. Tabulka níže srovnává počty studujících v ostatních formách vzdělávání ve školních letech 2012/2013 až 2021/2022 dle skupin oborů.

Tabulka 32: Počty osob vzdělávajících se v ostatních formách vzdělávání ve školních letech 2012-2013 až 2021-2022

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
H (SŠ vzděl. s výučním listem)	72	63	63	75	119	126	121	128	136	147	138	152
L + M (SŠ vzdělání s maturitou)	975	891	811	702	652	623	653	597	538	590	569	536
N (vyšší odborné vzdělání)	344	334	294	321	247	98	94	90	126	121	122	169

Zdroj: Zkola.cz (Zlínský kraj)

Zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity

Zájmové vzdělávání má svou nezastupitelnou úlohu ve všech věkových skupinách, zejména však pro skupinu dětí a žáků ve věku 6 – 15 let. Má funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, zdravotní, pomáhá předcházet sociálně patologickým jevům zejména u žáků 2. stupně základních škol, vede ke schopnosti trávit volný čas smysluplně.

Vzhledem k tomu, že zájmové vzdělávání je primárně určeno účastníkům věkové skupiny 6 – 15 let, je důležité podporovat spolupráci základních škol a školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Tvorba nabídky volnočasových aktivit školských zařízení pro zájmové vzdělávání by měla vést i k propojování obsahu školního a mimoškolního vzdělávání, tzn. podporovat propojování školního a mimoškolního vzdělávání při rozvoji nadání bez ohledu na zdravotní či sociální znevýhodnění. S tím souvisí nutnost aktualizace a zkvalitňování ŠVP školských zařízení pro zájmové vzdělávání.

Území Zlínského kraje také disponuje širokou sítí domů dětí a mládeže a středisek volného času.

Vzdělávání pro budoucnost

Implementace Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+, kterou vydalo MŠMT v roce 2020, povede k vytvoření a rozvoji otevřeného vzdělávacího systému, který reaguje na měnící se vnější prostředí a poskytuje relevantní obsah vzdělávání v celoživotní perspektivě.

Cílem vzdělávání v následující dekádě je základními a nepostradatelnými kompetencemi vybavený a motivovaný jedinec, který dokáže v co nejvyšší míře využít svůj potenciál v dynamicky se měnícím světě ve prospěch jak svého vlastního rozvoje, tak s ohledem na druhé a ve prospěch rozvoje celé společnosti.⁹

O dynamicky měnícím se světě hovoří také zpráva Světového ekonomického fóra „Budoucnost práce“ (Future of Jobs) pro rok 2023, která poskytuje přehled dovedností a pracovních pozic, po kterých bude poptávka v příštích několika letech. Zpráva vychází z výsledků průzkumu v 803 firmách ze 43 zemí včetně České republiky.

Dle této zprávy se v příštích pěti letech obmění ve světě téměř čtvrtina pracovních pozic a s tím také nároky na dovednosti pro jejich vykonávání. Poroste poptávka po digitálních a technických dovednostech. Klíčové budou také měkké dovednosti, jako je kreativita, emoční inteligence a kritické myšlení, tedy dovednosti, které je obtížné automatizovat. Automatizace a umělá inteligence budou i nadále měnit způsob naší práce. Lidé se tomuto trendu budou muset neustále přizpůsobovat a učit se nové technologie kvalifikovaně využívat.

Z celosvětového hlediska je predikováno, že poroste nejvíce poptávka po pozicích, jako jsou specialisté na digitální transformaci, mechanici, opraváři, ale také učitelé.

⁹ Zdroj: Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+

V měnícím se světě uspějí lidé, kteří se umí přizpůsobovat novým trendům, jsou ochotní učit se novým věcem a osvojovat si nové dovednosti. Nejdůležitější dovedností zůstává analytické a kreativní myšlení, ale také odolnost a flexibilita, motivace, zvědavost, spolehlivost a technologická gramotnost. Významná bude i schopnost naslouchat druhým, empatie nebo leadership a kontrola kvality.

Tabulka 33: Nejžádanějších 10 dovedností pro rok 2023

1	• Analytické myšlení	6	• Technologická gramotnost
2	• Kreativní myšlení	7	• Spolehlivost a smysl pro detail
3	• Odolnost a flexibilita	8	• Empatie a aktivní naslouchání
4	• Motivace a sebeuvědomění	9	• Leadership a sociální vliv
5	• Zvědavost a celoživotní učení	10	• Kontrola kvality

Zdroj: Světové ekonomické fórum 2023

Trendy ukazují, že potřeba těchto dovedností bude přetrvávat i v dlouhodobém horizontu, tedy i u dnešních dětí a mladé generace, která na trh práce ještě nevstoupila. Posilování digitálních dovedností, analytického myšlení i technologické gramotnosti je proto v ČR součástí současné vzdělávací reformy, tzv. ICT revizí rámcových vzdělávacích programů, schválených v roce 2021. Ta se zaměřuje na to, aby si žáci osvojili ve výuce dovednosti pro život a práci ve 21. století, a nově zavádí rozvíjení digitálních kompetencí žáků do všech předmětů.

V roce 2020 vyšla zpráva OECD, která uváděla, že miliarda lidí bude potřebovat technologické vzdělání. Již od roku 2018 se hovoří o nové revoluci dovedností se snahou o to, jak připravit podniky a firmy, veřejný sektor a zejména školy na technologickou revoluci. Pandemie Covidu 19 ale ukázala, že lidé jsou schopni měnit se mnohem rychleji, než si dosud mysleli a ukázalo se, že v práci jsou naprosto zásadní měkké dovednosti a schopnost přizpůsobit se.

Celosvětovým trendem je, že se zaměstnavatelé přestávají zajímat o tvrdé dovednosti a daleko více se nyní zaměřují a poptávají u uchazečů měkké dovednosti, tedy schopnost spolupracovat (i na dálku) v projektech a malých týmech, přizpůsobovat se novým požadavkům a změnám, které vyplývají z velmi turbulentní doby, což samozřejmě ovlivňuje celý trh práce.

Více než kdy jindy je tedy potřeba, aby revoluce dovedností začala už v sektoru vzdělávání. Žáci a studenti by měli být vedeni k tomu, že jejich cesta ve vzdělávání nekončí s koncem školní docházky, ale je to celoživotní proces, kdy bude potřeba neustále se učit nové věci, přístupy nebo technologie a zejména se naučit přizpůsobovat se neustálým změnám.

Podpora sportu

Podpora sportu je jednou z důležitých forem podpory zdravého životního stylu a aktivního trávení volného času. V rámci organizovaného sportu zaujímá mezi sportovními organizacemi ve Zlínském kraji dominantní postavení Česká unie sportu (ČUS). Z pohledu počtu registrovaných sportovních klubů v rámci ČUS přepočteného na počet obyvatel však patří Zlínský kraj v krajském srovnání k podprůměrným krajům. Při porovnání žebříčku sportů Zlínského kraje dle počtu registrovaných členů s celorepublikovým žebříčkem můžeme konstatovat v rámci Zlínského kraje výrazněji lepší postavení ledního hokeje, házené, turistiky či šachů. Naopak horší postavení oproti celé ČR zaujímají např. florbal či basketbal. Z pohledu profesionálního sportu na vrcholové úrovni ČR můžeme identifikovat na území Zlínského kraje přítomnost několika sportovních klubů (jak v kolektivních, tak i v individuálních druzích sportu). V rámci Zlínského kraje působí 12 základních škol s rozšířenou výukou tělesné výchovy (4,6 % z celkového počtu základních škol

ve Zlínském kraji). V rámci středního školství Zlínského kraje realizuje rozšířené sportovní vzdělávání pouze jeden subjekt, a to Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Zlín.

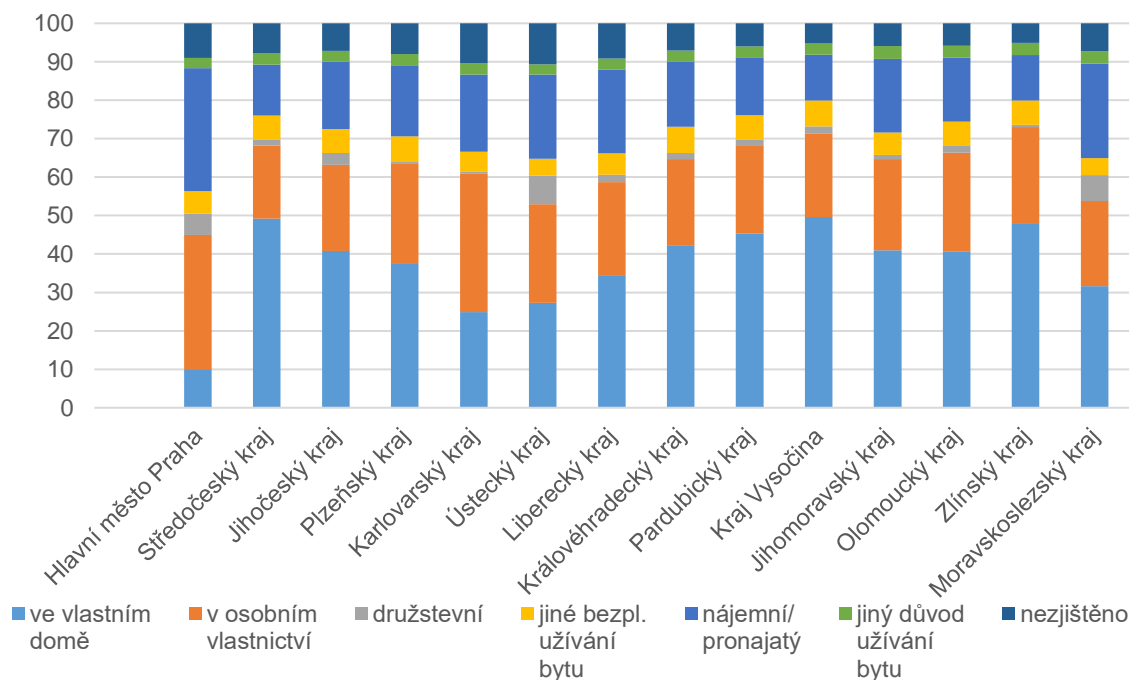
Při pohledu do území je ve srovnání s průměrem ČR patrná vyšší vybavenost sportovními zařízeními u kategorií obcí s vyšším počtem obyvatel. Ze strany Zlínského kraje putuje do podpory mládeže a sportu relativně vysoký objem finančních prostředků, které směřují na podporu činností a rozvoje mládeže a sportu, jejichž cílem je zvýšení sportovní úrovně dětí a mládeže a nabídky volnočasových aktivit ve Zlínském kraji. Podporována je také realizace vzdělávacích kurzů v oblasti sebeobrany a reálné sebeobrany se zaměřením na žáky 6. – 9. tříd základních škol na území kraje.

2.1.2. c) Bydlení

Ve Zlínském kraji se nacházelo k datu Sčítání lidu, domů a bytů 2021 celkem 274 838 bytů, z toho bylo 226 219 bytů obydlených. Zlínský kraj dosahuje nejvyšší podíl vlastnického bydlení (73 %) mezi kraji ČR, přičemž 48,1 % bytů se nachází ve vlastním domě (v rámci ČR 3. místo) a 24,9 % bytů je v osobním vlastnictví (6. pozice v rámci ČR). Třetí místo v kraji zaujímají nájemní/pronajaté byty (11,8 %). Nejmenší podíl dosahují družstevní byty (0,6 %).

Vysoký podíl vlastnického bydlení je dán jak vyšším podílem obyvatel, žijících na venkově, tak vyšším podílem specifického bydlení v „baťovských domcích“ v krajském městě.

Graf 35: Struktura obydlených bytů podle právního důvodu užívání bytu a podle krajů (2021)

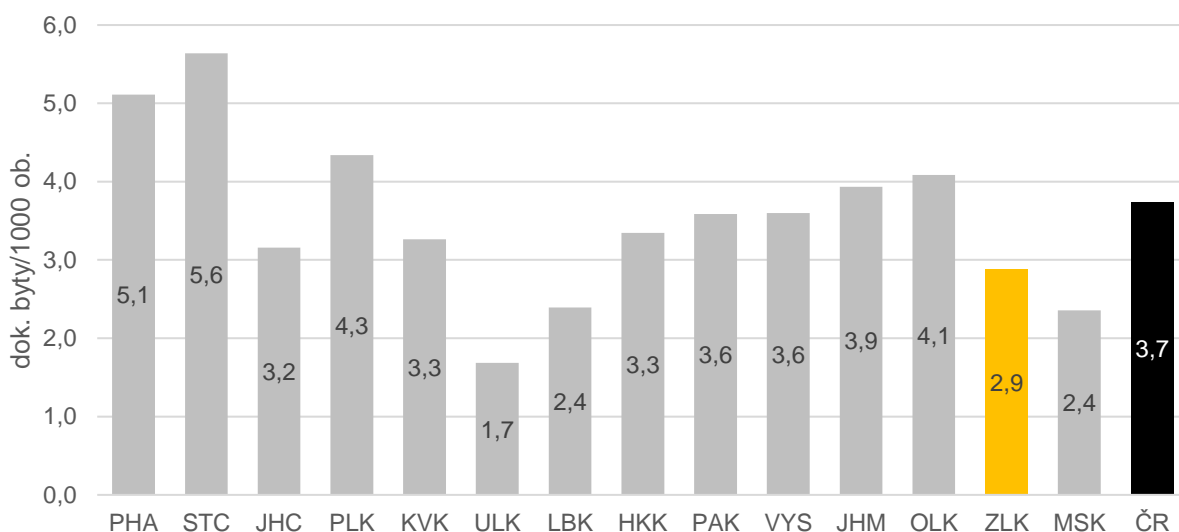
Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021

Bytová výstavba

V bytové výstavbě bylo dokončeno během roku 2022 na území kraje 1 643 bytů (z toho 917 v rodinných domech), což představuje 2,9 bytu na tisíc obyvatel (čtvrtá nejnižší intenzita bytové výstavby mezi kraji ČR). Ve srovnání s rokem 2009, kdy bylo ve Zlínském kraji dokončeno 1 894 bytů, je to pokles o více než 13 %. To je druhý nejvyšší pokles mezi kraji ČR.

Graf 36: Dokončené byty na tisíc obyvatel v krajích v roce 2022

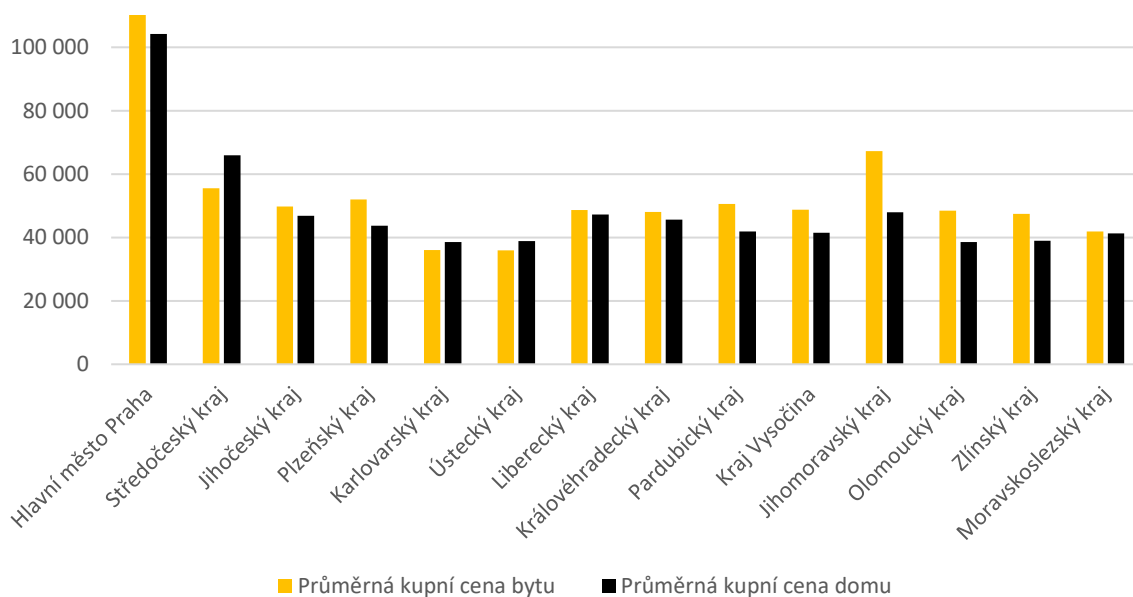
Zdroj: ČSÚ

Ceny nemovitostí

Další pohled na situaci v oblasti bydlení dává statistika cen nemovitostí, kterou zveřejňuje od roku 2019 ČSÚ (publikace Ceny nemovitostí 2020 – 2022). Tato publikace poskytuje informace o rozložení cenové hladiny bytů a rodinných domů na základě údajů z katastru nemovitostí.

Průměrná kupní cena bytu ve Zlínském kraji dosahovala v roce 2022 hodnoty 47 441 Kč/m² a byla 4. nejnižší mezi kraji ČR (průměrná kupní cena bytu za celou ČR dosahovala 61 797 Kč/m²). Průměrná kupní cena rodinného domu dosáhla ve stejném roce ve Zlínském kraji 38 995 Kč/m² a byla taktéž 4. nejnižší mezi kraji (průměrná kupní cena domu za celou ČR dosahovala 49 834 Kč/m²).

Graf 37: Průměrné kupní ceny bytů a domů v krajích v roce 2022 (v Kč/m²)

Zdroj: ČSÚ

2.1.2. d) Sociální sféra

Oblast sociálních věcí zahrnuje celou řadu cílových skupin, které se potýkají s nejrůznějšími sociálními problémy. Mezi hlavní výzvy budou v následujících letech patřit zejména **stárnutí populace, ohrožení životních podmínek nízkopříjmových obyvatel a domácností, respektive jejich závislost na různých dávkách sociální podpory, a s tím spojeného sociálního vyloučení a rodiny s dětmi ohrožené sociálním vyloučením**. Další skupinou ohroženou sociálním vyloučením jsou **osoby se zdravotním postižením**.

V SRZK 2030 je sociální oblast řešena ve specifickém cíli (Prioritě) 2.3, kde jsou sledovány ukazatele uvedené v následující tabulce:

Tabulka 34: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – sociální sféra

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji, % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U2.3.1	Vývoj počtu uživatelů sociálních služeb	36 533	34 264	36 864	35 584	34 569	34 347
U2.3.2	Vývoj počtu lůžek pro v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem na 1 000 obyv.	6,33 (2., 6,6 %)	6,46 (2., 6,6 %)	6,38 (2., 6,4 %)	6,49 (2., 6,4 %)	6,54 (2., 6,3 %)	6,45 (2., 6,3 %)
U2.3.2	Vyplacené dávky státní sociální podpory / obyv.	0,83 (10., 4,8 %)	0,72 (10., 4,8 %)	0,67 (10., 4,7 %)	0,68 (10., 4,7 %)	0,67 (10., 4,7 %)	0,75 (11., 4,9 %)

Zdroj dat a komentáře k jednotlivým ukazatelům:

U2.3.1 – data z KISSoS (Krajský informační systém sociálních služeb). Ukazatel vývoje počtu uživatelů sociálních služeb v sobě zahrnuje cílové skupiny seniorů, osoby se zdravotním postižením, rodiny s dětmi a osoby ohrožené sociálním vyloučením, přičemž každý uživatel musí být zařazen právě do jedné cílové skupiny podle důvodu, na základě kterého je uživateli konkrétní typ sociální služby poskytován, a který zároveň respektuje definici zákona o sociálních službách pro konkrétní druh sociální služby. Vývoj počtu uživatelů sociálních služeb ve sledovaném období osciluje kolem hodnoty 35 tis. uživatelů.

U2.3.2 – data z www.vdb.czso.cz (Zařízení sociálních služeb - územní srovnání). Je sledován počet lůžek v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem na 1 000 obyvatel, v případě procentního podílu na celorepublikové hodnotě jde o počet lůžek ve Zlínském kraji k celkovému počtu za ČR. Jedná se o data z Registru poskytovatelů sociálních služeb, kde jsou i lůžka nezařazená v krajských sítích. Vývoj počtu lůžek v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem byl ve sledovaném období v zásadě stabilizován s tím, že v krajských sítích Zlínského kraje k trvalému poklesu nedochází, pouze jsou kapacity/lůžka přesouvány z Domovů pro seniory do Domovů se zvláštním režimem a/nebo čekají na realizaci investičních projektů a jsou zachovávány v opatřeních Akčních plánů rozvoje sociálních služeb. Z hlediska mezikrajského srovnání se Zlínský kraj řadí mezi kraje s nejvyšším počtem lůžek na 1 000 obyvatel, konkrétně na 2. místo za Ústecký kraj. Vedle zajištění potřeb v rámci pobytových služeb je však silně akcentována i potřeba zajištění fungující sítě terénních ambulantních služeb, zejména v souvislosti s očekávaným vysokým nárůstem počtu osob v pokročilém seniorském věku ve Zlínském kraji v následujících dekádách. Tento nárůst pobytové služby nebudou samy o sobě schopny absorbovat.

U2.3.3 – data z www.czso.cz (Vybrané údaje o sociálním zabezpečení). Je sledován počet vyplacených dávek státní sociální podpory, které jsou přepočteny na obyvatele. Vývoj počtu vyplacených dávek státní sociální podpory v roce 2022 mírně vzrostl. Z hlediska mezikrajského srovnání se Zlínský kraj řadí mezi kraje s nejnižším počtem vyplacených dávek státní sociální podpory v přepočtu na obyvatele, konkrétně na 11. pozici s tím, že nižší dávky na obyvatele než Zlínský kraj má Hl. m. Praha, Plzeňský a Středočeský kraj. Toto relativně solidní umístění je dáno mimo jiné absencí významných sociálně vyloučených lokalit (na rozdíl např. od Ústeckého nebo Moravskoslezského kraje), vysokou mírou sociální soudržnosti, ale

také zdravou finanční strukturou domácností bez vážných rizik exekucí. Pokud jde o podíl počtu vyplacených dávek státní sociální podpory ve Zlínském kraji na celkovém počtu vyplacených dávkách v rámci ČR, pohybuje se ve sledovaném období kolem 4,9 %.

Sociální služby ve Zlínském kraji využívalo v letech 2012 – 2022 průměrně **34 tisíc uživatelů ročně**. V meziročním porovnání údajů roku 2022 a 2021 došlo k mírnému poklesu počtu osob, kterým byly sociální služby poskytnuty. Mezi lety 2012 a 2022 došlo k mírnému nárůstu o 3,7, %.

Nejpočetnějšími cílovými skupinami, využívajícími sociální služby ve Zlínském kraji, jsou osoby se zdravotním postižením a osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Tabulka 35: Počty uživatelů dle cílových skupin mezi lety 2012 - 2022

Cílová skupina	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Senioři	9 835	9 932	9 785	9 838	9 545	9 541	9 888	9 976	9 971	9 374	9 285
Osoby se zdravotním postižením	10 547	9 191	9 062	9 010	10 189	10 708	9 320	8 327	8 928	8 248	7 941
Rodiny s dětmi*	5 688	5 840	4 969	5 202	5 566	5 641	5 899	6 148	5 803	5 889	5 650
Osoby ohrožené sociálním vyloučením	7 064	8 051	9 014	8 736	9 506	10 643	9 157	12 413	10 882	11 058	11 471
Celkový součet	33 134	33 014	32 830	32 786	34 806	36 533	34 264	36 864	35 584	34 569	34 347

* hodnota u cílové skupiny Rodiny s dětmi vyjadřuje, stejně jako v ostatních cílových skupinách, počet osob

Zdroj: KISSoS

Zaznamenán je **nárůst uživatelů ve skupině osob ohrožených sociálním vyloučením**. Mezi lety 2012 a 2022 činí nárůst uživatelů této skupiny 62,4 %. Za důvody takového nárůstu lze považovat především zvyšující se finanční zadluženost osob, která v důsledku svého „neřešení“ znamená pro osoby ztrátu bydlení a následnou potřebu pomoci při zajištění alespoň přechodného bydlení, se zajištěním podmínek pro hygienu a ošacení. A dále u těch, kteří mají snahu své dluhy řešit, potřebu odborné pomoci při řešení své nepříznivé situace.

U ostatních cílových skupin v těchto letech k významnému nárůstu osob nedochází. Dlouhodobě mírně klesá počet uživatelů služeb v cílové skupině osob se zdravotním postižením.

Jedním z dalších důležitých aktuálních témat v oblasti sociálních služeb je dostupnost komunitního bydlení pro všechny cílové skupiny - seniory, osoby se zdravotním postižením, rodiny s dětmi a osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Senioři¹⁰

Závažným problémem společnosti v celé České republice je proces **stárnutí obyvatel**. Demografické projekce obyvatelstva ve Zlínském kraji predikují zvyšující se počet osob v seniorském věku a snížení početního stavu populace v mladších věkových kategoriích. V roce 2050 se navíc předpokládá, že Zlínský kraj bude vykazovat nejvyšší hodnotu indexu stáří v porovnání s ostatními kraji ČR.

S ohledem na velikostní strukturu sídel lze konstatovat, že venkovská sídla vykazují relativně vysoký podíl seniorů vůči populaci do 15 let oproti městským sídlům.

¹⁰ Pojem senior není právní ani statistickou kategorií, ale kategorií spíše sociologickou. Statistická definice seniora podle věku není u nás ani ve světě jednotná (chronologický věk není jednotným kritériem pro zahrnutí osoby do kategorie senior). Pro účely zpracování SRZK 2030 je v souladu s klasifikací ČSÚ za seniora považována osoba ve věkové kategorii 65 let a více. S touto věkovou kategorií je dále pracováno v rámci krajské aplikace monitoringu sociálních služeb KISSoS.

Důležité bude tedy v tomto směru především zajištění poskytování sociálních služeb pro cílovou skupinu seniorů pro účely uspokojení jejich potřeb a potřeb osob pečujících o seniory tak, aby osoby mohly zůstat co nejdéle v přirozeném prostředí. Cestou k tomu je podpora terénních a ambulantních sociálních služeb.

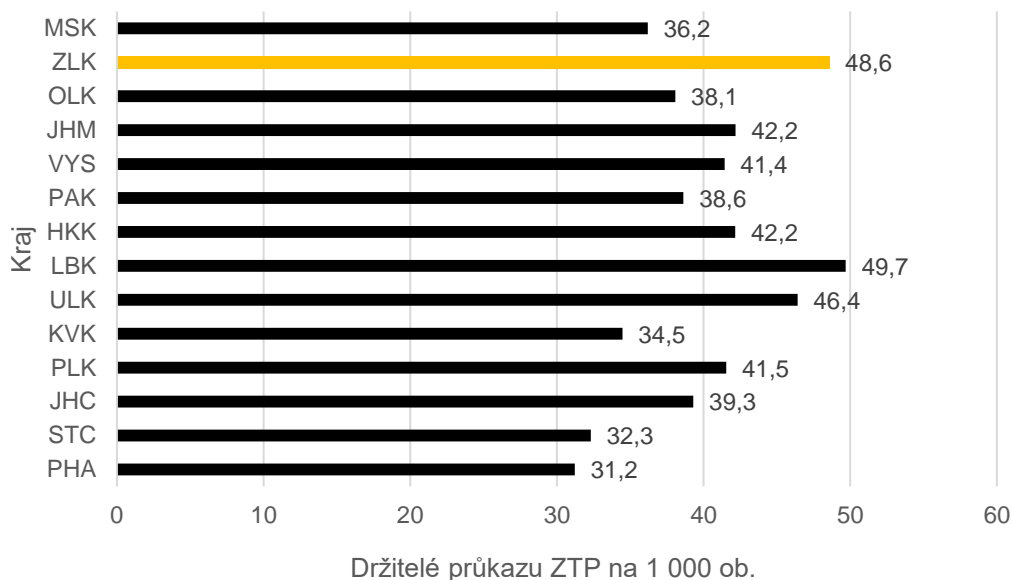
Ve Zlínském kraji existuje silná snaha a ochota rodin co nejdéle pečovat o svého příbuzného doma. Aby mohli senioři zůstat ve svém přirozeném prostředí s potřebnou mírou péče, mohou využít služby pečovatelské služby, nebo služby osobní asistence. Často je pomoc a podpora ze strany rodinných příslušníků kombinovaná právě s těmito službami, případně se službami ambulantními (denní stacionáře, centra denních služeb). Umožňuje tak rodinným příslušníkům zůstat ekonomicky aktivní. Aby si i rodina mohla při péči o osobu blízkou odpočinout, může pak využít odlehčovací služby, které zajištěním potřeb a péče o osobu závislou na pomoci, umožní rodině odpočinek, čas nezbytný k vyřízení nezbytných záležitostí apod.

Osoby se zdravotním postižením

Cílová skupina osob se zdravotním postižením je dle škály různých druhů postižení **skupinou různorodou**. Ministerstvo práce a sociálních věcí sleduje statistická data cílové skupiny například v podobě dávek pro osoby se zdravotním postižením nebo počtu přiznaných invalidních důchodů. Žádná data však nejsou zcela vypovídající o přesné kvantifikaci těchto osob, a to z toho důvodu, že každé zdravotní postižení má svá specifika a omezení, a u každého jednotlivce může vyústit v jiné potřeby. Počet osob se zdravotním postižením se ve Zlínském kraji dlouhodobě pohybuje okolo 60 000 osob¹¹.

Jedním z možných ukazatelů je počet držitelů průkazů zdravotně postižených (ZTP). Jejich podíl je ve Zlínském kraji relativně vysoký, druhý nejvyšší mezi kraji.

Graf 38: Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením na 1 000 obyvatel podle krajů k 31. 12. 2022

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska věkové struktury osob se zdravotním postižením je nejvyšší počet osob se zdravotním postižením ve věkové skupině nad 60 let.

¹¹ Zdroj: Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017 – 2020

Rodiny s dětmi

Cílová skupina rodin s dětmi je tvořena dětmi, mládeží a rodiči, kteří z důvodů dopadu dlouhodobé krizové situace nejsou schopni řešit situace vlastními silami a potřebují pomoc a podporu při jejím řešení.

Mezi nejvýznamnější potřeby rodin s dětmi ohrožených sociálním vyloučením, které nejsou ve Zlínském kraji dostatečně uspokojovány, je především potřeba finančně dostupného bydlení, podpora rodinám s dětmi při řešení výchovných a duševních problémů, odborná rada, pomoc především v oblasti dluhové problematiky, a podpora rodinám s dětmi v konfliktních nebo krizových situacích. Specifickou cílovou skupinou jsou ovšem děti (a jejich rodiny) umístěné v zařízeních ústavní péče. **Existuje tedy významná potřeba začlenění těchto dětí a mládeže do společnosti, a pokud možno do rodiny**, a mezisektorového propojení systému péče a podpory ohrožených dětí a mládeže. Specifickou potřebou je rovněž péče o děti se zdravotním postižením (především pak s poruchou autistického spektra) a odpočinek pečujících osob.

Absence rodinných hodnot a nestabilita rodinného zázemí může mít negativní dopad nejen na další vývoj dítěte, ale i celé rodiny.

Osoby ohrožené sociálním vyloučením

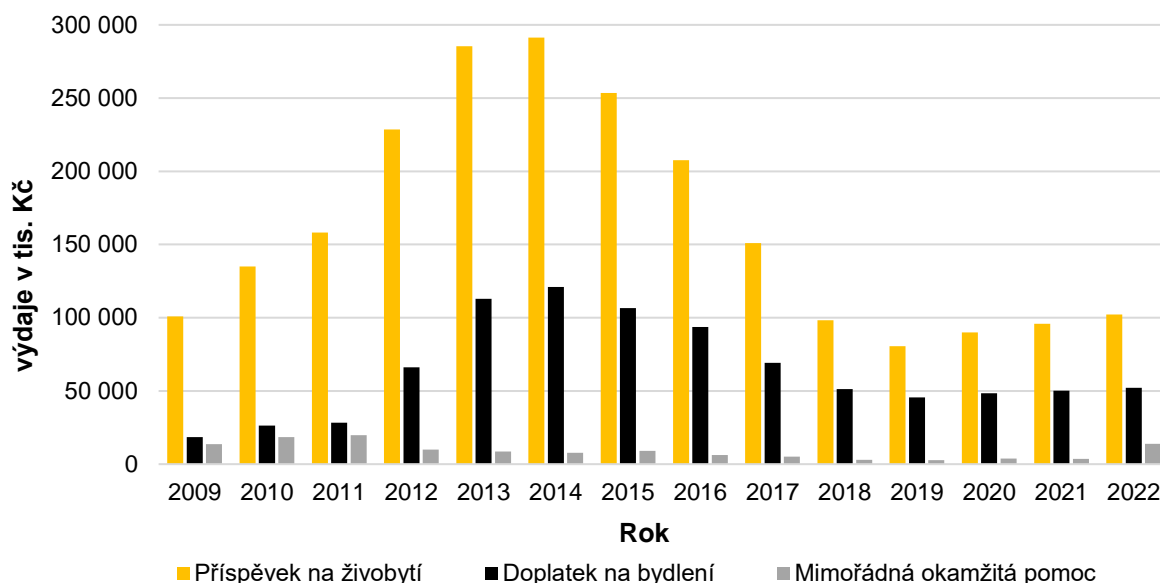
Do cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením jsou zařazeny osoby, které jsou závislé, nebo jsou ohroženy závislostí (zejména na návykových látkách, včetně alkoholu, patologickým hráčstvím), osoby bez přístřeší, osoby propuštěné z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, osoby propuštěné ze školského zařízení pro výkon ústavní, ochranné výchovy a osoby odcházející z pěstounské péče z důvodu dosažení zletilosti, osoby žijící ve vyloučených komunitách. Osoby ohrožené sociálním vyloučením tak představují velmi různorodou skupinu, nejčastěji se jedná o osoby s nízkým vzděláním, nezaměstnané, handicapované, nebo příslušníky menšin.

V návaznosti na vývoj podílu osob ohrožených chudobou byla pozornost zaměřena také na problematiku exekucí a prostorových/regionálních rozdílů. **Podíl exekucí¹² na počet obyvatel za rok 2023** je ve Zlínském kraji druhý nejnižší (3,63 %) v rámci ČR, hned za Krajem Vysočina (3,47 %). Průměrný podíl na úrovni celého Česka je 6,04 %. Dlouhodobě nejvyšší podíl exekucí je v Ústeckém (10,97 %) a Karlovarském kraji (10,15 %). Počty osob v exekuci i celkový počet exekucí ve Zlínském kraji dlouhodobě klesá. Celkový podíl osob v exekucích ve Zlínském kraji v roce 2017 byl 28 650 a celkový počet exekucí 145 382. V roce 2023 to bylo již jen 21 159 osob v exekucích a celkový počet exekucí byl 125 207 exekucí. Zvýšil se však počet exekucí na 1 osobu, v roce 2017 byl 5,1 exekucí, v roce 2023 narostl na 5,9 exekucí. Relativně nejhorší je v rámci kraje situace v rámci SO ORP Kroměříž, resp. na na Morkovsku a Koryčansku. I zde se však při pohledu na úroveň obcí ve většině případů jedná o relativně nižší hodnoty ve srovnání s celorepublikovým průměrem.

Zlínský kraj také patří mezi kraje s nejnižším podílem vyplacených dávek státní sociální podpory na obyvatele. V případě dávek pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc) zaznamenáváme po období růstu mezi lety 2009 až 2014 setrvalý pokles objemu vyplacených dávek, a to do roku 2019. Od té doby zaznamenává mírný růst. Tento trend kopíruje celorepublikový vývoj. Vývoj objemu vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi a jeho jednotlivé komponenty popisuje graf níže. V roce 2022 představoval objem dávek hmotné nouze vyplacených ve Zlínském kraji hodnotu 168,1 mil. Kč, v rámci celé ČR to byla částka 5 683,8 mil. Kč.

¹² Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/>

Graf 39: Výše vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi ve Zlínském kraji v období 2009 – 2022

Zdroj: MPSV

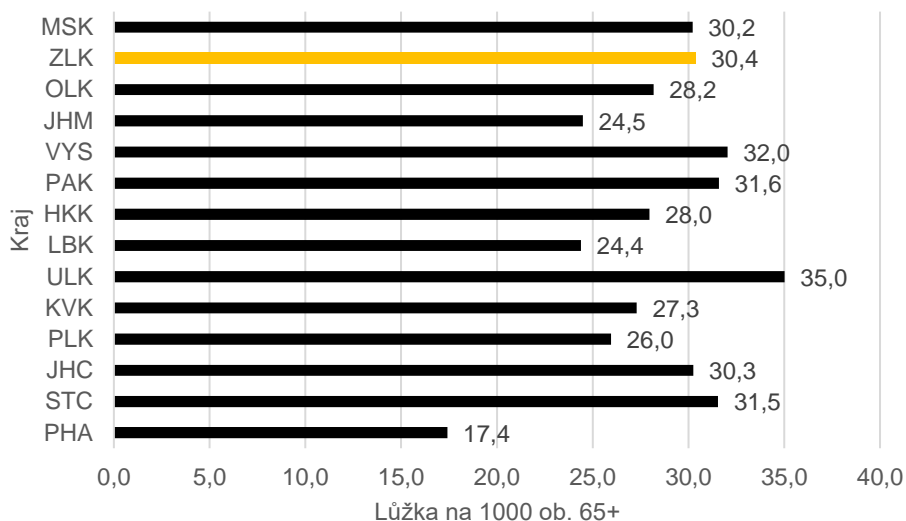
Pokud jde o výskyt sociálně vyloučených lokalit (dále jen SVL), pak je nutné poznamenat, že dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR (GAC spol. s r.o., 2015) jsou nejrozšířenějším typem (64 %) ve Zlínském kraji tzv. menší městské SVL (lokality o velikosti maximálně 100 obyvatel existující v sídle o velikosti od 5 001 do 50 000 obyvatel). Zároveň jde o nejvyšší podíl zastoupení tohoto typu lokalit v ČR. Velké městské SVL (nad 100 obyvatel v sídlech o velikosti 5001 – 50 000 obyvatel) představují 22 % SVL ve Zlínském kraji. Výskyt SVL v sídlech do 5 000 obyvatel je výrazně menší, tvoří 14 % SVL.

Nicméně podíl Zlínského kraje z pohledu velikosti vyloučených lokalit, resp. počtu sociálně vyloučených osob je velmi nízký, jak uvádějí některé novější studie, např. Sýkora a kol., 2022.

Dostupnost vybraných pobytových sociálních služeb

Z hlediska kapacit pobytových služeb pro seniory patří Zlínský kraj ke **krajům s nejvyšším počtem lůžek pobytových služeb na počet obyvatel starších 65 let.**

Graf 40: Lůžka v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem na 1000 obyvatel 65+ v roce 2022 dle krajů

Zdroj: ČSÚ

Níže uvedená tabulka znázorňuje vývoj počtu lůžek pro cílovou skupinu seniory ve službě Domovy pro seniory a Domovy se zvláštním režimem (DZR) v letech 2014 – 2022. Z tabulky je zřejmý nárůst počtu lůžek v DZR. K nárůstu kapacit v DZR a poklesu v Domovech pro seniory dochází z důvodu měnících se potřeb a zdravotního stavu uživatelů sociálních služeb. Zlínský kraj navyšuje kapacity zejména terénních sociálních služeb sociální péče a sociálních služeb prevence, za podmínky spolufinancování obcí, které tímto vyjadřují potřebnost dané sociální služby na svém území.

Tabulka 36: Počty lůžek pro cílovou skupinu Senioři

Senioři	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Domovy pro seniory	2 711	2 618	2 432	2 388	2 298	2 318	2 255	2 256	2 239
DZR-pro osoby s Alzheimerovou chorobou a jinými typy demencí	418	473	581	619	695	695	729	735	752
Lůžka celkem	3 129	3 091	3 013	3 007	2 993	3 013	2 984	2 991	2 991

Zdroj: Akční plány daných let

Pozn.: rok 2017 – dle 7. aktualizace Akčního plánu 2017, rok 2018 – dle 3. aktualizace Akčního plánu 2018, rok 2019 – je obsažen v rámci Akčního plánu 2018, rok 2020 – dle 7. aktualizace Akčního plánu 2020, rok 2021 – dle 8. aktualizace Akčního plánu 2021, rok 2022 – dle 9. aktualizace Akčního plánu 2022

V následující tabulce je zaznamenán vývoj počtu lůžek v Domovech se zvláštním režimem pro ostatní cílové skupiny osoby, a to osoby s duševním onemocněním a osoby závislé na návykových látkách.

Tabulka 37: Počty lůžek pro cílovou skupinu Osoby se zdravotním postižením

Osoby se zdravotním postižením	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
DZR-pro osoby s duševním onemocněním	139	186	186	186	186	186	186	186	186
DZR-pro osoby závislé na návykových látkách	65	64	64	64	64	64	64	64	64
Lůžka celkem	204	250	250	250	250	250	250	250	250

Zdroj: Akční plány daných let

Pozn.: rok 2017 – dle 7. aktualizace Akčního plánu 2017, rok 2018 – dle 3. aktualizace Akčního plánu 2018, rok 2019 – dle 10. aktualizace Akčního plánu 2019, rok 2020 – dle 7. aktualizace Akčního plánu 2020, rok 2021 – dle 8. aktualizace Akčního plánu 2021, rok 2022 – dle 9. aktualizace Akčního plánu 2022

Pracovníci v sociálních službách

Na poskytování sociálních služeb se primárně podílejí pracovníci v přímé péči. V sociálních službách je zaznamenáván pozitivní trend zvyšujícího se podílu pracovníků v přímé péči. V následující dekádě lze přitom předpokládat výrazný nárůst potřeby sociálních služeb pro stárnoucí populaci. V této souvislosti je však potřeba zdůraznit vysokou psychickou i fyzickou náročnost práce v těchto službách.

Z tabulky níže je patrné, že **nejvíce pracovníků v přímé péči pracuje ve službách pobytových**. Ve srovnání s rokem 2011 došlo k nárůstu o 503,4 úvazků. Důvodem pro navýšení počtu úvazků je nepochybně potřeba kvalitně zabezpečit potřeby osob, které přicházejí do pobytových služeb a dále se zvyšuje míra jejich závislosti na jiné osobě. Skutečností, která mohla ovlivnit počet osob podílejících se na přímé péči v pobytových zařízeních, bylo také navýšení finančních prostředků do sociálních služeb určených převážně na zabezpečení mzdových prostředků.

Dále je patrné, že **u forem terénní i ambulantní ke zvýšení počtu pracovníků v přímé péči došlo také**, a to u terénní formy o 237,1 úvazků a u ambulantní formy o 184 úvazků. Za celé sledované období došlo k nárůstu počtu úvazků o 33 %. K rozvoji nepochybně také pomohla realizace řady individuálních projektů Zlínského kraje, směřovaných např. na podporu a rozvoj vybraných druhů sociálních služeb.

Tabulka 38: Počty přepočtených počtů úvazků pracovníků v přímé péči dle forem služeb

Forma služby	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ambulantní	232,3	252,4	273,6	275,9	310,9	348,8	368,2	376,4	412,6	416,3	389,8
Pobytová	2112,3	2177,7	2207,4	2230,8	2281,5	2345,0	2 522,5	2 516,1	2 613,2	2 615,7	2 615,8
Terénní	428,3	438,0	452,7	468,9	480,8	500,4	557,1	589,6	624	665,4	642,3
Celkový součet	2772,9	2868,0	2933,7	2975,6	3073,2	3194,2	3 447,8	3 482,1	3 649,8	3 697,4	3 647,9

Zdroj: KISSoS

2.1.2. e) Zdravotnictví

Zdravotnictví Zlínského kraje **pečuje o demograficky silně stárnoucí populaci** a čelí tak **vysokým nárokům na kapacitu i organizaci péče**. Přesto jsou ve výsledku krajské **výsledky péče u vážných nemocí nadprůměrné**. Zlínský kraj je jedním z mála regionů, kde pozorujeme rovnoměrné pokrytí akutní lůžkovou péčí a vyrovnaný poměr lůžek akutní a i následné péče, oba segmenty s nadprůměrnou obložeností kapacit. Ambulantní segment se potýká se stejnými problémy jako celá ČR, zejména s nevyrovnanou kapacitou praktických lékařů a ambulantních specialistů. I přes relativně vysoký věk praktických lékařů nedochází zatím k masivnímu uzavírání ordinací.

Vzhledem k tomu, že stávající systém zdravotnictví je nastaven a řízen celostátně a neumožňuje alternativy, řešení v rámci Zlínského kraje bude vždy jen parciálním přizpůsobením dílčích parametrů, nikoliv strukturální změnou jako takovou.

Krajské zdravotnictví se potýká s řadou problémů, a to jak **v oblasti nutných investic do zdravotnické infrastruktury**, tak i **do oblasti lidských zdrojů**, především **nedostatku lékařů a dalšího zdravotnického personálu**, jak v nemocničních zařízeních, tak v terénu.

V následující dekádě lze stejně jako v oblasti sociálních služeb předpokládat výrazný nárůst potřeby akutní zdravotní péče pro stárnoucí populaci (tzv. choroby stáří), hrozbou je špatný zdravotní stav populace, a rozevírající se nůžky mezi dobou dožití a dobou dožití ve zdraví, což vytváří extrémní nároky na zdravotní a sociální systém.

Dostupnost zdravotních služeb

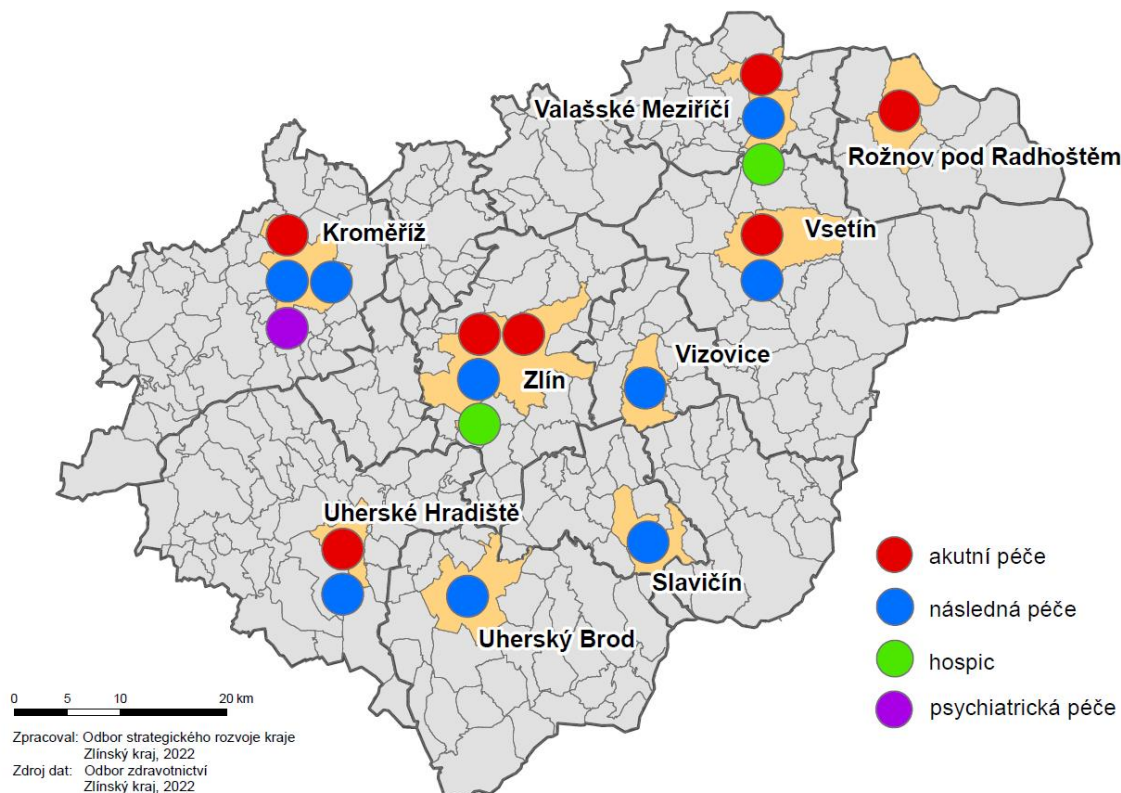
Akutní lůžková péče je ve Zlínském kraji poskytována v pěti lůžkových zdravotnických zařízeních. Z těchto zařízení je Zlínský kraj zakladatelem čtyř nemocnic ve významných krajských centrech, tzn. ve Zlíně, Kroměříži, Uherském Hradišti a Vsetíně, které tvoří, společně s privátní nemocnicí AGEL ve Valašském Meziříčí a EUC klinikou ve Zlíně, základnu akutní lůžkové péče, ambulantních a lůžkových zdravotních služeb pro celý region. Na svém území Zlínský kraj zajišťuje lékařskou pohotovostní službu. Lidem v přímém ohrožení života zajišťuje pomoc Zdravotnická záchranná služba Zlínského kraje, p.o. Ministerstvo zdravotnictví ČR je zřizovatelem Psychiatrické nemocnice v Kroměříži, kde je poskytována akutní psychiatrická péče.

Následná péče je kromě páteřních nemocnic (Krajská nemocnice T. Bati, Uherskohradištská nemocnice, Kroměřížská nemocnice, Vsetínská nemocnice a Nemocnice AGEL Valašské Meziříčí) poskytována také v dalších lůžkových zařízeních (Nemocnice Milosrdných bratří Vizovice, Nemocnice Milosrdných sester Sv. Vincence de Paul v Kroměříži, Městská nemocnice Slavičín, Městská nemocnice s poliklinikou Uherský Brod).

Síť je dotvářena několika dalšími soukromými zdravotnickými lůžkovými a ambulantními zařízeními poskytujícími péči v dílčích odbornostech, včetně péče paliativní.

Obrázek 6: Síť lůžkových zdravotnických zařízení a zařízení následné péče ve Zlínském kraji

Zdroj: Odbor zdravotnictví a odbor strategického rozvoje kraje, 2022

Do oblasti zdravotnictví náleží i poskytování lázeňské péče. Ve Zlínském kraji se **nachází lázeňská místa** Luhačovice, Kostelec u Zlína a Ostrožská Nová Ves. Lázeňská péče je poskytována též v Buchlovicích (Smraďavka).

Jedním z ukazatelů při hodnocení SRZK 2030 je počet lékařů (včetně zubních lékařů) na 1 000 obyvatel, v případě procentního podílu na celorepublikové hodnotě jde o přepočtený počet lékařů (včetně zubních lékařů) ve Zlínském kraji k jejich celkovému počtu za ČR. Vývoj počtu lékařů i akutních lůžek na 1.000 obyvatel v čase v jednotlivých krajích je porovnán ve dvou tabulkách níže.

Tabulka 39: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – počet lékařů na 1.000 obyvatel

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech					Pořadí ZLK mezi kraji (a % z celorepublikové hodnoty)				
		2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
U2.2.2	Počet lékařů na 1.000 obyvatel	4,0	4,0	4,0	4,1	4,3	10. – 11. (2,4 %)	10. – 11. (2,4 %)	10. – 12. (2,3 %)	9. – 12. (2,4 %)	11 – 12. (2,4 %)

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 40: Územní srovnání počtu akutních lůžek a lékařů v přepočtu na 1 000 obyvatel v roce 2017 a 2022, resp. 2021

Kraje	2017		2022 / 2021	
	Akutní lůžka na 1 000 obyvatel	Přepočtený počet lékařů (včetně zubních lékařů) na 1 000 obyvatel	Akutní lůžka na 1 000 obyvatel (2022)	Přepočtený počet lékařů (včetně zubních lékařů) na 1 000 obyvatel (2021)
Česká republika	4,1	4,7	4,6	5,0
Hl. m. Praha	6,3	8	6,6	8,7
Středočeský	3,0	3,2	2,8	3,3
Jihočeský	4,3	4,2	4,4	4,4
Plzeňský	4,4	4,7	4,6	4,9
Karlovarský	3,9	4,7	3,6	4,6
Ústecký	4,6	3,6	4,8	3,8
Liberecký	4,3	3,8	4,3	4,4
Královéhradecký	5,1	4,6	5,2	5,0
Pardubický	3,8	4,1	3,9	4,3
Vysočina	4,4	4,0	4,6	4,1
Jihomoravský	5,1	5,2	5,2	5,6
Olomoucký	4,5	4,8	4,5	5,3
Zlínský	3,7	4,0	3,7	4,3
Moravskoslezský	4,4	4,4	4,6	4,6

Zdroj: ČSÚ, ÚZIS ZDRAVÍ 2030 – analytická studie: Zlínský kraj

Zlínský kraj má ve srovnání s obdobně lidnatými kraji (Plzeňský, Královéhradecký) méně lůžek v nemocnicích i v souvislosti s optimalizací lůžkové sítě. Vývoj počtu lékařů je z dlouhodobého pohledu v zásadě stabilizovaný, v letech 2020 a 2021 se nepatrně zvýšil. Přesto je v **kraji z dlouhodobého hlediska lékařů nedostatek**. To ukazuje i pozice v mezikrajském srovnání, kde se Zlínský kraj řadí mezi kraje s nejmenším počtem lékařů na 1 000 obyvatel (pohybuje se spolu s Pardubickým krajem na 11. – 12. místě v mezikrajském srovnání). Horší situace je jen na Vysočině, v Ústeckém a Středočeském kraji, pro který má však v tomto ohledu zásadní význam Hl. m. Praha.

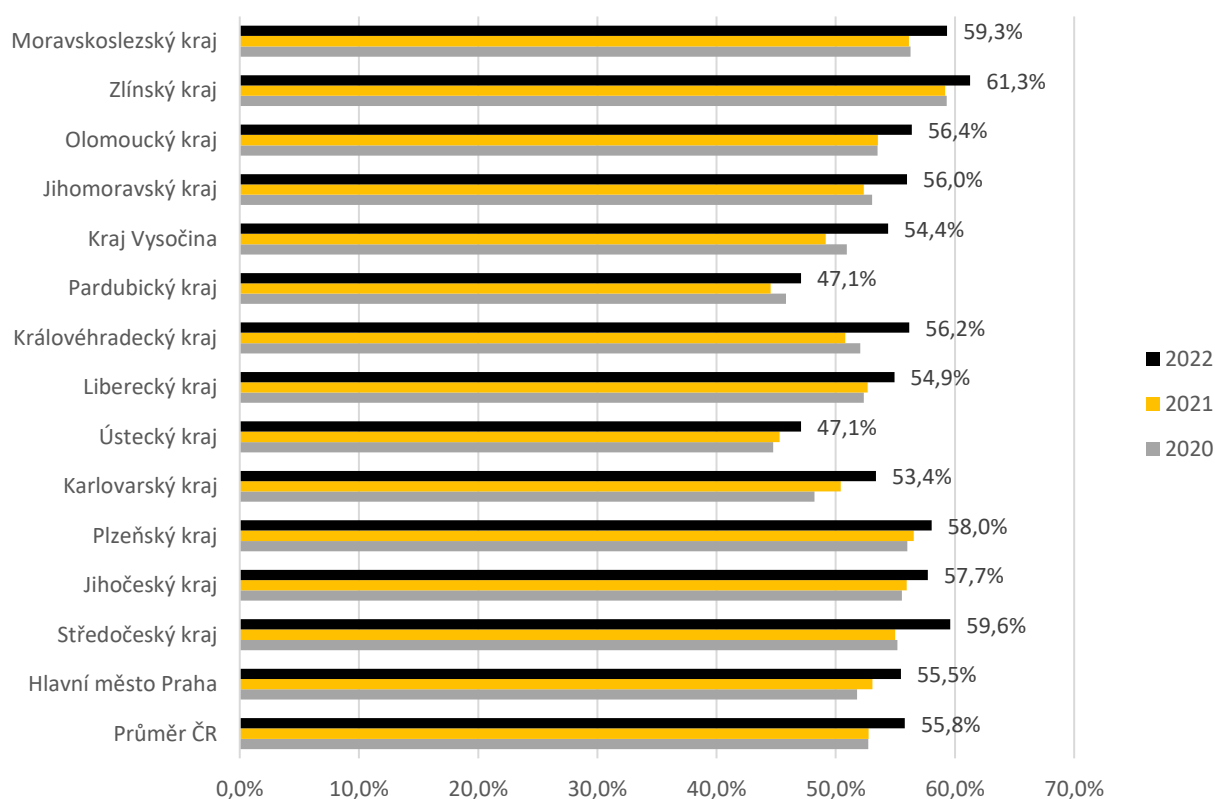
Dalším ukazatelem ze SRZK 2030 je průměrná délka hospitalizace ve dnech. Jedná se o průměrnou ošetrovací dobu akutně hospitalizovaných pacientů ve Zlínském kraji (kraj ošetření) z dat sledovaných ze strany ÚZIS (poslední data jsou k dispozici za rok 2021). Ve sledovaných letech se průměrná doba hospitalizace ve Zlínském kraji pohybuje okolo 5,4 dne, což přibližně odpovídá celorepublikovému průměru (6,1 dne) a je 8. nejkratší mezi kraji. **Průměrná délka hospitalizace spolu s vysokou obložeností (nejvyšší v krajském srovnání – porovnáno v grafu níže) vypovídá o vysoké efektivitě poskytování zdravotních služeb v lůžkových zařízeních a nedává prostor redukci lůžkového fondu.**

Tabulka 41: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – průměrná délka hospitalizace (dny)

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech						Pořadí ZLK mezi kraji (a % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
U2.2.1	Průměrná délka hospitalizace (dny)	5,7	5,8	5,4	5,6	5,8	5,5	4. pozice	4. pozice	7. pozice	7. pozice	8. pozice	7. pozice

Zdroj dat: ÚZIS ZDRAVÍ 2030 – analytická studie: Zlínský kraj

Graf 41: Mezikrajské srovnání vývoje obložnosti lůžek standartní akutní péče mezi lety 2020 - 2022

Zdroj: NZIP: Přehled využití lůžkových kapacit dle regionů ČR a typů lůžkových zařízení

Spotřeba a financování zdravotních služeb

Veřejné výdaje na zdravotnictví celkově rostou a ve Zlínském kraji je tento růst ještě patrnější. Výdaje ve Zlínském kraji se zvyšují více, než je průměrné tempo zvyšování za ČR. Dá se odhadnout budoucí vývoj výdajů na zdravotnictví, který znamená postupné zvyšování nákladů ročně až o 10 %.

Průměrné výdaje na zdravotnictví na pacienta jsou oproti průměru v ČR nižší. Postupné vyrovnávání těchto rozdílů je také příčinou vyššího růstu výdajů oproti průměrnému růstu za celou ČR. Průměrné odměny na pacienta od zdravotních pojišťoven jsou oproti průměru v ČR a okolním krajům stále nižší. Důvodem může být podprůměrný počet lékařů na obyvatele a tím i jejich menší kapacita výkonů.

Pracovníci ve zdravotnictví

Na zabezpečení zdravotní péče ve Zlínském kraji se v širokém spektru odborností podílí 7 686 lékařů a dalších zdravotnických pracovníků (nelékařů) s odbornou způsobilostí. Z hlediska vývoje v období 2012 – 2022 dochází k nepatrnému nárůstu počtu lékařů a stagnaci počtu zdravotnických pracovníků (nelékařů) s odbornou způsobilostí (s drobnými výkyvy v trendu). Zlínský kraj má nepříznivou věkovou strukturu zdravotnických pracovníků a je tak ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu ohrožen jejich nedostatkem, přičemž toto riziko se týká jak primární péče (praktičtí lékaři), tak i specializované péče ambulantní i nemocniční. Z dlouhodobého hlediska se krajské zdravotnictví bude potýkat s nedostatkem lékařů, ale zdravotnického personálu obecně. V této souvislosti je však potřeba zdůraznit vysokou psychickou i fyzickou náročnost práce zdravotnického personálu.

Negativním rysem je **rostoucí počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti** a vysoká relativní hodnota pracovní neschopnosti. Výkyv posledních dvou let je patrně zapříčiněn pandemií

Covid-19. Pokud přihlídneme ke snižujícímu se počtu osob v produktivním věku 15 – 64 let, který v kraji jen mezi lety 2019 až 2022 klesl z 372 805 na 365 369 obyvatel, tento problém se ještě zesiluje.¹³

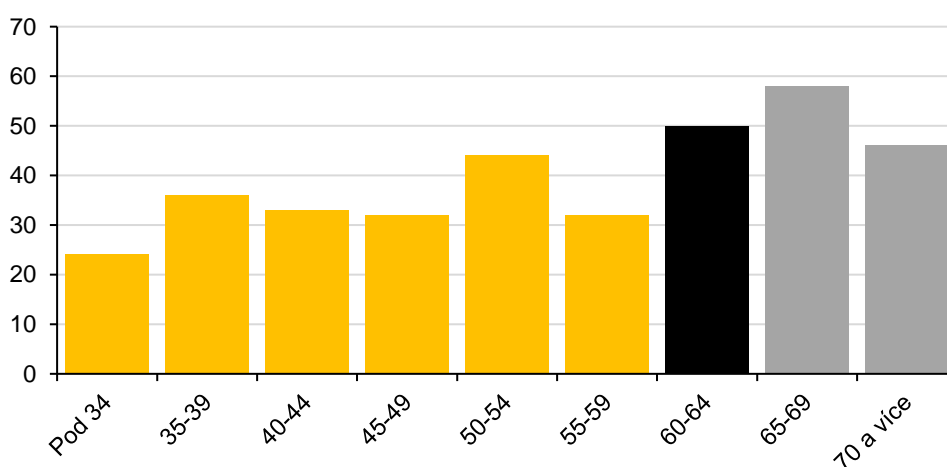
Tabulka 42: Vývoj ukazatelů ve zdravotnictví a pracovní neschopnosti ve Zlínském kraji v letech 2012 – 2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lékaři celkem	2 284	2 351	2 373	2 250	2 326	2 358	2 360	2 395	2 470	2 464
Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí	5 227	5 320	5 185	5 114	5 364	5 444	5 568	5 496	5 368	5 222
Počet lůžek v nemocnicích	2 207	2 187	2 183	2 206	2 206	2 191	2 175	2 171	2 194	2 197
Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti	64 115	62 422	76 886	78 468	83 061	88 027	93 537	132 528	140 194	176 578

Zdroj: ČSÚ

Vysoký věkový průměr lékařů a nedostatek ostatního zdravotnického personálu jsou **největší hrozby zdravotnictví ve Zlínském kraji** stejně jako v celé ČR. Zejména v primární péči, kde se **průměrný věk lékařů blíží hranici 60 let**. Populace všeobecných praktických lékařů výrazně stárne, ve Zlínském kraji je více než 43 % z nich ve věku nad 60 let. Situace se významně liší v jednotlivých částech Zlínského kraje. Tímto fenoménem jsou nejvíce ohrožené SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Zlín, ale i Kroměříž a Valašské Klobouky. V těchto SO ORP je podíl praktických lékařů pro dospělé nad 60 let 50 % a více. V případě praktických lékařů pro děti a dorost se jedná o SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Uherský Brod, ale i Luhačovice a Kroměříž, i zde je podíl těchto lékařů nad 60 let 50 % a více.

Graf 42: Praktičtí lékaři podle věku ve Zlínském kraji (stav k 1. 1. 2023)

Zdroj: ÚZIS: ZDRAVÍ 2030 – analytická studie: Zlínský kraj

Zdravotnická záchranná služba

Zlínský kraj má na svém území 16 výjezdových základen. Rozmístění výjezdových základen koresponduje s Plánem pokrytí území Zlínského kraje výjezdovými základnami, který garantuje zákonem stanovenou dojezdovou dobu 20 min. Vzhledem k optimalizaci dojezdové doby vzhledem ke stávajícím kapacitám ZZS se **ve střednědobém horizontu jeví jako žádoucí doplnění výjezdových základen ZZS ZK v ORP Luhačovice a Holešov.**

¹³ Dalším faktorem, který negativně ovlivňuje vývoj počtu případů dočasné pracovní neschopnosti je bezesporu i stárnutí pracovní síly. Relevantním ukazatelem je i průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti, které je ve Zlínském kraji ve srovnání s průměrem ČR nadprůměrné. V roce 2022 se pohybovala na úrovni 6,39 %, přičemž celorepublikový průměr činil 5,26 %.

Je však důležité poznamenat, že Zlínský kraj nemá vlastní leteckou záchrannou službu (dále jen „LZS“). V denní dobu není pokryta cca 1/3 území a v noci je Zlínský kraj zcela bez pokrytí. Spolu s Karlovarským krajem má nejhorší pokrytí LZS ze všech krajů ČR. Použití letecké výjezdové skupiny pro potřeby Zlínského kraje je řešeno dle aktuálních možností vrtulníků zdravotnických záchranných služeb kraje Jihomoravského, Olomouckého nebo Moravskoslezského. Nedostatečné pokrytí LZS má dopad na zhoršenou dostupnost vysoce specializované péče – popáleninová centra, dětská traumatologie a komplexní cerebrovaskulární centrum.

Provázanost zdravotních a sociálních služeb

Stárnutí obyvatel se sebou nese řadu negativních důsledků, mimo jiné rostoucí tlak na zdravotní i sociální péči. Lze navíc předpokládat, že v souvislosti s prodlužující se délkou života v budoucnu dále poroste i počet onemocnění typických pro vyšší věk. V tomto kontextu je nutno zdůraznit, že s prodlužující se délkou života nekoresponduje délka života strávená ve zdraví, což vyvolává tlak jak na sociální, tak na zdravotní služby a potřebu jejich vzájemného provázání.

Tím se do středu pozornosti dostává problematika mezioborové spolupráce na pomezí zdravotních a sociálních služeb, a to zejména z pohledu dostupnosti zdravotně sociálních služeb ve Zlínském kraji a jejich dlouhodobého financování.

Zásadními otázkami, které bude nutno v blízké budoucnosti řešit, jsou zejména prostupnost kapacit zdravotnictví a sociálních služeb u dlouhodobě hospitalizovaných pacientů, hospicová a domácí paliativní péče s důrazem na kvalitu a udržitelnost poskytovaných služeb, dostupnost odlehčovacích služeb, poskytování zdravotních služeb v pobytových zařízeních sociálních služeb. Pozornost však v této souvislosti musí být věnována např. oblasti digitalizace, předání informací o pacientech a klientech, vzdělávání personálu, apod. Nelze také předpokládat, že nástup nových technologií nahradí či zásadně sníží potřebu pracovních sil ve zdravotnictví a sociálních službách.

Psychiatrická péče

Historicky i v současné době se lůžková péče oboru psychiatrie v celém Zlínském kraji soustřeďuje a poskytuje pouze v Psychiatrické nemocnici v Kroměříži. Lůžkové psychiatrické oddělení nikdy neprovozovala žádná z nemocnic ve Zlínském kraji. Tímto byl a je Zlínský kraj v ČR atypický. Akutní lůžková péče v oboru psychiatrie se v roce 2022 poskytovala na 25 lůžkách mužského oddělení. Z 835 lůžek následné psychiatrické péče bylo 25 lůžek dětské psychiatrické péče.

Spádová oblast nemocnice zahrnuje celý Zlínský kraj (57 % pacientů), ale i přilehlé okresy Vyškov, Hodonín, Břeclav (Jihomoravský kraj 21 % pacientů), Přerov, Prostějov (Olomoucký kraj 15 % pacientů), Moravskoslezský kraj 3 % pacientů, ostatní kraje 4 % pacientů.

Centra duševního zdraví (dále také „CDZ“) působí ve Zlínském kraji dvě, a to v Kroměříži a Uherském Hradišti. Nedostatečná kapacita psychiatrických ambulancí a zejména ambulancí dětské psychiatrie napříč územím Zlínského kraje je významnou hrozbou v zabezpečení péče o duševní zdraví i limitujícím faktorem úspěšné transformace této péče v rámci České republiky i Zlínského kraje.

2.1.2. f) Kultura

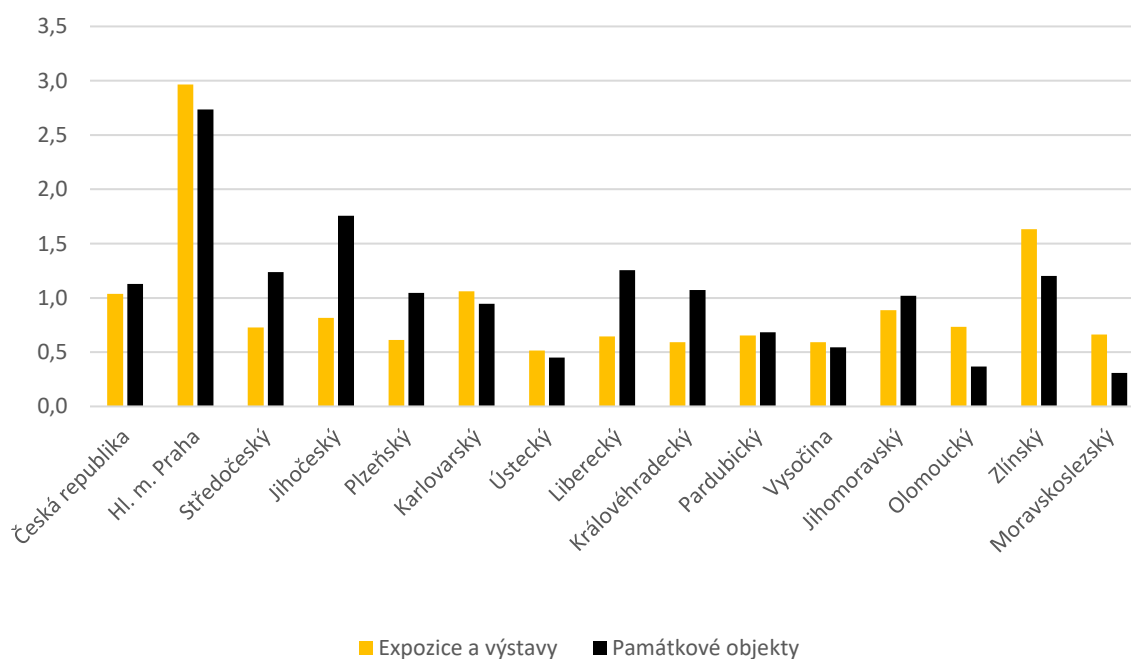
Zlínský kraj se vyznačuje vysokou úrovní vybavenosti kulturním bohatstvím, odrážející se v dobré návštěvnosti veřejně zpřístupněných muzeí, galerií, památníků a památek a tvorbou specifických produktů, jimiž je tento odkaz dále zprostředkováván potenciálním návštěvníkům. Počet návštěvníků výstav a expozic, vztažený k počtu obyvatel kraje, byl v roce 2022 druhý nejvyšší mezi kraji ČR (po Praze). Vysoká je četnost lidových uměleckých souborů s vysokou uměleckou úrovní, jež představuje jedinečný rys Zlínského kraje v tomto kulturním segmentu. Velmi významný je v regionu taktéž akcent na církevní tematiku a její propojení s kulturou, vzděláváním i turismem.

Tabulka 43: Muzea, galerie a památníky podle krajů ČR v roce 2022

Kraje	Muzea a památníky	Galerie	Pobočky muzeí a galerií	Expozice	Uspořádané výstavy	Návštěvníci expozičních a výstav (tis. osob)	Památkové objekty zpřístupněné návštěvníkům za vstupné	Návštěvníci památkových objektů (tis. osob)
Česká republika	411	43	314	2 183	3 404	11 166	348	12 149
Hl. m. Praha	32	6	52	200	301	3 971	32	3 660
Středočeský	56	4	47	336	507	1 039	46	1 764
Jihočeský	35	3	11	136	231	530	35	1 140
Plzeňský	31	2	16	106	228	367	30	626
Karlovarský	10	2	14	51	79	309	10	276
Ústecký	21	4	15	109	174	417	38	365
Liberecký	24	4	9	121	191	289	21	561
Královéhradecký	36	5	27	148	261	327	21	593
Pardubický	30	3	14	199	232	344	14	359
Vysočina	31	3	8	117	238	304	24	280
Jihomoravský	33	3	42	220	336	1 073	38	1 232
Olomoucký	17	1	15	94	178	463	9	232
Zlínský	24	1	19	208	177	946	16	696
Moravskoslezský	31	2	25	138	271	788	14	365

Zdroj: ČSÚ, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Graf 43: Podíl počtu návštěvníků expozičních, výstav a památkových objektů k počtu obyvatel kraje (rok 2022)

Zdroj: ČSÚ, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

V delší časové řadě a mezikrajském srovnání jsou při hodnocení realizace SRZK 2030 sledovány ukazatele, které jsou vyhodnoceny v tabulce níže.

Tabulka 44: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – oblast kultury

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji; % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U2.4.1	Počet návštěvníků památkových objektů (tis.)	684 (6., 4,8 %)	683 (6., 4,8 %)	692 (6., 4,6 %)	415 (8., 5,6 %)	509 (5., 6,3 %)	696 (5., 5,7 %)
U2.4.2	Počet návštěvníků expozic a výstav (tis.)	650 (6., 4,8 %)	767 (5., 5,4 %)	854 (4., 5,8 %)	557 (4., 8,1 %)	578 (4., 8,7 %)	946 (4., 8,5 %)

Zdroj dat a komentáře k jednotlivým ukazatelům:

U2.4.1 – data ČSÚ (Statistická ročenka Zlínského kraje za jednotlivé roky). Ukazatel udává návštěvnost památkových objektů s kulturním využitím za všechny typy zřizovatelů. Roky 2020 a 2021 byly ve znamení zásadního propadu návštěvnosti ve srovnání s předcházejícími roky z důvodu protikovidových opatření. V roce 2022 dochází ve Zlínském kraji k oživení zájmu o památkové objekty. Návštěvnost památkových objektů ve Zlínském kraji přesáhla v roce 2022 návštěvnost roku 2019, přičemž návštěvnost za celou ČR v roce 2022 ještě nedosáhla návštěvnosti roku 2019. Tento vývoj vedl ke zlepšení pozice Zlínského kraje mezi kraji ČR (posun na 5. místo) i růstu jeho podílu na celorepublikové hodnotě.

U2.4.2 – data ČSÚ (Statistická ročenka Zlínského kraje za jednotlivé roky). Ukazatel udává návštěvnost expozic a výstav v muzeích, galeriích a památnících za všechny typy zřizovatelů. Stejně jako u památkových objektů došlo v letech 2020 a 2021 k razantnímu poklesu návštěvnosti z důvodu 72roticovidových opatření. Také v tomto typu kulturních zařízení byl propad návštěvnosti ve Zlínském kraji menší než v rámci celé ČR (zatímco ve Zlínském kraji poklesla návštěvnost v roce 2021 proti roku 2019 o cca třetinu, v celé ČR to bylo o více než polovinu). Zlínský kraj se stal 4. krajem s nejvyšší návštěvností expozic a výstav a jeho podíl na celkové návštěvnosti v ČR vzrostl nad 8 %. K tomuto výraznému růstu podílu Zlínského kraje přispěl razantní pokles návštěvnosti objektů v Hlavním městě Praze. V souvislosti s návratem zahraničních návštěvníků se dá předpokládat postupný pokles podílu Zlínského kraje v dalších letech (přiblížení se úrovni předkovidových let). Přesto si Zlínský kraj zachoval i v roce 2022 významný podíl na návštěvnosti expozic a výstav v rámci ČR, včetně 4. místa mezi kraji.

Veřejné knihovny

Zlínský kraj se také vyznačuje vysokou dostupností **veřejných knihoven**, včetně jejich vysoké návštěvnosti (v porovnání se srovnatelnými kraji). Podíl registrovaných čtenářů z celkového počtu obyvatel kraje dosahuje 13,4 %, což představuje 2. nejvyšší podíl mezi kraji (po Praze).

Tabulka 45: Veřejné knihovny podle krajů v roce 2022

Kraje	Veřejné knihovny včetně poboček	Knihovni jednotky (tis.)	Registrovaní čtenáři (tis. osob)	Výpůjčky (tis.)	Návštěvníci knihoven celkem ¹⁾ (tis. osob)	Studijní místa	Počítače pro uživatele s připojením k internetu	Prostředky na nákup knihovního fondu (tis. Kč)
Česká republika	6 108	63 244	1 209	41 646	59 573	53 187	9 103	351 568
Hl. m. Praha	89	9 889	194	5 245	25 652	2 440	288	45 215
Středočeský	823	5 731	122	4 389	3 949	5 486	959	32 435
Jihočeský	617	4 121	81	2 925	2 754	5 760	909	24 903
Plzeňský	504	4 618	69	2 295	1 915	3 277	558	21 467
Karlovarský	130	1 457	30	1 183	864	1 852	387	11 146
Ústecký	326	3 687	63	2 400	1 834	2 941	623	24 372
Liberecký	229	2 743	43	1 388	1 393	2 197	357	12 132
Královéhradecký	397	4 141	73	2 784	2 722	3 748	612	23 146
Pardubický	417	2 869	60	1 894	1 681	2 107	557	18 590
Vysočina	605	2 916	62	2 276	1 869	4 348	606	18 197
Jihomoravský	693	8 724	141	4 036	4 524	6 963	1 082	35 535
Olomoucký	486	4 476	68	2 420	2 617	3 281	641	19 216
Zlínský	386	2 809	78	3 289	3 277	4 545	727	21 947
Moravskoslezský	406	5 061	125	5 123	4 521	4 242	797	43 267

¹⁾ včetně návštěvníků on-line služeb

Zdroj: ČSÚ, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

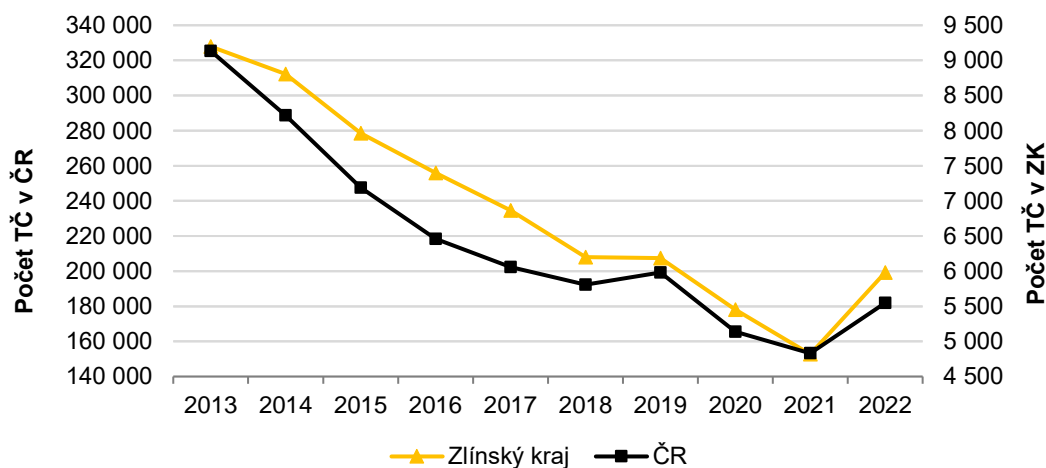
2.1.2. g) Bezpečnost

Kriminalita

Celkový vývoj registrované kriminality ve Zlínském kraji má od roku 2013 klesající trend. V letech 2020 a 2021, kdy byla pandemie COVID-19 a v souvislosti s ní byla přijímána opatření na zmírnění jejich dopadů, došlo k dalšímu opětovnému poklesu registrované kriminality, v roce 2021 v posledních 10 letech na **historicky dosud nejnižší hodnotu**. V roce 2022 kriminalita narůstá, avšak spíše je potřeba tento nárůst vnímat v kontextu s ukončením platnosti opatření v souvislosti s COVID-19.

Rovněž počet registrovaných trestných činů na 1 000 obyvatel ve Zlínském kraji dlouhodobě do roku 2021 klesal a nadále dosahuje nejnižších hodnot mezi kraji ČR, společně s Pardubickým krajem a Krajem Vysočina.

Graf 44: Vývoj celkové kriminality v ČR a Zlínském kraji v letech 2013-2022

Zdroj: KÚZK

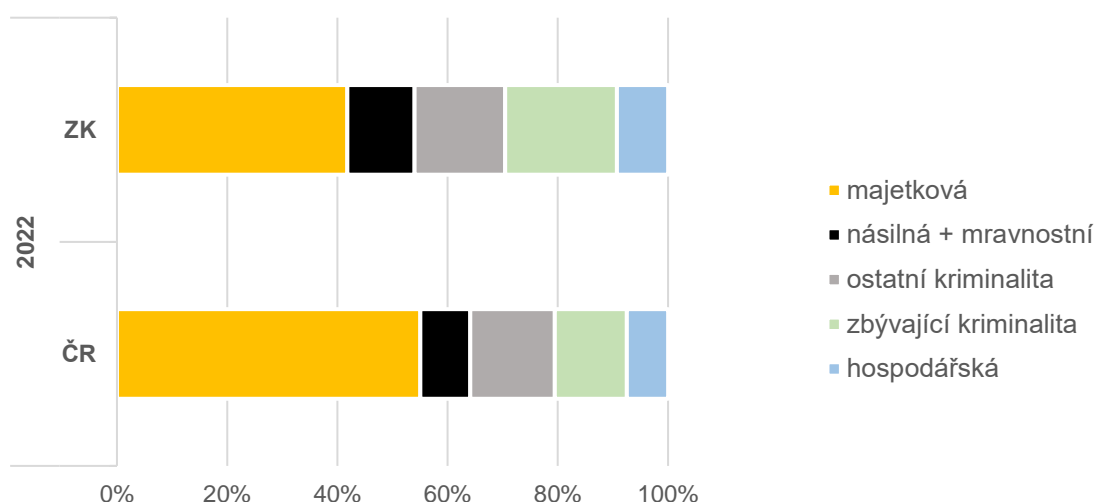
Z tabulky je patrný pokles kriminality, jak na úrovni ČR, tak Zlínského kraje, jenž je spojen s **výrazným poklesem zejména majetkové kriminality**, a to do roku 2021 (v letech 2020 a 2021 dáván do spojitosti s přijímanými opatřeními v souvislosti s pandemií COVID-19). V roce 2022 index vzrostl, ale je potřeba, jak již bylo uvedeno výše, vnímat tento nárůst v kontextu s ukončením platnosti opatření v souvislosti s COVID-19. Podíl ostatních skupin kriminality v kraji převyšuje celorepublikový podíl, zejména je to výraznější u násilné a mravnostní kriminality a také u zbyvajících kriminality.

Tabulka 46: Skladba kriminality ve Zlínském kraji (podíl trestné činnosti (TČ) v %) – porovnání s ČR za roky 2018-2022

	2018		2019		2020		2021		2022	
	ČR	ZK	ČR	ZK	ČR	ZK	ČR	ZK	ČR	ZK
Celková TČ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
▪ majetková	51,28	34,17	51,27	35,05	49,61	35,14	50,62	33,02	55,05	41,79
▪ násilná + mravnostní	8,42	11,89	8,20	12,00	8,97	11,83	9,79	14,34	9,05	12,24
▪ ostatní kriminalita	13,88	16,78	13,73	14,99	15,11	15,85	16,17	16,96	15,32	16,39
▪ zbyvajících kriminalita	13,50	22,83	14,40	23,25	15,07	24,63	15,21	24,91	13,04	20,28
▪ hospodářská	12,91	14,32	12,34	14,66	11,19	12,51	8,16	10,77	7,49	9,30

Zdroj: KÚZK

Graf 45: Porovnání skladby kriminality ve Zlínském kraji a v České republice v roce 2022

Zdroj: KÚZK

Tabulka 47: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – počet registrovaných trestných činů na 10.000 obyvatel

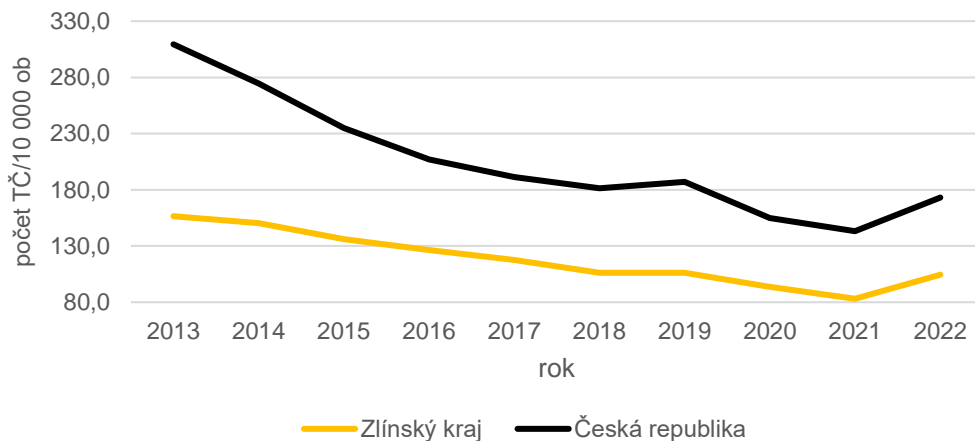
Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (a pořadí ZLK mezi kraji)				
		2018	2019	2020	2021	2022
U2.5.2	Počet registrovaných trestných činů na 10.000 obyvatel	106,3 (13.)	106,1 (14.)	93,6 (13.)	83,1 (14.)	104,5 (12.)

Zdroj: ČSÚ (Statistická ročenka Zlínského kraje), KÚZK

Obdobně jako u celkového počtu šetřených, Policií ČR evidovaných trestných činů, dochází, s výjimkou roku 2022, k poklesu indexované kriminality (přepočtu šetřených trestných činů na 10 000 obyvatel). Rozdíl

indexu kraje vůči indexu kriminality v ČR je v posledních 10 letech mezi 80 až 150 TČ na 10 000 obyvatel. Při srovnání s ostatními kraji je index kraje jeden z nejnižších v rámci ČR, což vypovídá o určité míře bezpečí v kraji.

Graf 46: Vývoj indexu celkové kriminality v ČR a Zlínském kraji v letech 2014 - 2022

Zdroj: MV ČR

Přes uvedený meziroční nárůst evidované kriminality v roce 2022 lze v samotném kraji i jednotlivých okresech kraje¹⁴ v posledních 5 letech hovořit o již dlouhodobě klesajícím trendu registrované kriminality. Výjimkou je okres Vsetín, kde díky významnějšímu nárůstu kriminality v roce 2022 není možné o 5letém poklesu hovořit. Největší míru poklesu v uvedeném období lze zaznamenat na území okresu Zlín (-13,4 %) Kroměříž (-3,2 %) a Uherské Hradiště (-2,9 %). Při přepočtu trestných činů na 10 tis. obyvatel spáchaných v roce 2022 však vidíme, že relativně vyšší trestná činnost zůstává v okrese Vsetín (117,5 TČ na 10. tis. ob.) a Kroměříž (111,7 TČ na 10. tis. ob.). Naopak relativně nízkou trestnou činností vykazují okruhy Zlín (93,3 TČ na 10. tis. ob.) a Uherské Hradiště (95,3 TČ na 10. tis. ob.). Krajský průměr pak v roce 2022 dosahoval počtu 104,5 TČ na 10. tis. ob. Nicméně ve srovnání s celorepublikovým průměrem (173,1 TČ na 10. tis. ob.) je trestná činnost v kraji nízká.

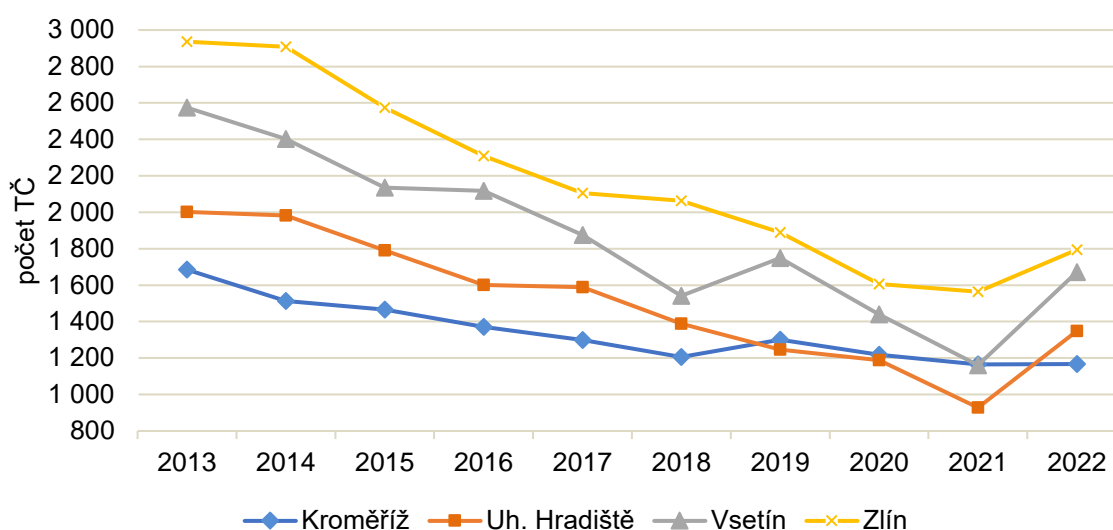
Tabulka 48: Vývoj celkové trestné činnosti ve ZK a jednotlivých okresech ZK v letech 2013-2022

okres	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kroměříž	1 685	1 513	1 465	1 371	1 299	1 206	1 300	1 218	1 165	1 167
Uh. Hradiště	2 002	1 983	1 790	1 601	1 588	1 388	1 247	1 189	928	1 348
Vsetín	2 574	2 403	2 135	2 117	1 875	1 542	1 748	1 439	1 161	1 671
Zlín	2 936	2 908	2 574	2 309	2 105	2 063	1 890	1 606	1 564	1 794
ZK CELKEM	9 197	8 807	7 964	7 398	6 867	6 199	6 185	5 452	4 818	5 980

Zdroj: Policie ČR

¹⁴ Shoda působnosti územních odborů Policie České republiky s územím okresů.

Graf 47: Vývoj celkové kriminality v okresech Zlínského kraje v letech 2013-2022

Zdroj: KÚZK

V souvislosti s kriminalitou se objevují i nové trendy, tou je zejména v posledních letech nárůst kybernetické kriminality, jež je Policií ČR popisována jako trestná činnost, která je páčána v prostředí informačních a komunikačních technologií, včetně počítačových sítí. Samotná oblast informačních a komunikačních technologií je buď předmětem útoku, nebo je páčána trestná činnost za výrazného využití informačních a komunikačních technologií, jakožto významného prostředku k jejímu páčání¹⁵. V roce 2018 tak např. policie evidovala celkem 329 takových trestných činů, zatímco v roce 2022 je to již 913 činů a podíl kyberkriminality v tomto roce tvořil 15,3% podíl na celkové kriminalitě (v roce 2018 podíl 5,3 %).

Poněkud specifickým fenoménem v kraji je dlouhodoběji evidovaná kriminalita spáchaná pod vlivem návykových látek (zejména alkoholu, případně jiných látek), kdy oproti ČR vykazuje významné odchylky, a to jak při srovnání takto spáchané kriminality celkem, tak výrazně také v některých skupinách kriminality (např. v roce 2022 v ČR podíl 8,36 %, v kraji 18,46 %). Tato skutečnost je způsobena pravděpodobně i vyšší společenskou tolerancí ke konzumaci alkoholu v kraji. Alkohol se tak vyšší mírou podílí zejména na policii šetřených násilných trestných činech (včetně těch, jež sleduje a vykazuje se znaky domácího násilí).

Prevence kriminality

Na území kraje se prevencí kriminality zabývají jak státní a samosprávné orgány, tak neziskové organizace (např. spolky, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby) a další subjekty.

Zlínský kraj se aktivně zabývá problematikou prevence kriminality nebo aktivitami, které mají na ni dopad. Z tohoto důvodu má vytvořeny podmínky v podobě spolupráce mezi odbory a jejich specialisty (např. krajský koordinátor prevence kriminality, krajský školský koordinátor prevence a další), kteří se problematikou prevence kriminality zabývají.

Obce ve Zlínském kraji, zpravidla s rozšířenou působností nebo pověřeným obecním úřadem, se podílejí na prevenci kriminality **vytvářením podmínek pro realizaci prevence kriminality na místní úrovni**. K tomu jim zpravidla slouží vytváření pozic osob odpovědných za prevenci kriminality (často vedoucí pracovníci nebo vedoucí pracovníci městských policií, případně místní koordinátoři prevence kriminality) a dále zakládání obecních/městských policií, které rovněž realizují řadu preventivních aktivit.

¹⁵ Blíže web Policie ČR ([Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV](#))

Zejména v oblasti primární prevence jsou aktivní školy a školská zařízení, primární prevencí v podobě volnočasových aktivit pro děti a mládež se zabývají jak organizace zřízené obcemi a krajem, tak neziskové organizace. Kromě výše uvedených organizací ve Zlínském kraji působí řada dalších subjektů, zejména neziskových organizací, které se zabývají problematikou prevence kriminality, zpravidla na její primární úrovni. Jimi nabízené aktivity mohou mít dopad na prevenci kriminality a chování obyvatel kraje, případně specifických cílových skupin, jimž jsou určeny, avšak informace o jejich aktivitách nejsou, zpravidla s výjimkou dotačních programů samotného kraje (zaměřených na oblast prevence rizikových typů chování), vždy dostupné a nelze je tak v plném rozsahu monitorovat.

Institucionální rámec prevence kriminality doplňují další organizace, které se věnují např. ohrožené mládeži, poskytují programy pro mladistvé a mladé pachatele trestné činnosti, či poradenské služby a programy pro ohrožené skupiny nebo specifické cílové skupiny. Např. jedinou službou pro specifickou cílovou skupinu, oběti domácího násilí, je intervenční centrum. Institucí, věnujících se programům pro mladistvé a mladé pachatele trestné činnosti nebo poskytující poradenství či psychosociální pomoc, je v kraji nedostatek.

Závislost a užívání návykových látek

Zlínský kraj v oblasti závislostních chování nepatří s výjimkou charakteristik týkajících se alkoholu mezi exponované kraje¹⁶.

Užívání alkoholu v kraji nadále vykazuje dle obecně dostupných informací relativně problémovou míru konzumace, přičemž první zkušenosti s touto „drogou“ mají dle informací orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) i průzkumu rizikových typů chování ve školách i nadále často již děti ve věku pod 15 let. U starších dětí se objevují i problémové vzorce užívání alkoholu (i včetně případné nutné hospitalizace pro akutní intoxikaci). Ve spojení s alkoholem je vnímána obecně jeho snadná dostupnost a velká míra společenské tolerance k užívání.

Nejčastěji zneužívanou nelegální návykovou látkou, patrně díky poměrně snadné dostupnosti i relativně nízké ceně, je dle obecných informací marihuana. Její zneužívání je referováno orgány činnými v trestním řízení, pracovníky OSPOD, školami.

Stav užívání legálních i nelegálních drog, i obecně problematiky závislostí na návykových látkách ve Zlínském kraji lze z dlouhodobějšího pohledu označit jako relativně stabilní. Mimo alkoholu, o němž se uvedené výroční zprávy zmiňují spíše okrajově, jsou problémem Zlínského kraje nadále především nelegální návykové látky (drogy) zde pěstované, vyráběné a následně nabízené a užívané, tedy konopí (marihuana) a pervitin (metamfetamin), a ojedinele extrakt surového opia z máku, případně spíše výjimečně jiné látky (např. kokain, extáze, fentanyl, případně další nové psychoaktivní látky). Nadále lze za obecně nejdostupnější nelegální drogu ve Zlínském kraji označit marihuanu, vedle ní je dlouhodoběji relativně dostupný pervitin.

O rozsahu problematiky patologického hráčství (hazardního hraní) v kraji hovoří zprostředkovaně informace zejména ze sociálních, ale i zdravotních služeb určených „pro hráče“ a také jiných dostupných veřejných zdrojů (např. zdravotnických). V souvislosti s nelátkovými závislostmi jsou ve službách v kraji zaznamenány i jiné druhy závislostí. Zejména v případě nelátkových závislostí vyhledá poradenské služby významný podíl blízkých osob. Řada těchto závislostí je však poměrně latentní problém.

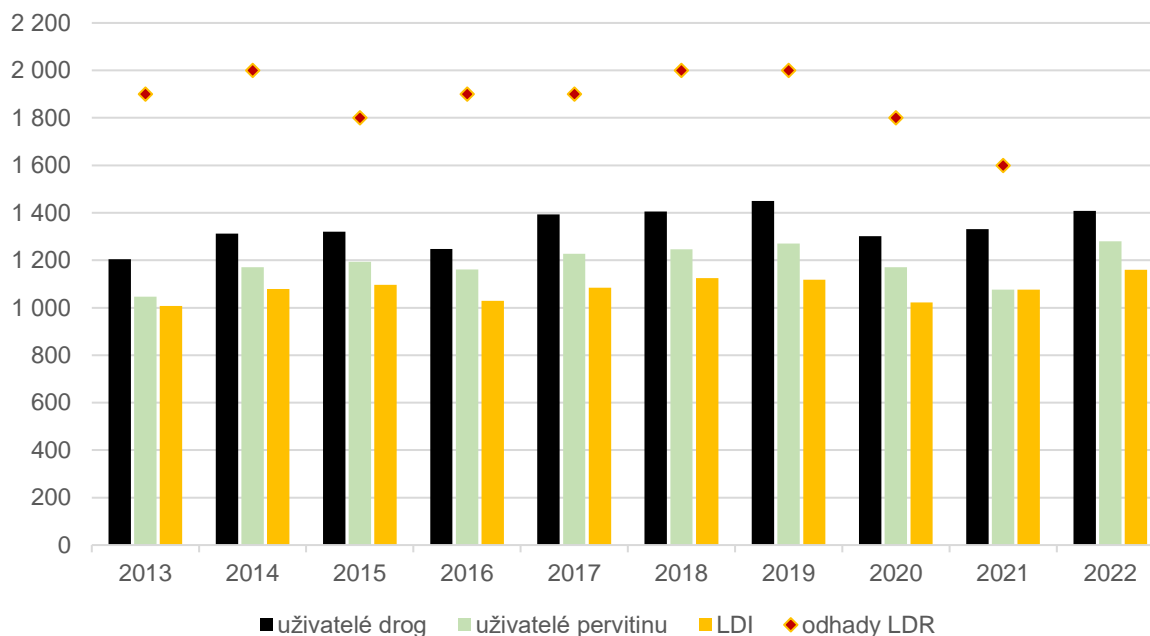
Ve Zlínském kraji jsou zřízena dvě specializovaná zdravotnická zařízení s odděleními, která pracují s osobami závislými na alkoholu, případně dalších návykových látkách (Psychiatrická nemocnice v Kroměříži), případně osobami akutně intoxikovanými alkoholem, případně dalšími návykovými látkami (protialkoholní záchytná stanice, jež je součástí Kroměřížské nemocnice, a.s.). Zdravotní péči cílové skupině osob poskytují rovněž ambulance klinické psychologie a adiktologie, a dále psychiatrické

---

¹⁶ Jako nový trend mezi látkami nebo způsoby užívání lze v roce 2022 označit rozšíření prodeje a užívání kratomu, nových konopných látek a rozšíření užívání nikotinových sáčků mezi osoby mladší 18 let. Na národní úrovni se v této souvislosti připravují regulační mechanismy užívání výše uvedených látek.

ambulance. Rozsah zdravotní péče rozšiřují i zařízení na bázi sociálních služeb jako jsou kontaktní centra, terénní programy, případně odborné sociální poradenství nebo služby následná péče, jež pracují s uvedenou cílovou skupinou osob.

Graf 48: Vývoj počtu uživatelů návykových látek v ZK v 2013-2022

* Pozn: LDR (lidé užívající drogy rizikově), LDI (lidé užívající drogy injekčně)

* Graf zobrazuje vývoj počtu uživatelů drog, kteří jsou v kontaktu s drogovými službami, odhad LDR je uveden z dostupných údajů Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti

Zdroj: KÚZK

2.1.2. h) Občanská angažovanost

Neziskový sektor

Neziskový sektor hraje **významnou roli ve společnosti v mnoha oblastech, doplňuje a rozvíjí činnosti veřejné a podnikatelské sféry.**

Rozmanité organizace nebo iniciativy mají z podstaty věci samozřejmě různé zájmy, cíle a úkoly, jednak uspokojují potřeby svých členů, ale také potřeby veřejnosti při poskytování veřejných služeb. Jde o subjekty od zájmových až po profesionální organizace působící např. v sociálních službách, komunitním plánování, vzdělávání, kultuře či sportu a dalších oblastech komunitního života. Významným a pro Zlínský kraj do značné míry specifickým prvkem je také postavení církví, které jsou nepochybně významnou součástí krajské společenské infrastruktury. Toto jejich specifické postavení odráží relativně vyšší počet věřících.

Ve Zlínském kraji se při SLDB 2021 přihlásilo k církvi, nebo náboženské společnosti 155 475 obyvatel. Míra religiozity je v kraji tradičně nadprůměrná. Podíl věřících, hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti, je ve Zlínském kraji jednoznačně nejvyšší ze všech krajů a činí 27,5 %, zatímco průměr ČR dosahuje 13,1 %.

Přehled počtu nestátních neziskových organizací (NNO) podává tabulka níže. Z dlouhodobého horizontu můžeme v poslední více než dekádě sledovat setrvalý mírný nárůst počtu NNO, a to jak ve

Zlínském kraji, kde jich od roku 2009 (zapsáno 5 410 NNO) do roku 2023 přibylo 1 324 (růst o cca 25 %), tak na úrovni ČR, kde jejich počet narostl o 25 913 (110 523 v roce 2009, růst o cca 25 %).

Tabulka 49: Počet NNO v krajích v letech 2017 a 2023

Kraj	2017		2023	
	počet NNO	počet NNO na 1 000 obyv.	počet NNO	počet NNO na 1 000 obyv.
Česká republika	134 887	12,71	136 441	12,54
Praha	22 778	17,60	21 708	15,76
Středočeský	16 018	11,84	15 722	10,83
Jihočeský	9 355	14,61	9 963	15,23
Plzeňský	7 379	12,70	8 017	13,12
Karlovarský	3 390	11,46	3 708	12,58
Ústecký	8 927	10,87	9 439	11,65
Liberecký	5 465	12,38	5 913	13,13
Královéhradecký	7 088	12,86	6 616	11,89
Pardubický	6 392	12,33	6 904	13,02
Vysočina	6 461	12,70	6 517	12,59
Jihomoravský	15 140	12,80	15 807	12,91
Olomoucký	7 867	12,42	7 596	12,00
Zlínský	6 744	11,57	6 734	11,59
Moravskoslezský	11 883	9,85	11 797	9,92

Zdroj: ČSÚ - RES

Ve Zlínském kraji bylo k 31. 12. 2023 zapsáno celkem 6 734 neziskových organizací. Oproti roku 2017 byl tedy zaznamenán jejich mírný pokles. Je nutno uvést, že ne všechny zapsané organizace jsou aktivní a zároveň na území kraje vykonávají činnost další organizace, které mají celorepublikovou působnost.

Neziskové organizace jsou z krajského rozpočtu každoročně podporovány prostřednictvím dotačních programů v mnoha oblastech (sociální, vzdělávání, EVVO, prevence rizikového chování, dobrovolnictví, sport, kultura apod.).

Volební účast

Jako jedna ze stěžejních charakteristik při zkoumání diferenciací sociálního kapitálu – občanské angažovanosti – vystupuje počet kandidátů na volené pozice a volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (PSP ČR) a do krajských zastupitelstev.

Počet kandidátů v přepočtu na 1 000 obyvatel do voleb do krajských zastupitelstev v roce 2016 a 2020, i do PSP ČR vždy o rok později, ve srovnání s průměrem ČR v obou případech klesl. Srovnání přepočteného počtu kandidátů při volbách do krajských zastupitelstev v roce 2020 a do PSP ČR v roce 2021 ukazuje, že nejvyššího přepočteného počtu kandidátů mezi kraji bylo dosaženo právě v Karlovarském kraji. Zlínský kraj byl v tomto ohledu v případě voleb do zastupitelstev krajů krajem s třetím nejmenším přepočteným počtem kandidátů, v případě voleb do PPS ČR naopak patřil mezi kraje s jejich relativně vysokým počtem (4. – 5. místo mezi kraji).

Tabulka 50: Kandidáti ve vybraných volbách - vývoj v přepočtu na 1 000 ob. podle krajů

	Kandidáti na 1 000 ob.			
	Zastupitelstva krajů 2020	Zastupitelstva krajů 2016	PPS ČR 2021	PPS ČR 2017
Česká republika	0,91	1,12	0,49	0,71
Hlavní město Praha	-	-	0,46	0,67
Středočeský kraj	0,61	0,76	0,36	0,56
Jihočeský kraj	1,43	1,66	0,52	0,74
Plzeňský kraj	1,17	1,16	0,49	0,74
Karlovarský kraj	2,44	2,92	0,66	0,97
Ústecký kraj	1,23	1,41	0,46	0,69
Liberecký kraj	1,51	1,60	0,56	0,89
Královéhradecký kraj	0,93	1,29	0,49	0,79
Pardubický kraj	1,28	1,40	0,55	0,79
Kraj Vysočina	1,26	1,35	0,60	0,82
Jihomoravský kraj	0,70	0,98	0,48	0,63
Olomoucký kraj	1,05	1,51	0,60	0,80
Zlínský kraj	0,88	1,39	0,56	0,82
Moravskoslezský kraj	0,85	1,06	0,46	0,66

Zdroj: ČSÚ

Volební účast ve Zlínském kraji je dlouhodobě ve srovnání s celostátním průměrem lehce nadprůměrná. Srovnání posledních tří voleb do Poslanecké sněmovny poukazuje na rostoucí volební účast ve většině krajů. Srovnání volební účasti při volbách do krajských zastupitelstev v roce 2020 ukazuje, že nejvyšší účasti mezi kraji bylo dosaženo právě ve Zlínském kraji, Královéhradeckém a Pardubickém kraji.

Tabulka 51: Volební účast ve vybraných volbách podle krajů

	Volební účast v %				
	Zastupitelstva krajů 2020	Zastupitelstva krajů 2016	PPS ČR 2021	PPS ČR 2017	PPS ČR 2013
Česká republika	37,95	34,57	65,43	60,84	59,48
Hlavní město Praha	x	.	70,15	67,13	64,14
Jihočeský kraj	39,51	36,31	66,34	61,74	60,55
Jihomoravský kraj	38,82	36,84	66,39	61,75	60,55
Karlovarský kraj	34,94	30,23	57,10	52,11	51,57
Kraj Vysočina	39,65	37,34	68,93	64,03	63,37
Královéhradecký kraj	41,01	37,33	67,86	63,25	61,65
Liberecký kraj	40,41	35,91	64,60	60,05	57,92
Moravskoslezský kraj	32,71	30,58	60,56	55,86	55,48
Olomoucký kraj	37,29	33,20	64,69	59,77	58,90
Pardubický kraj	40,87	36,80	67,89	63,05	62,26
Plzeňský kraj	38,80	35,74	64,72	59,91	57,92
Středočeský kraj	40,66	34,76	67,95	63,44	61,47
Ústecký kraj	31,30	28,94	57,65	52,38	51,69
Zlínský kraj	41,19	38,50	67,43	62,12	61,53

Zdroj: ČSÚ

2.1.3 Infrastruktura a kvalita prostředí

2.1.3. a) Doprava

Zlínský kraj disponuje relativně hustou dopravní sítí a představuje dopravní lokalitu s budoucím potenciálem stát se součástí dopravního propojení východní a západní části EU. V tomto ohledu bylo dosaženo částečného pokroku přivedením dálnice D1 do teritoria Zlínského kraje, zprovozněním úseku dálnice D55 ke krajskému městu Zlín a probíhající realizace staveb dálnic D55 do Moravského Písku, včetně stavby prvního úseku dálnice D49 do Fryštáku s termínem dokončení v roce 2024. Na straně druhé bez dalších investic do dopravní infrastruktury může být ohrožena či oddálena realizaci dalších významných propojení, především pak **dokončení výstavby dálnice D55** kolem Spytihněvi a **pokračování výstavby dálnice D49** z Fryštáku do Vizovic, které by měly významný přínos jak pro vnitroregionální, tak meziregionální mobilitu s významným mezinárodním rozměrem. Dálniční tah D49 tvoří nejen obchvat krajského města Zlína, ale napomůže napojení odlehlých a horských příhraničních oblastí se Slovenskem, včetně napojení významných rekreačních oblastí (Bílé Karpaty a Javorníky) na obou stranách hranice.

Obrázek 7: Chybějící nadřazená infrastruktura dálnic D49 a D55 a související mezinárodní rozměr

Zdroj: Vlastní zpracování

Kvalitativní parametry stávající dopravní infrastruktury však mnohdy stále nevyhovují (například stále vysoká míra úseků silničních komunikací projíždějících obcemi). Nejen stávající silnice I/55 zatěžuje v průjezdných úsecích obyvatele obcí a měst většiny Slovácka, ale také silnice I/49, I/57 potřebují vymístit především nákladní dopravu mimo zastavěné území.

Dopravní infrastruktura

Stávající silniční síť již nevyhovuje současným rozvíjejícím se přepravním potřebám regionu a to jak kapacitně, tak svými technickými parametry. Nesplňuje požadavky na plynulost a bezpečnost provozu a ochranu životního prostředí a veřejného zdraví. Nevyhovující je zejména průchod zastavěným územím, šířkové uspořádání a úrovněvé křížení s ostatními komunikacemi.

Tabulka 52: Vývoj délky* silnic I. třídy a dálnic ve Zlínském kraji

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Délka silnic a dálnic (km)	2 140	2 140	2 140	2 141	2 141	2 139	2 138	2 137	2 136	2 134	2 131
z toho dálnice a rychlostní silnice	33	33	33	33	33	33	33	33	33	36	36
z toho silnice I. třídy	342	342	343	343	344	344	344	334	332	328	328

* stav k 1. 1. následujícího roku

Zdroj: ŘSD, ČSÚ

Tabulka 53: Délka silnic, dálnic ve Zlínském kraji a v ČR k 1. 1. 2023 (v km, resp. v km/1 000 km²)

Území	Délka silnic a dálnic	v tom				
		Dálnice	Silnice			
			Celkem	I. třídy	II. třídy	III. třídy
Zlínský kraj	2 131 (537,6)	36 (9,1)	2 095 (528,5)	328 (82,7)	513 (129,4)	1 254 (316,3)
ČR	55 862 (708,3)	1 363 (17,3)	54 517 (691,3)	5 765 (73,1)	14 670 (186,0)	34 064 (431,9)

*údaj v závorce je přepočtem délky infrastruktury v km na 1 000 km² plochy ZK, resp. ČR

Zdroj: Ministerstvo dopravy, Ředitelství silnic a dálnic

Projekční a investorská příprava staveb se stala klíčovým a limitujícím prvkem pro kontinuální realizaci infrastrukturních dopravních projektů. Legislativní prostředí v ČR je nepříznivé urychlenému dobudování páteřní sítě dopravní infrastruktury. Pro dosažení těchto cílů je zcela nezbytné upravit legislativní prostředí v oblasti povolování a realizace staveb tak, aby byl stát schopen prosadit v reálném čase svůj strategický zájem a došlo k významnému urychlení realizace výstavby páteřní dopravní infrastruktury nejen v celé České republice, ale také ve Zlínském kraji.

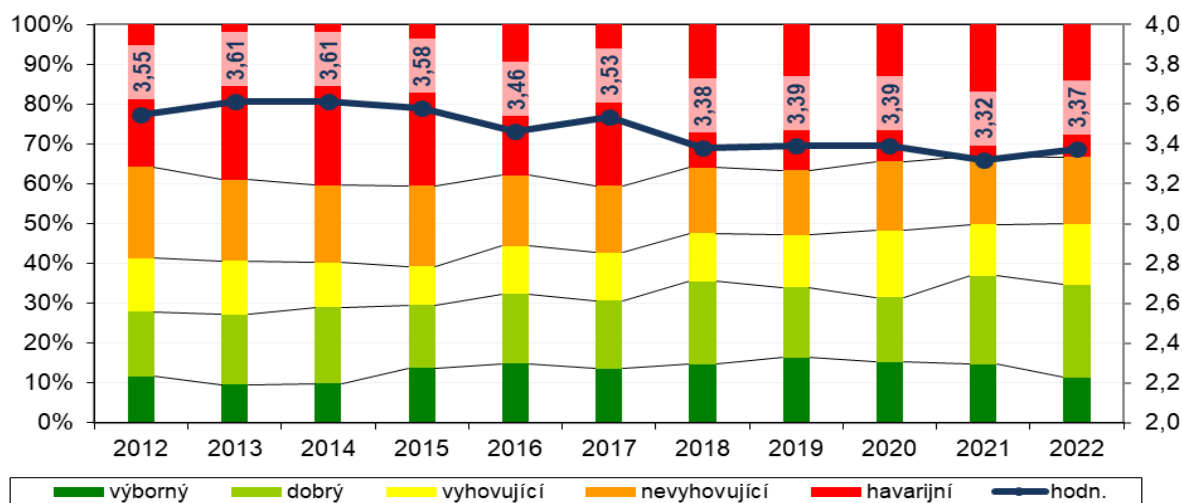
Nastavení dlouhodobě předvídatelného modelu financování rozvoje dopravní infrastruktury v celé České republice se projeví v hospodářském rozvoji a konkurenceschopnosti ČR. Tato otázka se dotýká nejen velkých liniových projektů, ale také silnic II. a III. třídy, které jsou v tuto chvíli stále finančně nepokryté. Dlouhodobá stabilizace oblasti financování dopravní infrastruktury znamená především zamyšlení se nad udržitelností současného dominantního mechanismu daňového financování a jeho revizi.

Vedle nedokončené nadregionální silniční sítě je dalším problémem stav krajských silnic II. a III. třídy. Silnice II. a III. třídy jsou stále finančně nepokryté, a příspěvek státu nepokrývá potřeby historického podfinancování při převodu silniční sítě ze státu na kraj.

Známka průměrného celokrajského hodnocení stavu povrchu vozovek pro rok 2022 na pětibodové stupnici činí 3,37. V porovnání s předchozím rokem se stav krajských silnic mírně zhoršil, nicméně z dlouhodobějšího pohledu se udržuje na přibližně stejné úrovni už od roku 2018. Toto hodnocení sítě krajských silnic, znázorněné v delší časové řadě na obrázku níže, je také jedním z ukazatelů sledovaných v rámci monitoringu plnění SRZK 2030. Jde o ukazatel U3.1.1.

Nejlepší vozovky II. a III. třídy měly k 30. 9. 2022 okresy Kroměříž (3,19) a Zlín (hodnocení 3,33). Významné rozdíly jsou především mezi silnicemi II. třídy, které se neustále zlepšují díky finanční podpoře EU (ROP a IROP), a silnicemi III. třídy výhradně závislé na zdrojích krajského rozpočtu a také státu (SFDI).

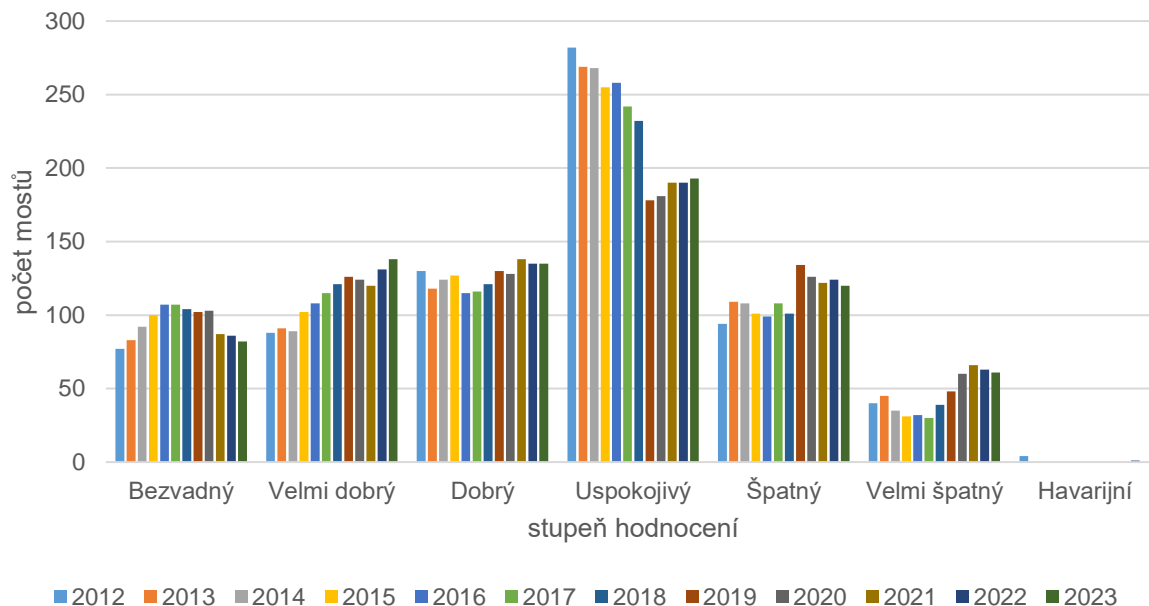
Graf 49: Vývoj stavu povrchu vozovek ve Zlínském kraji za období 2012 – 2022

Zdroj: RSZK

Na silnicích II. a III. třídy ve Zlínském kraji je v současné době evidováno 729 mostů. Jejich stav je na sedmibodové stupnici hodnocen známkou 3,43. V havarijním stavu v roce 2023 nebyl žádný most. Nepříznivý trend u mostů hodnocených známkou velmi špatný se podařilo v roce 2021 zvrátit, ale návrat k hodnotám z roku 2017 bude složitý.

Graf 50: Rozdělení mostů podle stupňů hodnocení ve Zlínském kraji za období 2012 – 2023

Zdroj: RSZK

Železniční infrastrukturu na území zlínského kraje lze rozdělit na tratě celostátního významu, které lze považovat za konkurenceschopné IAD, a na tratě regionálního významu, které plní zejména roli v regionální obslužnosti. Velkým deficitem majícím vliv na většinu oblastí kraje je absence kapacitního a rychlého napojení Zlína na modernizovaný II. železniční koridor. Tím je krajské město velmi nedostatečně napojené na dálkovou dopravu a zároveň není v současném stavu možné zavést rychlé a časté linky regionální dopravy, které by byly přirozenou dopravní páteří zejména mezi Zlínem a Uherskohradištěm a Kroměřížskem. Zároveň na evropské úrovni je železniční a obecně udržitelná doprava vnímána jako jedna z prioritních oblastí, do které v současnosti směřují významné prostředky fondů EU.

Ve Zlínském kraji tvoří základní kostru celostátní páteřní tratě č. 330 Přerov - Břeclav a 280 Hranice na Moravě - Střelná, které jsou součástí transevropských dopravních koridorů TEN-T a celostátní trať Otrokovice - Zlín. Všechny ostatní jsou regionální tratě a napojují se na celostátní v severní části kraje tratí 303 Kojetín - Valašské Meziříčí s pokračováním západním směrem na Brno a severovýchodním směrem na Ostravu. V jižní části kraje tvoří propojení hlavních železničních tahů trať 341 Staré Město - Uherský Brod - Vlárský průsmyk s odpojením tratí 346 do Luhačovic a 340 Uherské Hradiště - Veselí nad Moravou - Brno a trať 283 Horní Lideč - Bylnice. V železniční stanici Otrokovice je z tratě 330 odpojena železniční trať 331 Otrokovice - Zlín - Vizovice. Stávající síť železniční infrastruktury je stabilizovaná a železniční doprava se podílí na dopravní obsluze území 77 měst a obcí, ve kterých bydlí 401,3 tis. osob, což je 67,9 % počtu obyvatel Zlínského kraje.

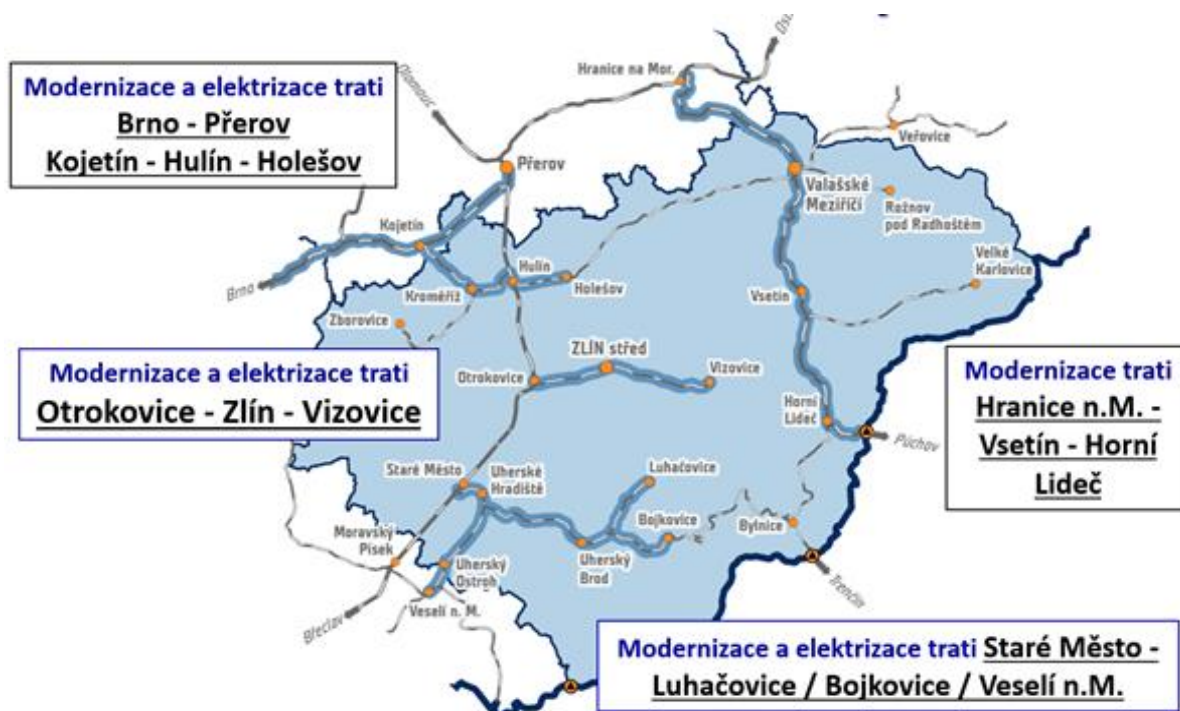
Tabulka 54: Železniční doprava ve Zlínském kraji

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Provozní délka železničních tratí (km)	359	359	359	359	359	359	359	359	359	357	357

Zdroj: ČSÚ

Železniční síť Zlínského kraje v oblasti regionálních tratí **trpí zejména nedostatkem kvalitní dopravní cesty**, způsobené dlouhodobou malou údržbou, špatným přístupem pro cestující, nízkou traťovou rychlostí (s častými trvalými rychlostními omezeními) a způsobem zabezpečení provozu. Některá místa mají také nedostatečnou kapacitu.

Obrázek 8: Nedostatky železniční dopravní cesty s potřebou modernizace a elektrizace

Zdroj: Vlastní zpracování

Velkou příležitostí pro regionální tratě je zavedení příměstské dopravy (např. připravovaná modernizace a elektrizace trati č. 331 Otrokovice - Zlín - Vizovice). U příměstské dopravy je možné počítat s největšími nárůsty objemů dopravy. To odpovídá pokračujícímu trendu migrace ekonomicky aktivních obyvatel z center velkých měst do jejich periferií a stálou potřebou těchto obyvatel dojíždět do centra. Především špatný stav tratí Kojetín - Hulín - Bystřice p./H - Val. Meziříčí, a trať Staré Město - Uherské Hradiště - Luhačovice /Bylnice /Veselí nad Moravou čeká na modernizaci a elektrizaci. V neposlední řadě

tratě 282 Vsetín - Velké Karlovice a 281 Val. Meziříčí - Rožnov pod Radhoštěm limituje nedokončená revitalizace v oblasti traťové rychlosti, zabezpečovacího zařízení a modernizace stanic a zastávek.

V horizontu následující dekády je vhodné uvažovat o rozvoji železniční dopravy jako součásti logistických center kombinované dopravy, v oblasti osobní dopravy pak o budování terminálů veřejné dopravy a umožnění krátkých přestupů na návazné autobusové linky, včetně budování P+R.

Kraj disponuje značným potenciálem využívání sítě **cyklotras a cyklostezek** coby žádoucí alternativy i pro turistické účely s minimálními negativními dopady na životní prostředí. V posledních letech nabývá cyklodoprava na významu jako alternativní dopravní mód v rámci městské mobility. Především pro větší města v kraji tak může být zajímavou alternativou i sdílení kol. Délka všech značených cyklotras v kraji činí 2 223 km. Cyklodoprava má potenciál stát se integrální součástí městské mobility. To však předpokládá, že dopravní infrastruktura, resp. veřejný prostor bude potřebám cyklisty v odpovídající míře přizpůsoben, podobně jako je tomu ve vyspělých evropských zemích.

Pro bezpečnost cyklodopravy je při návrhu vedení cyklotras zásadní eliminace kritických míst se zohledněním dopravně inženýrských informací, zejména směřování a intenzity cyklistů, intenzity automobilové dopravy, nehodovosti, šířkových a směrových parametrů komunikací. Z pohledu bezpečnosti lze za nebezpečný úsek trasy považovat komunikace s intenzitou dopravy převyšující 1500 vozidel za den.

Zlínský kraj podporuje rozvoj cyklistiky formou programové dotace v rámci Programu na podporu obnovy venkova. Tato podpora směřuje do rozvoje definované sítě dálkových a regionálně významných cyklotras, které propojují regionálně významná centra a zajišťují napojení na sousední kraje a na Slovensko.

V oblasti **letecké dopravy** je kraj odkázán na využívání mezinárodních letišť v blízkém i vzdálenějším okolí (Brno, Ostrava, Praha, Vídeň, Bratislava, Katowice, Krakov). Potenciálem pro rozvoj letecké dopravy disponuje v kraji pouze letiště Kunovice (v současnosti bez pravidelných leteckých linek).

V oblasti **rekreační vodní cesty** (Baťův kanál) limituje její další rozvoj splavnění do Kroměříže a do Hodonína výstavbou plavebních komor Bělov a Rohatec, včetně navazující infrastruktury přístavišť Kroměříž, Napajedla, Kunovský les aj. Celková délka splavných vodních cest na území kraje je 36 km. Splavněním dalších úseků vodní cesty dojde k rozšíření rekreační plavby a zvýšení celkové atraktivity regionu v oblasti cestovního ruchu a rozvoji souvisejících služeb.

Novým trendem je postupný **rozvoj infrastruktury pro elektromobilitu a další alternativní pohony**. U počtu veřejných dobíjecích stanic pro elektromobily lze vidět postupný nárůst, avšak Zlínský kraj stále patří mezi podprůměrné kraje dle jejich aktuální vybavenosti. U počtu stanic CNG lze sledovat jejich konstantní počet ve Zlínském kraji ve sledovaných letech 2017 - 22, ačkoliv v řadě ostatních krajů tento počet v čase roste. Tím se zhoršuje pozice Zlínského kraje, což dokladuje pokles podílu Zlínského kraje z 5,4 % v roce 2017 na 3,6 % na konci roku 2022. Podrobnosti jsou uvedeny v tabulce níže, kde je v rámci pravidelného každoročního monitoringu vyhodnocen sledovaný ukazatel SRZK 2030.

Tabulka 55: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – počty dobíjecích stanic pro elektromobily a počty stanic CNG

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji; % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U3.1.2	Počet dobíjecích stanic pro elektromobily	x	2 (11. – 14.; 1,5 %)	6 (12.-14.; 2,5 %)	23 (10.; 3,1 %)	28 (10.-11. 3,0 %)	35 (12. 2,6 %)
	Počet stanic CNG	8 (8.-11.; 5,4 %)	8 (9.-10.; 5,0 %)	8 (12.; 4,3 %)	8 (12.; 4,0 %)	8 (12.; 3,6 %)	8 (12.; 3,6 %)

Zdroj dat: MPO – Statistika a evidence čerpacích a dobíjecích stanic

Veřejná hromadná doprava

Mezi témata dopravy je potřeba zařadit i **oblast mobility a veřejné hromadné dopravy**. Výchozím bodem pro hodnocení jsou základní trendy přepravy cestujících veřejnou dopravou ve Zlínském kraji. Zde je patrný dlouhodobý pokles cestujících, a tedy nižší využívání veřejné hromadné dopravy. Tento negativní trend se navíc výrazně prohloubil v době pandemie Covid-19 v letech 2020 a 2021, kdy v důsledku vládních protiepidemických opatření byla výrazně snížena mobilita obyvatel. V případě přepravy cestujících ve veřejné autobusové dopravě v rámci kraje došlo k poklesu o téměř 22 % mezi roky 2010 a 2022, pokud bychom posuzovali pouze „předkovidové“ období, byl by pokles přibližně 20%. U přepravy cestujících po železnici v rámci kraje byl pokles více než 30 % a v případě přepravy cestujících městskou hromadnou dopravou je evidentní pokles zejména u autobusů. V „předkovidovém“ období se však trend odlivu cestujících z městské hromadné dopravy zastavil a v letech 2016 až 2019 vykazoval vždy meziroční růst, ke kterému se vrátil v roce 2022.

Vývoj v čase i mezikrajské srovnání nabízí ukazatele U3.1.3, který je sledován při monitoringu SRZK 2030 v tabulce níže. Jde o vnitrokrajskou přepravu osob a poslední dostupná data ČSÚ jsou z roku 2022. Ze sledovaného vývoje v čase lze pozorovat výrazný pokles počtu cestujících (v souvislosti s COVID-19) v roce 2020 oproti předchozím dvěma rokům, kdy počet cestujících mírně rostl. Pozice Zlínského kraje mezi kraji (5. místo) ani podíl počtu cestujících ve Zlínském kraji na celkovém počtu cestujících za ČR se dlouhodobě nemění. Z dat o počtech cestujících ve veřejné dopravě ve Zlínském kraji vyplývá, že v roce 2022 bylo v autobusové a železniční dopravě přepraveno 24,7 mil. osob, což znamená v podstatě návrat k „předkovidovému“ období před rokem 2020.

Tabulka 56: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – počet cestujících ve veřejné dopravě

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech v tis. osob (pořadí ZLK mezi kraji; % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U3.1.3	Počet cestujících ve veřejné dopravě (autobusové a železniční)	25.265 (5.; 6,2 %)	25.198 (7.; 6,0 %)	25.883 (5.; 6,0 %)	17.845 (5.; 6,1 %)	19.216 (5.; 6,0 %)	24.713 (5.; 5,9 %)

Zdroj dat: Ministerstvo dopravy – Ročenka dopravy 2022

Dlouhodobější trendy a bližší detaily k dopravním prostředkům veřejné dopravy ve Zlínském kraji ukazuje následující tabulka, jejíž čísla poukazují na tvrdý dopad opatření zavedených během pandemie Covid-19 v letech 2020 a 2021. Na druhou stranu v „předkovidovém“ období v letech 2018 a 2019 docházelo k mírnému růstu, nebo alespoň zastavení úbytku cestujících prakticky u všech prostředků veřejné dopravy. Data tedy naznačují, že v „předkovidovém“ období se podařilo zvrátit dlouhodobý trend úbytku cestujících, kteří s vysokou pravděpodobností začali využívat osobní automobil, neboť lze předpokládat, že celková mobilita se v kraji (podobně jako v celém Česku) nesnižuje, ale dokonce dochází k jejímu růstu. Lze tedy usuzovat, že zavedený integrovaný dopravní systém veřejné dopravy ve Zlínském kraji, a jeho další postupná optimalizace v budoucnu, bude v budoucnu reflektovat reálnou poptávku cestujících a přispěje k opětovnému návratu alespoň části cestujících do veřejné dopravy, která bude více konkurenceschopná k individuální dopravě.

Z dat o počtech cestujících ve veřejné dopravě ve Zlínském kraji vyplývá, že v roce 2022 pokračuje nárůst objemu přepravených cestujících. Ten zaznamenala především železniční doprava, rostl však i počet osob přepravených v rámci autobusové dopravy.

Tabulka 57: Základní trendy přepravy cestujících dle dopravních prostředků (mil. osob)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Přeprava cestujících ve veřejné autobusové dopravě v rámci kraje	24,1	23,2	22,4	21,5	23,0	21,1	21,0	21,9	14,4	15,7	20,8
Přeprava cestujících po železnici v rámci kraje	5,2	4,8	4,7	4,6	4,3	3,9	4,2	4,0	3,4	3,6	3,9
Přeprava cestujících městskou hromadnou dopravou podle trakcí	33,1	33,0	32,5	31,9	32,5	32,9	33,1	33,2	26,2	25,9	35,6
z toho trolejbusy	19,5	19,4	19,1	18,6	18,6	18,9	19,3	19,6	17,7	17,1	23,2
z toho autobusy	13,6	13,6	13,5	13,3	13,9	14,0	13,8	13,6	8,5	8,8	12,4

Zdroj: ČSÚ, MD ČR

Inteligentní dopravní systémy

Dopravní systém je velmi komplexní a provázaný jak na národní, tak i na regionální, městské a v některých případech i přeshraniční úrovni. Tato vlastnost dává dopravě specifický charakter, neboť je nutné zajistit funkčnost a provázanost celého dopravního systému. Postupně tak nabývá stále většího významu výměna dopravních informací mezi jednotlivými úrovněmi a skupinami uživatelů. Především na úrovni měst, ale i regionů tak nabývají na významu **inteligentní dopravní systémy (ITS)**, které nacházejí uplatnění ve všech druzích dopravy: silniční, železniční, vodní, letecké, osobní individuální i hromadné, i v dopravě nákladní. Jejich jádrem jsou využití informačních a komunikačních technologií. Zavádí se pro vyšší kapacitu dopravní cesty, ekonomickou efektivnost, bezpečnost, řízení a ovlivňování provozu, snižování energetické náročnosti, optimalizaci dopravních a přepravních procesů, eliminaci škodlivých vlivů na zdraví a životní prostředí.

V současné době je problematika ITS a kooperativních ITS v kraji systémově řešena na úrovni největších měst Zlínského kraje, především na území Zlínské aglomerace. Zaváděna je však i na infrastruktuře ve správě Zlínského kraje a ve službách v rámci integrovaného dopravního systému kraje a na úrovni národních správců dopravní infrastruktury. Rizikem pro další rozvoj ITS v kraji může být v budoucnu roztržitost a absence koordinace při zavádění těchto řešení na různých úrovních. Na krajské úrovni doposud chybí integrační platforma pro sběr a sdílení informací o dopravě. Zásadním předpokladem pro fungování ITS jako celku je koordinace mezi jednotlivými aktéry s cílem zajištění interoperability mezi technologickými řešeními jednotlivých aktérů.

2.1.3. b) Energetika

Energetika nejenom Zlínského kraje prochází transformací s řadou výzev do budoucna. Je nezbytné zajistit spolehlivou, bezpečnou a k životnímu prostředí šetrnou dodávku energie pro potřeby obyvatelstva a regionální ekonomiky. Inovace v energetice podpoří dekarbonizaci regionální ekonomiky (přechod k nízkouhlíkové energetice) či snižování nároků na spotřebu přírodních zdrojů a energetickou náročnost.

V roce 2006 byla zřízena specializovaná instituce, **Energetická agentura Zlínského kraje**, za účelem prosazování závěrů Územní energetické koncepce Zlínského kraje, a která prosazuje principy energetického managementu v organizacích Zlínského kraje (společné nákupy elektrické energie a zemního plynu, výstavba nízkenergetických budov, snižování energetické náročnosti) tak, aby Zlínský kraj šel příkladem obcím, městům, podnikatelům i domácnostem.

V rámci monitoringu SRZK 2030 jsou sledovány v energetice ukazatele v následující tabulce:

Tabulka 58: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – oblast energetiky

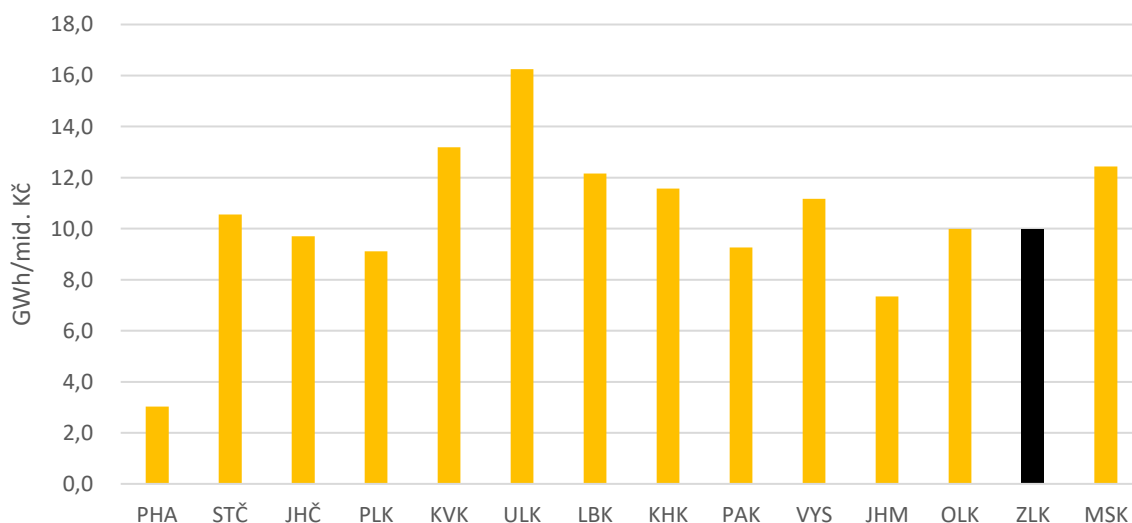
Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji; % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U3.2.1	Celkový instalovaný elektrický výkon obnovitelných zdrojů energie (VE, FVE, VTE, v MW)	165,0 (9.; 3,54 %)	165,1 (9.; 3,55 %)	164,2 (9.; 3,54 %)	165,2 (9.; 3,52 %)	166,8 (9.; 3,54 %)	169,2 (9.; 3,58 %)
U3.2.2	Energetická náročnost tvorby HDP (GWh/HDP mld. Kč)	13,6 (8.)	13,3 (7.)	12,4 (6.)	12,3 (6.)	12,0 (8.)	10,0 (9.)

Zdroj dat a komentáře k jednotlivým ukazatelům:

U3.2.1 – data z www.eru.cz (Roční zprávy o provozu elektrizační soustavy ČR) a www.czso.cz (Statistická ročenka Zlínského kraje). Jedná se o součet instalovaného výkonu za elektrárny vodní (VE), přečerpávací, větrné (VTE) a fotovoltaické (FVE). 95,3 % instalovaného výkonu obnovitelných zdrojů ve Zlínském kraji zajišťují fotovoltaické elektrárny. V posledních 6 letech se hodnota ukazatele téměř nemění. Pořadí Zlínského kraje mezi kraji ČR zůstává stejné, podíl instalovaného výkonu obnovitelných zdrojů na celorepublikové hodnotě je téměř beze změny.

U3.2.2 – data z www.czso.cz (Statistická ročenka Zlínského kraje a Veřejná databáze). Energetická náročnost tvorby HDP v letech klesá (pozitivní trend) díky poměrně rychlému růstu regionálního HDP vzhledem k růstu spotřeby elektřiny. Rok 2020 byl výjimkou – regionální HDP klesl, stejně tak ale i spotřeba elektřiny. Přes pokles energetické náročnosti tvorby HDP se pořadí Zlínského kraje mezi kraji dlouhodobě pohybuje mezi 6. až 9. místem. Z hlediska **energetické náročnosti tvorby HDP** se tedy Zlínský kraj pohybuje ve skupině krajů s průměrnou energetickou náročností s dlouhodobě klesající tendencí.

Graf 51: Srovnání energetické náročnosti krajů (2022, GWh na mld. Kč)

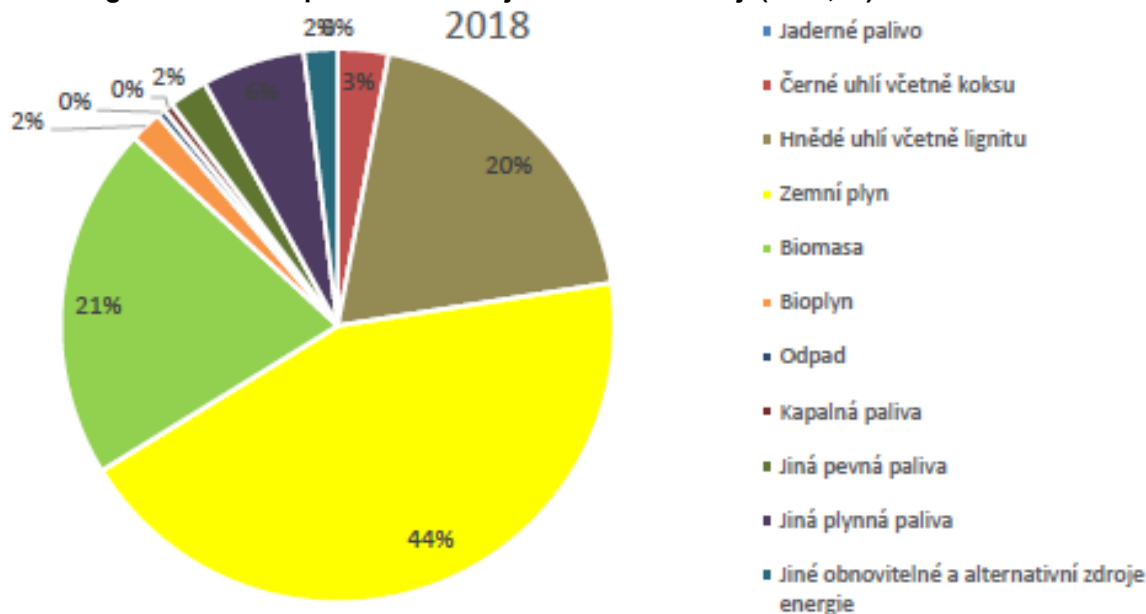
Zdroj: ČSÚ

Zlínský kraj je značně závislý na přenosu elektrické energie na svém území. **Elektrická soběstačnost** se v roce 2022 pohybovala na úrovni 22 %. Na území Zlínského kraje se neteží žádná strategická surovina a kraj je plně závislý na dodávkách fosilních zdrojů mimo region.

Nejrozšířenější primární zdroj ve Zlínském kraji představuje zemní plyn, který se na energetické bilanci v roce 2018 podílel 44 %. Tento vysoký podíl je dán tím, že 93,5 % obcí Zlínského kraje je plynofikováno a zemní plyn je tak využíván zejména na výrobu tepla. Pouze 20 převážně nejmenších obcí

není plynofikováno. Nepředpokládá se, že by do budoucna došlo k další plynofikaci obcí. Kromě vytápění domácností je zemní plyn využíván v průmyslu, veřejném sektoru i na kombinovanou výrobu elektřiny a tepla. Druhým nejvýznamějším zdrojem je biomasa s 21 % v obecních a městských výtopnách a u individuálního vytápění. S 20 % následuje hnědé uhlí využívané zejména v soustavách centrálního zásobování teplem.

Graf 52: Energetická bilance primárních zdrojů ve Zlínském kraji (2018, %)

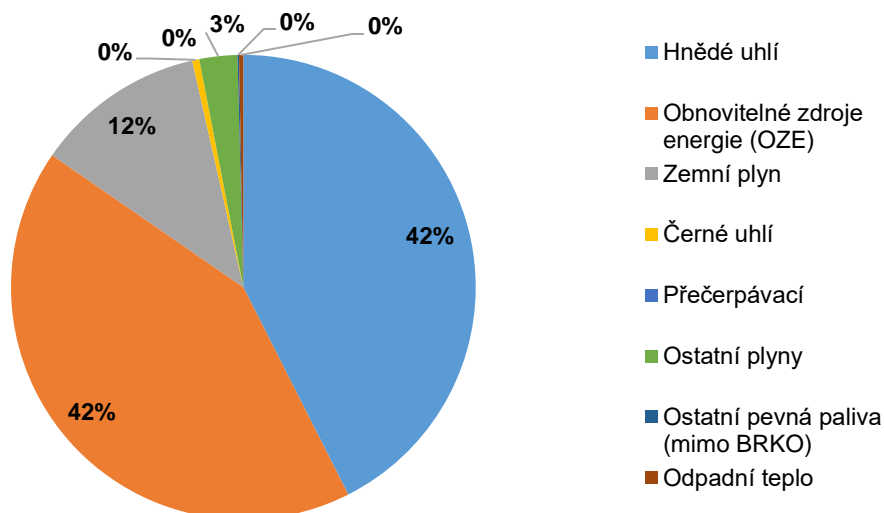

Zdroj: Zpráva o uplatňování územní energetické koncepce Zlínského kraje 2022

Výroba a spotřeba elektrické energie

Výroba elektrické energie ve Zlínském kraji v roce 2022 představovala jenom 0,8 % celkové výroby ČR. 42 % veškeré vyrobené elektřiny pochází z obnovitelných zdrojů energie, stejný podíl z hnědého uhlí a zemní plyn tvoří 12 %. V dlouhodobém časovém horizontu dochází ke snižování výroby u parních elektráren za současného zachování instalovaného výkonu.

Graf 53: Podíl paliv a technologií na výrobě elektřiny brutto (2022, %)

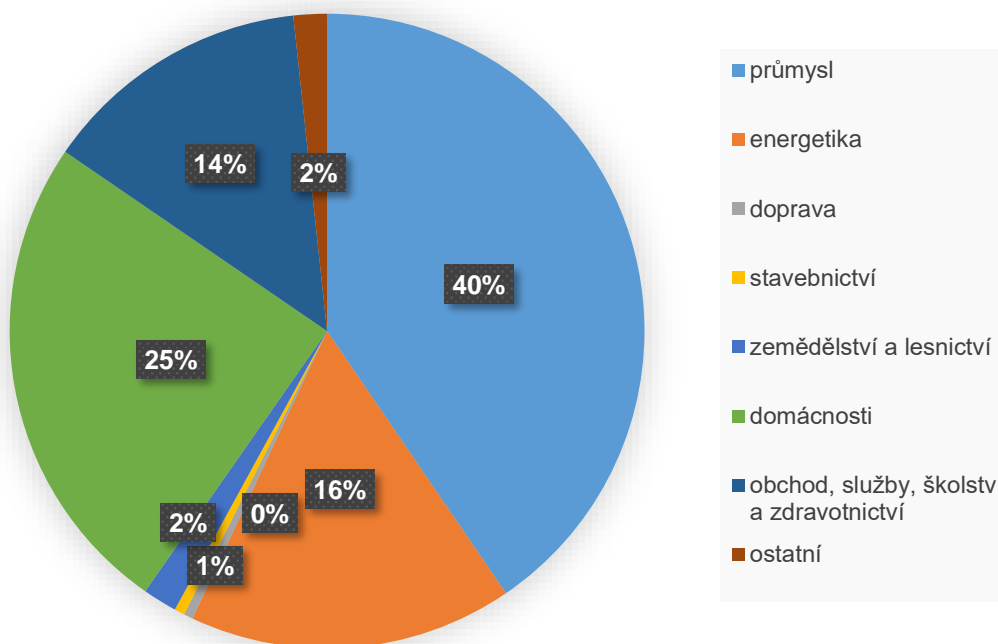

Zdroj: ERÚ

V roce 2022 činila **celková spotřeba elektřiny** ve Zlínském kraji 3 045 GWh, což je po období nárůstu návrat na úroveň roku 2015.

Největším odběratelem elektrické energie ve Zlínském kraji je průmysl, který se spotřebou 1 232 GWh v roce 2022 podílel na celkové spotřebě v kraji více než 40 % a byl tak mírně nad úrovní průměru ČR. Dalším významným sektorem z hlediska spotřeby elektrické energie jsou domácnosti (756 GWh, tj. téměř 25 % z celkové spotřeby, která je pod průměrem ČR).

Graf 54: Spotřeba elektrické energie (% podíl sektorů, 2022)

Zdroj: ČSÚ, ERÚ

Vytápění domácností

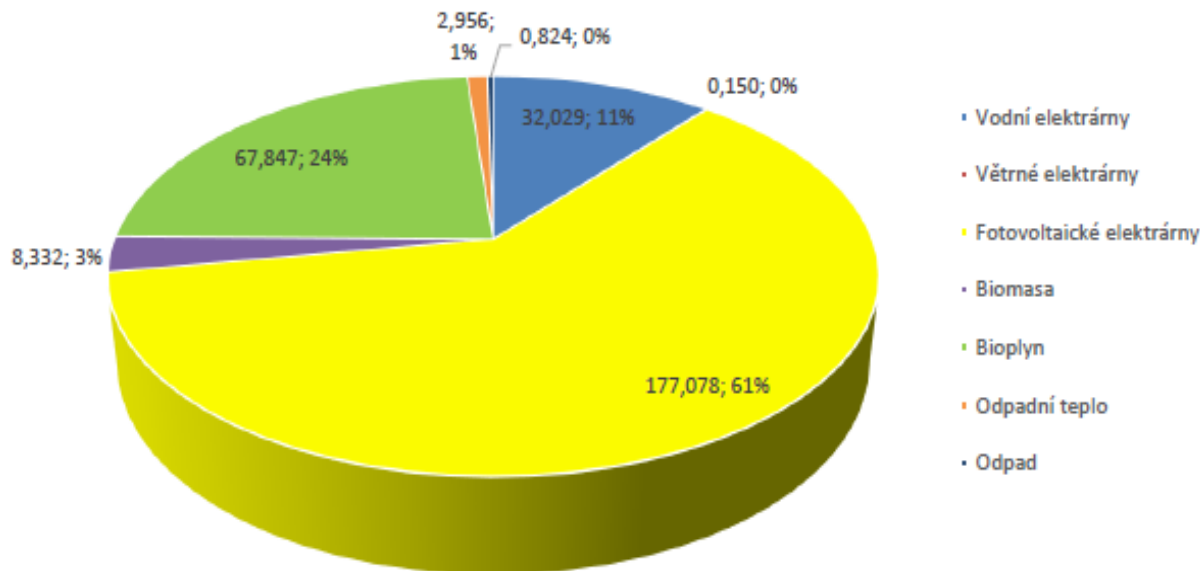
Domácnosti jsou nejčastěji vytápěny zemním plynem (44,4 % v roce 2021). Druhý nejrozšířenější způsob vytápění je dálkové teplo (26,3 %). Podíl spalování uhlí v kraji je nižší než průměr ČR (4,0 % oproti průměrnému podílu 7,3 %), naopak podíl spalování dřeva je v kraji vyšší (15,5 % oproti průměru ČR 9,0 %). Tato paliva se často kombinují, velkou roli ve výběru paliva pro domácnosti hraje jeho cena. Pozitivním trendem od roku 2001 je snížení spotřeby tuhých paliv, díky částečnému nahrazení biomasou, a také vlivem značných investic do soustav CZT i zdrojů tepla ve městech; tím bylo dosaženo významné úspory v centrálním zásobování teplem. Postupně dochází ke snižování spotřeby kapalných paliv a mírně i zemního plynu. V tomto kontextu byla zásadní ekologizace obcí pomocí plynofikace, obnovitelných zdrojů energie (OZE), případně druhotných zdrojů energie (DZE). Problémem, hlavně v obcích, je spoluspalování komunálního odpadu ve starých kotlech na tuhá paliva. Rovněž pak v důsledku rostoucích cen zemního plynu dochází k tomu, že se domácnosti od plynovodů odpojují či přecházejí od vytápění zemním plynem ke kotlům na biomasu. Tím opět vrůstá prašnost a hluk způsobený řezáním dřeva při jeho přípravě coby paliva.

Obnovitelné zdroje energie

U obnovitelných zdrojů energie došlo ke skokovému nárůstu instalovaného elektrického výkonu po roce 2009 hlavně v souvislosti se zavedením výkupních cen elektřiny z těchto zdrojů. Ve Zlínském kraji bylo v roce 2020 vyrobeno 289 GWh elektřiny z obnovitelných zdrojů, což představuje téměř 10 % celkové spotřeby elektřiny v kraji. 61 % celkové elektrické energie z obnovitelných zdrojů bylo

vyrobena fotovoltaickými elektrárnami. Dalším významným výrobcem elektřiny jsou bioplynové stanice, které se podílí na výrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů 24 %. Další potenciál se jeví ve střešních fotovoltaických instalacích podniků, veřejných budov a rodinných domů, příp. v energetickém využití odpadů. Bližší informace k výrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů, včetně rozmístění bioplynových stanic, jsou uvedeny ve Zprávě o uplatňování územní energetické koncepce Zlínského kraje 2022 (Energetická agentura Zlínského kraje o. p. s.).

Graf 55: Výroba elektřiny brutto z obnovitelných zdrojů v roce 2020 (GWh)

Zdroj: Zpráva o uplatňování územní energetické koncepce Zlínského kraje 2022

Energetické využití odpadů je z hlediska celkového množství odpadů na zanedbatelné úrovni. Ve Zlínském kraji se nacházejí 4 spalovny nebezpečných odpadů. Navýšení energetického využití odpadů může napomoci vybudování menších technologických jednotek ZEVO (zařízení pro energetické využití odpadů), které mohou nahradit fosilní tuhá paliva v městských zdrojích zásobování teplem.

Zlínský kraj je aktivní ve využívání opatření ke zvyšování účinnosti užití energie. Převažujícím typem opatření úspor spotřeby energie je hlavně zlepšování tepelně-technických vlastností budov. Podle Zprávy o uplatňování územní energetické koncepce Zlínského kraje 2022 došlo na území Zlínského kraje v předcházejícím pětiletém období k realizaci 971 projektů úspor energie v celkové výši způsobilých výdajů 9,3 mld. Kč. Tyto projekty vedly k roční úspoře energie ve výši 466 481 GJ. Zlepšování tepelně-technických vlastností budov bylo předmětem 631 projektů v celkové výši 5 mld. Kč způsobilých výdajů a dosažené roční úspoře energie 191 624 GJ. Projekty byly podpořeny z operačních programů 2014 – 2020 (OPŽP, IROP, OPPIK). Projekty v budovách veřejného sektoru byly ve významné míře administrovány Energetickou agenturou Zlínského kraje.

2.1.3. c) ICT

Zlínský kraj z hlediska vlastní ICT infrastruktury provozuje neveřejnou páteřní optickou síť 21Net a s ní související datová centra. Tato síť propojuje krajský úřad s jednotlivými obcemi s rozšířenou působností a nemocnicemi. Je využívána pro služby veřejné správy, ale také pro zdravotnictví a složky integrovaného záchranného systému (policie, hasičský záchranný sbor). Předpokládá se další rozšiřování ve spolupráci s jednotlivými obcemi. Kromě toho Zlínský kraj kontinuálně posiluje svoji kyberbezpečnost, i s využitím

podpory z dotačních programů. Zlínský kraj je také první z krajů ČR, který rozběhl fungování digitální technické mapy s jednotnou správou, aktualizací, tvorbou a vzájemným sdílením technických map mezi jejich uživateli (obcemi, správci inženýrských sítí, krajem a zhotoviteli geodetických měření). V současnosti dochází s dotační podporou EU k výraznému upgradu této digitální technické mapy.

Kromě výše uvedeného začal Zlínský kraj od roku 2021 intenzivně řešit postupnou transformaci kraje v oblasti digitalizace a ICT nejen z pohledu fungování veřejné správy a podpůrných činností pro rozvoj ICT v regionu, ale také z pohledu podpory nových podnikatelských příležitostí přinášejících vysokou přidanou hodnotu a výrazně vyšší mzdovou úroveň než je stávající průměr či medián ve Zlínském kraji.

Pro budoucí rozvoj kraje je velmi důležité zachycení trendů v oblasti ICT a schopnost na ně reagovat a naplno je využít. Základním předpokladem je kvalitní pokrytí internetovým připojením a dostatek kvalifikovaných ICT odborníků, jejichž působení ve Zlínském kraji může vytvářet budoucí konkurenceschopnost firem v kraji a napomáhat zvyšovat mzdovou hladinu v regionu.

V první části této podkapitoly je analyzována úroveň digitální infrastruktury ve Zlínském kraji ve srovnání s ostatními regiony. S využitím dat z publikace ČSÚ „ICT v mezikrajském srovnání“ a dat Českého telekomunikačního úřadu (ČTÚ) je v tabulce níže vyhodnocen ukazatel SRZK 2030 U3.4.1, týkající se pokrytí infrastrukturou přístupu k internetu, ale také doplněný ukazatel U3.4.X, porovnávací připojení domácností k internetu ve Zlínském kraji s ostatními kraji.

Tabulka 59: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – oblast ICT

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (a pořadí ZLK mezi kraji)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U3.4.1	Pokrytí infrastrukturou přístupu k internetu	79,2 % (4.)	80,7 % (4.)	61,2 % (10.)	73,6 % (7.)	77,0 % (6.)	87,9 % (4.)
U3.4.X¹⁷	Domácnosti s připojením k internetu v %	78,4 % (6.)	81,4 % (3.)	83,6 % (2.)	82,8 % (5.)	83,7 % (8.)	85,7 % (7.)

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ČSÚ a ČTÚ

Pokrytí infrastrukturou přístupu k internetu sleduje ČTÚ v rámci sběru dat o přístupových sítích nové generace (NGA). Jedná se o podíl základních sídelních jednotek (ZSJ) ze všech ZSJ ve Zlínském kraji, ve kterých je pokryto NGA přípojkami umožňujícími poskytování služby přístupu k internetu o rychlosti 30 Mbit/s a více. Data do roku 2020 u ukazatele U3.4.1 zahrnují ZSJ, v nichž minimálně 50 % adresních míst má výše uvedený přístup k internetu, a to minimálně 2 poskytovateli připojení (tzv. „černé“ ZSJ). Data za rok 2021 a dále do budoucna už nerozlišují tzv. „černé“, „šedé“ či „bílé“ ZSJ¹⁸, ale sledují ZSJ dle procentního pokrytí adresních míst. Proto byl u ukazatele U3.4.1 za roky 2021 a 2022 použit jiný výpočet, kdy je sledován v daném kraji podíl ZSJ, která mají pokrytí infrastrukturou NGA v rozsahu 60 % a více adresních míst. Může zde tedy být určitá nekonzistentnost dat v časové řadě, ale i předchozí metodika vykazovala nekonzistentnost dat v porovnání s předchozími roky, např. výrazný pokles ukazatele v roce 2019 i propad pořadí Zlínského kraje mezi kraji ČR na 10. místo. Z dlouhodobého pohledu se pohybuje Zlínský kraj spíše v nadprůměrných hodnotách v rámci krajů ČR a nová přesnější metodika při správném sběru dat od poskytovatelů internetu by v dalších letech snad již měla ukazovat konzistentní data v delší

¹⁷ Tento ukazatel není součástí dokumentu SRZK 2030, nicméně při zpracování jednotlivých hodnocení za roky 2020 a 2021 byl doplněn pro přesnější sledování rozvoje ICT v kraji. Do budoucna bude v návaznosti na pokračující digitalizaci podporovanou ze stranu EU a sledování jejího pokroku (např. DESI – Digital Economy and Society Index) vhodné sledovat na úrovni krajů i další ukazatele o informačních technologiích a informační ekonomice. ČSÚ tato data zveřejňuje na https://www.czso.cz/csu/czso/informacni-technologie_pm.

¹⁸ barvy ZSJ dle připojení k internetu jsou vysvětleny na <https://www.mapainternetu.cz/vysvetlivky/barva-zsj/>.

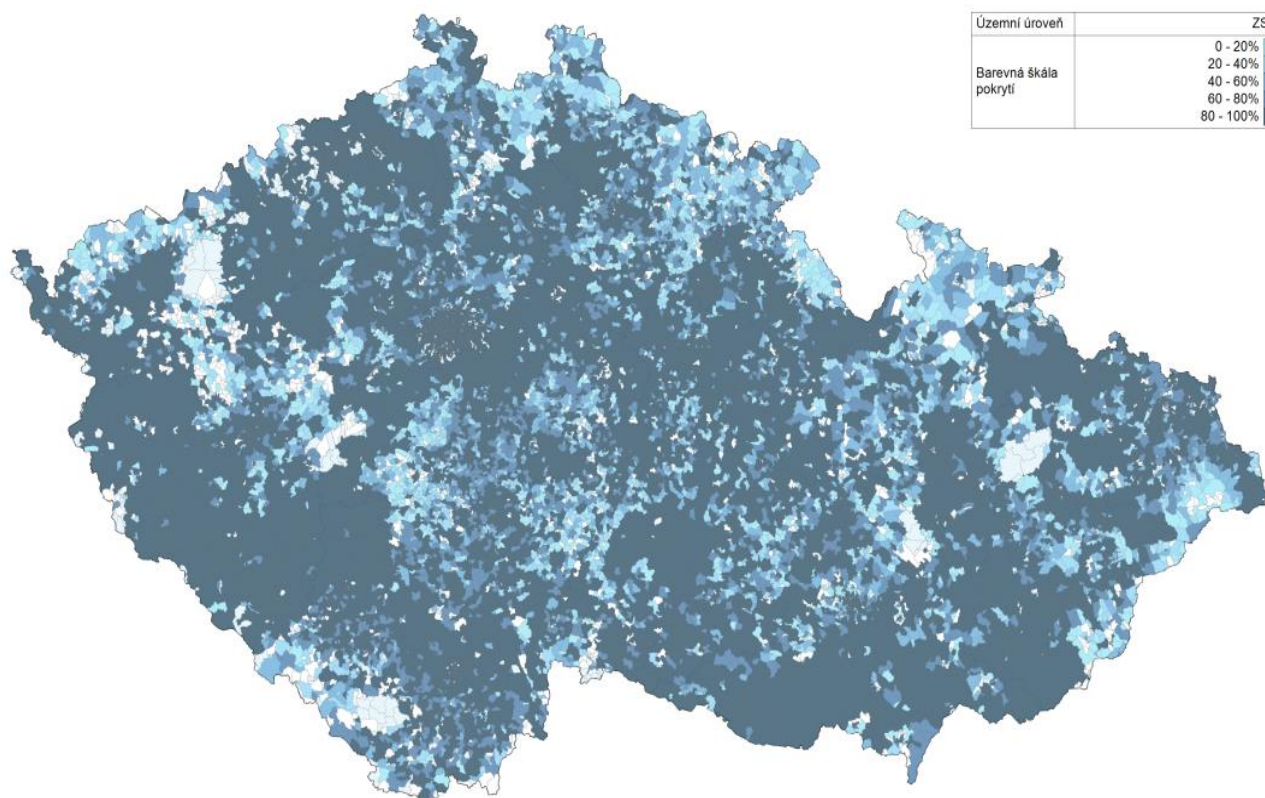

časové řadě, v nichž by mělo být pozorováno postupné zlepšování přístupu k vysokorychlostnímu internetu.

V tabulce výše je také analyzován ukazatel U3.4.X, ukazující podíl domácností s připojením k internetu. Z dat ČSÚ, které sledují v podobě tříletých klouzavých průměrů podíl domácností s připojením k internetu na celkovém počtu domácností, lze konstatovat, že ve Zlínském kraji byl tento podíl až do roku 2020 v rámci ČR nadprůměrný. I když je v letech 2021, resp. 2022 zaznamenán pokles na 8., resp. 7. pozici, lehce pod průměrem ČR, je k internetu v roce 2021 a dále je již připojeno ve Zlínském kraji 100 % domácností osob mladších 40 let i 100 % domácností s dětmi. Domácností osob starších 65 let je však připojeno ve Zlínském kraji pouze necelých 43 %, což je 9. pozice v této kategorii mezi kraji.

Z hlediska územního je ukazatel U3.4.1 v tabulce výše ještě doplněn mapou ČR, z níž je patrné, že ve Zlínském kraji vysokorychlostní připojení k internetu je problematické zejména ve východní (podél hranice se Slovenskem) a severovýchodní části kraje. Oproti jiným krajům se v našem kraji však nevyskytují velké souvislé oblasti bez rychlého připojení k internetu.

Obrázek 9: Mapa pokrytí ČR přístupem k internetu s rychlostí nad 30 Mbit/s ke dni 31. 12. 2022

Zdroj: ČTÚ (NGA sběr dat 2023)

Obecně z řady dalších ukazatelů ICT v mezikrajském srovnání lze vyčíst, že Zlínský kraj se pohybuje většinou na průměrných hodnotách ČR. Např. u internetové infrastruktury v pevné síti patří Zlínskému kraji 7. pozice mezi kraji u aktivních přípojek domácností i podniků. Z nich je téměř poloviční podíl přípojek v optické síti. Optické sítě jsou v mezikrajském srovnání v našem kraji více využívány v podnicích než domácnostech, protože 5,4 tisíc aktivních přípojek v roce 2021 v podnicích znamená 4. pozici pro Zlínský kraj mezi kraji, zatímco 45,7 tisíc aktivních přípojek domácností k optické síti v roce 2021 znamená 7. pozici mezi kraji. Při přepočtu na obyvatele je dokonce Zlínský kraj na 2. pozici u využití optické sítě. Obecně

však stále ve Zlínském kraji převažuje bezdrátové připojení domácností k internetu, jak ukazuje následující tabulka.

Tabulka 60: Domácnosti s aktivním fixním přístupem k internetu dle typu přístupu v roce 2021 (v tisících)

Kraje	Domácnosti s připojením k internetu CELKEM	z toho pevná telefonní síť (vedení xDSL)	z toho kabelová síť (CATV)	z toho optická síť (FTTB/H)	z toho bezdrátový přístup
Česká republika	3 163,5	710,4	586,5	672,1	1 194,5
Hl. m. Praha	467,9	123,8	219,3	64,4	60,4
Středočeský	390,5	113,8	28,3	51,7	196,7
Jihočeský	207,5	27,2	10,4	41,0	128,9
Plzeňský	148,7	41,8	19,6	13,4	73,8
Karlovarský	86,7	30,9	12,2	14,8	28,9
Ústecký	250,9	62,4	65,1	56,6	66,8
Liberecký	131,2	38,6	19,2	22,7	50,7
Královéhradecký	158,0	33,0	7,5	28,2	89,3
Pardubický	154,4	29,9	13,2	29,9	81,4
Vysočina	138,8	20,4	9,8	30,2	78,4
Jihomoravský	353,1	62,5	91,2	98,2	101,3
Olomoucký	175,0	41,8	12,4	53,5	67,3
Zlínský	156,7	26,6	19,8	45,7	64,5
Moravskoslezský	344,1	57,6	58,5	121,9	106,1

Zdroj: ČSÚ

Odborníci v ICT

Při pohledu na dostupnost ICT odborníků ve Zlínském kraji je nutné poznamenat, že obecně celosvětově na trhu práce chybí obrovské množství kvalifikovaných lidí v IT profesích. Toto platí i pro jednotlivé kraje ČR a dokazují to např. závěry z šetření TIC mezi členy IT platformy, kterou organizuje TIC od podzimu 2021. Zde byla identifikována poptávka chybějících cca 200 lidí v IT firmách. Zároveň při následném šetření ze strany společnosti BeePartner a.s. mezi 87 firmami ze Zlínského kraje, které nepůsobí přímo v IT sektoru, bylo identifikováno 65 specificky neobsazených IT pozic. Mezi neobsazenými pozicemi byli například – specialista IT, datový analytik, IT podpora, tester, programátor apod. Zvýšit dostupnost IT odborníků je jeden z klíčových analytických závěrů, které společnost BeePartner a.s. pro Zlínský kraj definovala na základě strukturovaných rozhovorů s klíčovými aktéry a experty národní a mezinárodní úrovně v rámci přípravy Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji v roce 2022.

Dle dat ČSÚ bylo v roce 2021 identifikováno ve Zlínském kraji celkem 8,7 tis. ICT odborníků, což je cca 3,85 % z jejich celkového počtu v ČR. S touto hodnotou je Zlínský kraj na podprůměrné 7. pozici. Stejně tak 8. pozice mezi kraji je i u podílu těchto odborníků na zaměstnaných v kraji celkem. Větší část ze zmíněných ICT odborníků je na méně kvalifikovaných pozicích techniků, mechaniků či opravářů ICT (cca 60 %), zatímco pouze cca 40 % je na pozicích manažerů, inženýrů a specialistů v oblasti ICT. Mezi těmito dvěma skupinami je poměrně velký mzdový rozdíl, když ICT specialisté měli ve Zlínském kraji průměrnou mzdu 59.520 Kč v roce 2021, zatímco ICT technici měli ve stejném roce průměrnou mzdu 36.589 Kč. Ocenění ICT specialistů je 5. nejvyšší v rámci krajů ČR, zatímco u ICT techniků až 12. nejvyšší. Průměrně se pohybuje Zlínský kraj na 7. pozici ve mzdovém ocenění ICT odborníků a je zde velký rozdíl mezi mzdami v ICT sektoru mezi Prahou (cca 74 tis. Kč měsíčně), Jihomoravským a Středočeským krajem (58 – 61 tis. Kč měsíčně) a většinou ostatních krajů ČR (45 – 52 tis. Kč). Stále se však jedná o nadprůměrné mzdy a

větší počet ICT odborníků ve Zlínském kraji s těmito mzdami by pomohl zvedat celkovou průměrnou mzdu v našem kraji.

Z hlediska budoucnosti a chybějících ICT odborníků v kraji je vhodné analyzovat také data o studentech ICT oborů na VŠ v rámci jednotlivých krajů. Zde data ČSÚ říkají, že v roce 2021 je v ČR těchto studentů 22.442 a jejich počet v letech narůstá. Počet těch, kteří jsou ze Zlínského kraje, bohužel v posledních 3 letech klesá a v roce 2021 jich je 962. Poměrově jde cca o 6,2 % všech studentů VŠ ze Zlínského kraje, zatímco republikový průměr je 7,4 %, u zahraničních studentů studujících v ČR dokonce 13,5 %. Zajímavé je také jejich rozdělení dle pohlaví, které ve Zlínském kraji činí 87 % / 13 % ve prospěch mužů, zatímco celorepublikově je to 83 % / 17 % ve prospěch mužů a u zahraničních studentů v ČR je poměr muži / ženy 76 / 24 %. Ve srovnání s ostatními kraji je pozice Zlínského kraje průměrná, jak ukazuje tabulka níže.

Tabulka 61: Studenti ICT oborů vzdělání na veřejných a soukromých vysokých školách v ČR podle trvalého bydliště

Kraje	CELKEM (fyzické osoby)				Podíl z celkového počtu studentů VŠ v kraji (%)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Česká republika	20 045	20 368	21 647	22 442	6,9	7,1	7,2	7,4
Hl. m. Praha	2 413	2 377	2 516	2 604	6,9	6,9	7,1	7,1
Středočeský	1 837	1 833	1 958	1 967	6,2	6,2	6,3	6,1
Jihočeský	714	707	709	734	4,3	4,3	4,3	4,5
Plzeňský	605	588	540	514	5,3	5,1	4,6	4,3
Karlovarský	249	265	249	246	4,9	5,3	4,9	4,8
Ústecký	709	686	737	753	4,7	4,6	4,8	4,9
Liberecký	472	476	544	559	5,4	5,4	6,1	6,1
Královéhradecký	909	982	1 033	1 037	7,0	7,6	7,9	7,9
Pardubický	838	833	878	922	7,0	7,0	7,2	7,5
Vysočina	813	821	846	863	6,1	6,3	6,5	6,6
Jihomoravský	1 677	1 765	1 800	1 821	6,0	6,4	6,4	6,4
Olomoucký	910	921	917	942	5,9	6,0	5,7	5,8
Zlínský	970	1 007	971	962	6,2	6,7	6,3	6,2
Moravskoslezský	2 043	1 987	2 057	2 029	6,8	6,7	6,7	6,6
<i>Zahraničí</i>	<i>4 886</i>	<i>5 120</i>	<i>5 892</i>	<i>6 489</i>	<i>11,9</i>	<i>12,0</i>	<i>12,8</i>	<i>13,5</i>

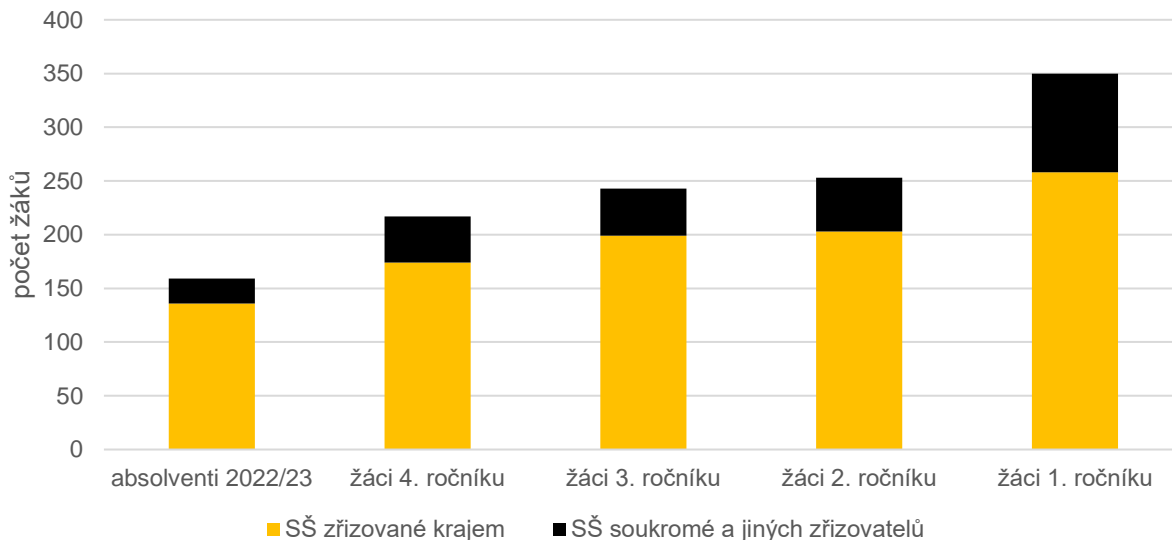
Zdroj: ČSÚ

Roční počet absolventů ICT oborů s bydlištěm ve Zlínském kraji se pohybuje v posledních letech pod 200, což znamená, že identifikovaná poptávka firem ve Zlínském kraji bude dlouhodobě převyšovat disponibilní VŠ absolventy těchto oborů, pokud se nepodaří získat odborníky odjinud anebo řešit rekvalifikace lidí na IT obory z jiných oborů. Problematický může být také fakt, že např. Fakulta aplikované informatiky (FAI) UTB se potýká s druhou nejvyšší studijní neúspěšností prvního ročníku studia mezi všemi fakultami UTB. Ta činí dle Výroční zprávy o činnosti UTB za rok 2022 u 1. ročníku bakalářského studia na FAI 61 % a u 1. ročníku navazujícího magisterského studia 43 %.

Při pohledu na středoškolské vzdělávání se ve Zlínském kraji vyučuje maturitní obor Informační technologie (kód oboru 1820M01) celkem 6 krajem zřizovaných, 4 soukromé a 1 SŠ zřizovaná MŠMT. Celkem tento obor studuje ve školním roce 2023/2024 ve Zlínském kraji 1.063 žáků, nejvíce (268 žáků) na SŠ informatiky, elektrotechniky a řemesel v Rožnově pod Radhoštěm. Graf níže ilustruje postupný nárůst zájmu žáků o tento obor, který znamená také postupný nárůst budoucích absolventů ze 150 v červnu 2022 až k potenciálním 350 absolventům v červnu 2027. Z hlediska předpokladu pokračujícího studia informatiky

na VŠ u větší části těchto absolventů však počty žáků daného oboru v nejbližších 4 letech také výrazně nepřispějí k naplnění požadavků zaměstnavatelů ve Zlínském kraji na IT odborníky.

Graf 56: Počet žáků středních škol v oboru Informační technologie ve Zlínském kraji ve školním roce 2023/24

Zdroj: vlastní zpracování z dat krajského portálu www.zkola.cz

Z dat ČSU je možné doplnit i předpoklady výuky ICT na základních školách, které jsou dány dostupností počítačů žákům těchto škol. Údaje pro 1. stupeň ZŠ ukazují na nadprůměrnou dostupnost počítačů na 100 žáků (32,3 ve Zlínském kraji, 30,2 v ČR), avšak u 2. stupně je pozice Zlínského kraje lehce podprůměrná (36,6 počítačů na 100 žáků oproti 37,5 v rámci ČR). Z hlediska stáří počítačů je vybavení ve Zlínském kraji na průměru ČR.

Na základě výše uvedeného i na základě dalších klíčových zjištění při zpracování Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji lze konstatovat, že v oblasti ICT ve Zlínském kraji dochází a bude docházet k „odlivu mozků“, zejména z důvodu atraktivnějších mzdových nabídek v Praze, Brně či Ostravě, ale také vzhledem k perspektivě profesního růstu v rámci velkých IT korporací, které nepůsobí ve Zlínském kraji. Toto je do budoucna pro Zlínský kraj velká hrozba, i když lze v určité míře využít práci na dálku, kterou mohou ICT odborníci vykonávat i ze Zlínského kraje. Toto však neumožňuje splnutí s komunitou. Další negativní zjištění je, že aktuální počet absolventů ICT oborů ve Zlínském kraji není dostatečný pro pokrytí poptávky firem, navíc ze strany dotazovaných expertů a firem jsou více ceněny absolventi IT oborů z ČVUT či VUT Brno než z UTB. Klíčové pro rozvoj ICT ve firemním sektoru ve Zlínském kraji je tedy zatraktivnit prostředí a vytvořit komunitu, která bude lákat talentované pracovníky odjinud. Zároveň lze více využít také potenciál žen ve vzdělávání v ICT oborech. K zatraktivnění prostředí navrhuje Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji podpořit vzdělávání v ICT na všech stupních škol ve Zlínském kraji, vybudovat potřebnou infrastrukturu, která napomůže přilákat zahraniční i tuzemské investice do regionu v oblasti ICT, a dále zapojit se do mezinárodních projektů a dalších forem spolupráce v ICT. Od roku 2021 postupně vzniká ve spolupráci Zlínského kraje s UTB podhoubí pro vytvoření komunity ke sdílení know-how v oblasti technologií Web3 a blockchain, což vyústilo od výuky nových předmětů na více fakultách UTB, přes odborné konference, k založení Web3 Hubu ve Zlínském kraji od poloviny roku 2023. Z hlediska infrastruktury jsou také snahy o využití dotačních příležitostí Národního plánu obnovy na vybudování 5G sítí. A pokud se podaří rozběhnout aktivity Akčního plánu Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve

Zlínském kraji, lze v následujících letech očekávat významné budoucí rozvojové impulsy v této oblasti ve Zlínském kraji.

2.1.3. d) Životní prostředí

Zlínský kraj se vyznačuje v delším časovém horizontu zlepšováním celkové kvality životního prostředí a v porovnání s celostátním standardem vysokou mírou neporušenosti a celistvosti přírody. Tento pozitivní trend však v posledním období nepostupuje dále tak přesvědčivě jako v předchozím období. Přesto však **stav životního prostředí ve Zlínském kraji patří mezi jeho největší přednosti**. Ve Zlínském kraji je lokalizován relativně veliký rozsah chráněných krajinných oblastí v celostátním porovnání (výzvou do budoucna je zachování druhové diverzity a krajinné pestrosti).

V SRZK 2030 je oblast životního prostředí řešena ve specifickém cíli 3.3, kde jsou sledovány ukazatele uvedené v následující tabulce.

Tabulka 62: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – životní prostředí

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji; % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U3.3.1	Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v kg	455 (11.; 93,0 %)	443 (13.; 89,6 %)	460 (11.; 91,9 %)	464 (10.; 91,5 %)	488 (11.; 95,6 %)	462 (13.; 91,6 %)
U3.3.2	Podíl obyvatel napojených na kanalizaci s ČOV (v %)	88,6 (3.)	89,0 (3.)	89,3 (3.)	89,2 (3.)	90,2 (4.)	90,9 (3.)
U3.3.3	Emise CO do ovzduší v t/km2	10,8 (3.)	9,5 (3.)	8,9 (3.)	9,1 (3.)	9,5 (5.)	x

Zdroj dat a komentáře k jednotlivým ukazatelům:

U3.3.1 – data z www.czso.cz (publikace Produkce, využití a odstranění odpadů). Jedná se o ukazatel produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele kraje (v kg). Zlínský kraj se v uvedeném ukazateli pohybuje mezi kraji s nejnižší produkcí komunálního odpadu na obyvatele. V letech 2018 a 2022 byla jeho produkce komunálních odpadů dokonce druhá nejnižší mezi kraji ČR. Hodnota ukazatele za Zlínský kraj dosahuje v jednotlivých letech cca 90 - 95 % hodnoty za celou ČR.

U3.3.2 – data z www.czso.cz (publikace Vodovody, kanalizace a vodní toky). Z hlediska vývoje v posledních letech ukazatel podílu obyvatel napojených na kanalizaci s koncovou ČOV mírně roste. Ve srovnání s kraji ČR dosahuje Zlínský kraj nadprůměrný podíl napojených obyvatel a dlouhodobě si drží mezi kraji 3. nejvyšší podíl napojených obyvatel.

U3.3.3 – data z www.czso.cz (Veřejná databáze). Jedná se o vypouštěné emise oxidu uhelnatého (CO) na základě Registru emisí a zdrojů znečištění ovzduší (REZZO) 1-4 v tunách, vztažených na rozlohu kraje. Údaj za rok 2022 nebyl v době zpracování vyhodnocení dostupný. Za období 2017 – 2019 došlo k poklesu sledovaného ukazatele, přesto zůstaly emise CO, přepočtené na plochu kraje, 3. nejvyšší mezi kraji ČR (po Moravskoslezském kraji a Praze). V roce 2020 se pokles vypouštěných emisí CO zastavil. Srovnatelnost dat v čase je omezena změnou metodiky od roku 2021, která se projevila zejména ve zlepšení postavení Zlínského kraje mezi kraji ČR.

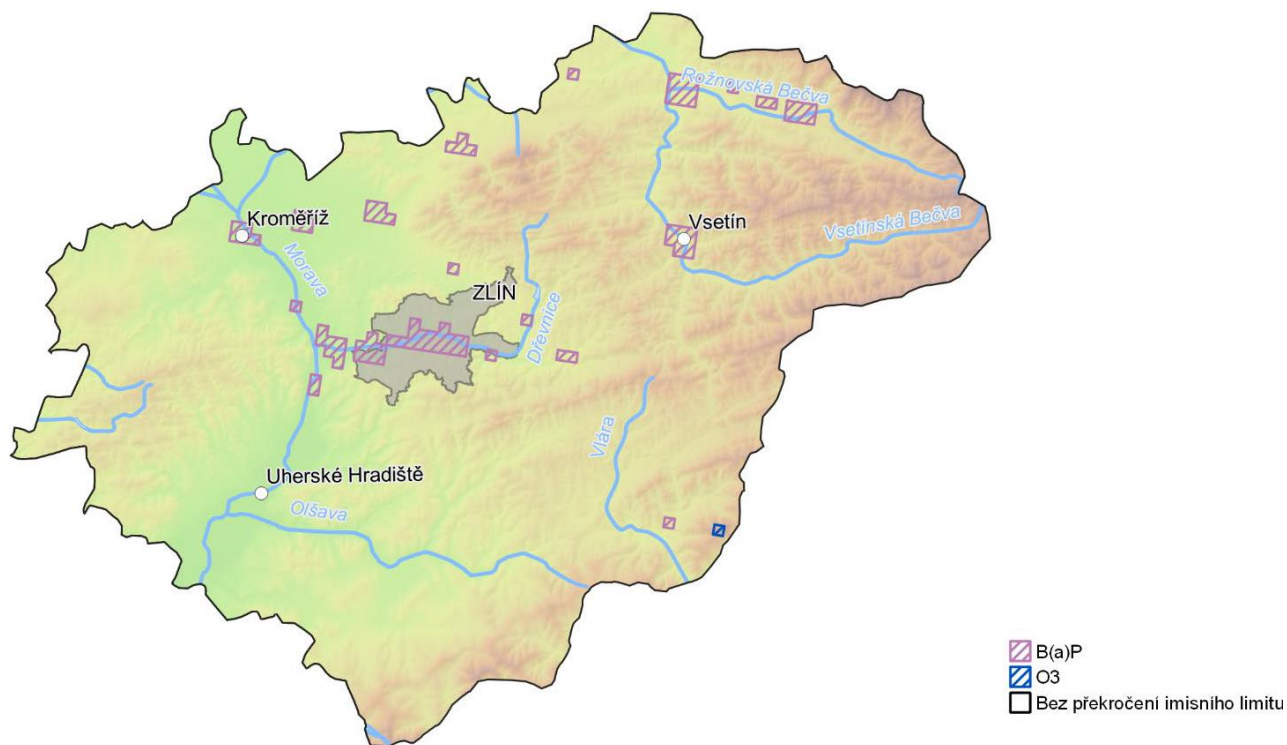
Ovzduší

Kvalita ovzduší ve Zlínském kraji je dlouhodobě ovlivněna zejména dálkovým přenosem znečištění z Moravskoslezského kraje (potažmo Polska), silniční dopravou, a také lokálními topeništi v kombinaci s aktuálními meteorologickými a rozptylovými podmínkami. Dalším faktorem zůstává existence velkých

zdrojů znečištění. Ačkoliv emise ze zdrojů znečišťujících látek v kraji mají z dlouhodobého hlediska klesající trend.

Z hlediska imisních limitů dochází dlouhodobě k překračování limitů u benzo(a)pyrenu, suspendovaných částic PM10 a u ozonu. Podíly území s překročenými imisními limity jsou velmi rozkolísané. V roce 2022 bylo vymezeno ve Zlínském kraji 2,1 % území (což odpovídá 26,2 % obyvatel kraje), kde došlo k překročení imisního limitu pro aspoň jednu znečišťující látku.

Obrázek 10: Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví, 2022

Zdroj: ČHMÚ, uvedeno ve Zprávě o životním prostředí ve Zlínském kraji 2022 (MŽP, CENIA)

Za účelem zlepšení kvality ovzduší bylo od roku 2015 do 23. 1. 2024 na území Zlínského kraje vyměněno za ekologičtější 6 340 zdrojů lokálního vytápění. Nejvíce výměn proběhlo v obvodech ORP Vsetín, Uherský Brod a Valašské Meziříčí.

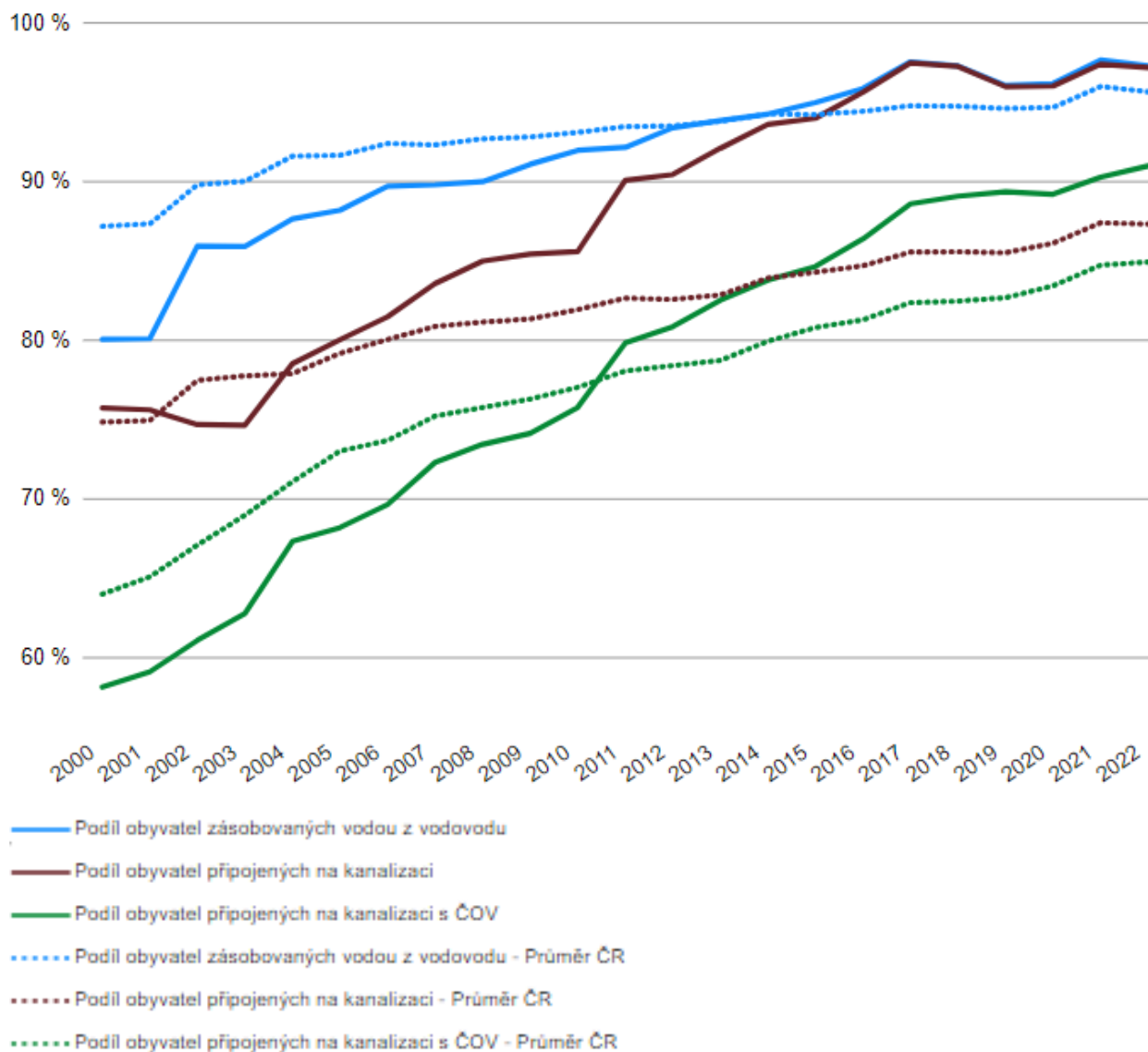
Za problém je možné označit velmi obtížně řešitelné pachové látky emitované průmyslovými i zemědělskými zdroji, které byly v území umístěny dříve, ale které v rámci rozvoje obcí nyní přímo sousedí s obytnou zástavbou.

Vodní hospodářství

Zlínský kraj je charakteristický vysokou mírou připojení na vodohospodářskou infrastrukturu. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu v roce 2022 činil 97,2 %. Ke kanalizaci bylo připojeno 97,1 % obyvatel a ke kanalizaci zakončené čistírnou odpadních vod (ČOV) je připojeno 90,9 % (3. místo mezi kraji ČR). V kraji je v provozu 122 ČOV.

Spotřeba vody v domácnostech je dlouhodobě pod průměrem ČR a v roce 2022 činila 77,2 litrů na obyvatele a den.

Graf 57: Podíl obyvatel připojených na vodohospodářskou infrastrukturu ve Zlínském kraji (%), 2000 – 2022

Zdroj: ČSÚ, uvedeno ve Zprávě o životním prostředí ve Zlínském kraji 2022 (MŽP, CENIA)

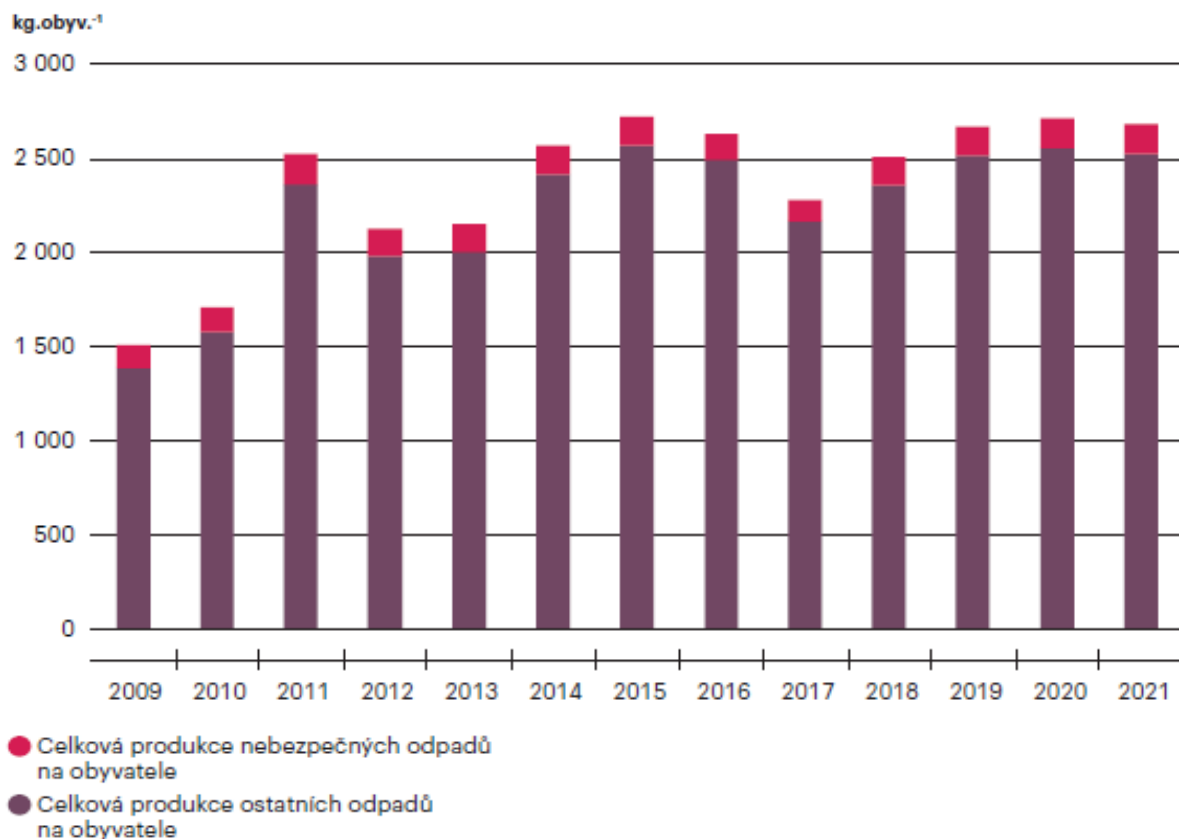
Z hlediska budoucího vývoje se jeví jako významné riziko sucha a poklesu zásob pitné vody. Přestože v letech 2020 – 21 v rámci mírného zlepšení klimatických podmínek u rovnoměrnosti výskytu srážek na území Zlínského kraje již nedocházelo k prohlubování deficitu z předchozích let u povrchových, tak i podzemních vod, stále však dochází u lokálních zdrojů vod kvůli odlesnění (z důvodu kůrovcové kalamity) k poklesům jejich vydatnosti. K zajištění dostatečných zásob pitné vody přispěje vybudování připravované vodní nádrže Vlachovice.

Odpady

Celková produkce odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji od roku 2009 i přes rozkolísaný vývoj roste a v roce 2021 dosáhla 2 687,5 kg na 1 obyvatele. Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele dosáhla v roce 2021 hodnoty 160 kg na jednoho obyvatele (viz publikace Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji 2021, CENIA (2022)). Příčinou zvyšování produkce nebezpečných odpadů jsou jednorázově vznikající odpady ze stavební činnosti, zejména pak znečištěná zemina z důvodu probíhajících sanačních prací.

Graf 58: Celková produkce odpadů na obyvatele, celková produkce ostatních a nebezpečných odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji, 2009 – 2021

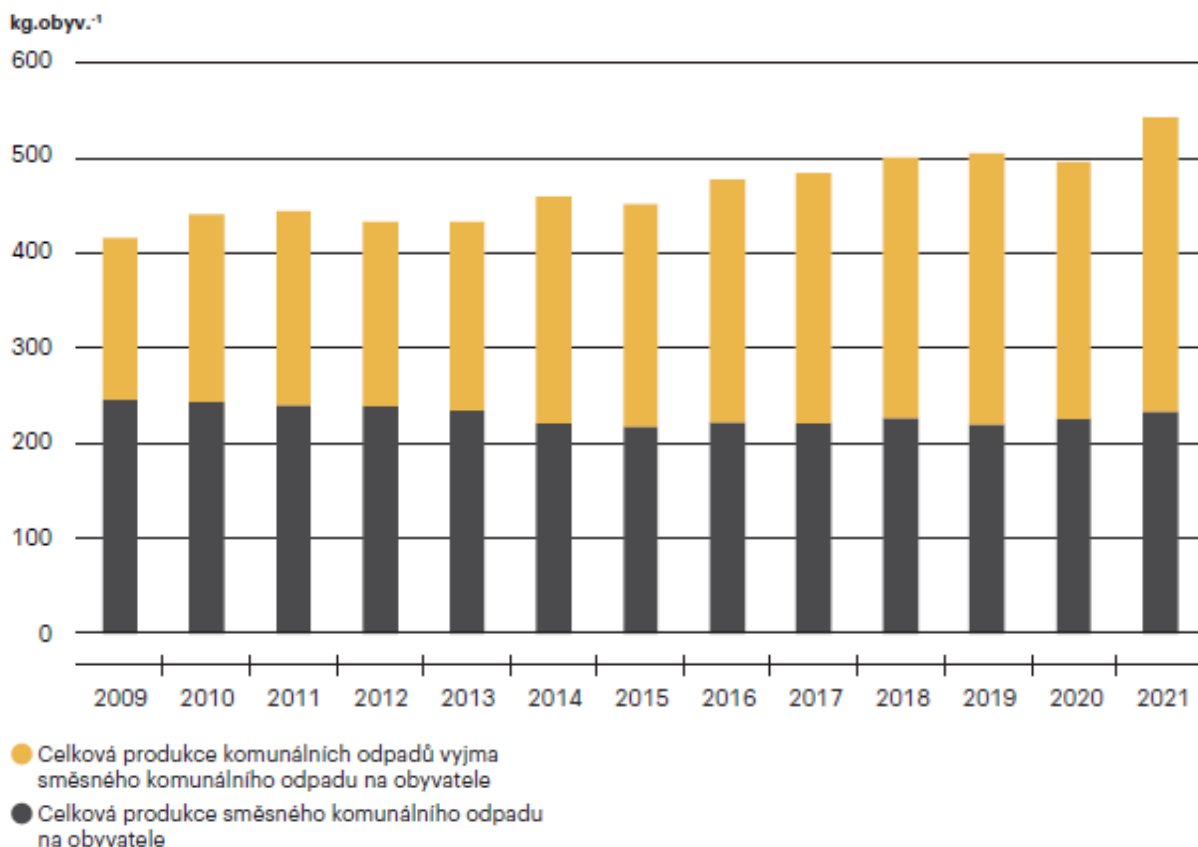

Zdroj: CENIA, ČSÚ

Celková produkce **komunálních odpadů na obyvatele** vzrostla v roce 2021 na 542,4kg na 1 obyvatele. Na rozdíl od celkové produkce komunálních odpadů produkce směšného komunálního odpadu na obyvatele z dlouhodobého hlediska kolísá a v roce 2021 dosáhla hodnoty 233,1 kg na 1 obyvatele.

Graf 59: Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele, celková produkce smíšeného komunálního odpadu na obyvatele ve Zlínském kraji, 2009 – 2021

Zdroj: CENIA, ČSÚ

Vývoj využívání odpadů ve Zlínském kraji vykazuje pozitivní trend, nicméně se zde ani v blízkém okolí nenachází dostatek kapacit k materiálovému využití odpadů, s výstupem výrobku. A pouze minimálně dochází k energetickému využívání odpadů. Za problematické je možno považovat zejména odpady z komunální sféry, biologicky rozložitelné odpady, odpady z kuchyní a stravoven a kaly z čistíren odpadních vod, které v budoucnu nebudou moci být pravděpodobně využívány na zemědělské půdě.

Zvýšené využívání odpadů ve Zlínském kraji vedlo k významnému snížení míry skládkování odpadů. Ve Zlínském kraji je v současnosti provozováno 7 skládek odpadů, z nichž ani jedna není skládkou odpadů nebezpečných. Největší zatížení skládek stále tvoří smíšený komunální odpad a odpad objemný, jejichž produkce je ukládána na skládkách z 97 %, tedy odpady s významným potenciálem jak z hlediska materiálového, tak i energetického využití.

Z hlediska třídění odpadů je výtěžnost ve Zlínském kraji velmi dobrá (proti průměru ČR) ve sběru kovů a lehce podprůměrná ve sběru papíru a plasty. Rezervy jsou ve sběru skla a nápojového kartonu (<https://zlinsky.trideni.cz>).

2.1.3. e) Rozvoj venkova, zemědělství a lesnictví

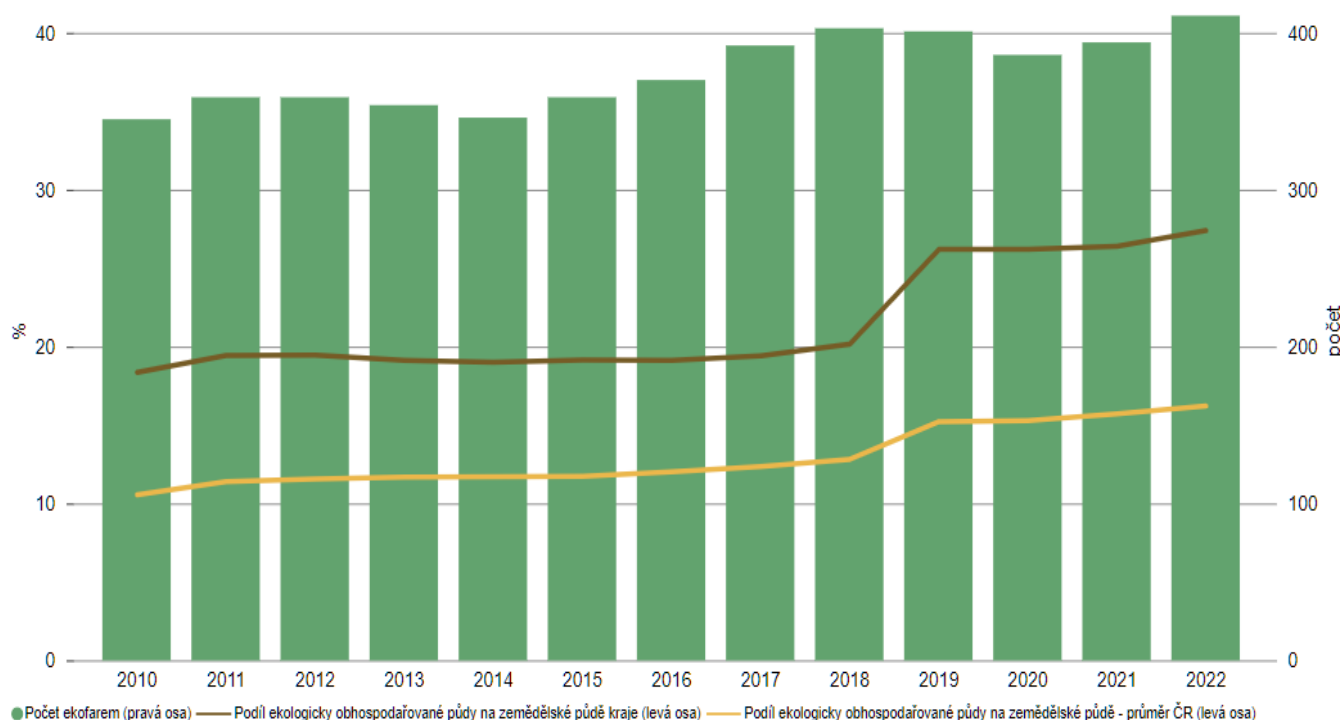
Zemědělství

Přestože zemědělské aktivity a zaměstnanost v zemědělství prošly vlnou útlumu, zůstane ve venkovském prostoru významná role zemědělství i nadále. Na venkově je žádoucí rostoucí míra diverzifikace ekonomických aktivit a je reálné očekávat rostoucí podíl mimozemědělských činností pro zachování společenské stability řady venkovských oblastí. Není stále dostatečně využíván daný potenciál místních přirozených zdrojů, především regionálně typických zemědělských aktivit a produktů. Klíčovou výzvou je tak zvýšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti zemědělství a trvale udržitelné využívání zemědělské půdy (zamezení snižování kvality půdy, včetně orientace na produkci biopotravin).

Zlínský kraj patří mezi kraje s významným zastoupením ekologického zemědělství. V roce 2022 zaujímala výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství 40,6 tis. ha, tj. 27,4 % celkové rozlohy zemědělské půdy kraje. Vysoký podíl ekologicky obhospodařované půdy je dán charakterem reliéfu kraje, který je zejména ve východní části hornatý a převažují zde trvalé travní porosty, na kterých je chován zejména masný skot a ovce. Dobře se rozvíjí také ekologické zelinářství a ovocnářství.

Počet ekofarem ve Zlínském kraji v roce 2022 dosáhl 411 z celkového počtu 5 050 ekofarem v ČR. Co se týče produkce biopotravin, v roce 2022 mělo ve Zlínském kraji evidováno sídlo 67 výrobců biopotravin z celkového počtu 990 výrobců v ČR.

Graf 60: Počet ekofarem ve Zlínském kraji a podíl půdy v ekologickém zemědělství, 2010 – 2022

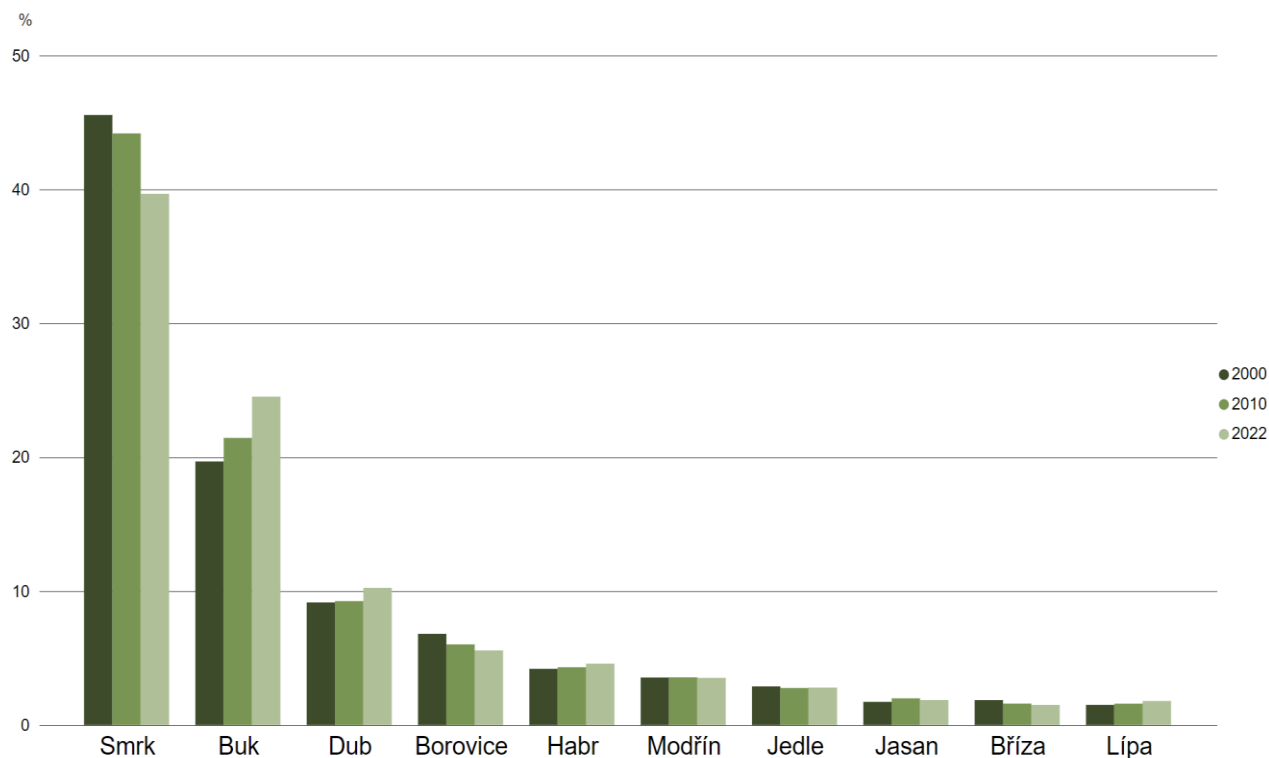
Zdroj: ÚZEI, uvedeno ve Zprávě o životním prostředí ve Zlínském kraji 2022 (MŽP, CENIA)

Lesnictví

Zlínský kraj byl v roce 2022 čtvrtým nejlesnatějším krajem v rámci ČR. Celková porostní plocha lesů ve Zlínském kraji činí 155,6 tis. ha, tj. 39,3 % z jeho celkové rozlohy. Největší podíl 87,5 % tvořily hospodářské lesy s primární produkční funkcí, následovaly lesy zvláštního určení s podílem 12,5 % a lesy ochranné s 0,1 % porostní plochy. Nejčastěji zastoupenou věkovou kategorií představovaly porosty ve věku 81 – 100 let, přičemž dochází především ke zvyšování zastoupení porostů ve věku 1 – 20 let a starších 101 let a úbytku porostů v kategoriích 41 – 60 a 81 – 100 let.

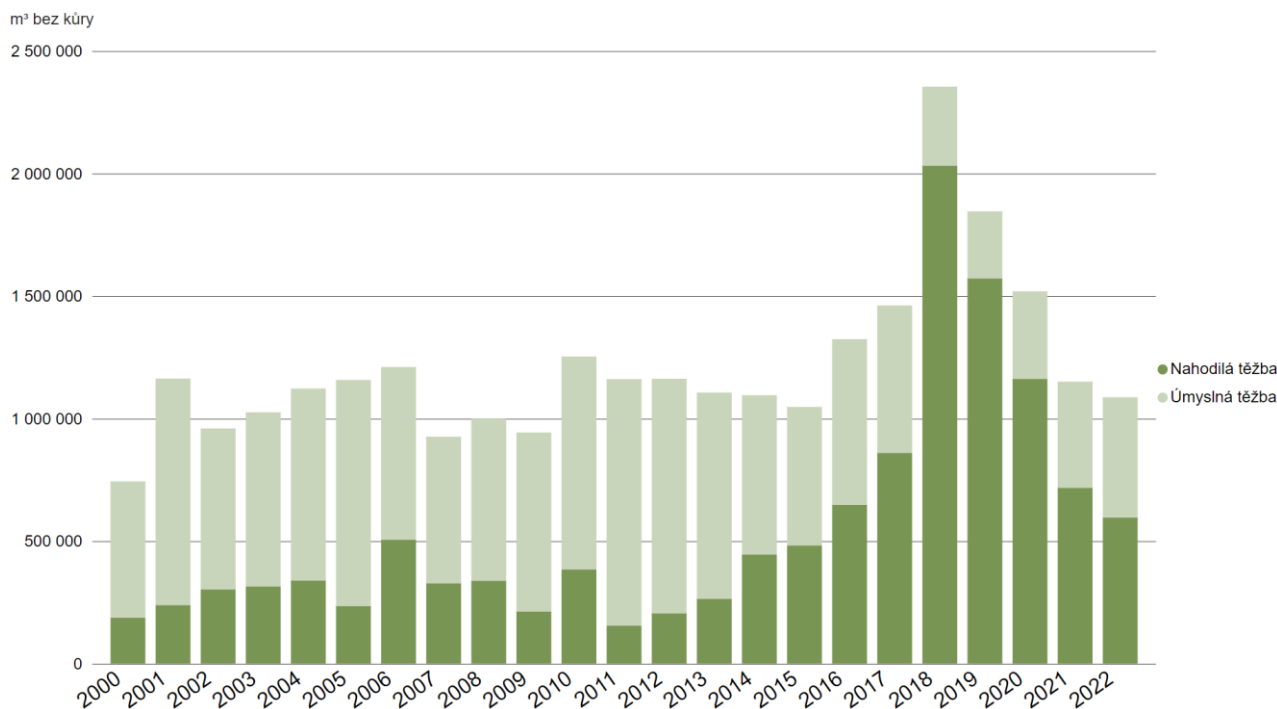
V kraji by měla být přirozeně zastoupena především listnatá společenstva, v roce 2022 však 50,8 % celkového lesního porostu tvořily jehličnany, především smrky (39,7 %) a borovice (5,6 %). Nejvíce zastoupenými listnáči byly buky s podílem 24,5 % a duby (10,2 %). Od roku 2000 je možné pozorovat trend postupného přibližování se doporučenému stavu, a to díky tomu, že nově zakládané porosty byly z 55 % tvořeny listnáči. Jehličnany zaujímaly 70 % vytěženého dřeva, což rovněž vedlo k posilování podílového zastoupení listnáčů.

Graf 61: Vývoj druhové skladby lesů (%) - 2000, 2010, 2022

Zdroj: ÚHUL, uvedeno ve Zprávě o životním prostředí ve Zlínském kraji 2022 (MŽP, CENIA)

V roce 2022 bylo ve Zlínském kraji vytěženo celkem 1 087,1 tis. m³ dřeva bez kůry. Významnou negativní událostí v lesnictví v posledních letech byla kůrovcová kalamita, která ve Zlínském kraji vyvrcholila v roce 2018. Těžba v roce 2022 se již dostává na úroveň blízkou hodnotám před kůrovcovou kalamitou. Dřeviny se však stále vyrovnávají s oslabením z předchozích let a většina těžby (54,9 %) byla tvořena těžbou nahodilou (nahodilá těžba dřeva zahrnuje údaje za nahodilé těžby a kalamity všeho druhu).

Graf 62: Objem úmyslné a nahodilé těžby dřeva (tis. m3 bez kůry), 2000 - 2022

Zdroj: ČSÚ, uvedeno ve Zprávě o životním prostředí ve Zlínském kraji 2022 (MŽP, CENIA)

Rozvoj venkova

Venkovské oblasti Zlínského kraje se oproti městům vyznačují nižší vybaveností technické a občanské infrastruktury. Zatímco v oblasti technické infrastruktury dochází postupně ke zlepšení stavu, v některých oblastech občanské infrastruktury dochází částečně ke zhoršení její dostupnosti.

Na konci roku 2022 se nacházelo na území Zlínského kraje 250 obcí (z celkového počtu 307), jejichž počet obyvatel byl nižší než 2 000 osob. V těchto nejmenších obcích žilo 30,4 % obyvatel kraje. Z dlouhodobého pohledu podíl obyvatel žijících v těchto obcích zvyšuje.

Celkově se zdá být život na venkově i nadále atraktivním pro obyvatele Zlínského kraje, přičemž lze předpokládat atraktivitu zejména „příměstského“ venkova v zázemí nejvýznamnějších sídel.

V SRZK 2030 je oblast rozvoje venkova řešena ve specifickém cíli 3.5, kde je sledován ukazatel podílu obyvatel žijících na venkově.

Tabulka 63: Základní ukazatel monitoringu SRZK 2030 – rozvoj venkova

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji, % z celorepublikové hodnoty)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U3.5.1	Vývoj podílu obyvatel venkova v % (bydlících v obcích do 2 tis. obyvatel)	29,9 (8., 6,2 %)	30,0 (8., 6,2 %)	30,1 (8., 6,2 %)	30,2 (8., 6,1 %)	30,4 (8., 6,1 %)	30,4 (8., 6,0 %)

Zdroj dat a komentář k ukazateli: data z www.czso.cz (Veřejná databáze ČSÚ). Jedná se o podíl obyvatel, bydlících v obcích do 2 000 obyvatel, na počtu všech obyvatel kraje (z důvodu zajištění korektního posouzení vývoje jsou zahrnuty obce do 2 000 obyvatel podle stavu k 31. 12. 2022). Podíl obyvatel žijících v obcích do 2 000 obyvatel se mírně zvyšuje a Zlínský kraj podle tohoto ukazatele dlouhodobě zaujímá 8. místo mezi kraji ČR.

Dalším sledovaným ukazatelem, který se vztahuje k rozvoji venkova a obecně vyváženému rozvoji území, je ukazatel pokrytí území kraje platnými územními plány obcí. Zlínský kraj se vyznačuje vysokou mírou pokrytí, což dokládá koncepční přístup samospráv k rozvoji jejich území.

Tabulka 64: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – územní plány obcí

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U2.5.1	Pokrytí území kraje územními plány obcí v %	98,9 (2.)	98,9 (2.)	98,9 (2.)	100 (1. - 2.)	100 (1. - 2.)	100 (1. - 2.)

Zdroj dat a komentář k ukazateli: data z www.uur.cz (Evidence územně plánovací činnosti – Ročenka 2022, str. 28). Jedná se o ukazatel, který vyjadřuje podíl obcí se schválenou územně plánovací dokumentací. Podíl pokrytí obcí patří ve Zlínském kraji dlouhodobě k nejvyšším mezi kraji, od roku 2020 dosahuje společně s Prahou 100 % (v Praze se však jedná pouze o 1 územní plán).

Důležitým územně plánovacím dokumentem Zlínského kraje jsou Zásady územního rozvoje Zlínského kraje, které nabyly účinnosti dne 23. 10. 2008. Poslední Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Zlínského kraje nabyly účinnosti dne 22. 3. 2022.

2.2 Naplňování pilířů a cílů SRZK 2009 – 2020

2.2.1 Zhodnocení naplnění indikativního finančního rámce SRZK 2030

SRZK 2030 z května 2020 obsahuje v kapitole 4.3 indikativní odhad finančních nákladů realizace, který je založen na velmi ambiciózním odhadu investiční potřeby Zlínského kraje. Nejde jen o investice Zlínského kraje jako instituce, ale o příspěvek k rozvoji regionu na úrovni veřejného sektoru, podnikatelského sektoru i občanské společnosti (neziskového sektoru).

Ačkoliv nelze komplexně vyčíslit veškeré investiční prostředky, které byly na území Zlínského kraje vynaloženy v jednotlivých letech implementace SRZK 2030, byly při průběžném vyhodnocení prvních let implementace (2020, 2021) sesbírány dostupné informace o finanční podpoře z prostředků EU, státu a kraje na území Zlínského kraje a ty byly tematicky přiřazeny k jednotlivým specifickým cílům SRZK 2030. Tento přehled identifikovaného naplnění každého specifického cíle a nositelů investic byl porovnán s indikativním finančním rámcem, který je vyčíslen v SRZK 2030 v souhrnné hodnotě 389,5 mld. Kč za období 11 let platnosti SRZK 2030. Jak již bylo uvedeno výše, indikativní finanční rámec je velmi ambiciózní plán, který počítá s řešením všech identifikovaných potřeb ve Zlínském kraji a zapojením finančních prostředků z různých zdrojů, uvedených v následující tabulce. Pokud by měl být naplněn na 100 %, muselo by při předpokladu rovnoměrného financování rozvojových projektů v jednotlivých letech 2020 – 2030 být z různých prostředků v každém roce investováno cca 35,35 mld. Kč. Celkové skutečné identifikované finanční čerpání v rámci specifických cílů napříč zdroji a aktéry v roce 2021 však činilo pouze 16,04 mld. Kč. Indikativní finanční plán je tedy ve druhém roce realizace SRZK 2030, tedy v roce 2021, naplněn přibližně na 45 %. Oproti předchozímu roku 2020 se jedná o nárůst o cca 4 mld. identifikovaných prostředků. Kumulativně za roky 2020 – 2021 je indikativní finanční plán plněn přibližně na 40 %.

Tabulka 65 – Plnění indikativního finančního plánu SRZK 2030 v letech 2020 – 2021

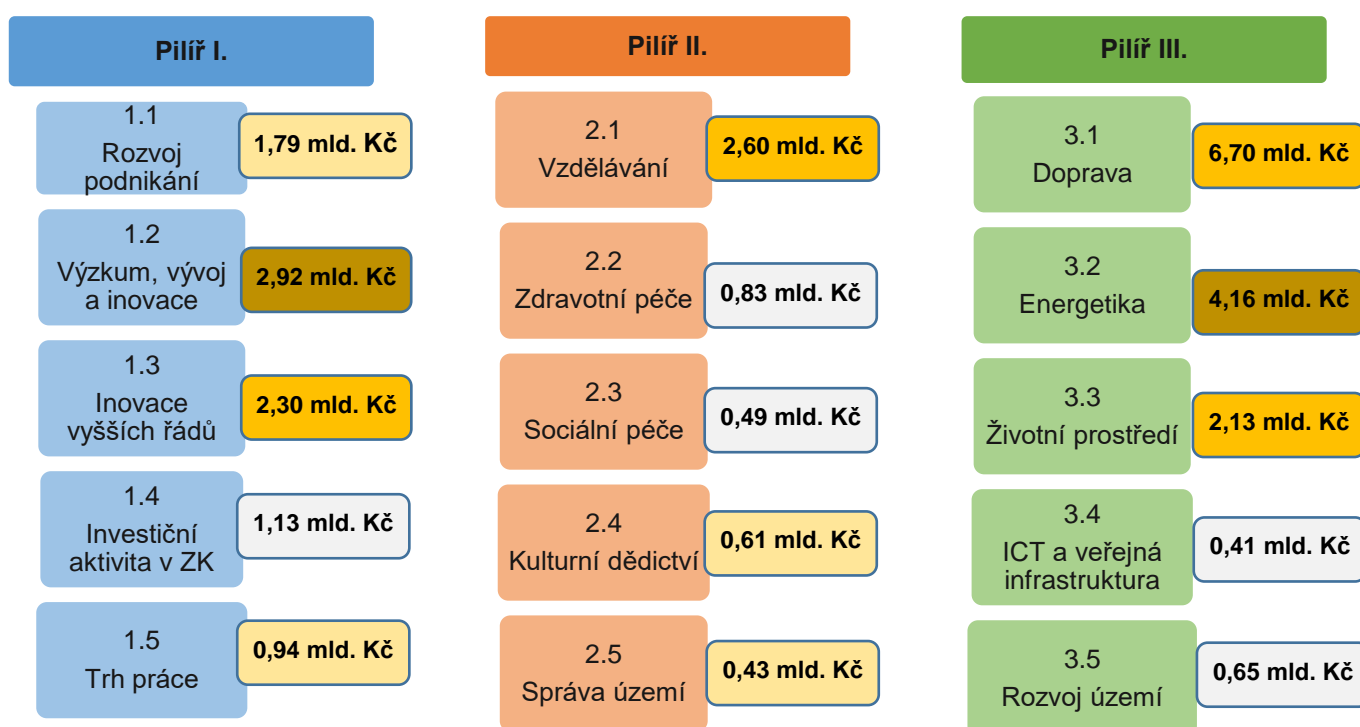
Předpokládaný zdroj financování	soukr.	stát	kraj + obce	EU	celkem
Indikativní finanční rámec 2020 – 30 (v mld. Kč)	148,9	87,7	60,4	91,8	389,5
Potřebná částka za každý rok realizace (mld. Kč, při předpokladu rovnoměrného plnění plánu v každém roce)	13,54	7,97	5,49	8,35	35,35
Skutečné identifikované výdaje 2020 (mld. Kč)	2,61	3,68	1,04	4,72	12,04
% naplnění indikativního finančního rámce v roce 2020	19 %	46 %	19 %	57 %	34 %
Skutečné identifikované výdaje 2021 (mld. Kč)	3,53	4,2	1,22	7,09	16,04
% naplnění indikativního finančního rámce v roce 2021	26 %	53 %	22 %	85 %	45 %
% naplnění indikativního finančního rámce souhrnně za roky 2020 – 2021	23 %	49 %	21 %	71 %	40 %

Zdroj: SRZK 2030, vlastní výpočet na základě databází popsanych v poznámce pod čarou níže

Mnohem důležitější než tento samotný podíl (z velmi ambiciózního plánu) bude v dalších letech sledovat jeho vývoj v čase, tedy zda se bude dařit výdaje na rozvojové aktivity a procenta naplnění plánu udržet anebo ideálně navyšovat. Velkou roli budou hrát zejména prostředky EU směřující do Zlínského kraje, které jsou však z větší části tematicky zacíleny jen na některé oblasti.

Přehled o výši celkového identifikovaného finančního čerpání u jednotlivých specifických cílů SRZK 2030 za roky 2020 a 2021 uvádí obrázek níže¹⁹. Pro větší přehlednost byly použity zkrácené názvy jednotlivých specifických cílů. Je patrné, že nejvíce jsou z identifikovaných zdrojů plněny cíle týkající se výzkumu, vývoje a inovací a energetiky. To je dáno zejména významnou alokací prostředků EU do těchto oblastí. U těch cílů, kde je skutečné identifikované plnění v letech 2020 – 21 výrazně nižší než předpoklad, jde většinou o kombinaci menších možností dotačního financování ze zdrojů EU, skutečné projektové připravenosti území Zlínského kraje k využití prostředků EU, státu či kraje a také ambiciózního nastavení indikativního finančního rámce SRZK 2030. Jsou zde oblasti (např. zdravotnictví, sociální oblast, doprava, ICT), kde lze v budoucích letech očekávat výrazně zvýšenou investiční aktivitu oproti hodnoceným rokům 2020-21. Zároveň jsou zde oblasti, které dlouhodobě patří mezi slabší v rámci ČR (např. investiční aktivita podnikatelů) a je třeba hledat podpůrné nástroje, které tento stav dokáží do budoucna změnit.

Obrázek 11: Přehled o skutečné výši identifikovaných investic v rámci specifických cílů napříč zdroji a aktéry za roky 2020 - 2021

Skutečné plnění předpokládaného objemu finančního rámce v %:

Zdroj: Vlastní návrh

¹⁹ Do přehledu skutečného celkového finančního čerpání v rámci specifických cílů napříč zdroji a aktéry za roky 2020 a 2021 byly zahrnuty mj. finanční alokace projektů, které jsou realizovány krajem a jeho organizacemi z prostředků rozpočtu Zlínského kraje, dále alokace všech identifikovaných projektů na území Zlínského kraje ze systému MS2014+, z databáze Starfos (pouze dotační projekty TAČR a MPO), z databáze CORDIS (projekty z programu Horizon), z databáze projektů OP ČR-SR (pouze dotace EU a podíl žadatele), z databáze CEDR (projekty financované prostřednictvím národních dotačních titulů), SFDI a investičních pobídek Czechinvest.

2.2.2 Celkový rozbor aktivit zpracovaných Plánů rozvoje vzhledem k pilířům a cílům SRZK 2009-2020

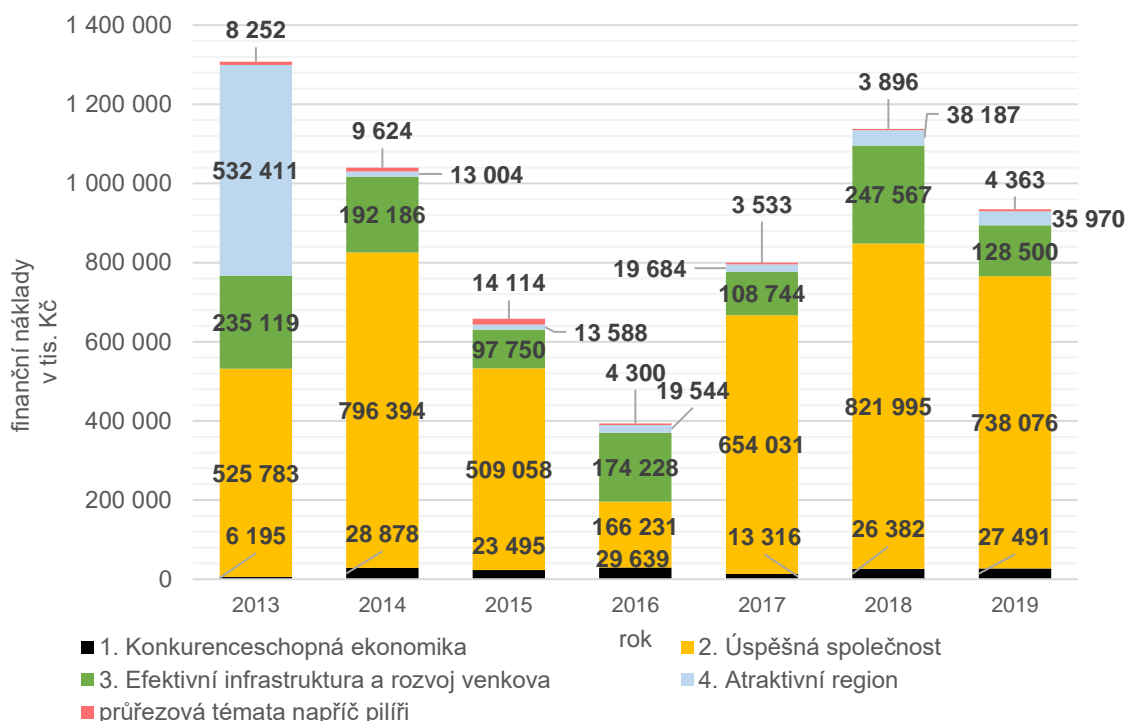
Plány rozvoje jsou důležitým nástrojem implementace a jsou jedním z podkladů pro hodnocení naplňování SRZK. V rámci přijetí SRZK 2030 došlo, kromě změny struktury pilířů a specifických cílů i k aktualizaci způsobu implementace a monitoringu jejího naplňování. Oproti dříve jednoletým Plánům rozvoje, jsou od roku 2020 tyto dokumenty konstruovány jako dvouleté. Základní stavební jednotkou zůstávají aktivity rozvojového charakteru.

Plány rozvoje SRZK 2009 – 2020 – vývoj výše a struktury alokací v období 2013 - 2019

Níže uvedený Graf 63 ukazuje vývoj výše a struktury alokací Plánů rozvoje na rozvojové aktivity rozdělené do pilířů SRZK 2009 – 2020 od roku 2013 do roku 2019.

Z uvedeného grafu je patrný postupný pokles finančních prostředků vynakládaných na plánované rozvojové investiční a neinvestiční aktivity Zlínského kraje, který se zastavil až po roce 2016. Tento poměrně výrazný pokles finančních prostředků alokovaných prakticky ve všech oblastech podpory úzce souvisí s dokončením realizace významných investičních projektů, které byly z velké části spolufinancované ze strukturálních fondů EU. V letech 2013 - 2015 bylo dokončeno několik významných projektů např. z oblasti podpory kultury, cestovního ruchu, e-Governmentu, sociálních a zdravotních služeb či podpory podnikatelské infrastruktury (SPZ Holešov). V roce 2018 překročila plánovaná alokace Plánu rozvoje hodnotu 1,1 mld. Kč. Pro rok 2019 celková alokace plánu rozvoje mírně poklesla na 934,400 mil. Kč.

Graf 63: Finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2013 – 2019 v členění dle pilířů SRZK 2009 – 2020

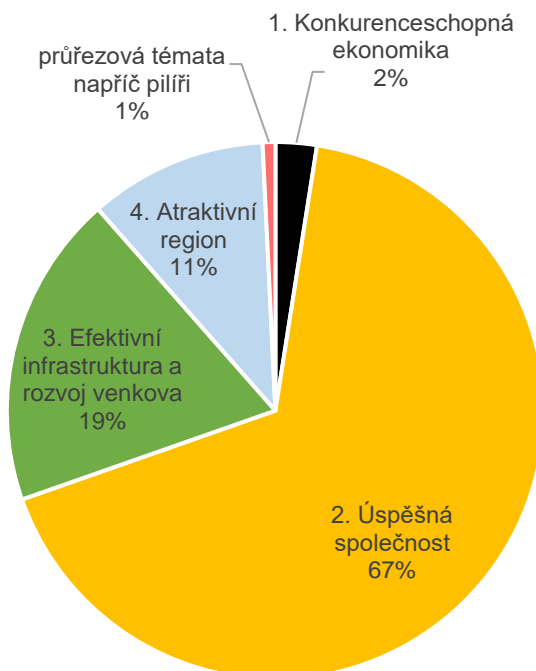

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2013 – 2019

Nejvyšší, přibližně dvou třetinový, podíl alokace finančních prostředků spadá ve sledovaném období pod pilíř 2. Úspěšná společnost. K pilíři 3. Efektivní infrastruktura a rozvoj venkova bylo přiřazeno

19 % alokace finančních prostředků. Zbývající čtvrtina aktivit je pak rozdělena mezi zbývající dva pilíře a průřezové aktivity, přičemž výraznou část podílu pilíře 4. Atraktivní region tvoří projekty realizované v roce 2013.

Graf 64: Podíl finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2013 – 2019 v členění dle pilířů SRZK 2009 – 2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2013 – 2019

Celkově za sledované období 2013 až 2019 bylo v rámci Plánů rozvoje navrženo k realizaci 562 aktivit v celkovém objemu 6,272 mld. Kč.

Z dlouhodobého pohledu můžeme konstatovat, že počet aktivit zařazených do Plánů rozvoje se pohybuje v rozmezí 70 – 95 aktivit, s výjimkou roku 2016, kdy došlo k výraznému snížení počtu projektů vzhledem k ukončení programového období 2007 až 2014 a pozdějšímu vyhlášení výzev v rámci programového období 2014 až 2020.

Plány rozvoje SRZK 2030 – vývoj výše a struktury alokací v období 2020 - 2023

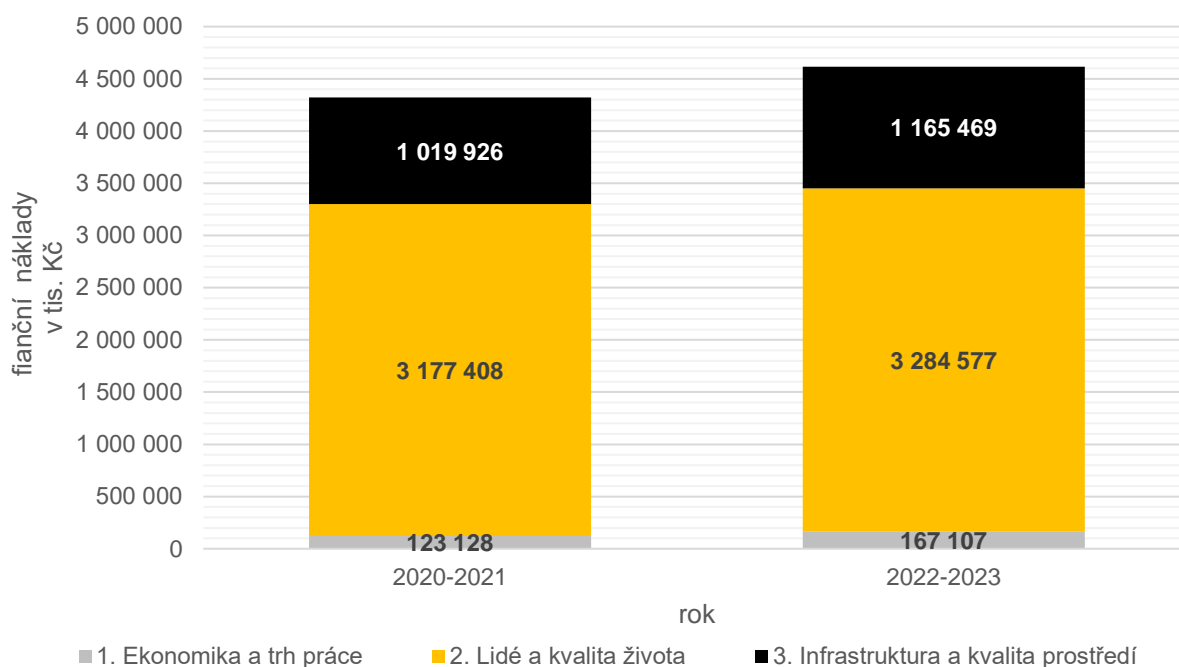
SRZK 2030 přinesla nový systém práce s plány rozvoje, které mají dvouletou periodu. Níže uvedený graf ukazuje vývoj výše a struktury alokací Plánů rozvoje, které jsou rozdělené do pilířů SRZK 2030 od roku 2020 do roku 2023. Toto období je rozděleno do dvou dvouletých plánů rozvoje

Pro roky 2020 - 2021 Plán rozvoje obsahoval celkem 142 rozvojových aktivit Zlínského kraje a jím zřízených nebo založených organizací. Jejich celková alokace pro rok 2020 činila 1,695 mld. Kč, přičemž 64 % (tj. 1,081 mld. Kč) této alokace směřovalo na podporu aktivit v oblasti pilíře 2. Lidé a kvalita života. Pro rok 2021 se jednalo o 2,626 mld. Kč, kdy 80 % (tj. 2,096 mld. Kč) alokace opět směřovalo na podporu aktivit v oblasti pilíře 2. Lidé a kvalita života.

Pro roky 2022 - 2023 Plán rozvoje obsahoval celkem 119 rozvojových aktivit Zlínského kraje a jím zřízených nebo založených organizací. Jejich celková alokace pro rok 2022 činila 1,863 mld. Kč, kdy 60 % (tj. 1,112 mld. Kč) této alokace směřovalo na podporu aktivit v oblasti pilíře 2. Lidé a kvalita života. Pro rok 2023 se jednalo téměř o 2,754 mld. Kč, kdy 79 % (tj. 2,172 mld. Kč) alokace opět směřovala na podporu aktivit v oblasti pilíře 2. Lidé a kvalita života.

Tento **2. pilíř tvoří dlouhodobě nejvýznamnější část Plánu rozvoje** z pohledu alokace finančních prostředků, zaujímá přibližně 72 % celkové alokace, a byl také naplněn nejvyšším počtem rozvojových aktivit. Jedná se především o aktivity z oblasti zdravotnictví, školství a sociálních věcí. Řádově menší podíl prostředků pak směřuje do oblasti kultury a efektivní správy území.

Graf 65: Finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2020 – 2023 v členění dle pilířů SRZK 2030

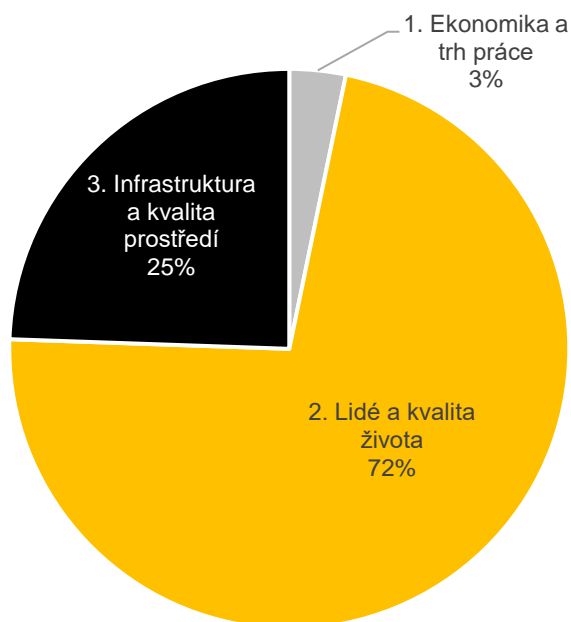

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2020 – 2021 a 2022 – 2023

Co se týče zbývajících pilířů, je Pilíř 1. Ekonomika a trh práce zaměřen především na podporu ekonomického rozvoje, podnikatelského prostředí, infrastruktury pro podnikání, výzkumu a vývoje, trhu práce a zahrnuje v sobě i aktivity na podporu cestovního ruchu. Tyto aktivity představují přibližně 3 % alokace ve sledovaném období 2020 - 2023. Pilíř 3. Infrastruktura a kvalita prostředí nese aktivity v oblasti dopravy²⁰, významné jsou také aktivity přispívající ke zlepšování stavu ovzduší, v oblasti energetické efektivity a úspor, nebo aktivity na podporu vyváženého rozvoje území kraje (zejména venkova). Tyto aktivity z dlouhodobého pohledu představují přibližně okolo 25 % alokace.

²⁰ Z hlediska finančního objemu je nejvýznamnější položkou v oblasti dopravy aktivita „A116 ŘSZK - Investice do silnic II. a III. třídy (Rozpočet ZK)“. Jedná se o prostředky z rozpočtu Zlínského kraje, které jsou použity jak na vybrané aktivity financované z rozpočtu Zlínského kraje, tak na kofinancování aktivit podpořených v rámci SFDI a IROP (v letech 2020 a 2021 se jedná až o cca 600 mil. Kč z těchto dvou dotačních titulů). Konkrétní aktivity (projekty) jsou vybírány na základě jejich připravenosti, technického stavu předmětných komunikací a parametrů výzev v rámci uvedených dotačních titulů. Tyto aktivity vychází z Plánu přípravy investičních akcí Ředitelství silnic Zlínského kraje.

Graf 66: Podíl finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2020 – 2023 v členění dle pilířů SRZK 2030

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2020 – 2021 a 2022 – 2023

Tabulka na následující straně podává přehled o počtu aktivit Plánů rozvoje v letech 2020 - 2023 přiřazených pod jednotlivé pilíře a cíle SRZK 2030, včetně jejich finanční alokace pro daný rok²¹.

Nejvýznamnější objem alokovaných prostředků v tomto období má směřovat do specifického cíle 2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotnických zařízení.

Celková alokace všech definovaných rozvojových aktivit pro období 2020 – 2023 je 8,938 mld. Kč. Tuto celkovou částku tvoří z velké části několik významných rozvojových aktivit dlouhodobějšího charakteru, které jsou ve většině případů součástí 2. pilíře. Jejich realizace byla v období let 2020 – 2023 zahájena, ale často toto období přesahuje. Mezi nejvýznamnější aktivity patří zejména infrastrukturní projekty z oblasti zdravotnictví, sociálních služeb, školství, dopravy nebo životního prostředí.

²¹ U víceletých projektů byla do celkové alokace daného roku započítána pouze ta část alokace určená na příslušný rok.

Tabulka 66: Alokace finančních prostředků aktivit zařazených do Plánů rozvoje v letech 2020 – 2023 podle pilířů a cílů definovaných ve SRZK 2030

Pilíř	Specifický cíl SRZK 2030	Plán rozvoje 2020 - 2021			Plán rozvoje 2022 - 2023			Celkem za období 2020 - 2023	
		Počet aktivit	Předpokládané náklady (v tis. Kč)		Počet aktivit	Předpokládané náklady (v tis. Kč)		Počet aktivit	Finanční náklady v tis. Kč
			2020	2021		2022	2023		
1 Ekonomika a trh práce	1.1 Přispívat k udržitelnému rozvoji podnikání v regionu	10	17 040	16 240	8	20 020	13 920	18	67 220
	1.2 Rozvíjet spolupráci v oblasti výzkumu, vývoje, inovací a lidských zdrojů	2	8 854	4 100	3	8 314	4 100	5	25 368
	1.3 Posilovat specializaci a inovace vyšších řádů v souladu s novými globálními trendy	1	8 176	9 369	1	8 014	60	2	25619
	1.4 Motivovat k investiční aktivitě ve Zlínském kraji	1	23 600	23 600	3	44 942	45 532	4	137 674
	1.5 Podporovat udržitelný vývoj na trhu práce	3	6 799	5 350	4	16 655	5 550	7	34 354
	CELKEM za pilíř	17	64 469	58 659	19	97 945	69 162	36	290 235
	2 Lidé a kvalita života	2.1 Zvyšovat kvalitu vzdělanosti a optimalizovat vzdělávací systém	16	315 735	138 839	15	208 290	60 898	31
2.2 Zvyšovat kvalitu zdravotní péče a optimalizovat síť zdravotnických zařízení		8	274 626	1 430 062	11	596 119	1 868 406	19	4 169 213
2.3 Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování		27	191 171	172 771	19	194 083	166 720	46	724 745
2.4 Zajistit ochranu a rozvoj kulturního dědictví a zvýšit roli kulturních institucí v regionu		22	260 500	315 935	16	76 559	46 885	38	699 879
2.5 Rozvíjet efektivní správu území a občanskou společnost		13	39 305	38 464	11	37 317	29 300	24	144 386
CELKEM za pilíř		86	1 081 337	2 096 071	72	1 112 368	2 172 209	158	6 461 985
3 Infrastruktura a kvalita prostředí		3.1 Rozvíjet dopravní infrastrukturu a optimalizovat dopravní obslužnost v regionu	13	225 400	208 700	6	432 446	349 335	19
	3.2 Rozvíjet a přizpůsobit energetický systém kraje	5	31 477	21 150	3	10 672	4 900	8	68 199
	3.3 Chránit a udržovat životní prostředí	11	235 316	78 836	7	39 883	31 056	18	385 091
	3.4 Rozvíjet ICT a řádně spravovat veřejnou infrastrukturu kraje	5	8 287	129 700	7	109 541	99 855	12	347 383
	3.5 Zajistit vyvážený rozvoj území	5	48 440	32 620	5	60 081	27 700	10	168 841
	CELKEM za pilíř	39	548 920	471 006	28	652 623	512 846	67	2 185 395
CELKEM ZA VŠECHNY PILÍŘE	142	1 694 726	2 625 736	119	1 862 937	2 754 217	261	8 937 616	

Zdroj: vlastní zpracování na základě Plánů rozvoje Zlínského kraje 2020 – 2021 a 2022 – 2023

2.2.3 Skutečné čerpání výdajů dle jednotlivých sektorů a fondů Zlínského kraje

Kromě výše uvedených rozvojových aktivit, které jsou identifikovány v plánech rozvoje, Zlínský kraj vykonává a financuje řadu dalších aktivit, včetně objemově nejvýznamnějších transferů a provozních dotací. Tabulka níže doplňuje celkový pohled na financování aktivit realizovaných Zlínským krajem a podává přehled skutečného čerpání výdajů na aktivity podle jednotlivých sektorů, které vychází z analýzy závěrečných účtů Zlínského kraje z let 2017 až 2021. Tyto aktivity jsou buďto realizovány samotnými věcně příslušnými odbory KÚZK, případně se jedná o financování činností příspěvkových organizací kraje, nebo dalších subjektů, které výkon těchto aktivit zajišťují.

Tabulka 67: Přehled skutečného čerpání výdajů dle jednotlivých sektorů a fondů Zlínského kraje v letech 2017 – 2021, v tis. Kč

Sektory	2017		2018		2019		2020		2021	
	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace	celkem	z toho transfery a dotace
Doprava	1 637 415	842 264	1 627 118	815 391	1 639 552	798 026	2 027 673	824 749	2 546 580	1 026 540
Kultura a památková péče	161 515	161 515	176 692	176 692	188 925	188 925	203 878	203 877	212 111	212 103
Sociální věci	809 923	809 837	1 056 549	1 056 549	1 200 179	1 200 179	1 466 821	1 465 780	1 744 853	1 744 180
Strategický rozvoj	15 510	2 079	3 669	1 200	1 364	720	1 449	0	1 780	10
Školství, mládež a sport	6 054 227	6 052 005	6 758 320	6 756 773	7 944 642	7 942 201	9 139 361	9 138 229	10 034 144	10 034 144
Zdravotnictví	258 397	239 456	243 600	242 632	265 264	262 790	349 841	346 507	319 357	311 119
Životní prostředí	6 934	1 972	5 880	886	7 347	876	84 738	885	8 841	969
SPZ Holešov	11 363	-	33 424	-	8 704	-	6 973	-	8 031	-
Fond ZK	583 837	-	1 185 707	-	1 072 973	-	893 018	-	898 972	-
Celkem	9 539 121	8 109 128	11 090 959	9 050 123	12 328 950	10 393 717	14 173 752	11 980 027	15 774 669	13 329 065

Zdroj: Závěrečné účty Zlínského kraje 2017 – 2021

Rozdělení do sektorů odpovídá tematickému zaměření jednotlivých odborů Krajského úřadu Zlínského kraje.

Do celkového hodnocení z pohledu finančních toků ve sledovaném období vstupuje Fond ZK. Fond představuje účelové vymezení finančních prostředků, které plynou prostřednictvím krajského rozpočtu do rozvojových projektů, spolufinancovaných z EU či jiných zdrojů. Rovněž sem náleží programová a účelová podpora na realizaci projektů, akcí nebo aktivit zejména mimořádně významného a regionálního charakteru, které směřují k dosažení cílů SRZK 2020 a sektorových koncepcí.

2.3 Vyhodnocení využívání evropských a národních dotací ve Zlínském kraji

Již od vstupu ČR do EU jsou jedním z klíčových nástrojů rozvoje regionů České republiky fondy EU poskytované v rámci kohezní politiky (politiky soudržnosti) Evropské unie. Objem celkových alokovaných finančních prostředků kohezní politiky do značné míry marginalizoval národní dotace, ale i jiné finanční nástroje zaměřené na rozvoj regionů.

Tematicky kohezní politika pokrývá významnou část oblastí definovaných v SRZK 2030. V návaznosti na tuto skutečnost se nabízí otázky, jaké je postavení Zlínského kraje v rámci čerpání finančních prostředků kohezní politiky Evropské unie, ale i ve využití dalších dotačních nástrojů v kontextu obsahu SRZK 2030.

Tato kapitola reflektuje uvedené otázky prostřednictvím analýzy schválených projektů podpořených z evropských a národních dotačních prostředků, a to v rámci dvou dílčích oblastí:

- zhodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v rámci finanční alokace vybraných operačních programů, které průřezově pokrývají témata cílů SRZK 2030,
- zhodnocení vnitřních disparit Zlínského kraje na úrovni správních obvodů ORP vzhledem k celkové finanční alokaci vybraných operačních programů, ale i národních dotačních programů a krajských dotací do území, které průřezově pokrývají témata cílů SRZK 2030.

Kapitola byla zpracována zejména s využitím detailních dat o projektech z různých databází poskytovatelů dotací. Tou nejdůležitější je databáze, kterou Ministerstvo pro místní rozvoj generuje ze systému MS2014+²² a pravidelně měsíčně poskytuje sekretariátům Regionální stálé konference (RSK) jednotlivých krajů. Na základě nich byla zpracována a na jednání RSK schválena Analýza využití fondů EU na území Zlínského kraje k 31. 12. 2022²³. Klíčové závěry z této analýzy, ale i další doplňující informace o aktuálním čerpání strukturálních fondů EU ve Zlínském kraji jsou obsahem této kapitoly.

Pro dílčí části jsou využity také další databáze poskytovaných dotací, uvedené u jednotlivých dat a jejich komentářů v podkapitolách níže.

2.3.1 Zhodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků EU v období 2014 – 2020

První dílčí oblast naší analýzy se zaměřuje na zhodnocení postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky, a to v kontextu srovnání s dalšími kraji České republiky. Za tímto účelem byly analyzovány projekty operačních programů, které využívají systém MS2014+. Jednotlivé analyzované operační programy včetně přehledu podporovaných témat jsou zachyceny v tabulce níže.

V analýze se nezabýváme operačními programy Technická pomoc, OP Potravinové a materiální pomoci, které jsou bez vazby na SRZK 2030 anebo nemají rozvojový dopad do území jednotlivých krajů.

Do analýzy mezikrajského postavení Zlínského kraje dále nevstupují programy: Program rozvoje venkova a programy přeshraniční spolupráce, které kromě OP ČR – Polsko nejsou monitorovány centrálním monitorovacím systémem MS2014+ a tedy ve vstupním zdroji dat nejsou informace o projektech obsaženy.

²² MS2014+ je systém pro vyplňování a podávání elektronické žádosti o podporu projektu ze strukturálních fondů Evropského společenství a Národních zdrojů v programovém období 2014 až 2020.

²³ Dokument Analýza využití fondů EU na území Zlínského kraje k 31. 12. 2022 je k dispozici na <https://www.rsk-zk.cz/kopie-z-zakladni-dokumenty-rsk/>.

Tabulka 68: Operační programy 2014 – 2020 využité pro analýzu mezikrajského srovnání

Operační programy 2014 – 2020	Podporovaná témata
Integrovaný regionální operační program (IROP)	Regionální dopravní infrastruktura, veřejné služby, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, informačních technologií ve veřejné správě, podpora regionálního kulturního dědictví.
Operační program Doprava (OPD)	Železniční, silniční a říční doprava - infrastruktura celostátního významu.
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OPPIK)	Rozvoj podnikatelského prostředí a inovačního potenciálu, spolupráce s výzkumně-vývojovými institucemi, energetika, ICT.
Operační program Praha – pól růstu ČR (OPPPR)	Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, udržitelná mobilita a energetické úspory, podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě, vzdělání a vzdělanost a podpora zaměstnanosti.
Operační program Rybářství (OPR)	Udržitelná a konkurenceschopná akvakultura založená na inovacích, konkurenceschopnosti, znalostech a účinnějším využití zdrojů, rozvoj udržitelného chovu ryb v ČR a zajištění rovnoměrných dodávek sladkovodních ryb během roku na domácí trh včetně rozvoje mimoprodukčních funkcí rybníků.
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OPVVV)	Podpora vysokých škol a výzkumných institucí, podpora počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání.
Operační program Zaměstnanost (OPZ)	Podpora aktivní politiky na trhu práce, začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti a zvyšování kvality veřejné správy.
Operační program Životní prostředí (OPŽP)	Zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, odpadové hospodářství, podpora OZE.

Zdroj: www.dotaceeu.cz

Hodnocení bylo provedeno jak z pohledu absolutní výše dotace EU, tak z pohledu dotace na obyvatele. Územní dopad byl hodnocen z pohledu místa realizace, jelikož předmětem analýzy je dopad realizovaných akcí na rozvoj Zlínského kraje a sledování výše podpory z pohledu sídla žadatele by mohlo být zavádějící. Zde je třeba zmínit, že jsou analyzovány i projekty s místem realizace ve více krajích (i všech 14 krajů). V tomto případě jsou finanční prostředky těchto projektů poměrně rozpočítány mezi všechny kraje, které jsou identifikovány jako kraj realizace.

Hodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky je založeno na 105.965 projektech v rámci analyzovaných operačních programů, o celkové finanční alokaci prostředků Evropské unie ve výši 952,7 mld. Kč. Základní přehled o počtu projektů a dotace poskytnuté do území jednotlivých krajů dává tabulka níže.

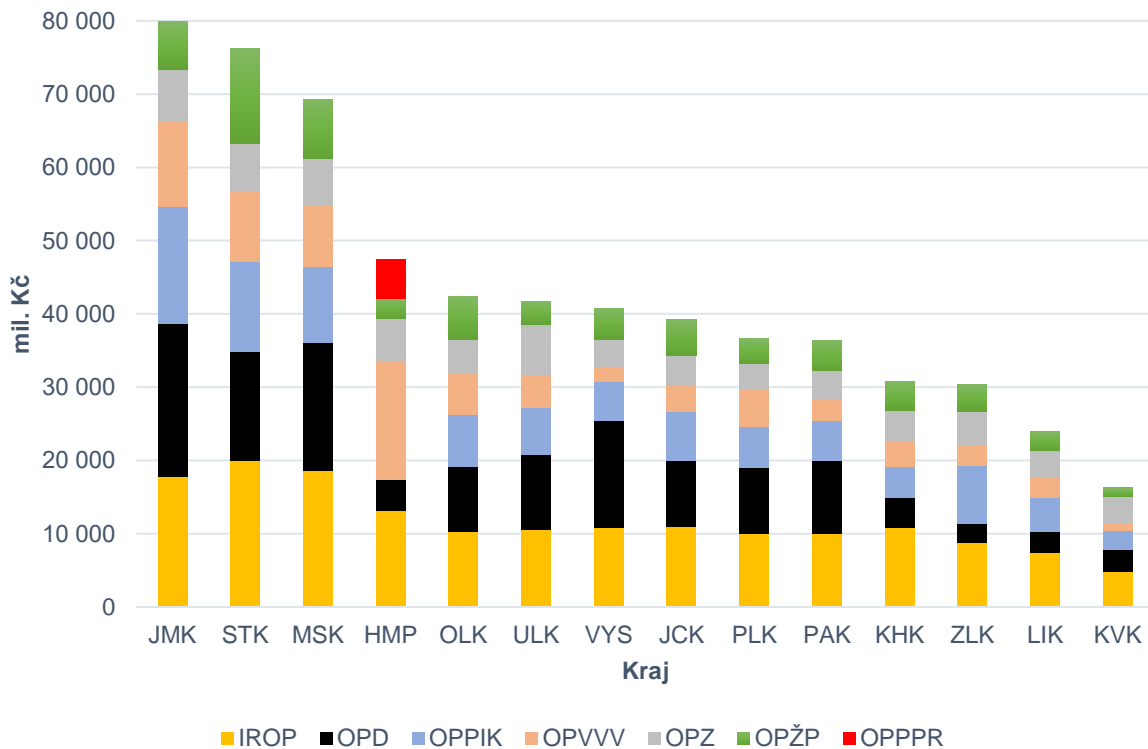
Tabulka 69: Mezikrajské srovnání v období 2014 – 2020 z pohledu počtu podpořených projektů a finanční alokace EU

Kraje	Počet projektů		Finanční alokace (dotace EU)	
	Absolutně	Na 100 tis. ob.	Absolutně	Na 1 obyvatele
Hlavní město Praha	5 292	414,93	47 528 mil. Kč	37 265 Kč
Jihočeský kraj	5 928	930,54	39 473 mil. Kč	61 962 Kč
Jihomoravský kraj	9 748	822,92	79 978 mil. Kč	67 517 Kč
Karlovarský kraj	2 684	947,71	16 307 mil. Kč	57 578 Kč
Královéhradecký kraj	5 322	980,86	30 814 mil. Kč	56 792 Kč
Liberecký kraj	4 042	923,74	23 954 mil. Kč	54 743 Kč
Moravskoslezský kraj	9 090	771,65	69 307 mil. Kč	58 835 Kč
Olomoucký kraj	6 169	990,32	42 327 mil. Kč	67 948 Kč
Pardubický kraj	5 300	1 030,09	36 455 mil. Kč	70 853 Kč
Plzeňský kraj	4 370	755,13	36 662 mil. Kč	63 352 Kč
Středočeský kraj	10 336	745,30	76 293 mil. Kč	55 013 Kč
Ústecký kraj	5 664	708,98	41 717 mil. Kč	52 218 Kč
Kraj Vysočina	4 941	980,31	40 777 mil. Kč	80 902 Kč
Zlínský kraj	6 207	1 084,32	30 361 mil. Kč	53 038 Kč

Zdroj: vlastní výpočet z dat MS20214+, projekty v realizaci, stav k 31. 12. 2022

Následující graf znázorňuje informace o celkové výši schválených dotací do území Zlínského kraje, z pohledu mezikrajského srovnání.

Graf 67: Výše schválených dotací EU v období 2014 – 2020 (mil. Kč) dle krajů ve vybraných OP

Zdroj: vlastní výpočet z dat MS20214+, projekty v realizaci, stav k 31. 12. 2022

Zlínský kraj se řadí mezi kraje s podprůměrnou finanční alokací prostředků Evropské unie ve svém území. Z pohledu absolutní výše objemu dotací cca 30 mld. Kč se umístil na 12. místě mezi kraji, z pohledu finanční alokace prostředků Evropské unie na 1 obyvatele je také na 12. místě.

Z pohledu jednotlivých operačních programů jsou v mezikrajském srovnání ve Zlínském kraji **dominantní pouze prostředky** poskytnuté z OPPIK, u ostatních OP je pozice Zlínského kraje průměrná až podprůměrná. **Nejhorších hodnot ze všech krajů vykazuje ke konci roku 2022 při čerpání OPD**, i když zde se dá očekávat vzhledem k rozběhnuté výstavbě dálnic ještě mírný posun na lepší pozici do konce roku 2023.

V kontrastu k výše uvedeným tvrzením je však možné v tabulce na předchozí straně vidět, že Zlínský kraj paradoxně vykazuje **vysoký počet projektů**. S 6.207 sledovanými podpořenými projekty se umísťuje na 4. pozici mezi všemi kraji ČR. Pokud se však tento ukazatel srovnává dle počtu obyvatel, je Zlínský kraj neúspěšnější mezi kraji. Toto postavení kraje je zejména díky projektům OPPIK a OPŽP. Lze tedy konstatovat, že **ve Zlínském kraji je velké množství žadatelů o dotace EU, zejména v podnikatelském sektoru, avšak s finančně méně objemnými projekty než v jiných krajích ČR**.

Podrobnější tematický pohled vztahený ke specifickým cílům SRZK 2030 nabízí Analýza využití fondů EU k 31. 12. 2022²⁴, která ve své kapitole 4 obsahuje mezikrajské srovnání formou mapového podkladu i podrobnější komentář k celkovému počtu projektů, jejich finančnímu objemu i řešeným tématům. Pro toto sledování byl vytvořen převodník přiřazující jednotlivým specifickým cílům a výzvám OP související specifické cíle SRZK 2030. Z tohoto mezikrajského srovnání vyplývá, že **mezi neúspěšnějšími kraji ve využití prostředků EU se Zlínský kraj umísťuje v tématech týkajících se podpory podnikání, inovací a investic (specifické cíle 1.1 – 1.4 ze SRZK 2030). Nadprůměrná úspěšnost je i v oblastech energetiky či ICT (specifické cíle 3.2 a 3.4 ze SRZK 2030)**. Naopak mírně podprůměrná pozice Zlínského kraje se týká oblastí vzdělávání, životního prostředí, podpory rozvoje městských i venkovských oblastí (specifické cíle 2.1, 3.3 a 3.5 ze SRZK 2030). Výrazně **nejslabší oblasti využití prostředků EU ve Zlínském kraji jsou** v mezikrajském srovnání v dlouhodobém pohledu končícího programového období **zdravotnictví a doprava (specifické cíle 2.2 a 3.1 ze SRZK 2030)**.

2.3.2 Zhodnocení vnitřních disparit Zlínského kraje v čerpání dotačních prostředků

Druhá dílčí oblast analýzy je zaměřena na hodnocení prostorové distribuce finančních prostředků evropských, národních i krajských dotací na území Zlínského kraje. Důraz byl kladen na identifikaci disparit na úrovni SO ORP, vzhledem k tomu, že Strategie regionálního rozvoje 2021+ i kapitola 2.4.1. v SRZK 2030 definuje vnitrokrajské disparity na úrovni SO ORP.

Největší objem tvoří dotace kohezní politiky EU, na které se tato kapitola zaměří primárně. Jsou zde však analyzována i dostupná data o dotacích Společné zemědělské politiky EU, národních dotačních programech a také rozložení dotací kraje do území ORP, v absolutních hodnotách i vztahené na obyvatele.

KOHEZNÍ POLITIKA EU

Z databáze projektů realizovaných v rámci kohezní politiky v období let 2014 – 2020 byly vybrány ty projekty, jejichž místo realizace se nachází na území některých z ORP Zlínského kraje. Analýza byla provedena z pohledu všech vybraných operačních programů uvedených v tabulce na začátku této kapitoly, tedy jak tematických, tak regionálních.

²⁴ Dokument Analýza využití fondů EU na území Zlínského kraje k 31. 12. 2022 je k dispozici na <https://www.rsk-zk.cz/kopie-z-zakladni-dokumenty-rsk/>.

Základní přehled o počtu podpořených projektů a dotaci poskytnuté do území jednotlivých SO ORP Zlínského kraje dává tabulka níže. Hodnocení je založeno na 5.682 projektech o celkové finanční alokaci prostředků Evropské unie ve výši 22,1 mld. Kč.

Tabulka 70: Počet projektů a finanční alokace v období 2014 – 2022 pro jednotlivá SO ORP Zlínského kraje

SO ORP Zlínského kraje	Počet projektů		Finanční alokace	
	Absolutně	Na 10 tis. ob.	Absolutně	Na 1 obyvatele
Bystřice p. Hostýnem	103	68,9	396,9 mil. Kč	26 537 Kč
Holešov	190	88,7	606,8 mil. Kč	28 324 Kč
Kroměříž	690	102,9	2 212,2 mil. Kč	32 987 Kč
Luhačovice	237	129,7	580,9 mil. Kč	31 790 Kč
Otrokovice	258	77,0	1 450,6 mil. Kč	43 317 Kč
Rožnov pod Radhoštěm	328	94,9	1 096,2 mil. Kč	31 715 Kč
Uherské Hradiště	804	90,7	3 022,1 mil. Kč	34 088 Kč
Uherský Brod	506	98,9	1 734,5 mil. Kč	33 894 Kč
Valašské Klobouky	263	115,7	709,4 mil. Kč	31 214 Kč
Valašské Meziříčí	446	107,6	1 101,8 mil. Kč	26 575 Kč
Vizovice	214	126,0	519,1 mil. Kč	30 568 Kč
Vsetín	703	109,6	2 848,0 mil. Kč	44 399 Kč
Zlín	940	96,4	5 832,3 mil. Kč	59 806 Kč

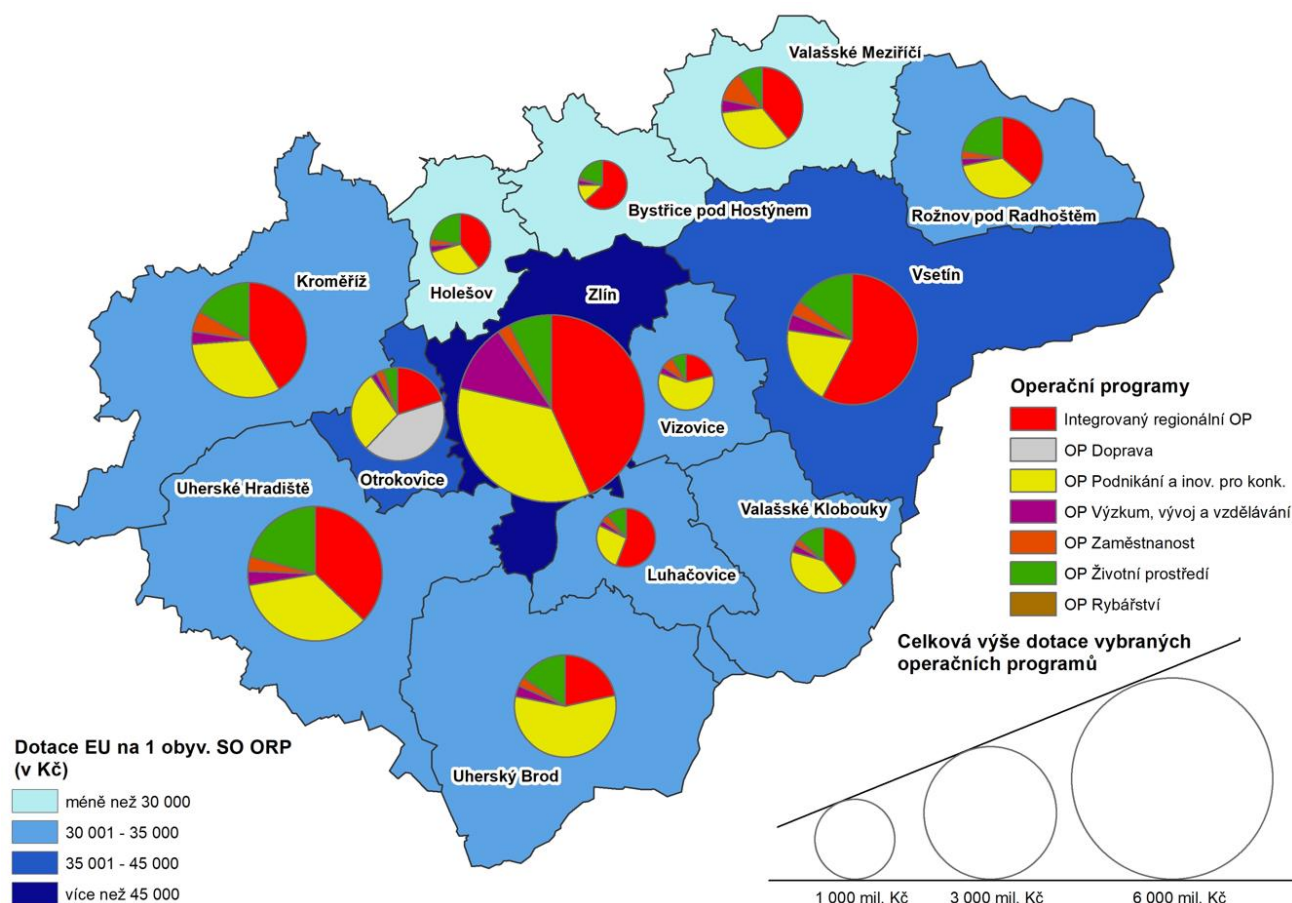
Zdroj: vlastní výpočet z dat MS20214+, projekty v realizaci, stav k 31. 12. 2022

Údaje v tabulce výše i v mapovém zobrazení na následující straně dávají základní přehled o využití finanční alokace prostředků Evropské unie na úrovni SO ORP v absolutních hodnotách a rovněž v relativních hodnotách na 1 obyvatele. Za nejvýznamnější poznatky lze v tomto směru považovat:

- Nejvyšší hodnoty vykazuje správní obvod ORP Zlín, kde bylo realizováno 940 projektů v celkové výši 5,8 mld. Kč. **Vysoká absorpční kapacita v SO ORP Zlín** je dána zejména velkým objemem prostředků IROP do tohoto území (cca 2,5 mld. Kč), ale také OPPIK (2 mld. Kč) či OPVVV (681 mil. Kč). Je to dáno tím, že ve Zlíně sídlí nejvýznamnější krajské instituce, čerpající největší objem prostředků EU, a zároveň samostatnou alokací pro zlínskou aglomeraci v rámci IPRÚ v období 2014 - 2020.
- Vysoké hodnoty celkové dotace (nad 1,4 mld. Kč) i dotace na obyvatele (nad 32 tis. Kč) vykazují kromě Zlína také správní obvod ORP Uherské Hradiště, Vsetín, Kroměříž, Uherský Brod a Otrokovice, kde jsou dosažené hodnoty dány zejména úspěšností v OPPIK a IROP. Z pohledu relativní výše dotace vztažené na 1 obyvatele SO ORP dosahuje vysoce nadprůměrných hodnot SO ORP Zlín, Vsetín a Otrokovice.
- V další skupině, kde jsou již dotace EU méně využívány, jsou SO ORP Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Klobouky, Holešov, Luhačovice a Vizovice.
- A konečně SO ORP Bystřice pod Hostýnem můžeme hodnotit jako nejméně úspěšné území jak v absolutních, tak relativních hodnotách.

Celkově se tak zdá být **vliv kohezní politiky na posilování konkurenceschopnosti Zlínského kraje** prostřednictvím alokace finančních prostředků **v jádrových oblastech v období let 2014 – 2020** stejně jako v předchozím období vyšší než její vliv na redukci vnitrokrajských disparit prostřednictvím podpory spíše periferních oblastí.

Obrázek 12: Finanční alokace operačních programů v období 2014 – 2020 na úrovni SO ORP Zlínského kraje

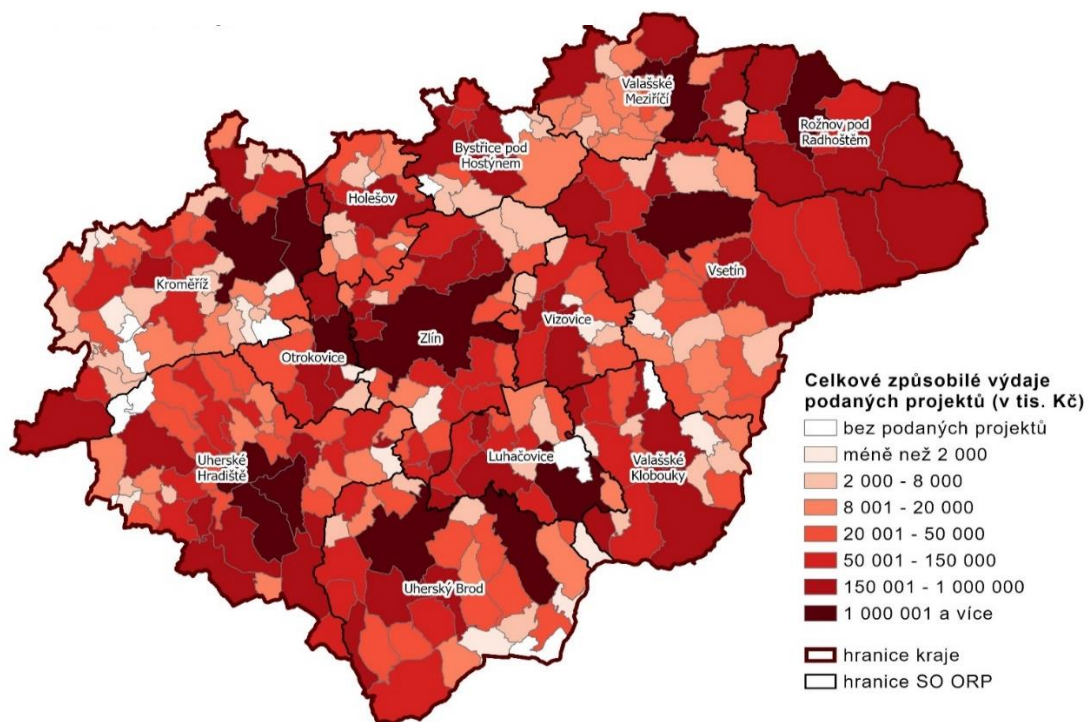
Zdroj: MMR MS2014+

Ještě detailnější přehled o rozložení finančních prostředků z dotačních zdrojů EU v území Zlínského kraje dávají následující obrázky. Zde je sledována absorpční kapacita v území jednotlivých obcí nejen u úspěšných projektů, ale také u celkového objemu předkládaných projektů do výzev. První z nich znázorňuje **rozložení celkových způsobilých výdajů všech podaných projektů**, bez ohledu na jejich úspěšnost v dalším hodnocení. Tedy nám dává **představu o absorpční kapacitě v území Zlínského kraje**. Z pohledu podaných projektů dosahuje **nejvyšší absorpční kapacity SO ORP Zlín**, kde byly předloženy projekty v celkové hodnotě 15,9 mld. Kč s dominantním podílem žádostí o dotaci z OP PIK (9,2 mld. Kč) a IROP (4 mld. Kč). Vysokou absorpční kapacitu vykazuje také **SO ORP Uherské Hradiště**, kde byly předloženy projekty v celkové výši 10,3 mld. Kč způsobilých výdajů, kde opět dominují žádosti o dotaci z OP PIK (6,8 mld. Kč). Dále následují SO ORP s předloženými projekty v celkové hodnotě 5 – 8 mld. Kč, mezi něž patří SO ORP Vsetín (absorpční kapacita 8,1 mld. Kč, dominantní podíl žádostí o dotaci z OP PIK a IROP), Kroměříž (6,8 mld. Kč, dominantní podíl žádostí o dotaci z OP PIK) a Uherský Brod (5,8 mld. Kč, rovněž dominantní podíl žádostí o dotaci z OP PIK).

Další mapový pohled na stav čerpání v rámci Zlínského kraje představuje **rozložení celkových způsobilých výdajů realizovaných a ukončených projektů**. Zde je situace obdobná, **největší objem realizovaných a ukončených projektů je v SO ORP Zlín** (9,3 mld. Kč), s určitým odstupem následuje SO ORP Uherské Hradiště (4,7 mld. Kč), Vsetín (4,5 mld. Kč) a Kroměříž (3,8 mld. Kč). Výrazně nejmenší objem realizovaných a ukončených projektů je v SO ORP Bystřice pod Hostýnem, kde se jedná o 0,5 mld. Kč.

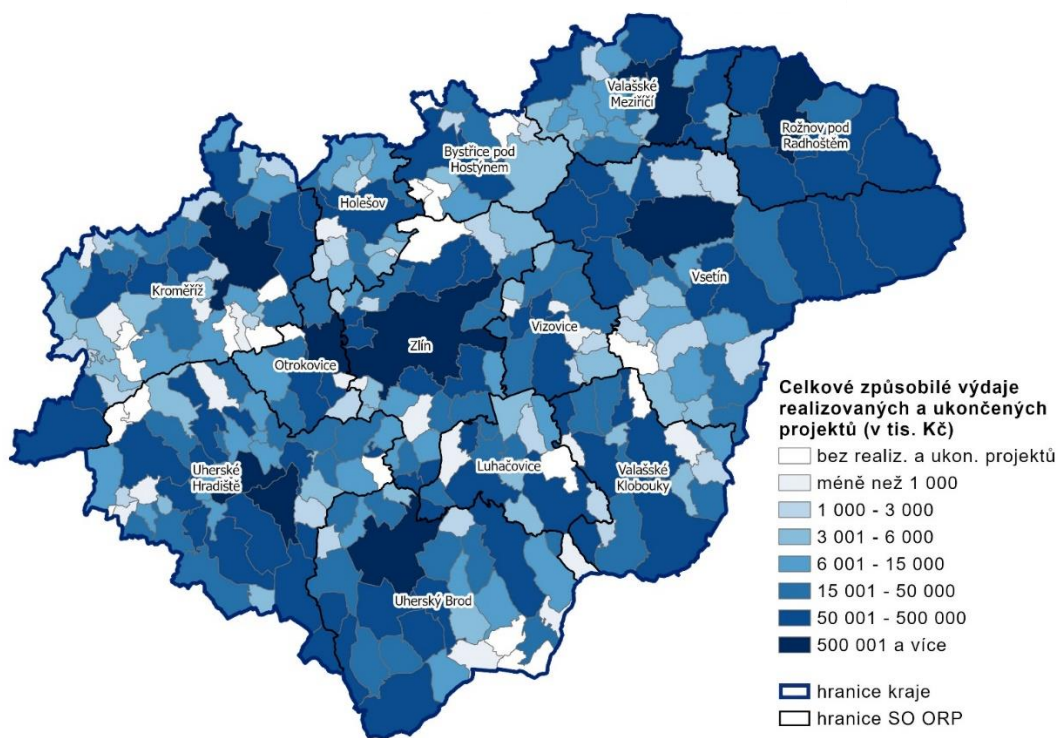

Obrázek 13: Celkové způsobilé výdaje podaných projektů v obcích Zlínského kraje v letech 2015 až 2022

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z MS2014+

Obrázek 14: Celkové způsobilé výdaje realizovaných a ukončených projektů v obcích Zlínského kraje v letech 2015 až 2022

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z MS2014+

PROSTŘEDKY SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EU

Co se týká projektů podpořených v rámci Společné zemědělské politiky, tak jejich objem identifikovatelný v jednotlivých ORP se pohybuje mezi 1 – 2 mld. Kč ročně. Zde vycházíme z databáze Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Poskytnuté podpory z tohoto fondu v letech 2017 - 2021, u nichž lze identifikovat obec příjemce, jsme přiřadili k jednotlivým ORP v následující tabulce.

Tabulka 71: Podpora poskytnutá ze SZIF v jednotlivých ORP Zlínského kraje

ORP	Počet obyvatel k 31. 12. 2021	Podpora ze SZIF v letech 2017 – 2021		Podpora ze SZIF v letech 2017 – 2021 (pouze v režimu CLLD)	
		mil. Kč	Kč na obyvatele	mil. Kč	Kč na obyvatele
Bystřice pod Hostýnem	14 956	102,42	6 847,78 Kč	2,66	177,80 Kč
Holešov	21 425	362,85	16 935,67 Kč	5,17	241,40 Kč
Kroměříž	67 064	803,00	11 973,66 Kč	7,33	109,32 Kč
Luhačovice	18 272	393,67	21 545,09 Kč	6,93	379,00 Kč
Otrokovice	33 487	203,13	6 065,88 Kč	4,17	124,67 Kč
Rožnov pod Radhoštěm	34 565	310,61	8 986,26 Kč	16,13	466,78 Kč
Uherské Hradiště	88 654	1 032,01	11 640,83 Kč	19,45	219,35 Kč
Uherský Brod	51 175	1 276,42	24 942,30 Kč	19,89	388,60 Kč
Valašské Klobouky	22 727	638,54	28 096,09 Kč	12,26	539,32 Kč
Valašské Meziříčí	41 459	968,40	23 357,98 Kč	11,17	269,41 Kč
Vizovice	16 981	276,24	16 267,78 Kč	3,98	234,44 Kč
Vsetín	64 147	887,91	13 841,80 Kč	19,58	305,24 Kč
Zlín	97 520	760,87	7 802,21 Kč	7,52	77,14 Kč
Celkem	572 432	8 016,06	14 003,52 Kč	136,24	238,00 Kč

Zdroj dat: vlastní výpočet z dat databáze na webu <https://www.szif.cz/cs/seznam-prijemcu-dotaci#>, údaje k 31. 12. 2022

Na základě dat v tabulce vyplývá, že z prostředků v jednotlivých SO ORP ze Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) je absolutně nejvíce proplaceno subjektům v SO ORP Uherský Brod, Uherské Hradiště a Valašské Meziříčí. Při přepočtu na obyvatele je největší objem těchto prostředků v SO ORP Valašské Klobouky, Uherský Brod, Valašské Meziříčí a Luhačovice. Vzhledem k tomu, že jde z největší části o prostředky do podpory zemědělství a lesnictví, jsou nejvíce využívány v oblastech, kde jsou nejen přírodní předpoklady, ale i aktivní subjekty v těchto oborech. Proto při přepočtu na obyvatele je nejnižší čerpání v průmyslových SO ORP Zlín a Otrokovice, ale také v SO ORP Bystřice pod Hostýnem

Objemově velmi malá část z těchto prostředků ve výši necelých 2 % je poskytována v režimu komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). V tabulce výše je znázorněna z toho důvodu, že je součástí územní dimenze, doplňující ostatní operační programy, které jsou analyzovány v kap. 2.3.4 Integrované nástroje v kohezní politice EU. Zde lze sledovat, že největší objem prostředků v režimu CLLD směřuje do SO ORP Uherský Brod, Vsetín a Uherské Hradiště. Při přepočtu na obyvatele nejlépe vychází SO ORP Valašské Klobouky a dále také SO ORP Rožnov pod Radhoštěm, kde je i poměr prostředků CLLD na celkových prostředcích Společné zemědělské politiky výrazně nejvyšší.

NÁRODNÍ DOTAČNÍ PROGRAMY

Při analýze využití prostředků z národních dotačních titulů, resp. podpor ze státního rozpočtu, jsou využita data z Informačního systému CEDR (cedr.mfcr.cz), dostupná za období let 2016 – 2020. Vyfiltrována a analyzována byla pouze data o poskytnutých dotacích obcím, obecním organizacím či

svazům obcí. Data jsou zobrazena obdobně jako u předchozích dotačních programů ve struktuře jednotlivých ORP.

Tabulka 72: Národní dotace poskytnuté v jednotlivých ORP Zlínského kraje v letech 2016 - 2020

ORP	CELKEM národní dotace (mil. Kč)	celkem Kč na obyvatele	dotace z MMR (mil. Kč)	dotace z MZe (mil. Kč)	dotace z ostatních ministerstev (mil. Kč)	dotace z Úřadu práce (mil. Kč)	dotace ze státních fondů (mil. Kč)
Bystřice pod Hostýnem	54,9	3 605,66 Kč	15,3	15,5	9,7	9,0	5,3
Holešov	85,0	3 947,75 Kč	8,9	11,7	40,8	15,4	4,9
Kroměříž	187,3	2 750,98 Kč	31,0	15,2	76,9	35,1	7,9
Luhačovice	82,4	4 440,46 Kč	30,5	17,0	15,1	13,6	5,7
Otrokovice	44,1	1 298,17 Kč	6,6	16,0	6,4	7,1	8,0
Rožnov pod Radhoštěm	186,8	5 331,36 Kč	33,6	46,7	17,6	30,0	49,2
Uherské Hradiště	285,9	3 188,28 Kč	52,9	87,2	67,7	22,1	40,7
Uherský Brod	292,9	5 637,48 Kč	69,3	23,5	138,3	29,0	32,6
Valašské Klobouky	174,7	7 578,70 Kč	22,9	67,0	15,6	29,8	26,7
Valašské Meziříčí	166,4	3 987,88 Kč	26,6	43,3	33,5	22,7	32,5
Vizovice	68,8	3 998,55 Kč	24,2	21,1	17,1	6,0	0,4
Vsetín	446,1	6 849,29 Kč	141,4	59,5	36,8	73,1	114,7
Zlín	225,5	2 278,91 Kč	54,5	54,5	60,9	19,2	16,6
Celkem	2 300,9	3 966,19 Kč	517,7	478,2	536,2	312,0	345,2

Zdroj dat: databáze CEDR (cedr.mfcr.cz), údaje k 1. 4. 2021

Na základě dat v tabulce vyplývá, že z celkového objemu identifikovaných dotačních prostředků 2,3 mld. Kč ze státního rozpočtu v letech 2016 – 2022 mířilo objemově nejvíce do SO ORP Vsetín. Při přepočtu na obyvatele vychází nejlépe ORP Valašské Klobouky. Naopak nejmenší objem prostředků, celkově i po přepočtu na obyvatele, míří do SO ORP Otrokovice.

DOTACE Z ROZPOČTU ZLÍNSKÉHO KRAJE DO ÚZEMÍ ORP

Konečně v posledním kroku naší analýzy jsme se zaměřili na vnitrokrajské disparity u dotací poskytovaných krajem v letech 2016 – 2022. Tyto dotace jsou poskytovány z Fondu Zlínského kraje a v interní krajské databázi jsou sledovány za oblasti: kultura, regionální rozvoj, sociální oblast, školství, mládež a sport.

Tabulka 73: Dotace z rozpočtu Zlínského kraje poskytnuté v jednotlivých ORP kraje v letech 2016 - 2022

ORP	Počet obyvatel k 31. 12. 2021	Oblast kultury (mil. Kč)	Regionální rozvoj (mil. Kč)	Sociální oblast (mil. Kč)	Školství, mládež a sport (mil. Kč)	CELKEM (mil. Kč)	CELKEM na obyvatele v Kč
Bystřice pod Hostýnem	14 956	4,37	32,54	6,64	6,20	49,74	3 326,03 Kč
Holešov	21 425	2,30	24,38	7,47	5,35	39,49	1 843,18 Kč
Kroměříž	67 064	29,68	95,20	61,93	18,73	205,53	3 064,71 Kč
Luhačovice	18 272	3,18	30,60	9,05	19,18	62,01	3 393,68 Kč
Otrokovice	33 487	7,74	23,25	12,72	21,29	64,99	1 940,89 Kč
Rožnov pod Radhoštěm	34 565	7,21	27,14	0,93	17,86	53,14	1 537,29 Kč
Uherské Hradiště	88 654	48,76	83,46	51,66	65,24	249,12	2 810,04 Kč
Uherský Brod	51 175	6,44	50,96	31,95	10,09	99,44	1 943,07 Kč
Valašské Klobouky	22 727	4,89	35,29	1,80	7,54	49,52	2 178,94 Kč
Valašské Meziříčí	41 459	9,55	64,23	35,56	12,36	121,70	2 935,33 Kč
Vizovice	16 981	1,76	28,59	2,10	1,50	33,95	1 999,09 Kč
Vsetín	64 147	25,35	98,30	46,10	33,75	203,50	3 172,46 Kč
Zlín	97 520	57,06	135,39	35,96	124,47	352,87	3 618,41 Kč
Celkem	572 432	208,29	729,32	303,85	343,54	1 585,00	2 768,89 Kč

Zdroj dat: Datový sklad Zlínského kraje (interní databáze)

Krajské dotace poskytnuté do území jednotlivých ORP a obcí byly analyzovány z interní krajské databáze, nicméně jsou veřejně přístupné formou mapy dotací²⁵. Z dat v tabulce vyplývá, že ve sledovaném sedmiletém období Zlínský kraj na dotacích do svého území poskytl téměř 1,59 mld. Kč, což je průměrně více než 226 mil. Kč každý rok. Tato data byla zároveň očištěna o dotace provozovatelům autobusové dopravy v objemu cca 345 mil. Kč, zkrslující údaje za ORP Uherské Hradiště a Zlín. I po této úpravě je největší objem celkových dotací s výrazným náskokem v SO ORP Zlín. Při přepočtu na obyvatele je opět největší objem dotací v SO ORP Zlín, ale na dalších místech je SO ORP Luhačovice a Bystřice pod Hostýnem. Nejméně krajských dotací na obyvatele směřuje do SO ORP Rožnov pod Radhoštěm.

V souhrnu lze při komplexním pohledu na kapitulu 2.3 konstatovat, že evropské, národní ani krajské prostředky ve sledovaném období sice nepřispívají výrazným způsobem k odstranění vnitroregionálních disparit, nicméně v některých dílčích oblastech je dokáží trochu zmírňovat. Při detailnějším pohledu níže přinášíme hodnocení jednotlivých SO ORP v kraji tak, jak byly rozděleny dle rozvinutosti v kapitole 2.4.1 dokumentu SRZK 2030. Jako výrazně úspěšné můžeme hodnotit SO ORP Zlín a Uherské Hradiště, kde však díky vyšším objemům dotací může docházet k prohlubování vnitrokrajských rozdílů. Pouze u SO ORP Vsetín, které můžeme také zařadit mezi ty úspěšné ve využívání dotací, lze hovořit o snižování těchto rozdílů. Zároveň mezi nejméně úspěšnými u všech výše uvedených typů dotací se nejčastěji objevuje SO ORP Bystřice pod Hostýnem, což také nepřispívá ke snížení disparit ve sledovaném období. Zde je pohled na každý jednotlivý SO ORP v kraji:

a) nadprůměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji

- **Luhačovice** – patří k nejslabším ve využití dotací EU z kohezní politiky v absolutních hodnotách, avšak 2. pozice mezi ORP ve využití dotací kraje na obyvatele.

²⁵ k dispozici pod odkazem

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoieZjBiZTE4NmMtODc1OS00NzY4LWlwZmltYmlxNGM0YzgxNzgzOjliwidCI6IjBhMjc4MmWJiLWE4YjMtNDU0NC1hNDdlLTQyYzZhYjc3YzQ4NCIsImMiOiJh9>

- **Zlín** – ve využití dotací EU z kohezní politiky i v objemu krajských dotací jednoznačně dominantní v kraji (absolutně i na obyvatele), mezi nejslabšími u výše dotací společné zemědělské politiky na obyvatele.
- **Rožnov pod Radhoštěm** – pohybuje se v průměrných hodnotách využití dotací, pouze u krajských dotací nejnižší hodnota při přepočtu na obyvatele.
- **Uherské Hradiště** – tato SO ORP patří k neúspěšnějším ve všech sledovaných dotačních zdrojích v absolutním objemu, při přepočtu na obyvatele je na průměrných hodnotách.

b) průměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji

- **Vizovice** – tato SO ORP patří vzhledem ke své velikosti k nejslabším v absolutních hodnotách využití všech sledovaných dotačních zdrojů, v přepočtu na obyvatele patří k průměrným.
- **Valašské Meziříčí** – průměrné hodnoty ve využití dotací krajských a národních, u společné zemědělské politiky patří celkově i po přepočtu na obyvatele mezi nejlepší, naopak při přepočtu dotací EU z kohezní politiky na obyvatele je mezi nejhoršími.
- **Otrokovice** – u dotací z kohezní politiky EU mezi nejlepšími při přepočtu na obyvatele, u ostatních typů dotací patří v absolutních hodnotách mezi nejslabší, u krajských dotací a společné zemědělské politiky mezi nejslabšími i po přepočtu na obyvatele. Tento SO ORP je spolu s 5 dalšími níže uvedenými zařazen mezi hospodářsky a sociálně ohrožené území (HSOÚ), což by jej mělo v budoucnu dotačně zvýhodňovat.
- **Uherský Brod** – úspěšná SO ORP ve využití společné zemědělské politiky EU i národních dotačních programů (absolutně i v přepočtu na obyvatele), u ostatních typů dotací spíše průměrné hodnoty, do budoucna může pomoci příslušnost k HSOÚ.
- **Holešov** – tato SO ORP také spadá mezi HSOÚ, ve využití dotací se pohybuje spíše na průměrných hodnotách, avšak při přepočtu dotací EU i krajských dotací na obyvatele je mezi nejslabšími.

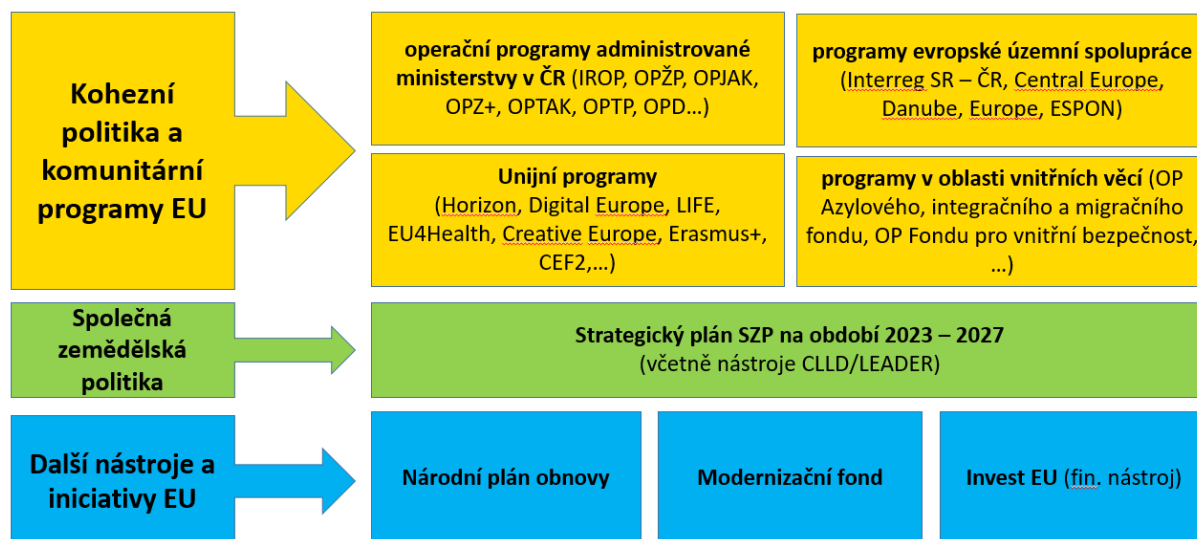
c) podprůměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji

- **Kroměříž** – vzhledem k velikosti SO ORP spíše průměrné hodnoty, mezi nejlepšími pouze v celkové výši krajských dotací, naopak mezi nejhoršími u využití národních dotačních programů vztažených na počet obyvatel. Opět příslušnost k HSOÚ, která může do budoucna pomoci.
- **Vsetín** – vzhledem k zařazení mezi podprůměrně rozvinuté SO ORP i vzhledem k příslušnosti k HSOÚ lze hodnotit jako úspěšnou SO ORP ve využití dotací – mezi nejlepšími u celkového využití evropských i národních dotací, i po přepočtu na obyvatele.
- **Valašské Klobouky** – jako jediná z podprůměrně rozvinutých SO ORP v kraji nepatří mezi HSOÚ, je úspěšná ve využití společné zemědělské politiky EU i národních dotací při přepočtu na obyvatele, naopak při celkové částce krajských dotací patří mezi nejslabší.
- **Bystřice pod Hostýnem** – jednoznačně mezi nejslabšími SO ORP v absolutních hodnotách i přepočtu na obyvatele u využití dotací EU z kohezní politiky a společné zemědělské politiky, v absolutních hodnotách patří mezi nejslabší také u národních a krajských dotací, i když u krajských díky nejmenšímu počtu obyvatel je mezi nejlepšími při srovnání krajských dotací na obyvatele. Příslušnost k HSOÚ dává trochu vyšší šanci na budoucí zmírňování disparit.

2.3.3 Postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků v období 2021+

V novém programovém období 2021+ má Česká republika k dispozici nejen nástroje kohezní politiky či společné zemědělské politiky, které jsou známé již z předchozích období, ale objevují se nové dotační i úvěrové nástroje pod hlavičkou „Next Generation EU“, mezi které lze v ČR řadit Národní plán obnovy. Zároveň se zde nově objevuje finančně velmi objemný Modernizační fond. Celkově lze možnosti čerpání finančních prostředků EU zobrazit následovně:

Obrázek 15: Možnosti čerpání dotací a dalších finančních nástrojů EU v období 2021+

Zdroj dat: vlastní zpracování na základě informací na www.dotaceeu.cz

Z hlediska finančního objemu jsou pro Zlínský kraj stále klíčové operační programy administrované ministerstvy v ČR, které pro období 2021 – 2027 (s možností čerpání do 2030) dávají k dispozici cca 550 mld. Kč. K tomu však lze připočítat cca 230 mld. Kč dotací z Národního plánu obnovy a odhadovaných cca 500 mld. Kč dotací z Modernizačního fondu. Nové nástroje tedy objemově výrazně převyšují ty předchozí dlouhodobě známé nástroje kohezní politiky a ČR se v současnosti ocitá v poměrně dotačně velmi štědrém období, jaké se do budoucna s největší pravděpodobností nebude opakovat. Pokud by Zlínský kraj dokázal z nabízených 1.280 mld. Kč cca 6 % jako v končícím období 2014 – 2020, může získat z prostředků EU do roku 2030 cca 77 mld. Kč. A zároveň jde aktuálně s velkou pravděpodobností o poslední období, v němž má Zlínský kraj stále 85 % podporu z prostředků EU v rámci kohezní politiky. Tyto dotační prostředky však mají své omezující podmínky a klíčový je zejména velký důraz příspěvku podpořených projektů ke zmírnění klimatických změn.

KOHEZNÍ POLITIKA EU 2021+

Vzhledem k tomu, že většina výzev nově otevřených programů pro období 2021+ byla vyhlášována až od roku 2022 a v některých nejsou na konci roku 2023 předloženy projekty, bude následující analýza ukazovat předběžné srovnání zatím dostupných dat Zlínského kraje s ostatními kraji v prvních dvou letech čerpání těchto programů. Není tedy jednoznačným obrázkem úspěšnosti Zlínského kraje, přesto však může identifikovat oblasti, v nichž je stále prostor ke zlepšení do budoucna. Vyhodnocování nových nástrojů EU navíc komplikuje fakt, že např. Národní plán obnovy nemá jednotný informační systém, v němž lze porovnat všechny projekty předložené a realizované v jednotlivých krajích. Každé ministerstvo, které je zodpovědné za jednotlivé komponenty tohoto plánu, používá vlastní systémy a informuje o poskytnutých podporách různým způsobem, z něhož nelze provést jednoduché porovnání.

Tabulka 74: Operační programy 2021 – 2027 využité pro analýzu mezikrajského srovnání

Operační programy 2021 – 2027	Podporovaná témata
Integrovaný regionální operační program (IROP)	Vyvážený rozvoj území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech v tématech: eGovernment a kybernetická bezpečnost, integrovaný záchranný systém, zelená infrastruktura měst a obcí, silnice II. třídy, vzdělávací, sociální a zdravotnická infrastruktura, kulturní dědictví a cestovní ruch, komunitně vedený místní rozvoj (CLLD), čistá a aktivní mobilita.
Operační program Doprava (OPD)	Rozvoj páteřní, příměstské a městské dopravní infrastruktury a udržitelné dopravy, udržitelná celostátní a regionální mobilita v silniční a železniční dopravě, alternativní paliva.
Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OPTAK)	Podnikatelské projekty v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, digitalizace a digitální infrastruktury, rozvoje podnikání, chytré a udržitelné energetiky a cirkulární ekonomiky.
Operační program Jan Amos Komenský (OPJAK)	Posílení výzkumných a inovačních kapacit, kvalitní a inkluzivní vzdělávání, získávání klíčových kompetencí a podpora celoživotního učení.
Operační program Zaměstnanost plus (OPZ+)	Pomoc znevýhodněným skupinám při vstupu na trh práce, posilování schopnosti zaměstnavatelů a pracujících přizpůsobovat se změnám na trhu práce, podpora socioekonomické integrace nejchudších osob, zlepšení přístupu k sociálním a zdravotním službám.
Operační program Životní prostředí (OPŽP)	Ochrana a péče o přírodu a krajinu, zlepšení kvality ovzduší, ochrana a zlepšení stavu vody a vodního hospodářství, řešení sucha, povodňová prevence a opatření proti sesuvům půdy, sanace míst s ekologickou zátěží, vytvoření zázemí pro vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

Zdroj: www.dotaceeu.cz

V analýze není zahrnut Operační program Technická pomoc, i když v období 2021+ bude z menší části využit na území krajů pro financování aktivit ITI, CLLD a RSK. Dále také není zahrnut Operační program Spravedlivá transformace, který je určen pouze pro Moravskoslezský, Karlovarský a Ústecký kraj. A nejsou sledovány ani okrajové programy s výrazně nižší alokací do území (OP Rybářství, Program Azylového, migračního a integračního fondu, Program Fondu pro vnitřní bezpečnost a Program Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky). Zatím nejsou v rozběhu ani programy přeshraniční spolupráce, které zároveň nejsou monitorovány monitorovacím systémem MS2021+.

Hodnocení bylo provedeno jak z pohledu absolutní výše dotace, tak z pohledu dotace na obyvatele. Územní dopad byl hodnocen z pohledu kraje realizace s tím, že u projektů, jejichž realizace je ve více krajích, jsou dotace EU rovnoměrně rozloženy do každého z těchto krajů. Vzhledem k tomu, že z celkového objemu požadovaných dotací EU u předložených projektů ve sledovaných OP ve výši cca 314 mld. Kč jsou projekty s požadovanou dotací v objemu cca 114 mld. Kč stále v hodnocení, jsou sledovány nejen projekty schválené k realizaci (kterých je objemově necelých 31 %), ale také všechny předložené projekty a celkové objemy požadovaných dotací.

Hodnocení mezikrajského postavení Zlínského kraje v čerpání finančních prostředků kohezní politiky v období 2021+ je tedy založeno na 50 538 projektech v rámci analyzovaných operačních programů o celkové finanční alokaci požadovaných prostředků EU ve výši 313,8 mld. Kč a schválených prostředků EU ve výši 96,9 mld. Kč. Základní přehled o počtu podpořených projektů a dotace poskytnuté do území jednotlivých krajů dává tabulka níže.

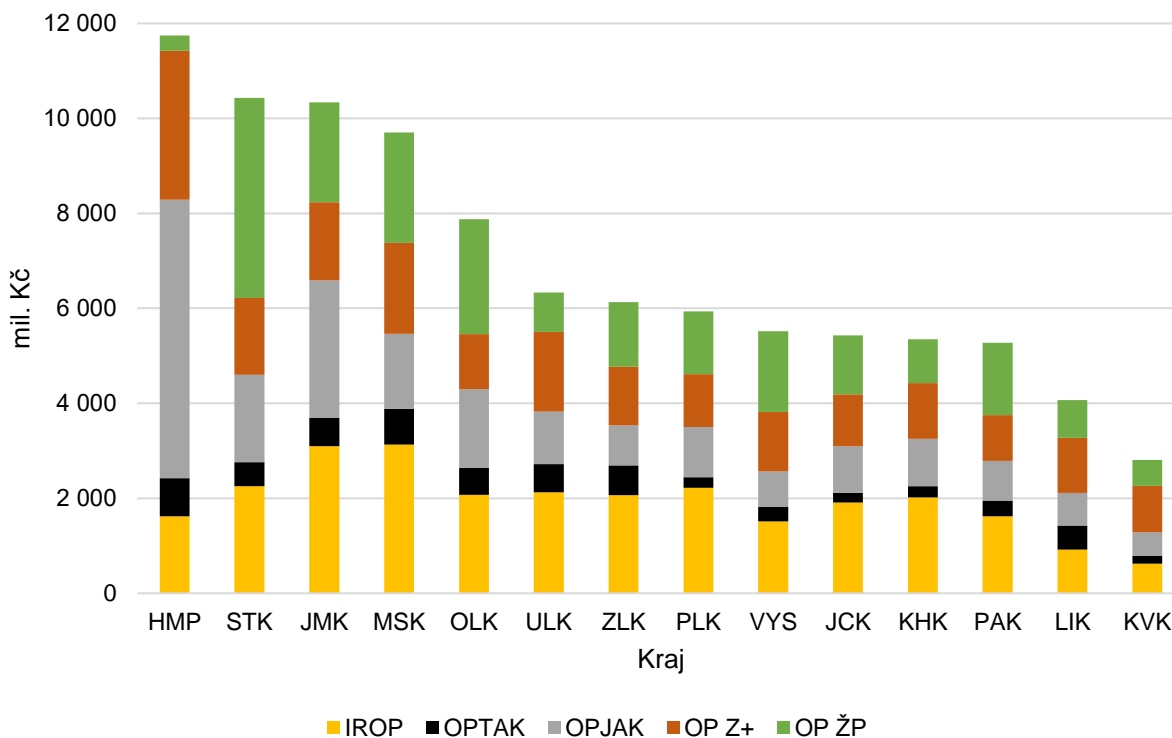
Tabulka 75: Mezikrajské srovnání kohezní politiky v období 2021+ z pohledu počtu projektů a finanční alokace v IROP, OPD, OPJAK, OPTAK, OPZ+, OPŽP

Kraje	Počet předložených projektů		Finanční alokace předložených projektů (požadovaná dotace EU)		Finanční alokace realizovaných projektů (schválená dotace EU)	
	Absolutně	Na 100 tis. ob.	Absolutně (mil. Kč)	Na 1 ob. (Kč)	Absolutně (mil. Kč)	Na 1 ob. (Kč)
Hlavní město Praha	3 550	261,54	30 589 mil. Kč	22 536 Kč	11 746 mil. Kč	8 653 Kč
Jihočeský	3 241	496,85	25 276 mil. Kč	38 748 Kč	5 429 mil. Kč	8 323 Kč
Jihomoravský	5 842	479,95	42 236 mil. Kč	34 700 Kč	10 340 mil. Kč	8 495 Kč
Karlovarský	1 832	623,99	6 960 mil. Kč	23 707 Kč	2 807 mil. Kč	9 562 Kč
Královéhradecký	3 091	556,67	13 702 mil. Kč	24 676 Kč	5 347 mil. Kč	9 629 Kč
Liberecký	2 459	547,45	12 262 mil. Kč	27 298 Kč	4 066 mil. Kč	9 053 Kč
Moravskoslezský	5 055	424,91	33 033 mil. Kč	27 766 Kč	9 706 mil. Kč	8 159 Kč
Olomoucký	3 676	581,83	23 274 mil. Kč	36 838 Kč	7 874 mil. Kč	12 463 Kč
Pardubický	3 167	598,95	15 992 mil. Kč	30 244 Kč	5 277 mil. Kč	9 980 Kč
Plzeňský	2 673	441,54	14 126 mil. Kč	23 334 Kč	5 937 mil. Kč	9 806 Kč
Středočeský	6 036	419,34	39 785 mil. Kč	27 640 Kč	10 432 mil. Kč	7 247 Kč
Ústecký	3 455	425,32	19 082 mil. Kč	23 490 Kč	6 335 mil. Kč	7 798 Kč
Vysočina	2 930	569,18	17 481 mil. Kč	33 959 Kč	5 521 mil. Kč	10 724 Kč
Zlínský	3 531	608,24	20 020 mil. Kč	34 486 Kč	6 131 mil. Kč	10 561 Kč
CELKEM	50 538	466,75	313 818 mil. Kč	28 983 Kč	96 947 mil. Kč	8 954 Kč

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat ze systému MS2021+, stav k 1. 1. 2024

Ačkoliv je zatím schválen počet projektů využívající menší podíl z celkové alokace OP v období 2021+, lze konstatovat, že na začátku tohoto období je postavení Zlínského kraje výrazně lepší než v předchozím období 2014-2020. V počtu projektů si drží nadprůměrnou 6. pozici, při vztážení na obyvatele jde dokonce o 2. příčku mezi kraji. A nejen v počtu projektů, kde se Zlínský kraj pohyboval poměrně vysoko i v předchozím období, ale také v objemu požadovaných dotací vztážených na obyvatele je Zlínský kraj zatím na 4. pozici a v objemu schválených projektů na obyvatele dokonce na 3. pozici. Dobře si vede zejména v IROP, OPTAK i OPŽP. Zároveň u projektů v hodnocení se umísťuje poměrně vysoko u OPD, kde jsou objemově velké akce, takže celkově je u projektů v hodnocení v absolutních hodnotách požadované dotace EU na 3. pozici mezi kraji a při vztážení na obyvatele dokonce na 1. pozici. Vzhledem k aktuálně nadprůměrným číslům na začátku tohoto období i faktu, že patří Zlínský kraj k méně rozvinutým krajům s 85 % dotací EU, si může v dalším čerpání OP 2021+ držet lepší pozici než v období 2014-20. Důležitým klíčem k lepší pozici může být nejen příspěvek větších dopravních projektů z OPD, ale také schopnost kraje a obcí naplno využít všech příležitostí IROP, pokračující zájem a úspěšnost podnikatelů v OPTAK i schopnost území kraje generovat finančně významné projekty v oblasti životního prostředí.

Následující graf znázorňuje podrobnější informace o schválených projektech v jednotlivých OP a jednotlivých krajích.

Graf 68: Finanční alokace prostředků EU u projektů v realizaci v období 2021+ dle krajů (mil. Kč) k 1. 1. 2024

Zdroj: vlastní výpočet z dat databáze MS2021+

NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY

V reakci na krizi způsobenou pandemií COVID-19 a na její ekonomické dopady byla na úrovni EU představena sada nových nástrojů NextGeneration EU, z nichž finančně nejvýznamnější je Nástroj pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility - RRF), který nabízí ČR dotační prostředky ve výši až 7 mld. EUR. Pro jejich využití byl ze strany ČR zpracován a v EU schválen NPO. Tvoří ho reformy a investice, které mají potenciál nasměřovat Česko k zelené a digitální budoucnosti. NPO je tvořen z 6 tematických pilířů a jejich komponent, které jsou administrovány ze strany jednotlivých ministerstev. Ačkoliv větší část prostředků NPO je využita na národní úrovni (reformy na ministerstvech a dalších klíčových centrálních organizací), jsou zde také komponenty nabízející dotační možnosti pro různé typy subjektů ve Zlínském kraji – veřejné, podnikatelské, akademické, neziskové. Od roku 2022 je postupně vyhlašována řada výzev z NPO. Ačkoliv nejsou jednotně zveřejněny kompletní informace o všech projektech podpořených z NPO, je možné alespoň v některých komponentách a výzvách z dostupných dat identifikovat, co je dosud podpořeno ve Zlínském kraji a v jiných krajích.

Na webu NPO je zveřejněno TOP 100 příjemců dotací z Národního plánu obnovy dle výše zasmluvněné částky, mezi nimiž je 5 subjektů ze Zlínského kraje, jak ukazuje tabulka níže. Nejvyšší schválená částka připadá Zlínskému kraji, na projekt rozvíjející regionální kulturní a kreativní sektor.

Tabulka 76: Subjekty ze Zlínského kraje mezi TOP 100 příjemci dotací z Národního plánu obnovy (stav k 31. 3. 2023)

Pořadí	Název subjektu	Zasmluvněná částka	Podpořené aktivity
33	Zlínský kraj	122 434 535 Kč	Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru (100,4 mil. Kč) Nákup el. vozidel a neveřejné dobíjecí infrastruktury (22 mil. Kč)
44	Město Bojkovice	73 844 306 Kč	Hospodaření se srážkovými vodami (73,6 mil. Kč), el. vozidla a dobíjecí infrastruktura (0,24 mil. Kč)
52	Hvězdárna Valašské Meziříčí, příspěvková organizace	64 620 000 Kč	Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru (64,6 mil. Kč)
56	Město Uherské Hradiště	60 307 465 Kč	Hospodaření se srážkovými vodami v městských aglomeracích (46,1 mil. Kč) Opatření ke snížení energ. náročnosti budov ve vlastnictví veř. subjektů (14,2 mil. Kč)
98	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	27 488 228 Kč	Transformace VŠ s cílem adaptace na nové formy učení a v odpovědi na měnící se potřeby trhu práce v post-covidové obnově (27,488 mil. Kč)

Zdroj: web Národního plánu obnovy (<https://www.planobnovy.cz/dokumenty>)

Kromě výše uvedených témat lze ještě z údajů NPO zanesených v systému MS2014+ vyčíst, že podnikatelské subjekty ze Zlínského kraje jsou v mezikrajském srovnání na 2. místě v počtu projektů na výstavbu nových fotovoltaických zdrojů. Těchto projektů bylo ve Zlínském kraji předloženo k 1. 4. 2023 celkem 537. Dále jsou podniky aktivní také v oblasti digitalizace – zde je evidováno 75 předložených projektů na digitální transformaci podniků. Z ostatních oblastí jde jen již o jednotky předložených projektů podnikatelských subjektů ve Zlínském kraji, směřujících např. na úsporu vody v průmyslu, cirkulární řešení v podnicích, podporu zavádění inovací do podnikové praxe nebo připojení adresních míst k vysokorychlostnímu internetu. Ve veřejném sektoru jde o jednotky projektů na budování kapacit předškolních zařízení, rozvoj a modernizaci materiálně technické základny sociálních služeb, revitalizaci brownfields pro nepodnikatelské využití, bezpečnost silniční a železniční infrastruktury a modernizaci železničních stanic. Kromě toho byly také ze strany MŠMT v rámci NPO poskytnuty dotace základním školám a nižším stupňům víceletých gymnázií na digitalizaci vzdělávání – dálkové studium v období pandemie COVID-19.

Zlínský kraj má také zájem z Národního plánu obnovy na svém území realizovat projekty demonstrující využití technologie 5G sítí v prostředí chytrých měst.

MODERNIZAČNÍ FOND

Evropská komise zřídila ve Směrnici 2003/87/ES na období 2021–2030 tzv. Modernizační fond, který nabízí členským státům Evropské unie miliardové investice na rozvoj nízkouhlíkových technologií, modernizaci energetických systémů a zlepšení energetické účinnosti. Modernizační fond čerpá prostředky zejména z monetizace emisních povolenek v systému EU ETS. Pro ČR je odhad částky Modernizačního fondu na období 2021–2030 z dubna 2023 ve výši cca 500 miliard Kč. Již od roku 2021 jsou vyhlašovány postupně výzvy a v prosinci 2023 je schválených 816 projektů s dotací Modernizačního fondu v celkové výši cca 30,4 mld. Kč. Jedná se o projekty ve výzvách týkajících se výstavby fotovoltaických elektráren (RES+), modernizace tepláren (HEAT) a modernizace zdrojů a technologií výroby energií (ENERG ETS). Mezi dosud schválenými jsou jednak velké projekty v řádech stamilionů až miliard Kč, ale i projekty v řádech stotisíců. Ve Zlínském kraji je průměrná výše dotace na projekt cca 4,9 mil. Kč, zatímco v rámci celé ČR je průměr 37,3 mil. Kč. Ve Zlínském kraji jde zejména o menší projekty fotovoltaických elektráren v podnikatelském sektoru

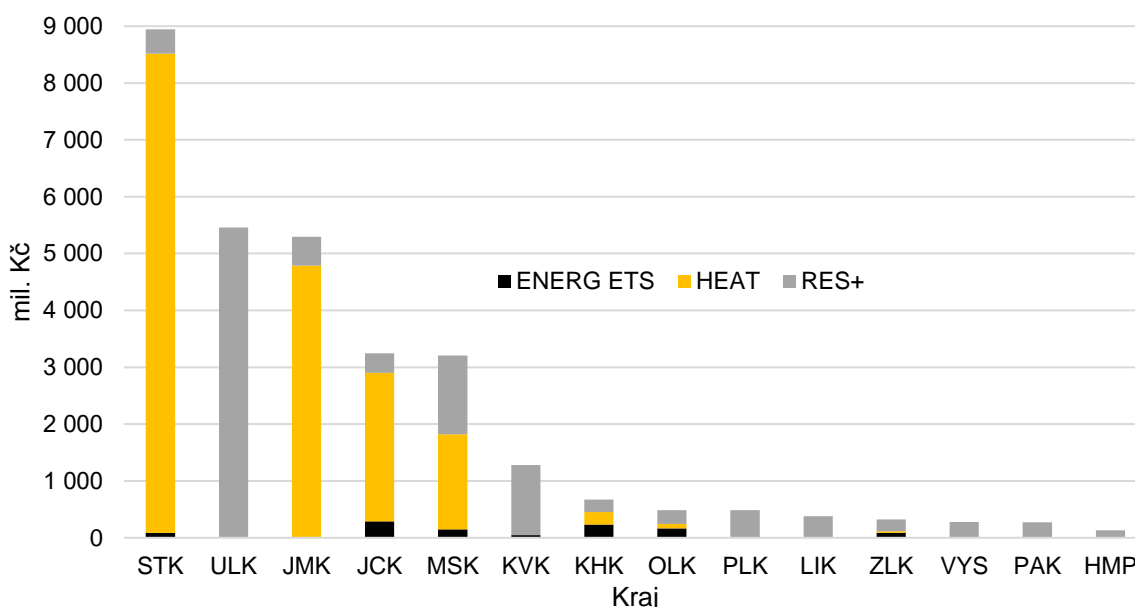
Níže v tabulce i grafu je možné vidět mezikrajské rozdíly v aktuálně podpořených projektech, kdy Zlínský kraj se v objemu dotace v absolutních hodnotách i přepočtu na obyvatele umísťuje na podprůměrné 11. pozici mezi kraji, zatímco v počtu schválených projektů jsme na 6. pozici (při přepočtu na obyvatele na 4. pozici). Na předních pozicích jsou kraje, v nichž jsou situovány významné elektrárny či teplárny. Jde o Ústecký, Středočeský, Moravskoslezský, Jihomoravský a Jihočeský kraj.

Tabulka 77: Mezikrajské srovnání využití prostředků Modernizačního fondu v období 2021+ z pohledu počtu projektů a schválené dotace k 12. 12. 2023

Kraje	Počet schválených projektů		Objem poskytnutých dotací	
	Absolutně	Na 100 tis. obyv.	Absolutně (mil. Kč)	Na 1 obyv. (Kč)
Hlavní město Praha	26	1,92	129,9 mil. Kč	96 Kč
Jihočeský	79	12,11	3 247,3 mil. Kč	4 978 Kč
Jihomoravský	96	7,89	5 296,6 mil. Kč	4 351 Kč
Karlovarský	41	13,96	1 281,2 mil. Kč	4 364 Kč
Královéhradecký	45	8,10	672,3 mil. Kč	1 211 Kč
Liberecký	28	6,23	381,1 mil. Kč	849 Kč
Moravskoslezský	90	7,57	3 203,7 mil. Kč	2 693 Kč
Olomoucký	54	8,55	486,1 mil. Kč	769 Kč
Pardubický	45	8,51	270,9 mil. Kč	512 Kč
Plzeňský	42	6,94	484,2 mil. Kč	800 Kč
Středočeský	91	6,32	8 943,1 mil. Kč	6 213 Kč
Ústecký	93	11,45	5 460,3 mil. Kč	6 722 Kč
Vysočina	48	9,32	278,0 mil. Kč	540 Kč
Zlínský	66	11,37	323,7 mil. Kč	558 Kč
CELKEM	816	7,54	30 396,7 mil. Kč	2 807 Kč

Zdroj: vlastní výpočet z dat schválených projektů - databáze na <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/modernizacni-fond/schvalene-projekty/>

Graf 69: Objem dotací projektů podpořených z Modernizačního fondu v období 2021+ dle krajů (mil. Kč) k 12. 12. 2023

Zdroj: vlastní výpočet z dat schválených projektů - databáze na <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/modernizacni-fond/schvalene-projekty/>

2.3.4 Integrované nástroje v kohezní politice ve Zlínském kraji

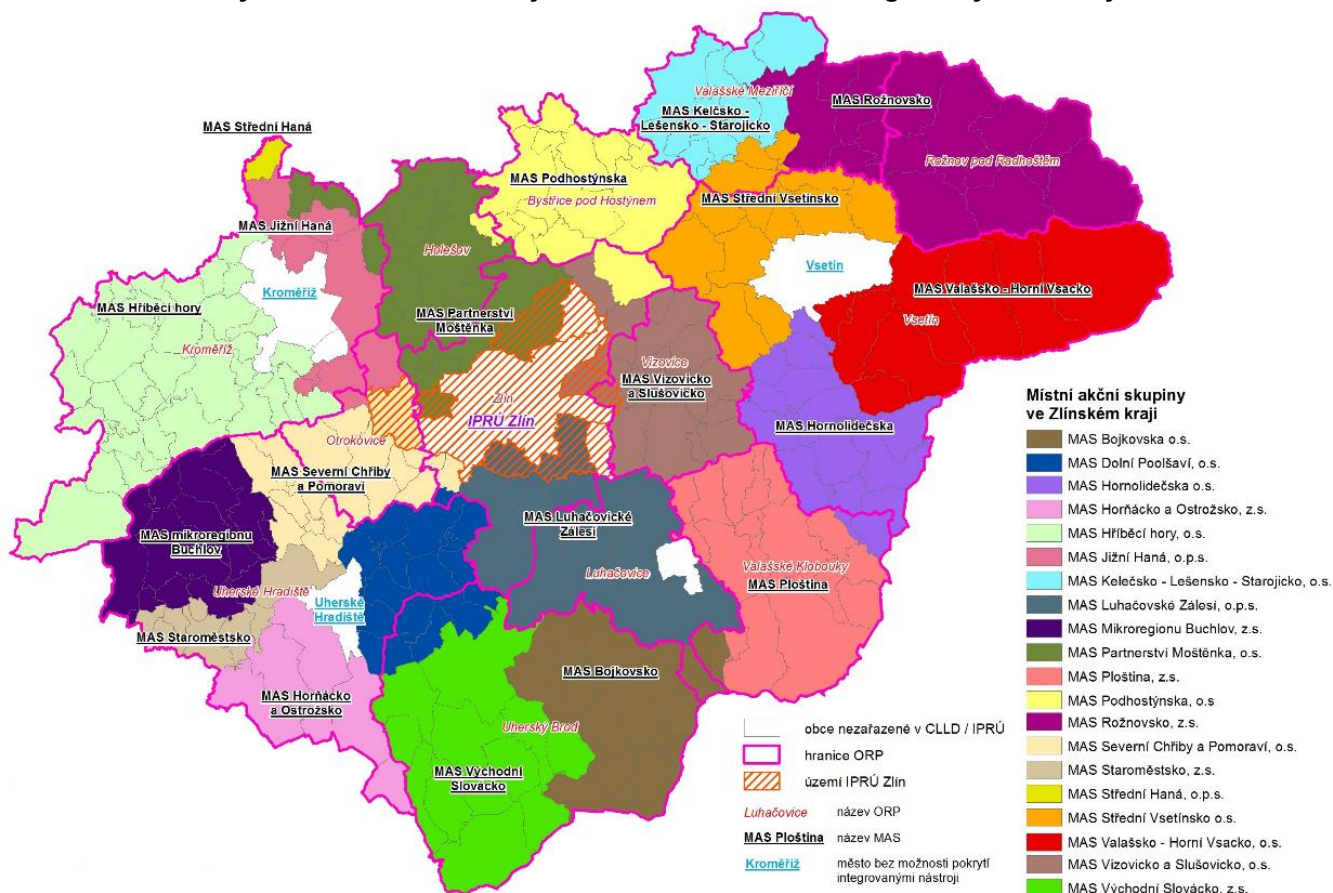
Kohezní politika EU od období 2014 – 2020 zavádí tzv. územní dimenzi. **Územní dimenzí se rozumí zacílení intervencí fondů EU do specifických typů území České republiky.** Jejím důležitým aspektem je vzájemná koordinace aktivit různých aktérů v daném území za účelem dosažení synergických efektů.

Hlavním východiskem pro konkrétní řešení územní dimenze a uplatnění příslušných nástrojů v České republice je **Strategie regionálního rozvoje ČR** (dále jen SRR), která klasifikuje regiony do kategorií podle rozvojového potenciálu a zavádí pro ně příslušné typy integrovaných strategií ve vazbě na územní dimenzi. V programovém období 2014 – 2020 byla tato kategorizace následující:

- 7 tzv. metropolitních oblastí (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Olomouc, Ústí – Chomutov, Hradec Králové – Pardubice), kterým bylo umožněno realizovat nástroj **integrované územní investice** (dále jen ITI), který umožňuje na základě zpracované integrované strategie rozvoje území alokovat v rámci jednotlivých prioritních os operačních programů finanční prostředky na její realizaci.
- V území ostatních krajů byla umožněna krajským městům a jejich funkčnímu zázemí realizace nástroje **integrovaného plánu rozvoje území** (dále jen IPRÚ), u nějž je předpokládána alokace několikanásobně nižší než u ITI.
- Dále byly rezervovány finanční prostředky na realizaci nástroje **komunitně vedeného místního rozvoje** (dále jen CLLD), který je cílen na menší obce s počtem obyvatel do 25 tis.

V území Zlínského kraje byly tedy v období let 2014 – 2020 cíleny finanční prostředky na území IPRÚ (Zlín a jeho zázemí) a území pokryté sítí místních akčních skupin (dále jen MAS).

Obrázek 16: Pokrytí území Zlínského kraje v období 2014 – 2020 integrovanými nástroji

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat KS MAS a MMR

Území IPRÚ Zlín tvořilo 11 obcí (město Zlín, město Otrokovice, obec Březnice, město Fryšták, obec Hvozdná, obec Lípa, obec Lukov, obec Ostrata, obec Tečovice, obec Veselá, obec Želechovice nad Dřevnicí). Území bývalých okresních měst (mimo Zlína), tedy Kroměříže, Uherského Hradiště a Vsetína nebylo (a v období 2021+ stále není) pokryto žádným integrovaným nástrojem. Zbývající regionální centra (Valašské Meziříčí, Uherský Brod a jejich zázemí) a venkovské oblasti jsou součástí MAS a mohou tak využívat nástroj **CLLD**.

Tabulka 78: Alokace pro integrované nástroje 2014 – 2020 v území Zlínského kraje (mil. Kč) a její skutečné využití

Operační program	Finanční alokace IPRÚ (mil. Kč)		Finanční alokace CLLD (mil. Kč)	
	alokace	schválené dotace	původní alokace	schválené dotace
IROP	813	743	567,3	480,5
OPZ	30	10	148,5	123,7
OPŽP	-	-	20,4	94,4
OPD	102	76	-	-
PRV	-	-	334,7	294,8
Celkem	945	829	1 070,9	993,4

Zdroj: IPRÚ - prezentace NSK duben 2023 (komora urbánní) – stav k 1. 3. 2023, CLLD – data z Krajské sítě NS MAS ČR Zlínského kraje

Pro porovnání využití prostředků územní dimenze ve Zlínském kraji a v ostatních krajích ČR sledujeme při každoročním hodnocení SRZK 2030 ukazatel U3.5.2 v tabulce níže, který je počítán na základě dat z MS2014+. Jde o podíl schválených dotačních prostředků v daném roce ve Zlínském kraji, které byly poskytnuty v režimu územní dimenze, na celkovém objemu dotací v režimu územní dimenze ČR. Jedná se tedy o dotace, které směřovaly zejména do integrovaných nástrojů IPRÚ (Integrovaný plán rozvoje území), CLLD (Community Lead Local Development – komunitně vedený místní rozvoj) a ITI (Integrované teritoriální investice). Z uvedených dat je patrné, že v tomto režimu zacílených prostředků Zlínský kraj čerpal v jednotlivých letech alokaci v rozmezí od 2,4 % do 5,7 % s tím, že na konci programového období dochází k nárůstu objemu prostředků v územní dimenzi. V letech 2017 – 21 je pořadí Zlínského kraje v tomto ukazateli výrazně podprůměrné, avšak v letech 2021-22 došlo k mírnému růstu a posunu na 8. pozici mezi kraji. Vzhledem k tomu, že Zlínský kraj nemohl v období 2014-20 využít nástroj ITI, který činí více než 60 % poskytnuté dotace EU v územní dimenzi, zůstává po celé období na podprůměrných hodnotách.

Tabulka 79: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – využití nástrojů územní dimenze v kraji

Ukazatel		Hodnota ukazatele v jednotlivých letech (pořadí ZLK mezi kraji)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
U3.5.2	Podíl ZLK na ČR v objemu schválených dotací v režimu územní dimenze	2,4% (10.)	3,3% (11.)	3,4% (10.)	3,0% (11.)	4,5% (10.)	5,7% (8.)

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat z databáze MS2014+, stav k 1. 1. 2023

V programovém období 2021+ jsou oproti předchozímu období odlišnosti ve vymezení územní dimenze. Dokument Územní dimenze v operačních programech 2021+²⁶ je vymezuje následovně:

1) Územní dimenze dle cílů SRR ČR 21+

- **3 metropolitní oblasti** (Praha, Brno, Ostrava) a **9 aglomerací** (pokrývající krajská města a jejich zázemí) - zásadní změna oproti minulému období spočívá v tom, že je rozšířen

²⁶ k dispozici na [https://www.mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/dokumenty-\(1\)/analyzy](https://www.mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/dokumenty-(1)/analyzy)

nástroj ITI, který využívají všechny metropolitní oblasti i aglomerace a dále také regionální centrum Mladá Boleslav. I pro zlínskou aglomeraci je tedy nástroj ITI k dispozici.

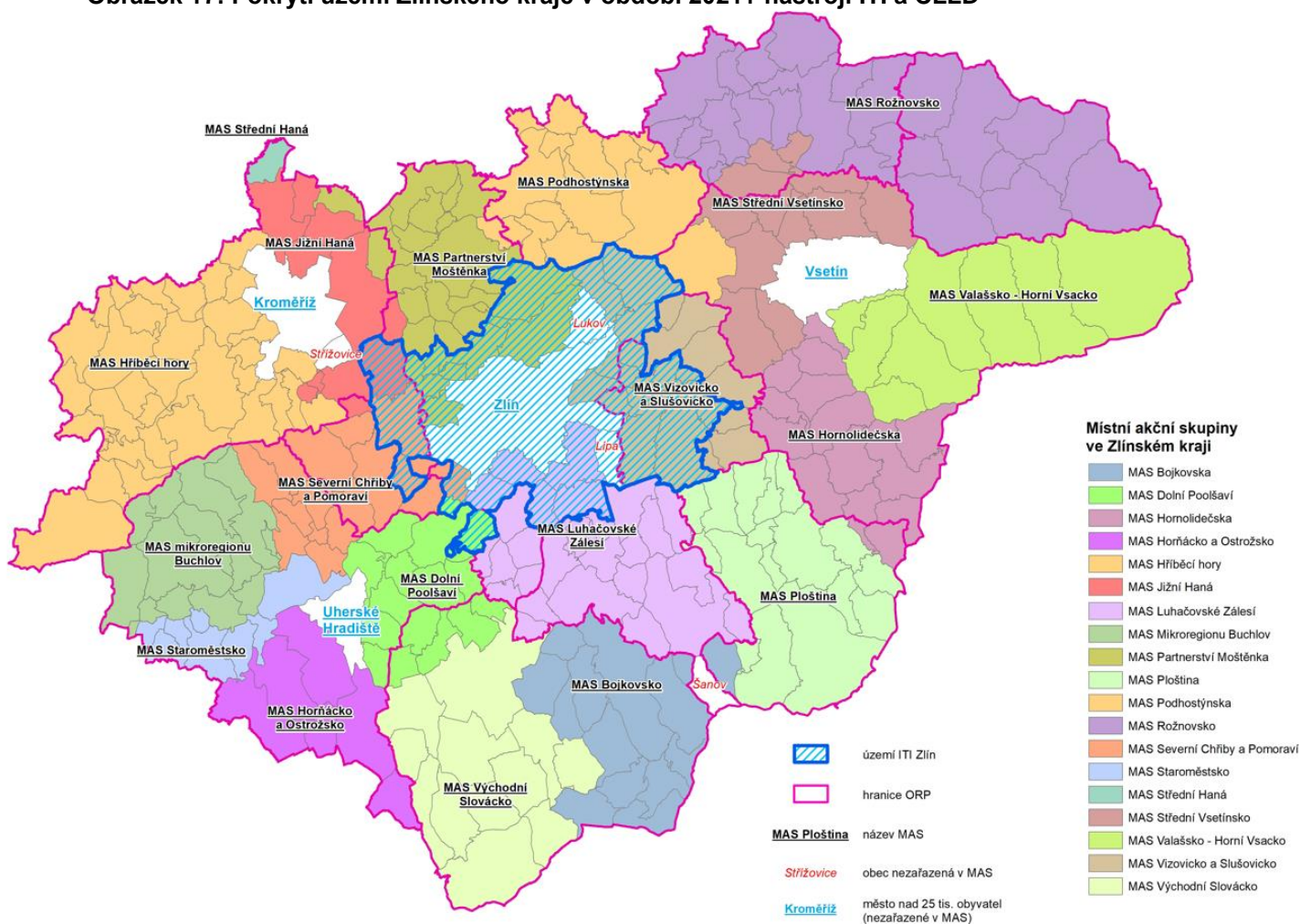
- **Regionální centra a jejich zázemí** – nemají kromě Mladé Boleslavi specifický nástroj kohezní politiky, nicméně např. v IROP 21+ jsou ve specifickém cíli 6.1 Podpora udržitelné multimodální městské mobility v rámci přechodu na uhlíkově neutrální hospodářství podporovány pouze projekty realizované ve vymezených regionálních centrech (vyššího či nižšího řádu). Ve Zlínském kraji je vymezeno 55 center osídlení různé kategorie.
- **Strukturálně postižené kraje** – mají specifické podpůrné nástroje (Operační program Spravedlivá transformace), je zde překryv s tzv. „uhelnými regiony“, jedná se o Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj.
- **Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ)** – SO ORP na základě daných indikátorů a vojenské újezdy – v případě Zlínského kraje se jedná o 6 SO ORP (Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Otrokovice, Uherský Brod, Vsetín).

2) Územní dimenze dle cílů evropských a národních politik.

3) Územní dimenze v krajských strategiích – s ohledem na nevyvážené disparity v území kraje.

Pro naplnění územní dimenze využívají jednotlivé OP zejména **nástroje ITI, CLLD**, kterými je kromě měst Vsetín, Uherské Hradiště a Kroměříž a kromě 2 obcí nepříslušících do jakékoliv MAS (Střížovice, Šanov) pokryto téměř celé území Zlínského kraje:

Obrázek 17: Pokrytí území Zlínského kraje v období 2021+ nástroji ITI a CLLD

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat KS MAS a MMR

Kromě ITI a CLLD jsou v rámci územní dimenze nově také **Regionální akční plány (RAP)** anebo jsou využívány nástroje fungující již v minulém období: Koordinovaný přístup k sociálnímu vyloučení 2021+, akční plány rozvoje vzdělávání či Národní RIS3 Strategie. Územní dimenze může být řešena formou specifických výzev pro výše popsané nástroje, bodovou bonifikací projektů z určitého typu území, sublokací pro určité typy území anebo nutností souladu s územním strategickým dokumentem.

Z hlediska objemu peněz je **nejvýznamnějším nástrojem územní dimenze ve Zlínském kraji v období 2021+ ITI Zlínské aglomerace**. Ačkoliv jde o nejmenší vymezenou aglomeraci ITI z celé ČR, je výrazně větší než v předchozím období, protože zahrnuje 36 měst a obcí a očekává se alokace z operačních programů více než dvojnásobná oproti předchozímu období, včetně možností využití více operačních programů.

Dalším **významným nástrojem je CLLD, který oproti předchozímu období nedoznal výraznějších změn**. Z hlediska alokace očekáváme mírnější navýšení oproti předchozímu období. Kromě toho je zde nově nástroj RAP, v rámci kterého je Zlínskému kraji poskytnuta celková alokace cca 1,4 mld. Kč na silnice II. tříd (618 mil. Kč), deinstitucionalizaci sociálních služeb (465 mil. Kč), střední školství (223 mil. Kč) a zdravotnickou záchrannou službu (105 mil. Kč). Všechny tyto prostředky RAP jsou poskytnuty z IROP, který je vůči územní dimenzi nejvstřícnějším programem. Obecně přes nástroje územní dimenze poskytuje cca 43 % celkové alokace (21 % ITI, 15 % RAP, 7 % CLLD).

Konkrétní očekávané alokace územní dimenze ve Zlínském kraji v období 2021+ jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka 80: Předpokládaná alokace pro integrované nástroje 2021+ v území Zlínského kraje (mil. Kč)

Finanční alokace (mil. Kč)	ITI	RAP	CLLD	Celkem
IROP	976	1 411	588,5	2 975,5
OPZ+	-	-	145,0	145,0
OPŽP	max. 150	-	23,1	max. 173,1
OPD	501,5	-	-	501,5
OPTAK	max. 110	-	62,9	max. 172,9
OPJAK	136,5	-	-	136,5
PRV	-	-	250,0	250,0
Celkem	max. 1 874	1 411	1 069,5	4 354,5

Zdroj: ITI – data z oddělení koordinace projektů Magistrátu města Zlína (ITI Zlínské aglomerace), RAP - <https://www.mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/rap>, CLLD – data z Krajské sítě NS MAS ČR Zlínského kraje

Na implementaci územní dimenze se podílí také **Regionální stálá konference Zlínského kraje**, což je dobrovolné regionální uskupení územních partnerů v oblasti místního a regionálního rozvoje, zastoupené představiteli členských institucí včetně orgánů veřejné správy. **Koordinační roli při fungování Regionální stálé konference Zlínského kraje plní Zlínský kraj**, jako hlavní činitel regionálního rozvoje svého územního obvodu ze zákona č. 129/2000 Sb. V rámci aktivit sekretariátu Regionální stálé konference Zlínský kraj zjišťuje absorpční kapacitu a skutečné čerpání prostředků kohezní politiky na svém území. Dále také zpracovává výše uvedené Regionální akční plány, má za úkol koordinovat aktivity napomáhající rozvoji HSOÚ a ve spolupráci s ostatními aktéry regionálního rozvoje přispívá k efektivnímu využití prostředků (nejen) kohezní politiky EU k naplnění rozvojových cílů regionu.

2.4 Struktura osídlení a vymezení regionálních disparit ve Zlínském kraji

2.4.1. Struktura osídlení ve Zlínském kraji

Současná struktura osídlení ve Zlínském kraji, potažmo v celé ČR, je výsledkem dlouhodobého vývoje center osídlení, které jakožto významné póly sídelní struktury zásadně ovlivňují vazby v území. Centra osídlení poskytují podmínky pro uspokojování rozličných potřeb obyvatel nejen vlastního centra, ale současně i jeho spádového území. Přitom jednotlivá centra osídlení mají v sídelní struktuře hierarchicky rozdílný význam. Identifikace jednotlivých (úrovní) center umožňuje rozpoznání jejich role v sídelní struktuře a následně jejich cílenou specifickou podporou přispívat k jejich stabilizaci a vytváření podmínek pro vyvážený rozvoj celého území (včetně venkovského zázemí center).

Pro účely strategického plánování rozvoje území je v České republice zásadní Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (SRR). V rámci její přípravy byla vytvořena kategorizace center osídlení, která stanovila základní parametry jednotlivých kategorií center.

Tabulka 81: Kategorie center osídlení ČR

Kategorie center		Počet obyvatel (v tisících) cca		Počet center (návrh) ²⁷	
		Centra	Spádové území (včetně centra)		
A	Vyšší	Významné	100	200	15
B		Ostatní	50	100	13 (14)
C	Střední	Významné	20	40	40 (44)
D		Ostatní	15	30	32 (35)
E	Nižší	Významné	10	obvykle > 20	Vymezují kraje
F		Ostatní	5 (3)	obvykle > 20	Vymezují kraje
G	Malá		2 (1)	obvykle > 5	Vymezují kraje

Zdroj: MMR

Vyšší a střední centra osídlení

Na základě výše uvedené kategorizace byla na národní úrovni Ministerstvem pro místní rozvoj ČR vymezena vyšší a střední centra osídlení (kategorie A – D). Ve Zlínském kraji bylo jako vyšší centrum vymezeno město Zlín (A), jako střední centra významná města Kroměříž, Uherské Hradiště, Valašské Meziříčí, Vsetín (C) a jako střední centra ostatní Otrokovice, Uherský Brod, Rožnov pod Radhoštěm (D).

Nižší a malá centra osídlení

Nižší a malá centra osídlení (kategorie E – G) byla vymezena v roce 2022 jednotlivými kraji na základě požadavku a metodického postupu MMR (Centra osídlení České republiky – Vymezení vyšších a středních center a metodický postup pro vymezení nižších a malých center).

Pro vymezení nižších a malých center byla, v souladu s metodikou MMR, rozhodující tato kritéria:

- počet obyvatel centra,
- počet obsazených pracovních míst,
- spádová funkce centra (obec s rozšířenou působností, obec s pověřeným obecním úřadem).

²⁷ Dvojití počty center v tabulce jsou způsobeny existencí dvojcenter. Nižší údaj počítá dvojici propojených měst jako jedno centrum, vyšší číslo počítá města jednotlivě.

Jako doplňující byla zohledňována kritéria:

- počet obyvatel spádového území,
- existence zařízení občanské vybavenosti,
- poloha centra v řídce osídleném území.

Vymezení nižších a malých center osídlení ve Zlínském kraji

Jako minimální pro zařazení obce mezi malá centra osídlení (G) byla použita hranice 2 000 obyvatel a zároveň počet pracovních míst v obci minimálně 300. Obec Štítná nad Vláří – Popov, která nedosáhla minimální počet pracovních míst, byla mezi malá centra zařazena z důvodu polohy v řídce osídleném území. Další dvě obce byly do seznamu malých center přiřazeny, i když nedosahovaly minimální hodnoty 2 000 obyvatel. Obec Horní Lideč plní v řídce osídleném území významnou spádovou funkci (obec s pověřeným obecním úřadem). Obec Bílovice je obcí s nárůstem obyvatel a významnou kumulací pracovních míst.

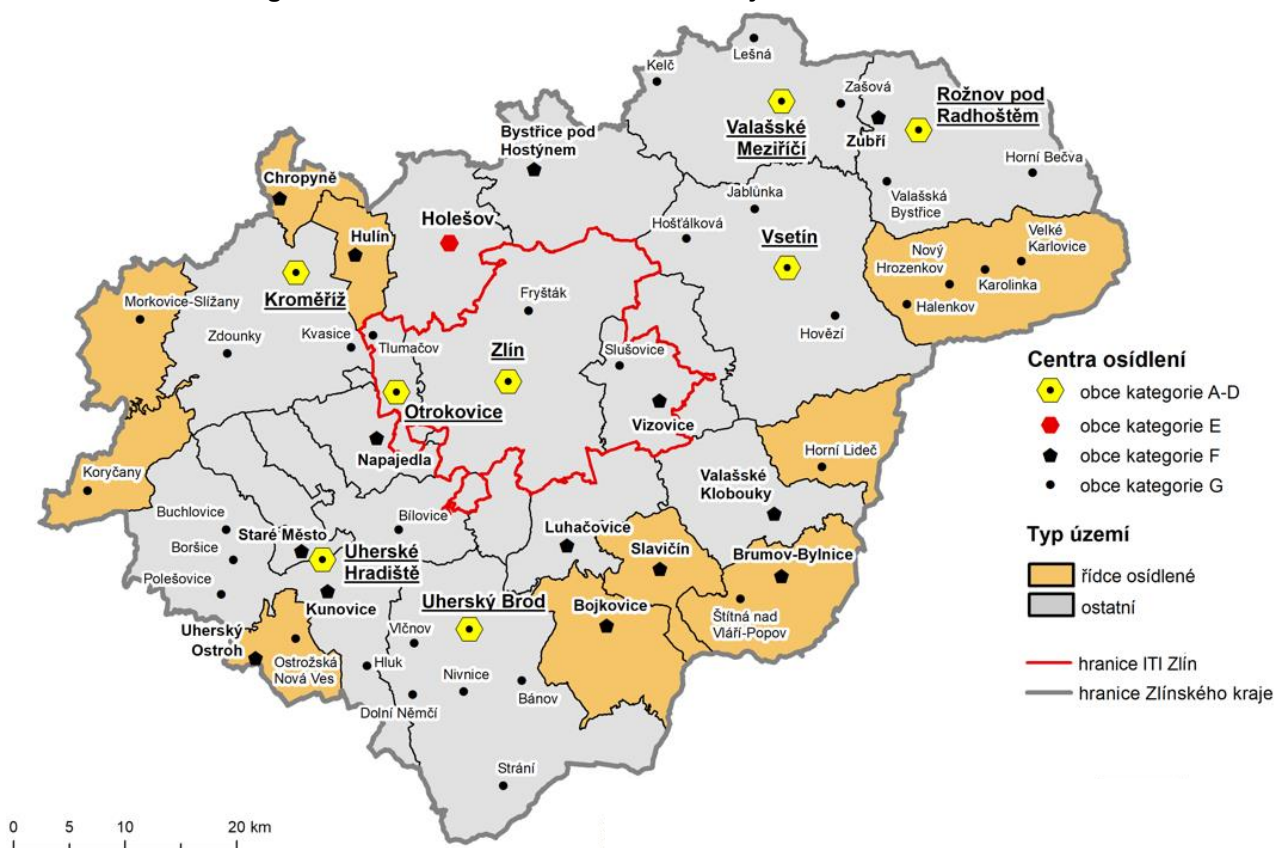
Mezi nižší centra ostatní (F) byly zařazeny obce s počtem obyvatel více než 5 000 obyvatel a významnou koncentrací pracovních příležitostí (a tím pádem i dojížděkou za prací). Dále zde byly zařazeny obce s nižším počtem obyvatel (avšak s minimálně 4 000 obyvatel), které byly významnými spádovými centry dojížděky za prací a službami (Luhačovice, Vizovice, Bojkovice, Valašské Klobouky, Uherský Ostroh, Chropyně – minimálně 2 000 pracovních míst nebo ležící v řídce osídlených územích).

Mezi nižší centra významná (E) bylo zařazeno pouze město Holešov (více než 11 000 obyvatel a téměř 6 000 pracovních míst).

Výsledné vymezení nižších a malých center osídlení přiřazuje do kategorie E ve Zlínském kraji 1 město (Holešov), do kategorie F je zařazeno 14 nižších center osídlení a do kategorie G spadá ve Zlínském kraji 32 malých center osídlení.

Územní rozmístění center osídlení ve Zlínském kraji je také znázorněno v následující mapce.

Obrázek 18: Kategorizace center osídlení Zlínského kraje

Zdroj: vlastní zpracování, s využitím dat MMR

Vytvořená kategorizace center osídlení a zařazení center do jednotlivých kategorií je podkladem pro pořizovatele územně analytických podkladů krajů, pro účely strategického plánování na úrovni státu i krajů a zejména pro implementaci Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, kdy vyšší centra významná (kategorie A) byla základem pro vymezení metropolitních území a aglomerací a vyšší centra ostatní a střední centra (kategorie B – D) pro vymezení regionálních center. Vymezení center osídlení je využito též v rámci Integrovaného regionálního operačního programu 2021–2027.

2.4.2. Vymezení regionálních disparit

Pojmem „regionální disparity“ bývá označováno vyhodnocování rozdílů v ekonomickém, sociálním a environmentálním rozvoji dílčích územních celků. V případě Zlínského kraje byly v rámci původní Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 posuzovány rozdíly ve vývoji správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP), které představují vhodnou základnu pro posuzování vnitrokrajských rozdílů. Jelikož za dobu od zpracování původní SRZK 2030 nedošlo k výrazné změně disparit mezi jednotlivými obvody ORP, není následující kapitola aktualizována (v případě některých ukazatelů nejsou ani k dispozici aktuálnější data). Proto považujeme vymezení regionálních disparit na úrovni ORP, které je součástí kapitoly 2.4 Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030, schválené Zastupitelstvem Zlínského kraje v květnu 2020, za stále platné.

V dalších částech kapitoly je popsán způsob vymezování ohrožených území z národní úrovně a tento porovnán s hodnocením regionálních disparit z krajské úrovně. Na základě zpracované Strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji (2021) je také doplněna část, týkající se disparit na úrovni jednotlivých venkovských obcí.

2.4.2.a) Multikriteriální vymezení disparit na úrovni SO ORP

Pro hodnocení vnitrokrajských rozdílů byla v původní Strategii rozvoje Zlínského kraje 2030 použita metodika, vyvinutá Eurostatem a Generálním ředitelstvím Evropské komise pro regionální politiku, jejíž aplikace usnadňuje vzájemné porovnávání sociálních, ekonomických i environmentálních charakteristik jednotlivých regionů EU za pomoci relevantních ukazatelů. Tato statistická sada umožňuje analyzovat modely a trendy v rámci a uvnitř regionů, případně i ve vztahu region - národní stát; region - EU, čímž je komplementární vůči tradičnější analýze prováděné na národní úrovni. Srovnatelné regionální statistiky formují důležitou část evropského statistického a datového systému.

Je zřejmé, že statistická data, jež je možné legitimně a kompetentně sledovat na úrovni národních států, či regionů soudržnosti (NUTS 2) či krajů (NUTS 3), ale pozbývají smyslu při sledování na úrovni detailnějších a konkrétnějších jednotek (okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností, mikroregionů apod.). S ohledem na potřebu identifikace regionálních (vnitrokrajských) disparit jsou uplatněny relativní ukazatele či vývojové trendy, průměrné hodnoty a odchylky od krajského průměru.

Postup je založen na Bennetově metodě, spočívající v dosažení syntetické míry regionálních disparit a vytvoření matice relativních odchylek absolutních hodnot jednotlivých ukazatelů od zvolené normy (jíž je zásadně krajský průměr). Základními prvky této metodiky jsou:

- výběr ukazatelů relevantních pro jednotlivé oblasti SRZK 2030 a jejich základní vyhodnocení na úrovni správních obvodů ORP Zlínského kraje,
- aplikace upravené Bennetovy metody multikriteriálního hodnocení regionálních disparit pro souhrnné vyhodnocení regionálních disparit Zlínského kraje.

Pro hodnocení regionálních disparit bylo vybráno 25 ukazatelů, sdružených do 3 skupin:

- ekonomika a trh práce,
- lidé a kvalita života,
- infrastruktura a kvalita prostředí.

Výsledkem bylo celkové hodnocení ORP podle statistických ukazatelů. Z hlediska celkového hodnocení za všechny sledované oblasti lze konstatovat, že k nejlépe rozvinutým SO ORP ve Zlínském kraji se řadí SO ORP Luhačovice (z důvodu vysokého hodnocení v oblasti Ekonomika a trh práce), Rožnov pod Radhoštěm, Vizovice, Valašské Meziříčí a Zlín (všechny obvody mají vysoké hodnocení v oblasti Infrastruktura a kvalita prostředí).

K průměrně rozvinutým územím se řadí SO ORP Uherské Hradiště a Uherský Brod (vysoké hodnocení v oblasti Ekonomika a trh práce) a SO ORP Holešov (díky vysokému hodnocení v oblastech Infrastruktura a kvalita prostředí a Lidé a kvalita života) a SO ORP Otrokovice (vysoké hodnocení v oblasti Lidé a kvalita života).

Podprůměrně rozvinutými územími jsou SO ORP Kroměříž (zejména z důvodu nízkého hodnocení v oblasti Infrastruktura a kvalita prostředí), SO ORP Vsetín (nízké hodnocení v oblasti Lidé a kvalita života) a SO ORP Valašské Klobouky a SO ORP Bystřice pod Hostýnem (zejména nízké hodnocení v oblasti Ekonomika a trh práce).

Tabulka 82: Shrnutí – postavení správních obvodů ORP podle jednotlivých oblastí rozvoje SRZK 2030

SO ORP	Celkem	Ekonomika a trh práce	Lidé a kvalita života	Infrastruktura a kvalita prostředí
Luhačovice	1,0	1,7	0,4	1,0
Rožnov pod Radhoštěm	1,0	0,5	0,0	2,4
Vizovice	0,6	0,1	-0,4	2,0
Valašské Meziříčí	0,5	0,3	-0,2	1,4
Zlín	0,5	-1,3	1,0	1,7
Uherské Hradiště	0,3	1,1	0,0	-0,3
Holešov	0,2	-2,7	1,6	1,7
Otrokovice	0,1	-0,8	0,8	0,4
Uherský Brod	-0,1	1,4	0,5	-2,2
Kroměříž	-0,4	-0,2	0,0	-0,9
Vsetín	-1,5	-1,2	-2,2	-1,0
Valašské Klobouky	-1,5	-2,4	-0,7	-1,5
Bystřice pod Hostýnem	-1,6	-2,0	-1,7	-1,0

Zdroj: Vlastní zpracování, hodnoty ukazatelů a metodika výpočtu blíže popsány ve Strategii rozvoje Zlínského kraje 2030 z roku 2020 (<https://zlinyskykraj.cz/strategie-rozvoje-zlinskeho-kraje-2030>)

K úplnému postižení vnitroregionálních disparit bylo vedle vyhodnocení statistických ukazatelů použito expertní posouzení, kdy vybraná skupina expertů, členů pracovních skupin a odborných pracovníků Krajského úřadu Zlínského kraje, hodnotila v roce 2018 na základě jejich detailní profesní znalosti pořadí rozvinutosti jednotlivých obvodů ORP (celkem za všechny oblasti). Následně byly na základě průměrného pořadí (v hodnocení statistických ukazatelů a expertního hodnocení) rozděleny obvody ORP do tří skupin podle jejich rozvinutosti.

Tabulka 83: Hodnocení SO ORP Zlínského kraje podle statistických ukazatelů a expertního hodnocení

ORP	Průměr pořadí	Statistické hodnocení		Expertní hodnocení	
		bodové hodnocení	pořadí	průměrné pořadí expertů	pořadí
Luhačovice	2,5	1,0	1	5,1	4
Zlín	3,0	0,5	5	1,5	1
Rožnov pod Radhoštěm	3,5	1,0	2	5,1	5
Uherské Hradiště	4,0	0,3	6	4,3	2
Vizovice	5,0	0,6	3	6,6	7
Valašské Meziříčí	5,0	0,5	4	5,6	6
Otrokovice	5,5	0,1	8	5,0	3
Uherský Brod	8,5	-0,1	9	8,2	8
Holešov	9,0	0,2	7	8,9	11
Kroměříž	9,5	-0,4	10	8,2	9
Vsetín	10,5	-1,5	11	8,5	10
Valašské Klobouky	12,5	-1,5	12	12,0	13
Bystřice pod Hostýnem	12,5	-1,6	13	11,8	12

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 84: Finální rozdělení SO ORP Zlínského kraje podle celkové rozvinutosti

Nadprůměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji:	Průměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji:	Podprůměrně rozvinuté SO ORP ve Zlínském kraji:
<ul style="list-style-type: none"> Luhačovice Zlín Rožnov pod Radhoštěm Uherské Hradiště 	<ul style="list-style-type: none"> Vizovice Valašské Meziříčí Otrokovice Uherský Brod Holešov 	<ul style="list-style-type: none"> Kroměříž Vsetín Valašské Klobouky Bystřice pod Hostýnem

Zdroj: Vlastní zpracování

2.4.2.b) Vymezování regionálních disparit z národní úrovně

Také na národní úrovni probíhá vyhodnocování regionálních disparit dílčích území. V rámci přípravy Strategie regionálního rozvoje ČR pro programové období 2021 – 2027 byla ze strany MMR ve spolupráci s kraji vymezena hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ), která byla schválena vládou ČR, usnesením č. 775 ze dne 4. listopadu 2019. HSOÚ byla vymezena na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) na základě sady indikátorů, které lze každoročně aktualizovat. Na území Zlínského kraje bylo vymezeno 6 HSOÚ (ORP Bystřice pod Hostýnem, Kroměříž, Otrokovice, Holešov, Vsetín, Uherský Brod).

Přestože byla pro vymezení HSOÚ použita jiná sada indikátorů než pro hodnocení celkové rozvinutosti ORP v rámci SRZK 2030, všech 6 HSOÚ Zlínského kraje patří dle pořadí mezi 7 nejméně rozvinutých ORP podle SRZK 2030. Výjimkou je ORP Valašské Klobouky, což je dáno kromě jiné struktury použitých indikátorů i skutečností, že se hodnoty indikátorů vztahují k jiným časovým obdobím.

Usnesením vlády k Akčnímu plánu SRR ČR 2021 – 22 byla HSOÚ vymezena jako státem podporované regiony. To umožňuje soustředit cílenou podporu HSOÚ za účelem vyrovnávání územních disparit, např. vyhlášením specifických výzev, bodovým zvýhodněním projektů, příp. příznivějšími dotačními podmínkami v rámci operačních programů nebo v národních dotačních programech

administrovaných jednotlivými ministerstvy. Samostatnou aktivitou Ministerstva pro místní rozvoj je snaha o prosazení nového národního dotačního titulu na podporu HSOÚ.

2.4.2.c) Variantní vymezení disparit na úrovni obcí

Významné disparity lze sledovat i na úrovni obcí. Z hlediska postavení v rámci struktury osídlení mají jednotlivé obce různý význam, od aglomerací přes regionální a malá centra osídlení až po venkovské obce. Z toho plyne rozdílná vybavenost technickou a občanskou infrastrukturou, tzn. rozdílné podmínky pro kvalitu života obyvatel.

Vymezováním disparit na úrovni venkovských obcí se zabývá Strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji²⁸. Na základě sady 28 indikátorů bylo provedeno v roce 2021 hodnocení ohroženosti venkovských obcí Zlínského kraje a vymezení ohrožených obcí. Pro Strategii rozvoje venkova ve Zlínském kraji byla nastavena hranice velikosti venkovských obcí 5 000 obyvatel.

Postup vymezení ohrožených obcí se skládal ze 3 kroků:

- stanovení ohroženosti na úrovni obcí,
- stanovení ohroženosti na úrovni obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ),
- výsledné stanovení ohrožených obcí.

V každém kroku byly hodnoty indikátorů jednotlivých obcí seřazeny od nejhorších po nejlepší a následně byly obce rozděleny do 4 kategorií a obodovány. Po sečtení přidělených bodů byly obce rozděleny do 4 kategorií podle míry ohrožení (nejvyšší – zvýšená – nízká – nejnižší). Stejným postupem byla hodnocena ohroženost venkovských obcí na úrovni POÚ. Výsledné vymezení ohrožených obcí bylo dáno syntézou vymezení ohroženosti na úrovni obcí a POÚ.

Za nejohroženější obce se v rámci Zlínského kraje považuje 30 obcí, které jsou vyjmenovány v tabulce a znázorněné v mapovém podkladu níže. Jde o obce, které splňují všechny následující podmínky:

- obec je zařazena v kategorii s nejvyšší mírou ohrožení,
- obec náleží do obvodu POÚ s nejvyšší mírou ohrožení,
- v obci žilo méně než 500 trvale bydlících obyvatel.

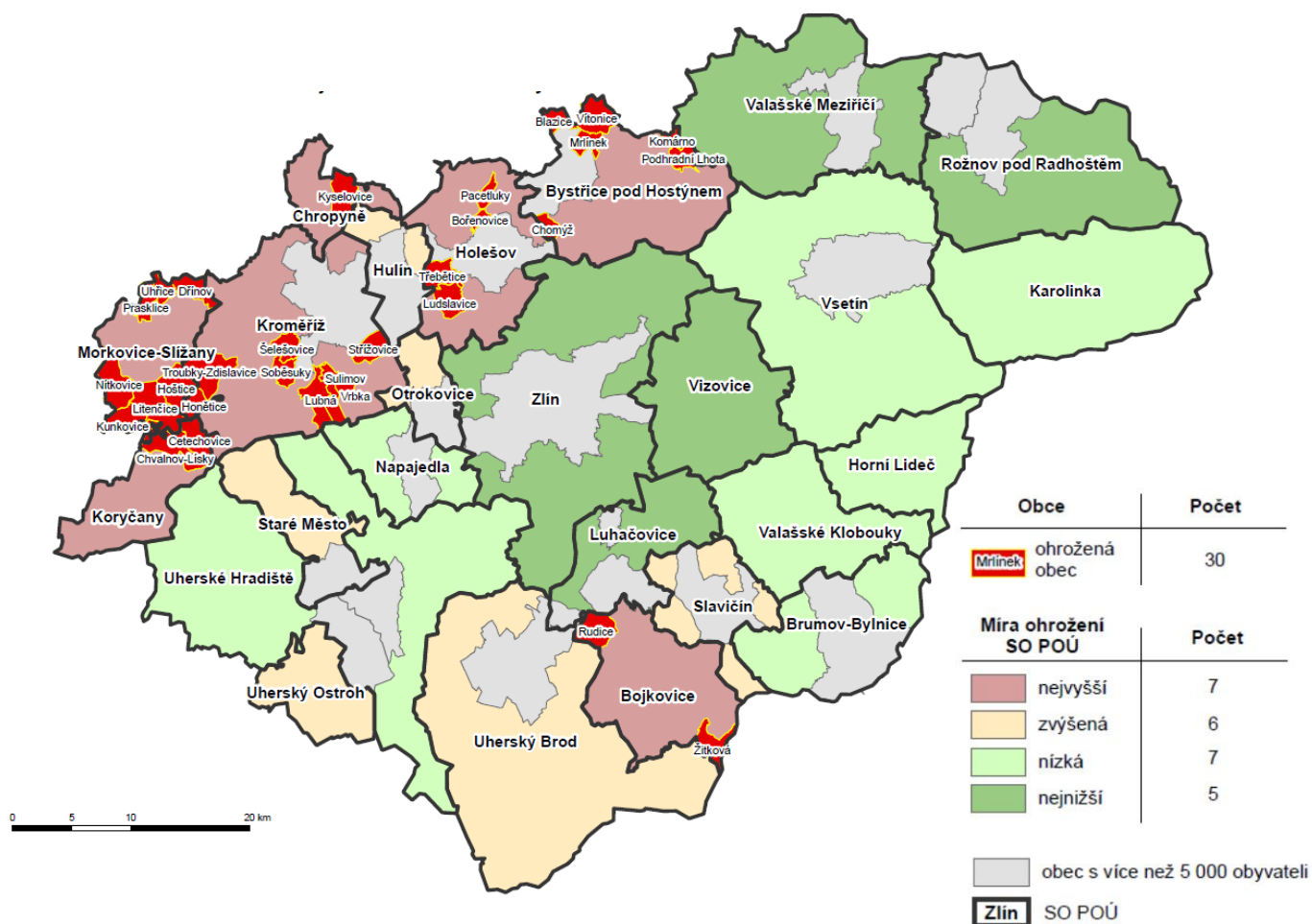
Tabulka 85: Ohrožené obce Zlínského kraje do 500 obyvatel v ohrožených POÚ

Název obce	POU	Název obce	POU
Blazice	<i>Bystřice pod Hostýnem</i>	Soběsuky	<i>Kroměříž</i>
Chomýž	<i>Bystřice pod Hostýnem</i>	Střížovice	<i>Kroměříž</i>
Komárno	<i>Bystřice pod Hostýnem</i>	Sulimov	<i>Kroměříž</i>
Mrlínek	<i>Bystřice pod Hostýnem</i>	Šelešovice	<i>Kroměříž</i>
Podhradní Lhota	<i>Bystřice pod Hostýnem</i>	Troubky-Zdislavice	<i>Kroměříž</i>
Vítonice	<i>Bystřice pod Hostýnem</i>	Vrbka	<i>Kroměříž</i>
Bořenovice	<i>Holešov</i>	Dřínov	<i>Morkovice-Slížany</i>
Ludslavice	<i>Holešov</i>	Hoštice	<i>Morkovice-Slížany</i>
Pacetluky	<i>Holešov</i>	Kunkovice	<i>Morkovice-Slížany</i>
Třebětice	<i>Holešov</i>	Litenčice	<i>Morkovice-Slížany</i>
Kyselovice	<i>Chropyně</i>	Nítkovice	<i>Morkovice-Slížany</i>
Cetechovice	<i>Koryčany</i>	Prasklice	<i>Morkovice-Slížany</i>
Chvalnov-Lísky	<i>Koryčany</i>	Uhřice	<i>Morkovice-Slížany</i>
Honětice	<i>Kroměříž</i>	Rudice	<i>Bojkovice</i>
Lubná	<i>Kroměříž</i>	Žitková	<i>Bojkovice</i>

Zdroj: Vlastní zpracování, více informací k dispozici ve Strategii rozvoje venkova Zlínského kraje

²⁸ Dokument je k dispozici na <https://zlinskykraj.cz/aktualizace-strategie-rozvoje-venkova-ve-zlinskem-kraji-do-roku-2030>.

Obrázek 19: Ohrožené venkovské obce ve Zlínském kraji

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky výše uvedeného vymezení ohrožených obcí byly aplikovány při plánování intervencí do specificky vymezených území ve Zlínském kraji. Při porovnání s předchozím vymezením rozvinutosti SO ORP Zlínského kraje lze konstatovat, že vymezených 30 obcí spadá do 4 SO ORP, které patří mezi 6 nejméně rozvinutých SO ORP v rámci kraje (s výjimkou SO ORP Vsetín a Valašské Klobouky). A zároveň všechny tyto obce jsou v SO ORP, která spadají do kategorií HSOÚ, vymezených ze strany MMR.

Zlínský kraj vyhlásil nový podpůrný nástroj pro řešení rozvoje znevýhodněných venkovských území pro období 2022 – 2024. Výše vymezené ohrožené obce mohou žádat v rámci krajského Programu na podporu obnovy venkova podporu v dotačním titulu na obnovu a rozvoj ohrožených území. Maximální výše poskytované dotace na jednu obec dosahuje za období 2022 – 24 celkem 2 mil. Kč.

2.5 Vazba SRZK 2030 na nadřazené strategické dokumenty na národní a evropské úrovni

2.5.1 Národní úroveň

2.5.1. a) Česká republika 2030

Strategický rámec Česká republika 2030 představuje ucelený komplexní, dlouhodobý strategický dokument pro rozvoj České republiky do roku 2030, který byl zveřejněn v roce 2017, ale jehož mnohá zjištění, závěry a doporučení jsou stále platná a aktuální. Od té doby žádný podobný dokument, pokrývající strategické rozvojové priority České republiky, nevznikl. Jeho obsah tvoří zaměření na relevantní témata rozvoje a identifikaci funkčních vztahů mezi nimi. Vychází z konceptu udržitelného rozvoje. Česká republika 2030 je zamýšlena stát se rámcovým vodítkem pro navazující strategické dokumenty na národní, regionální i místní úrovni, a tudíž je vrcholně aktuální též pro obsah SRZK 2030. Dokument je postaven na dvou hlavních přístupech – zajištění kvality života a udržitelnosti.

Perspektivy rozvoje České republiky do roku 2030 jsou v dokumentu vnímány též na pozadí relevantních megatrendů, které vykazují větší či menší intenzitu předurčení vývojových faktorů v České republice. Klíčové oblasti strategického rámce Česká republika 2030 současně respektují znění Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, dohodnuté na úrovni OSN. K zajištění odpovídající linie a míry souladu s touto Agendou byl jako součást Strategického rámce Česká republika 2030 vypracován dokument Implementace Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj (Cílů udržitelného rozvoje) v České republice, který vymezuje konkrétní národní náplň pro cíle udržitelného rozvoje s ohledem na potřeby naší země.

Dokument Česká republika 2030 je uveden vizí stavu země v cílovém roce a další text identifikuje cesty, jak k obsahu této vize dospět. Podle této vize je vedle základních demokratických a právních principů zajištěna v České republice vysoká kvalita života populace, respektovány přírodní a územní limity a chráněna biologická rozmanitost. Udržitelnost rozvoje České republiky je poměřována zvyšováním kvality života každého jednotlivce i společnosti jako celku. Za velmi nosnou lze považovat formulaci zásady, že naplnění potřeb současné generace je činěno bez toho, že by byla ohrožena schopnost budoucích generací naplňovat i jejich potřeby (přestože nelze přesně identifikovat, jaké tyto v konkrétnosti budou).

Česká republika 2030 respektuje obecné principy koheze ve všech relevantních kontextech, dávajících do souladu sblížování spojené s aktivitou, dynamikou a podnikavostí, jež umožní pružné přizpůsobení vývoje nastalým trendům; to umožní lépe odolávat rizikům a šokům, které mohou na zemi působit zvenčí.

Dokument je členěn na šest klíčových oblastí:

- Lidé a společnost;
- Hospodářský model;
- Odolné ekosystémy;
- Obce a regiony;
- Globální rozvoj;
- Dobré vládnutí.

Součástí Strategického rámce Česká republika 2030 je také Implementační plán a karty specifických cílů zmíněných 6 klíčových oblastí, v nichž je popisována v některých případech úloha krajů jako tzv. gestorů či spolugestorů definovaných opatření a doporučení v jednotlivých specifických cílech, což znamená primární či sdílenou zodpovědnost za implementaci a vzájemnou spolupráci při naplňování cílů České republiky 2030. Jedná se o cíle, které jsou uvedeny v tabulce níže.

Dále je v Implementačním plánu také zdůrazněna komunikace, kde jednou z cílových skupin jsou kraje, které by měly promítat cíle České republiky 2030 do regionálních strategických a koncepčních dokumentů a reflektovat je ve své praxi. V rámci zpracování SRZK 2030 a jeho aktualizace jsou

specifické charakteristiky a potřeby Zlínského kraje provázány s obecnějšími tématy pojímanými v celostátním kontextu, které se v dokumentu Česká republika 2030 objevují.

Tabulka 86: Specifické cíle ČR 2030, u jejichž opatření nebo doporučení jsou kraje uvedeny jako tzv. gestor nebo spolugestor

Klíčová oblast 1. Lidé a společnost
1.1 Vhodné socioekonomické podmínky podporují dobré fungování rodin. Zaměřují se na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti i seniory. Umožňují tak získat dostatek volného času pro zkvalitňování rodinných vztahů.
1.2 Rodinám se specifickými potřebami je věnována zvláštní pozornost. Jsou přijímána cílená opatření přispívající k rovnému přístupu ke vzdělávání a uplatnění členů těchto rodin na trhu práce i ve společnosti.
3.1. Dlouhodobě se snižuje podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením
3.2. Snižuje se příjmová nerovnost a je kladen důraz na udržení silné střední vrstvy.
3.3. Snižuje se genderová nerovnost.
3.4. Je zajištěn rovný přístup k osobám ohroženým diskriminací na základě pohlaví, věku, péče o závislé osoby, zdravotního postižení, etnicity, národnosti, sexuální orientace, vyznání nebo světonázoru. Zvláštní důraz je kladen na předcházení vícečetné diskriminaci.
4.1 Vzdělávací systém je inkluzivní a vzájemně prostupný, neselektuje žáky a žákyně v útlém věku na talentované a netalentované a omezuje závislost vzdělávacích drah a výsledků na jejich socioekonomickém zázemí.
4.2 Systém vzdělávání podporuje učitele, učitelky a další vzdělavatele, aby ve vzdělávání dokázali přinášet potřebné změny a převzít roli průvodců účastníků vzdělávání v měnícím se světě. Je otevřený intenzivnímu kontaktu s reálným světem a zapojuje všechny aktéry ve vzdělávání.
4.3 Vzdělávání zajišťuje každému přístup k rozvoji přenositelných kompetencí, potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Systém zahrnuje přiměřený všeobecný základ nezbytný pro další vzdělávání, zapojení do společnosti i pro porozumění vzájemné provázanosti současného světa.
4.4 Systém celoživotního vzdělávání je veřejně garantovaný a široce dostupný: Zaměřuje se jak na profesní vzdělávání, tak i na vzdělávání v oblasti přenositelných dovedností.
5.2 Snižují se vlivy způsobující nerovnosti v oblasti zdraví
5.4 Zdravý životní styl je podporován prostřednictvím vyšších veřejných výdajů s důrazem na primární prevenci nemocí a podporu zdraví v průběhu celého života.
6.1 Do oblasti kultury směřují vyšší veřejné výdaje a posilují se možnosti dlouhodobého finančního plánování kulturních organizací.
6.3 Kulturní a kreativní průmysly jsou podporovány jako příležitost pro rozvoj ekonomiky
Klíčová oblast 2. Hospodářský model
10.5 Zvyšuje se dostupnost vysokorychlostního internetu.
Klíčová oblast 4. Obce a regiony
16.2 Jsou stanoveny závazné standardy dostupnosti základních veřejných služeb a jim odpovídající veřejné infrastruktury občanského vybavení, které jsou platné pro veškerou zástavbu.
16.3 Předpoklady pro dostupnost základních veřejných služeb jsou zajištěny již ve fázi územního a strategického plánování.
16.4 Postupy strategického a územního plánování jsou koordinovány na úrovni přesahující úroveň jednotlivých obcí.
16.3 Předpoklady pro dostupnost základních veřejných služeb jsou zajištěny již ve fázi územního a strategického plánování.
17.2 Jsou podporovány vysoce kvalifikované pracovní příležitosti v malých a středních podnicích využívajících místní a regionální potenciál.
18.2 Města jsou přátelská ke všem věkovým a uživatelským skupinám.
18.3 Obce běžně plánují rozvoj společně s veřejností.
19.5 Významně roste délka cyklostezek a komunikací vhodných pro cyklisty.
Klíčová oblast 6. Dobré vládnutí
26.3. Deliberace veřejných politik budou pravidlem všude tam, kde to bude dle charakteru politiky vhodné.
27.1 Rozvinou se postupy zvyšující z hlediska občanů a občerek inkluzivitu vládnutí.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z www.cr2030.cz

Strategický rámec Česká republika 2030 představuje národní formu naplňování Agendy udržitelného rozvoje OSN 2030; její vyhodnocování na úrovni EU je prováděno prostřednictvím Monitorovacích zpráv o pokroku při plnění cílů udržitelného rozvoje v kontextu EU (viz bod 2.5.2 d) této Strategie).

2.5.1. b) Dohoda o partnerství v programovém období 2021 - 2027

Zastřešujícím dokumentem pro využívání fondů EU v rámci nařízení o sdíleném řízení v České republice i pro období 2021 – 2027 zůstává i nadále nástroj dohody o partnerství, tentokrát s názvem **Dohoda o partnerství v programovém období 2021 – 2027**. Její obsah přitom vychází z dokumentu **Národní koncepce realizace politiky soudržnosti České republiky po roce 2020** (přijaté vládou v červenci 2019), která představuje stěžejní dokument, určující hlavní věcné oblasti financování politiky soudržnosti v České republice po roce 2020. Formuluje **národní priority** v oblasti politiky soudržnosti a vymezuje podobu **operačních programů** pro období 2021 - 2027.

V programovém období 2021-2027 jsou tak realizovány tyto operační programy (OP):

- Integrovaný regionální OP (IROP) v gesci MMR (financování z ERDF);
- OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK) v gesci MPO (financování z ERDF);
- OP Doprava (OP D) v gesci MD (financování z ERDF a Kohezního fondu);
- OP Životní prostředí (OP ŽP) v gesci MŽP (financování z ERDF a Kohezního fondu);
- OP Jan Amos Komenský (OP JAK) v gesci MŠMT (financování z ERDF a ESF+);
- OP Zaměstnanost + (OP Z+) v gesci MPSV (financování z ESF+);
- OP Technická pomoc (OP TP) v gesci MMR (financování z ERDF / ESF+ / Kohezního fondu);
- OP Přeshraniční spolupráce (INTERREG).

Součástí programů zastřešených Dohodou o partnerství je též OP Rybářství v gesci MZe, ale v období 2021 – 2027 nikoliv program na podporu rozvoje venkova.

Následně po spuštění aktivit spojených s realizací a naplňováním cílů Zelené dohody pro EU se novým operačním programem v rámci politiky soudržnosti stává též OP Spravedlivá transformace (**OP ST**), určený však v České republice výlučně pro příjemce z Moravskoslezského, Ústeckého a Karlovarského kraje.

Součástí Národní koncepce realizace jsou též **tematické karty specifických cílů** a jejich hodnocení v rámci prioritizace; jejich smyslem je zhodnotit důležitost, připravenost a další aspekty relevantní pro rozhodování o podpoře z fondů EU a navrhnout opatření a doporučení pro Dohodu o partnerství a operační programy se zdůrazněním slabých a rizikových oblastí, hodných řešení a eliminace, a navrhnout vhodné zaměření podpory ve vybraných oblastech.

Dohoda o partnerství pak představuje klíčový, zastřešující a závazný dokument pro využívání ESIF v České republice v období 2021 – 2027. Ve své konečné podobě, včetně zahrnutí okolností spojených s reakcí na kovidovou pandemii, ji Evropská komise schválila v květnu 2022. Dohoda o partnerství vymezuje investiční strategii České republiky v rámci kohezní politiky v objemu 21,4 mld. EUR na období 2021 - 2027. Fondy kohezní politiky i nadále podporují regiony v České republice při prosazování hospodářské, sociální a územní koheze a plnění priorit EU (ekologická a digitální transformace, včetně čisté dopravy). Též přispívají ke konkurenceschopnému, inovativnímu a udržitelnému růstu a zaměstnanosti v České republice, i ke zlepšení dovedností a sociálního začleňování.

Tabulka 87: Finanční alokace Operačních programů v ČR v období 2021+ (běžné ceny, mld. EUR)

(mld. EUR)	fond	příspěvek EU	národní spolufinancování	Celkem
IROP	ERDF	4,683	1,496	6,179
OP TAK	ERDF	3,136	0,970	4,106
OP D	ERDF	0,279	0,076	0,355
	Kohezní fond	4,575	0,807	5,382
	OP D celkem	4,854	0,883	5,737
OP ŽP	ERDF	0,527	0,157	0,684
	Kohezní fond	1,983	0,350	2,333
	OP ŽP celkem	2,510	0,507	3,017
OP JAK	ERDF	1,578	0,725	2,303
	ESF+	0,972	0,300	1,272
	OP JAK celkem	2,551	1,025	3,575
OP Z+	ESF+	1,459	0,427	1,885
OP TP	ERDF	0,143	0,046	0,189
		0,077	0,014	0,091
		0,220	0,060	0,280
OP ST	JTF	1,641	0,290	1,931
alokace celkem		25,917	5,658	26,712

Zdroj: Dohoda o partnerství v programovém období 2021 – 2027; aktualizace – červen 2023; Evropská komise, DG REGIO (https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes_en)

Celková alokace **ERDF v České republice pro období 2021 – 2027** tak činí **10,526 mld. EUR** (v běžných cenách, stejně jako všechny částky v rámci tohoto odstavce), včetně národního spolufinancování pak 13,996 mld. EUR. U **ESF+** jde o **2,431 mld. EUR**, včetně národního spolufinancování pak 3,158 mld. EUR. Z **Kohezního fondu** získává Česká republika **6,635 mld. EUR**, včetně národního spolufinancování jde pak o alokaci 7,806 mld. EUR. A alokace z Fondu spravedlivé transformace (**JTF**) činí **1,641 mld. EUR**, včetně národního spolufinancování pak jde o 1,931 mld. EUR. Celková výše příspěvku EU pro ČR v rámci všech čtyř fondů Kohezní politiky EU tak činí 21,054 mld. EUR v běžných cenách, potřeba národního spolufinancování pak 5,658 mld. EUR.

Ekologičtější a digitálnější Česká republika. ERDF v České republice vyčlení **3,4 mld. EUR** na digitalizaci hospodářství, podporu výzkumu a inovací a zvýšení růstu a konkurenceschopnosti malých a středních podniků, i na podporu podnikání, průmyslové transformace a inteligentní specializace.

Investice v hodnotě **6,5 mld. EUR** zvýší podíl **obnovitelných zdrojů energie**, sníží **spotřebu energie** a **emise skleníkových plynů ve veřejných budovách** a **nahradí zdroje energie z fosilních paliv obnovitelnými zdroji energie**, i pro splnění cílů plánu REPowerEU²⁹. Česká republika zlepší svou reakci na **změnu klimatu** (povodně, sucha) díky specializovanému programu **OP Životní prostředí**, který financuje opatření inspirovaná přírodou a obnovu přírodních ekosystémů a udržitelného hospodaření s vodou. Česká republika též urychlí přechod na **oběhové hospodářství** v souladu s Novým akčním plánem pro oběhové hospodářství.

Fond pro spravedlivou transformaci (JTF) poskytuje **1,6 mld. EUR** na **restrukturalizaci podniků při jejich přechodu na nízkouhlíkové hospodářství**, na **zachování pracovních míst** a na

²⁹ Blíže viz bod 2.5.2 b) této kapitoly.

diverzifikaci hospodářství v regionech³⁰, které jsou nejvíce ovlivněny přechodem na klimaticky neutrální hospodářství.

Energeticky účinnější doprava. Díky podpoře ve výši 4,1 mld. EUR z ERDF a Kohezního fondu Česká republika rozvíjí čistou městskou a příměstskou veřejnou dopravu a infrastrukturu pro dobíjení čistých vozidel. Investice přispějí ke zvýšení kvality, výkonnosti a přitažlivosti železniční dopravy jako páteře udržitelné dopravy. Česká republika též využívá fondy EU k investicím do udržitelné, bezpečné, vůči změně klimatu odolné, inteligentní a propojené vnitrostátní (kromě TEN-T) a regionální silniční infrastruktury.

Podpora zaměstnanosti, dovedností a sociálního začleňování. Evropský sociální fond plus a ERDF poskytují České republice 4,4 mld. EUR na zlepšení přístupu k zaměstnání, zejména pro osoby, které se potýkají s obtížemi; podporu genderově vyváženého trhu práce; zvýšení úrovně dovedností pracovníků, aby byli schopni úspěšně zvládnout digitální transformaci; zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu a inkluzivnímu vzdělávání a odborné přípravě; zlepšení integrace státních příslušníků třetích zemí; zlepšení životní úrovně osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením; zvýšení dostupnosti sociálních služeb a přístupu ke zdravotnickým službám v oblastech s nedostatečným pokrytím a pro nejvíce znevýhodněné skupiny obyvatelstva.

Dohoda o partnerství s Českou republikou se tak týká ERDF, ESF+, Kohezního fondu, JTF a Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu (EMFF). Vztahuje se na 20 programů: 8 vnitrostátních programů, 1 regionální a 11 programů INTERREG (přeshraniční spolupráce). Stanoví i způsobilost pro čerpání prostředků z JTF a jeho provádění v regionech s uhlíkově náročnými průmyslovými zařízeními, na něž má transformace na klimatickou neutralitu největší dopad. Dohoda o partnerství odráží také připravenost České republiky využívat fondy kohezní politiky souběžně a synergicky s Nástrojem pro oživení a odolnost (RRF).

Z pohledu Zlínského kraje představují Národní koncepce realizace i Dohoda o partnerství dokumenty, které značně akcentují tradiční smysl kohezní politiky, stavěný na potřebě zajišťování konvergenční trajektorie na regionální úrovni a jejího naplňování v nových podmínkách ekonomického, sociálního i environmentálního vývoje, stejně jako v novém prostředí unijních politik, které tato témata zastřešují a upravují. Jsou zásadně determinovány především obsahovou náplní Zelené dohody pro EU, ale též procesem digitální transformace a v posledním období též potřebou posilování odolnosti (zdravotní i bezpečnostní). Tento přístup je tak pro střednědobý výhled Zlínského kraje do roku 2030 výhodný; reálné využití této příležitosti však bude závislé na absorpční schopnosti regionu reagovat a vyhovět nové nabídkové struktuře programů i administrativní kapacitě a kompetenci řídicích orgánů spolehlivě řídit a využívat příslušné operační programy.

2.5.1. c) Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+

Kohezní politika v období 2021 – 2027 je v České republice významně determinována též obsahem Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+ (SRR 21+), přijaté usnesením vlády z listopadu 2019. Strategie regionálního rozvoje stanovuje hlavní cíle regionálního rozvoje v horizontu 7 let a definuje hlavní cíle regionální politiky státu v období let 2021–2027. Regionální politiku státu vnímá strategie jako tu, která usměrňuje sektorové politiky státu tak, aby zohledňovaly specifika jednotlivých typů území (metropolitních území, aglomerací, regionálních center a jejich venkovského zázemí, strukturálně postižených krajů, hospodářsky a sociálně ohrožených území), a vytváří vlastní nástroje, jimiž ovlivňuje rozvoj specifických území. Jejím hlavním smyslem je identifikovat, ve kterých tematických oblastech je potřebný či žádoucí územně specifický přístup, a definovat, jaké (odlišné) intervence by měly být realizovány v odlišných územních kontextech tak, aby byla

³⁰ V České republice je implementován v Moravskoslezském, Ústeckém a Karlovarském kraji. Není tedy přímo relevantní pro Zlínský kraj; subjektům ze Zlínského kraje však nic nebrání se dodavatelsky účastnit podpořených projektů.

podporována konkurenceschopnost, snižovány regionální disparity a nalézána řešení podporující udržitelný rozvoj území.

Velmi zásadním přínosem SRR 21+ je určení a přiřazení územní dimenze určitému věcnému tématu; to bylo učiněno prostřednictvím vícekritériálního testu, jehož předmětem je: 1. důležitost (významnost) řešení daného tématu z národní úrovně; téma je nutné řešit intervencemi z národní úrovně (tedy nejedná se o problém lokálního charakteru); 2. téma má určitá územní specifika (v odlišných územních kontextech je nutné jiné řešení) nebo má odlišné územní důsledky (intervence provedená z národní úrovně se projeví odlišným způsobem v odlišných typech území, resp. národní intervence musí být koncipována tak, aby směřovala k dosažení různých cílů v různých územích); 3. možnost navrhovat nebo iniciovat řešení daného problému z národní úrovně.

SRR 21+ má definovanou svoji vizi (české regiony efektivně zhodnocují svůj rozvojový potenciál, jejich konkurenceschopnost se zvyšuje a zlepšují se podmínky pro kvalitní život všech obyvatel a prosperitu firem; všechny české regiony dohánějí průměr EU v ekonomickém smyslu i v kvalitě života a v přitažlivosti a konkurenceschopnosti jsou na předních místech ve střední Evropě). Globální cíle SRR 21+ jsou stanoveny pro jednotlivé územní typologie. A dále jsou pro detailnější postižení záběru definovány strategické a specifické cíle. Strategické cíle, týkající se jednotlivých typů území, jsou následující:

1. Mezinárodně konkurenceschopná metropolitní území adaptovaná na ekonomický, prostorový a populační růst (týká se Prahy, Brna a Ostravy),
2. Nadregionálně konkurenceschopné aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a akademických center (za Zlínský kraj se tento cíl týká města Zlína a jeho nejbližšího zázemí),
3. Hospodářsky stabilizovaná regionální centra představující snadno dostupná centra zaměstnanosti a obslužnosti příslušných funkčních regionů (regionální centra v rámci své spádovosti pokrývají celé území Zlínského kraje a jsou jimi města Kroměříž, Uherské Hradiště, Valašské Meziříčí, Vsetín, Uherský Brod, Rožnov pod Radhoštěm, Otrokovice a Zlín)
4. Revitalizované a hospodářsky restrukturalizované strukturálně postižené regiony přizpůsobené a flexibilně reagující na potřeby trhu (netýká se Zlínského kraje, jde o Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj),
5. Dobrá kvalita života v hospodářsky nejslabších a sociálně ohrožených územích České republiky (jde o vymezená území na základě stanovených indikátorů; za Zlínský kraj se jedná o ORP Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Otrokovice, Uherský Brod a Vsetín).

Bez ohledu na konkrétní typ území je definován též šestý strategický cíl, jenž vykazuje průřezový charakter: Kvalitní veřejná správa v regionálním rozvoji, přispívající k plnění cílů regionální politiky.

Součástí implementační části SRR 21+ je pak definování principů implementace, hierarchické struktury prací a obsahu Akčních plánů SRR 21+ a regionálních akčních plánů (s vazbou na Regionální stálé konference v jednotlivých krajích), řídicí struktury implementace, plánu řízení změn, plánu řízení rizik, systému monitorování naplňování cílů, plánu evaluací, komunikačního plánu a rozpočtu. Implementační část SRR 21+ pracuje s dvouletými Akčními plány SRR 21+; v současné době jsou tak naplňovány specifické cíle Akčního plánu pro období 2023 – 2024.

Provázání SRR 21+ se SRZK 2030 bude podrobněji řešeno v kapitole 4 tohoto dokumentu formou převodníku mezi jednotlivými specifickými cíli obou dokumentů a uvedením očekávané role Zlínského kraje při implementaci SRR 21+.

2.5.1 d) Koncepce Smart Cities – odolnost prostřednictvím SMART řešení pro obce, města a regiony

Jedná se o dokument MMR³¹, který schválila vláda ČR 10. 5. 2021 jako zastřešující dokument pro problematiku SMART řešení v České republice. Manažerské shrnutí dokumentu uvádí, že tato koncepce vznikla zejména za účelem naplnění Inovační strategie České republiky 2019–2030: The Country For The Future. Z pohledu obcí, měst a regionů přináší návrhy oblastí pro nová řešení tak, aby byl zajištěn kvalitní život lidí a Česká republika byla atraktivní zemí a konkurenceschopným partnerem v mezinárodním kontextu.

Zmíněná SMART řešení jsou v koncepci chápána jako nové technologické nástroje a inovativní přístupy k propojování a koordinaci řešení problémů, naplňující 7 níže uvedených principů:

- Princip změny směru – znamená to vytvářet podmínky, aby tam, kde je to možné a účelné, byly služby lidem doručovány a práci a podnikání bylo možné vykonávat z domova nebo z místa blízkého bydliště.
- Princip odolnosti – jedná se o odolnost lidí a komunit, lokální ekonomiky, životního prostředí a soudržnosti v území na základě digitalizace a inovativních řešení.
- Princip jednoho řešení s několika efekty – očekává se řešení, které přinese několik významných efektů (řeší více potřeb najednou) holistickým přístupem.
- Princip „krátkých vzdáleností“ – vše, co je možné zajistit lokálně, je třeba zajistit lokálně, resp. v co nejkratší vzdálenosti (za využití pravidla 3E – hospodárnost, efektivnost, účinnost).
- Princip spolupráce a finanční udržitelnosti k dosažení efektivity řešení – jedná se o spolupráci se všemi partnery v území, využití vícezdrojového financování s ohledem na jeho dlouhodobou udržitelnost.
- Princip koheze a komplementarity, horizontálního a vertikálního propojení nové řešení vede k vyrovnávání příležitostí, snižuje tenze, řešení na sebe navazují, spolupráce a propojení na všech úrovních i všech úrovních veřejné správy je základním předpokladem pro dosažení odolnosti a soudržnosti.
- Princip řešení založený na relevantních informacích a faktech (evidence based) na základě faktů, otevřenosti a sdílení dat, transparentnosti a rovných příležitostech – generují se data srozumitelná a přístupná pro inovační aplikace a rozvoj životů lidí, komunit, a pro podnikání.

Koncepce Smart Cities je časově vymezena do roku 2030 a je strukturována dle 3 pilířů udržitelného rozvoje. Pilíř Lidé a komunity (odolné obce, města a regiony) je orientován na problematiku vzdělávání, dostupnosti sociálních a zdravotních služeb, společenskou odolnost a schopnost reagovat na krizové stavy. V pilíři Lokální ekonomika (konkurenceschopné obce, města a regiony) se zdůrazňuje význam podnikání pro rozvoj území, využití nových možností v energetice, zavádění principů cirkulární ekonomiky a rozhodující role ICT infrastruktury. V pilíři Prostředí pro život (zelené obce, města a regiony) je zohledněna kvalita prostředí pro život v obcích a regionech, význam jejich zelené a modré infrastruktury. Akcentována je tvorba krajiny, schopné adaptace a snížení dopadů na změnu klimatu. Významnou roli také hraje doprava, zejména pak aktivní městská mobilita, kvalitní dopravní obslužnost mezi centrem a zázemím regionu a regiony mezi sebou.

Zásadní nástroj k realizaci koncepce představuje digitalizace, tj. vybudování a využití digitální infrastruktury jakožto základního technického a technologického nástroje, nikoliv však jako primárního cíle. Proto je potřebná okamžitá akce ze strany všech subjektů a partnerů. Imperativem je přispět k pokroku na cestě k uhlíkové neutralitě, pomocí udržitelných řešení a energetické soběstačnosti.

Pro naplnění této koncepce je klíčová spolupráce municipalit a krajů, ale také ústředních orgánů státní správy a dalších organizací, které naplňují v území své sektorové strategie.

---

³¹ K dispozici pod odkazem <https://budtesmart.cz/koncepce-smart-cities>.

Z hlediska Zlínského kraje na tuto národní koncepci navazuje Strategie rozvoje chytrého regionu Zlínského kraje 2030 (SMART Region Zlínský kraj)³², která bude významně reflektována i v návrhové části aktualizované SRZK 2030.

2.5.1 e) Národní plán obnovy České republiky

Národní plán obnovy České republiky představuje národní reakci na komplexní řešení EU zaměřené na řešení následků kovidové pandemie na sociální, ekonomickou i zdravotní odolnost EU v podobě nástroje NextGenerationEU (NGEU) a jeho klíčové součásti – Nástroje pro oživení a odolnost (RRF; Recovery and Resilience Facility) – viz níže.

Národní plán obnovy České republiky byl Evropské komisi předložen v červnu 2021; v září 2021 jej pak schválila Rada EU ministrů financí a hospodářství (ECOFIN). V září 2023 pak Evropská komise schválila aktualizovaný a revidovaný Národní plán obnovy České republiky; jeho aktuální podoba je tvořena dotační částí (grant facility), jejíž alokace činí přibližně 209 mld. CZK, a půjčkou (loan facility) v rozsahu 19,4 mld. Kč. Dělí se na sedm pilířů, dále členěných na komponenty a subkomponenty:

- digitální transformace (16,5 % celkové alokace NPO);
- fyzická infrastruktura a zelená tranzice (41,7 %);
- vzdělávání a trh práce (19,9 %);
- instituce, regulace a podpora podnikání (4,5 %);
- výzkum, vývoj, inovace (4,4 %);
- zdraví a odolnost obyvatelstva (5,4 %);
- REPowerEU³³ (7,6 %).

V souladu s pravidly NGEU je časový rámec využívání prostředků Národního plánu obnovy odlišný od programů v rámci Dohody o partnerství. Je potřeba, aby podpořené projekty byly dokončeny na základě splnění výkonnostních milníků do konce roku 2026 (u významných energetických projektů, spojených s realizací iniciativy REPowerEU – viz též níže – bude zřejmě tolerována o rok delší časová lhůta).

Významnou součástí podpory v rámci NGEU je fakt, že zde neexistuje povinnost národního spolufinancování (pokud si tento parametr nezavede členský stát na základě dobrovolného rozhodnutí), tedy finanční částka pro daný projekt činí 100 % z financování v rámci NGEU.

V souvislosti s řešením dopadů ruské válečné agrese na Ukrajině v oblasti odolnosti ekonomiky i sociálního systému EU a propojením iniciativy REPowerEU s RRF byla možnost přizpůsobit obsah Národních plánů obnovy o tento rozměr.

Částka půjčky pro Národní plán obnovy České republiky mohla být i výrazně vyšší, pokud by o ni ČR požádala. Prostředky z půjčky by měly být vynaloženy na projekty podporující proces energetické transformace a dostupnosti bydlení.

Původním úmyslem bylo spojit vytvoření Národního plánu obnovy České republiky s přípravou dlouhodobé rozvojové strategie země; tento úmysl však zůstal nedokončen a nenaplněn.

2.5.1 f) Vládní balíček ke konsolidaci veřejných financí

V květnu 2023 pak paradigma regionálního rozvoje přímo i nepřímo zásadně ovlivní též zveřejněný vládní balíček, zaměřený na konsolidaci veřejných financí a udržitelnost důchodového systému, který má být do podoby legislativních norem transponován během podzimu 2023 a ve své dominantní většině účinnosti nabýt od ledna 2024. Potřeba konsolidace veřejných financí v České republice vyplývá

³² Strategie rozvoje chytrého regionu Zlínského kraje je k dispozici na <https://zlinskykraj.cz/chytry-kraj-strategie-rozvoje-chytreho-regionu-zlinskeho-kraje-2030>.

³³ viz níže kapitola 2.5.2 b

především v prudkém zhoršení fiskální disciplíny, měřené ukazatelem míry veřejného dluhu na HDP (v roce 2019 činil tento ukazatel 30 % HDP, v roce 2022 již 44,1 %) i ročního deficitu na HDP (jeho průměrná hodnota za poslední 3 roky činila 4,8 %); taktéž míra strukturálního deficitu (tedy očištěného od vlivu hospodářského cyklu) se prudce zhoršila a zdůraznila neudržitelnost zdravého vývoje veřejných financí, pokud nenastane jejich významná konsolidace.

Vládní balíček představuje komplex 55 opatření, která se mají projevit ve většině na úrovni úspor na výdajové straně veřejných financí (během následujících dvou let o více než 78 mld. Kč; 62,4 mld. Kč v roce 2024, 15,9 mld. Kč v roce 2025), především z titulu škrtnů v národních dotacích (celkem 54,4 mld. Kč), úspor na provozních výdajích státu (celkem 11,2 mld. Kč) a snížením platů ve veřejném sektoru (9,7 mld. Kč). Opatření na příjmové straně se pak týkají zvláště zvýšení sazby daně z příjmů právnických osob, zvýšení odvodů na sociální zabezpečení pro OSVČ, zavedení nemocenského pojištění pro zaměstnance, zvýšení sazby daně z nemovitostí, zvýšení sazeb spotřebních daní, zrušení velkého počtu daňových výjimek, úprava parametrů daně z příjmů fyzických osob, zavedení odvodů pro dohody o provedení práce; opatření na příjmové straně by měla přinést dodatečný výnos převyšující 69 mld. Kč (31,7 mld. Kč v roce 2024 a 37,5 mld. Kč v roce 2025).

2.5.2 Evropská úroveň - programové období 2021-2027

2.5.2 a) Víceletý finanční rámec EU 2021 – 2027 a NextGenerationEU

Proces, doprovázející tvorbu a následnou implementaci Víceletého finančního rámce EU (VFR), představuje jednu z nejzásadnějších aktivit v hospodářské politice EU na delší časový horizont, jež ovlivní nejen finanční toky, ale i věcné zaměření priorit EU v hloubi třetí dekády 21. století. Mezi zveřejněním prvního návrhu VFR 2021 – 2027 ze strany Evropské komise a jeho schválením Evropskou radou a Evropským parlamentem (v prosinci 2020), se objevily dva zcela zásadní nové momenty, které podobu vyjednávacího procesu ovlivnily (navržení a následné schválení **Zelené dohody pro EU** v prosinci 2019, v jejímž důsledku v kontextu procesu VFR 2021 – 2027 již v lednu 2020 vznikl Fond pro spravedlivou transformaci, jako klíčová součást Mechanismu spravedlivé transformace; následně pak vypukla krize způsobená **kovidovou pandemií**, na kterou bylo třeba radikálním způsobem reagovat). Tato reakce přišla na konci května 2020 v podobě přizpůsobeného návrhu Evropské komise na novou podobu VFR 2021 – 2027, reagujícího na řešení následků pandemie a posílení socio-ekonomického systému EU s ohledem na jeho schopnost čelit obdobným exogenním šokům v budoucnosti. A zejména pak v podobě vytvoření zcela nové iniciativy **NextGenerationEU** (NGEU), zaměřené výlučně na priority související s kovidovou pandemií; NGEU představuje zásadní průlom ve způsobu financování EU. Následně po schválení VFR 2021 – 2027 i NGEU pak v průběhu roku 2022 nastal další zásadní prvek, spojený s ruskou agresí na Ukrajině a reakcí EU v podobě iniciativy **REPowerEU**.

Konečná verze VFR 2021 – 2027 se podobou a strukturou hlavních kapitol poměrně výrazně odlišuje od VFR 2014 - 2020 a jeho předchůdců; opírá se o následující kapitoly (headings) a subkapitoly:

- 1. **Jednotný trh, inovace a digitální oblast**; *subkapitoly*: Výzkum a inovace; Evropské strategické investice; Jednotný trh; Vesmír.
- 2. **Soudržnost (koheze) a hodnoty**; *subkapitoly*: Regionální rozvoj a soudržnost; Hospodářská a měnová unie; Investice do lidí, sociální soudržnost a hodnoty.
- 3. **Přírodní zdroje a životní prostředí**; *subkapitoly*: Zemědělství a námořní politika; Životní prostředí a oblast klimatu.
- 4. **Migrace a správa hranic**; *subkapitoly*: Migrace; Správa hranic.
- 5. **Bezpečnost a obrana**; *subkapitoly*: Bezpečnost; Obrana; Reakce na krizi.

- 6. **Sousedství a svět**; *subkapitoly*: Vnější činnost; Předvstupní pomoc.
- 7. **Evropská veřejná správa**.

VFR 2021 – 2027 byl doplněn v rámci financování EU inovativním NGEU, umožňujícím též více využívat **návratných finančních nástrojů jako moderní formy alokace omezených finančních prostředků**, včetně **originálních průlomových řešení** (Úvěrový nástroj pro veřejný sektor). Díky NGEU se zvýšila fiskální kapacita EU ze stávajících přibližně 1,1% HDP EU na zhruba 1,8%.

Celkový rámec společného financování EU, tvořený VFR 2021 - 2027 a NGEU, nyní tvoří 1.824,3 mld. EUR ve stálých cenách roku 2018, z toho 750 mld. EUR tvoří NGEU. Největší jednorázovou kapitolou z tradičního VFR je Společná zemědělská politika s celkem 343,9 mld. EUR (336,4 mld. EUR z VFR je doplněno 7,5 mld. EUR z NGEU). Optikou VFR je na druhém místě kohezní politika, jejíž objem je však výrazně navýšen zdroji NGEU ve prospěch iniciativy REACT-EU; ve prospěch kohezní politiky je z VFR alokováno 330,2 mld. EUR, které robustně doplňuje REACT-EU o 47,5 mld. EUR až na celkových 377,7 mld. EUR (v této sumě je započítán součet alokací ERDF, Kohezního fondu, ESF+ a REACT-EU).

Pokud se však na rámec společného financování EU díváme z pohledu započítání celého NGEU, bezkonkurenčně největším jednorázovým programem se stává Facilita pro oživení a odolnost (RRF) s robustními 672,5 mld. EUR. Této sumě se jen vzdáleně přibližují jednotlivé fondy v rámci Společné zemědělské politiky a Kohezní politiky: Evropský zemědělský záruční fond (EAGF) pracuje s alokací 258,6 mld. EUR, ERDF má k dispozici 200,4 mld. EUR, ESF+ téměř rovných 88 mld. EUR, EAFRD 85,4 mld. EUR, s velkým odstupem následuje Kohezní fond s 42,6 mld. EUR. A nový Fond pro spravedlivou transformaci (JTF) není v součtu obou složek (7,5 mld. EUR z VFR a 10,0 mld. EUR z NGEU) vyšší než 17,5 mld. EUR.

Poslední dosud zaregistrovaný dopad následných okolností do podoby financování EU nastal v průběhu roku 2022, kdy reakce na ruskou agresi na Ukrajině vedla k vytvoření iniciativy REPowerEU, jejíž dominantní část je financována z prostředků půjčkové části RRF, případně též z prostředků získaných na základě podílu na obchodování s emisními povolenkami EU ETS.

Kohezní politika v období 2021 – 2027 je zaměřena na 5 investičních priorit (na rozdíl od 11 tematických oblastí v období 2014 - 2020):

1. **Inteligentnější Evropa** (inovativní a inteligentní ekonomická transformace); posílení výzkumných a inovačních kapacit a zavádění pokročilých technologií; využití přínosů digitalizace pro občany, podniky a vlády; posílení růstu a konkurenceschopnosti malých a středních podniků; rozvoj dovedností pro inteligentní specializaci, průmyslovou transformaci a podnikání;
2. **Zelenější a nízkouhlíková Evropa** (přechod na čistou a spravedlivou energii; zelené a modré investice; oběhové hospodářství; naplnění klimatických cílů a přizpůsobení se klimatickým změnám; prevence a řízení rizik); podpora opatření v oblasti energetické účinnosti; podpora energie z obnovitelných zdrojů; rozvoj inteligentních energetických systémů, sítí a skladování na místní úrovni; podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnost vůči katastrofám; podpora udržitelného hospodaření s vodou; podpora přechodu k oběhovému hospodářství; posílení biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění;
3. **Propojenější Evropa** (posilování mobility a regionální propojenosti sítí informačních a komunikačních technologií); zvýšení digitálního propojení; rozvoj udržitelné, inteligentní, bezpečné a intermodální sítě TEN-T odolné vůči změnám klimatu; rozvoj udržitelné, inteligentní a intermodální celostátní, regionální a místní mobility odolné vůči změnám klimatu, včetně lepšího přístupu k síti TEN-T a přeshraniční mobility; podpora udržitelné multimodální městské mobility;

4. **Sociálněji Evropa** (provádění Evropského pilíře sociálních práv); zlepšení efektivity trhů práce a přístupu ke kvalitnímu zaměstnání pomocí rozvoje sociálních inovací a infrastruktury; zlepšení přístupu k inkluzivním a kvalitním službám v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a celoživotního učení pomocí rozvoje infrastruktury; posílení sociálně-ekonomické integrace marginalizovaných komunit, migrantů a znevýhodněných skupin pomocí integrovaných opatření, včetně bydlení a sociálních služeb; zajištění rovného přístupu ke zdravotní péči pomocí rozvoje infrastruktury, včetně primární péče;
5. **Evropa bližší občanům** (trvale udržitelný a integrovaný rozvoj městských, venkovských a pobřežních oblastí prostřednictvím místních iniciativ); podpora integrovaného sociálního, hospodářského a environmentálního rozvoje, kulturního dědictví a bezpečnosti v městských oblastech; podpora integrovaného sociálního, hospodářského a environmentálního místního rozvoje, kulturního dědictví a bezpečnosti a v případě venkovských a pobřežních oblastí také prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje.

Investice do regionálního rozvoje jsou převážně zaměřeny na první dvě investiční priority, na které musí být použito 65% až 85% zdrojů Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF) a Kohezního fondu, v závislosti na relativním bohatství členských států.

Přestože kohezní politika pokračuje v praxi posledních dvou programovacích období a oslovuje všechny regiony EU, v budoucnosti bude patrnější individuální přístup k rozvojovým potřebám regionů. I nadále pracuje se 3 kategoriemi regionů (méně rozvinuté, přechodné, více rozvinuté); pouze došlo ke změně kritéria pro jejich určení.

Zásady pro přidělování prostředků jsou nadále dominantně založeny na ukazateli HDP na obyvatele. Nicméně jsou současně doplněny o nová kritéria (nezaměstnanost mladých lidí, nízká úroveň vzdělání, změna klimatu, přijímání a integrace migrantů), aby došlo k lepšímu zacílení na konkrétní realitu jednotlivých členských států a regionů. Nejvzdálenější regiony budou mít i nadále možnost využívat speciální podporu EU.

Kohezní politika v období 2021 - 2027 posílí podporu místně vedených strategií rozvoje a dává při řízení finančních prostředků odpovědnost místním orgánům. Významné podpory se dostane též městskému rozměru kohezní politiky (8% ERDF je vyčleněno na účel udržitelného rozvoje měst).

Pravidla pro kohezní politiku by měla vést k procesnímu zjednodušení. Na sedm fondů EU, jež jsou realizovány v partnerství s členskými státy metodou sdíleného managementu, se vztahuje jednotný soubor pravidel. Evropská komise dává přednost postoji mírnější kontroly u programů s dobrými výsledky a současně se více spoléhá na vnitrostátní systémy při výkonu kontroly při uplatnění zásady jednoho auditu (a tím zabránit duplikaci kontrol).

Rámec 2021 – 2027 usiluje o dosažení rovnováhy mezi stabilitou prostředí, ve kterém je podpora poskytována a intervence realizovány, a potřebnou rozpočtovou flexibilitou, jež umožní adekvátně reagovat na nově vzniklé skutečnosti. Přezkum v průběhu období identifikuje potřebu změny pro závěrečné dva roky programovacího období. Kritériem jsou nejen nově vzniklé priority, ale též vyhodnocení výkonnosti programů a obsah nejaktuálnějších doporučení pro jednotlivé země (kde se projeví posílená vazba s procesem Evropského semestru). V rámci nepřekročitelných mantinelů je možné převádět prostředky mezi programy bez formálního souhlasu ze strany Evropské komise. V případě přírodní katastrofy je možná mobilizace zdrojů ještě v tom samém dnu.

Kohezní politika v období 2021 – 2027 vykazuje silnější míru vazby s Evropským semestrem a správou ekonomických záležitostí EU (governance). Během rozpočtového období budou celkem dvakrát vzata v úvahu doporučení pro jednotlivé země, vydaná v rámci procesu Evropského semestru³⁴.

---

³⁴ Evropský semestr představuje základní nástroj posílené správy nad ekonomickým a fiskálním vývojem členských států EU. Má podobu výkonových kritérií a doporučení k nápravě problematických projevů hospodářského a fiskálního vývoje, například v podobě pravidelně vydávaných Doporučení pro členské státy.

Poprvé by se tak mělo dít na začátku, při koncipování programů kohezní politiky na úrovni členských států; podruhé pak při přezkumu v polovině období. Propojenost s Evropským semestrem by měla být patrná též při formulování **základních podmínek**, pokračovatelů kondicionalit z období 2014 - 2020.

Neoddiskutovatelně novým prvkem, který kohezní politika v období 2021 - 2027 sleduje, je téma **migrace**. A to jak přímo, tak v propojenosti s novým **Azylovým a migračním fondem**, jež je součástí nástrojů, které podléhají jednotnému společnému základu pravidel. Úsilí o posílenou synergii je patrné též vůči nástrojům mimo jednotný soubor pravidel – tedy vůči Společné zemědělské politice, Horizon Europe, LIFE či Erasmus+.

Zajímavými se jeví též různé projevy praktické aplikace principu evropské přidané hodnoty (EVA), které otevírají nové možnosti v rámci programů meziregionální a přeshraniční spolupráce (Interrreg). Regiony mohou použít část alokace, kterou mají k dispozici, na financování projektů přeshraniční spolupráce společně s dalšími regiony. To má umožnit překonávat stávající přeshraniční překážky a rozvíjet společné služby a další aktivity. Je vytvořen nový nástroj pro přeshraniční regiony a země, které mají zájem o harmonizaci svých právních rámců – **Evropský přeshraniční mechanismus**. Současně se otevírá prostor pro **meziregionální inovační investice**, kdy regiony naplňující odpovídající předpoklady inteligentní specializace dostanou větší podporu na budování celoevropských klastrů v prioritních odvětvích (data velkého objemu, oběhové hospodářství, vyspělá výroba, kybernetická bezpečnost apod.).

Pokračuje zesílený důraz na dodržování výkonnostních pravidel pro intervence ze zdrojů EU. V platnosti zůstává dodržování **výkonnostního rámce**, opřeného o kvantifikované cíle. Přezkum výkonnosti je prováděn na roční bázi v podobě dialogu mezi zodpovědnými představiteli jednotlivých programů a Evropskou komisí. Programová výkonnost též projde specifickým posouzením v polovině období. V rámci **platformy otevřených dat** kohezní politiky jsou členské státy zavázány každé dva měsíce poskytovat veškeré údaje o provádění kohezní politiky.

Potřeba akcelarovat investiční aktivitu není z pohledu kohezní politiky řešitelná pouze s pomocí dotací; jsou vytvořeny předpoklady pro účinné doplnění dotací finančními nástroji, jež vykazují pákový efekt a umožňují provedení tržního testu, kterého při nejlepší vůli dotační nástroj v požadovaném smyslu schopen není. Členské státy nejen mohou, ale jsou též vedeny a motivovány k tomu, aby část zdrojů, které jsou alokovány pro účely kohezní politiky, byly převedeny ve prospěch nového, centrálně řízeného fondu **Programu InvestEU**; ten mimo jiné umožní přístup k záruce, poskytnuté Rozpočtem EU. Členské státy jsou též motivovány ke kombinaci dotací a finančních nástrojů díky zjednodušení a snazšímu umožnění přilákání soukromého kapitálu do tohoto systému.

Porovnání možností financování EU z **pohledu České republiky** mezi kapitolami, kde toto dává smysl, vyhlíží z pohledu vývoje finanční částky velmi lichotivě. Jednotlivé kapitoly (nástroje financování) v tabulce níže jsou však z důvodu výrazných změn v tematické koncentraci těžko porovnatelné, nemluvě již o prostém součtu alokací mezi jednotlivými obdobími.

Tabulka 88: Porovnání prostředků EU pro ČR v období let 2014-20 a 2021-27 (mld. EUR)

Nástroj	období 2014 - 2020	období 2021 - 2027
Kohezní politika	21,5	21,1 ³⁵
Nástroj pro obnovu a odolnost ³⁶ (dotace + půjčka)	-	8,5 + 0,8
Modernizační fond ³⁷	-	až 20,0
Inovační fond	-	až 2,0
Společná zemědělská politika – rozvoj venkova	2,3 ³⁸	1,5 ³⁹

Zdroj: www.dotaceeu.cz a webové prezentace dalších nástrojů EU

2.5.2 b) REPowerEU

Evropská komise v květnu 2022 představila **plán REPowerEU**, jako **reakci na obtíže a narušení celosvětového trhu s energií způsobené ruskou invazí na Ukrajinu**. Plán je postaven na naplnění dvou základních cílů: **ukončení závislosti EU na ruských fosilních palivech a řešení klimatických záležitostí**. Opatření obsažená v plánu REPowerEU mohou na nastalou situaci reagovat **úsporami energie, diverzifikací dodávek energie a urychleným zaváděním energie z obnovitelných zdrojů** s cílem nahradit fosilní paliva v domácnostech, průmyslu a výrobě energie.

Primární reakce po zavedení plánu spočívala v robustních úsporách energie a masivní diverzifikaci dodávek energií a redefinici vnější energetické strategie EU.

Významnou roli však hrají zásadní, vnitřní strukturální opatření, spojená s urychleným zaváděním obnovitelných zdrojů energie, zejména osvojení **solární strategie EU Solar Strategy pro zdvojnásobení solární fotovoltaické kapacity** do roku 2025 a instalaci zařízení pro výrobu 600 GW do roku 2030; **iniciativy pro fotovoltaické využívání střech Solar Rooftop**, s postupně zaváděnou zákonnou povinností instalovat solární panely na nových veřejných a komerčních budovách a nových obytných budovách; **zdvojnásobení míry využívání tepelných čerpadel** a opatření na integraci geotermální a solární tepelné energie do modernizovaných systémů dálkového a obecního vytápění; **řešení pomalého a složitého povolenáckého řízení u velkých projektů v oblasti hlavních obnovitelných zdrojů energie** a cílená změna směrnice o obnovitelných zdrojích energie (má uznat energii z obnovitelných zdrojů za oblast převažujícího veřejného zájmu); využívání **vodíku z obnovitelných zdrojů z domácí výroby** a dovozu; využití **biometanu**.

Součástí je též vytvoření systému **společného nákupu strategických surovin**, především zemního plynu, LNG a vodíku. Plán se též zaměřuje na robustní **snížení fosilních paliv v odvětví dopravy a průmyslu**.

2.5.2 c) Zelená dohoda pro EU a Fit-for-55

Zelená dohoda pro EU⁴⁰ představuje principiální, komplexní, ucelenou strategii EU pro záležitosti klimatu a životního prostředí, opírající se o svoji **legislativní a regulatorní složku** (která je právně závazná pro všechny členské státy a relevantní subjekty v jejich rámci), **finanční složku** (vyčleňující poměrně významné finanční zdroje v rámci systému financování EU k naplňování cílů Zelené dohody pro EU) a **složku procesně-institucionální** (spočívající v existenci řady zásadních strategických

³⁵ Včetně nově vytvořeného Fondu pro spravedlivou transformaci (JTF)

³⁶ Národní plán obnovy

³⁷ Finanční alokace Modernizačního a Inovačního fondu je flexibilní a odvíjí se od vývoje ceny emisních povolenek EU ETS. Jeho finanční alokace, stejně jako v případě Inovačního fondu, je k dispozici do roku 2030.

³⁸ Program rozvoje venkova 2014 - 2020

³⁹ Strategický plán Společné zemědělské politiky 2023 - 2027

⁴⁰ Více informací na <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/>.

dokumentů, praktických vodítek i fungování institucí, orgánů a entit, napomáhajících zajišťování cílů Zelené dohody pro EU v horizontu klíčových časových mezníků let 2030 a 2050).

Ve své **legislativní a regulatorní složce** jsou významnými prvky Zelené dohody samotné úvodní Sdělení o Zelené dohodě pro EU a o Klimatické neutralitě EU do roku 2050, obsahující **hlavní cíle dohody** (tedy **do roku 2030 snížit objem emisí CO₂ o 55%** oproti výchozímu roku 1990 a **do roku 2050 dosáhnout stavu klimatické neutrality**). Jednou z prvních norem k zajištění těchto principiálních a řady dílčích cílů se stal **Klimatický zákon EU**. A na něj navazuje celá plejáda buď **zcela nové** (legislativa k bateriím, přísnější standardy emisí znečišťujících ovzduší vozidly se spalovacím motorem, opatření k redukci používání chemických pesticidů, umělých hnojiv a antibiotik, opatření zaměřená na hlavní oblasti ztráty biodiverzity, apod.) anebo **zásadně novelizované** (směrnice o zdanění energetiky, nařízení o Transevropských sítích v energetice, legislativa k reformě nakládání s odpadem, směrnice o kombinované dopravě, směrnice o infrastruktuře pro alternativní paliva a pohonné hmoty, nařízení o Transevropských dopravních sítích, opatření zaměřená na znečištění pocházející z velkých instalací, směrnice o nefinančním reportingu, vyhlášky o veřejné podpoře vztahující se k životnímu prostředí a energetice, apod.) **legislativ** jednotlivých dílčích norem. Nadto dochází k **vyhodnocení veškeré další navazující legislativy dotčené přijetím zpřísněného emisního cíle do roku 2030**.

Je zřejmé, že realizace Zelené dohody pro EU je nesmírně finančně nákladná; je zapotřebí pro tento účel alokovat potřebné **finanční zdroje** v rámci financování EU, při vědomí, že účast národních veřejných prostředků i soukromých finančních zdrojů se stanou nezbytnou podmínkou pro to, aby byla zamýšlená opatření reálně uskutečněna. Zelená dohoda pracuje s novým finančním mechanismem, **Mechanismem pro spravedlivou transformaci**, který je významnou novou součástí Víceletého finančního rámce EU, a jehož nejvýznamnější složka, **Fond pro spravedlivou transformaci**, se stal novým, již čtvrtým fondem v rámci Kohezní politiky EU. Vedle toho platí, že minimálně 30% veškerých výdajů VFR EU 2021 – 2027 musejí být použity pro účely zelené transformace; Nástroj pro oživení a odolnost, coby dominantní složka NGEU musí pro účely zelené transformace alokovat alespoň 37% svých prostředků. Jednotlivé dílčí programy v rámci VFR i NGEU mají stanoveny další požadavky z pohledu zeleného financování. Mimo VFR stojící **Modernizační fond** a **Inovační fond** jsou pak v celém svém objemu zaměřeny na podporu projektů zelené transformace. Velmi podstatným nástrojem, přispívajícím k udržitelnosti je Modernizační fond, jehož zdrojem je podíl na výnosu emisních povolenek v rámci systému EU ETS, a jehož finanční prostředky jsou používány ke kompenzaci nákladů zelené transformace pro vybrané země EU, jejichž ekonomická vyspělost se nachází pod úrovní průměru EU. Vzhledem k tomu, že vývoj ceny emisních povolenek v uplynulém období dramaticky vzrostly, došlo též k výraznému navýšení zdrojové báze Modernizačního fondu, když podle aktuálního ocenění by na projekty podpořené v České republice připadala suma výrazně převyšující 300 mld. Kč. Inovační fond, s přibližně desetinovou alokací pro Českou republiku, je zaměřen na podporu vysoce inovativních projektů k zajištění zelené transformace.

A konečně třetí složkou Zelené dohody pro EU jsou **procesně-institucionální kroky**, jejichž hlavní součástí jsou nejrůznější **strategické dokumenty**, zaměřené na jednotlivé velmi specifické oblasti zelené transformace. Pro příklad uveďme třeba komplexní klimatický *impact assessment*, přehodnocení veškerých nástrojů relevantních pro naplňování klimatických cílů, novou průmyslovou strategii EU, akční plán pro cirkulární ekonomiku, strategii z farmy na vidličku, strategii biodiverzity, mechanismus pro přeshraniční uhlíkové přizpůsobení pro vybrané sektory, novou strategii EU pro přizpůsobení se klimatickým změnám, strategii pro integraci inteligentních sektorů, iniciativu Renovační vlna pro stavební sektor, strategii o využití off-shore větrné energie, iniciativu vůdčích trhů pro klimaticky neutrální a cirkulární výrobky v energeticky intenzivních průmyslových sektorech, návrh na podporu procesů pro výrobu oceli s nulovými uhlíkovými emisemi, strategii pro udržitelnou a inteligentní mobilitu, iniciativy ke zvýšení a lepšímu řízení kapacity železničních a vnitrozemských vodních cest, novou strategii EU pro lesy, opatření pro rozvoj hodnotových řetězců, jež nejsou založena na odlesňování,

udržitelnou strategii pro chemikálie, akční plán nulového znečištění pro vodu, ovzduší a půdu, či revidovanou strategii pro udržitelné finance (EU taxonomie).

Taxonomie EU, neboli **pravidla a principy pro usnadnění a podporu udržitelných investic**, představují částečně nezávazný, informativní nástroj, částečně též zárodek procesních pravidel, který je od června 2020 v podobě nařízení ukotven v legislativě EU. Svě účinnosti nabyl v lednu 2022 pro první dva environmentální cíle a v lednu 2023 pro zbývající čtyři (viz dále); nástroj nepochybně změní prostředí pro rozhodování o investicích jak na straně bank a finančních společností, tak též na straně dozorčích a kontrolních orgánů, vykonávajících vůči nim svoji činnost. Kontextová záležitost se týká aktuální podoby vnímání environmentálních cílů minimálně od roku 2015, které nyní stojí na vrcholu celé prioritní agendy exekutivy EU, silně podporované též z úrovně členských států. Onen kontext zahrnuje Agendu OSN 2030 o udržitelném rozvoji z roku 2015, ratifikaci výsledků Pařížské konference o klimatu z roku 2015, učiněnou v roce 2016, a především Zelenou dohodu pro EU z prosince 2019 a další ji blíže specifikující konkrétní aktivity. Přestože tvorba taxonomie EU probíhala procesně nezávisle na návrhu Zelené dohody pro EU, v současnosti ji můžeme považovat za jednu z jejích nejdůležitějších součástí. Smyslem legislativního uchopení pravidel a principů pro podporu udržitelných investic a jejich financování je definovat nástroj, který napomáhá investorům, společnostem, emitentům, promotérům a tvůrcům projektů směřovat strukturální transformaci k nízkouhlíkové, odolné a zdrojově efektivní ekonomice.

Jde o nástroj, který stanovuje **výkonnostní stropy** (vztahené k technickým kritériím, která jsou předmětem systematického komplexního screeningu) **pro ekonomické aktivity**, které mají **významný přínos k jednomu ze šesti environmentálních cílů (zmírnění klimatické změny, přizpůsobení klimatické změně, udržitelnost vodních a námořních zdrojů, transformace k cirkulární ekonomice, prevence a kontrola znečištění, ochrana a obnovování biodiverzity a ekosystémů)**; současně **neublíží ostatním pěti cílům**, pokud je to relevantní (**princip DNSH**; do not significantly harm). Současně má přispět k naplňování minimálních pojmů/ forem ochrany při přístupu firem, promotérů projektů a emitentů k zeleným financím. Je považován za jeden z nejvýznamnějších efektivních nástrojů k odstraňování či snižování negativních externalit v oblasti životního prostředí, tedy důležitého projevu tržního selhání. Finanční instituce se již před nabytím jeho účinnosti ve značné míře v duchu tohoto nařízení dobrovolně chovaly, což reflektuje kladný vztah finanční komunity k obsahu tohoto nařízení. Projevuje se to též v tom, že v případě jakékoliv významné primární emise je v prospektu emitenta vždy uvedena pasáž týkající se vztahu financovaného projektu k životnímu prostředí, což bývá považováno za samozřejmou součást společenské zodpovědnosti příslušné korporace.

Fit-for-55⁴¹ pak představuje klíčovou konkretizaci zásadních bodů Zelené dohody pro EU v souladu s jejím hlavním cílem do roku 2030. Zaměřuje se na:

- reformu systému EU pro obchodování s emisemi CO₂ (EU ETS);
- naplňování nařízení o sdíleném úsilí, kdy jsou **každému členskému státu přiřazeny ambicióznější cíle v oblasti snižování emisí** pro budovy, silniční a vnitrostátní námořní dopravu, zemědělství, odpady a malá průmyslová odvětví (vzhledem k odlišnosti výchozích pozic a kapacit jednotlivých členských států vycházejí tyto cíle z jejich HDP na obyvatele, v úvahu je vzata nákladová efektivnost);
- naplňování nařízení o využívání půdy, lesnictví a zemědělství, které **stanoví celkový cíl EU pro pohlcování uhlíku** přírodními propady uhlíku; vnitrostátní cíle po členských státech požadují, aby zajišťovaly snižování emisí a rozsah tohoto snižování zvětšovaly; klimatická neutralita EU v oblasti využívání půdy, lesnictví a zemědělství by měla být dosažena již do roku 2035; cílem **strategie EU v oblasti lesnictví** je zlepšit kvalitu, kvantitu a odolnost lesů;
- zvýšení podílu **obnovitelných zdrojů** na 42,5% do roku 2030, k čemuž by měly přispět všechny členské státy a konkrétní cíle jsou navrženy pro využívání energie z obnovitelných zdrojů v

⁴¹ Více informací na [Balíček „Fit for 55“ – Plán EU pro ekologickou transformaci - Consilium \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/en/fit-for-55).

dopravě, pro vytápění a chlazení, v budovách a průmyslu; jsou **zpřísněna kritéria udržitelnosti pro využívání bioenergie**;

- zvýšení **energetické účinnosti** cestou omezení celkové spotřeby energie, snížení emisí a řešení energetické chudoby při stanovení **ambicióznějšího závazného ročního cíle pro snížení spotřeby energie** na úrovni EU, který bude vodítkem pro stanovení vnitrostátních příspěvků; **veřejný sektor bude muset každoročně renovovat 3% svých budov**;
- zavedení přísnějších emisních norem CO₂ pro osobní automobily a dodávky (**snížení průměrných emisí nových automobilů o 55 % od roku 2030 a o 100 % od roku 2035** ve srovnání s rokem 2021); nové automobily zaregistrované od roku 2035 tak budou vozidly s nulovými emisemi; to bude doplněno opatřeními k **rozšíření kapacit nabíjení v souladu s prodejem automobilů s nulovými emisemi** (na hlavních silničních tazích: instalace dobíjecích a čerpacích stanic - každých 60 km pro elektromobilitu a 150 km pro vodíková paliva);
- transformaci **letecké a námořní dopravy na ekologicky šetrná paliva**;
- transformaci **daňové soustavy** s ohledem na ekologickou transformaci a pobídky směrem k ní;
- zavedení **mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích**.

K usnadnění sociálně spravedlivého přechodu klimatické transformace bude počínaje rokem 2025 vytvořen **Sociální fond pro klimatická opatření**.

2.5.2 d) Udržitelný rozvoj v EU: Monitorovací zpráva o pokroku při plnění cílů udržitelného rozvoje v kontextu EU

Jde o **každoročně** (od roku 2017) **vydáváný dokument, připravovaný evropským statistickým úřadem Eurostat**. Nejaktuálnější vydání za rok 2023 (z května 2023) poskytuje **statistický přehled o pokroku při plnění cílů udržitelného rozvoje v EU**. Je kompatibilní s procesem Evropského semestru, který je vnímán jako jeden z nejvýznamnějších nástrojů pro naplňování politiky udržitelnosti.

Za období pěti let, sledovaných nejaktuálnější Monitorovací zprávou, dosáhla EU pokroku při plnění většiny cílů udržitelného rozvoje v souladu s prioritami Evropské komise v zásadních oblastech, například Zelené dohodě pro EU, 8. akčním programu pro životní prostředí a Akčním plánu pro Evropský pilíř sociálních práv. EU výrazně pokročila při dosahování řady socioekonomických cílů; v oblasti životního prostředí je očekáván větší pokrok v souvislosti s plněním cílů Zelené dohody pro EU členskými státy.

V aktuální zprávě byl poprvé analyzován **krátkodobý dopad současných krizí** (energetická krize v kontextu ruské války na Ukrajině; otřesy vyvolané kovidovou pandemií) na cíle udržitelného rozvoje. Předmětem je též podrobnější analýza vedlejších účinků spotřeby v EU na zbytek světa.

V posledních sledovaných pěti letech (buď 2016 – 2021, anebo 2017 – 2022) dosáhla EU při plnění **tří cílů udržitelného rozvoje významného pokroku**, u většiny **ostatních mírného pokroku**.

Největší pokrok byl v EU učiněn při zajišťování **důstojné práce a hospodářského růstu** (cíl udržitelného rozvoje č. 8); v roce 2022 dosáhla **míra zaměstnanosti** v EU nové **rekordní výše 74,6 %** a současně **dlouhodobá nezaměstnanost** klesla na **rekordně nízkou úroveň**.

Významný pokrok byl dosažen též při plnění cílů **snížení chudoby** (cíl č. 1) a **zlepšování rovnosti žen a mužů** (cíl č. 5); podíl osob **nadměrně zatížených náklady na bydlení** se od roku 2015 snížil a **hodinové výdělky žen dohánějí hodinové výdělky mužů**.

Značný pokrok byl rovněž dosažen při **snížení nerovností** (cíl č. 10), **zajišťování kvalitního vzdělávání** (cíl č. 4), **podpoře míru a osobní bezpečnosti na území EU**, a **zlepšování přístupu ke spravedlnosti i důvěry v instituce** (cíl č. 16); **příjmové rozdíly mezi bohatšími a chudšími skupinami obyvatelstva se zmenšily**; EU se blíží splnění cíle dosáhnout **45% podílu obyvatelstva s terciárním**

vzděláním; bezpečnost života v EU se za poslední roky zvýšila (výrazně **poklesl počet úmrtí v důsledku usmrcení či útoků, i vnímaný výskyt trestné činnosti, násilí a vandalismu ve městech** v EU); pokrok byl dosažen při plnění cílů v oblasti **zdraví a kvalitního života** (cíl č. 3), navzdory jistému zpomalení v důsledku kovidové pandemie, a též v oblasti **inovací a infrastruktury** (cíl č. 9).

Pokrok byl **mírně příznivý** u trendů v oblasti **odpovědné spotřeby a výroby** (cíl č. 12), **udržitelných měst a obcí** (cíl č. 11), **života ve vodě** (cíl č. 14), **vymýcení hladu** (cíl č. 2), **pitné vody a vody a kanalizací** (cíl č. 6) a **dostupné a čisté energie** (cíl č. 7).

Další pokrok se **očekává** u tří cílů: **klimatická opatření** (cíl č. 13), **život na souši** (cíl č. 15) a **globální partnerství** (cíl č. 17), neboť země EU jsou připraveny a zavázány plnit vyšší úroveň ambicí v oblasti environmentálních cílů stanovených na úrovni EU. Ohledně **klimatických opatření** (cíl č. 13) si EU stanovila velmi ambiciózní **klimatické cíle pro rok 2030** (jejich realizace bude ve srovnání s minulými trendy vyžadovat větší úsilí); za tímto účelem již byla zavedena politická opatření (balíček k dosažení 55% snížení emisí Fit-for-55). Je očekáván výraznější pokrok v oblasti **energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie v EU**. V případě **života na souši** (cíl č. 15), i přes zvětšení plochy chráněných suchozemských oblastí od roku 2013, v EU stále dochází k **setrvalému poklesu populace běžných druhů ptáků a motýlů žijících v travních porostech**. Další úsilí potřebné ke zvrácení degradace ekosystémů se plánuje ve **Strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030**, **Lesní strategii EU do roku 2030** a ve **Strategii EU pro půdu** (ta stanoví na rok 2030 cíl obnovovat degradovanou půdu a bojovat proti desertifikaci). Ohledně **partnerství ke splnění cílů** (cíl č. 17), trend částečně odráží cyklické účinky a zejména nárůst veřejného dluhu v důsledku kovidové krize.

Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 se svými **sedmnácti cíli udržitelného rozvoje**, přijatá OSN v září 2015⁴², dala globálnímu úsilí o udržitelný rozvoj nový impuls. EU se zavázala k plnění Agendy 2030 a jejímu provádění (viz Zelená dohoda pro EU či v pracovní dokument útvarů Evropské komise Plnění cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje – komplexní přístup).

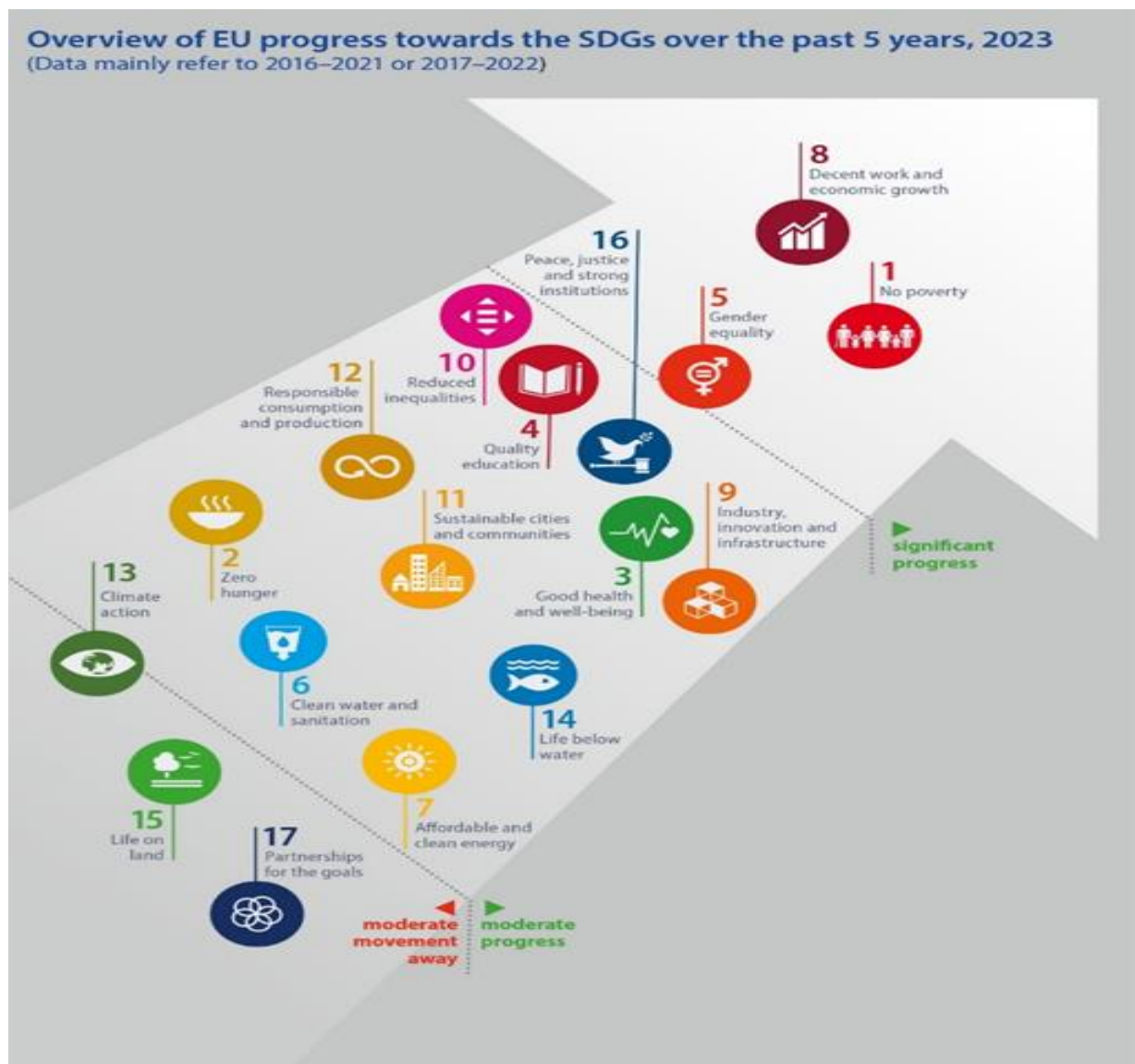
Monitorovací zpráva vychází ze souboru ukazatelů EU pro cíle udržitelného rozvoje, vypracovaného za účelem sledování pokroku při plnění těchto cílů v kontextu EU; předkládá objektivní posouzení toho, zda EU (podle těchto ukazatelů) pokročila v plnění těchto cílů během posledních pěti- a patnáctiletých období.

Trendy ukazatelů se posuzují na základě jejich průměrné roční míry růstu za posledních pět let. U 22 ukazatelů s kvantitativními cíli EU se posuzuje pokrok při plnění těchto cílů, které jsou stanoveny zejména v oblasti změny klimatu, biologické rozmanitosti, Evropského pilíře sociálních práv, spotřeby energie a vzdělávání. Ostatní ukazatele se posuzují podle směru a rychlosti změny.

---

⁴² Více informací na <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>.

Obrázek 20: Pokrok EU při plnění cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje za období let 2017-2023 vůči předchozímu období let 2016-2021

Zdroj: Eurostat – dokument ke stažení na <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-flagship-publications/w/ks-04-23-184>.

2.6 Vývojové trendy na evropské a globální úrovni

2.6.1 Ekonomické okolnosti regionálního sblížení

Je zřejmé, že prvním zájmem analýzy vyhodnocení kohezní politiky musí být naplňování jejího hlavního smyslu, tedy sblížení socio-ekonomické vyspělosti na úrovni regionů soudržnosti a následně též členských států, a ekonomické okolnosti, které toto sblížení provázejí.

Ekonomika EU se v uplynulé dekádě dostala po překonání předchozí hospodářské krize do poměrně slušné výkonnostní kondice, kterou zásadně negativně zasáhla nejprve kovidová pandemie, následované ruskou agresí na Ukrajině a jejími následky zejména v oblasti vývoje cen a stability veřejných financí. Velmi dobrým vodítkem pro identifikaci regionálních dopadů pod vlivem nastalých exogenních šoků je 8. kohezní zpráva, publikovaná DG REGIO Evropské komise v únoru 2022.

K jejím nosným závěrům patří:

- **kohezní politika se stala významnějším zdrojem investic**; kohezní financování vzrostlo mezi programovými obdobími 2007–2013 a 2014–2020 z 34 % celkových veřejných investic na 52 %;
- od roku 2001 **dohánějí méně rozvinuté regiony ve východní Evropě zbytek EU**; mnohé regiony se středními příjmy a méně rozvinuté regiony, zejména v jižní a jihozápadní EU, však zároveň trpí hospodářskou stagnací nebo úpadkem;
- **sblížení mezi členskými státy se zrychlilo**, ale vnitřní regionální rozdíly v rychle rostoucích členských státech se zvýšily;
- **zaměstnanost roste**, regionální rozdíly však zůstávají větší než před rokem 2008;
- **počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením klesl** mezi lety 2012 a 2019 o 17 milionů;
- **regionální rozdíly v oblasti inovací se v Evropě zvětšují** v důsledku malého objemu investic do výzkumu a vývoje a nedostatků v inovačních ekosystémech nejméně rozvinutých regionů;
- **populace EU stárne** a v nadcházejících letech začne klesat; v roce 2020 žilo v regionech se snižujícím se počtem obyvatel 34 % občanů EU; předpokládá se, že v roce 2040 tento podíl dosáhne 51 %.

2.6.2 Demografický parametr

Je-li souhrnným ukazatelem ekonomické vyspělosti HDP na obyvatele, veličina počtu obyvatel zde samozřejmě též sehrává vedle ekonomické prosperity zásadní roli. V roce 2015 byl poprvé počet zemřelých v EU vyšší než počet narozených, což otevírá další prostor pro racionálně odůvodnitelné migrační toky (bez ohledu na bezpečnostně-politické důvody). Vedle masivního přílivu migrantů v letech 2015 a 2016 do poměrně koncentrovaného okruhu regionů lze též identifikovat dva zásadní vnitroujní migrační proudy, jejichž existence může též působit na budoucí architekturu kohezní politiky a její parametry. Tím prvním je zřetelný tok obyvatel z „novějších“ členských zemí EU (vstupujících do EU od roku 2004) do „starších“ zemí EU (v různé intenzitě jak ze zemí opouštěných, tak do zemí příjemců); tím druhým pak v rámci zemí „novějších“ členských států EU z venkovských regionů do regionů a center urbánních a metropolitních. Tyto změny vyvolávají skokovou potřebu v přizpůsobení infrastruktury a služeb a na některé by měla být schopna reagovat též budoucí kohezní politika.

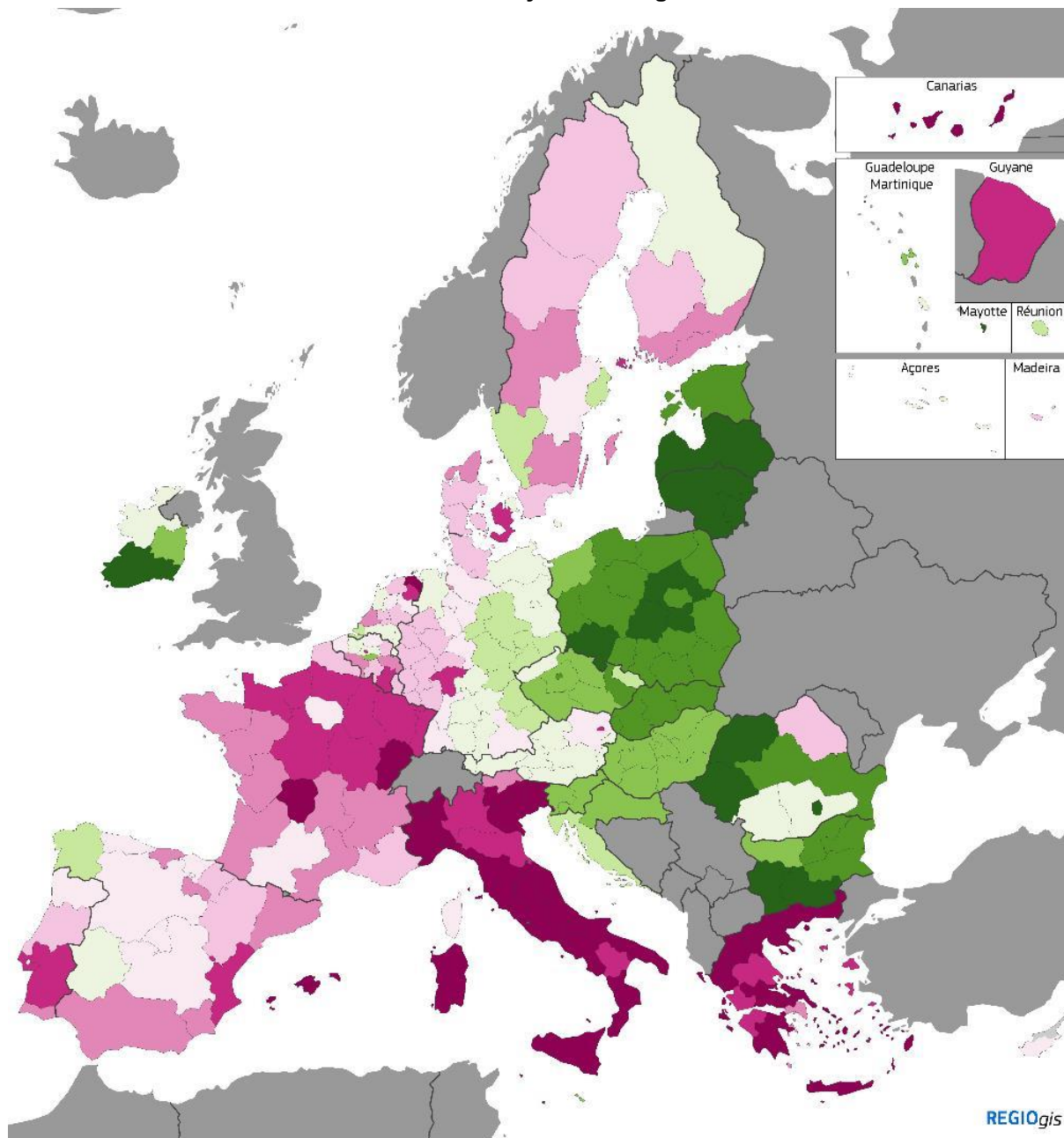
2.6.3 Investičně-inovační potenciál

Konvergenci podporoval vysoký růst v méně rozvinutých regionech, časem však mohou jejich výhody nízkých nákladů ubývat a návratnost investic do infrastruktury může klesat. Od roku 2001 méně rozvinuté východní regiony EU dohánějí zbytek EU, což vede k podstatnému snížení rozdílu v HDP na obyvatele. Vysoká míra jejich růstu byla poháněna strukturální transformací, zejména přesunem zaměstnanosti z odvětví zemědělství do odvětví s vyšší přidanou hodnotou. Některé z těchto regionů se za účelem podpory růstu spoléhaly na investice do infrastruktury a nízké náklady. Návratnost investic do infrastruktury však klesne a výhodnost nízkých nákladů bude menší v případě, že reálné mzdy porostou rychleji než produktivita, a to zvláště v odvětvích obchodovatelných statků. **Aby se v budoucnu vyhnuly rozvojové pasti, budou muset méně rozvinuté regiony podpořit vzdělávání a odbornou přípravu, zvýšit investice do výzkumu a inovací a zlepšit kvalitu svých institucí.**

Několik regionů se středními příjmy a méně rozvinutých regionů, zvláště na jihu EU, postihla hospodářská stagnace nebo úpadek, což naznačuje, že se již v rozvojové pasti nacházejí. Mnohé z nich v roce 2008 zasáhla hospodářská a finanční krize a od té doby se z ní jen těžko zotavují. Dlouhodobý růst bude vyžadovat reformy veřejného sektoru, kvalifikovanou pracovní sílu a silnější inovační kapacity.

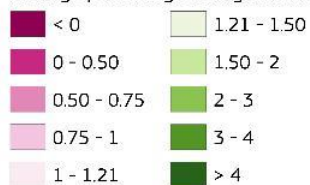
Následující obrázek znázorňuje barevně dlouhodobé tempo reálné konvergence, měřené meziroční procentní změnou ukazatele HDP na obyvatele, resp. její průměrnou hodnotou za sledované období. Jak je z obrázku patrné, největší průměrný nárůst tohoto ukazatele (a tedy nejpozitivnější vývoj) je vyjádřen tmavozelenou barvou; naopak opačná růstová trajektorie (velmi malé až nulové tempo růstu HDP na obyvatele je znázorněna tmavofialovou barvou) Ekonomické modely naznačují, že v roce 2023 bude HDP na obyvatele v méně rozvinutých regionech o 2,6 % vyšší, a to díky podpoře z prostředků kohezní politiky v letech 2014–2020. Model též ukazuje, že rozdíl mezi HDP na obyvatele v regionech reprezentujících horní a dolní decil, klesne o 3,5 %.

Obrázek 21: Průměrná roční změna HDP na obyvatele v regionech EU v období let 2001 – 2019

Growth of GDP/head, 2001-2019

Average percentage change on the preceding year

EU-27= 1.21
Source: DG REGIO based on JRC and Eurostat data

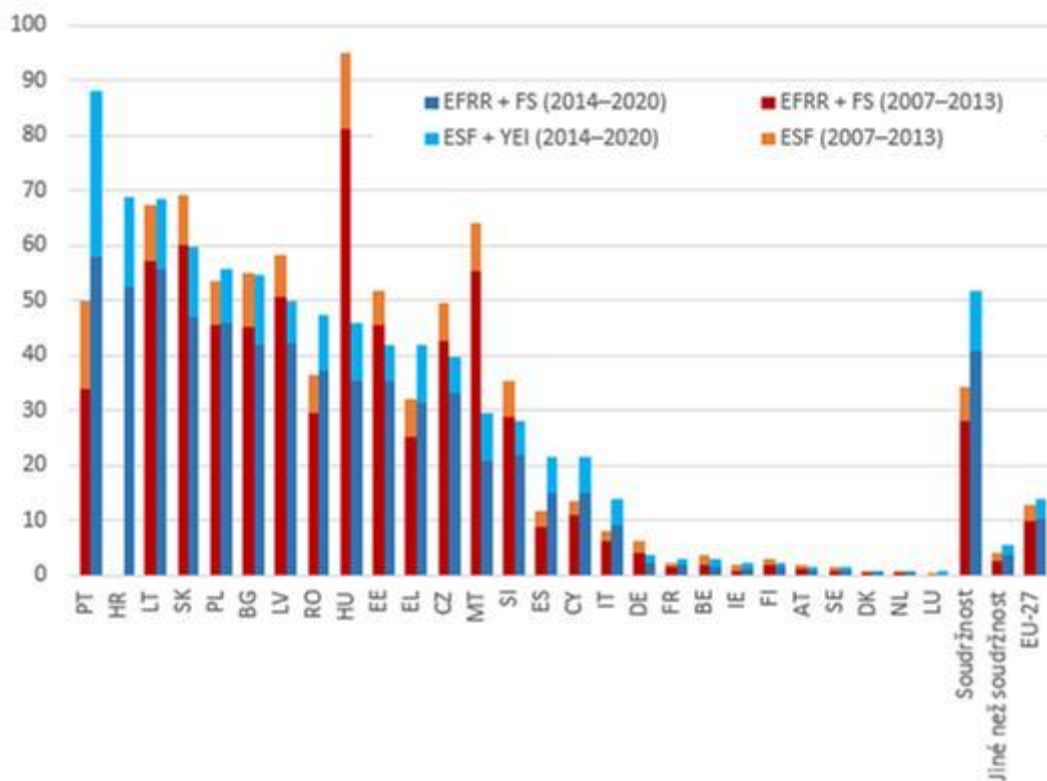

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Zdroj: Evropská komise, DG REGIO, 8. zpráva o ekonomické, sociální a teritoriální kohezi, 2022

Po snížení objemu vnitrostátních veřejných investic v důsledku hospodářské a finanční krize se kohezní politika stala o to důležitějším zdrojem investic, jak ukazuje graf níže. V zemích podporovaných v rámci kohezní politiky vzrostlo mezi programovými obdobími 2007–2013 a 2014–2020 kohezní financování z 34 % celkových veřejných investic na 52 %. Bez kohezní politiky by snížení veřejných investic bylo v těchto zemích ještě větší.

Graf 70: Podíl kohezní politiky a jejích jednotlivých fondů na celkových veřejných investicích (v %) v členských státech EU v období 2007-13 a 2014-20

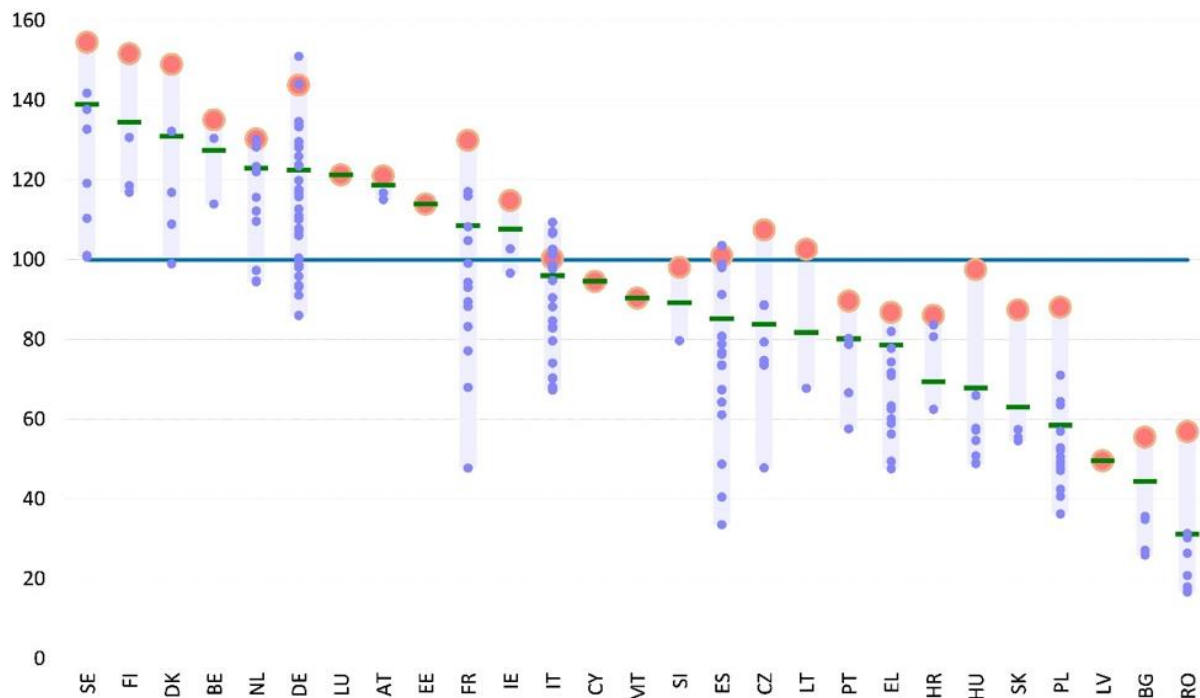

Zdroj: Evropská komise, DG REGIO, 8. zpráva o ekonomické, sociální a teritoriální kohezi, 2022

V posledních letech byla konvergence i nadále podporována investicemi do infrastruktury, dovedností, inovací a správy věcí veřejných. Rozdíly však přetrvávají a mnoho hybných sil růstu zůstává soustředěno ve více rozvinutých regionech a městských oblastech. Výzkum ukazuje, že efektivita těchto investic závisí na vhodném investičním mixu pro konkrétní region a dobrém institucionálním a makroekonomickém rámci.

Inovace jsou klíčovým určujícím faktorem dlouhodobého regionálního hospodářského růstu, avšak rozdíly mezi inovacemi na regionální úrovni se v Evropě zvětšily. Pokud jde o dohánění zpoždění, některé členské státy sice v této oblasti dosáhly značného pokroku, ale mnoho regionů – včetně rozvinutějších členských států – zaostává. To je způsobeno nejen nedostatkem investic do výzkumu a vývoje, ale také slabými místy regionálních inovačních ekosystémů. Lepší šíření inovací na vnitrostátní a regionální úrovni může méně rozvinutým a přechodovým regionům pomoci toto zpoždění dohnat. Strategie pro inteligentní specializaci, které byly zavedeny v rámci politiky soudržnosti na období 2014–2020, mohou pomoci tyto rozdíly zmenšit, ale budou se muset více zaměřit na regionální potenciál.

Graf 71: Inovační výkonnost regionů v jednotlivých členských státech EU v roce 2021

Zdroj: Srovnávací přehled inovací v regionech 2021 (N1/N2),
Evropský srovnávací přehled inovací 2021 (n0)

Region hlavního města — Vnitrostátní průměr
Ostatní regiony NUTS 2 — EU27_2020

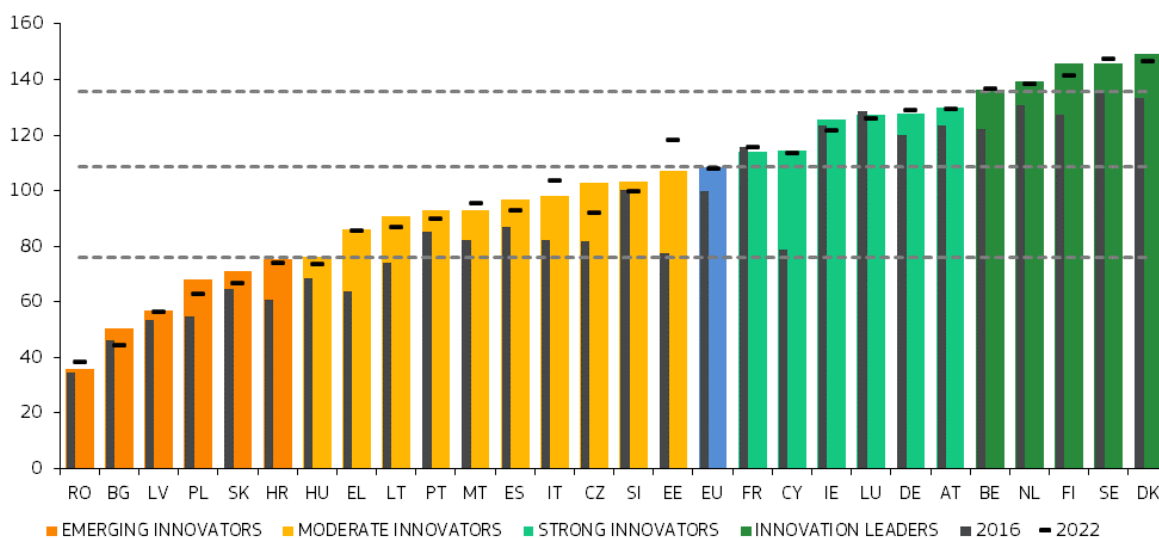
AT, BE, FR: N1

Zdroj: Evropská komise, DG REGIO, 8. zpráva o ekonomické, sociální a teritoriální kohezi, 2022

Evropská komise zveřejnila v červenci 2023 **srovnávací přehled inovací 2023 a srovnávací přehled inovací v regionech** (vydáváný jednou za dva roky); z nich plyne, že navzdory posledním krizím se inovační výkonnost členských států EU a jejich regionů nadále zlepšuje. Tento dokument ukazuje podstatné zlepšení inovační výkonnosti o přibližně 8,5% od roku 2016, což odráží odhodlání EU, členských zemí a regionů podporovat inovativní úsilí. V tomto období se zlepšila inovační výkonnost 25 zemí (v posledních letech pomalejším tempem). V loňském roce inovační schopnosti výrazně vzrostly ve 20 členských státech (u sedmi se snížily). Země s méně silnými systémy inovací se zlepšují pomaleji, než činí průměr EU. Na globální úrovni dosahuje EU stále o něco lepších výsledků než Čína a přibližuje se ve výkonnosti Austrálii. Rozdíl v porovnání s Kanadou, Koreou a USA se však zvětšil.

Srovnávací přehled inovací v regionech dokládá rovněž nárůst inovační výkonnosti většiny regionů v EU od roku 2016. Přestože inovativní regiony obvykle leží v nejinovativnějších zemích, některé regionální oblasti excelence se nacházejí v zemích s relativně nižší inovační výkonností. Země EU se na základě dosažených výsledků rozdělují do čtyř výkonnostních skupin: lídři v oblasti inovací (výkonnost je vyšší než 125 % průměru EU), silní inovátoři (mezi 100 % a 125 % průměru EU), mírní inovátoři (mezi 70 % a 100 % průměru EU) a začínající inovátoři (méně než 70 % průměru EU). Novým největším inovátorem se stalo Dánsko, zatímco Švédsko (v předchozích letech první) je na druhém místě. K dalším inovačním lídrům patří Finsko, Nizozemsko a Belgie, jak ukazuje graf níže.

Graf 72: Výkonnost inovačních systémů členských států EU v roce 2023

Zdroj: Evropská komise, DG Research and Innovation, Hollanders, H., *European Innovation Scoreboard 2023*, Publications Office of the European Union, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/119961>

Ve srovnání s loňským přehledem zůstalo rozdělení členských států do výkonnostních skupin víceméně stabilní. Maďarsko pokročilo do skupiny s vyšší výkonností a stalo se mírným inovátorem; ve Francii a Lucembursku inovační výkonnost od roku 2016 klesla. Česká republika se stále pohybuje mezi nejméně úspěšnými státy v kategorii „mírní inovátoři“.

Podle srovnávacího přehledu inovací v **regionech** 2023, na regionální úrovni se inovační výkonnost od roku 2016 zvýšila ve 211 regionech z celkového počtu 239 regionů. **Nejinovativnějším regionem v EU** je **Hovedstaden (Dánsko)**, dále Helsinky-Uusimaa (Finsko) a Oberbayern (Německo); švédská metropole Stockholm je na čtvrtém místě, německá metropole Berlín je pak pátá.

I přes pokrok v inovacích se v EU stále projevují rozdíly, se zřetelnou geografickou identifikací; lídři v inovacích a většina silných inovátorů se nacházejí zejména v severní a západní části EU; mnoho zemí v kategorii mírných a začínajících inovátorů leží v jižní a východní části EU.

Toto rozdělení zdůrazňuje **nutnost cíleně pracovat na překlenutí rozdílů v oblasti inovací a podporovat spravedlivý růst v celé EU** (jeden z cílů [Nového evropského programu inovací](#) z července 2022). Prostřednictvím strategických iniciativ ([Iniciativa pro talentované pracovníky v oblasti hlubokých technologií](#), [Inovační platforma pro talenty](#) a Regionální inovační údolí) se EU snaží podporovat inovace v oblasti hlubokých technologií a začínající podniky. Investice do talentů v oblasti hlubokých technologií, podpora inovačních ekosystémů a využití silných stránek regionů mohou urychlit technologický pokrok zemí a regionů a udržet si v globálním inovačním prostředí konkurenční výhodu.

Od roku 2001 je Evropský srovnávací přehled inovací **referenční hodnotou pro analýzu inovační výkonnosti zemí EU, sousedních evropských zemí a globálních konkurentů**. Srovnávací přehled inovací v regionech podává srovnávací posouzení výzkumné a inovační výkonnosti ve 239 regionech⁴³ 22 členských států EU, Norska, Srbska, Švýcarska a Spojeného království (Kypr, Estonsko, Lotyšsko, Lucembursko a Malta jsou hodnoceny na úrovni zemí). Oba přehledy nabízejí **komplexní posouzení silných a slabých stránek jednotlivých států a regionů v oblasti inovací** a slouží jako vodítko pro utváření politik, které pomáhají šířit inovace po celé EU a udržet krok s rychle se vyvíjejícím globálním prostředím.

⁴³ Srovnávací přehled inovací v regionech 2023 pro Českou republiku, včetně NUTS 2 Střední Morava, je k dispozici zde: https://ec.europa.eu/assets/rtd/ris/2023/ec_rtd_ris-regional-profiles-czechia.pdf

2.6.4 Klimatická neutralita a nezbytná odolnost

Podtitulem Zelené dohody pro Evropu (EGD – European green deal) je vize „Chceme se stát prvním klimaticky neutrálním kontinentem“⁴⁴. Vize vychází z konstatování, že změna klimatu a zhoršování stavu životního prostředí představují pro Evropu a celý svět existenciální hrozbu. EGD je proto dohodou na tom, že se bude hospodářství Unie transformovat v moderní, konkurenceschopnou ekonomiku, která účinně využívá zdroje. Ke snížení rizika z těchto hrozeb má Zelená dohoda tři trajektorie – do roku 2050 by mělo být dosaženo nulových čistých emisí skleníkových plynů (tj. v bilanci nulového přírůstku skleníkových plynů do atmosféry), hospodářský růst by měl být oddělen od využívání zdrojů (proto cirkulární ekonomika), zároveň nebude opomenut žádný jedinec ani region (proto posílení koheze a demokratických principů).

Po pandemii covidu zároveň nabyla na významu resilience, odolnost. Byla označena za „nový kompas pro evropské politiky“⁴⁵ a formulována jako „schopnost nejen odolávat výzvám a vypořádat se s nimi, ale také se transformovat udržitelným, spravedlivým a demokratickým způsobem“⁴⁶, se čtyřmi dimenzemi – sociální a ekonomickou, zelenou, digitální, geopolitickou. Ukázalo se totiž, jak je Evropa zranitelná, a to jak vevnitř – jednotlivé cílové skupiny – tak vnější závislostí, zejména závislostí na energetických a surovinových zdrojích, výrobcích a službách z neevropských zemí. Po začátku ruské agrese na Ukrajině se resilience stala úhelným kamenem evropských politik s tím, že cíl Zelené dohody pro Evropu se nemění, zintenzivňuje se úsilí ke změně a dosažení cíle, jak bylo uvedeno v předchozích kapitolách - zejména v 2.5.2, kde v balíčku Fit for 55 jsou uvedeny konkretizace osmi stanovených cílů:

1. Zvýšení evropských ambicí k dosažení klimatických cílů v letech 2030 a 2050
2. Zásobování čistou, dostupnou a bezpečnou energií
3. Mobilizace průmyslu ve smyslu čistého a oběhového hospodářství
4. Výstavba (stavebnictví) a renovace energeticky a materiálově efektivním způsobem
5. Urychlení přechodu k udržitelné a chytré mobilitě
6. „Z farmy na vidličku“ – fair, zdravý a k životnímu prostředí přátelský systém zásobování potravinami
7. Ochrana a obnova ekosystémů a biodiverzity
8. Dosažení životního prostředí bez toxických látek

Ochrana klimatu tedy vyžaduje řadu změn v hospodářství i ve vztahu k přírodě, odolnost společnosti při výkyvech způsobených změnami klimatu vyžaduje adaptaci na změnu klimatu.

Důvodem pro tak zásadní aktivity uvádí zpráva Evropské agentury životního prostředí: „Rostoucí globální teplota mění základní vzorce, ovlivňuje životní prostředí, ekonomiku, společnost, zdroje a energetické zabezpečení obyvatel. Dochází ke změně původních a invazních druhů a zvýšené frekvenci výskytu extrémních událostí, jako jsou sucha, povodně, požáry vegetace, vlny veder a další. Země čelí úbytku biologické rozmanitosti, kdy lze aktuálně pozorovat šesté vymírání druhů, a celkově 75 % suchozemského a 40 % mořského prostředí je významně pozměněno. Degradace životního prostředí má sociální a ekonomické dopady a přispívá tak ke zvyšování nerovností. Znečištěné ovzduší má za následek 6-7 mil. předčasných úmrtí, z důvodu značného znečištění vod se téměř ve všech oblastech světa zhoršuje kvalita vody. Rostoucím problémem se stávají plasty a elektronický odpad.“⁴⁷

Zastřešujícím dokumentem pro tyto změny zejména v části, která se týká životního prostředí (ochrana klimatu je cílem nadřazeným, podmínkou pro udržitelný rozvoj společnosti) je 8. akční program pro životní prostředí, jehož cílem je „urychlit přechod na klimaticky neutrální, surovinově efektivní

⁴⁴ Viz: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

⁴⁵ Viz: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report_en

⁴⁶ Viz: Strategic Foresight Report – Charting the course towards more resilient Europe (viz COM(2020) 493 final

⁴⁷ Viz EEA 2020: Drivers of change of relevance for Europe's environment and sustainability - <https://www.eea.europa.eu/publications/drivers-of-change>, rovněž ve Zprávě o životním prostředí ČR 2021

cirkulární ekonomiku, ve které well-being lidí a prosperita společnosti jsou závislé na zdraví ekosystémů“⁴⁸.

Řada legislativních předpisů, které v současnosti dospěly do fáze projednávání v Evropském parlamentu (září 2023) je naplněním strategií navázaných na šest prioritních cílů 8. EAP⁴⁹:

1. snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 dle stanoveného cíle a dosažení klimatické neutrality do roku 2050
2. posílení adaptace na změnu klimatu a resilience, snížení zranitelnosti vlivem klimatické změny
3. pokrok směrem k modelu regenerativního růstu (8 principů regenerativní ekonomiky – viz obrázek níže), oddělení ekonomického růstu od využívání zdrojů a zhoršování životního prostředí (decoupling) a urychlení přechodu na oběhové hospodářství
4. úsilí o nulové znečištění, včetně ovzduší, vody a půdy, a ochrana zdraví a blahobytu Evropanů
5. ochrana, zachování a obnova biologické rozmanitosti a posílení přírodního kapitálu (zejména ovzduší, vody, půdy a lesů, sladkovodních, mokřadních a mořských ekosystémů)
6. snížení environmentálních a klimatických tlaků souvisejících s výrobou a spotřebou (zejména v oblastech energetiky, průmyslového rozvoje, budov a infrastruktury, mobility a zajišťování potravin)

Obrázek 22: Osm principů regenerativní ekonomiky

Zdroj: <https://capitalinstitute.org/8-principles-regenerative-economy/>

V legislativě EU jsou v tomto smyslu důležité rovněž nejnovější dokumenty k realizaci cílů, tzv. taxonomie, která bude ovlivňovat ve smyslu „zeleného investování“ ekonomické a společenské změny ve prospěch dosahování klimatických cílů a ochrany životního prostředí.

Pro Českou republiku jsou toto mimořádné výzvy. Jednak jako pro zemi s výrazným podílem průmyslu na HDP, stále vysokou energetickou a zejména materiálovou náročností, relativně malým

⁴⁸ Viz: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32022D0591>

⁴⁹ Např. Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 - Navrácení přírody do našeho života, COM(2020) 380 final; Nový evropský Bauhaus - Estetika, udržitelnost, pospolitost, COM(2021) 573 final; Strategie EU pro půdu do roku 2030 - Využití přínosů zdravé půdy pro lidi, potraviny, přírodu a klima, COM(2021) 699 final; Čistší a konkurenceschopnější Evropa – Nový akční plán pro oběhové hospodářství, COM (2020)98 final; a další – ochrana životního prostředí je nejzrůsáhlejší kapitolou sdílené odpovědnosti mezi EU a členskými státy

potenciálem pro obnovitelné zdroje, dále jako vnitrozemí s rostoucími oblastmi postiženými suchem (bez velkých zdrojů vody) a kulturní krajinu s relativně řídkým, ale plošným osídlením (135 lidí na km², 6248 obcí, z toho 5 800 pod 3000 obyvatel).

2.6.5 Další potřeby a nová témata

Sbližování meziregionálních rozdílů v rámci EU se široce dotýká též naplňování kvalitativních požadavků, mezi které patří například kvalita životního prostředí a efektivní nakládání s disponibilními zdroji. EU v posledních několika letech plošně učinila v případě klimaticko-energetických cílů nebývalý pokrok. Naplňování požadavků Energetické unie a cílů konference OSN COP21 z Paříže však znamená pokračovat v aktivitách podporujících energeticky efektivnější a klimaticky vstřícnější formy a druhy dopravy; ve stejném duchu lze hovořit o využívání budov, lhostejno, zda rezidenčních, podnikatelských, veřejných či určených pro volný čas; značný potenciál se zde otevírá před možnostmi cirkulární ekonomiky.

Velmi podstatný rozměr z pohledu sblížení úrovně regionů představuje meziregionální součinnost a spolupráce, existující též napříč hranicemi členských států, případně i ve vztahu k sousedním nečlenskými zemím EU. V této oblasti se nabízejí společná řešení především v oblasti dopravní infrastruktury a mobility, životního prostředí, vzdělávání, zdravotní péče, energetiky, bezpečnosti či veřejných služeb.

Kvalita veřejné správy stále zůstává významným parametrem, ovlivňujícím efektivnost kohezní politiky. Není proto náhodou, že mezi obecnými kondicionalitami hraje tato velmi zásadní úlohu. Nejde zdaleka pouze o samotný výkon nutných administrativně procesních aktivit, potřebných k hladkému zvládnutí implementace kohezní politiky v konkrétních podmínkách členského státu či regionu; jde též a snad především o to, do jaké míry veřejné instituce působí na kvalitu hospodářské soutěže, podnikatelského prostředí, vzdělávání, trhu práce apod. Sem patří i srovnatelnost či podobnost podmínek pro otevřené a transparentní veřejné zakázky, které realizaci kohezní politiky provázejí.

2.6.6 Klasifikace megatrendů

Vymezení megatrendů je provedeno na základě výčtu témat, relevantních pro současnou a předvídatelně budoucí EU. Je činěno s vědomím, že sada megatrendů bude vždy proměnlivá a je velmi obtížné učinit jejich úplný výčet. Současně se mnohé vymezené megatrendy a jejich vývoj navzájem ovlivňují a podmiňují. V období posledních třech let došlo v rámci relativní váhy priorit k zesílení akcentu na megatrend ochrany zdraví (v důsledku kovidové pandemie) a posílení bezpečnosti a obrany (v důsledku ruské válečné agrese na Ukrajině); oba tyto posledně zmíněné megatrendy se promítají do potřeby posílení ekonomické odolnosti a strategické autonomie (soběstačnosti).

V případě identifikovaných megatrendů lze rozlišovat jejich příležitosti a hrozby. V období méně rizikového udržitelného rozvoje převládá realistické vnímání megatrendů z pohledu nových příležitostí; v čase zvýšených bezpečnostních, zdravotních a společenských rizik převažuje pohled zaměřený na eliminaci hrozeb.

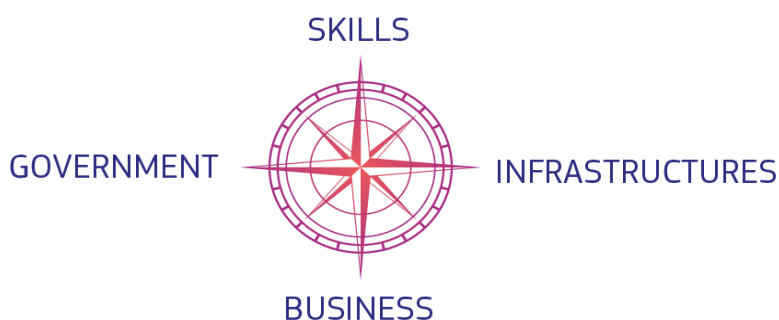
Růst a investice; udržitelný rozvoj: Koncept udržitelného rozvoje, jenž ve velmi dlouhodobém horizontu spoléhá na vyváženost ekonomické, sociální a environmentální složky, zůstává nadále akceptovaným principem rozvojových opatření na úrovni EU. Rozměr udržitelnosti je v posledním období výrazně zesilován obsahem Zelené dohody pro EU a tedy i pozicí environmentální složky udržitelnosti. Její obsah významně podmiňuje i zaměření strukturálně významných investic, orientovaných přednostně směrem k aktivitám, zajišťujícím zelenou, ale též digitální transformaci. Poslední období je pak ve znamení konceptu posilování ekonomické odolnosti a strategické soběstačnosti, jenž se stávají integrální součástí konceptu udržitelného rozvoje. Tomuto měnícímu se

paradigmatu, jenž obsahuje též sociální rozměr prováděné transformace, odpovídá též snaha nalézt optimální mix finančních zdrojů, které je třeba k naplnění obrovské investiční poptávky pro tento účel získat, alokovat a distribuovat; tyto modely se často opírají o kombinaci veřejných a soukromých finančních zdrojů. Naplnění velkého potenciálu při zajišťování udržitelného rozvoje a překonávání tržních a investičních mezer je spojováno s robustními investicemi podporujícími nabídkovou stranu ekonomiky, s jejichž pomocí bude ekonomický systém odolnější vůči šokům a jejich cenovým, výkonnostním či fiskálním důsledkům. **Klíčová tematická oblast pro Zlínský kraj z důvodu potřeby pokračovat v reálné konvergenční trajektorii i překonání dlouhodobě podinvestovaného stavu regionu.**

Pracovní místa a kvalifikace pracovní síly: Zelená a digitální transformace na jednu stranu mění nároky na budoucí pracovní sílu a současně vytváří předpoklady pro její významné přesuny mezi odvětvími (od těžebního a těžkého průmyslu k perspektivním odvětvím, naplňujícím obsah zelené a digitální transformace), případně v rámci transformujících se odvětví, především aktuálně v automobilovém sektoru a na něj navazujících aktivitách. V delším časovém horizontu je v souvislosti s touto transformací předpokládána významná strukturální obměna na trhu práce, jež bude výsledkem zániku některých odvětví a vznikem a rozmachem jiných. Lze však předpokládat, že v časovém horizontu SRZK 2030 půjde spíše o parametrické změny než radikální proměnu pracovního trhu, vyžadující potřebu ve velmi krátkém čase personálně obsadit určité odvětví a současně zajistit sociálně vstřícný odchod pracovníků z odvětví končícího. Ani razantní exogenní šoky z období 2020 – 2023, jejichž dopady zatím určitě nepominuly, nezhoršily vážným způsobem podmínky na trhu práce v EU, když míra nezaměstnanosti zůstala, na rozdíl od většiny dalších makroekonomických indikátorů, prakticky nezměněna. Přes relativně slušný a stabilní vývoj parametrů trhu práce v EU však stále mezi členskými státy existují značné rozdíly, které potvrzují dlouhodobě platný závěr ohledně funkčnosti a homogenity trhu práce v EU, který ve své dominantní většině zůstává uzavřen v rámci národních hranic. **Prostor pro kvalitativní transformaci trhu práce ve Zlínském kraji, spojenou s přizpůsobením potenciálu lidí novým odvětvím a kvalifikačním a kompetenčním požadavkům. Výhodou Zlínského kraje je dlouhodobě stabilní trh práce bez významnějších strukturálních poruch.**

Digitální společnost a jednotný digitální trh: Digitální transformace představuje méně populární, leč srovnatelně důležitou součást procesu dvojí transformace, spolu s transformací zelenou. EU má i v této oblasti definovanou digitální strategii, časově ohraničenou rokem 2030; je symbolizována digitálním kompasem, jehož stříčky míří na čtyři klíčové strategické komponenty: dovednosti, digitální transformaci podniků, digitalizaci veřejných služeb a zabezpečenou a udržitelnou digitální infrastrukturu.

Obrázek 23: Základní dimenze digitálního kompasu EU

Zdroj: Evropská komise, 2021

Komponenta dovednosti (skills) má za cíl oslovit 20 mil. ICT specialistů v EU, kteří mají přispět k posílení excelence tohoto oboru v EU, a současně rozvinout alespoň základní digitální dovednosti u nejméně 80% populace EU. Digitální transformace podniků si klade za cíl podpořit zavádění digitálních technologií tak, aby 75% společností v EU mohlo používat cloud, umělou inteligenci či data velkého objemu; současně má podpořit inovátory mezi rozvíjejícími se podniky a ty adekvátně finančně podpořit, a v neposlední řadě zajistit, aby alespoň 90% malých a středních podniků dosáhlo na alespoň základní úroveň digitální intenzity. Cílem digitalizace veřejných služeb je, aby klíčové veřejné služby byly ve 100% poskytovány on-line, došlo k elektronizaci zdravotnictví tak, aby byl zajištěn k digitální lékařské dokumentaci přístup pro 100% občanů, a digitální identitu využívalo nejméně 80% občanů. V rámci infrastruktury sahají ambice tam, aby 5G sítě byly instalovány v celé EU; současně se má zdvojnásobit podíl EU na globální produkci špičkových polovodičů, zajistit rozvoj datových rozhraní a cloudové technologie, a spustit první počítač s kvantovým zrychlením. **Tato oblast představuje prostor pro jednu z nejvýznamnějších rozvojových komparativních výhod Zlínského kraje, za předpokladu jejího komplexního uchopení a cíleného řešení. Zlínský kraj disponuje příznivými předpoklady pro prosazení se v oblasti digitalizace z důvodu silného podnikatelského ducha, zkušeností v oblasti kreativního průmyslu i několika příkladů dobré praxe v tomto oboru.**

Energetická a průmyslová transformace ve světle naplňování klimatických cílů: V tomto bodu se vracíme k výsadní pozici Zelené dohody pro EU z pohledu dopadů klíčových klimatických cílů na energetický a ekonomický systém. Základním cílem Zelené dohody pro EU je do roku 2030 snížit objem emisí CO₂ o 55% oproti roku 1990 a do roku 2050 dosáhnout čisté klimatické neutrality; současně má dojít ke zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na úroveň 42,5% a podstatnému zvýšení energetické účinnosti a v tomto kontextu k závaznému zlepšování kvalitativních parametrů veřejných budov. V platnosti navíc zůstávají cíle Energetické unie EU, jejíž význam, zvláště pak s ohledem na potřebu pokrývat strategická bezpečnostní rizika, se v posledním období výrazně zvýšil. Není pochyb o tom, že naplňování těchto cílů vykáže zásadní dopad na podobu budoucích ekonomických odvětví, zejména zpracovatelský průmysl. Ten projde zásadní kvalitativní a strukturální proměnou; sám energetický sektor se vydává cestou výroby čisté energie, efektivní distribuce a rozvoje komunitní energetiky; zpracovatelský průmysl prochází proměnou, sledující parametry energetické úspory, ale též efektivního nakládání s odpadem a podporou cirkulárních technologií, i posílením ekologických nároků na finální produkci (včetně zavedení práva na opravu a posílení dalších spotřebitelských práv). Bude tak pokračovat trend pozvolného odbourávání závislosti mezi růstem produktivity a prosperitou na straně jedné, a potřebou zapojování další dodatečné pracovní síly a energetických vstupů. V důsledku toho je předpokládána významná proměna pracovního trhu a potřeba přizpůsobení sociální politiky. Celkové náklady na uskutečnění zelené a digitální transformace EU ve vyznačených konturách se pohybují v řádu přibližně 500 mld. EUR dodatečných investic ročně v celé EU, v případě České republiky jsou odhadovány celkem do roku 2030 na přibližně 2.600 mld. Kč (tedy přibližně 1,5-násobek celkového ročního objemu investic v České republice). **Téma energetické a průmyslové transformace se nevyhne žádnému teritoriu, Zlínský kraj není výjimkou. V podmínkách Zlínského kraje se například projeví v rozvoji kapacit výroby energie cestou obnovitelných zdrojů a posilováním možností komunitní energetiky. Zásadní je naplňování cílů v oblasti zvyšování energetické účinnosti, které se projeví i v povinnostech v segmentu veřejných budov. V průmyslu se tato transformace dotkne především provozů v energeticky intenzivních odvětvích.**

Jednotný vnitřní trh a volná/ férová soutěž: Jednotný vnitřní trh představuje největší ekonomický výdobytek dosavadního procesu evropské integrace. Během uplynulých tří let prošel nejtěžšími zatěžkávacími zkouškami za dobu svého 30-letého trvání a přes určité otřesy obstál. Dopady kovidové pandemie vedly k přijetí značného množství administrativních restriktivních opatření, včetně samotného omezení některých ze „čtyř ekonomických svobod“. Dopady ruské války na Ukrajině se projeví v první

řadě v podobě razantního nárůstu cen strategických energetických vstupů, které následně rozhýbaly cenovou stabilitu v celé EU. K nápravě důsledků i k odstraňování příčin byly po přechodnou dobu použity nástroje, které nejsou příliš tržně kompatibilní (cenové stropy, množství omezení, robustní veřejná podpora, daňové úlevy na straně jedné a mimořádné daně na straně druhé, obrovský rozsah finanční kompenzace pro jednotlivé tržní aktéry). Aktuální výzvou Jednotného vnitřního trhu EU je se v nejbližším období vrátit ke svému standardnímu fungování, odstranění mimořádných opatření a současně též posílení své odolnosti před případnými budoucími exogenními šoky v podobě silnější pozice strategických průmyslových odvětví, služeb a infrastruktury. Jedním z nejzásadnějších parametrů poučení z předchozího období je silnější důraz na koncept strategické autonomie (soběstačnosti) jako výsledek nedobré zkušenosti s příliš velkou závislostí ekonomických a podnikatelských řetězců v EU na dodávkách vstupů z jiných kontinentů. Jednotný vnitřní trh EU musí být též vybaven pro absorpci bezpečnostních rizik a důležitým aspektem jeho budoucího fungování může být i trh obranného/ zbrojního průmyslu. V důsledku kovidové pandemie došlo k posílení pravidel pro volnější a férovější tržní prostředí v oblasti zdravotnictví, zahrnující jak výrobu a distribuci léků a zdravotnických pomůcek v rámci EU, ale též vytvoření pravidel pro krizový management v sektoru zdravotnictví pro případ vážných hrozeb. **Jednotný vnitřní trh EU představuje jeden z podstatných faktorů, stojících za dlouhodobou ekonomickou prosperitou Zlínského kraje optikou reálné konvergence. Zásadní je vyhodnocení konkrétních zkušeností z nedávného období ve smyslu posílení regionální ekonomické i společenské odolnosti vůči krizovým vlivům.**

Cirkulární a sdílená ekonomika: Téma cirkulární a sdílené ekonomiky, coby projev efektivního nakládání s omezenými zdroji, bylo významné a aktuální ještě před uzavřením Zelené dohody pro EU. Po jejím dosažení se toto téma stalo jednou z jejích nosných součástí, v konkrétní podobě Akčního plánu pro cirkulární ekonomiku. Je založen na podpoře politiky „udržitelných produktů“, cirkulárního designu všech výrobků založených na společné metodologii a principech; dává přednost snižování objemu a opětovnému užívání materiálů před jejich recyklací. Pokrývá nové obchodní modely a stanoví minimální požadavky, na jejichž základě se předejde tomu, že environmentálně škodlivé výrobky budou vůbec umístovány na trh EU. Posiluje rozšířenou zodpovědnost výrobců. Je zaměřen na cirkulární transformaci všech odvětví, avšak zvýšenou pozornost věnuje zdrojově intenzivním sektorům (textilní průmysl, stavebnictví, elektronický průmysl a sektor ICT, baterie a vozidla, obaly, stavebnictví a budovy, potravinářský průmysl či plastikářský průmysl). Principy cirkulární ekonomiky se promítají též do podoby pravidel ochrany spotřebitele a veřejných zakázek. Definiuje princip oběhovosti ve výrobních procesech. Rozvoj cirkulární ekonomiky je často provázen též osvojováním projevů sdílené ekonomiky, kdy dosud vlastněné spotřební statky i majetek určený k bydlení či jiným účelům, je stále více sdílen či najímán. To sebou nese jak přínos v podobě značných úspor, tak současně potřebu přehodnotit formy vlastnických vztahů. Tento vývojový trend je dílem přirozený a cílený životními postoji a prioritami (nevytváření odpadu, neatraktivnost soukromého vlastnictví v dnešním pojetí); současně je často zneužíván aktéry tradiční ekonomické organizace, kteří se snaží změnou statutu, nikoliv vlastní náplně aktivity, získat určitou individuální výhodu. Je žádoucí stanovit taková pravidla hry, vedoucí k identifikaci těchto aktérů, jež však nepotlačí spontánní iniciativu, která je s tímto trendem spojena. Některé projevy sdílené ekonomiky, například sdílení pracovních míst, výrazně zesílily v období kovidové pandemie. **Tato oblast je dalším z potenciálních odvětví, které mohou naplňovat regionální ekonomické možnosti a představuje horizontální téma pro všechny stávající ekonomické provozy a příležitost pro nové inovativní projekty.**

Hlubší a funkční EMU: Velmi těžké období po předchozí ekonomické krizi euro-zóna nakonec úspěšně přestála. Tato zatěžkávací etapa vedla k posílení konstrukčního soukolí euro-zóny směrem k větší stabilitě, odolnosti a disciplíně měnového uspořádání jako celku i jeho jednotlivých členů. A právě tato posílená kondice ji umožnila nesrovnatelně hladčeji přežít uplynulé tři roky, které byly velmi zásadní, když přinesly bezprecedentní míru inflace (po dekády nevídanou), obrovsky expanzivní fiskální politiku,

kteřá zásadně zhoršila klíčové ukazatele fiskální disciplíny, a dramaticky zhoršila ekonomický výkon, především v roce 2020. Euro-zóna těmto těžkým chvílím odolala, ale je zapotřebí vytvořit prostředí zesílené správy (governance), které v nejbližším odpovídajícím časovém horizontu obnoví její stabilitu a odstraní rizikové elementy zejména z pohledu snížení inflace a zlepšení rozpočtového deficitu a veřejného dluhu, při souběžném a přesvědčivém oživení ekonomického výkonu. Svoje odůvodnění euro-zóna prokázala i tím, že počínaje rokem 2023 již registruje 20 členských států; být mimo euro-zónu již nyní zcela zřejmě znamená být na ekonomické periferii EU. V mezičase se změnila i pozice České republiky vůči euro-zóně; schopnost České republiky plnit vstupní makroekonomická konvergenční kritéria se v posledním období prudce zhoršila. Cílené a koordinované úsilí při jejich naplňování by aktuálně znamenalo být významným příspěvkem ke splnění vlastních domácích úkolů při snižování inflace, redukci rozpočtového deficitu a veřejného dluhu i potřebného oživení ekonomického výkonu. **Toto téma se bezprostředně netýká Zlínského kraje, ale stabilita euro-zóny je zásadní i pro ty státy, které nejsou jejími členy. Navíc faktory, které měří stabilitu euro-zóny (vývoj cen, veřejných financí, růstový výkon), silně ovlivňují i dění v regionech nečlenských zemí euro-zóny.**

Výzkum a inovace. Zlepšení výkonnosti EU v oblasti výzkumu a inovací v globálním porovnání je všeobecně považováno za jednu z mála jejích komparativních výhod, reálně dosažitelných v dalším období. Podpora výzkumu a inovací se zřetelně projevuje i v tom, že Víceletý finanční rámec (VFR) EU na období 2021 – 2027 byl v porovnání s předchozími finančními periodami na tento účel významně navýšen jak v rámci centrálně řízených programů (především Horizon Europe), tak v rámci programů sdíleného řízení (zejména kohezní politiky). Preferován je takový typ výzkumu, který má potenciál k využití v podnikatelských aktivitách, kdy získaná znalost bude adekvátně kapitalizována a zhodnocena. Čím excelentnější výzkum bude, tím lepší výchozí podmínky jsou v potenciálu inovací jeho výstup hodnotit. Taktéž nová složka posílené fiskální kapacity EU, NGEU, reagující na následky kovidové pandemie, věnuje výzkumu a inovacím velkou pozornost, především pak aktivitám spojeným s lékařským výzkumem a jeho aplikací ve zdravotnickém sektoru. Dalšími klíčovými oblastmi výzkumu, který je možné transferovat v inovační potenciál, jsou priority zelené a digitální transformace v plném rozsahu. Zhoršená bezpečnostní situace v EU velí k zaujetí odpovídající pozornosti v oboru obranného a zbrojního průmyslu. **Prioritní oblasti výzkumu a inovací se v nedávném období obsahově posunuly, což však nic nemění na věci, že právě v těchto oborech lze identifikovat největší zdroje pro budoucí investice, prosperitu a životní úroveň. Materializace a kapitalizace intelektuálního bohatství je tak i zásadním předpokladem pro budoucí prosperitu Zlínského kraje.**

Efektivní alokace finančních zdrojů. V důsledku kovidové pandemie došlo k výraznému posílení fiskální kapacity EU, když tato se díky plánu NGEU navýšila přibližně na 1,8% HDP EU. Současně Zelená dohoda pro EU a další prioritní oblasti rozvoje EU usilují o efektivnější způsoby využívání finančních zdrojů cestou platform vzájemného propojování soukromých a veřejných zdrojů, významného rozšiřování inovativních forem financování, například cestou záručních schémat využívajících návratných finančních nástrojů a pákového efektu zapojení soukromých finančních zdrojů. Tento trend vyžaduje zásadní změnu mentálního nastavení ohledně možností financování především ve veřejném sektoru, kde dochází k postupnému překonávání tradiční dotační, nenávratné jednorázové formy podpory prostřednictvím rozšiřování lépe zacílených a efektivnějších revolvingových nástrojů. Tento trend by měl ještě zesílit úměrně potřebě provedení fiskální konsolidace. Nové formy financování, na straně druhé, vyžadují kompetentnější formu kontroly a vyhodnocování efektů cestou evaluace reálných výstupů, dosažených efektů i pravidel návratnosti. **Z hlediska regionálního rozvoje jde o dlouhodobý a doposud nenaplněný potenciál ohledně optimálního využívání finančních zdrojů, zejména směrem k jejich moderní, účinnější a návratnější formě.**

Posílení globální role v obchodu a investicích. Relativní pozice EU v rámci globální soutěže se za poslední období nevyvíjí lichotivě ve většině sledovaných parametrů, což lze přičíst zásadnímu nárůstu ekonomické váhy především Číny, ale i dalších obrovských a v poslední době též výkonných ekonomik. Tato nová centra globální ekonomické prosperity současně získávají i větší globální politickou moc. Pokles ekonomické váhy EU se tak podepisuje i v její klesající váze v globálních ekonomických organizacích, resp. v růstu váhy neevropských kontinentálních uskupení. Projevuje se to též v daleko obtížnějším přenosu evropského ekonomického, ale též společenského modelu do ostatních teritorií. EU má v úmyslu tento pokles zastavit jak posílením motivace k získání ztracených pozic, tak v určité selektivní restrikci (například kontrola vstupu kapitálu z oblastí, budících podezření). Tato priorita získala nově na obsahu v kontextu událostí v uplynulých třech letech, když se její význam dále zvyšuje. **Toto téma se týká Zlínského kraje spíše odvozeně, v souvislosti s mírou otevřenosti ekonomiky České republiky, a jejích proměn, přínosů a rizik.**

Sociální pilíř. Pro nynější Evropskou komisi představuje sociální pilíř jednu z nejdůležitějších priorit, jež se snaží exaktně definovat dosud spíše intuitivně vnímaný tzv. evropský sociální model. Zajištění nové úrovně sociálních standardů, definovaných Evropským pilířem sociálních práv, představuje jeho základ, u něhož je zapotřebí nalezení jejich vyvážené podoby pro naplnění úmyslu, ale současně vyhnutí se stavu, kdy by příliš velkorysý pilíř omezoval motivaci k práci a sváděl k chování morálního hazardu. **Evropský pilíř sociálních práv přináší řadu principiálních jistot v oblasti sociálních záležitostí (pozice na trhu práce, vzdělávání, bydlení, podpora seniorů apod.), které by se měly projevit i v prioritách sociální politiky Zlínského kraje.**

Subsidiarita a místní a lokální aktivity. Téma subsidiarity představuje zcela zásadní kompetenční dělítko na unijní, národní, regionální a lokální úroveň, jež by mělo být vzato v úvahu při přijímání rozhodování. Zvláště v souvislosti s termínem přidané hodnoty EU se nabízí redefinovat řadu oblastí, o kterých je rozhodováno na úrovních, jež nevedou k efektivnímu vynaložení zdrojů (týká se to například velmi detailního zaměření norem technické harmonizace z úrovně EU). I v tomto případě se ukázalo, že potřeba učinění řady kritických rozhodnutí v uplynulých třech letech zdůraznila význam konceptu subsidiarity pro efektivní správu a řízení. **Zcela relevantní a zásadní oblast nejen z pohledu nastavení regionálních kompetencí, ale též kompetenční synergie jiných územních celků (obcí, státu, EU).**

Efektivní správa (governance). Poslední období klade silný důraz na kvalitu správy veřejných záležitostí ve všech relevantních oblastech a ve vyhodnocování této správy, včetně adekvátně nastavené zodpovědnosti. Vyhodnocení se týká vyčíslení přínosů veřejných investic a intervencí v příslušné podpořené oblasti, případně dosažení úspor. Týká se též způsobu nakládání s veřejným majetkem formou přizpůsobeného výnosového procenta a přijetí opatření pro případ neefektivního nakládání. Součástí vyhodnocení efektivní správy je pak též vyhodnocení dopadů regulace. **Kvalita veřejné správy, její hodnocení, nákladnost i dosažené efekty jsou zcela relevantními tématy též pro Zlínský kraj.**

Obnovení průmyslové strategie. Váha průmyslové výroby na tvorbě HDP v EU v posledních 40 letech vytrvale a přesvědčivě klesala. Zelená dohoda pro EU a digitální transformace se současně opírají též o snahu obnovit a využít obrovské průmyslové tradice Evropy pro tento účel. Pro zpracovatelský průmysl samotný to má znamenat nejen největší strukturální změnu za mnoho uplynulých dekad, ale též unikátní investiční, inovační a rozvojovou příležitost. Téma souladu zpracovatelského průmyslu v EU s procesem dvojí transformace je předmětem aktualizované průmyslové strategie EU z roku 2020., následně přizpůsobené v roce 2022 ve směru posílení odolnosti a strategické autonomie. **Toto téma**

vyvolává potřebu definovat strategické oblasti průmyslu, klíčové pro ekonomické fungování regionu, a vyhodnotit možná rizika, která mohou jejich strategickou pozici ohrožovat.

Zdraví jako hodnota a princip udržitelnosti. V důsledku kovidové pandemie se zcela prakticky globálně ukázalo, že krize vyvolané z důvodu nebezpečné epidemie mohou představovat destruktivní exogenní šok, na který není společenský ani ekonomický systém připraven a v jejichž důsledku je paralyzován, s obrovskými finančními i sociálními náklady, zvraty v dlouhodobých demografických křivkách i ohrožením lidského zdraví a životů. V EU došlo v důsledku této zkušenosti k vytvoření Evropské zdravotní unie, která pozvolna integruje dosud zcela autonomní systémy, jejíž snahou je lépe se připravit na obdobné šoky v budoucnu. **Velmi zásadní téma, nanejvýš aktuální též pro Zlínský kraj, které se mezi klíčovými megatrendy v Evropě objevilo především v důsledku kovidové pandemie. Je významné jej sledovat jak z pohledu vývoje kvality zdravotního stavu obyvatelstva i kapacit pro zajištění zdravotnických služeb a jejich odolnosti v krizových časech.**

Obrana a bezpečnost. Pozice míru coby klíčové humánní hodnoty za poslední rok a půl prudce vzrostla v důsledku ruské válečné agrese na Ukrajině. EU v této vyhrcoené situaci zaujala až překvapivě jednotný postoj a přes některé dílčí rozdíly na úrovni jednotlivých členských států z tohoto postoje neslevila. Projevil se jak v podobě sankcí proti Rusku, opatřeními k posílení energetické soběstačnosti, tak též výrazně zesílenou součinností v oblasti obranné a bezpečnostní politiky. **Tato oblast souvisí s eskalujícím bezpečnostním rizikem, nevyhnutelně spojeným s celým územím České republiky, Zlínský kraj nevyjímaje. Zároveň je tady příležitost pro Zlínský kraj, vzhledem k tomu, že zbrojní průmysl patří mezi významnější hospodářská odvětví kraje.**

2.7 Shrnutí analytické části a východiska pro návrhovou část SRZK 2030

2.7.1 SWOT analýza

Tabulka 89: SWOT analýza – silné a slabé stránky

Silné stránky	Slabé stránky
<p>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silné podnikatelské zázemí regionu, opírající se o baťovskou tradici. • Velmi dobré přírodní a kulturní předpoklady pro cestovní ruch. • Jedna z nejnižších úrovní nezaměstnanosti mezi kraji. • Velmi silná pozice zpracovatelského průmyslu s nosnými odvětvími v plastikářském a gumárenském průmyslu (včetně kreativních průmyslů). • Dlouhodobě příznivý reálný ekonomický výkon a z něj plynoucí konvergence vůči EU. • Slušná vnější konkurenceschopnost klíčových průmyslových sektorů. • Silná pozice firem v oblasti VaVal v celostátní komparaci a odpovídající VaV zázemí pro podnikatele díky UTB. • Fungující instituce pro podporu podnikání i klastrová součinnost aktérů v řadě odvětví průmyslu i služeb. • Rozvinutá schopnost podnikatelů využívat dotační podporu EU i státu. <p>LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoká bezpečnost. • Kvalitní a zlepšující se životní úroveň v dlouhodobém horizontu. • Zlepšující se vzdělanostní úroveň i struktura napříč všemi vzdělávacími stupni. • Silný odkaz lidové kultury a vysoká kulturní vyspělost obyvatel. • Minimum významných sociálně vyloučených lokalit. • Efektivně fungující zdravotnické a sociální služby. 	<p>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobé zaostávání mzdového vývoje za ekonomickým výkonem. • Nedostatečná strukturální transformace a absence významných podnikatelských projektů v nosných perspektivních odvětvích strategického významu. • Dlouhodobý stav regionální podinvestovanosti. • Nesoulad nabídky a poptávky v určitých segmentech trhu práce (dlouhodobý převis poptávky po vybraných kvalifikovaných profesích). • Nedostatečné využití možností pro cestovní ruch v určitých lokalitách i zahraniční návštěvnosti. • Nižší a nezvyšující se podíl služeb na celkovém ekonomickém výkonu. • Nevyužití potenciálu vysokého podílu přímých zahraničních investic v ekonomice i společnosti. • Nižší míra internacionalizace projektů v akademickém a veřejném sektoru. • Nedostatečný rozvoj ICT - infrastruktury a potenciálu lidí <p>LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobý úbytek osob v produktivním věku a prudké stárnutí pracovní síly, doprovázený růstem počtu obyvatel v post-produktivním věku a hodnot indexu stáří. • Nižší atraktivita regionu pro potenciálně nové příchozí. • Nedostatečné personální zajištění v některých profesích. • Nárůst klientů sociálních služeb v segmentu sociálního ohrožení. • Pokles počtu studentů VŠ úměrně demografickým trendům.

- Vysoká míra společenské a občanské angažovanosti.
- Nízká zadluženost a závislost obyvatel na dávkách sociální podpory.
- Vysoká koncentrace památek.
- Výborné studijní výsledky žáků v mezikrajských srovnáních

INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

- **Vysoká atraktivita venkova pro život obyvatel se stabilním osídlením a aktivním spolkovým životem.**
- **Slušná propojenost kraje na dálniční i železniční síť v České republice a její soustavné posilování.**
- **Kvalitní technická infrastruktura v obcích.**
- Rozšíření sítě bezmotorové dopravy.
- Vysoký podíl a dostupnost vlastnického bydlení.
- Kvalitní institucionální podpora v oblasti energetiky a vysoký zájem o energeticky efektivní řešení v soukromém i veřejném sektoru.
- Vysoký podíl ekologického zemědělství.
- Zachovalá příroda ve velké části kraje.

- Vysoká pracovní neschopnost, zesílená kovidovou pandemií.
- Nedostatečné kulturní a sportovní zázemí univerzitního města

INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

- **Pomalé tempo přípravy a výstavby dálnic s přeshraničním propojením.**
- **Nevyhovující dopravní napojení na nadřazenou síť v určitých částech kraje.**
- **Nedostatečná bytová výstavba.**
- **Nízká kvalita silničních komunikací nižších tříd.**
- **Zastaralá železniční infrastruktura a pomalost její modernizace.**
- Nižší dostupnost občanské vybavenosti v menších obcích.
- Nízká míra připravenosti na zelenou transformaci regionu (nízká energetická soběstačnost, vyšší energetická náročnost některých provozů, nedostatečný rozvoj infrastruktury pro čistou mobilitu, nízká připravenost pro rozvoj cirkulární ekonomiky).
- Vyšší úroveň znečištění ovzduší v některých částech regionu.
- Nedostatečná integrace veřejné dopravy (včetně propojení na Slovensko).

Zdroj: vlastní zpracování autorů dokumentu

Tabulka 90: SWOT analýza – příležitosti a hrozby

Příležitosti	Hrozby
<p>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potenciál ve větším přechodu na sofistikovanou výrobu s vyšší přidanou hodnotou, respektující cíle zelené a digitální transformace, a vyšší pozici v globálních hodnotových řetězcích. • Prostor pro posílení součinnosti podnikatelské a vědecko-výzkumné sféry, v souladu s prioritami regionální samosprávy. • Větší důraz na specializaci v klíčových odvětvích a implementaci inovací vyššího řádu. • Rozšíření možností rozvoje podnikatelských aktivit v nových oborech. • Podpora začínajících a expandujících podnikatelů v perspektivních odvětvích (potenciálně rozdílových aktérů). • Další rozšiřování role UTB v oblasti VaVal v mezinárodním kontextu. • Prostor pro posílení mezinárodního rozměru regionálního trhu práce. • Posílení sdílení znalostí institucí VaVal a jejich tržní materializace a kapitalizace. • Zvýšení participace a potenciálu žen, zejména v progresivních technologických oborech. • Naplnění potenciálu SPZ Holešov smysluplnými a udržitelnými podnikatelskými aktivitami, respektujícími kritéria odolnosti a strategické autonomie. • Vyšší účast regionálních aktérů v mezinárodních projektech a adekvátní personální kompetence pro její naplnění (například též v cestovním ruchu). • Vyšší míra zapojení podnikatelských subjektů do rozvojových aktivit s veřejným zájmem (PPP, CSR). <p>LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Průnik spolupráce vzdělávacího sektoru s trhem práce, projevující se v moderních učebních osnovách a odpovídajícími investicemi do technického vzdělávání. • Zvýšení atraktivity UTB jako klíčového aktéra regionální vzdělanosti s mezinárodním přesahem. • Posílení terénních a ambulantních služeb v sociální péči; rozvoj domácí péče. 	<p>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nezastavení trendu odlivu mozků z regionu. • Nepřípravenost trhu práce na možné změny spojené s digitalizací, automatizací, autonomií výrobních a rutinních procesů, i umělé inteligence. • Dlouhodobá podinvestovanost regionu nebude překonána a tím ohrožena i jeho budoucí prosperita a životní úroveň. • Nedostatek pracovní síly způsobí nevyužití stávajících i budoucích výrobních kapacit. • Ignorance megatrendů způsobí snížení konkurenceschopnosti a útlum ekonomických aktivit bez odpovídající náhrady. • Klíčové korporace s vysokou mírou vnější otevřenosti budou ohroženy vnějšími šoky a narušením hodnotových řetězců či nákladovou inflací. • Vysoká závislost klíčových investičních rozhodnutí v regionálních korporacích na centrálních zahraničních vlastníků. • Nenaplnění možností kapacit a produktů cestovního ruchu pro tuzemské i zahraniční návštěvníky. <p>LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepřípravenost a nedostatečná kapacita sociálních služeb na budoucí demografické a sociální výzvy. • Prohloubení již nyní nepříznivých demografických trendů. • Zhoršení personální situace ve zdravotnictví a zvýšení nákladů zdravotní péče, vedoucí k ohrožení její dostupnosti. • Nedostatečná kvalitativní reakce i kapacita sektoru vzdělávání na budoucí potřeby trhu práce.

- **Propojení segmentů zdravotní a sociální péče, včetně digitalizace.**
- **Zvýšení kvality a komfortu zdravotnické péče a posílení zázemí pro záchrannou službu.**
- Zkvalitnění služeb eGovernmentu a posílení digitalizace veřejných agend
- Zvýšení významu celoživotního vzdělávání k posílení pozic na trhu práce;
- Překonání strukturálních poruch na trhu práce obsazením dlouhodobě nenaplněných pracovních pozic.
- Využití podnikatelského potenciálu při naplnění rostoucích potřeb seniorů (silver economy).

INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

- **Dosažení úplného propojení regionu dokončením zamýšlených dálničních úseků a zvýšením kvalitativních parametrů železniční infrastruktury.**
- **Zlepšení hospodaření s vodou, včetně zadržení vody v krajině.**
- **Optimalizace využití financování EU pro rozvoj infrastruktury a kvality životního prostředí.**
- **Aplikace SMART řešení ve všech relevantních odvětvích.**
- **Využití alternativních energetických zdrojů a potenciálu komunitní energetiky v oblastech OZE i zvyšování energetické účinnosti.**
- Zlepšení pokrytí území kraje kvalitním a spolehlivým připojením 5G.
- Využití potenciálu cirkulární ekonomiky v souladu s Akčním plánem EU.
- Zvýšení podílu alternativních druhů dopravy a sdílení vozidel.
- Větší využití inteligentních dopravních systémů (ITS).
- Snižování energetické náročnosti budov a provozů v souladu s Fit-for-55.
- Posílení diverzifikace a odolnosti ekonomických aktivit na venkově.
- Regenerace, restrukturalizace a vyšší odolnost lesů.
- Posílení elektrizační soustavy a její odolnosti.
- Zvýšení pokrytí služeb veřejné dopravy a její integrace cestou nízkoemisních a bezemisních vozidel.
- Optimalizace využívání platforem pro integrovaný územní rozvoj směrem k posílení regionální homogenity a odolnosti.

- **Ohrožení pozice UTB coby regionálního vzdělávacího hubu.**
- Neschopnost veřejného sektoru uskutečnit efektivní a kvalitní veřejné služby posilující digitalizaci.
- Možné vyvolané dopady konsolidace veřejných financí na životní úroveň a standardy obyvatelstva, s možností sociálních tenzí.
- Legislativní změny s negativním dopadem na zajištění sociálních služeb a zdravotních služeb.

INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ

- **Odsunutí/ zastavení realizace klíčových infrastrukturních projektů v silniční a železniční dopravě.**
- **Nevyužívání veřejné dopravy na úkor individuální.**
- **Prohloubení zranitelnosti strategických odvětví a aktivit.**
- Region nebude investičně a provozně připraven na předpokládané snížení možností financování EU tradičními způsoby.
- Neřešení problému odpadového hospodářství a cirkulární ekonomiky.
- Vnitroregionální disparity se prohloubí a vzniknou další.
- Selhání v procesu zelené transformace (nepřizpůsobení výroby a spotřeby jejím požadavkům; neochota/odpor k novým řešením a postupům), vedoucí k prohlubování klimatických změn a zhoršování životního prostředí v regionu.
- Pokračování vnějšího znečištění i znečištění lokálními zdroji v rámci regionu.
- Nepřipravenost území na dopady klimatické změny a absence opatření ke zmírnění těchto dopadů.

Zdroj: vlastní zpracování autorů dokumentu

2.7.2 Komentář SWOT analýzy a převodník k návrhové části

Základní kontury aktualizované SWOT analýzy ukazují, že oproti původnímu textu SRZK 2030 z roku 2019 zůstaly principiální charakteristiky silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, velmi podobné, navzdory zásadním, v mezičase nastalým, změnám. Obecně však lze konstatovat, že nové výzvy spojené s robustním procesem zelené a digitální transformace, spuštěné na úrovni EU po roce 2019, stejně jako následky prudkých exogenních šoků v období následujícím (kovidová pandemie, ruská válečná agrese na Ukrajině) znamenají z pohledu pilířů SRZK 2030 **velmi zásadní testy**. Pro pilíř Ekonomika a trh práce jde především o **test udržitelnosti dlouhodobé konkurenceschopnosti a prosperity**; v rámci pilíře Lidé a kvalita života jde o **test přizpůsobivosti významně se měnícím podmínkám a schopnosti v těchto podmínkách obstát**, mnohdy též i o **test charakteru a soudržnosti občanské společnosti** z pohledu **základních životních hodnot a principů**. V rámci pilíře Infrastruktura a kvalita prostředí jde, jednoduše řečeno, o **test odolnosti**, který se v jednotlivých oblastech projevuje velmi specifickými způsoby, ale v souhrnu znamená **schopnost udržet funkční systém, potřebný k naplňování ekonomických a sociálních funkcí vyspělé společnosti 21. století**.

Pilíř Ekonomika a trh práce

I nadále, nepřekvapivě, je v rámci **pilíře Ekonomika a trh práce** považováno za **velmi silnou stránku** Zlínského kraje **podnikatelské prostředí** (což zdaleka není samozřejmostí pro některé jiné regiony v České republice). Tato velmi obecná, ale podstatná charakteristika se konkrétněji projevuje například v podobě **silné pozice firem v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, fungujícího rámce podpory podnikání a klastrové součinnosti aktérů, i slušné vnější konkurenceschopnosti klíčových průmyslových podniků**. Za pozitivní rys, s možnými méně kladnými konsekvencemi, je možné považovat též **velmi nízkou míru nezaměstnanosti** (a to v kontextu země, mající dlouhodobě nejnižší míru nezaměstnanosti v EU). Kvalita podnikatelského prostředí se přitom opírá též o **zlepšující se vzdělanostní úroveň a strukturu**. Hodný ocenění je i **velmi pozitivní dlouhodobý reálný ekonomický výkon a konvergenční trajektorie Zlínského kraje vůči průměru EU**. Na straně druhé **již není** považována za tak dominantně pozitivní charakteristiku silná pozice zpracovatelského průmyslu, spoléhající především na odvětví **plastikářské a gumárenské**.

Slušné regionální **ekonomické výkonnosti** však **neodpovídá zaostávající mzdový vývoj**, čímž se v plné míře nepromítá velmi dobrá ekonomická prosperita do životní úrovně obyvatel kraje (jež se však i tak viditelně zlepšuje); právě tato charakteristika významově vévodí výčtu **slabých stránek** v rámci ekonomického pilíře Strategie. SWOT analýza v rámci pilíře Ekonomika a trh práce též ukazuje, že mezi slabými stránkami převládají ty, **vztahující se k vývoji na trhu práce**, což může následně negativně ovlivnit též ekonomický výkon, konkurenceschopnost a kvalitu podnikatelského prostředí; patří sem, vedle neatraktivní mzdové úrovně, též **viditelný úbytek osob v produktivním věku, nižší atraktivita regionu pro nově příchozí a nedostatečné personální zajištění, zvláště v některých profesích, resp. nesoulad nabídky a poptávky v určitých segmentech trhu práce**. Zjevně slabé stránky v oblasti čistě ekonomických charakteristik regionu však SWOT analýza mezi prioritními zjištěními neidentifikovala.

Příležitosti jsou v rámci pilíře Ekonomika a trh práce vnímány především v **naplnění potenciálu razantních strukturálních změn, spočívajících v přechodu na sofistikovanější výrobu a podnikatelské aktivity s vyšší přidanou hodnotou, v souladu s cíli zelené a digitální transformace, a s ambicí dosažení vyšších pozic regionálních podnikatelských subjektů v globálních hodnotových řetězcích**. Tato obsáhlá příležitost se pak odráží v podobě dalších, specifičtějších charakteristik, například v další **součinnosti podnikatelské a vědecko-výzkumné sféry, aplikaci smart řešení, či větší podpoře začínajících a expandujících podnikatelů**. Velké příležitosti jsou předpokládány v oblasti **trhu práce, kvalifikace a vzdělávání**, kde je přisuzována **nezastupitelná a klíčová pozice UTB**.

Nenaplnění potenciálu příležitostí se pak může snadno proměnit v **hrozbu**. Mezi ně v pilíři Ekonomika a trh práce patří především **kvantitativní (odliv mozků) i kvalitativní (nezachycení trendů) nepřízpůsobení a nepřipravenost trhu práce na očekávané a budoucí strukturální výzvy**. Za závažnou hrozbu je též považováno **prohlubování nerovnováhy trhu práce kvůli zhoršování demografických charakteristik**.

Pilíř Lidé a kvalita života

V případě **pilíře Lidé a kvalita života** je v rámci SWOT analýzy, zřejmě též pod vlivem výrazně zhoršené globální bezpečnostní situace v posledním období, na prvním místě mezi **silnými stránkami vysoká bezpečnost** v regionu Zlínského kraje. Pozitivně hodnocena je i **zlepšující se životní úroveň**, navzdory regionálnímu mzdovému zaostávání. Mezi silné stránky v rámci tohoto pilíře pak patří některá **regionální specifika**, s nimiž se v ostatních krajích v ČR nesetkáme v takové intenzitě, a která mohou představovat i symboly života ve Zlínském kraji. Patří mezi ně **silný odkaz lidové kultury a vysoká kulturní vyspělost** či **vysoká míra společenské a občanské angažovanosti**, a **bohatý spolkový život**. K dalším silným stránkám v rámci tohoto pilíře pak patří **atraktivita života na venkově, minimum sociálně vyloučených lokalit** či **kvalitní sociální služby**.

Zásadní a principiální **slabinou** v rámci pilíře Lidé a kvalita života je **neudržitelný demografický vývoj, vysoká a rostoucí hodnota indexu stárí, dlouhodobý úbytek osob v produktivním věku a růst počtu obyvatel ve věku post-produktivním**.

Z výše řečeného vyplývá též klíčová **příležitost**, spojená s tímto pilířem, tedy korekce a zvrácení negativního demografického vývoje cestou citlivých a stimulujících nástrojů k **zamezení odlivu obyvatel a přilákání obyvatel nových**, nejlépe v produktivním věku, se schopností pracovního uplatnění v progresivních odvětvích a oborech. Významnou příležitostí (navíc s velkým podnikatelským potenciálem) je další **posilování sociálních a zdravotnických služeb**, a zajištění **integrovaného propojení segmentů sociální a zdravotní péče**.

I pro tento případ platí, že nenaplněná příležitost se může stát **hrozbou**, což v případě tak zásadní charakteristiky jako demografický vývoj platí dvojnásob. V následujícím období je tak více než žádoucí **aktivně přispět k nenaplnění hrozeb** typu odliv mozků, ale současně též nepřipravenosti a nedostatečné kapacity sociálních služeb s ohledem na demografické výzvy.

Pilíř Infrastruktura a kvalita prostředí

SWOT analýza taktéž ukazuje, že téma **rozvinutosti infrastruktury**, především **dopravní**, představuje velmi významnou prioritu regionálního rozvoje Zlínského kraje. Tato charakteristika se objevuje na čelných pozicích všech kvadrantů provedené SWOT analýzy. To svědčí o tom, že na jedné straně se v této oblasti dosáhlo významného pokroku (například v porovnání se stavem před 20 lety), na straně druhé existuje stále velký prostor pro další aktivity k dokončení dopravního infrastrukturního systému i integrace dopravní obslužnosti. To vše s vědomím, že dochází k významným změnám v hierarchii priorit podpory mobility v politikách EU, kdy jednoznačnou přednost má nyní železniční doprava před všemi zbývajících módy s tím, že pozice silniční dopravy je v tomto žebříčku až zcela na konci a podpora lokální silniční infrastruktury pozbyla pozice podporované prioritní oblasti.

Z dalších **silných stránek** v rámci pilíře Infrastruktura a kvalita prostředí stojí za pozornost tyto ve SWOT analýze akcentované charakteristiky: **kvalitní technická infrastruktura v obcích, vysoký podíl a dostupnost vlastnického bydlení, kvalitní institucionální podpora v oblasti energetiky a vysoký zájem o energeticky efektivní řešení v soukromém i veřejném sektoru**.

Soustředíme-li se v rámci tohoto pilíře na nejvíce akcentované **slabé stránky**, ocitneme se opět v první řadě u záležitostí spojených s **mobilitou**. **Varující** přitom je, že se ve většině týkají **silniční dopravy**, kde bude stále obtížnější zajištění finančního krytí pro účely značných investic ze zdrojů financování EU (z provedené SWOT analýzy sem patří například **pomalé tempo přípravy a výstavby dálnic s přeshraničním propojením; nevyhovující napojení na nadřazenou silniční síť v určitých lokalitách; nízká kvalita silnic nižších tříd**); dále sem patří i **zastaralá železniční infrastruktura a**

pomalost její modernizace. Do této množiny náleží též **nedostatečný rozvoj infrastruktury pro čistou mobilitu.** K dalším zásadním tématům tohoto pilíře pak patří též **nízká míra regionální energetické soběstačnosti** či **nedostatečná připravenost pro rozvoj cirkulární ekonomiky.**

Příležitosti zde tak především spočívají v posílení silných a odstraňování slabých stránek, identifikovaných SWOT analýzou. Za zcela nejvýznamnější příležitost analýza SWOT vyhodnotila v tomto pilíři **dosazení úplného dálničního propojení regionu v zamýšlených směrech a zvýšení kvalitativních parametrů železniční infrastruktury.** Velmi vysoko v hierarchii priorit pak stojí potřeba **zlepšení hospodaření s vodou** (nejvýše ze všech environmentálních). Pociťována je též nutnost **využívat alternativní energetické zdroje a zvýšit potenciál komunitní energetiky,** zejména při **využívání obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti.** Za významné jsou též považovány výzvy z oblasti **digitální transformace,** konkrétně pak **zlepšení připojení na síť 5G a posílení digitalizace veřejných agend a služeb eGovernmentu.**

Fakt, že by se příležitosti v rámci tohoto pilíře nenaplnily a proměnily se tak v **hrozby,** není z prioritizace SWOT analýzy příliš patrný (jinak řečeno, zúčastnění respondenti spíše předpokládají větší riziko výskytu hrozeb u charakteristik zařazených do zbývajících dvou pilířů). Je sice i zde počítáno s rizikem **odsunutí** či dokonce **zastavení klíčových projektů v oblasti dopravní infrastruktury,** ale toto **není** v porovnání s některými dalšími riziky **vnímáno tak intenzivně.** U ostatních hrozeb pak SWOT analýza identifikuje v tomto pilíři spíše **nižší míru významnosti,** například v případě **neschopnosti veřejného sektoru uskutečnit digitalizaci jím poskytovaných služeb,** případně **neřešení problému odpadového hospodářství a cirkulární ekonomiky.** Riziko **selhání přizpůsobení regionu požadavkům zelené transformace** je považováno za nízké či méně významné.

Shrnutí a závěry analytické části

Společným jmenovatelem výše provedeného přehledu je pak výzva pro nadcházející návrhovou část aktualizované SRZK 2030, spočívající v adekvátní reakci opatření, zaměřených na to, aby nejvýznamnější silné stránky udržely svoji pozici či dále zesílily, aby se v množině silných stránek objevily další nové charakteristiky, například spojené s procesem zelené a digitální transformace, a aby současně s tím byla přijata aktivní politická opatření ke zmírnění a pozvolnému odstraňování slabých stránek, vyplývajících ze SWOT analýzy. S ohledem na budoucnost danou časovým horizontem aktualizované SRZK 2030 je pak optimální ambicí naplnit výčet zmíněných příležitostí, zejména pak těch s vysokou preferencí, a proměnit je ve skutečnost, stejně jako vyvarovat se maximu zmíněných hrozeb, které by neměly dostát svému propuknutí.

K prioritním oblastem, které by měly být akcentovány v rámci návrhové části, tak patří:

- v rámci pilíře **Ekonomika a trh práce:** **další posílení podnikatelského prostředí ve Zlínském kraji v podobě přizpůsobení novým výzvám zelené a digitální transformace, propojenosti s odvětvími výzkumu, vývoje a inovací, přizpůsobení pracovní síly novým požadavkům trhu a identifikace teritoriálních a oborových příležitostí při naplňování vnější konkurenceschopnosti regionálního podnikatelského potenciálu;**

- v rámci pilíře **Lidé a kvalita života:** **řešení problému negativně se vyvíjejících demografických trendů při udržení silných stránek společenského života v regionu a eliminace dalších hrozících sociálních rizik, plynoucích zejména z probíhajících transformačních procesů i vlivu otevřenosti regionu v podmínkách nestabilní bezpečnostní situace ve světě;**

- v rámci pilíře **Infrastruktura a kvalita prostředí:** **dominantní výzvou v této oblasti je dokončení zamýšleného generelu dobudování klíčových infrastrukturních projektů v oblasti mobility, zavádění efektivních způsobů komunikace a poskytování služeb díky digitální transformaci, a přizpůsobení se velmi členitým a rozmanitým výzvám, plynoucím z procesu zelené transformace, především v oblasti energetiky, mobility, oběhového hospodářství, zemědělství, posilování biodiverzity, ochrany ovzduší, půdy a vody, s dopadem na prakticky všechny ekonomické a sociální aspekty života.**

3. NÁVRHOVÁ ČÁST

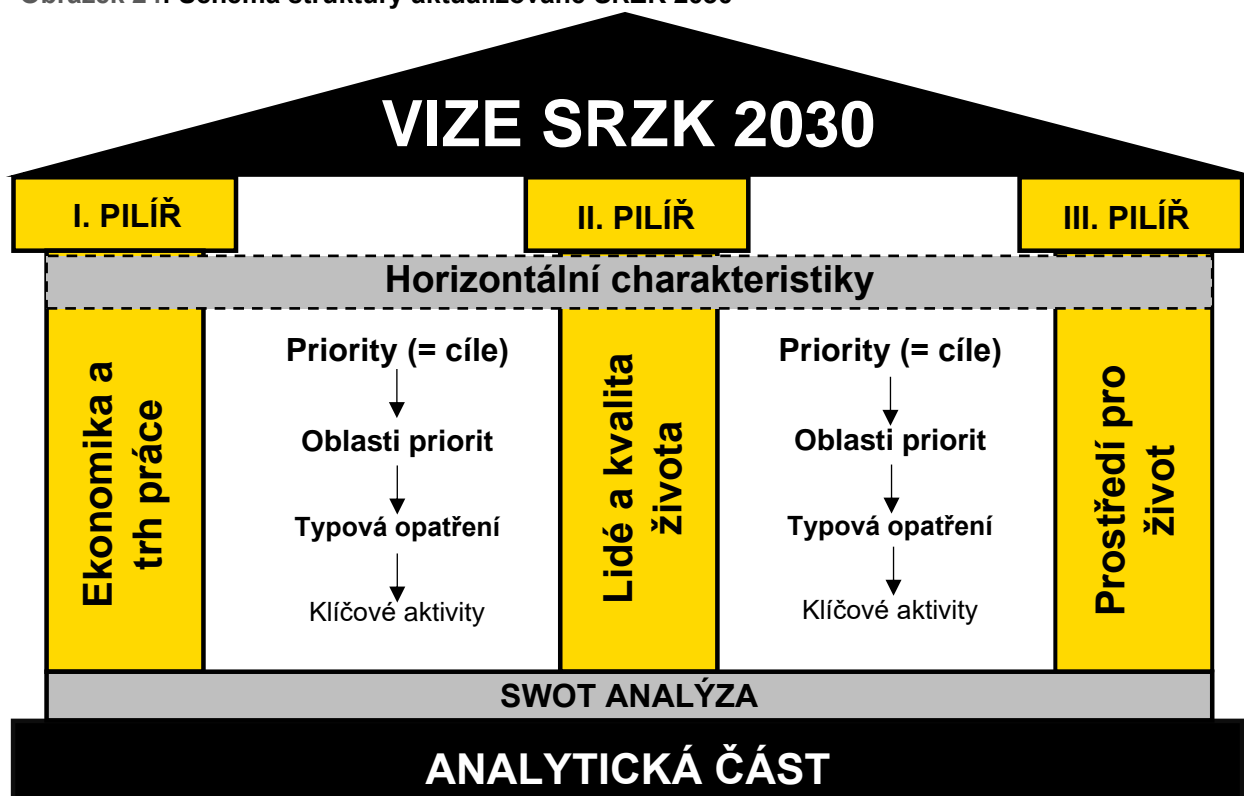
Návrhová část představuje jádro SRZK 2030, když poznatky a závěry získané, formulované a klasifikované v rámci analytické části, přetváří do scénářů praktického řešení, zaměřeného na naplnění rozvojové vize Zlínského kraje do roku 2030 a relevantního instrumentária vedoucího k jejímu naplňování. Navržené kroky v rámci návrhové části jsou zaměřeny na území Zlínského kraje a netýkají se výlučně kompetencí, jež má Zlínský kraj dány legislativou ČR. Zaměření návrhové části SRZK 2030 je širší a předpokládá aktivní roli Zlínského kraje coby moderátora zásadních témat, které území Zlínského kraje ovlivňují. Jak je názorně ukázáno v analytické části této aktualizované SRZK 2030, východiska jejích priorit se opírají nejen o základní parametry stavu a vývoje Zlínského kraje samého, ale v souladu s principem subsidiarity adekvátně reflektují zásadní národní, evropské i globální trendy a podněty.

3.1 Struktura návrhové části

Návrhová část SRZK 2030 a její hierarchie sestává z **Vize SRZK 2030** (ztělesňující klíčovou podstatu strategie a její poslání) a tří **Pilířů**. V každém z těchto pilířů jsou identifikovány **Priority** rozvoje Zlínského kraje, které jsou dále rozepsány do podoby **Oblastí priorit, Typových opatření a Klíčových aktivit**.

V této podobě byla struktura dokumentu navržena při aktualizaci SRZK v roce 2023, kdy byla opuštěna původní hierarchie strategických a specifických cílů v každém z pilířů SRZK 2030. Jde o zjednodušení struktury dokumentu, ke kterému autory vedlo zejména to, že SRZK 2030 je základním zastřešujícím dokumentem Zlínského kraje, který by se měl soustředit na hlavní priority rozvoje kraje (tj. **STRATEGIE PRIORITY**) a většina témat řešených v SRZK 2030 je ve větším detailu rozepisována v sektorových krajských koncepčních dokumentech, které jsou hierarchicky podřazené SRZK 2030. V rámci popsaného zjednodušení aktualizované SRZK 2030 tedy platí, že definované PRIORITY jsou zároveň CÍLE SRZK 2030, jak ukazuje následující obrázek a tabulka:

Obrázek 24: Schéma struktury aktualizované SRZK 2030

Návrhová část SRZK 2030 a její hierarchie sestává z **Vize SRZK 2030** (ztělesňující klíčovou podstatu strategie a její poslání) a tří **Pilířů**. V každém z těchto pilířů jsou identifikovány **Priority** rozvoje Zlínského kraje, které jsou dále rozepsány do podoby **Oblastí priorit, Typových opatření a Klíčových aktivit**.

Pilíře byly navrženy při přípravě SRZK 2030 v roce 2019 ve vazbě na ekonomické, sociální a environmentální pilíře udržitelného rozvoje, definované ze strany OSN. Jejich obsah je následující:

- PILÍŘ EKONOMIKA A TRH PRÁCE** – zahrnuje udržitelné podnikání, výzkum, vývoj a inovace, investice a udržitelný trh práce jako klíčové faktory rozvoje Zlínského kraje. Priority tohoto Pilíře definují podpůrná opatření, která napomáhají rozvoji ekonomiky Zlínského kraje
- PILÍŘ LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA** – zahrnuje zejména veřejné služby přispívající ke kvalitě života Zlínského kraje. Jde o vzdělávání, zdravotnictví, sociální služby, kulturu i další krajem zajišťované či podporované služby v rámci správy území a rozvoje občanské společnosti. Určitá část těchto služeb je v přímé kompetenci Zlínského kraje, nicméně Priority tohoto Pilíře jsou definovány v každém z řešených témat mnohem komplexněji, s přesahy do kompetencí jiných subjektů, s požadavky na provázanost a partnerskou spolupráci k posílení atraktivity Zlínského kraje.
- PILÍŘ PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT** – před aktualizací SRZK 2030 byl tento Pilíř nazván širěji „Infrastruktura a kvalita prostředí“ a definuje podpůrná opatření k rozvoji potřebné infrastruktury, včetně respektování environmentálních aspektů a odstraňování disparit rozvoje různých oblastí Zlínského kraje. Priority tohoto Pilíře zahrnují zejména infrastrukturu pro udržitelnou mobilitu, energetiku, digitalizaci, vyvážený rozvoj území (funkční území, venkov i ohrožené oblasti), včetně opatření pro posílení odolnosti životního prostředí.

Priority (= cíle) v každém z Pilířů zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 91: Schéma struktury návrhové části

VIZE SRZK 2030		
Pilíř I. Ekonomika a trh práce	Pilíř II. Lidé a kvalita života	Pilíř III. Prostředí pro život
Priority (= cíle) Pilíře I. 1.1 UDRŽITELNÝ ROZVOJ PODNIKÁNÍ V REGIONU 1.2 SPOLUPRÁCE V OBLASTI VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ 1.3 INVESTIČNÍ AKTIVITA VE ZLÍNSKÉM KRAJI 1.4 UDRŽITELNÝ TRH PRÁCE	Priority (= cíle) Pilíře II. 2.1 VZDĚLANÁ POPULACE 2.2 PÉČE O ZDRAVÍ 2.3 SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST SPOLEČNOSTI 2.4 KULTURA V REGIONU 2.5 EFEKTIVNÍ SPRÁVA ÚZEMÍ A OBČANSKÁ SPOLEČNOST	Priority (= cíle) Pilíře III. 3.1 UDRŽITELNÁ MOBILITA 3.2 ENERGETICKÁ BEZPEČNOST 3.3 ODOLNÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 3.4 DIGITÁLNÍ REGION 3.5 VYVÁŽENÝ ROZVOJ ÚZEMÍ
<i>Oblasti priorit Pilíře I.:</i> specifikováno pro každou Prioritu při deskripci Pilíře I., zahrnuje i seznam klíčových aktivit dané Oblasti priorit.	<i>Oblasti priorit Pilíře II.:</i> specifikováno pro každou Prioritu při deskripci Pilíře II., zahrnuje i seznam klíčových aktivit dané Oblasti priorit.	<i>Oblasti priorit Pilíře III.:</i> specifikováno pro každou Prioritu při deskripci Pilíře III., zahrnuje i seznam klíčových aktivit dané Oblasti priorit.
<u>Typová opatření Pilíře I.</u> specifikováno při detailní deskripci každé Oblasti priorit Pilíře I.	<u>Typová opatření Pilíře II.</u> specifikováno při detailní deskripci každé Oblasti priorit Pilíře II.	<u>Typová opatření Pilíře III.</u> specifikováno při detailní deskripci každé Oblasti priorit Pilíře III.

Zdroj: vlastní zpracování

3.2 Vize SRZK 2030

Při aktualizaci dokumentu v roce 2023 byla původní široce definovaná vize zjednodušena a provázána s novou regionální identitou Zlínského kraje, která jej definuje jako „nejtvůřivější region“ a prezentuje se taglinem *Zlínský kraj - Kraj bez hranic*. Zároveň tato aktualizovaná vize vychází z vize dokumentu SMART Region Zlínský kraj - Strategie rozvoje chytrého regionu ZLK. A dále je provázána se všemi Pilíři aktualizované SRZK 2030 tím, že každá ze 3 odrážek se výrazně vztahuje k jeho jednotlivým Pilířům.

Vize SRZK 2030, která říká, jaký chceme, aby byl Zlínský kraj v roce 2030, je následující:

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

= atraktivní, konkurenceschopný, klimaticky zodpovědný a technologicky vyspělý region s vysokou kvalitou života obyvatel. Jeho udržitelný rozvoj je postaven na:

- *využívání živého tvůrčího ducha a mimořádné kreativity, podnikavosti, inovativních řešení a partnerského přístupu k rozvoji ekonomiky a k vytváření atraktivních podmínek pro práci i podnikání,*
- *zajištění kvalitních a dostupných služeb pro růst a udržení kvality života pro všechny generace,*
- *budování a modernizaci spolehlivé infrastruktury napříč celým krajem, s respektem k principům odolného životního prostředí, zachovaného pro budoucí generace.*

3.3 Horizontální charakteristiky a průřezová témata návrhové části

Vzhledem k tomu, že většina z definovaných Priorit, jejich oblastí a typových opatření je podmíněna, či současně podmiňuje ostatní Priority a zároveň lze identifikovat průřezová témata napříč více Pilíři SRZK 2030, jsou před samotnou definicí jednotlivých Priorit identifikovány horizontální charakteristiky, které jsou klíčové pro naplnění výše uvedené vize a budou respektovány při implementaci SRZK 2030. Jde o následující:

PODNIKAVOST, INOVACE A TVŮRČÍ PŘÍSTUP

- Rozvoj území Zlínského kraje byl vždy postaven na podnikavosti, inovacích a tvůrčím duchu jeho obyvatel. Živý tvůrčí duch, jak je definován v regionální identitě, funguje jako propojující prvek, který byl v kraji historicky přítomen v různých oblastech a formátech, a zároveň je to princip rozvoje kraje do budoucna. Podnikavost, inovace a tvůrčí duch jeho obyvatel je třeba nadále rozvíjet nejen v podnikatelském sektoru, ale napříč všemi oblastmi rozvoje kraje. Ve vazbě na vizi SRZK 2030 jde zejména o využívání mimořádné kreativity a hledání inovativních (SMART) řešení ve prospěch vyváženého a udržitelného rozvoje všech oblastí, definovaných v Prioritách SRZK 2030.

VZDĚLANOST, INFORMOVANOST A SPOLUPRÁCE

- Ačkoliv je primárně oblast vzdělanosti obyvatel kraje řešena v Prioritě 2.1 níže, jde současně o charakteristiku, která zásadně ovlivňuje naplnění všech ostatních Priorit. A týká se to také přístupu k informacím a využívání partnerského přístupu při plánování a realizaci rozvojových aktivit. Partnerská spolupráce musí být rozvíjena nejen uvnitř regionu, ale také za hranicemi kraje, ČR či EU (v duchu myšlenky *Kraje bez hranic*, kdy jde o překračování mentálních i geografických hranic, otevřenost světu a potřebu růstu.).

OTEVŘENOST A MOBILITA

- Zlínský kraj musí být otevřeným regionem, lákajícím nejen návštěvníky na turistickou atraktivitu, ale také nové obyvatele, kteří se budou svými pracovními aktivitami podílet na jeho budoucím rozvoji. I zde navazujeme na regionální identitu a tagline *Kraj bez hranic* („*Outside the box*“). Otevřenost přináší do regionu nové myšlenky, inspiraci, strategická partnerství. S ní úzce souvisí mobilita, ať již fyzická (dopravní dostupnost), nebo také datová, zajištěná kvalitní datovou infrastrukturou napříč celým územím regionu. V širším kontextu jde také o pracovní mobilitu, tzn. posílení flexibility na pracovním trhu, včetně zjednodušení přijímání kvalifikovaných pracovníků či studentů do Zlínského kraje ze zahraničí.

SOUDRŽNOST, SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST A INKLUZIVNÍ PŘÍSTUP

- Jde zejména o zachování tradičních hodnot, díky nimž region dosahuje příznivých sociálních charakteristik, ale také o větší propojení všech aktérů ekonomického rozvoje kraje (veřejný, podnikatelský i neziskový sektor) na naplnění rozvojových cílů. Např. formou společenské odpovědnosti, která kromě environmentálních a sociálních aspektů může v rámci patriotismu napomáhat rozvoji i v dalších Prioritách kraje. Důležité je také odbourávání překážek pro zaměstnávání znevýhodněných osob či pracovní uplatnění cizinců v regionu.

HOSPODÁRNOST A KLIMATICKÁ ODPOVĚDNOST

- Aby byl zajištěn udržitelný rozvoj Zlínského kraje i pro příští generace, je třeba klást důraz nejen na hospodárnost při realizaci významných investic, ale také na jejich environmentální dopad. Při respektování nastavených pravidel ze strany EU v této oblasti je nutné se soustředit na nepoškození životního prostředí a zachování biodiverzity, při rozvoji udržitelných ekonomických aktivit v regionu. Společně s tím je třeba zajistit snižování energetické náročnosti a dostupnost souvisejících prostředků na budoucí veřejné investice ve Zlínském kraji. Zároveň je nutné v rámci klimatické zodpovědnosti zvyšovat schopnost adaptace Zlínského kraje na změnu klimatu.

BEZPEČNOST A ODOLNOST

- Zvýšená geopolitická rizika a zkušenost neočekávaných exogenních šoků zvyšuje potřebu posílení systémové odolnosti v nejširším slova smyslu a schopnosti pružně reagovat na krizové projevy s cílem zachovat funkčnost zásadních strategických odvětví (výroba a distribuce energií, dodávky vody, potravin, dalších základních lidských potřeb, fungování základních zdravotních a sociálních potřeb, záchranných, bezpečnostních a obranných systémů). Součástí je posílení ekonomické autonomie státu i jeho jednotlivých krajů a municipalit jako prevence před zhoubnými dopady krizí, stejně jako posilování sociální odolnosti obyvatel cestou objektivní informovanosti a účinného fungování krizového řízení v případě potřeby. Odolnost ve svém širokém pojetí zahrnuje zejména odolnost environmentální (související zejména s klimatickou odpovědností), odolnost společnosti (související s bezpečností, respektováním demokratických principů a určitou soběstačností), a také odolnost ekonomiky (související se strukturou ekonomických činností a jejich schopností odolávat vnějším šokům). Odolnost v těchto třech rovinách definuje podmínky či mantinely realizace všeho ostatního. Zlínský kraj by měl svými aktivitami zejména přispět k prevenci bezpečnostních hrozeb, dále také napomoci posilovat předvídání a zvládnutí potenciálních krizových situací a zajistit do jisté míry také soběstačnost ve chvíli, kdy je rozvoj kraje z různých důvodů zvnitřku nebo zvnějšku

ohrožen. Klíčové je zejména zajištění dostupnosti energií, lidí a finančních prostředků na řešení krizových situací.

DIGITÁLNÍ KOMPETENCE A TECHNOLOGICKÁ VYSPĚLOST

- Do budoucna bude rozvoj Zlínského kraje stále více spjat se schopností využití nových technologií, kde hraje významnou roli struktura ekonomiky a digitální kompetence jeho obyvatel. Netýká se to jen podnikatelského sektoru, ale tato charakteristika prochází napříč všemi Prioritami, v souladu se smart přístupy rozvoje kraje. Tagline *Kraj bez hranic* implikuje i digitalizaci, která boří hranice.

SVĚTOVOST A VÝJIMEČNOST

- Existuje celá řada výjimečných osobností, produktů, značek či památek, které jsou spjaty se Zlínským krajem a v minulosti si získaly renomé v evropském či celosvětovém měřítku. Zlínský kraj by měl v rámci své značky *Zlínský kraj - Kraj bez hranic* udržovat povědomí o nich a marketingově je umět využít ke zvyšování atraktivity Zlínského kraje za jeho hranicemi. Zároveň je třeba podporovat vznik a propagaci nových výjimečných značek, produktů či dalších symbolů, které budou pozitivně ukazovat Zlínský kraj nejen jako „skanzen dávné světové výjimečnosti“, ale také jako moderní a dynamicky se rozvíjející region, který má co nabídnout lidem odjinud v současnosti i do budoucna. Úsilí by mělo být primárně vloženo do toho, co dává předpoklad světovosti už nyní. Kromě památek UNESCO v cestovním ruchu jde např. o výjimečnost firem a produktů úspěšně se uplatňujících v mezinárodním měřítku (např. letecký či zbrojní průmysl, ale i řada dalších), výjimečnost výzkumných a tvůrčích činností regionu (nyní např. prezentována výstupy některých fakult a výzkumných center UTB).

3.3.1 Marketingová komunikace aktualizované SRZK 2030 a propagace kraje jako dobrého místa pro život

Důležitým průřezovým tématem, které umožní komunikovat navrženou strukturu Priorit a Horizontálních charakteristik odborné i široké laické veřejnosti, je využití nové vizuální identity Zlínského kraje. Zlínský kraj je nejen aktér, ale i inspirátor, motivátor a podporovatel rozvoje území kraje i lidí v něm. Chceme, aby role kraje, byť může být v některých oblastech pouze rámcová, byla velmi aktivní a důležitá. Zlínský kraj se nachází ve velmi silně konkurenčním prostředí velkých městských center (především Prahy, Brna, ale i Olomouce) a ostatních krajů. Ty si coby místo pro studium, život a podnikání mezi sebou konkurují podobně jako komerční firmy.

Kvalita života v regionu je jedním ze zásadních parametrů atraktivity kraje, do níž se přímo promítá naplňování Priorit aktualizované SRZK 2030. Úlohou kraje je kvalitu života dlouhodobě sledovat, zlepšovat a marketingově propagovat. Proto je důležité pokračovat v aktivních incomingových kampaních, jako je např. kampaň Live in Zlin, která je zaměřena na propagaci kvality života ve Zlínském kraji a pokrývá aspekty kvality života v jednotlivých správních obvodech obcí s rozšířenou působností Zlínského kraje.

3.4 Popis Priorit, Oblastí priorit a typových opatření v jednotlivých pilířích

3.4.1 Pilíř 1: EKONOMIKA A TRH PRÁCE

Po aktualizaci v roce 2023 má SRZK 2030 v Pilíři 1 strukturu uvedenou v tabulce níže a detailně rozepsanou na následujících stranách této kapitoly.

Tabulka 92: Struktura Priorit, Oblastí priorit a typových opatření pilíře Ekonomika a trh práce

Pilíř I. Ekonomika a trh práce		
Priorita	Oblast priority	Typová opatření
1.1 Udržitelný rozvoj podnikání v regionu	1.1.1 Posilování domén specializace RIS3	Identifikace tržních příležitostí (Entrepreneurial Discovery Process); Využití potenciálu UTB v oblasti výzkumu, vývoje a inovací.
	1.1.2 Rozvoj ekonomicky významných odvětví a podnikatelských aktivit v souladu s principy udržitelnosti	Vznik a rozvoj firem ve zpracovatelském průmyslu; Rozvoj podnikání v ICT, kreativních odvětvích a sofistikovaných službách s vysokou přidanou hodnotou; Podpora podnikání v cestovním ruchu; Podpora regionálního zemědělství a lesnictví.
	1.1.3 Podpora start-upů a začínajících etap podnikání	Nástroje pro start-upy, nabízené v součinnosti TIC s dalšími relevantními partnery.
1.2 Spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje, inovací	1.2.1 Nadregionální partnerství	Iniciace meziregionálního partnerství mezi moravskými regiony; Vytvoření systému zaměřeného na předkládání a realizaci projektů pro centrálně řízené programy pro VaVal.
	1.2.2 Regionální partnerství Triple (Quadruple) Helix	Další rozvoj platformy ZLINNOVATION; Podpora rozvoje stávajících, případně vzniku nových klastrů.
	1.2.3 Silnější propojení akademického a podnikatelského prostředí pro rozvoj inovací	Další rozvoj výzkumných, technologických, kreativních a inovačních center a parků; Spolupráce při naplnění Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji.
1.3 Investiční aktivita ve Zlínském kraji	1.3.1 Podpora lokalizace investic s vyšší přidanou hodnotou	Vytvoření krajské rozvojové investiční agentury a její úspěšné fungování a rozvoj; Reinvestice v již zakořeněných investičních projektech s vyšší přidanou hodnotou; Kraj jako investor – nové strategické záměry; Brownfields a další vhodné rozvojové lokality.
	1.3.2 Realizace strategické investice v SPZ Holešov	Pokračování systematického úsilí o obsazení strategické průmyslové zóny.
	1.3.3 Implementace finančních nástrojů pro investice na území kraje	Vytvoření a zajištění efektivního a udržitelného fungování Pre-seed fondu Zlínského kraje; Vytvoření regionálního finančního nástroje Zlínského kraje.
1.4 Udržitelný trh práce	1.4.1 Zajištění kvalifikační struktury lidí na trhu práce pro specializace	Identifikace strukturální změny trhu práce ve Zlínském kraji; Cílené rekvalifikační aktivity pro zaměstnané osoby k budoucím výzvám trhu práce; Cílená aktivita k naplnění neobsazených pracovních míst z jiných regionů ČR; Motivace starších osob k setrvání na trhu práce.
	1.4.2 Rozvoj a přizpůsobení nástrojů pro ekonomickou činnost znevýhodněných skupin obyvatelstva	Cílená asistence znevýhodněným skupinám obyvatel; Zaměření na podporu sociálního podnikání; Sňadování pracovního a rodinného života a uplatňování principu rovnosti na trhu práce; Zavádění flexibilních forem práce; Aplikace zásad společenské odpovědnosti firem.
	1.4.3 Předcházení strukturálním problémům na trhu práce, zvláště v důsledku digitalizace	Prioritní obsazování školních oborů při zaměření na profese, kde hrozí nedostatek pracovníků; Stipendia a další motivační nástroje k prioritnímu zajištění neobsazených profesí; Cílená a řízená migrační politika, včetně zajištění služeb pro kvalifikované cizince.

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
Priorita 1.1 – Udržitelný rozvoj podnikání v regionu	1.1.1 Posilování domén specializace RIS3
	1.1.2 Rozvoj ekonomicky významných odvětví a podnikatelských aktivit v souladu s principy udržitelnosti
	1.1.3 Podpora start-upů a začínajících etap podnikání

Klíčovým smyslem této priority je zajistit odpovídající podobu podpory podnikání ve Zlínském kraji. Charakter podpory podnikání v obecných rysech zůstává v mnoha ohledech velmi podobný tradičnímu pojetí, nicméně se zásadním způsobem mění jeho obsah, kdy do obvyklé množiny aktivit podpory podnikání se přidávají ty, které souvisí s komplexním uchopením tématu zelené a digitální transformace, posílení odolnosti a strategické autonomie, a schopnosti přizpůsobit se hlubokým strukturálním změnám. Na důležitosti nabývá robustní investiční aktivita, správně zacílená a konstruovaná směrem k dosažení předpokládané výkonnosti, podpora domácích firem na bázi inteligentní specializace, kdy budou využity regionální výchozí předpoklady a výstupy budou zaměřeny primárně k saturaci regionálního trhu s možností přesahu do dalších regionů. Dále také excelence a exkluzivita, kdy výsledkem bude mezinárodně konkurenceschopná, případně exkluzivní podnikatelská aktivita, exportovaná i na zahraniční trhy. Obsah rámce podpory udržitelného podnikání je zaměřen prioritně na následující oblasti:

- přístup k financování (s ohledem na pravidla taxonomie EU),
- přístup na trh pro malé a střední podniky i velké korporace (s ohledem na zásadní proměny trhu, zvyšování rizikových faktorů a omezování spolehlivosti a funkčnosti globálních dodavatelských řetězců),
- orientace v nových regulačních pravidlech a odstraňování zbytečných administrativních překážek,
- strukturální změny v ekonomice a na trhu práce.

Vzhledem k tomu, že přímé možnosti podpory podnikání na regionální úrovni jsou omezené, dává velký smysl využívat nepřímého vlivu představitelů regionu v nejrůznějších celostátních či evropských orgánech a institucích. Je třeba mobilizovat regionální lidské, institucionální a finanční kapacity a na základě partnerství a shody aktérů naplno využívat či transformovat stávající platformy na podporu podnikání, k prosazení regionálních podnikatelských zájmů.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Ekonomická struktura ČR, včetně Zlínského kraje, se zakonzervovala v době před více než 20 lety, kdy byla vybavena růstovými a rozvojovými „polštáři“ (levná pracovní síla, nízké náklady vstupů, zejména energetických, relativně slušně vybavená infrastruktura, potenciál transformující se ekonomiky), které již pominuly. Ve stávající podobě již dosáhla maxima svých možností a jsou zde odvětví, která vážou obrovské množství stále dražší a méně dostupné pracovní síly při vysokých energetických nákladech. Potřeba strukturální přeměny se tak stala nezbytností.
- Přestože Zlínský kraj nepatří mezi regiony spravedlivé transformace, kterých se přímo dotýká útlum těžebních činností a na ně navazujících průmyslových aktivit především v těžkém zpracovatelském průmyslu, je zřejmé, že obsah zelené a digitální transformace coby nosné linie probíhajících robustních strukturálních změn v celé EU se podnikatelského prostředí ve Zlínském kraji též zásadně dotýká.
- Realizace ambiciózních cílů zelené a digitální transformace, posílení odolnosti a zajištění otevřené strategické autonomie, která je spojena s uskutečněním obrovského objemu investic, pokrývajících celé teritorium EU. V případě EU činí do roku 2030 tato investiční potřeba téměř 600 mld. EUR dodatečných investic ročně; v případě ČR je tato celková potřeba odhadována na více než 2.500 mld. Kč do roku 2030, z toho přibližně 2.000 mld. Kč přímo na realizaci a splnění cílů balíčku Fit-for-55.

- V kontextu zhoršené globální bezpečnostní situace vyvolané ruskou agresí na Ukrajině i důsledků kovidové pandemie na funkčnost a spolehlivost globálních dodavatelských řetězců, je též doporučováno zaměřit pozornost na posílení strategické autonomie ekonomiky a podnikatelské základny v regionu.

1.1.1 POSILOVÁNÍ DOMÉN SPECIALIZACE RIS3

Regionální inovační strategie Zlínského kraje z června 2020 definuje následující 4 domény specializace ve Zlínském kraji:

- progresivní design produktů, technologií a procesů;
- polymery v cirkulární ekonomice;
- inovace v konstrukčních činnostech;
- informační, řídicí a bezpečnostní systémy.

Tyto domény odráží průnik odvětvové struktury podnikatelských subjektů ve Zlínském kraji, jejich inovačních aktivit a výzkumně-vývojové základny v regionu. Kromě toho první doména specializace buduje také jednoznačnou přidanou hodnotu Zlínského kraje, jako leadera v oblasti kulturních a kreativních průmyslů s důrazem na využití progresivního designu produktů, technologií a služeb/procesů.

V souladu s naplněním evropského konceptu RIS 3 (výzkumně-inovační strategie inteligentní specializace) usiluje Zlínský kraj o posílení inovační a ekonomické výkonnosti podnikatelských subjektů, jejichž aktivity lze zařadit do těchto vymezených domén specializace. Jedná se o subjekty napříč různými odvětvími, od tradičních průmyslových (zejména gumárenský, plastikářský, strojírenský, letecký, kovodělný, chemický, zbrojní, elektrotechnický atd.) přes odvětví služeb a další odvětví (zejména ICT, design, marketing a tvůrčí činnosti, kosmický průmysl, stavebnictví atd.).

S předpokládanou aktualizací Regionální inovační strategie Zlínského kraje v období 2024 – 2025 je očekáváno zpřesnění i rozšíření počtu výše definovaných domén takovým způsobem, aby zdůrazňovaly aktuální i budoucí specifický rozvojový potenciál kraje, zejména v oblasti polovodičů, letectví, průmyslové automatizace a digitalizace včetně kyberbezpečnosti. Každá z vymezených domén by měla být systematicky pokryta komplexním rejstříkem služeb na podporu podnikání a výzkumu, vývoje a inovací, včetně podpory rozvoje doprovodných služeb, systémových řešení a posunem v hodnotovém řetězci v souladu s konceptem otevřené strategické autonomie, při využití přirozených předpokladů přítomných v regionu Zlínského kraje.

Hlavní roli v těchto podpůrných službách má TIC, který má na některé podpůrné aktivity k dispozici prostředky projektu Smart akcelerátor, díky kterému je vytvořen tým RIS3 manažera, developerů a dalších podpůrných pozic. Důležitá je dlouhodobá kontinuita fungování tohoto týmu. Zároveň je TIC iniciátorem platformy ZLINNOVATION, která sdružuje všechny relevantní podpůrné subjekty ve Zlínském kraji, předkládající společnou nabídku nástrojů nejen vůči podnikatelům, ale také dalším cílovým skupinám.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Identifikace tržních příležitostí (Entrepreneurial Discovery Process)

Smyslem je fungování specializovaných inovačních platforem, identifikujících perspektivní rozvojové příležitosti, založené na logicky navazujících produkčních osách, soustředěných jak na úzké tržní segmenty (výklenky, niky) ve stávajících podnikatelských aktivitách (jež předpokládají vysokou míru specializace na daný produkt či službu), tak na širší spektrum nalézání tržních příležitostí, daných tématy zelené a digitální transformace. Zde lze vedle úzkých tržních segmentů identifikovat též zcela nové obory a odvětví, například celý hodnotový řetězec cirkulární ekonomiky (viz též dále 3.3.1), výroba komponent pro čistou energetiku (tepelná čerpadla, fotovoltaika, větrná energie); zvyšování energetické účinnosti; elektromobilita; infrastruktura pro alternativní pohony; výroba čipů, kapacity pro práci s daty) a strategické autonomie (například rozšiřování kapacit a sortimentu v oblasti obranného a leteckého průmyslu, či produkce dvojího určení).

Mezi velmi perspektivní odvětví a ucelené hodnotové řetězce lze zařadit též kosmický průmysl, mající v ČR dlouhodobou tradici jak v oblasti vlastní výroby, tak též aplikovaného výzkumu a vývoje. Tomuto odvětví bude i v budoucnu, v kontextu digitální transformace, strategické autonomie i potřeby zajištění bezpečnosti, věnována velká pozornost. Na rozdíl od jiných, velmi inovativních odvětví s vysokou přidanou hodnotou, je návratnost investic v kosmickém průmyslu obvykle velmi dlouhodobá. Potenciál pro Zlínský kraj v tomto odvětví spočívá v rozvinutém leteckém průmyslu a rozvíjejícím se kreativním průmyslu, jejichž synergie jsou využitelné též pro kosmický hodnotový řetězec.

Nalézání těchto tržních příležitostí je založeno na fungujících, inkluzivních, interaktivních platformě/platformách, permanentně sledujících vývoj trhu a jeho klíčových trendů, vytvářených zdola nahoru (bottom-up), vedoucí k identifikaci reálně uchopitelných podnikatelských příležitostí (nikoliv neuskutečnitelných chimér). I proto je každá inovační platforma, působící na klastrovém principu, primárně tvořena zainteresovanými podnikateli, představiteli výzkumu, vývoje a akademické sféry, finančního sektoru a projektovými specialisty. Je organizována a oficiálně zaštitěna krajem, na specializované a profesní úrovni pak kompetentními institucemi (TIC, případně dalšími).

Využití potenciálu UTB v oblasti výzkumu, vývoje a inovací

Na základě pozitivní dlouhodobé zahraniční zkušenosti by jedním z významných spouštěčů pro rozvoj podnikání na základě posilování domén specializace měla být Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (její komplexní, ucelená role je předmětem bodu 2.1.2). Příklady ze zahraničí ukazují, že potenciál univerzity v oblasti výzkumu vývoje a inovací je přímo propojen se snahou dosažené výsledky materializovat a kapitalizovat. V první fázi, určitá univerzitní pracoviště (nejpřirozeněji ta, která se týkají aplikovaného výzkumu) zakládají podnikatelské entity s cílem ekonomického využití zjištěných poznatků a výsledků výzkumu. První testem úspěšnosti tohoto postupu je identifikace reálné poptávky ze strany podnikatelského i veřejného sektoru. V případě kontinuálního zájmu dochází k rozvoji této podnikatelské entity, který může buď zůstat vlastněna a řízena univerzitou s tím, že dosažený zisk zlepšuje finanční situaci univerzity, anebo do ní vstupují noví vlastníci a investoři. V tomto případě si univerzita může ponechat určitý podíl, včetně například nepeněžního vkladu v podobě budov, lidských kapacit, vybavení laboratoří apod., anebo se vlastnicky od univerzity zcela odděluje, ale nadále je součástí technologického a inovačního hubu a přispívá pozitivní referenci tohoto typu inovativního podnikání.

Jak v rámci platformy pro identifikace tržních příležitostí, tak při využívání potenciálu výzkumných kapacit UTB může existovat prostor pro jejich zapojení, například formou outsourcingu, coby instituce, která podnikatelům nabízí službu systematického sledování aktuálních tržních trendů na míru danému odvětví a podnikatelské aktivitě.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Smart akcelérátor Zlínského kraje • Podpůrné služby pro podnikatele nabízené subjekty v rámci ZLINNOVATION 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj, • Technologické inovační centrum • <i>spolupráce kraje a TIC s dalšími podpůrnými subjekty na zkvalitňování služeb v rámci sítě ZLINNOVATION</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Komercializace výzkumu, vývoje a inovací na UTB 	<ul style="list-style-type: none"> • Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně • <i>Podpůrná role kraje a TIC v oblasti rozběhu a financování podnikatelských záměrů</i>

1.1.2 ROZVOJ EKONOMICKY VÝZNAMNÝCH ODVĚTVÍ A PODNIKATELSKÝCH AKTIVIT V SOULADU S PRINCIPY UDRŽITELNOSTI

Pro komplexní rozvoj podnikatelského prostředí ve Zlínském kraji je třeba nejen naplňovat v předchozích odstavcích popsany koncept RIS3, ale také realizovat podpůrné aktivity pro perspektivní podnikatelské činnosti napříč odvětvími či specifickými nástroji podpořit významná odvětví z pohledu Zlínského kraje. Jde zejména o podporu rozvoje stávajících firem a případně jejich restrukturalizaci dosavadního výrobního programu a výrobního portfolia či rozšíření škály podnikatelských aktiv s ohledem na principy udržitelnosti.

Specifická pozornost je v popisu Typových opatření věnována jednak tradičnímu zpracovatelskému průmyslu, cestovnímu ruchu, podnikání v ICT, kreativních odvětvích a sofistikovaných službách, zemědělství a lesnictví, ale nejsou opomíjeny ani další klíčové obory pro rozvoj kraje, mezi které patří např. zdravotnictví, nakládání s odpady (cirkulární ekonomika), stavebnictví, energetika apod.

Rozvoji podnikání může také výrazně napomoci odstraňování bariér podnikání, zejména snižováním administrativních nároků na podnikatele v rámci veřejné správy. Role kraje, pokud nelze přímo snižovat administrativní zátěž podnikatelů plynoucí z procesů nastavených na krajském úřadu, by měla být koordinační či iniciační ve vytvoření podpůrných struktur pro snížení této administrativy.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Vznik a rozvoj firem ve zpracovatelském průmyslu

Smyslem podpůrných opatření je na jedné straně udržet a posílit pozici stávajících klíčových průmyslových firem a napomoci jim v jejich přizpůsobení se potřebám zelené a digitální transformace, na straně druhé pak rozšířit spektrum podnikatelských aktivit, identifikovaných například v rámci domén specializace Regionální inovační strategie Zlínského kraje. Zvláštní pozornost by měla být věnována podpoře podnikání v kritických vývojových fázích, kdy se dostává podnik do fáze zlomu, kdy je zapotřebí překonat určitou kritickou hranici dosaženého hospodářského výsledku k zajištění udržitelného fungování v delším časovém období. Zejména pro malé a střední podniky je tržně zcela konformní mít zajištěnu podporu v podobě finančního i nefinančního servisu. Finanční servis spočívá v nalezení optimálního mixu disponibilních finančních zdrojů prostřednictvím kombinace vlastního a externího financování, v němž by měly významnou roli sehrát i nebankovní produkty, využívající možností speciálních finančních schémat, cíleně zaměřených na iniciační a rozvojové fáze vývojem firem. Součástí tohoto mixu je pak i využívání rozsáhlých možností financování z prostředků kohezní politiky, v omezené míře též Národního plánu obnovy a v míře značné pro účely energetické transformace směrem k čisté energetice a klimatické neutralitě též Modernizačního fondu (a velmi inovativně zaměřené subjekty též dotační podpory a finanční nástroje z Inovačního fondu).

Podpora by se měla opírat o **cílenou investiční strategii**⁵⁰ pro vznik a rozvoj malých a středních firem, řízenou a spravovanou krajskou rozvojovou investiční agenturou, popsanou v Prioritě 1.3. Měla by být zaměřena na takové malé a střední podniky, u nichž je pravděpodobný jejich růst (explicitně kvantifikovaný v rámci závazných ukazatelů) a v daném oboru se stanou významnými hráči s odpovídající ekonomickou silou nejen v rámci kraje, ale též v ČR, případně v zahraničí. Cílem je též lokalizovat a zakořenit tyto firmy ve Zlínském kraji, napomoci jim v jejich rozvoji a v naplňování jejich synergických efektů.

Zaměření této strategie je vhodné na tradiční odvětví, která však v podmínkách Průmyslového plánu Zelené dohody pro EU a Aktu pro čistý průmysl nutně změní svá stávající zaměření a technologické postupy, k čemuž jsou nezbytně nutné významné dodatečné investice. Nynější geopolitická situace zvyšuje význam obranného i leteckého průmyslu, který je ve Zlínském kraji též silně etablován. Dále je

⁵⁰ Cílená investiční strategie znamená na míru vytvořený podnikatelský plán/ koncept, založený teritoriálně, sektorově a podle stanovených ukazatelů. Obsahem je vymezení věcných cílů a konkrétních postupů pro jejich dosažení, modely financování (díky podpoře založené na blending finance) a možnosti využití nástrojů finanční podpory. Zásadní je časový rozměr; jeho součástí je vymezení podmínek návratnosti takto vynaložených investic a dosažení očekávaných přínosů (v závislosti na přirozených vlastnostech investičního cyklu v jednotlivých příslušných odvětvích).

třeba se soustředit na relativně mladá či nová odvětví, kam patří kromě kreativních a designových aktivit (ve Zlínském kraji již etablovaných) také oblasti na pomezí zpracovatelského průmyslu, sofistikovaných služeb a komplexních projektových řešení, včetně komplexního procesu digitalizace a automatizace provozů v tradičních odvětvích, výroba konečných výrobků či komponent pro čistou energii, mobilitu a také celý rozsah aktivit v rámci cirkulární ekonomiky podle Akčního plánu pro cirkulární ekonomiku EU.

Výsledkem naplnění této investiční strategie by mělo být nejen posílení produkční a kapitálové báze Zlínského kraje, ale též pozitivní posun v oblasti odvětvové struktury, přizpůsobené ve prospěch perspektivních odvětví a v duchu unijní rozvojové trajektorie, a rozšíření portfolia ekonomických aktivit o tato odvětví. Zásadní součástí této strategie jsou vzájemné funkční vazby mezi jednotlivými aktéry a synergií mezi nimi, vedoucí k vytvoření silného středního stavu v regionu v perspektivních a konkurenceschopných ekonomických odvětvích. Konkrétní náplň, realizace a implementace této strategie by měla být v gesci krajské rozvojové investiční agentury v úzké součinnosti s TIC, napříč celým spektrem jejích aktivit.

Za zcela mimořádný a specifický úkol lze v této souvislosti ze strany krajské rozvojové investiční agentury považovat, zřejmě po celou dobu časového horizontu aktualizované SRZK 2030, úplné naplnění informační a osvětové funkce. To z důvodu obrovského množství stávajících a budoucích změn v regulačních pravidlech, nástrojích podpory, strategických rozvojových konceptech, které je z pohledu jednoho malého či středního podniku reálně neproveditelné absorbovat v celém komplexu a souvislostech. Krajská rozvojová investiční agentura by pro tento účel měla mít vytvořen multikanálový informační zdroj a nabízet možnost osobní konzultace konkrétního problému a strategického poradenství.

Důležitá je také specifická podpora firem regionálního původu, zejména z pohledu dlouhodobé ekonomické prosperity a stability regionu z pohledu strukturální vyváženosti, aby přidaná hodnota zde vytvářená byla v maximální míře reinvestována do posílení kapitálové a produkční báze regionu. Takto zaměřená podpora by měla respektovat zásady otevřené strukturální autonomie (nemusí být nutně strategická) a průmyslové / ekonomické soběstačnosti. Jejím předmětem mohou být finanční a nefinanční nástroje podpory. Podpora by měla být založena na požadavku optimálního využívání lokálních a regionálních výrobních faktorů a lidí, přednostní orientaci na zajištění regionální poptávky, avšak bez stanovení limitů pro nadregionální expanzi. Výsledkem by měl být odolný a stabilní střední stav, jehož funkce je v době zvýšených rizik zcela zásadní z důvodů jak čistě ekonomických, tak též sociálně-stabilizačních. Je-li podpora koncipována tímto způsobem při respektování zásady subsidiarity, lze jí těžko vytknout jakoukoliv formu diskriminace vůči ostatním typům podnikatelských subjektů, působících v regionu, neboť vedle své primární ekonomické funkce naplňují též částečně veřejný zájem v podobě zvýšené odolnosti v případě rizikové situace.

Rozvoj podnikání v ICT, kreativních odvětvích a sofistikovaných službách s vysokou přidanou hodnotou

Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji, zpracovaný v roce 2022, se zaměřuje na komplexní uchopení rozvoje oboru ICT ve Zlínském kraji, založené na čtyřech prioritních oblastech: lidském potenciálu, podpoře investic, technické a podnikatelské infrastruktury a mezinárodní spolupráci. s Cílem zatraaktivit kraj pro studium a budoucí pracovní uplatnění v IT oborech jsou od roku 2023 rozbíhány nové projekty tohoto plánu, mezi něž patří Web3 Hub, zaměřující se na distribuované ledgerové technologie (blockchain apod.). Snahou je vytvořit do budoucna ve Zlínském kraji komunitu odborníků v této specifické ICT oblasti, s postupným propojováním s dalšími ICT oblastmi, průmyslem i odvětvími služeb v regionu. Pro Zlínský kraj může být výhodou, že díky „digitálnímu nomádství“ je možné podnikat či pracovat v oblasti ICT globálně odkudkoliv, kde je dostatečné připojení k internetu.

V celorepublikovém měřítku je ve Zlínském kraji významný také potenciál podnikání v kreativních odvětvích. Jedná se zejména o progresivní design, který je jednou z domén specializace regionu a díky kterému je v regionu etablována řada úspěšných, zejména průmyslových firem (design-driven industries). Jde však i o další související odvětví (audiovizí apod.), které ve spojení s tradičními průmyslovými odvětvími či progresivními IT odvětvími a s vazbou na Fakultu multimediálních komunikací UTB, mohou ve Zlínském kraji nabízet zajímavé podnikatelské příležitosti či pracovní

uplatnění. V SRZK 2030 je potenciál rozvoje kulturních kreativních odvětví dále popsán i v Prioritě 4.2 a částečně také v Prioritě 2.1.

Dojde-li k naplnění potenciálu rozvoje zpracovatelského průmyslu v regionu v progresivních odvětvích přímo souvisejících s celou škálou oborů v rámci zelené a digitální transformace, vyvolá to současně velkou poptávku a rozvojový potenciál po sofistikovaných službách, bez nichž bude obtížně představitelné fungování transformovaného a modernizovaného zpracovatelského průmyslu. Zásadní oblasti jsou služby **digitální ekonomiky**, spojené s optimálním zpracováním dat ve velkých objemech, využívaných k zefektivnění průmyslových provozů, datová úložiště, digitální řídicí systémy pro oblasti čisté a inteligentní mobility, energetiky, komunikace a přenosu informací; digitální konektivita; on-line zprostředkovatelské služby apod. Specifickou podobu služeb digitální ekonomiky pak tvoří aktivity zaměřené na zajištění kybernetické bezpečnosti a maximální eliminaci prudce narůstajících rizik v této oblasti. Do sofistikovaných služeb lze však také zařadit pokročilé služby **finanční**, které nad rámec tradičního bankovního financování a dotačního jednosměrného využívání zdrojů veřejného sektoru využívají moderních způsobů, přirozených především pro nová ekonomická odvětví. A také služby **technologické**, zajišťující projektové řešení pro implementaci v nových rozvíjejících se oborech; patří sem například projektové kanceláře v případě rozvoje inteligentního a udržitelného stavebnictví a stavitelství; systémová řešení pro implementaci obnovitelných zdrojů energie, včetně těch s využitím podnikatelských objektů či veřejných a rezidenčních budov, inteligentní, čistou a bezpečnou mobilitu, včetně potřebné infrastruktury a řízení silničního a železničního provozu v nových podmínkách, rezervačních systémů v dopravě apod., cirkulární ekonomiku v celém svém komplexním rozsahu, apod.

Rozvojový potenciál se otevírá i v případě služeb, nazývaných **tradičními**, kde existuje značný prostor pro virtualizaci a automatizaci aktivit a produktových modelů, což zejména platí pro obchod, dopravu či logistiku (elektronizace obsluhy a eliminace některých manuálních profesí). Stejně tak by měl být kladen důraz na využití potenciálu rozvoje udržitelného, inteligentního a digitálního stavebnictví.

V segmentu **tradičních služeb** lze zároveň identifikovat ty s **vyšší přidanou hodnotou**, pro něž je právě zelená a digitální transformace a podpora odolnosti a strategické autonomie, s celým přesahem do ostatních paralelně probíhajících strukturálních změn, významnou profesní výzvou. Do této skupiny patří skupina profesních, vědeckých a technických aktivit, poradenských a konzultačních služeb, jejichž výstupem jsou originální a inovativní řešení. Společným jmenovatelem těchto služeb je vysoká intenzita duševního vlastnictví, spojená s tvorbou a udělováním patentů, licencí a vytvářením nehmotných a kapitálových aktiv v podobě například systémových řešení pro aplikaci v ostatních odvětvích. V případě získání konkurenční výhody a využití příslušného okénka příležitosti, při využití velmi pokročilých technologických, informačních a komunikačních prostředků, jde o velmi invenční, flexibilní sadu činností, schopnou reagovat na poptávku v nejširším globálním kontextu (což vyžaduje důslednější ošetření a ochranu duševního vlastnictví před zneužitím).

Podpora podnikání v cestovním ruchu

Specifická pozornost je v rámci podpory udržitelného podnikání ve Zlínském kraji dlouhodobě věnována cestovnímu ruchu, např. skrze úspěšně realizované marketingové aktivity **Centrály cestovního ruchu Východní Moravy** či podpory rozvoje oblastních destinačních managementů. V období regionálních operačních programů (2007 – 2013) bylo ve Zlínském kraji investováno značné množství prostředků EU do vybudování odpovídajících kapacit v cestovním ruchu s požadovanými kvalitativními parametry, které je žádoucí pro rozvoj regionálního cestovního ruchu adekvátně využít a nadále rozvíjet. Zároveň cestovní ruch, ve své specifické rozmanitosti, patří k oblastem dlouhodobého potenciálního rozvoje Zlínského kraje i cestou, jak Zlínský kraj „objevit“ i pro budoucí rozdílové investice v jiných oborech.

Současnou situaci v cestovním ruchu také výrazně ovlivnila pandemie Covid-19, kde byl zaznamenán jeden z největších ekonomických propadů v celé škále podnikatelských aktivit. Dále také zhoršení geopolitické bezpečnostní situace v důsledku ozbrojeného konfliktu na Ukrajině velmi redukovalo a strukturálně proměnilo zahraniční návštěvnost České republiky, z níž zcela vypadly turisté z Ruska, ve velké míře též z Asie, především Číny, a došlo k robustnímu poklesu návštěvnosti i z ostatních mimoevropských teritorií. A stále v segmentu cestovního ruchu dochází k výrazným proměnám jak na straně poptávky, tak i nabídky a procesních záležitostí, spojených jak s novými, specifitějšími požadavky ze strany potenciálních klientů (jde o mimořádně silné mezinárodní konkurenční prostředí),

výrazně se vyvíjejících produktech cestovního ruchu (individualizují se a tematicky se zaměřují), tak dopady digitalizace a virtualizace jednotlivých činností (elektronické rezervační a komunikační platformy apod.). S ohledem na to, že oblast podpory cestovního ruchu již není ani tak vysoce postavenou prioritou v politikách EU jako v období před rokem 2013 a tudíž lze nelze předpokládat pokračování dříve velkorysé finanční podpory, bude budoucí prosperita tohoto odvětví primárně závislá na domácí veřejné podpoře a investicích ze soukromých zdrojů. Cestovní ruch a jeho rozvoj je též aktuálně vnímán v úzkém kontextu s adjektivy **udržitelný a inteligentní**.

O to větší **nároky** nyní budou kladeny na činnost **Centrály cestovního ruchu Východní Moravy**, s ohledem na oblast prováděných aktivit i koordinaci s ostatními relevantními aktéry, především s oblastními destinačními managementy a potenciálními investory do cestovního ruchu. Tyto nároky vyplývají z obsahu vývojových trendů, jimiž se cestovní ruch ubírá a kam patří: **digitální ekosystém a jeho rozvoj; udržitelnost** (nejen vůči životnímu prostředí, ale též s ohledem na sociálně-kulturní charakteristiky); **další důraz na kvalitu, produkty, služby, balíčky** (v podmínkách zostřené globální konkurence: tematické zaměření, ne univerzální turismus, cílené eventy, věrnostní programy, speciální zaměření na *high-value tourists* a práce s nimi); **individualizace** (snižující se podíl cestovních kancelářů na výkonech odvětví, zvláště u mladé generace; snaha o nalezení unikátních místních zkušeností, autentičnosti a vztahu s místními obyvateli a jejich stylem života, návyky). S vědomím těchto vývojových trendů by měl být výkon Centrály cestovního ruchu Východní Moravy a aktérů cestovního ruchu silně zaměřen na naplnění vize a cílů popsaných Koncepcí rozvoje cestovního ruchu na období 2020 – 2030. Velmi zásadní podmínkou pro jejich naplnění je disponovat dostatečným počtem pracovníků s odpovídajícími kvalitativními parametry pro zajištění těchto výzev. Cestovní ruch vykazuje značnou intenzitu synergií s ostatními odvětvími, především s ostatními službami, vzděláváním, kulturou i lokální průmyslovou, zemědělskou a řemeslnou produkcí.

Podpora regionálního zemědělství a lesnictví

Velmi zásadní úloha v souvislosti s procesem zelené transformace i strategické odolnosti a posilování soběstačnosti připadá odvětvím zemědělství a lesnictví. Tato odvětví jsou významnými a nezastupitelnými aktéry při zajišťování a naplňování Akčního plánu pro nulové znečištění vody, ovzduší a půdy EU, tedy klíčovými součástmi Zelené dohody pro EU. Odvětví lesnictví představuje, vedle transformace energetického sektoru a dopadů působení fungování emisních povolenek v rámci systému EU ETS na jednotlivé ekonomické sektory, třetí nosný pilíř oblastí, které zajišťují proces dekarbonizace ekonomiky a společnosti. V případě zemědělství pak aktuálně vystupují do popředí dva zásadní trendy. Za první jde o naplnění unijní strategie **Farm to Fork** (Od zemědělce ke spotřebiteli), jež má minimalizovat dopad zemědělské činnosti na životní prostředí, též cestou podpory lokální zemědělské výroby, zaměřené na místní zpracovatele a konečné zákazníky, a zaměření na zdravé a dostupné potraviny, kdy zemědělská výroba bude více zaměřena na využívání přírodních zdrojů a dojde při ní ke snížení (a někdy úplnému zákazu) používání chemických hnojiv a jiných zdraví škodlivých látek). Druhý trend je spojen se zhoršující se globální bezpečnostní situací a z ní vyplývajícím zařazením zemědělství mezi **strategická** odvětví, kdy je hovořeno o **potravinové soběstačnosti**. Jejím smyslem by mělo být v rámci daného území a za podmínky ekonomické efektivity využívat jeho předpokladů k jeho maximálnímu využití pro pěstování odpovídajících plodin, chov zemědělského dobytka a jeho následné zpracování v regionu. Pro tento účel je nutné odstranit veškeré překážky, které tomuto využívání brání.

Mezi navržené podpůrné aktivity v zemědělství a lesnictví by měly patřit zejména:

- **podpora lokální produkce a spotřeby** – v podmínkách Zlínského kraje existuje potenciál pro to, aby zemědělské produkty v živočišné i rostlinné výrobě, stejně jako dřevní hmota v případě lesnictví, byly zpracovávány a obchodně distribuovány v rámci regionu. Navíc, s ohledem na aktuální signály a trendy je urgentní zabránit hrozící redukci zpracovatelských kapacit v potravinářském průmyslu a drastickému snížení ploch na pěstování ovoce i zeleniny, typické pro region.
- Podpora **zvýšení regionální potravinové soběstačnosti a zlepšení efektivity využití dřevní hmoty pro další zpracování s vyšší přidanou hodnotou regionálními zpracovateli** – jejím základem by měla být **studie proveditelnosti** s cílem regionálního propojení zemědělství a

lesnictví s příslušnými obory zpracovatelského průmyslu (specifikace klíčových aktérů), včetně předpokládané finanční bilance a návratnosti. Potřebná je **informačně-osvětová aktivita**, zaměřená na cílové zákazníky – spotřebitele a podnikatelský sektor, apelující na stabilizační funkci tohoto propojení, především ve fázi ekonomické recese. Možným finančním nástrojem pak může být **regionální finanční nástroj** (využívající zvýhodněných půjček, záruk, přímých kapitálových vstupů, všech dostupných možností financování EU). Pro tento účel by bylo též užitečné fungování klastru pro efektivnější sladění všech zainteresovaných aktérů (**zemědělsko-potravinářského a dřevařsko-nábytkářského klastru**), s významnou rolí krajské rozvojové investiční agentury a kraje jako moderátora a aktivního iniciátora a zprostředkovatele.

- **Výroba regionálně specifických produktů s reálnou šancí uplatnění na trhu** – logickým důsledkem naplnění předchozího odstavce by byl zesílený důraz na výrobu, prodej a prezentaci regionálně specifických výrobků, majících reálnou šanci se uplatnit na trhu a stát se regionálním symbolem Zlínského kraje.
- **Podpora malých zemědělských firem** – v kontextu prioritních oblastí Společné zemědělské politiky EU i z důvodu vyváženosti struktury zemědělství v ČR, jíž dominují velké firmy, je žádoucí přiblížit se struktuře obvyklé především v západních státech EU a podpořit rozvoj malých zemědělských firem a posílit tak konkurenční prostředí v ČR, s pozitivním cenovým i kvalitativním dopadem na konečného zákazníka.
- **Podpora automatizace a digitalizace zemědělské a lesnické výroby** – aplikace automatizace a digitalizace by měla výrazně zvýšit produktivitu těchto odvětví při redukci uhlíkové stopy zemědělské a lesnické výroby v regionu. Je to též cesta k překováním dalšího chronického problému regionální ekonomiky, podinvestovanosti. Automatizace a digitalizace by současně měla být využita i pro posílení klastrového typu hospodaření, využívajícího vyšší míru sdílení výrobních kapacit, například zemědělské a lesnické techniky a objektů.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Web3 Hub – rozvoj IT aktivit • Ocenění inovací a kreativity podnikatelských subjektů v regionu • Marketingové a další podpůrné služby v cestovním ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> • Industry Servis ZK, a.s. (budoucí ZRIA a.s.) • Technologické inovační centrum s.r.o. • Centrála cestovního ruchu Východní Moravy • <i>spolupráce krajských organizací s UTB, podnikatelskými subjekty, klastry a dalšími podpůrnými subjekty v rámci ZLINNOVATION, komunitou IT nadšenců, s obcemi a oblastními destinačními managementy v oblasti cestovního ruchu</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Podpůrné nástroje pro digitální a zelenou transformaci ve zpracovatelském průmyslu • Síťování a propagace potenciálu kreativních a dalších progresivních odvětví • Marketingové a další podpůrné služby v cestovním ruchu • Podpůrné a propagační nástroje pro lokální producenty v zemědělství 	<ul style="list-style-type: none"> • Klastry • hospodářské komory (zejména Krajská hospodářská komora Zlínského kraje) • Konzultační a poradenské společnosti • Města a obce ve Zlínském kraji • oblastní destinační managementy • Ministerstvo průmyslu a obchodu, včetně jeho podpůrných organizací (zejména Czechinvest, Czechtrade) • Ministerstvo pro místní rozvoj a jeho podpůrná organizace Czechturism • Ministerstvo zemědělství a jeho podpůrné organizace • Agrární komora ČR • <i>role kraje osvětová a koordinační, realizace podpůrných dotačních programů, případně zapojení do realizace programů jiných nositelů</i>

1.1.3 PODPORA START-UPŮ A ZAČÍNÁJÍCÍCH ETAP PODNIKÁNÍ

Klíčovým regionálním subjektem, zajišťujícím podporu vzniku a rozvoje start-upů a začínajících etap podnikání, je Technologické inovační centrum (TIC), které ve spolupráci s dalšími partnery sítě ZLINNOVATION (zejména Czechinvest) proaktivně naplňuje tuto roli. Lze si představit, že v budoucnosti by byla tato pozice posílena působením navržené krajské rozvojové investiční agentury.

Efektivní podpůrná inovační infrastruktura by měla zajišťovat servis pro zcela začínající i již zavedené inovační firmy a zajištění a posílení jejich pozice na trhu prostřednictvím komplexní škály produktů finančního i nefinančního typu. Mezi produkty finančního typu lze považovat především velmi flexibilní a na míru vytvořené financování, které je zvláště pro začínající inovativní firmy velmi podstatné. Jedná se zvláště v nalezení alternativ vůči dominantnímu bankovnímu financování – peer-to-peer, crowdfunding, private ekvity, venture capital. Jejich výhoda spočívá především v nalezení zcela specifických podmínek založených na sdílení kapitálu mezi reálným a finančním investorem a význam těchto způsobů financování roste v době zpřísněné měnové politiky a výrazně vyšších úrokových sazeb u tradičních úvěrových produktů bank. Do finančních forem podpory lze zahrnout i aktivity směřující k úspoře či kompenzaci nákladů inovativních firem, mající jak podobu rozvojových dotací povětšinou ze zdrojů Rozpočtu EU a NGEU, tak stanovení rozumné výše nákladů za pronájem a provoz firemních prostor. V situacích významného převisu poptávky po specializovaných pracovnících je významný též příspěvek na pokrytí mzdových nákladů.

Mezi podporou nefinančního typu rozumíme především inkubační a akcelerační nástroje, nabízející podnikatelům zvýhodněné prostory pro podnikání a služby zkušených lektorů a mentorů či komunity dalších začínajících podnikatelů. Může se také jednat o poradenství v otázkách konkrétních proveditelných postupů vstupu na trh specifického výrobku nebo služby a dostupnost klíčových informací o vývojových trendech v příslušném oboru, včetně možnosti účasti na stážích a specializovaných konferencích či veletrzích.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Nástroje pro start-upy, nabízené v součinnosti TIC s dalšími relevantními partnery

Nástroje podpory pro začínající podnikatele jsou popsány v rámci Regionální inovační strategie Zlínského kraje (RIS ZK). Jsou zde řešena témata zvýšení zájmu a povědomí o podnikání, kvality a rozsahu inkubačních služeb v kraji i přístup a podmínky začínajících podnikatelů k alternativním zdrojům financování. Klíčový je zejména akcelerační program Můj první milion, který běží ve Zlínském kraji již od roku 2007.

Tyto stávající nástroje jsou a do budoucna nadále budou postupně doplňovány dalšími specifickými nástroji, popsány v Integrovaném plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji (např. Web3 Hub, vytvoření pre-seed rozvojového fondu, DigiLab či Science Learning Centrum). Naplnění tohoto plánu by mělo představovat silný rozvojový impuls pro nové a začínající podnikatele, pro něž je aktuálně právě tento obor nejpřirozenějším prostředím pro zahájení podnikatelských aktivit.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Akcelerační program TIC Můj první milion 	<ul style="list-style-type: none"> Technologické inovační centrum s.r.o. spolupráce s podnikatelskou sférou a dalšími partnery v rámci ZLINNOVATION
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Nástroje dalších partnerů v rámci ZLINNOVATION 	<ul style="list-style-type: none"> Czechinvest provozovatelé podnikatelských inkubátorů a akceleračních programů pro začínající podnikatele na území kraje role kraje koordinační skrze aktivity TIC a ZLINNOVATION

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblastech rozvoje ICT, cestovního ruchu, podpory inovací, exportu, začínajících podnikatelů, lokálních produktů atd.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U1.1.1	Počet ekonomických podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou	ČSÚ	Relevance pro všechny oblasti priority, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U1.1.2	Hrubá přidaná hodnota v zemědělství, průmyslu, stavebnictví a ICT	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 1.1.2, kromě vývoje v čase u klíčových odvětví je sledována pozice ZLK mezi kraji
U1.1.3	Čisté využití lůžek v cest. ruchu	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 1.1.2 (typové opatření týkající se cestovního ruchu), kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U1.1.4	Počet nových podnikatelských záměrů v rámci systému podpory	CRM (TIC)	Relevance pro oblast priority 1.1.3, nelze provést mezikrajské srovnání, ale vývoj v čase ukazuje zájem o podnikání a aktivitu TIC v této oblasti

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Regionální inovační strategie Zlínského kraje
- Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji
- Koncepce rozvoje cestovního ruchu Zlínského kraje na období 2020 - 2030
- SMART Region ZLK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZLK

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
Priorita 1.2 – Spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací	1.2.1 Nadregionální partnerství
	1.2.2 Regionální partnerství Triple (Quadruple) Helix
	1.2.3 Silnější propojení akademického a podnikatelského prostředí pro rozvoj inovací

Udržitelný rozvoj podnikání, popsany v Prioritě 1.1, nemůže být dlouhodobě zajištěn bez podpory výzkumu, vývoje a inovací (VaVal). Zejména inovace vyšších řádů se neobejdou bez spolupráce partnerů napříč podnikatelským a akademickým sektorem. Proto následující Priorita 1.2 klade důraz na posilování spolupráce tím, že usiluje o vytvoření uceleného a koordinovaného systému, schopného transparentně identifikovat nabídku výzkumných, vývojových a inovačních výstupů s poptávkou po nich, zajistit jejich průnik a konečnou realizaci. Vedle samotné identifikace je žádoucí disponovat též odpovídající infrastrukturou finančních nástrojů a dalších podpůrných nefinančních nástrojů pro úspěšné působení jednotlivých aktérů této spolupráce a vytváření funkčních partnerství. Klíčová je také internacionalizace v podobě nadregionálních partnerství.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Během uplynulých přibližně 15 let došlo v rámci České republiky k poměrně významnému posílení pozice VaVal, díky robustnímu financování z EU fondů. Tato finanční podpora zprvu výrazně přispěla k výstavbě a vzniku nových výzkumných a vývojových center a pracovišť. Šlo o rozsáhlé investuje zejména v okolí Prahy, v Brně, částečně v Ostravě, což do jisté míry znevýhodnilo Zlínský kraj, kde byla výzkumná základna posílena daleko méně než ve velkých regionech. Celková situace pro firmy, které by provazovaly svou činnost s akademickým prostředím, je tedy ve Zlínském kraji obtížnější – nenacházejí zde takové „portfolio služeb“, jako na větších univerzitách. Dalším rozvojovým proudem pak byly i významné investice ze strany podnikatelského sektoru samého, když v některých případech i podnikovým výzkumným kapacitám přispělo unijní financování. Zde je již pozice Zlínského kraje výrazně lepší.
- Výše popsané trendy posilování VaVal kapacit je třeba udržet a nejlépe akcelarovat. A přiblížit se tak evropským premiantům v rámci financování VaVal, kteří v relativním vyjádření vůči ekonomické síle vynakládají i dvojnásobek toho, co v České republice (zejména ze soukromých zdrojů). Nejde přitom pouze o snahu systematicky navyšovat objem výdajů na tento účel, nýbrž i o přizpůsobení obsahového vymezení toho, čím se VaVal aktivity zabývají. Právě na jejich adekvátním zaměření a dostatečných zdrojích financování bude záležet, zda i Zlínský kraj obstojí ve výzvách spojených se zelenou a digitální transformací a posílením odolnosti jejich strategických odvětví a infrastruktury. Anebo zda budou v tomto procesu firmy v regionu závislé a odkázané na dovoz komponent a řešení, což je může nejen postavit do role pasivního příjemce od aktivnějších firem, ale také vystavit rizikům, že se k těmto komponentám a řešením v podmínkách zostřených globálních bezpečnostních rizik vůbec nedostanou. Větší objem prostředků na VaVal v podnikatelském sektoru je však úzce provázán s inovační intenzitou firem.
- Období let 2020 - 2023 poměrně přesvědčivě nasměrovalo a zdůraznilo potřeby prioritního rozvoje a zaměření výzkumných a vývojových aktivit, zajímavých pro naplnění inovačního potenciálu podnikatelské sféry, do následujících oblastí, plně relevantních i pro ČR a Zlínský kraj – čisté technologie a obnovitelné zdroje energie; digitalizace veřejné správy; energetická účinnost budov; datové cloudové kapacity a udržitelné procesory; udržitelná doprava a nabíjecí stanice; digitální konektivita; výzkum v oblasti strategicky významných léčiv; výzkum a vývoj v oblasti zboží dvojho určení. Zlínský kraj též disponuje konkurenční výhodou a reálnými rozvojovými předpoklady v případě kreativních odvětví.
- Významným novým impulsem pro realizaci většiny nosných VaV projektů je i to, že jejich realizaci obvykle předchází důsledná příprava v podobě optimalizace prostředí, v němž se projekt realizuje.

Tato příprava je například spojena s prioritou v oblasti administrativních a povolovacích řízení, která by mohla svojí zdlouhavostí a komplikovaností jeho včasnou realizaci ohrozit. Je též obvyklé, že jsou eliminovány i další překážky legislativního a procesního charakteru, a na praktickou implementaci tohoto projektu se nevztahují obvyklá pravidla pro veřejnou podporu. Tato ustanovení vznikla v nedávné době ve prospěch obhajoby strategického zájmu a měla by zůstat ponechána po dobu realizace aktualizované SRZK 2030.

- Zásadním kritériem úspěšnosti aplikace VaVal je schopnost prosadit se v mezinárodní konkurenci. Pro jeho naplnění je obvyklé, že i konkurenti sdílejí (např. formou testbedů) své kapacity v rámci oborových i mezioborových (na sebe navazujících) klastrových organizací, zaměřených na inovace, technologický transfer, rychlost aplikace výzkumu a vývoje, excelence, posílení konkurenceschopnosti a zvýšení produktivity, úsporu nákladů a využitelnost zdrojů. Společným zájmem v této souvislosti je též ochrana intelektuálního vlastnictví.

1.2.1 NADREGIONÁLNÍ PARTNERSTVÍ

Je zřejmé, že pro realizaci zásadních VaVal aktivit ve prospěch prosperity Zlínského kraje jsou regionální personální, akademické, výzkumné, vývojové i inovační kapacity omezené. Vhodnou cestou k tomu, jak dosáhnout v těchto aktivitách výborných až excelentních výsledků, je specializace v rámci nadregionální spolupráce akademických, výzkumných a vývojových institucí, a sdílení a společné využívání dosažených výsledků v rámci všech participujících regionů.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Iniciace meziregionálního partnerství mezi moravskými regiony

Moravské regiony (Jihomoravský, Moravskoslezský, Olomoucký i Zlínský) patří v rámci ČR mezi velmi aktivní regiony v podpoře VaVal, zejména inovačních aktivit. Toto se týká podpůrných nástrojů jejich inovačních center, aktivní účasti podnikatelů ve VaVal projektech i nabídky spolupráce akademických pracovišť v Brně, Olomouci, Ostravě či Zlíně. Zároveň je zde v rámci definovaných domén specializace těchto regionů velký prostor pro spolupráci a společné projekty v mezinárodním měřítku. Nabízí se tedy vytvoření přirozené platformy pro tuto spolupráci v podobě koordinované součinnosti mezi čtyřmi moravskými kraji. Takováto platforma by umožnila zaměřením se na obory, v nichž jsou příslušné univerzity či výzkumné ústavy excelentní i v mezinárodním srovnání, na této bázi vytvořit odpovídajícím způsobem vytvořené výzkumné týmy a jejich výsledky aplikovat v rámci všech zúčastněných regionů. Toto uspořádání by mohlo vést též ke zvýšení příležitostí pro účast v mezinárodních konsorciích a úspěšné ucházení se o účast v projektech podpořených z programu Horizon Europe, Inovační fond, či v součinnosti se soukromým kapitálem se pokusit využít inovativní finanční nástroje z rejstříku EIB a EIF. Obsah a kvalita dosažených výsledků pak zvyšuje možnosti jejich komerčního využití a atraktivnost výzkumných a vývojových aktivit pro implementaci v inovativních odvětvích soukromého sektoru.

Vytvoření systému zaměřeného na předkládání a realizaci projektů pro centrálně řízené programy pro VaVal

Zatímco v projektech VaVal, administrovaných českými ministerstvy (operační programy či národní dotace), jsou subjekty ze Zlínského kraje poměrně aktivní, využití mezinárodních programů je ve Zlínském kraji slabší. Kromě výše popsané možnosti meziregionálního partnerství 4 moravských krajů při ucházení se o prostředky z unijních programů je nutné také na úrovni Zlínského kraje vytvořit efektivní systém, který napomůže iniciaci a přípravě těchto projektů a zapojování subjektů ze Zlínského kraje do konsorcií mezinárodních projektů. Do budoucna se dá očekávat, že bude s klesajícím objemem prostředků EU administrovaných ministerstvy v ČR růst význam centrálně řízených programů VaVal, které EU nabízí a schopnost úspěšně se účastnit těchto programů bude zvyšovat konkurenceschopnost Zlínského kraje. Zároveň v rámci Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji je mezinárodní spolupráce ve smyslu společných projektů s prestižními zahraničními partnery jednou z důležitých aktivit, přičemž internacionalizace výzkumných, vývojových a inovačních aktivit by se měla týkat i dalších oborů, zejména v rámci průmyslu či progresivního designu.

Intenzivní a soustavné propojení s mezinárodním prostředím představuje permanentní test úspěšnosti a konkurenceschopnosti oblasti VaVal. Proto je zcela zásadní a pro region a jeho otevřenost přínosné, aby celý řetězec aktivit VaVal byl maximálně otevřen vnějšímu prostředí nejen při řešení společných projektů či vytváření mezinárodních výzkumných a vývojových projektových týmů, ale také schopností prodávat dosažené výsledky i na zahraniční trhy apod.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Iniciace vytvoření a systematické spolupráce platformy 4 moravských krajů k podpoře VaVal aktivit • Systémová podpora rozvoje mezinárodní spolupráce v ICT a dalších progresivních oborech ve Zlínském kraji 	<ul style="list-style-type: none"> • Technologické inovační centrum s.r.o. • Industry Servis ZK, a.s. (budoucí ZRIA a.s.) • <i>spolupráce kraje a jeho podpůrných organizací v oblasti podnikání a inovací s partnery z ostatních krajů (zejména 4 moravské kraje), zahraničními partnery v oblasti podpory podnikání a inovací, UTB, podnikatelskými subjekty aktivními v inovacích</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Aktivní účast subjektů ze Zlínského kraje v mezinárodních VaVal projektech 	<ul style="list-style-type: none"> • UTB ve Zlíně • inovující podnikatelské subjekty • klastry, zájmová sdružení a NNO • <i>Podpůrná a motivační role kraje, včetně podpory přípravy strategických mezinárodních projektů, případně partnerské zapojení kraje a jeho organizací do mezinárodních projektů s účastí dalších partnerů ze Zlínského kraje</i>

1.2.2 REGIONÁLNÍ PARTNERSTVÍ TRIPLE (QUADRUPLE) HELIX

Partnerství ve formátu Triple Helix, tj. propojení podnikatelského, veřejného a akademického sektoru, představuje osvědčený příklad dobré praxe, potvrzený mnohými zahraničními zkušenosti. Formát Quadruple Helix doplňuje tyto zmíněné sektory ještě o neziskový sektor. V případě Zlínského kraje je toto partnerství respektováno ve složení Řídícího výboru Regionální inovační strategie a měly by jej respektovat také inovační platformy (v doménách specializace či mezioborově strukturované). Rozvoji tohoto partnerství napomáhá také platforma ZLINNOVATION, jejímž smyslem je koordinovat, propojovat a podporovat aktivity jejích členů směrem k vytvoření personalizované nabídky služeb cílovým skupinám v inovačním ekosystému podle RIS ZK.

Na bázi Triple (Quadruple) Helix je vhodné koncipovat i další formy spolupráce v oblasti rozvoje výzkumu, vývoje a inovací, například formou klastrového uspořádání. Zároveň je třeba naplno využívat znalostní základny UTB ve prospěch rozvoje regionální ekonomiky či kritické infrastruktury pro Zlínský kraj. Jedná se zejména o obory UTB v oblasti kreativity, zdravotnictví a biomedicíny, obory týkající se cirkulární ekonomiky, pokročilých technologií a materiálů (zejména pro průmysl, ale i další odvětví), surovinových zdrojů (energetika, potravinářství) anebo také pedagogické či sociální obory.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Další rozvoj platformy ZLINNOVATION

Lze nepochybně tvrdit, že v horizontu uplynulých přibližně 10 lety došlo k viditelné kultivaci regionálního inovačního ekosystému. Během této doby se ustálila a stabilizovala struktura podpůrných institucí, jejichž činnost se dynamicky a flexibilně rozvíjí. Klíčovými aktéry jsou TIC s jeho nabídkou podpůrných služeb, UTB, Czechinvest, hospodářské komory, vybraná města (Kunovice, Valašské Klobouky). Konkrétním projevem přesvědčivé kultivace inovačního ekosystému je například projekt Smart Akcelerátor Zlínského kraje, řízený TIC. V rámci něj byla vytvořena platforma ZLINNOVATION, kterou koordinuje TIC.

Tato platforma zahrnuje všechny relevantní regionální partnery, kteří působí v podpoře VaVal ve Zlínském kraji. Rozvoj platformy ZLINNOVATION by měl probíhat cestou pružné reakce na dynamicky se vyvíjející rozvojové trendy i na základě zpětné vazby a získaných příkladů dobré praxe ze strany jejích členů. Tematickým vodítkem pro další obsahové zaměření platformy jsou například inovační platformy v rámci domén specializace, definovaných RIS ZK, či prioritní oblasti procesu zelené a digitální transformace, relevantní pro Zlínský kraj. Vyspělý, fungující a dostatečně robustní regionální inovační ekosystém představuje zásadní parametr též pro personální stabilizaci v odvětví výzkumu, vývoje a inovací, zejména v případě vysoce kvalifikovaných a specializovaných pracovníků, u nichž jinak hrozí odchod mimo region tam, kde je infrastruktura v tomto odvětví vyspělejší. Cílem platformy ZLINNOVATION by tak měla být motivace těchto pracovníků v regionu působit.

Kromě subjektů financovaných převážně z veřejných prostředků a klastrů existují v různých městech Zlínského kraje příklady také řady soukromých iniciativ, přispívajících ke kultivaci regionálního inovačního ekosystému cestou inkubátorů, hubů či coworkingových projektů. Je vhodné tyto aktivity podporovat a zahrnout do platformy ZLINNOVATION.

Podpora rozvoje stávajících, případně vzniku nových klastrů

Smyslem klastrů je vzájemná spolupráce. Ať už horizontální, kdy aktéři v jednom oboru, mnohdy konkurenti, usilují o prosazení jejich společného zájmu, a jsou připraveni pro tento účel sdílet síly a kapacity, anebo vertikální (mezioborová či meziodvětvová).

V dlouhodobém horizontu působí ve Zlínském kraji Plastikářský klaster, Moravský letecký klaster a Zlínský kreativní klaster. Všechny z nich pokrývají významné segmenty podnikatelského prostředí v regionu, nicméně objevují se další segmenty, kde je zájem a snaha rozběhnout působení relevantních klastrů – v poslední době ve Zlínském kraji zejména Rozvojový HR klaster. Je možné, že i výzvy zelené a digitální transformace a dynamický rozvoj oborů s nimi spojených povede k potřebě počet fungujících klastrů v regionu rozšířit. Podpora rozvoje klastrů by je historicky řešena ze strany TIC ve smyslu identifikace jejich členů na základě splnění vstupních kritérií a metodického vodítka při zajišťování jejich aktivit s ohledem na naplňování společného zájmu v oblasti obchodně-marketingové, VaVal, vzdělávací či jiné.

Lze předpokládat zvýšení potřeby klastrů ve vědomostních a kreativních oborech. Je též možné předjímat, že při fungování stávajících i nově vzniklých klastrů bude významnější roli sehrávat flexibilnější přístup, kdy témata pro fungování klastrů se stanou multifunkčními aktivitami typu mobilita, excelence, zdrojová efektivnost, kreativita, kvalita, úspornost, šetrnost k životnímu prostředí, digitální transformace, produktivita či konkurenceschopnost, jež v sobě mohou kombinovat celou řadu ekonomických aktivit napříč tradičními obory.

Dá se také očekávat, že poroste potřeba vytváření přirozeně se propojujících, ale koordinovaných produkčních řetězců formou klastrů, nejenom v tradičních oborech (zemědělství – potravinářství; lesnictví – nábytkářský průmysl), ale v řadě nových oblastí se značným rozvojovým potenciálem. Např. cirkulární ekonomika vyžaduje horizontální přístup napříč mnoha odvětvími anebo čistá energetika a mobilita otevírají prostor pro součinnost mezi strojírenskými a elektrotechnickými obory s distribucí a prodejem energií a využití digitálních platforem k optimalizaci řízení výroby a spotřeby. Pro mnoho odvětví to bude znamenat rozšíření jejich hodnotového řetězce na ose vývoj – inovace – výroba – prodej – servis – informační zabezpečení. Existence klastrových modelů tak usnadní koordinaci a součinnost

mezi těmito oblastmi a posílí efektivnost každé z nich, s využitím přirozených synergií (a omezením snah řešit výzvy „na vlastní pěst“, jež většinou nebývají úspěšné).

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Společná nabídka podpůrných nástrojů ZLINNOVATION 	<ul style="list-style-type: none"> Technologické inovační centrum s.r.o. Zlínský kraj a jeho organizace zapojující se do aktivit podpory podnikání a inovací (zejména ZRIA a.s. a její Web3 Hub) <i>spolupráce TIC a kraje s dalšími podpůrnými subjekty v oblasti podnikání a inovací, působícími ve Zlínském kraji</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Společná nabídka podpůrných nástrojů ZLINNOVATION Rozvojové projekty stávajících i nově vznikajících klastrů v regionu 	<ul style="list-style-type: none"> Klastry, zájmová sdružení a NNO UTB ve Zlíně Czechinvest Provozovatelé podnikatelských inkubátorů a center, technologické parky <i>role kraje podpůrná při přípravě nástrojů partnerů ZLINNOVATION a strategických rozvojových projektů</i>

1.2.3 SILNĚJŠÍ PROPOJENÍ AKADEMICKÉHO A PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ PRO ROZVOJ INOVACÍ

V předchozích Oblastech priority byly zmíněny výhody spolupráce při realizaci VaVal aktivit, ať již na regionální či mezinárodní úrovni. Pro silnější propojení akademického a podnikatelského prostředí je třeba kromě lidského potenciálu také disponovat odpovídajícím VaVal zázemím (prostory, vybavení, služby). Na popis tohoto zázemí jsou zaměřena Typová opatření níže.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Další rozvoj výzkumných, technologických, kreativních a inovačních center a parků

Výzkumná, technologická, kreativní a inovační centra či parky představují efektivní formu rozvoje podnikatelského potenciálu, spojenou s efektem sdílení sídla / místa, vzájemné inspirace, vedoucí k možnostem spolupráce, využívání výzkumného a akademického potenciálu, generujícího talenty motivované uplatnit své znalosti a zkušenosti v podnikatelském světě. Tyto výzkumně-inovační kapacity často vznikají v přímé součinnosti či v okolí univerzitních a výzkumných kampusů nejen z důvodu přímé přirozené interakce, ale též z důvodu specifické formy podpory (například z financování EU), udělované exkluzivně právě těmto organizačním formám. Ačkoliv v předchozím období byla v kraji vybudována určitá infrastruktura v podobě vědecko-technických parků, je nutné tuto infrastrukturu dlouhodobě udržet i nadále rozšiřovat, zejména s ohledem na nové trendy a rozvojové možnosti (např. v sektoru ICT) ve vazbě na UTB.

V rámci UTB se jedná zejména o Centrum polymerních systémů, Centrum bezpečnostních, informačních a pokročilých technologií, další výzkumná centra fakult, UPPER – Centrum kreativních průmyslů. Kromě adekvátních prostor vyjmenovaných, ale i dalších výzkumných, technologických,

kreativních a inovačních center či parků a dalšího zázemí pro spolupráci podnikatelského a akademického sektoru jsou potřeba i služby v oblasti transferu technologií a ochrany duševního vlastnictví. Ve Zlínském kraji působí Centrum transferu technologií UTB. To představuje specializované pracoviště UTB, zaměřené na spolupráci s aplikační sférou a transfer výsledků VaV. V rámci svého portfolia činností se zaměřuje např. na ochranu duševního vlastnictví VaV, vzniklého na UTB, či zajišťování transferu výstupů aplikovaného výzkumu, dosaženého na jednotlivých pracovištích UTB. Současně posiluje synergii výzkumných aktivit propojováním výzkumných týmů UTB s představiteli aplikační sféry. Nabízí též poradenské a konzultační služby pro soukromý sektor.

Klastrová propojovací platforma je v jeho činnosti uplatňována při uskutečňování transferu technologií a znalostí též v součinnosti s profesními sdruženími, jimiž je Centrum (nebo jeho patentoví zástupci) členem, například Asociací inovačního podnikání České republiky, Společností vědecko-technických parků České republiky, platformou ZLINNOVATION, European Patent Institute, Komorou patentových zástupců, či organizací Transfera.cz. Pro původce výzkumných poznatků a znalostí z UTB Centrum rovněž zajišťuje přímé zastupování u národních, evropských i světových úřadů pro průmyslové, patentové a duševní vlastnictví.

Je žádoucí takto komplexní aktivitu v mimořádně významném segmentu dále rozvíjet a podporovat.

Spolupráce při naplnění Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji

Inspirací tohoto integrovaného plánu je Digitální kompas coby symbol projektu Evropské digitální agendy. Podpora rozvoje digitální ekonomiky, ICT a nových technologií, spojených s digitální transformací, je považována za prostředek k zajištění dlouhodobé prosperity Zlínského kraje a pokračování jeho konvergenční trajektorie vůči průměru EU. ICT je doslova oborem globálně konkurenčním, navíc se mimořádně dynamicky vyvíjí a inovuje a flexibilita je jeho charakteristickou vlastností. Mezinárodní aspekt spolupráce je tedy nutností, jak z pohledu sledování a vyhodnocování vývojových trendů a inspirování se jimi, tak konkrétními projevy mezinárodní spolupráce a účasti na nosných mezinárodních projektech.

Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji přistupuje k řešení problematiky velmi komplexně, když se zaměřuje na čtyři prioritní oblasti, bez kterých by nebylo ve vzájemné symbióze požadovaného efektu: lidský potenciál, podporu investic, technickou a podnikatelskou infrastrukturu, a mezinárodní spolupráci. Lze předpokládat, že naplnění tohoto plánu a jeho strategických projektů by zásadně navýšilo produkční kapacitu a ekonomickou Zlínského kraje dlouhodobě udržitelným způsobem.

Priorita v oblasti lidského potenciálu cílí na zvýšení počtu kvalifikovaných, kreativních a motivovaných lidí v ICT v regionu. Její zaměření patří spíše do Priority 2.1 tohoto dokumentu, nicméně vychází z potřeby disponovat moderním technickým vybavením škol pro digitální výuku, podporou kreativity, podnikavosti a celoživotního vzdělávání v ICT. Zabývá se dále, kromě již výše popsaných aspektů mezinárodní spolupráce, také investičními potřebami (součást Priority 1.3), aby region disponoval zázemím pro rozvoj ICT oborů i finančními nástroji k podpoře nových záměrů (pre-seed fond). A klíčová je samozřejmě spolupráce akademického, veřejného a podnikatelského sektoru na jednotlivých strategických projektech, zanesených v Akčním plánu 2023 - 2024 výše uvedeného Integrovaného plánu pro rozvoj ICT oborů ve Zlínském kraji. Konkrétně jde např. o projekt Web3 Hub, kde dochází k cílené podpoře komunity z oblasti Web3, blockchain apod. s UTB – Fakultou aplikované informatiky. Anebo projekt uvažující vybudování nového technologického parku v rámci nové městské čtvrti Březnická ve Zlíně či dalšího společného zázemí UTB, kraje a dalších partnerů (např. DigiLab; Science Learning Center).

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Posílení komunity v oblasti ICT v rámci aktivit Web3 Hubu • Vybudování nového technologického parku v kraji, se zaměřením na ICT (např. Zlín – Březnická) • Rozvoj vybudované inovační infrastruktury (např. Technologický park Holešov) 	<ul style="list-style-type: none"> • ZRIA a.s. (a její Web3 Hub) • Technologické inovační centrum s.r.o. • Zlínský Kraj • <i>spolupráce kraje a jeho organizací s UTB ve Zlíně, municipalitami, podnikateli a potenciálními investory (zejména v IT, ale i dalších oborech), podpůrnými subjekty v oblasti podnikání a inovací</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj stávající i budování nové výzkumné a inovační infrastruktury v kraji • Posilování zázemí pro rozvoj a mezinárodní spolupráci kreativních odvětví (zejména progresivní design) 	<ul style="list-style-type: none"> • UTB ve Zlíně • Klastry, zájmová sdružení a NNO • Další provozovatelé výzkumných, technologických, kreativních a inovačních center a parků • <i>role kraje podpůrná zejména při přípravě strategických projektů</i>

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti spolupráce výzkumu, vývoje a potenciálu lidí, v souladu se strategií RIS3.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U1.2.1	Počet dotačních partnerských projektů v regionu v rámci VaVal a lidských zdrojů	MS2021+, IS VaVal	
U1.2.2	Výdaje na VaV v podnikatelském sektoru ve Zlínském kraji	ČSÚ	

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Regionální inovační strategie Zlínského kraje
- Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji
- SMART Region ZLK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZLK

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
Priorita 1.3 – Investiční aktivita ve Zlínském kraji	1.3.1 Podpora lokalizace investic s vyšší přidanou hodnotou
	1.3.2 Realizace strategické investice v SPZ Holešov
	1.3.3 Implementace finančních nástrojů pro investice na území kraje

K překonání dlouhodobé podinvestovanosti kraje, ale i s ohledem na zelenou a digitální transformaci v EU a zajištění budoucí prosperity regionu je nutné dlouhodobě podporovat investiční aktivitu regionu, zejména v podnikatelském sektoru. Tato aktivita by měla být spojena s investicemi, umožňujícími zvýšení produktivity práce, čímž by nemusela být nutně spojena s poptávkou po velkém počtu nových pracovníků. Tyto investice by současně měly vytvořit dostatečnou příležitost pro čerstvé absolventy vysokých i středních škol v získání odpovídajícího pracovního uplatnění v regionu. Mladí vzdělaní lidé tak nebudou neopouštět kraj z důvodu nedostatku pracovních příležitostí.

Ačkoliv dlouhodobě nosným tématem této priority nadále zůstává nalezení strategického investora(ů) do SPZ Holešov, objevují se i nové významné příležitosti i v jiných lokalitách, včetně vyššího úsilí o využití dlouhodobě nevyužívaných brownfields. Velkou výzvu a zároveň šanci nabídnout investorům ve Zlínském kraji více než v jiných konkurenčních lokalitách představuje využití různých typů finančních nástrojů.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Potřeba akcelerace investiční aktivity s ohledem na míru podinvestovanosti Zlínského kraje je dlouhodobá. Aktuální potřeba robustně nastartovat investice je však jiného, podstatně závažnějšího a urgentnějšího charakteru. Předchází, byť zcela oprávněný akcent na potřebu investovat, se odehrával v podmínkách poměrně uspokojivého hospodářského růstu a úspěšné konvergence ČR i Zlínského kraje k průměrné hodnotě HDP na obyvatele v rámci EU. Od roku 2020 však toto již neplatí a dosavadní ekonomický model, vytvořený v důsledku zásadní ekonomické transformace v 90. letech, se v čase robustních exogenních šoků (lockdowny, energetické šoky, válečný konflikt), ukázal být již nedostatečný, neschopný reagovat na rizika z těchto šoků plynoucích.
- I bez negativních následků zmíněných šoků by však strukturální reformy naší ekonomiky byly nanejvýš potřebné s ohledem na obrovské výzvy, plynoucí ze zelené a digitální transformace. Dopady a důsledky těchto šoků přidávají k potřebě vytvoření udržitelné zelené a digitální ekonomiky a společnosti též odpovídající důraz na odolnost a strategickou autonomii, pokud možno založenou na tržních principech a otevřenosti, avšak s posílením schopnosti čelit zhoršující se geopolitické situaci a z ní vyplývajícím rizikům. Těmto trendům se nevyhne ani investiční strategie Zlínského kraje, pro kterou to bude jedinečně znamenat konkrétní, specifické dávkování jednotlivých segmentů investičních aktivit, reflektujících regionální rozvojové potřeby.
- Ekonomika ČR i Zlínského kraje se ocitá na křižovatce, téměř systémově ekonomicky podobné té před více než 30 lety, kdy je zapotřebí tuzemský ekonomický model zásadně transformovat, protože dosavadní ekonomický model se již vyčerpal a není schopen ani při nejvyšším úsilí od něj očekávat větší výkon. Důraz na mimořádně silnou intenzitu zapojení pracovní síly, jejíž cena v relativním srovnání s průměrem EU dynamicky roste (byť je nominálně stále nízká), v odvětvích, která již přestala být v porovnání s konkurencí produktivní a v nichž navíc kvůli nedostatku pracovníků a v poslední době vážnou plynulostí vstupů i odbytu nelze optimalizovat využití jejich kapacit, nemá dlouhodobě perspektivu. Stejně tak na velmi energeticky intenzivní, a přitom velmi rozsáhlý sektor zpracovatelského průmyslu, jehož zvýšené energetické náklady se razantně projeví v růstu cen dalších v dalších odvětvích a v nebyvalé akceleraci inflace.
- Je tak zřejmé, že požadovaná investiční vlna nemá vést k nápravě cyklického výkyvu, nýbrž k uskutečnění nutných strukturálních změn, které předurčí sektorové členění ekonomiky ČR i Zlínského kraje na příštích několik dekád. Tyto změny se dotknou jak poměrů mezi klíčovými ekonomickými sektory, tak kvalitativního, obsahového přizpůsobení uvnitř nich a jejich výrobní, sortimentní struktury a výrobních a technologických procesů. Nemusí nutně vést k razantnímu

propadu podílu zpracovatelského průmyslu, ale jeho obsahová náplň se nepochybně výrazně změní.

- EU silně podporuje při financování investičních projektů, aby ve věcně odůvodněném typu projektů byly ve větší míře implementovány finanční nástroje na úkor jednorázově vynaložených dotací. Efekt dotací může být krátkodobý, případně projekty takto podpořené často následně vyžadují další formu dotační podpory, což činí tento systém extrémně neefektivním. Zároveň lze očekávat, že objem evropských dotačních prostředků bude pro Zlínský kraj v budoucnu pozvolna klesat. Z tohoto pohledu je vhodné i ve Zlínském kraji postupně směřovat z dotačních k finančním nástrojům.

1.3.1 PODPORA LOKALIZACE INVESTIC S VYŠŠÍ PŘIDANOU HODNOTOU

Uskutečnění výše naznačených radikálních změn i na regionální úrovni není úspěšně proveditelné se stávajícím instrumentáři podpůrných subjektů a nástrojů, byť sebelépe fungujících. Je proto žádoucí pro tento účel vytvořit **krajskou rozvojovou investiční agenturu**, která tuto výzvu uchopí komplexně a bude schopna do regionu přivést klíčové investory. Důraz je na vyšší přidanou hodnotu, vzhledem k žádoucímu posunu ke znalostní ekonomice a vyšší mzdové úrovni.

Krajská rozvojová investiční agentura (ZRIA – Zlín Region Investment Agency)

V oblasti regionálního rozvoje by měla být tato tematika komplexně uchopena a zaměřena na naplnění alespoň čtyř funkcí, kterým by měly odpovídat i čtyři základní sekce této agentury:

Informace, osvěta, propagace: podpora příchodu investorů (též prostřednictvím road shows - obvyklé v investičním prostředí; podpora image regionu, založená na objektivních faktech – marketingové analýzy, on-line/ off-line marketing, tiskoviny, videa, mapové portály, cílená reklama; organizace konferencí, seminářů, eventů, workshopů, cílených na odbornou komunitu i posílení image regionu dovnitř i navenek; výměna příkladů dobré praxe;

Projektově realizační: identifikace lokalit pro investice k podnikatelskému/ průmyslovému využití; jednání s investory, vlastníky pozemků a úřady – vyřizování administrativních a stavebních povolovacích požadavků; investiční příprava zón pro konkrétní využití; projektové řízení a koordinace; strategické řízení a koordinace; poradenství;

Funkční finanční nástroj a správce: one-stop-shop; správa a servis dotační podpory – systém k ucelenému řízení dotační podpory v regionu „na jedné adrese“, s informační, konzultační a koordinačně-realizační funkcí; správa a servis návratných finančních nástrojů a vytvoření rozvojového pre-seed fondu – finančního nástroje pro rychlou a efektivní návratnou finanční podporu nových a perspektivních podnikatelských záměrů, především v odvětví ICT;

Investiční pobídky a stimuly: poskytování a zprostředkování nástrojů finanční a nefinanční podpory; stimuly pro přesvědčení investorů pro příchod do regionu; zdůraznění silných stránek a realistických příležitostí v regionu jako stimul; v kontextu s propagační funkcí – aktivní vyhledávání na cílených, k tomu určených jednání, profesních fórech či veletrzích.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Vytvoření krajské rozvojové investiční agentury a její úspěšné fungování a rozvoj

V září 2023 schválilo Zastupitelstvo Zlínského kraje záměr reorganizace společnosti Industry Servis ZK, a.s. s cílem rozšíření předmětu činnosti a tím vytvoření krajské rozvojové společnosti (agentury). Na konci roku 2023 bylo rozhodnuto, že bude tato společnost v rámci reorganizace přejmenována na ZRIA, a.s. (Zlín Region Investment Agency nebo Zlínská rozvojová investiční agentura).

Klíčovou rolí ZRIA bude naplňování dlouhodobé vize rozvoje území, na níž panuje shoda většiny aktérů v území. Jde o časově dlouhodobý proces, který nutně nekoresponduje s krátkodobými politickými zájmy v rámci volebního cyklu. Smyslem je rozvíjet partnerství na půdorysu Triple (Quadruple) Helix, na jehož platformě jsou koordinovány uskutečňované investice. Důležité je zapojování klíčových aktérů

pro konkrétní investiční projekty a aktivity, stejně jako aktivní práce s jednotlivými cílovými skupinami, jichž se zamýšlené a uskutečňované investice dotknou (investoři, obyvatelé, dodavatelské firmy apod.). Velmi významné jsou organizační a procesní kompetence rozvojové agentury. V delším časovém období, v závislosti na úspěchu realizace investiční strategie, by měla být ZRIA zisková a finančně nezávislá na provozním financování z rozpočtu kraje. Pro dosažení její finanční autonomie je velmi významná náležitá kontrola provedených finančních toků s identifikací jejich dopadu (impact assessment), který generuje návratnost takto vložených finančních prostředků. Taktéž některé činnosti ZRIA, založené na specifických konzultacích či projektových přípravách pro budoucí investory, by měly podléhat zpoplatnění a být tak příjmem jejího rozpočtu. Činnost ZRIA by měla být výlučně zaměřena na podporu investic v odvětvích a aktivitách s vyšší přidanou hodnotou.

Reinvestice v již zakořeněných investičních projektech s vyšší přidanou hodnotou

Většinou formou přílivu přímých zahraničních investic do České republiky jsou v posledním období reinvestice zisků vytvořených stávajícími a v zemi již zakořeněnými investory. Lze doporučit, aby tito investoři, nacházející se na území Zlínského kraje a působící v perspektivních rozvojových odvětvích, byli prostřednictvím investičních pobídek a obdobných stimulů motivováni nejen k reinvestici zde generovaných zisků, ale též k navýšení jejich kapitálu a jeho využití k rozvoji perspektivních oborů. Typovým příkladem může být například společnost Onsemi, zaměřená na výrobu polovodičů⁵¹.

Kraj jako investor – nové strategické záměry

Klíčovou podmínkou pro působnost kraje jako investora je **naplňování přesně definovaného veřejného zájmu**. Tam, kde funguje zdravé tržní prostředí bez tržních selhání a poruch, je role kraje jako investora nadbytečná, kontraproduktivní a z pohledu rizika vytlačování soukromého sektoru i škodlivá. Veřejný zájem se musí v souladu s principem subsidiarity týkat přímo regionálních priorit a potřeb, tak též potřeb nadregionálních, které jsou však pro kraj přínosné a může je využít pro vlastní rozvoj. Tomu může napomoci vytvoření rozvojového fondu v rámci ZRIA s odpovídající finanční bází, kdy nebude odkázán na nejisté a nedostatečné přerozdělování dotačních finančních prostředků z jiných sfér veřejného sektoru, především od státu. To umožní kraji posílit svoji finanční autonomii a nezávislost. Bude-li rozvojový fond očekávaným způsobem fungovat, saturovat regionální investiční potřebu a překonávat její chronickou mezeru, a zároveň přinášet investorům uspokojivý výnos, stane se atraktivním nástrojem rozvoje moderním, efektivním, tržním způsobem nakládání s veřejnými prostředky.

Jedním ze strategických záměrů, který je blíže popsán také v Akčním plánu Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji, je participace Zlínského kraje na nové výstavbě v lokalitě Březnická v centru Zlína. Území, dosud stavebně nevyužitě, představuje velkou výzvu pro statutární město Zlín, vlastníka pozemku, a současně potenciál pro další partnery – například Univerzitu Tomáše Bati (možný záměr studentského kampusu), a především pro záměr Zlínského kraje vybudovat zde technologický park zaměřený na ICT obory, včetně zázemí Web3 Hubu a prostor pro významnější investory i začínající podnikatele v oborech ICT.

Předpokládá se, že další strategické záměry kraje budou připravovány i v jiných lokalitách, v nichž má kraj své pozemky, využitelné k dlouhodobým rozvojovým záměrům. Typicky se může jednat o rozvojovou plochu ve Zlíně – Malenovicích anebo významnější investici s účastí kraje v SPZ Holešov (Technologické a vzdělávací centrum v oblasti dopravy). Případně ve spolupráci s municipalitami a soukromým sektorem mohou být řešeny i další strategicky významné lokality.

Brownfields a další vhodné rozvojové lokality

Ačkoliv Zlínský kraj neoplývá oproti jiným krajům významnou zátěží nevyužívaných a zdevastovaných objektů, budov či pozemků, leží na území jeho obcí řada brownfieldů, které čekají na revitalizaci. Ve

---

⁵¹ K posílení ekosystému polovodičů byla v EU aktuálně přijata nezbytná legislativa – Evropský akt o čipech.

spolupráci s Czechinvest je třeba se zaměřit na ty, kde je šance revitalizaci provést (vyjasněné majetkové vztahy, nositel konkrétního záměru) a napomoci hledat možná řešení a finanční zdroje. Zároveň lze předpokládat, že s pokračujícím strukturálním transformačním procesem do budoucna může dojít k nárůstu počtu brownfields. S ohledem na programy Renovační vlna a Nový evropský Bauhaus v politikách EU, doprovázející proces zelené transformace, je možné vytvářet promyšlenou strategii pro nové využívání těchto nemovitostí pro rozvoj provozů a podnikatelských aktivit s vyšší přidanou hodnotou, naplňujících kritéria energetické účinnosti budov a vhodná pro další podnikatelské využití.

Zároveň jsou v kraji k dispozici i menší plochy průmyslových zón, které by např. s podporou programu Smart Parks for The Future (Ministerstvo průmyslu a obchodu) či obdobných měly být zasíťovány a připraveny pro nové investory. Podpora těchto aktivit i investic do revitalizace výše popsaných brownfields by měla spadat do portfolia činností, zajišťovaných krajskou rozvojovou investiční agenturou.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Významné investiční projekty připravované a realizované s finanční účastí kraje 	<ul style="list-style-type: none"> Industry Servis ZK, a.s. (budoucí ZRIA, a.s.) Zlínský kraj a jeho další organizace <i>spolupráce kraje a jeho organizací (zejména ZRIA) s městy a obcemi, Czechinvest, UTB, podnikatelskými subjekty, potenciálními investory na území kraje</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Revitalizované brownfields a nově zasíťované plochy pro investory ve Zlínském kraji Investiční projekty a reinvestice s vyšší přidanou hodnotou v podnikatelském sektoru 	<ul style="list-style-type: none"> města a obce připravující rozvojové plochy či revitalizaci brownfields další vlastníci rozvojových ploch (včetně brownfields k revitalizaci) investoři v podnikatelském sektoru UTB ve Zlíně Ministerstvo průmyslu a obchodu a jeho organizace (zejména Czechinvest) <i>role kraje podpůrná v nabídce veřejných služeb či specifických pobídek pro investory</i>

1.3.2 REALIZACE STRATEGICKÉ INVESTICE V SPZ HOLEŠOV

Je chronickým paradoxem regionálního rozvoje ve Zlínském kraji, že v situaci, kdy je zapotřebí uskutečňovat velké a rozdílové, strategicky významné investiční aktivity, je prostor, který je k tomu primárně určený a do něhož již byly investovány značné veřejné prostředky, využíván jen ve zcela marginální podobě. V minulosti veškeré racionální snahy o odpovídající reprezentativní obsazení SPZ Holešov zatím narazily na bezprecedentní a mnohdy iracionální odpor, vyvolaný okrajovými parciálními zájmy. Stále však nelze naplnit veřejný zájem a přínos, který by průmyslová zóna mohla mít. Její význam a výhoda oproti jiným investičním plochám bude zároveň v brzké době posílena přímým napojením na dálniční síť ČR.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Pokračování systematického úsilí o obsazení strategické průmyslové zóny

Proces zelené a digitální transformace, jak je patrné z celého obsahu aktualizované SRZK 2030, otevírá prostor pro celý soubor nových či výrazně strukturálně přizpůsobených oborů, jejichž společným jmenovatelem je minimalizace uhlíkové stopy a klimaticky neutrální provozy průmyslu a služeb. Nejen vlastní výrobní proces, ale zejména jeho výstupy tak bezprostředně slouží k rozvoji odvětví spojených s čistou energetikou, energetickou účinností, čistou a inteligentní mobilitou, odvětvími cirkulární ekonomiky, udržitelným stavebnictvím, nemluvě již o aktivitách v oblasti ICT a digitalizace.

Potřebnost posílení ekonomické struktury Zlínského kraje ať již o „velké jméno“ v oblasti perspektivních ekonomických oborů, anebo soubor menších či začínajících firem, je neoddiskutovatelná a stále silnější. Nejen pro zajištění budoucí ekonomické prosperity a odolnosti regionu, ale též k vyrovnání mezery zaostávání mzdového vývoje za ekonomickým výkonem. K němu nedojde jinak, než rozvojem postaveným právě na podstatně produktivnějších a výkonnějších odvětvích než těch, která představuje stávající ekonomická struktura. Za úvahu v tomto kontextu stojí například hodnotový řetězec založený na čisté, inteligentní a bezpečné mobilitě. K takové investici může dopomoci také záměr Technologického a vzdělávacího centra, který Zlínský kraj připravuje od roku 2022. Jedná se o multifunkční centrum poskytující služby v oblasti bezpečnosti silničního provozu (školení a kurzy bezpečné jízdy pro profesionální řidiče i veřejnost) a zázemí pro výzkumné projekty na území Zlínského kraje (nové technologie v automotive, včetně aktivit směřujících k autonomní mobilitě).

SPZ Holešov je navíc umístěna ve strategicky významné a dopravně skvěle dostupné lokalitě, umožňující využívat intermodalitu a přispět tak dále ke snížení ekologické zátěže prostřednictvím optimálních řešení v oblasti mobility a logistiky. Jde tedy o další z významných rozvojových oblastí procesu zelené transformace v oblasti mobility.

Velmi zásadní je pro úspěšné naplnění této výzvy **komplexní marketingové úsilí**, jehož výsledkem je vyvolání zájmu zainteresované investorské komunity, pokud možno v optimální struktuře, vyhovující rozvojovým potřebám regionu. To musí být založeno na incentivních a motivačních metodách, zaměřených na předem vytipované typové investorské charakteristiky ve výrobních i nevýrobních odvětvích. Cílem je dlouhodobé zakořenění těchto investorů v regionu, vytvoření pracovních míst s vyšší přidanou hodnotou a tomu odpovídající mzdou, zlepšení ekonomické struktury i sociálních parametrů, směrem k udržitelné regionální prosperitě, vysoké životní úrovni a pozitivním dopadem na životním prostředí ve Zlínském kraji.

Intenzivní marketingová podpora by měla být tvořena nástroji, propagujícími Zlínský kraj a SPZ Holešov, včetně akcentu toho, co může Zlínský kraj investorům, manažerům a pracovníkům, kteří přijdou z jiných tuzemských regionů či ze zahraničí, nabídnout. Předpokladem je úzká koordinace klíčových regionálních aktérů – ZRIA (transformované stávající společnosti Industry Servis ZK), TIC, KHKZK, UTB či dalšími podnikatelskými platformami, s celostátně působícími (MPO, CzechInvest, AFI), s cílem například optimalizovat národní investiční pobídky. A tyto pobídky také propojit s regionálními motivačními schémata, zaměřenými například na podporu technologických center a center strategických služeb, odvětví zpracovatelského průmyslu s vysokou přidanou hodnotou a úrovní technologické náročnosti, či výroby strategických produktů k posílení bezpečnosti a ochrany zdraví a životů lidí.

Klíčovým aspektem je, aby SPZ Holešov dokázala přilákat strategické investory, kteří mají spojitost s odvětvími, jež jsou nyní v centru pozornosti politik EU s ohledem např. na cirkulární ekonomiku, udržitelnými a bezuhlíkovými technologiemi. Plánované nařízení EU by pro tato odvětví mělo usnadnit a zjednodušit různé povolovací a administrativní procesy. Díky tomu by těmto odvětvím umožnilo provádět potřebné investice v optimálním čase, což je v této situaci důležité.

Takto strategický a komplexní projekt se neobejde bez maximálního a systematického zapojení všech výše zmíněných relevantních aktérů, včetně aktivní role na poli teritoriální diplomacie. Je nutná politická záštita a podpora kraje, bez ohledu na konkrétní politickou konstelaci krajské exekutivy, a intenzivní vyjednávání s kompetentními subjekty na úrovni národní.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Získání významného investora(ů) do SPZ Holešov • Vybudování Technologického a vzdělávacího centra v SPZ Holešov 	<ul style="list-style-type: none"> • Industry Servis ZK, a.s. (budoucí ZRIA a.s.) • Zlínský kraj a jeho další organizace • <i>spolupráce kraje a jeho organizací (zejména ZRIA) s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Czechinvest, UTB, potenciálními investory</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • x 	<ul style="list-style-type: none"> • x

1.3.3 IMPLEMENTACE FINANČNÍCH NÁSTROJŮ PRO INVESTICE NA ÚZEMÍ KRAJE

Pokud by se podařilo ve Zlínském kraji vytvořit a učinit funkčním Pre-seed fond Zlínského kraje tak, aby byl dlouhodobě udržitelný a finančně autonomní, představovalo by to významný počín z pohledu efektivnějšího a přínosnějšího nakládání s veřejnými prostředky moderním způsobem. V tomto ohledu by byl Zlínský kraj jedním z mála regionálních průkopníků v rámci ČR, když moderní a návratná forma financování projektů s veřejným zájmem, obvyklá v řadě zemí a regionů EU, naráží i v rámci celostátní fiskální politiky v ČR na nepřipravenost a mnohdy iracionální překážky, bránící v jejich praktickém uplatnění a implementaci.

Pre-seed fond Zlínského kraje by tak mohl být zárodkem a spouštěčem pro vytvoření regionálního finančního nástroje, založeného na návratném modelu financování, který by byl použitelný pro využití k podpoře investic jak v soukromém, tak veřejném sektoru. Tento trend je silně podporován i zaměřením financování EU. Fungující finanční nástroj představuje v tomto ohledu dlouhodobě stabilní, prakticky trvalý finanční zdroj, který zůstává k dispozici svému vlastníku (tedy v daném případě Zlínskému kraji), který s jeho prostřednictvím může realizovat své investiční záměry bez ohledu na to, aby byl při jejich financování odkázán na státní rozpočet, příslušný státní fond, případně centrálně řízený Operační program v rámci Kohezní politiky EU. Podmínkou této funkčnosti je profesionální, dlouhodobě hledící a zcela apolitický výkon správce tohoto fondu.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Vytvoření a zajištění efektivního a udržitelného fungování Pre-seed fondu Zlínského kraje

Smyslem je vytvoření nové platformy pro rychlou a efektivní finanční podporu nových a perspektivních podnikatelských záměrů, přednostně v oboru ICT. Investiční Pre-seed fond Zlínského kraje bude poskytovat komplexní sadu služeb pro nové a začínající podnikatele. Jeho hlavním produktem je finanční podpora pro jejich investice, která jim pomůže dosáhnout jejich podnikatelských cílů. Tato podpora bude doplněna o odborné poradenství a dohled během přípravy a provádění podnikatelských záměrů. Fond také usnadní navazování vhodných obchodních kontaktů. Nutno dodat, že dominantní aktivita by měla být zaměřena na vytvoření, spuštění a fungování finančního nástroje, bez něhož ony doplňkové aktivity postrádají smysl.

Nástroj by měl být založen na principu přímého kapitálového vstupu (equity), představující jednu ze čtyř základních typových forem, na nichž jsou fungující finanční nástroje, prověřené v řadě zemí dlouholetou praxí a velmi pozitivními zkušenostmi, postaveny. Mělo by být v jeho parametrech stanoveno časové rozpětí pro výstup (exit) finančního nástroje z podpořeného investičního projektu a očekávaný výnos investice, zajišťující návratnost finančního nástroje. Zváženy by měly být i kvazi-kapitálové (quasi-equity) nástroje, které prostřednictvím namíchání (blending finance) z dalších použitelných zdrojů (zvýhodněný úvěr, úvěr se zárukou, účelová dotační podpora) změkčují a zvýhodňují podmínky pro podnikatele, usnadňují jim fázi začátku či rozvoje podnikatelského projektu a tím i zvyšují šance k dosažení takového zisku, a by jim bylo možné zajistit návratnost finančního nástroje. Předpokladem

je, že Pre-seed fond Zlínského kraje bude naplněn nejen veřejnými prostředky, ale také prostředky soukromými (business angels a investoři do rizikového kapitálu, banky).

Vytvoření regionálního finančního nástroje Zlínského kraje

Fungující Pre-seed fond Zlínského kraje může být základem daleko komplexnější struktury regionálních finančních nástrojů, která pokryje celé spektrum potřeb, v nichž mohou mít návratné a inovativní finanční nástroje své legitimní uplatnění pro soukromý i veřejný sektor. I zde platí, že je-li v architektuře regionálního finančního nástroje zapojena instituce veřejného sektoru (kraj), je nutné, aby v činnostech zaměřených pro soukromý sektor byl nutně akcentován a zdůvodněn veřejný zájem, aby nedocházelo k destrukci a vytěšňování soukromých aktivit z oblastí, kde tržní systém funguje bez poruch.

Prostor pro rozvoj z úrovně pilotního Pre-seed fondu Zlínského kraje na další oblasti, které by mohly být pokrývány finančním nástrojem, tak existuje v následujících oblastech:

- existence dodatečného **ziskového potenciálu** v případě podnikatelských projektů, který umožní dosáhnout požadované návratnosti. Toto je vhodné **především pro soukromý sektor**, který daným projektem naplňuje též určitý veřejný zájem. Může jít např. o podnikatelské projekty v oblasti čisté mobility a obslužnosti, čisté energetiky, odpadového hospodářství, dostupných služeb ICT a digitální konektivity, transformace tradičních odvětví směrem k zefektivnění jejich provozů a zvýšení produktivity apod. Vhodné je též při uplatnění v komunálním podnikání.
- Dosažení **významných úspor**, jež oproti výchozímu stavu umožní zajistit návratnost. Tato oblast se týká významně veřejného sektoru, zahrnut může být i podnikatelský soukromý sektor a domácnosti. Nejtypičtějším příkladem jsou projekty v oblasti zvýšení energetické účinnosti, které by měly vést k významným úsporám ve všech zmíněných oblastech, typovým příkladem jsou též projekty v oblasti čisté mobility, inteligentních dopravních systémů apod.
- Přímá **finanční participace** (zpoplatnění) konečných zákazníků daného produktu/ služby, zajišťující návratnost finančního nástroje. I zde je velký prostor pro uplatnění veřejného sektoru (samozřejmě též sektoru soukromého), například v oblastech sociálního bydlení a podnikání, sociální péče, infrastruktury a odvětví kultury a volného času).

Ve všech případech je nutné provedení ex-ante testu finanční návratnosti předtím, než je nějaký projekt touto cestou finančně podpořen.

Proveditelnost tohoto úmyslu by měla být zvážena v závislosti na výkonu a zkušenostech Pre-seed fondu Zlínského kraje, a řízena krajskou rozvojovou investiční agenturou, v součinnosti s relevantními partnery z finančního sektoru. Alternativou pro výše popsané řešení může být též například regionálně dedikovaný nástroj pro Zlínský kraj, spravovaný Národní rozvojovou bankou (NRB).

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření Pre-seed fondu Zlínského kraje • Postupné směřování ke komplexnějšímu regionálnímu finančnímu nástroji 	<ul style="list-style-type: none"> • Industry Servis ZK, a.s. (budoucí ZRIA, a.s.) • Technologické inovační centrum s.r.o. • Zlínský kraj a jeho další organizace • <i>spolupráce kraje a jeho organizací (zejména ZRIA) s Národní rozvojovou bankou, Czechinvest, business angels a dalšími investory do rizikového kapitálu, bankami, nositeli záměrů vhodných k podpoře z regionálních finančních nástrojů</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • x 	<ul style="list-style-type: none"> • x

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné investiční projekty s účastí či finanční podporou veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména do SPZ Holešov, ale i dalších rozvojových ploch v regionu.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U1.3.1	Podíl THFK na HDP v regionu	ČSÚ	
U1.3.2	Přímé zahraniční investice do regionu	ČNB	

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Regionální inovační strategie Zlínského kraje
- Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji
- SMART Region ZLK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZLK

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
<h2 style="margin: 0;">Priorita 1.4 – Udržitelný trh práce</h2>	1.4.1 Zajištění kvalifikační struktury lidí na trhu práce pro specializace
	1.4.2 Rozvoj a přizpůsobení nástrojů pro ekonomickou činnost znevýhodněných skupin obyvatelstva
	1.4.3 Předcházení strukturálním problémům na trhu práce, zvláště v důsledku digitalizace

Všechny dosud zmíněné Priority a Prioritní oblasti v rámci Pilíře I. aktualizované SRZK 2030 není možné naplnit bez toho, aniž by bylo k dispozici odpovídající personální zajištění, v požadovaném počtu a kvalifikační a vzdělanostní struktuře. Podstatou této Priority je tedy vytvoření a udržení ekonomicky spravedlivého systému, akcentujícího a respektujícího přidanou hodnotu prostřednictvím trhu práce, tedy jeho strukturální vyváženosti, odpovídající kvality na nabídkové straně v podobě profesní struktury a s tím korespondující úrovní mzdy.

Jednotlivé Oblasti priority reagují na nerovnováhu a strukturální problémy na pracovním trhu Zlínského kraje. Aktualizovaná SRZK 2030 však neřeší cyklické výkyvy na tomto trhu, nýbrž by měla být zaměřena na to, jak si poradit s příčinami permanentního převisu poptávky po pracovnících a zároveň s výzvami, které přináší na budoucí trh práce automatizace a digitalizace (včetně využití umělé inteligence), zelená transformace ekonomik EU a možná ztráta konkurenceschopnosti některých firem i odvětví ve Zlínském kraji.

Požadavky na budoucí regionální zaměstnanost budou vždy vyplývat z toho, jakým způsobem se bude vyvíjet segment zaměstnavatelů v podnikatelském i veřejném sektoru, jeho struktura a váha jednotlivých odvětví. Lze očekávat, že demograficky daný nedostatek pracovníků bude třeba řešit získáváním lidí s potřebnými dovednostmi ze zemí i mimo EU v rámci tzv. řízené migrace.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Analytická část SRZK 2030 zcela přesvědčivě identifikovala dlouhodobě převažující nerovnováhy, platné pro trh práce ve Zlínském kraji. Tou první je neodpovídajícím způsobem nízká úroveň mezd v porovnání s ekonomickým výkonem, a to přesto, že trh práce se potýká s chronickým nedostatkem pracovníků. Toto na jedné straně vede k tlaku na růst mezd, na straně druhé to zvyšuje náklady podnikatelů a neumožňuje využít optimálně jejich produkční kapacity. A strukturální nerovnováha na trhu práce je druhým zásadním problémem této priority, kdy dlouhodobě nízká míra nezaměstnanosti přestává být výhodou a stává se zátěží.
- Zkušenost z kovidové pandemie v podobě masového nárůstu home office pro pozice, pro které je tato forma adekvátní, se přesunula i do současnosti a velmi pravděpodobně přetrvá v budoucnu (pokud nepovede ke snížení pracovní výkonnosti). Lze předpokládat, že strukturální změny ekonomiky povedou k výraznému zvýšení rozmanitosti a heterogenity nabídkové strany pracovního trhu. Budoucí vývojové trendy výrazně posilují skupinu soukromých podnikatelů a živnostníků a osob pracujících „na volné noze“. Lze předpokládat též větší poptávku po flexibilnějších formách výkonu práce, která obvykle roste úměrně bohatnutí příslušného teritoria.
- Příčiny permanentního převisu poptávky po pracovnících spočívají v nedostatečně funkčním uspořádání ekonomiky ČR i Zlínského kraje. Podstata řešení problémů trhu práce bohužel spočívá mimo tento trh a bude vyřešena až se změnou již překonané ekonomické struktury. Tato změna přinese zánik určitých pracovních pozic, zejména rutinních, manuálních, nahraditelných prostředky automatizace, digitalizace či umělé inteligence. Může však znamenat i zánik provozů a odvětví, překonaných modernizačními a inovačními procesy nebo energeticky náročných, nenalézajících odběratele a poptávku.
- Naznačený trend může vést k tomu, že pokud dojde k robustnímu zásahu do změny regionální ekonomické struktury, po určité období se může anomální a mezní situace na trhu práce překloupat do opačné polohy, kdy dojde k výrazné vlně propuštění ze stávajících pozic. Lze se však domnívat, že absorpce nové ekonomiky může být značná a tento negativní výkyv s možnými sociálními důsledky relativně brzy překoná. Analogická situace zde byla již před přibližně 30 lety, kdy

docházelo k masivnímu uvolňování pracovníků z přezaměstnaných provozů těžkého průmyslu i administrativy do služeb, bez zásadního narušení stability trhu práce již během střednědobého horizontu.

- Konkrétní časování tohoto trendu je obtížné přesně specifikovat. Avšak vzhledem k tomu, že řada cílů zelené a digitální transformace je směřována k roku 2030, tedy též časovému horizontu této aktualizované SRZK 2030, je více než pravděpodobné, že naznačené trendy se prakticky projeví již v tomto období.
- Jeden z unijních cílů Evropské digitální dekády usiluje o to, aby 70 % občanů bylo vybaveno základními schopnostmi a kompetencemi a snížil se počet studentů, kteří neprospívají v předmětech počítačové a informační gramotnosti (a nebudou tak po vstupu na trh práce přijmout kvalitní pracovní místo).
- Významným rámcem pro prostředí trhu práce je klíčový zastřešující dokument EU, jehož obsah se otiskuje do řady navazujících unijních politik, Evropský pilíř sociálních práv⁵², členěný na tři prioritní oblasti a na ně navazující podoblasti, a který komplexně přistupuje k rámci trhu práce v EU.

1.4.1 ZAJIŠTĚNÍ KVALIFIKAČNÍ STRUKTURY LIDÍ NA TRHU PRÁCE PRO SPECIALIZACE

Zásadní výzvou pro zajištění dlouhodobě udržitelného a vyváženého trhu práce ve Zlínském kraji je zajištění odpovídající kvalifikační struktury pracovníků v požadovaném počtu, s předností udržení a tvorby kvalitních pracovních míst⁵³, potřebných k uskutečnění nezbytných strukturálních reforem, vedoucích k budoucí prosperitě a důstojným životním podmínkám v regionu. Dojde k celé řadě procesních i institucionálních změn na trhu práce. Z hlediska procesního jde zejména o změny místa a způsobu výkonu práce. Daleko více se v budoucích pracovních pozicích bude promítat využívání digitálních platforem, což bude mít též zásadní dopad na pracovní náplň i manažerské činnosti. Institucionální proměna může vycházet z očekávání, že zvláště díky novým odvětvím se sníží váha zaměstnanců na celkové zaměstnanosti a naopak, i díky rozvoji start-upů a je provádějící podpůrné infrastruktury, dojde ke zvýšení podílu nově vytvořených podnikatelských entit, živnostníků, svobodných profesí apod. To povede k řadě procesních inovací, kdy např. forma *digitálního nomádství* a globální lokalizace se stane normou až do té míry, že mnohdy bude obtížné vůbec lokalizovat tvorbu přidané hodnoty.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Identifikace strukturální změny trhu práce ve Zlínském kraji

Aby byly politiky a instituce, působící na trhu práce ve svém konání úspěšné, je zapotřebí identifikovat budoucí trendy ve vývoji regionálního trhu práce, v návaznosti na analytickou část aktualizované SRZK 2030. Z aktuálních dat vyplývá, že nejsilnější poptávka bude patrná ve specializovaných profesích nejen primárně podnikatelského sektoru, ale též sociálních a zdravotnických služeb, a vybraných řemeslnických profesích. Lze předpokládat, že se započítáním strukturálních reforem se výrazně zvýší

⁵² Evropský pilíř sociálních práv zahrnuje:

- Rovné příležitosti a přístup na trh práce: všeobecné a odborné vzdělávání a právo na celoživotní učení; rovnost žen a mužů; rovné příležitosti; aktivní podpora zaměstnanosti.
- Spravedlivé pracovní podmínky: bezpečné a adaptibilní zaměstnání; mzdy; informace o pracovních podmínkách a ochrana v případě propuštění; sociální dialog a ochrana pracovníků; rovnováha mezi pracovním a soukromým životem; zdravé, bezpečné a dobře uzpůsobené pracovní prostředí a ochrana údajů.
- Sociální ochranu a začleňování: péče o děti a podpora dětí; sociální ochrana; podpora v nezaměstnanosti; minimální příjem; příjem ve stáří a důchody; zdravotní péče; začlenění osob se zdravotním postižením; dlouhodobá péče; bydlení a pomoc pro osoby bez domova; přístup k základním službám.

⁵³ Termín, využívaný a definovaný Evropským pilířem sociálních práv; vychází z toho, že každá pracovní pozice by měla být adekvátně a spravedlivě ohodnocena, přičemž je vyloučen tzv. sociální dumping a nedodržování základních humánních principů a nedůstojných podmínek, za kterých je práce vykonávána

též poptávka po specialistech v oborech ICT, digitalizace, automatizace, čisté energetiky a mobility či cirkulární ekonomiky. Na straně druhé největší tlak na propouštění a ukončení pracovních pozic je odhadován v případě vybraných dělnických a úřednických profesí. Tato identifikace musí být provedena komplexně, ve spolupráci se všemi nositeli a partnery Paktu zaměstnanosti Zlínského kraje. Musí být také brány v úvahu všechny předpokládané scénáře vývoje. Na základě dosažených výsledků pak lze vytvořit odpovídající nástroje podpory. Výsledkem by mělo být několik *road maps* střednědobého vývoje trhu práce ve Zlínském kraji jako *fact-based* východisek pro navazující aktivity.

Cílené rekvalifikační aktivity pro zaměstnané osoby k budoucím výzvám trhu práce

Zastávat v současnosti pracovní pozici, na kterou jsou kladeny určité požadavky určitě neznamená, že tyto požadavky se nebudou v čase měnit do té míry, že stávající schopnosti pracovníků jim postupně přestanou stačit. Je proto nezbytné výrazným způsobem zesílit intenzitu celoživotního vzdělávání a obecně i odborně zaměřených rekvalifikačních kursů (Evropský pilíř sociálních práv hovoří o právu na celoživotní učení). Tento souhrn aktivit by měl směřovat k zajištění kompetentních pracovníků, disponujících schopnostmi v souladu s nynějšími a budoucími požadavky trhu práce, zejména pak s vazbou na zelenou a digitální transformaci, ekonomickou odolnost a autonomii.

Dosažení lepšího souladu mezi kvalifikací a schopnostmi pracovníků na straně jedné, a potřebami trhu práce na straně druhé, zajistí, aby byl lidský kapitál využíván co nejuplněji, a zvyšoval míru ekonomické aktivity a zaměstnanost, v celém rozsahu životního cyklu (tedy i s ohledem na stárnutí populace). Větší a lepší soukromé a veřejné investice do rekvalifikací a zvyšování kvalifikací zesílí inovační, konkurenční a růstový potenciál ekonomiky, podpoří vytváření nových pracovních míst, přispějí v boji proti sociálnímu vyloučení a zaměří se jak na problém zmenšování populace v produktivním věku, tak na zvyšování indexu závislosti starší populace na populaci produktivní.

Realizace tohoto cíle by měla pomoci jednotlivým věkovým skupinám pracovníků přizpůsobit se novým pracovním metodám, vytyčit si nové pracovní cíle a zastávat nová pracovní místa. Napomůže to též snížit nedostatek digitálních expertů, s dopadem na podnikatelská investiční rozhodování. Zároveň to může napomoci posílit genderovou vyváženost v přístupu k pracovním dovednostem, je zde např. prostor pro využití potenciálu děvčat a mladých žen v technických a IT profesích. Investice do zvýšení kvalifikace a rekvalifikace pro zelenou ekonomiku, včetně rozvoje nových kompetencí potřebných v kontextu nízkouhlíkové ekonomiky, je vnímáno jako projev aktivní podpory procesu zelené transformace, který se velmi pravděpodobně ukáže jako ekonomicky i finančně velmi výhodný.

Pro naplnění této typové aktivity i na základě dosavadních výsledků a vytvoření uceleného produktového portfolia se nabízí využití platformy Paktu zaměstnanosti a jeho jednotlivých nositelů či partnerů. V oblasti inovativně zaměřených a s transformačním procesem přímo propojených oborů jsou např. využitelné některé z již nyní fungujících vzdělávacích platform v rámci TIC anebo aktivity připravovaného Centra vzdělávání pro Průmysl 4.0. Vhodná je logicky také spolupráce se školami. Zejména s UTB, která disponuje vytvořenými výukovými a personálními kapacitami i dosavadní zkušeností a potenciálem pokrýt širší oborové portfolio. Vzhledem k předpokládané výrazné poptávce po vybraných specializovaných dělnických a řemeslných profesích, by měly být do tohoto procesu zapojeny též střední školy v regionu. Pro všechny školní a akademické subjekty by účast na této aktivitě představovala jak konkrétní způsob spolupráce a součinnosti s praxí, který by mohl být též reflektován v jejich řádných výukových programech, tak i způsob získání dodatečných finančních prostředků pro rozvoj jejich aktivit. Stojí určitě za úvahu pro tento účel využít prostředky ze zdrojů ESF+ či Národního plánu obnovy a jeho Pilíře 3 Vzdělávání a trh práce, který disponuje obrovskými finančními prostředky, jejichž vynaložení k tomu účelu se zdá být více než smysluplné.

Cílená aktivita k naplnění neobsazených pracovních míst z jiných regionů České republiky

Vymezení této typové aktivity vychází taktéž z výsledků identifikace probíhající strukturální změny v podmínkách Zlínského kraje. Lze předpokládat, že s ohledem na obdobnou situaci s extrémně nízkou mírou nezaměstnanosti i ve většině dalších regionů České republiky, bude toto úsilí málo úspěšné. Nicméně některé nedávné přesuny většího množství pracovních sil v důsledku nově pořízených investic, případně výrazné rozšíření výroby a podnikatelské aktivity v exkluzivních oborech, může vést

k úspěchu i zde. Předpokladem je, aby region disponoval též příslušným bytovým fondem a dalšími kapacitami vzdělávacích, zdravotnických a sociálních služeb a možnostmi kulturního, sportovního a volnočasového využití.

Motivace starších osob k setrvání na trhu práce

Trvalým problémem tuzemského pracovního trhu je, že i přes nadprůměrnou míru zaměstnanosti v porovnání s EU, dochází ve věkové fázi po dosažení 55 let k jejímu poklesu, který akceleruje po dosažení věku 60 let. Důvody pro toto chování jsou rozmanité a jistě vyplývají z velmi průmyslově založené ekonomické struktury tuzemské ekonomiky, vysokého podílu fyzické práce a praktické neudržitelnosti v pokračování pracovní aktivity i na sklonku pracovního cyklu. Přesto však je v situaci chronického a zatím nijak efektivně řešeného přebytku poptávky po pracovnících velmi žádoucí motivovat lidi z této věkové skupiny k alespoň částečným pracovním úvazkům. Zejména v pozicích, které nejsou fyzicky náročné a v nichž je možné na trhu práce ponechat jejich nezaměnitelnou kompetenci – zkušenost, rozvahu, dlouholetou pracovní erudici a návyky, schopnost nahlížet na věci s nadhledem, poučit se z prožitých situací a využít toto poznání i při krizových situacích či potřebě urgentního řešení. Tato kompetence, nutně, mladším pracovníkům chybí. Její absence tak znamená projev nevyváženosti, a to i v situaci, kdy starší pracovníci již naopak nemohou těm mladším konkurovat ve znalosti nejmodernějších vývojových trendů, ve schopnosti se jim přizpůsobit, v dynamice, flexibilitě, při oproštění se od předsudků, spojených s charakterem trhu práce v minulosti a zcela jinými preferencemi a prioritami, než které jsou upřednostňovány dnes. Motivace starších osob pro jejich další setrvání v pracovní aktivitě tak bude více zaměřena na přizpůsobení se procesním záležitostem, technickou a počítačovou gramotnost i získání a osvojení sociálních návyků potřebných pro výkon práce, kde mohou uplatnit nenahraditelnou životní zkušenost. Každopádně vyvážený mix pracovníků napříč jejich životním a pracovním cyklem představuje vhodné doporučení, aplikovatelné v odpovídající míře i pro nejmodernější a nejnovativnější odvětví. I na zajištění splnění cílů v této prioritní oblasti je vyčleněno značné množství prostředků z ESF+ a Národního plánu obnovy.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • x 	<ul style="list-style-type: none"> • x
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Identifikace budoucích potřeb trhu práce • Rekvalifikační aktivity směřující k budoucím profesím trhu práce • Cílené kurzy celoživotního vzdělávání zaměřené na využití potenciálu lidí 50+ na trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> • Krajská hospodářská komora Zlínského kraje (nositel Paktu zaměstnanosti) • Úřad práce ČR • Centrum vzdělávání pro Průmysl 4.0 • Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně • další signatáři a partneři Paktu zaměstnanosti • zaměstnavatelé v regionu • střední školy nabízející kurzy dalšího vzdělávání • <i>role kraje podpůrná z pozice signatáře Paktu zaměstnanosti – financování konkrétních aktivit, zapojení do realizace projektů skrze své organizace</i>

1.4.2 ROZVOJ A PŘÍZPŮSOBNÍ NÁSTROJŮ PRO EKONOMICKOU ČINNOST ZNEVÝHODNĚNÝCH SKUPIN OBYVATELSTVA

Tato Oblast priority se zaměřuje na oblasti, kde trh práce je provázen určitými typy reálných či potenciálních selhání, znevýhodnění či diskriminace. Přizpůsobení se současným i budoucím výzvám trhu práce v sobě nese též prvek **sociální odolnosti**. Transformace procesu zvyšování kvalifikace a rekvalifikace ve smyslu podpory přechodu ze školy do práce, přizpůsobování a adaptabilita lidí na trhu práce, ulehčení při uskutečňování nutných změn zaměstnání i transformací obsahu pracovních pozic či ochranná období po dobu nezaměstnanosti či mimo pracovní aktivitu nebo snížení této doby, mohou zásadně posílit sociální odolnost. To vyžaduje speciální pozornost věnovanou těm, kteří potřebují podpurné nástroje v souladu s principy Evropského pilíře sociálních práv. Týká se to zejména osob ohrožených rizikem strukturálních změn, nízkokvalifikovaných dospělých pracovníků, lidí s nízkými pracovními kompetencemi a dlouhodobě nezaměstnaných, cizích státních příslušníků, samoživitelek, osob působících v sociálně vyloučených lokalitách a prostředích, osob se zdravotním handicapem, který jim brání ve výkonu normálního povolání apod. Jinou skupinu osob, vyžadující zvýšenou pozornost s ohledem na jejich pracovní uplatnění, tvoří osoby bez dosavadní pracovní zkušenosti.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Cílená asistence znevýhodněným skupinám obyvatel

Vzhledem k tomu, že skupina znevýhodněných osob rozhodně není homogenní, obsah cílené asistence jejich podpory i její institucionální zabezpečení se bude lišit. Relativně snadná se zdá být podpora v případě čerstvých absolventů škol vstupujících poprvé na pracovní trh. Ti jsou obecně motivováni na pracovním trhu obstát, nemají dosud z působení na něm žádnou negativní zkušenost a smyslem podpory je zajistit hladký a kontinuální přechod ze vzdělávacího systému do pracovního procesu a zajištění toho, aby nabyté vědomosti mohly být optimálně využity v práci. V případě osob ohrožených strukturálními změnami je zásadní účast v procesu celoživotního vzdělávání, kdy kraj v součinnosti s Úřadem práce a UTB by měl sehrát klíčovou roli iniciátora, který specifikuje konkrétní náplň tohoto procesu v souladu s jeho potřebou. V případě zdravotně handicapovaných osob jde o vytvoření specifických a flexibilních podmínek pro využití jejich pracovních předností. Velmi obtížným úkolem je zastavit proces sociálního vyloučení a odvykání si pracovním návykům. Snaha by měla být cílena především na aktivní zapojení mladé a nejmladší generace, které se toto riziko týká. Konkrétní kroky v případě všech znevýhodněných skupin musí být systematicky koordinovány a pravidelně vyhodnocovány v rámci partnerství kraje, Úřadu práce, vzdělávacího systému a zaměstnavatelů. V podmínkách razantních strukturálních změn se zvyšuje rizikovost postavení osob s nízkou kvalifikací, nízkými pracovními kompetencemi a zkušeností či s dlouhodobou nezaměstnaností, kteří se mohou v podmínkách rozvíjející se elektronické komunikace, využívání digitálních komunikačních platform a omezování manuálních a rutinních pracovních pozic ještě více vzdalovat od šance získání jakéhokoliv pracovního uplatnění. I této sociální skupině v zájmu udržení budoucího sociálního smíru je žádoucí věnovat patřičnou pozornost. Chronický nedostatek lidí na tuzemském trhu práce může být alespoň částečně překonán i citlivou adaptací migrantů, především pak masové vlny migrace ukrajinského obyvatelstva v roce 2022 v důsledku ruské agrese. Usnadnění všech procesních, jazykových a formálních náležitostí může urychlit nutný adaptační proces a přispět k potřebnému obsazení dosud otevřených pracovních pozic při využití nejlepších schopností a kompetencí migrantů. Velmi podstatné je vytvoření příznivého a vlídného sociálního prostředí pro adaptační fázi migrantů do pracovního i osobního života.

Cílená asistence znevýhodněným skupinám obyvatelstva napomůže nejen řešit problémy trhu práce, ale také snižovat riziko sociálních vyloučení a dalších negativních sociálních aspektů u těchto osob. Je zde výrazná provazba s Prioritou 2.3.

Zaměření na podporu sociálního podnikání

Jedním z řešení problému trhu práce a zaměstnanosti je další rozvoj sociálního podnikání, kdy dochází za příznivých a podpořených podmínek k zapojování osob s některým z výše uvedených handicapů,

především zdravotním postižením a sociálním vyloučením. Optimální navíc je, pokud jsou výstupy tohoto typu podnikání nabízeny nejen většinové společnosti, ale též jiným sociálně potřebným, například azylovým domům, centrům sociální péče apod. Prostor pro rozvoj tohoto typu podnikání existuje i na úrovni nejmenších sídel, a tudíž mezi množinu možných partnerů z předchozího opatření lze doplnit i místní akční skupiny (MAS). Poslední zkušenosti z některých zemí navíc ukazují, že sociální podnikání již zdaleka nepředstavuje pouze dotačně podpořenou charitativní činnost, ale může přinášet i přímou finanční návratnost při naplňování jeho primární sociální funkce.

Sladování pracovního a rodinného života a uplatňování principu rovnosti na trhu práce

Aktivity v oblasti sladování pracovního a rodinného života patří do skupiny nových měkkých (sociálních) dovedností, jež je třeba prakticky implementovat v konkrétních podmínkách jednotlivých zaměstnavatelů a těmto podmínkám je přizpůsobit. To představuje zadání pro koordinovanou aktivitu kraje, Úřadu práce, vzdělávacích institucí a zaměstnavatelů.

Velmi zásadní je též uplatňování principu rovnosti na trhu práce. To se již zdaleka netýká jen požadavku na genderovou vyváženost, která se již reálně všeobecně projevuje a uplatňuje v celém procesu náborem pracovníků, pravidel výběrových řízení, obsazení konkrétních pracovních pozic i vlastním výkonu práce. Jde zde o dosažení rovných podmínek pro výkon práce pro všechny pracovníky při respektování všech legitimních charakteristik (národnosti, víry a vyznání, názoru, politických preferencí apod.) a potlačování projevů diskriminace všude tam, kde jsou tyto rovné podmínky porušovány.

Zavádění flexibilních forem práce

S předpokládaným bohatnutím a prosperitou regionu Zlínského kraje a uskutečněním očekávaných strukturálních změn vedoucích k podstatnému nárůstu produktivity a typu ekonomických aktivit lze v delším časovém horizontu očekávat nižší pracovní intenzitu a míru ekonomické aktivity, jež umožní akceptovat i flexibilnější pracovní režimy na částečný pracovní úvazek, s pohyblivou pracovní dobou a v některých aktivitách též prostřednictvím práce z domova či sdílených pracovních prostor. Zásadní je příprava sociálního klimatu na tyto změny, spojená s důkladným proškolením a sdílením zkušeností ze zemí, kde jsou tyto formy pracovní aktivity podstatně rozšířenější. Řešení tohoto tématu je úzce propojeno též se sladováním pracovního a rodinného života.

Aplikace zásad společenské odpovědnosti firem

Zaměření se na znevýhodněné skupiny obyvatel s ohledem na usnadnění jejich přístupu a setrvání na trhu práce je též předmětem naplňování společenské zodpovědnosti firem (*corporate social responsibility*; CSR). Obsahová náplň aktivit v rámci CSR je mimořádně různorodá. Jejich obecným principem je zásada dobrovolnosti, vycházející z vlastního přesvědčení firmy nad rámec povinností, stanovených legislativou. Jde o aktivní a oboustranně prospěšnou spolupráci mezi firmou a zainteresovanými skupinami, kdy benefitem není finanční přínos, ale bohulibý skutek. Velmi často nabývá i nefinančního, naturálního plnění. Zároveň jde o činnost transparentní a dlouhodobou, nikoliv jednorázovou. Podpora znevýhodněným sociálním skupinám ohledně vstupu a působení na trhu práce patří k typickým aktivitám provozovaným v rámci externích aktivit CSR, kdy je podporováno například sociální podnikání, činnost chráněných dílen, jsou vytvářeny cílené pracovní příležitosti pro zdravotně handicapované, pracující ze svých domovů apod.

Zlínský kraj ve spolupráci s KHK ZK výše popsané aktivity zaměstnavatelů (nejen firem) výrazně oceňuje v rámci vyhlášení ankety Férový zaměstnavatel.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Iniclace a oceňování aktivit společenské zodpovědnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jím zakládané a zřizované organizace • <i>spolupráce kraje s Krajskou hospodářskou komorou Zlínského kraje (např. ocenění Férový zaměstnavatel), dalšími podpůrnými subjekty (např. Czechinvest, NNO) a zaměstnavateli v regionu</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Podpůrné nástroje zaměstnávání znevýhodněných skupin obyvatel a rozvoje sociálního podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> • zaměstnavatelé • Czechinvest • nestátní neziskové organizace • <i>Osvětová a podpůrná role kraje</i>

1.4.3 PŘEDCHÁZENÍ STRUKTURÁLNÍM PROBLÉMŮM NA TRHU PRÁCE, ZVLÁŠTĚ V DŮSLEDKU DIGITALIZACE

Očekávaný demografický vývoj, proměna věkové struktury a snižování počtu obyvatel v produktivním věku v podmínkách nedostatku pracovních sil je alarmující charakteristika, vyžadující neprodlené a radikální řešení. To vše ve spojení s dynamickým technologickým pokrokem, který vyvolá potřebu vytvoření dalšího významného množství velmi kvalifikovaných a specializovaných pracovních pozic, které nebude jednoduché při stávajícím zaměření vzdělávacího systému obsadit.

Předcházení strukturálním problémům na trhu práce lze uskutečnit:

- cestou velmi dlouhodobých opatření, jejichž efekt bude dosažen až v horizontu několika dekad, tj. přizpůsobení oborové struktury tuzemské vzdělávací soustavy;
- preventivními opatřeními, spojenými se systematickou vzdělávací činností, především v podobě celoživotního učení a cílené rekvalifikace, která v určitém segmentu bude schopna zajistit plynulý transfer určité skupiny pracovníků mezi jednotlivými obory, a posílí jejich flexibilitu;
- radikálnějšími rychlými opatřeními, blízkými krizovému režimu, zajišťujícími chod provozů strategického charakteru, či naplňující humánní poslání (překonání nedostatku lékařů, lékařského personálu, pracovníků sociální péče, učitelů a akademických pracovníků, v odvětvích strategicky významné a kritické páteřní infrastruktury, či v odvětvích, které budou nositeli budoucí prosperity).

Speciální součástí celkové politiky opatření k předcházení strukturálním problémům na trhu práce je pak cílená a řízená migrační politika, spočívající v přesné identifikaci a kompetentním odhadu kvalifikovaných pracovníků, importovaných ze zahraničí, u nichž je důvodný předpoklad hladké adaptace, pochází-li nejlépe z obdobného kulturně-civilizačního prostředí, jaké existuje v ČR.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Prioritní obsazování školních oborů při zaměření na profese, kde hrozí nedostatek pracovníků

Jednotlivé vzdělávací stupně by měly daleko pružněji reagovat na stávající i budoucí poruchy ve struktuře trhu práce tím, že zejména na specializovaných středních školách a učilištích, a na školách vysokých budou prioritně otevírány obory, u nichž se již nyní projevuje chronický nedostatek pracovníků.

V prostředí, kdy vzdělávací systém v zemi je bezplatný, jeví se tento požadavek jako legitimní⁵⁴. Zároveň však je třeba středoškolské vzdělávání upravovat směrem k větší flexibilitě absolventů na trhu práce. Tuto oblast více rozpracovává Priorita 2.1 této strategie.

Tento tematický segment je pak možné rozdělit na tu část, která přímo nesouvisí s procesem zelené a digitální transformace, nýbrž dominantně s demografickým vývojem a stárnutím populace, a na část, která je nyní obtížněji predikovatelná a spočívá v budoucí potřebě a tvorbě pracovních míst, vyvolaných transformací.

V prvním případě se jedná o prioritní až urgentní potřebu zajištění odpovídajícího personálního obsazení v profesích lékařských, zdravotnických, sociálních a vzdělávacích. Vysoká poptávka po pracovnících je pak též v případě specializovaných a kvalifikovaných dělnických a řemeslných profesích. Na maximální možné naplnění těchto pozic by měla být upřena bez odkladu prioritní pozornost vzdělávacího systému.

V součinnosti se stávajícími a budoucími zaměstnavateli by měla probíhat i systematická příprava na obsazení budoucích pozic v oblasti zavádění zelené a digitální transformace, především v technických, vysoce specializovaných oborech.

Součinnost kraje, středních škol, UTB a nositelů Paktu zaměstnanosti se stávajícími a budoucími zaměstnavateli se zdá být nezastupitelná.

Stipendia a další motivační nástroje k prioritnímu zajištění neobsazených profesí

Doprovodným stimulačním nástrojem, dokladujícím situaci na trhu práce, mohou být nejrůznější formy stipendií a dalších motivačních a stabilizačních nástrojů, například jednorázový náborový příspěvek, nabídka nejrůznějších typů benefitů (zajištění bydlení, služebního vozidla, podpora doprovodných vzdělávacích aktivit a aktivit pro zdravotní prevenci apod.). Možnosti těchto stimulačních nástrojů jsou však omezené a nastalou situaci nevyřeší.

Je však smysluplné, když udělení stipendia či jiného motivačního prostředku je spojeno se splněním určitých kvalifikačních a znalostních požadavků ze strany zaměstnavatele, aby po nástupu pracovníka na danou pozici byly minimalizovány náklady spojené s jeho adaptačním procesem (např. udělení podnikového stipendia již během studia, které stipendistu již připravuje na konkrétní pracovní pozici).

Je též ke zvážení, aby v rámci krajské rozvojové investiční agentury, případně rozvojového fondu, nevytvořit krajský stipendijní fond, který bude přispívat k překonání poruch na regionálním pracovním trhu v profesích, které jsou označeny jako zásadní. Aktéři této typové aktivity jsou totožné subjekty, jako v té předchozí.

Cílená a řízená migrační politika, včetně zajištění služeb pro kvalifikované cizince

Je současně patrné, že opatření, zmíněná v této prioritní oblasti nepřinesou uspokojivé řešení v krátkém období a nepovedou k vyřešení všech strukturálních poruch a tenzí, které se na regionálním trhu práce objevují a v budoucnu pravděpodobně objeví. Rozsah disproporcí na regionálním trhu práce je do té míry značný, že pro udržení chodu jak stávajících a budoucích podnikatelských aktivit, tak zajištění funkčnosti určitých typů služeb ve veřejném zájmu, je vhodné bezodkladně uvažovat o cílené a řízené migrační politice.

V této záležitosti jsou regionální rozměr a kompetence dosti omezené, když je nutné respektovat celostátní pravidla. Koncept této politiky na regionální úrovni je nutné řešit v celostátním rámci, daném politikou ministerstva vnitra, jež by sama měla vést k výraznému zprůchodnění hranic ČR cestou snazšího získání vízových povolení a dalších administrativních povinností pro dlouhodobý legální pobyt

---

⁵⁴ Daňový poplatník si touto cestou předplácí, že v oborech, od kterých bude očekávat odpovídající veřejnou službu – zdravotnickou, sociální, infrastrukturní, vzdělávací, bezpečnostní, bude jeho potřeba saturována

v ČR v jejím veřejném zájmu. Avšak i vzhledem k tomu, že na rozdíl od jiných krajů je podíl cizinců ve Zlínském kraji velmi malý, potenciál pro tuto formu přílivu potřebných pracovníků existuje velký.

Jedním z přirozených zdrojů této cílené a řízené migrační politiky je prostředí UTB, na níž se přechodně, po dobu svého studia, vyskytuje významný podíl zahraničních studentů, z nichž mnozí by byli vhodnými kandidáty pro obsazení volných pracovních pozic. Tento model je vyzkoušen dlouhodobě v řadě západních zemí a zkušenosti s ním jsou převážně velmi pozitivní. Jeho výhodou spočívá v tom, že potenciální budoucí pracovníci a obyvatelé Zlínského kraje již pobývají na území regionu, jsou v něm částečně adaptováni a disponují znalostí místního prostředí. Klíčová je zde role UTB, TIC, kraje a potenciálních zaměstnavatelů pro identifikaci jejich potřeb s nabídkou a schopnostmi těchto studentů.

Druhá cesta je podstatně náročnější a vyžaduje značné úsilí v oboru teritoriální diplomacie. Spočívá především ve vyhledání a identifikaci vhodných teritorií pro tuto migrační politiku, ve vymezení kritérií kladených na tyto pracovníky, a v určení stimulačních nástrojů, na jejichž základě budou tito osloveni.

Koordinaci poptávky pro zahraničních pracovních z pohledu potřeb jednotlivých zaměstnavatelů by měla zajistit krajská rozvojová investiční agentura. Konkrétní servis by v rámci ní měl být zajišťován specializovaným Expat Centrem, se specifickými aktivitami zaměřenými na adaptaci a služby zahraničním pracovníkům pro pracovní i osobní dimenzi jejich života ve Zlínském kraji, například v součinnosti s TIC (produkt Live in Zlin), a to po vzoru v ČR již existujících úspěšných takovýchto subjektů např. Ostrava Expat Centre. Konkrétní služby by měly zajistit úplnou a komplexní adaptaci zahraničních pracovníků (a jejich rodin) ve Zlínském kraji, včetně asistence při zajišťování nezbytných administrativních a procesních záležitostí, jazykové přípravě apod. Stimulační nástroje by pak měly být vyváženy i souborem povinností, které jsou od zahraničních pracovníků očekávány.

I v této oblasti je vhodné pracovat ve fázích, rozdělených na překonání aktuálních problémů s obsazením pracovních míst, a těch budoucích, spojených s procesem zelené a digitální transformace, jejíž obsah v podmínkách Zlínského kraje je detailně popsán v předchozích Prioritách tohoto pilíře.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Inicivace a rozběh vzniku Expat centra zajišťujícího komplexní služby pro kvalifikované cizince 	<ul style="list-style-type: none"> • Industry Servis ZK, a.s. (budoucí ZRIA a.s.) • Technologické inovační centrum s.r.o. • Zlínský kraj • <i>spolupráce kraje a jeho organizací (zejména ZRIA, TIC) s dalšími podpůrnými subjekty (zejména Czechinvest, KHK ZK), UTB, zaměstnavateli, Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem vnitra (a jeho Centrem na podporu integrace cizinců)</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Stipendijní a další podpůrné programy k obsazení klíčových chybějících pracovních pozic v regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • zaměstnavatelé • <i>role kraje podpůrná a koordinační, včetně zapojení do realizace konkrétních podpůrných programů</i>

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti ovlivnění vývoje na trhu práce.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U1.4.1	Saldo migrace osob v produktivním věku	ČSÚ	
U1.4.2	Průměrná hrubá mzda	ČSÚ	

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje
- Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje
- Akční plán Paktu zaměstnanosti Zlínského kraje
- Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje

3.4.2 Pilíř 2: LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA

Po aktualizaci v roce 2023 má SRZK 2030 v Pilíři 2 strukturu uvedenou v tabulce níže a detailně rozepsanou na následujících stranách této kapitoly.

Tabulka 93: Struktura Priorit, Oblastí priorit a typových opatření pilíře Lidé a kvalita života

Pilíř II. Lidé a kvalita života		
Priorita	Oblast priority	Typová opatření
2.1 Vzdělaná populace	2.1.1 Podpora systematického rozvoje pedagogických pracovníků pro zvládnání nových metod vzdělávání	Rozvoj pedagogických pracovníků v primárním školství; Rozvoj pedagogických pracovníků v sekundárním školství.
	2.1.2 Posilování UTB jako regionálního centra vzdělávání	Rozvoj UTB: naplnění role regionálního vzdělávacího centra; Spuštění projektu <i>Harvard ve Zlínském kraji</i> .
	2.1.3 Koordinace vzdělávacích aktivit napříč jednotlivými stupni vzdělávání	Udržení a posílení koordinace mezi jednotlivými vzdělávacími stupni; Zaměření se na respektování trendů vzdělávání pro budoucnost a překonávání stávajících nedostatků (jazyky, kritické myšlení, kreativita); Posílení role celoživotního učení a dalšího vzdělávání; Volnočasové vzdělávání a sport.
	2.1.4 Spolupráce vzdělávacího systému s dalšími aktéry rozvoje kraje	Posílení provázanosti sekundárního vzdělávání s praktickými potřebami budoucího trhu práce; Koordinace a spolupráce středních škol se zaměstnavateli absolventů; Funkční systém kariérového poradenství pro primární i sekundární vzdělávání.
2.2 Péče o zdraví	2.2.1 Podpora zdravého životního stylu obyvatel	Posílení spolupráce v oblasti primární prevence a zdravotní gramotnosti obyvatel kraje; Vytvoření systému schopného předcházet a čelit negativním důsledkům společenského vývoje na duševní stav populace.
	2.2.2 Udržení funkční sítě kvalitních zdravotních služeb	Zachování systému krajských nemocnic s urgentním příjmem I. a II. typu a center vysoce specializované péče a zvyšování účinnosti jeho správy; Přijetí komplexních personálních opatření ke zvýšení počtu a zlepšení struktury lékařů a zdravotnického personálu; Udržení atraktivity významných lékařských pracovišť v regionu; Rozvoj kapacit v rámci zdravotně-sociálního pomezí a jejich propustnost.
	2.2.3 Rozvoj krajské zdravotnické infrastruktury	Pořízení špičkových zařízení pro klinická i ambulantní zdravotnická zařízení; Modernizace a rozšíření zdravotnických zařízení a zajištění dostupnosti zdravotnické záchranné služby, včetně letecké; Aplikace informačních a telekomunikačních technologií a digitálních platform ve zdravotnictví.
2.3 Sociálně soudržný kraj	2.3.1 Zvyšování sociální soudržnosti a posilování odolnosti společnosti v regionu	Intenzivní komunikace a zvýšení povědomí o zajištění sociálně soudržné, odolné a přizpůsobivé společnosti; Rodinná politika a vytvoření rodičovské platformy; Komunikace, vzdělávání, výchova v rámci prevence sociálně patologických jevů.
	2.3.2 Zajištění kvalitního poskytování sociálních služeb napříč cílovými skupinami	Přizpůsobení počtu a kvality poskytovatelů sociálních služeb budoucí poptávce; Vytvoření koordinovaného a flexibilního systému sociální asistence a jeho rozvoj v přirozeném prostředí sociálně potřebných osob; Cílená personální politika na naplnění výzev v sociální oblasti; Vzdělávání a systematická příprava sociálních služeb se zaměřením na jejich kvalitu.
	2.3.3 Nové přístupy a mezisektorové aspekty poskytování sociálních služeb a zajišťování sociální inkluze	Identifikace synergií mezi zdravotní a sociální péčí; Přizpůsobení péče o ohrožené děti jejich sociálním potřebám; Koordinace a sblížení sociálních služeb a jejich přizpůsobení se potřebám zdravotně postižených; Vytvoření podpůrného systému společenské integrace reálně a potenciálně vyloučených osob; Využívání moderních informačních, komunikačních a digitálních platform pro komplexní naplnění této prioritní oblasti.

2.4 Kultura v regionu	2.4.1 Nabídka kvalitních služeb kultury obyvatelům a návštěvníkům regionu	Přístupnost kulturních památek pro veřejnost a nabídka atraktivních programů pro návštěvníky; Rozvoj živé kultury, společenského života v regionu a dalších aktivit popularizujících nemotné kulturní dědictví regionu; Trvalá propagační platforma a respektování ekonomických kritérií při ochraně a rozvoji kulturního dědictví.
	2.4.2 Zachování a rozvoj kulturního dědictví kraje	Ochrana a údržba nemovitých a movitých kulturních památek; Uchování nemotných tradic a jejich rozvoj.
	2.4.3 Mezisektorové a nadregionální přesahy kultury	Podpora rozvoje kulturních a kreativních odvětví; Podpora činnosti kulturních institucí a koordinace funkčních vazeb mezi nimi; Zajištění odpovídajících prostředků pro propagaci a mezinárodní aktivity kulturních institucí.
2.5 Efektivní správa území a občanská společnost	2.5.1 Rozvoj profesionality a kvality lidí ve veřejné správě	Systematická příprava profesionálů ve veřejné správě s ohledem na budoucí trendy.
	2.5.2 Digitalizace poskytování služeb občanům; eGovernment	Implementace nových přístupů veřejné služby občanům; Osvojení nově nastavených vnitřních procesů ve veřejné správě s ohledem na jejich digitalizaci.
	2.5.3 Zajištění bezpečnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanům; krizové řízení a plány; osvěta v oblasti kybernetické bezpečnosti	Udržení vysoké míry bezpečnosti v regionu; Komunikace a vzdělávání v oblasti bezpečnosti a nových bezpečnostních výzev.
	2.5.4 Partnerství v území, včetně přeshraničního rozměru	Užší přeshraniční spolupráce; Posílení mezinárodního partnerství a teritoriální diplomacie.
	2.5.5 Udržitelný rozvoj nestátních neziskových organizací a dobrovolnictví	Efektivní a transparentní podpora NNO na principu partnerství; Podpora dobrovolnictví a jeho vnímání ve společnosti.

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
Priorita 2.1 – Vzdělaná populace	2.1.1 Podpora systematického rozvoje pedagogických pracovníků pro zvládnání nových metod vzdělávání
	2.1.2 Posilování UTB jako regionálního centra vzdělávání
	2.1.3 Koordinace vzdělávacích aktivit napříč jednotlivými stupni vzdělávání
	2.1.4 Spolupráce vzdělávacího systému s dalšími aktéry rozvoje kraje

Úroveň vzdělanosti populace v regionu je klíčem k transformaci regionu směrem ke znalostní ekonomice. Očekávané strukturální změny se projeví v rámci celého vzdělávacího cyklu a řetězce. Začínají v **systematické přípravě pedagogických pracovníků** k moderním způsobům vzdělávání. Zásadní je **posílit roli UTB coby klíčového regionálního centra** nejen v oblasti vysokoškolského vzdělávání a výzkumu, aktivního i v mezinárodním kontextu, ale též s přesahem na nižší vzdělávací stupně, podnikatelský a veřejný sektor (jako významnou a nezastupitelnou součást platformy Triple/Quadruple Helix) v podobě nabídky programů celoživotního učení i řešení praktických projektových úkolů, až po vzdělávací kursy pro vybrané společenské skupiny, například seniory. **Vzdělávací systém by měl představovat jistou úroveň kontinuity napříč jeho jednotlivými stupni, vyžadující elementární koordinaci a likvidaci bariér mezi nimi.** Vzdělání a znalosti jsou v našich podmínkách zásadní zdroj rozvoje, proto je významné **nastavení spolupráce mezi jednotlivými relevantními aktéry na regionální úrovni.**

Velmi dobrou platformou pro naplnění řady z těchto prioritních oblastí je **Krajský akční plán rozvoje vzdělávání na území Zlínského kraje (KAP)**, jehož kontinuální implementace, pokračující od roku 2024 v rámci implementace Dlouhodobého záměru vzdělávání, pomáhá nastartovat požadované změny směrem ke zkvalitňování vzdělávání. Pro tento účel jsou z prostředků OP JAK i Národního plánu obnovy vyčleněny značné prostředky, které stojí za to využít, stejně jako projekty v rámci centrálně řízeného programu EU Erasmus+.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Probíhající i budoucí strukturální změny se nemohou nedotknout celého systému vzdělávání. Na straně jedné jsou výsledky vzdělávacího procesu myšlenkovým zdrojem těchto změn, na straně druhé tyto změny vyžadují významnou transformaci vzdělávacího systému jako takového, a to v celém jeho řetězci. Je nezbytně nutné změnit jak formu, tak obsah výuky, a lépe je přizpůsobit budoucím potřebám. Zejména odstranit z výukových programů ty části, jejichž znalost je s ohledem na budoucí potřeby méně významná, a naopak do nich zařadit témata, mnohdy horizontálního charakteru, která jsou v nich zatím obsažena nedostatečně anebo vůbec. Jedná se o finanční gramotnost, matematickou gramotnost, informační/ čtenářskou a jazykovou gramotnost, jednání v krizových situacích, schopnost orientovat se a vnímat klíčové problémy světa a vyhodnocovat aktuální vývoj, sociální a „měkké“ dovednosti. Pro budoucí uplatnění jsou však stále zásadní znalosti v oborech STEM.
- Úroveň jazykové gramotnosti je, i přes formální zařazení do vzdělávacích programů, i po více než 30 letech, slabá. To předpokládá změnu nejen obsahu, ale též formy výuky a změnu v požadavcích na žáky a studenty kladených. Obsah a forma výuky by měly být zaměřeny spíše na projektový a diskusní přístup a dialog, vedoucí k uchopitelným výsledkům a řešením, a založený na multidisciplinaritě.
- Z výše uvedeného plyne i podoba hodnocení výkonnosti žáků, která je často v moderních školních systémech založená spíše na zpracování konkrétních esejí na zadané téma (jež má daleko blíže k budoucí praktické aplikaci) a interaktivních testů. Je velmi žádoucí uchovat vyvážený poměr mezi vstřebáním potřebné faktografie a pravidel dané disciplíny (bez jejich osvojení nejsou diskuse a dialog možné) a jejich interpretací a vyhodnocením. To je též spojeno s potřebou vyvážit a vyladit proces výuky s domácí přípravou (ve škole se diskutuje a interpretuje; faktografie a základní

axiomy dané disciplíny se osvojují v domácí přípravě). Je zřejmé, že na jednotlivých stupních vzdělávání se tyto obecné postřehy liší (čím nižší stupeň, tím větší je interakce a role učitele; čím vyšší stupeň, tím větší roli zaujímá individuální přístup a postoj studenta).

2.1.1 PODPORA SYSTEMATICKÉHO ROZVOJE PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PRO ZVLÁDÁNÍ NOVÝCH METOD VZDĚLÁVÁNÍ

Rozvojové aktivity k podpoře schopností pedagogických pracovníků přizpůsobit se novým směrům ve vzdělávání jsou zaměřeny na jejich znalostní, pedagogické, didaktické a manažerské kompetence. K nim může docházet jak formou systematického a dlouhodobého samostudia (zejména v případě rozšiřování znalostní báze), tak prostřednictvím specializovaných kursů, programů a platforem, včetně eLearningu.

Obsah specializovaných kursů a programů v případě pedagogických a didaktických kompetencí by měly být především záležitosti spojené s modernizací vzdělávacího systému, osvojení moderních metod výuky a přístupu k žákům a studentům, zaměřených na srozumitelné a názorné předání odborných znalostí žákům a studentům a vyvolání jejich zájmu o obor a osobní aktivitu a iniciativu se v něm případně i pracovní uplatnit. Součástí je též využití všech dostupných moderních komunikačních prostředků, digitálních platforem i nástrojů umělé inteligence.

Specifickou kompetenci u vybraných pedagogických profesí pak představuje jejich působení v pozici manažerů, kdy smyslem je vytvořit z pedagogického sboru funkční a propojený tým. Kvalita manažerských pracovníků a ředitelů škol představuje zásadní parametr pro naplnění jejich vzdělávacího poslání v nových podmínkách, tedy přípravy kvalitních absolventů, schopných kontinuálně pokračovat buď na dalších vzdělávacích stupních anebo se hladce zapojit do pracovní aktivity. Je-li obecným pravidlem pro dlouhodobou udržitelnost na trhu práce role celoživotního učení, násobně to platí pro pedagogické pracovníky, vystavené potřebě kontinuálně přizpůsobovat obsah, formu i styl výuky vzdělávacím potřebám a měnícím se okolnostem a parametrům mimo vzdělávací systém.

Významným nástrojem pro zvyšování kompetencí pedagogů je pak jejich propojování a síťování jak po vertikální (s pedagogy vyšších i nižších vzdělávacích stupňů), tak horizontální linii (s pedagogy na stejném vzdělávacím stupni z jiných školních institucí), vzájemné sdílení zkušeností a osvojování příkladů dobré praxe, nejlépe i na mezinárodní úrovni, pokud možno ve vztahu k zemím, jejichž vzdělávací systém je považován za excelentní (v EU například Finsko či Estonsko). Zvýšení kvalitativní úrovně pedagogů a jejich motivaci mohou podpořit též nejrůznější soutěže, vyhlašované na základě hlasování žáků a studentů (například Zlatý Ámos).

Podstatnou složkou posilování kompetencí pedagogických pracovníků v současných a budoucích podmínkách je pak též důraz kladený na rozvoj jejich osobnostní složky a odolnosti, kam patří psychická vyrovnanost a schopnost ovládat se, empatie, spravedlivý a rovný přístup k žákům a studentům a objektivní hodnocení jejich výkonů, vhodné nástroje stimulace a motivace žáků a studentů, prostřednictvím podpory zdravého soutěžení, či schopnost čelit stresům a krizovým situacím.

Výkon pedagogických pracovníků, i na základě výše zmíněného rejstříku podpor jejich rozvojových aktivit, by měl být systematicky a objektivně vyhodnocován, a výsledky tohoto hodnocení by se měly projevit v dalším průběhu osobního rozvoje pedagoga a nastavení ukazatelů jeho výkonnosti (KPIs). Standardem by měl být evaluační proces, včetně hodnocení zpětné vazby ze strany žáků.

Rozvoj pedagogických pracovníků neoddělitelně souvisí s jejich motivací rozvíjet se. I z tohoto důvodu a s ohledem na potřeby vyřčené v rámci dalších nástrojů tohoto pilíře je zcela relevantní získat na pozice učitelů v základním i středním školství kompetentní osoby, adekvátně odměňované. Nicméně samotný nárůst mezd nepřinese kvalitativní změnu. Nárůst mezd by měl být podmíněn provedením zásadní proměny v uskutečňování vzdělávacího procesu na jeho primární i sekundární úrovni. Zásadní proměny jsou spojeny se změnou stylu práce, forem i obsahu výuky a povinností soustavného celoživotního vzdělávání při vědomí přípravy a výchovy mladé generace, jež vstoupí do produktivního života za mnoho let.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Rozvoj pedagogických pracovníků v primárním školství

Primární vzdělání je nutně spojeno s naučením a osvojením dovedností, z nichž bude žák schopen žít a spoléhat se na ně po zbytek svého života. Sem patří nejen schopnost číst, psát a počítat, která se musí v jeho vnímání co nejrychleji zcela automatizovat a na níž musí navázat dovednostní a kompetenční nástavba. V nynější době sem zcela určitě patří schopnost komunikovat, a to v nejširším smyslu slova: v cizích jazycích, elektronickými formami, sebezprezentovat se, diskutovat a na základě zjištěných poznatků se rozhodovat a za toto rozhodnutí nést odpovědnost. Naopak s ohledem na budoucí pracovní uplatnění k těmto schopnostem nepatří memorování snadno dohledatelné faktografie, bez dalších implikací. V tomto duchu je žádoucí završit probíhající změnu v pojetí práce učitelů tak, aby ji byli schopni přímo uplatnit vůči žákům. Nejde přitom o ústupek v nárocích (naopak), nýbrž o novou kvalitu výstupu s ohledem na společenské trendy a budoucí potřeby. To by se též mělo stát obsahem **programu rozvoje pedagogických pracovníků**, ideálně propojeným s jejich odměňováním.

Rozvoj pedagogických pracovníků v sekundárním školství

V sekundárním školství se musí projevit a dále rozvinout výše naznačená změna. Je vhodné rozlišit, zda se jedná o gymnázium či specializované školy s tím, že u gymnázií je pozornost zaměřena na pokračování kvalitativního posunu, zmíněného v případě základních škol (důraz na komunikaci, diskusi, rozhodování a posilování pocitu odpovědnosti). Učitel je zde kompetentním průvodcem a moderátorem. U specializovaných středních škol (a tematicky zaměřených tříd gymnázií) by měl být rozvoj pedagogických pracovníků zaměřen na zdůraznění příslušné specializace, tj. osvojení jejích základů – fundamentů disciplíny a respektování jejích vývojových trendů. Žádoucí je u těchto škol posílit vazbu s praxí, např. prvky duálního vzdělávacího systému. Střední školství je ideální platformou pro intenzivní mezinárodní partnerství, předpokládající odpovídající jazykovou znalost učitelů. V případě gymnázií je pak základním smyslem výukového procesu příprava pro úspěšné působení na vysoké škole, čemuž by měl být obsah i forma výuky přizpůsobeny. Tyto náležitosti by se měly stát obsahem **programu rozvoje pedagogických pracovníků**. Na této úrovni by měli být navíc pedagogičtí pracovníci připravováni též na zpětnou vazbu ze strany žáků, kteří hodnotí průběh a přínos výukového procesu. Tato evaluace by pak měla být zcela samozřejmou součástí výuky na vysokých školách

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Aktivita podporující rozvoj pedagogických pracovníků 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj (v rámci aktivit KAP a IDZ) krajem zřizované školy a školská zařízení <i>spolupráce kraje s ostatními vzdělávacími institucemi (vč. jejich zřizovatelů) na všech stupních, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, NPI ČR a dalšími podpůrnými subjekty v oblasti vzdělávání</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Aktivita podporující rozvoj pedagogických pracovníků 	<ul style="list-style-type: none"> školy (a jejich zřizovatelé) v primárním i sekundárním školství v regionu Ministerstvo školství, tělovýchovy a sportu a jeho organizace NPI ČR Česká školní inspekce <i>role kraje koordinační a vzdělávací v rámci aktivit KAP a IDZ</i>

2.1.2 POSILOVÁNÍ UTB JAKO REGIONÁLNÍHO CENTRA VZDĚLÁVÁNÍ

Role UTB již byla mnohokrát akcentována jako jeden z výrazných rozvojových prvků s mimořádným významem a potenciálem pro současnost i budoucnost Zlínského kraje, včetně poukázání na její roli aktéra procesu zásadních strukturálních změn, který též prostřednictvím svých absolventů zásadně determinuje vzdělanostní úroveň regionu a přispívá k tomu, aby zde byla vytvářena kvalitní pracovní místa, schopná obstát i v budoucnosti. Díky své vzdělávací, vědecké a výzkumné roli, s nemalým vlivem na ostatní subjekty ve veřejném, soukromém a neziskovém sektoru regionu i jeho občanskou společnost, je tak zcela přirozeně UTB vnímáno jako přirozené regionální centrum vzdělávání, s významným přesahem do zahraničí.

V pozici regionálního centra vzdělávání se projevuje nejen naplňování primárních funkcí a rolí UTB, nýbrž i platforma vícestanného partnerství. Kvalita absolventů vysokých škol a jejich znalostní orientace, s ohledem na nynější a budoucí uplatnění, je základní a primární funkcí vysokých škol. Toto kritérium by současně mělo respektovat požadavek dlouhodobé udržitelnosti, spočívající v tom, že kvalitativní dovednosti absolventů budou použitelné nikoliv pouze pro omezenou fázi či situaci na trhu práce, ale dlouhodobě, a připraveny na jeho vývoj a alternativy, zvláště s ohledem na proces zelené a digitální transformace, a otevřené strategické autonomie. Tyto vývojové trendy mají bezprostřední dopad na podobu vzdělávacích, vědeckých, výzkumných i informačně-inkluzivních programů UTB, zvláště v oborech technologických, informačních a komunikačních, kreativních a ekonomických.

Vědecké a výzkumné kapacity by ve světle těchto výzev měly být orientovány směrem k excelenci svých výstupů a schopnosti obstát též v mezinárodní oborové konkurenci. Obecně je mezinárodní rozměr UTB velmi důležitý. Umožňuje porovnávat její pozici vůči obdobným typům univerzit, získávat pozitivní zahraniční zkušenosti prostřednictvím účasti na mezinárodních projektech, a stát se tak atraktivním místem i pro potenciální zahraniční studenty, bude-li mít vybudovanou jistou pozitivní mezinárodní reputaci.

Role regionálního centra vzdělávání, zvláště pak v podmínkách veřejného vysokého školství, je též spojena s naplňováním veřejného zájmu. Jde o aktivní účast na veřejné diskusi s relevantními aktéry, bez toho, že by docházelo k porušování akademických svobod. Množina těchto relevantních aktérů je různorodá. Zahrnuje například absolventy UTB a jejich zaměstnavatele, zvláště pak, jde-li o významné podniky činné v regionální ekonomice. Toto může ovlivňovat intenzitu tolik potřebného propojení mezi akademickým a podnikatelským prostředím v podobě společných výzkumných a rozvojových projektů, tematicky zaměřených na potřeby těchto podniků, či citlivé přizpůsobení obsahu jednotlivých vyučovaných předmětů na UTB směrem k potřebám praktického uplatnění, propojení nejen pedagogů, ale též studentů s podnikatelským sektorem prostřednictvím stáží či účastí praktiků na výuce na UTB. Na platformě CSR je pak možné naplňovat společným působením podnikatelské a akademické sféry cíle v oblasti společenské zodpovědnosti.

Další skupinu aktérů, s nimiž by měl být ze strany UTB udržován cílený kontakt, jsou její absolventi (alumni), kteří mohou velmi zásadně zajistit praktické fungování některých z výše načrtnutých vazeb. K významným partnerům UTB se nepochybně řadí střední školy. Velká část jejich absolventů usiluje o vstup na UTB. Zde je žádoucí nastavení jisté kontinuity vzdělávacích programů a naplnění základních kvalitativních požadavků pro absolventy středních škol pro jejich další úspěšné působení na škole vysoké. Právě v této životní etapě dochází k významnému předurčení budoucího profesního zaměření studentů, kteří se ocitají na křižovatce v přípravě na povolání, kde by mělo dojít za pomoci kariérových poradců k maximální míře souladu mezi předpoklady studenta o daný obor a jeho zájmem a úsilí se mu věnovat. Pokud na této křižovatce dojde k nesouladu, vytváří se předpoklad pro jedno z největších rizik nynějšího trhu práce, kdy lidé vykonávají ve velké míře práci, pro kterou nejsou elementárně kompetenčně vybaveni. Důležitým aktérem je samozřejmě kraj jako moderátor této diskuse, mající přímý vliv na pojetí středních škol a garant zájmu o vysokou kvalitu a strukturální udržitelnost vysokoškolské populace v regionu. Obsah tohoto opatření bude realizován zapojením stávajících platform v oblasti školství a vzdělávání.

Za prioritní směry rozvoje UTB lze považovat následující obory, u nichž lze též přepokládat vysokou úroveň součinnosti s praxí: 1) polymerní technologie (plastikářské a gumárenské); 2) potravinářská technologie; 3) bezpečnostní a informační technologie, včetně zaměření na digitální konektivitu a

blochchain; 4) kreativní obory s důrazem na design a audiovizuální tvorbu; 5) zdravotnické vědy; 6) vzdělávání; 7) logistika; 8) průmyslové inženýrství; 9) radiologie. První čtyři uvedené obory je možné považovat za nosné a silné. Již v současnosti je UTB mezinárodně uznávaná zejména v polymerních technologiích i v kreativních oborech. Tuto pozici je žádoucí dále posilovat, též z důvodu rozvoje digitalizace, využívání umělé inteligence apod., když lze předpokládat, že kreativita se stane základním parametrem uplatnitelnosti lidí (všech úrovní vzdělání) na trhu práce.

Aby UTB naplnila svůj potenciál vzdělávacího a výzkumného hubu v regionu i v oblasti své internacionalizace, je zapotřebí pro tento účel vytvořit výchozí podmínky v oblasti doprovodné infrastruktury. Jde například o odpovídající dopravní dostupnost (veřejná doprava se slovenskými destinacemi, možnost použití letecké dopravy a zajištění následné pozemní přepravy do Zlína pro zahraniční pedagogy a výzkumníky), ubytovací kapacity naplňující kvalitativní nároky a řada dalších podpůrných služeb, např. zahraniční škola pro děti, programy volného času, vstřícná místní administrativa schopná komunikovat cizími jazyky. Zásadní pro naplnění definované role UTB je soustavná součinnost s MŠMT, kde by měl být univerzitě nápomocen i Zlínský kraj.

Příkladem projektu, který může komplementárně přispět k rozvoji vzdělanosti v regionu a naplnění jeho rozvojového potenciálu na nadregionálním a mezinárodním kontextu vedle UTB, s přímým dopadem na realizaci praktických rozdílových aktivit v perspektivních odvětvích, je aktivita *Harvard ve Zlínském kraji*, popsána v Integrovaném plánu pro rozvoj ICT oborů ve Zlínském kraji.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Rozvoj UTB: naplnění role regionálního vzdělávacího centra

Rozvoj UTB je definován ve **Strategickém záměru UTB na období 21+**. Tento dokument je zaměřen na pět prioritních pilířů: *vzdělávání, výzkum a tvůrčí činnosti, internacionalizace, třetí role UTB, rozvoj vnitřního prostředí UTB*. Partnerství se Zlínským krajem je definováno zejména v pilíři „třetí role UTB“, nicméně Zlínský kraj by měl v dlouhodobém horizontu napomáhat s naplněním všech pilířů rozvoje UTB. Vhodné jsou společné projekty UTB s krajem a dalšími hráči rozvoje regionu (např. TAČR či mezinárodní programy). Důležité je také posilovat propojení UTB se středním školstvím ve Zlínském kraji.

Spuštění projektu *Harvard ve Zlínském kraji*

Projekt *Harvard ve Zlínském kraji* je zaměřen na přilákání dalších univerzit, vedle UTB, do Zlínského kraje a otevření možností využití jejich programů či jiných forem cíleného zpřístupnění vzdělávání obyvatelům regionu od univerzit mimo Zlínský kraj. Může se jednat o realizaci distanční výuky zajištěné některou z prestižních světových univerzit ve spolupráci s UTB anebo o založení pobočky či detašovaného pracoviště nebo výukového a/ nebo výzkumného centra některé z prestižních světových univerzit, což by výrazně přispělo k reputaci regionu s potenciálem otevřených dveří i pro podnikatele a investory. Jeho integrální součástí by mohla být též systémová nostrifikace vzdělání z vybraných států mimo EU a související řízený *incoming mozků a talentů* s praktickým uplatněním v regionu.

Smyslem projektu je naplnit potřebu vysoce kvalifikovaných pracovníků, především v oboru ICT, ale též dalších progresivních oborech především technického zaměření tam, kde jsou kapacity UTB pro jejich výchovu a vzdělání omezené, či se na dané obory a niky vůbec nezaměřují. Jde navíc o trend, který je obvyklý v řadě západních zemí, kdy univerzity zakládají své pobočky a vzdělávací a výzkumná centra i mimo své hlavní sídlo, jak v jiných regionech domácí země, tak v zahraničí. Současně rozvoj ICT a digitalizace umožňuje využívat moderních výukových a výzkumných platforem distančně. Lze též flexibilně kombinovat různé formy studia prostřednictvím speciálních programů.

Tato platforma a projekt na ní založený by měl přispět k překonání nedostatku kvalifikovaných pracovníků pro vysoce specializované pozice v progresivních odvětvích, které budou páteří regionální ekonomické transformace. Za předpokladu, že projekt bude podpořen z veřejných prostředků kraje, případně ze zdrojů financování EU, měli by být jeho účastníci a absolventi jednotlivých programů zavázáni k přednostnímu pracovnímu uplatnění ve Zlínském kraji.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • iniciace aktivit v rámci projektu <i>Harvard ve Zlínském kraji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj • <i>spolupráce kraje s UTB ve Zlíně a dalšími vzdělávacími institucemi v mezinárodním měřítku</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Klíčové investiční rozvojové projekty, zvyšující kvalitu vzdělávání i počet studentů na UTB 	<ul style="list-style-type: none"> • UTB ve Zlíně • <i>podpůrná role kraje (a ZRIA, a.s.)</i>

2.1.3 KOORDINACE VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT NAPŘÍČ JEDNOTLIVÝMI STUPNI VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací proces je komplexní aktivitou, jež by měla v optimálním případě představovat časovou i obsahovou kontinuitu a být založena na zásadě kumulativního poznání. V tom případě je možné od něj očekávat největší přínos.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Udržení a posílení koordinace mezi jednotlivými vzdělávacími stupni

Výše nastíněná kontinuita by měla být patrná v celém řetězci vzdělávacího procesu, od předškolních aktivit až po vzdělávací činnost pro seniory, která v tomto případě naplňuje spíše roli nástroje pro aktivní trávení jejich volného času a sociální inkluzi, než podpory pro zlepšení jejich pracovních kompetencí. Ona kontinuita by navíc měla být zajištěna i po ukončení formálního vzdělávání, především v podobě celoživotního učení, jež by se mělo stát samozřejmostí a životní potřebou (i právem).

Zajištění kontinuity vyžaduje koordinaci a vytvoření systematicky fungující platformy mezi četnými aktéry, kteří na jednotlivých vzdělávacích stupních v rámci tohoto řetězce působí. Taková platforma může působit na základech platformy KAP.

Zaměření se na respektování trendů vzdělávání pro budoucnost a překonávání stávajících nedostatků (jazyky, kritické myšlení, kreativita)

Smysluplné je zaměření se na budoucí perspektivní vzdělávací obory (viz blíže příslušné pasáže v rámci analytické části aktualizované SRZK 2030). Ústředním bodem je poptávka po digitálních a technických dovednostech a kompetencích, včetně oborů spojených s automatizací a umělou inteligencí. Současně s tím je však velmi potřebné též zdokonalování měkkých dovedností, neboť technologický rozvoj významně mění i společenskou strukturu a podobu mezilidských vztahů a behaviorálních charakteristik (zcela jistě jejich formu, možná též i obsah). Významné tak budou kompetence typu kreativita a analytické myšlení, včetně schopnosti správného vyhodnocení zjištěných poznatků, flexibilita, přizpůsobivost, emoční inteligence, kritické myšlení, psychická a osobní odolnost, včetně schopnosti racionálně reagovat na měnící se spektrum krizových situací.

Součástí kompetenčních náležitostí, spojených se vzděláváním pro budoucnost, je též množina aktivit, která není nová, pro budoucí obostání na trhu práce a zaujetí adekvátního postavení ve společnosti bez zvýšeného rizika vyloučení bude však představovat podmínku nutnou. Jde o zajištění odpovídající **úrovně finanční a jazykové gramotnosti**; kde přetrvávají hluboké slabiny a nedostatky, neřešené a přehlížené v uplynulých dekadách. Aktuální stav, zvláště u určitých sociálních a věkových skupin, je nedostatečný a sebemotivace lidí tuto situaci napravit je nízká. Lze se domnívat, že by napomohla **nabídka speciálních kursů**, cíleně zaměřených na zvýšení finanční a jazykové gramotnosti. Taktéž obory **kritického myšlení a kreativity** by měly spadat do tohoto typového opatření. Obsah této typové aktivity se přitom úzce prolíná i s tou následující, zaměřenou na rozvoj celoživotního učení. V prvním případě by cílem mělo být dosažení určité kvalifikované úrovně občana v roli spotřebitele a finančního nebo reálného investora. Velmi zásadní je získání adekvátně kvalifikovaných lektorů, kteří mohou

pocházet například z finančního sektoru či FaME UTB. Důležitá je pak též aktivní propagace a důslednost v provozním řízení této činnosti. Ve druhém případě je pak smyslem výrazné zlepšení jazykových znalostí obyvatel regionu, které jim jak usnadní jejich pracovní uplatnění v podobě kvalitních pracovních míst a zvýší atraktivnost regionu pro příliv zahraničních investorů, pracovníků a návštěvníků, čímž bude posílen mezinárodní charakter Zlínského kraje a jeho otevřenost v duchu hesla *Kraj bez hranic*.

Posílení role celoživotního učení a dalšího vzdělávání

Potřeba celoživotního učení a dalšího vzdělávání představuje významný parametr pro úspěšné působení na trhu práce i plnohodnotné začlenění se do společnosti. Prostor pro jeho rozvoj, rozšíření, zkvalitnění a zvýšení jeho přínosnosti je v ČR značný, Zlínský kraj nevyjímaje. Jde o to z této činnosti učinit systematickou a permanentní aktivitu, přizpůsobenou pracovním potřebám i společenskému začlenění úměrně jednotlivým fázím profesního a životního cyklu. Nástrojem pro jeho rozšíření mohou například být **kursy dalšího vzdělávání s podporou kraje**. Typová aktivita zahrnuje potřebu pečlivě stanovit obsah, formu i cílovou skupinu vzdělávacích aktivit, které by měly být především prakticky uplatnitelné, ale současně by měly umožnit i základní pochopení probíhajících globálních trendů. Obsah těchto kursů by měl být zaměřen na doplnění či úplné rozšíření vzdělání v oblasti technických a technologických změn a jejich praktické využití v profesi i osobním životě, základních legislativních norem, ve větší míře detailu pak přizpůsobené jednotlivým profesím. Z pohledu formy se může jednat jak o vzdělávání prováděné na pracovištích, tak o kursy volně otevřené pro veřejnost. Podoba kursů pak může být jak prezenční, tak e-learningová, případně v kombinaci obou možností. Tento segment dalšího vzdělávání cílí především na omezení „vzdělanostního deficitu“ u osob, které již prošly vzdělávacím procesem, mnohé dokonce již před několika desítkami let. Velmi důležité je rozdělení cílových skupin na osoby podle věku i dosaženého vzdělání a těmto formám pak bude cíleně přizpůsobena i jejich forma. Na kursy celoživotního učení a dalšího vzdělávání by měl být uplatněn celostní princip. Vzhledem k tomu, že se jedná o součást a formu neformálního vzdělávacího procesu, je relevantní zde, zvláště v případě některých typů kursů, hovořit též o zážitkové pedagogice.

Volnočasové vzdělávání a sport

Vzdělanostní úroveň regionu je dána též nabídkou volnočasového vzdělávání v podobě vzdělávacích a informativních kursů, pořádaných nejrůznějšími organizacemi občanské společnosti. Jejich činnost je primárně zaměřena na aktivní a prospěšné trávení volného času cestou poznávání, rozšiřování znalostních obzorů, zlepšování manuální zručnosti či zlepšování fyzické kondice.

Je možné je považovat za aktivitu, vykazující přínos z pohledu veřejného zájmu, neboť přispívá úrovni regionální vzdělanosti a představuje žádoucí alternativu v trávení volného času. Způsob využití volného času však může nabývat i jiných, než vzdělávacích forem. I tyto mohou vedle naplňování osobních potřeb představovat uspokojování veřejného zájmu (sport, turistika, umění a kultura). Může zde být velký prostor pro propojování vzdělávání a paměťových institucí, např. v podobě kulturních a kreativních center. Toto vzdělávání může mít též formu zahraniční spolupráce.

Zvláště v podmínkách zhoršující se fyzické kondice obyvatelstva získává smysl cílená podpora sportovních aktivit, která může mít podobu např. využívání kapacit škol, organizace sportovních kursů nebo koordinace aktivit se sportovními kluby a oddíly. Podpora těchto aktivit může být prováděna prostřednictvím informačního portálu, na kterém jsou přehledně poskytovány informace o obsahu a časovém rozsahu jednotlivých aktivit. Podpora může být uskutečněna v podobě veřejného příspěvku pro vybrané sociální skupiny (děti, mládež, senioři).

Prostředky pro realizaci této typové aktivity představují **vzdělávací aktivity, kroužky, zájmové aktivity po volný čas, či provádění rekreačních sportovních aktivit**. Tento typ vzdělávacích aktivit nejen zvyšuje vzdělanostní úroveň žáků, ale výrazně přispívá k sociální inkluzi a působí též jako aktivní nástroj prevence před negativními projevy chování a současně též zlepšování zdravotního stavu a fyzického i duševního zdraví a jejich rovnováhy. Je nutné také klást důraz na související vzdělávání pedagogů – preventistů.

Specifickou formou možnosti propojení trávení volného času a edukace jsou Science Learning Centra, jejichž budování a využití pro veřejnost může také napomoci zvýšit atraktivitu Zlínského kraje v cestovním ruchu.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Koordinační, inspirativní a vzdělávací aktivity naplňující Krajský akční plán, resp. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ZK 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizované školy a školská zařízení <i>spolupráce kraje a jeho organizací s ostatními vzdělávacími institucemi (vč. jejich zřizovatelů) na všech stupních, s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, NPI ČR, podpůrnými organizacemi v rámci kraje</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Aktivita dalšího vzdělávání pro uplatnění na měnícím se trhu práce Aktivita v oblasti volnočasového vzdělávání mládeže a sportu 	<ul style="list-style-type: none"> obce, jejich organizace NNO a podpůrné organizace v oblasti volnočasového vzdělávání a sportu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy Národní sportovní agentura <i>role kraje podpůrná v rámci krajských dotačních programů</i>

2.1.4 SPOLUPRÁCE VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU S DALŠÍMI AKTÉRY ROZVOJE KRAJE

V předchozím textu byla několikrát v pozitivní konotaci zmíněna platforma Triple (Quadruple) Helix, jejíž relevance se velmi týká též této prioritní oblasti. Vzdělávací systém není samoúčelný ani uzavřený. Jeho efekt je dosažen právě tím, že dojde k naplnění očekávání a potřeb aktérů rozvoje kraje ohledně vzdělanostní úrovně pracovníků, potřebných pro jejich činnost. A proto, stejně jako byla potvrzena důležitost koordinace subjektů uvnitř vzdělávacího systému, je srovnatelně důležitá obdobná koordinační platforma mezi vzdělávacím systémem a vnějšími relevantními aktéry v rámci kraje.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Posílení provázanosti sekundárního vzdělávání s praktickými potřebami budoucího trhu práce

Nynější obsah středoškolského vzdělávání má připravit absolventy, kteří vstoupí do aktivního pracovního procesu přibližně za pět, v případě dalšího vzdělávání i za více než 10 let. Tento fakt by měl být naprosto zásadní z pohledu přípravy žáků, navíc v podmínkách překotně se vyvíjejícího technologického pokroku. Znalost a schopnost pro výkon určité práce se čím dál méně rovná zapamatování si nekonečného objemu faktografie, kterou lze nyní navíc okamžitě vyhledat v rámci elektronické komunikace). Proto je žádoucí zcela zásadně přispět ke změně v pojetí výuky směrem ke schopnosti interpretovat fakta, rozhodovat se na základě daných alternativ, komunikovat zjištěné poznatky a závěry a diskutovat o nich. Pro tento účel je podstatné vytvoření permanentní platformy mezi krajem, jednotlivými středními školami a představiteli podnikatelské sféry a dalších regionálních zaměstnavatelů, jejímž předmětem je konsensuální přístup k učebním osnovám a učebnímu programu s ohledem na budoucí vyhlídky trhu práce, kde kraj převeze podstatnou roli moderátora.

Koordinace a spolupráce středních škol se zaměstnavateli absolventů

Spolupráce škol se zaměstnavateli je nutná u všech typů středních škol. V případě odborných středních škol není uzákoněn systém duálního vzdělávání, proto je žádoucí se v tomto ohledu aktivně přizpůsobit potřebě. Navíc v situaci, kdy polytechnické a odborné vzdělávání stále není adekvátně poptáváno ze strany uchazečů o středoškolské studium. Smyslem je především nalezení obsahové i formální kontinuity mezi výukovým programem na těchto školách a potřebami praxe. To vyžaduje aktivní a konsensus přinášející přístup z obou stran. Kraj bude aktivním moderátorem platformy, které se budou účastnit představitelé středních škol technického charakteru se zástupci podnikatelské sféry, případně Úřadu práce (např. v rámci Paktu zaměstnanosti). Výstupy této platformy by byly prioritně zaměřeny na ty středoškoláky, kteří již nezamýšlejí dále pokračovat ve vysokoškolském studiu, ale preferují využít svého středního odborného vzdělání v aktivní pracovní činnosti (jako zaměstnanec či jako začínající podnikatel).

Funkční systém kariérového poradenství pro primární i sekundární vzdělávání

Základní dlouhodobou výzvou trhu práce je zajištění toho, aby jednotliví pracovníci vykonávali takový druh práce a působili v takovém oboru, ke kterému mají ty nejlepší znalostní a kompetenční předpoklady a který je též subjektivně baví a zajímá. Jde o dosažení souladu mezi schopnostmi a nároky vztaženými na příslušné pracovní místo, anglicky označované jako *matching skills and jobs*. Ne vždy je žák schopen tyto přednosti identifikovat a aktivně rozvíjet, zvláště pokud mají být tyto schopnosti specifikovány ve větší míře detailu. Proto má z důvodu úspory jak soukromých, tak veřejně vynaložených nákladů smysl, aby byl tento soulad optimalizován. Nástrojem pro dosažení souladu na trhu práce by měla být specializovaná pracoviště, jež prostřednictvím testů a jejich kritérií rozpoznají schopnost žáků pro určitý obor. Velmi zásadní je též spolupráce těchto pracovišť s rodiči žáka a jejich učiteli, aby byli s těmito výsledky seznámeni, a tyto byly vzaty v úvahu pro další orientaci jejich vzdělávacího procesu.

Důležitou roli zde hraje fungující Centrum kariérového poradenství, které by mělo být nadále rozvíjeno, aby naplnilo svoji úlohu koordinátora poskytovatelů kariérového poradenství. Je třeba připravovat adekvátní nástroje kariérového poradenství (využívající např. virtuální realitu) a zajišťovat vzdělávání kariérových poradců.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Aktivita Centra kariérového poradenství a kariérových poradců ve školách 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizované školy a školská zařízení <i>spolupráce kraje s ostatními vzdělávacími institucemi (vč. jejich zřizovatelů) na všech stupních, zaměstnavatelé, Krajskou hospodářskou komorou ZK a dalšími podpůrnými organizacemi v oblasti vzdělávání a trhu práce</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Aktivita Paktu zaměstnanosti nastavující strukturu a kvalitu odborného vzdělávání na základě budoucích potřeb trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> Krajská hospodářská komora a další signatáři a partneři Paktu zaměstnanosti Zlínského kraje zaměstnavatelé v regionu vzdělávací instituce na všech stupních <i>role kraje (včetně jeho škol a dalších vzdělávacích organizací) podpůrná v rámci z pozice signatáře Paktu zaměstnanosti – financování konkrétních aktivit, zapojení do realizace projektů skrze své organizace</i>

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti rozvoje vzdělávacího systému a spolupráce ve vzdělávání.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U2.1.1	Podíl studentů VŠ ze ZLK studujících technické obory (KKOV 1 - 3)	MŠMT	
U2.1.2	Podíl žáků v technických a přírodovědných oborech a v netechnických oborech na celkovém počtu žáků	MŠMT	
U2.1.3	Výsledky žáků v rámci jednotných přijímacích zkoušek na SŠ	CERMAT	
U2.1.4	Výsledky žáků v rámci státních maturit	CERMAT	

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje
- Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje
- Akční plán Paktu zaměstnanosti Zlínského kraje
- Plán rozvoje sportu ve Zlínském kraji
- Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji
- Koncepce romské integrace ve Zlínském kraji
- Regionální inovační strategie Zlínského kraje
- SMART Region ZLK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZLK

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
Priorita 2.2 Péče o zdraví	2.2.1 Podpora zdravého životního stylu obyvatel
	2.2.2 Udržení funkční sítě kvalitních zdravotních služeb
	2.2.3 Rozvoj krajské zdravotnické infrastruktury

Zásadním předpokladem kvalitní a fungující sítě zdravotních služeb je **regionálně rovnoměrně dostupná síť zdravotnických zařízení primární péče, ambulantních specialistů a lůžkových zdravotnických zařízení**. Modernizovaná krajská lůžková zdravotnická zařízení budou poskytovat akutní i následnou péči v přirozeném spádovém území nemocnic. Vysoce specializovaná péče bude poskytována zejména v Krajské nemocnici T. Bati. Nemocnice Zlínského kraje budou doplňovat menší soukromá zdravotnická zařízení v dílčích segmentech zdravotních služeb. **Zdravotnická záchranná služba Zlínského kraje bude pokrývat efektivně území celého Zlínského kraje**, včetně příhraničních oblastí. Nedílnou součástí péče o zdraví bude i **podpora zdravotní gramotnosti obyvatel** Zlínského kraje, **prevence** vzniku chronických a nádorových onemocnění a **podpora zdravého životního stylu** obyvatel kraje.

Zlínský kraj bude **aktivním partnerem zdravotních pojišťoven a státu** při definování rozsahu péče na základě potřeb v území a personálního stavu ve zdravotnictví v ambulantní i lůžkové sféře. **Zdravotnický personál bude klíčovou výzvou této dekády**; Zlínský kraj na ni bude reagovat vlastními cílenými náborovými pobídkami, podporou vzdělávání zdravotnických pracovníků a jejich stabilizací v regionu s cílem v maximální míře **udržet stávající rozsah poskytované zdravotní péče** v daném spádovém území.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Zkušenost v období let 2020 – 2022 v souvislosti s kovidovou pandemií výrazně posunula vzhůru téma zdraví a zdravotních služeb a jejich funkčnosti mezi prioritními oblastmi politik EU. To se odráží ve snaze o vytvoření Evropské zdravotní unie⁵⁵, jejímž smyslem má být rychlejší a účinnější reakce na krizové situace, jako byla pandemie COVID-19, zajištění akceschopnosti a odolnosti zdravotnických služeb, dostupnosti léků a léčebných pomůcek a dostatečných personálních, prostorových a přístrojových kapacit zdravotních provozů. To je spojeno i s možností využívat dodatečné finanční prostředky, například v rámci Národního plánu obnovy nebo centrálně řízeného programu Horizon Europe (Klastr 1 Zdraví; Mise k léčbě rakoviny).
- Systém zdravotnictví je v České republice nastaven a řízen celostátně a ve svých zásadních parametrech neumožňuje alternativy. Řešení v rámci Zlínského kraje tak bude vždy jen parciálním přizpůsobením dílčích parametrů, nikoliv strukturální změnou jako takovou. Na národní úrovni je tak oblast zdravotnictví a péče o zdraví upravena strategickým rámcem rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030 - **Zdraví 2030**. Ten je postaven na ambici naplnění tří strategických cílů: Ochrana a zlepšení zdraví obyvatel, Optimalizace zdravotnického systému a Podpora vědy a výzkumu ve zdravotnictví, při naplnění zastřešujícího cíle v podobě **zlepšujícího se zdraví všech skupin obyvatelstva**. Jeho naplnění přitom předpokládá, že se zvyšuje délka života ve zdraví u všech skupin obyvatel, snižují se vlivy způsobující nerovnosti v oblasti zdraví, systém veřejného zdravotnictví je stabilizován, odpovídajícím způsobem se rozvíjí profesní struktura při zlepšujícím se ohodnocení, je kladen důraz na zdravý životní styl cestou primární prevence nemocí a podpory zdraví v průběhu celého života, dochází ke snižování konzumace návykových látek a zátěže obyvatel zdravotně rizikovými látkami a hlukem při zlepšování kvality životního prostředí. Strategický cíl Ochrany a zlepšení zdraví obyvatel se uskutečňuje cestou reformy primární péče; prevence nemocí, podporou a ochranou zdraví a zvyšování zdravotní gramotnosti. Strategický cíl Optimalizace zdravotního systému je naplňován prostřednictvím implementace modelů integrované péče, integrace zdravotní a sociální péče a reformou péče o duševní zdraví; dále cestou personální stabilizace resortu zdravotnictví; digitalizace zdravotnictví či zlepšením systému úhrad ve zdravotnictví s využitím informačních systémů a posílení jeho transparentnosti a ověřitelnosti. Strategický cíl Podpora vědy a výzkumu v prioritních oblastech zdravotnictví je

⁵⁵ Viz například: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-health-union_cs

prováděn realizací koncepce zdravotnického výzkumu, zaměřeného například na nové diagnostické a terapeutické metody, efektivní postupy v primární prevenci, diagnostiku a léčbu chorob v kontextu změny klimatu, výzkum chování vůči zdraví a zdravotní gramotnosti, pre-klinický a klinický výzkum v oblasti biotechnologií, vědeckovýzkumnou základnu pro digitalizaci zdravotnictví a osvojení aplikací ICT, umělé inteligence a telemedicíny.

- Na úrovni Zlínského kraje pak vytyčuje směřování rozvoje krajského zdravotnictví na úrovni medicínských oborů a systém péče o zdraví v podmínkách zjevného stárnutí populace dokument **Zdravotnictví Zlínského kraje 2030**. Jeho klíčové závěry se promítají v následujícím textu v rámci této Priority, přičemž je kladen důraz především na opatření reagující na potřeby optimálního nastavení dostupnosti zdravotních služeb pro pacienta, které je úzce spjato se zajištěním dostatečných kapacit zdravotnického personálu v kontextu s jeho stárnutím.

2.2.1 PODPORA ZDRAVÉHO ŽIVOTNÍHO STYLU OBYVATEL

Zdravotní stav obyvatel České republiky, včetně Zlínského kraje, je výrazně horší například v porovnání se západní Evropou, což zvyšuje nároky a náklady kladené na zdravotní a sociální systémy, Zlínský kraj navíc vykazuje vysokou úroveň pracovní neschopnosti v celostátním srovnání. Tato skutečnost výrazně ovlivňuje dostupnost a produktivitu lidí na trhu práce (zvláště důležité v době chronického nedostatku lidí na trhu práce) i náplň života osob v produktivním i post-produktivním věku.

Zlepšení zdravotního stavu obyvatel je v řadě případů uskutečnitelné cestou **zvýšeného úsilí v oblasti prevence**. Preventivní opatření mohou nabývat nejrůznějších forem aktivit při eliminaci vzniku a šíření infekčních nemocí, nastavení podpůrných informačních opatření pro management krizových situací, ochraně zdraví v kontextu environmentálních rizik, prevenci užívání návykových látek, zvyšování zdravotní gramotnosti, či center prevence ve zdravotnických zařízeních. Patří sem též osvojování zdravých životních návyků v podobě pohybových aktivit či zdravého stravování.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Posílení spolupráce v oblasti primární prevence a zdravotní gramotnosti obyvatel kraje

Možnosti na regionální úrovni zahrnují aktivní participaci na celostátních preventivních opatřeních, doplněnou o specifická krajská opatření, reagující na specificky zvýšenou incidenci chorob v regionu. Těmto aktivitám by výrazně napomohla specificky orientovaná krajská politika prevence v rámci veřejného zdravotního pojištění. Na regionální úrovni je možné a proveditelné uskutečnění silné informačně-osvětové motivační kampaně, spojené například s finanční motivací. Významnou roli sehrává i spolupráce a angažovanost na úrovni obcí a měst.

Prostor je též spatřován v posílení spolupráce mezi krajem, zaměstnavateli a zdravotnickými zařízeními při podpoře preventivních a zdraví prospěšných aktivit, například v rámci benefitových zaměstnaneckých programů či zajišťování společenské zodpovědnosti firem s cílem snížení nemocnosti, zlepšení zdravotního stavu pracovníků a zvýšení jejich pracovní výkonnosti a produktivity.

Vytvoření systému schopného předcházet a čelit negativním důsledkům společenského vývoje na duševní stav populace

Aktuální trendy společenského vývoje s důrazem na dosažení výkonu, posilování osobní zodpovědnosti, zesilující se konkurenceschopnost na trhu práce a zvyšování požadavků na pracovní schopnosti a kompetence vedou k výraznému zvýšení rizika v oblasti duševního zdraví. Cestou k omezení tohoto rizika je zajištění vyváženosti mezi pracovním a osobním životem (jeden z cílů Evropského pilíře sociálních práv). Aktivní komunikace a osvěta v této záležitosti, včetně efektivní komunikace se zaměstnavateli je cestou, která této vyváženosti může napomoci, například posílením kapacit v oblasti psychologie, psychiatrie i center duševního zdraví a jejich služeb. Samostatnou kapitolou je péče o duševní zdraví dětí a mládeže.

Zdravotně preventivní aktivity by měly být propojeny též se zdravotně prospěšnými formami trávení volného času a podporou rekreačního sportu, o nichž je pojednáváno v rámci dalších Priorit a Prioritních oblastí tohoto dokumentu.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • x 	<ul style="list-style-type: none"> • x
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Posílení zdravotní gramotnosti obyvatel Zlínského kraje • Posílení kapacit v oblasti psychologie, psychiatrie i center duševního zdraví • Podpora sportu a fyzických aktivit 	<ul style="list-style-type: none"> • Státní zdravotní ústav • Zdravotní pojišťovny • Ministerstvo zdravotnictví • Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy • Psychiatrická nemocnice v Kroměříži • Centra duševního zdraví • <i>Osvětová a podpůrná role nemocnic a škol v kraji, role kraje koordinační, případně zapojení do realizace konkrétních podpůrných programů</i>

2.2.2 UDRŽENÍ FUNKČNÍ SÍTĚ KVALITNÍCH ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

Obsahem této prioritní oblasti je systém zdravotních služeb ve Zlínském kraji, založený na modelu centrové péče v Krajské nemocnici Tomáše Bati a spádovosti nemocnic v území kraje, který je adekvátně personálně zabezpečený, podpořený a doplněný dalšími zdravotními kapacitami v různých segmentech zdravotních služeb a lázeňskými kapacitami. Cílem je naplnění potřeby poskytování dostupných a kvalitních zdravotních služeb v dostatečné kapacitě, schopné reagovat na budoucí výzvy zvýšené nemocnosti stárnoucí populace i neočekávané zátěže zdravotního systému.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Zachování systému krajských nemocnic s urgentním příjmem I. a II. typu a center vysoce specializované péče a zvyšování účinnosti jeho správy

Aktualizovaná SRZK 2030 se ztotožňuje s pojetím systému zdravotnických zařízení, jehož jádrem je síť čtyř nemocnic ve vlastnictví kraje v čele s Krajskou nemocnicí Tomáše Bati. Jejich cílem je poskytování komplexní, kvalitní a dostupné péče efektivním způsobem s prioritním cílem dosažení prospěchu pro pacienta. Tento model též předpokládá zapojení privátních zařízení v jednotlivých segmentech zdravotních služeb. V rámci něj by mělo dojít k poskytování vyššího stupně specializované péče a některých druhů superspecializované péče prostřednictvím Krajské nemocnice Tomáše Bati, jež má též nejlepší předpoklady pro aplikaci nových technologických postupů. Prioritou je při zajišťování zdravotní péče maximálně využívat kapacity, které zdravotnická zařízení ve Zlínském kraji poskytují. Vysoce specializovanou péči, kterou by nebylo s ohledem na kvalitu a ekonomiku efektivní vykonávat pro spádovou oblast Zlínského kraje, je možné čerpat na základě jasně stanovených vazeb a návazností v centrech v sousedních regionech, případně v národních centrech.

Cílem je udržení lůžkových zdravotnických zařízení z pohledu spádovosti a spektra výkonů prostřednictvím rozšíření spolupráce nemocnic, adekvátního pokrytí zdravotnické záchranné služby a lékařské pohotovostní služby, a udržení rozsahu sítě ambulantních poskytovatelů zdravotních služeb.

Ukazuje se, že lékařská péče v regionu vykazuje vysoký medicínský standard a je velmi efektivní. O tom svědčí maximální obloženost lůžek při nižší době hospitalizace v celostátním srovnání.

Přijetí komplexních personálních opatření ke zvýšení počtu a zlepšení struktury lékařů a zdravotnického personálu

Pokud mají být personální kapacity lékařů a nelékařského personálu dlouhodobě udržitelné, a to jak v segmentu primární péče, ambulantních specialistů i lůžkové péče, je nutné přijmout razantní opatření systému vzdělávání na úrovni státu i kraje, např. prostřednictvím motivačních nástrojů a přilákat nové a mladé lékaře do regionu, včetně lékařů a zdravotnického personálu ze zahraničí. Součástí je též cílená politika stipendií, jež by mohla přilákat lékaře do perspektivních medicinských oborů a zvýšit tak jejich atraktivitu již během studia.

Komplexní řešení spočívá v podpoře výchovy a vzdělávání zdravotnického personálu cestou zvýšení kapacity zdravotnického školství v kraji, zvýšení kvality stáží a zlepšení materiálně technického zázemí pro zdravotnické pre- i post-graduální vzdělávání i posílení spolupráce ambulantního a lůžkového segmentu zdravotní péče.

Udržení atraktivity významných lékařských pracovišť v regionu

Zlínský kraj disponuje několika specializovanými zdravotnickými pracovišti s renomé v rámci celé České republiky. V tomto ohledu je žádoucí, aby docházelo k posílení synergií s ostatními regionálními aktéry a účasti na partnerských medicinských projektech. Nadto disponuje kraj unikátní kapacitou lázeňských služeb, zejména v Luhačovicích a Ostrožské Nové Vsi. Nabízí se možnost vytvoření systematického programu pro zvýšení povědomí a možností využívání lázeňských kapacit v kraji z pohledu zlepšení zdravotního stavu jeho obyvatel či využití značného potenciálu v oblasti zdravotní turistiky.

Rozvoj kapacit v rámci zdravotně-sociálního pomezí a jejich propustnost

Tento typ aktivit vyžaduje především zajištění systémového funkčního souladu mezi poskytovanými zdravotními a sociálními službami, například cestou prostupnosti kapacit zdravotnictví a sociálních služeb u dlouhodobě hospitalizovaných pacientů, rozvoj hospicové a domácí paliativní péče s důrazem na kvalitu a udržitelnost poskytovaných služeb, dostupnost odlehčovacích služeb, poskytování zdravotních služeb v pobytových zařízeních sociálních služeb apod.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení kapacity zdravotnického školství v kraji • Zapojení Center vysoce specializované péče do systému specializačního vzdělávání • Rozšíření spolupráce nemocnic ZK • Zvýšení kvality stáží a zlepšení materiálně-technického zázemí pro zdravotnické pre- i postgraduální vzdělávání • Posílení spolupráce ambulantního a lůžkového segmentu zdravotní péče 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jím založené nemocnice, ZZS a střední školy (s obory v oblasti zdravotnictví) • <i>spolupráce kraje a jeho zdravotnických a vzdělávacích zařízení se zdravotnickými zařízeními jiných zřizovatelů ve Zlínském kraji (včetně soukromých), zdravotními pojišťovnami a jejich krajskými pracovišti, příslušnými ministerstvy, Českou lékařskou komorou a univerzitami (zejména UTB, ale i další VŠ)</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Udržení rozsahu sítě ambulantních poskytovatelů zdravotních služeb • Zvýšení povědomí a možností využívání lázeňských kapacit 	<ul style="list-style-type: none"> • soukromá zdravotnická zařízení a zdravotnická zařízení jiných zřizovatelů, působící ve Zlínském kraji, • zdravotní pojišťovny • poskytovatelé lázeňské péče • <i>role kraje zejména iniciační, koordinační a motivační (realizace konkrétních podpůrných programů), částečně také propagační</i>

2.2.3 ROZVOJ KRAJSKÉ ZDRAVOTNICKÉ INFRASTRUKTURY

Moderní zdravotnické služby ve výše nastaveném modelu nemohou fungovat bez adekvátní zdravotnické infrastruktury, v níž a jejíž prostřednictvím budou tyto služby poskytovány. Jde v tomto kontextu jak o odpovídající zdravotnické zařízení a vybavení, nové zdravotnické objekty či modernizace těch stávajících, a zavádění moderních informačních, komunikačních a digitálních technologií ve zdravotnictví. Vysoký medicínský standard a činnost existujících center vysoce specializované péče jsou těžko udržitelné bez modernizace jejich zázemí a přístrojového vybavení.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Pořízení špičkových zařízení pro klinická i ambulantní zdravotnická zařízení

Moderní zdravotní péče vyžaduje přizpůsobit se technologickým trendům a v souladu se svým hlavním posláním pořizovat špičkové přístroje ke zvýšení přínosu pro pacienta. Současně je velmi podstatné i přizpůsobení se informačního a procesního systému a aplikace digitálních poznatků do praxe; těmito investicemi může být dosaženo významných provozních úspor a může být posílena transparentnost zdravotního systému obecně (pružné sdílení informací, elektronické zdravotní karty, elektronická forma komunikace mezi poskytovatelem zdravotní služby, zdravotní pojišťovnou a pacientem). Velmi zásadní je koordinace investičních aktivit s ohledem na potřeby i finanční možnosti.

Modernizace a rozšíření zdravotnických zařízení a zajištění dostupnosti zdravotnické záchranné služby, včetně letecké

Nové požadavky na výkon zdravotnických služeb a jejich rozsah kladou nároky na kvalitu a kapacitu zdravotnické infrastruktury. Je třeba systematicky a objektivně vyhodnotit tuto potřebu jak na úrovni nemocnic, tak jednotlivých ambulantních pracovišť na základě pečlivě provedeného ocenění dopadů. Téma kvality a kapacity zdravotnické infrastruktury v sobě obsahuje též optimalizaci dostupnosti záchranné zdravotnické služby, včetně letecké; její pokrytí ve Zlínském kraji, i s ohledem na členitost území, je značně sub-optimální, což platí jak pro záchrannou službu pozemní, tak leteckou, jejíž význam roste v situacích nejzávažnějších onemocnění a úrazů, s nutností rychlého transportu do center vysoce specializované péče v KNTB, případně mimokrajských.

Aplikace informačních a telekomunikačních technologií a digitálních platforem ve zdravotnictví

Moderní rozvojové trendy i specifický důraz, kladený v rámci Zlínského kraje na obor ICT nutně vede k potřebě aplikovat jeho výstupy taktéž v oboru zdravotních služeb, ku prospěchu jeho efektivnosti, usnadnění práce lékařů a zdravotního personálu i zvýšení komfortu pacientů. Instituce poskytující zdravotní služby by měly v maximální míře využívat těchto prostředků jak ke snížení administrativních a procesních postupů (elektronické recepty, elektronické zdravotní karty a dokumentace), tak k provádění vyšetření až po provádění přímých lékařských výkonů, například při operacích.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Postupná modernizace areálů a přístrojového vybavení krajských nemocnic • Podpora modernizace zázemí a přístrojového vybavení Center vysoce specializované péče • Adekvátní pokrytí území ZZS ZK a síť LPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a nemocnice a další zdravotnická zařízení zakládané Zlínským krajem • <i>Spolupráce kraje a jeho zdravotnických zařízení se zejména se zdravotními pojišťovnami, příslušnými ministerstvy, univerzitami (zejména UTB, ale i další VŠ)</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • x 	<ul style="list-style-type: none"> • x

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti optimalizace sítě zdravotnických zařízení a zvyšování kvality zdravotní péče.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U2.2.1	Průměrná délka akutní hospitalizace	ÚZIS	Relevance pro oblast priority 2.2.1, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U2.2.2	Počet lůžek akutní péče na 1000 obyvatel	ÚZIS	Relevance pro oblast priority 2.2.3, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U2.2.3	Počet lékařů na 1000 obyvatel	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 2.2.2, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji, zároveň je sledována i věková a oborová struktura lékařů, včetně jejich rozložení v rámci ORP ZLK

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Zdravotnictví Zlínského kraje 2030
- Plán pokrytí území Zlínského kraje výjezdovými základnami zdravotnické záchranné služby
- SMART Region ZLK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZLK

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
<h2>Priorita 2.3 – Sociálně soudržný kraj</h2>	2.3.1 Zvyšování sociální soudržnosti a posilování odolnosti společnosti v regionu
	2.3.2 Zajištění kvalitního poskytování sociálních služeb napříč cílovými skupinami
	2.3.3 Nové přístupy a mezisektorové aspekty poskytování sociálních služeb a zajišťování sociální inkluze

Udržení sociální soudržnosti a posílení odolnosti společnosti vyžaduje mít k dispozici tomu odpovídající a dostatečně **kapacitní i kvalitní systém specializovaných služeb, nástrojů a aktivit**, který však, vzhledem k velké propojenosti faktorů, determinujících sociální systém, musí být účinně a koordinovaně **spravován a řízen**. Výsledkem by měl být odpovědný, udržitelný a spravedlivý sociální systém, který je zaměřen na skutečně potřebné a který není jakkoliv zneužíván.

V tomto kontextu je klíčové **zajistit dostupnou a efektivní podporu sociální práce** včetně poskytování sociálních služeb, které **reagují na individuální potřeby** s respektováním principu subsidiarity a s **využitím meziresortní spolupráce**. Je usilováno o udržení nebo návrat člověka do **přirozeného prostředí** za podpory **rodiny a komunity**, které jsou zdrojem konkrétní, dostupné a efektivní pomoci.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Období let 2020 – 2023 představovalo, v důsledku prodělaných šoků a zhoršující se ekonomické situace země, současně i největší test sociální odolnosti za několik uplynulých dekád. Přestože analytická část aktualizované SRZK 2030 identifikovala prostřednictvím tvrdých dat vysokou míru sociální soudržnosti ve Zlínském kraji, výskyt některých rizikových projevů v posledním období zesílil, například v případě sociálního vyloučení.
- Z pohledu sociální politiky je zásadním parametrem stále rostoucí délka naděje dožití obyvatelstva, provázená však viditelným stárnutím populace.
- Jedním z důležitých pilířů problematiky sociální soudržnosti regionu je Evropský pilíř sociálních práv, který zahrnuje klíčové zásady a práva, které podporují spravedlivé a řádné fungování trhů práce. Svým obsahem pokrývá oblasti rovných příležitostí a přístupu na trh práce, problematiku spravedlivých pracovních podmínek a aspekty sociální ochrany a začlenění

2.3.1 ZVYŠOVÁNÍ SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI A POSILOVÁNÍ ODOLNOSTI SPOLEČNOSTI V REGIONU

K dlouhodobě platným tématům, která určují obsah sociální soudržnosti a odolnosti, v posledním období přibyla minimálně dvě nosná, která podrobují míru sociální soudržnosti a odolnosti mimořádně vážnému testu: neobvykle nepříznivé projevy ekonomického vývoje, způsobené jak restriktivními opatřeními během pandemie, tak bezprecedentním tlakem na růst cenové hladiny a tím i výdaje domácností; a za druhé zcela mimořádný a ojedinělý příliv migrantů, vyvolaný válečným konfliktem na Ukrajině, spojeným s potřebou v rekordně krátké době adaptovat a společensky začlenit v našich podmínkách obrovské množství nových obyvatel.

Bezvýhradně všechna Typová opatření v rámci této prioritní oblasti představují zřejmě nejtýpější typy činností, v nichž by se měla významně angažovat a viditelně projevit též společenská zodpovědnost firem. Kraj by měl být v tomto kontextu též iniciátorem, motivátorem a facilitátorem pro to, aby se každý zodpovědný zaměstnavatel v regionu do podpory těchto aktivit v maximální míře zapojil.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Intenzivní komunikace a zvýšení povědomí o zajištění sociálně soudržné, odolné a přizpůsobivé společnosti

Pojetí a vnímání sociální soudržnosti a odolnosti se vyvíjí a mění. Je daleko silněji orientováno na prevenci a usiluje nejen o cílené oslovení problematických sociálních skupin, ale zahrnuje i celou společnost. Projevem sociální soudržnosti je příjemné společenské klima, nikoliv pouze nabídka institucí formálně zajišťujících sociální péči.

Nástroje a opatření by se měly týkat vytvoření informačně-komunikační platformy, iniciované krajem se zahrnutím maximálního spektra (organizované) občanské společnosti. Měly by být zaměřené na diskusi a ztotožnění se s potřebou dosažení sociální soudržnosti a odolnosti v regionu, v duchu principů a cílů Evropského pilíře sociálních práv (popsaného v Prioritě 1.4) a jejich používání v konkrétních podmínkách Zlínského kraje. Typové opatření přitom předpokládá úzkou koordinaci s dalšími relevantními aktéry, jak například v případě začlenění migrantů (Centrum na podporu integrace cizinců, budoucí Expat Centrum, Úřad práce, Správa sociálního zabezpečení), tak při poradenství pro potřebné sociální skupiny v situaci nadměrné inflace či uzavírání provozů z důvodu krizových restrikcí a zdravotně-bezpečnostních opatření. V tomto segmentu existuje mimořádný prostor pro zapojení i těch nejmenších sídelních jednotek, využívajících lokální iniciativu a respektujících konkrétnost místních podmínek. Vzhledem k tomu, že jedním z klíčových principů zajištění sociální soudržnosti a odolnosti je důstojné zaměstnání, v rámci této platformy by neměli chybět zaměstnavatelé a jejich zástupci.

Rodinná politika a vytvoření rodičovské platformy

Již v současnosti je podpora rodinné politiky v České republice v porovnání se standardem v EU poměrně velkorysá (měřeno podílem veřejných výdajů určených na tento účel, či délkou rodičovské dovolené). Prorodinná politika musí být především záležitostí přirozené volby příslušné rodiny, jež by se však měla opírat o spolehlivé a fungující veřejné nástroje.

V oblasti rodinné politiky může veřejný sektor sehrávat výlučně podpůrnou sekundární úlohu. Ta spočívá především ve zlepšení informovanosti o možnostech podpory, které se nabízejí a v iniciaci místních aktivit a jejich podpoře. Velmi zásadní je například vytvoření odpovídající obsahové náplně pro matky, vychovávající děti, aby zůstaly v kontaktu se svojí profesí, včetně možností velmi flexibilních a jim přizpůsobených pracovních úvazků. Zlínský kraj zde hraje důležitou roli tvůrce prostředí jednak tím, že se této oblasti věnuje a aktivně rodiny podporuje, ale také vytvářením příležitostí a přenášením zkušeností napříč územím. Pracovat lze s řadou dalších výzev, k nimž patří například zapojování přistěhovalců do života komunit nebo podpora kvalitní bezbariérové infrastruktury a inovativních technologií ve městech a obcích. Dlouhodobé zacílení informací na životní cyklus rodiny může změnit pohled na řešenou problematiku, na podporu aktivity, flexibility a soběstačnosti všech generací ve vzájemném propojení. Existuje potřeba vytvářet prostředí, které rodičům umožňuje sladění rodinného a profesního života, včetně péče o potomky nebo přestárlé či jinak závislé členy rodiny. Je efektivní tato témata společně diskutovat s vědomím, že rodinná politika musí být pojímána komplexně a na základě vzniklých podnětů na úrovni rodičovské platformy je možné přijímat konkrétní a vyvážená opatření.

Komunikace, vzdělávání, výchova v rámci prevence sociálně patologických jevů

Téma prevence před patologickými jevy má rovinu výchovnou a existence dostatečných možností a příležitostí pro pracovní zapojení i volný čas, které by předcházely závislostním chováním či kriminalitě. První rovina je spojena s přesvědčivým zařazením tohoto tématu do vzdělávacích programů na školách a zajištění takové formy výuky a výkladu, jež by mladé lidi odrazovala od rizik spojených se závislostními chováními. Do tohoto procesu přitom musí být též aktivně zapojeni rodiče a vytvářeno takové společenské prostředí předcházející uvedeným jevům. Druhá rovina řešení spočívá ve vytvoření pestré škály možností pro aktivity ve volném čase i pro pracovní náplň, při vysoké míře propojenosti mezi nezaměstnaností a sociálním vyloučením na straně jedné a závislostním chováním a kriminálními aktivitami na straně druhé. Účinným preventivním nástrojem v rámci osvětové vzdělávacích aktivit může být citlivá snaha k podpoře hrdosti občana Zlínského kraje, sociálně a občansky zodpovědného, včetně

ustanovení ambasadorů, kteří budou specificky působit na potřebné sociální skupiny a v rizikovějších lokalitách. Téma kriminality je nutno vnímat provázaně, v kontextu s typovým opatřením „Komunikace a vzdělávání v oblasti bezpečnosti a nových bezpečnostních výzev“ v rámci oblasti priority 2.5.3.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Posilování informovanosti a edukace obyvatel kraje v tématech sociální soudržnosti a odolnosti • Podněcování k vyšší kvalitě rodinných vazeb a mezigeneračních vztahů • Aktivity napomáhající k harmonizaci rodinného a pracovního života • Koordinace a podpora funkčního systému primární prevence sociálně patologických jevů na území kraje 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jím zřizované organizace poskytující sociální služby • <i>spolupráce kraje a dalších subjektů spadajících do sítě sociálních služeb financovanou z prostředků kraje, ostatními poskytovateli sociálních služeb mimo síť financovanou z prostředků kraje, obcí, škol, NNO a Ministerstvem práce a sociálních věcí</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Posilování péče v rodině a soudržnosti v náročné sociální situaci • Podpora přímé práce s cílovými skupinami v oblasti prevence sociálně patologických jevů • Informování o problematice prevence rizikového chování • Aktivity zaměřené na zkvalitňování života v obcích napříč všemi životními obdobími 	<ul style="list-style-type: none"> • subjekty spadající do sítě sociálních služeb financované z prostředků kraje • ostatní poskytovatelé sociálních služeb mimo síť financovanou z prostředků kraje • obce • NNO • <i>role kraje osvětová, koordinační a motivační, případně zapojení do realizace konkrétních podpůrných programů</i>

2.3.2 ZAJIŠTĚNÍ KVALITNÍHO POSKYTOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NAPŘÍČ CÍLOVÝMI SKUPINAMI

V časovém horizontu aktualizované SRZK 2030 i s ohledem na demografickou predikci lze reálně předpokládat, že poptávka po sociálních službách výrazně vzroste a charakter produktů se navíc může výrazně změnit. Například zajištění komplexních služeb péče o seniory se stane významným ekonomickým sektorem, jehož rozsah i kvalita se zásadně promění.

Sociální služby samozřejmě nejsou orientovány výlučně na seniory, ačkoliv právě v této věkové kategorii lze zcela právem předpokládat nárůst v poptávce po těchto službách. Mezi další konzumenty těchto služeb mohou patřit osoby se zdravotním postižením, rodiny s dětmi, nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením. Jak též Evropský pilíř sociálních práv naznačuje, významná sociální funkce je naplňována vůči zdravotně handicapovaným, když v této dimenzi dochází k postupnému splyvání služeb zdravotních a sociálních.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Přízpůsobení počtu a kvality poskytovatelů sociálních služeb budoucí poptávce

Nynější kapacita i obsahová (programová) náplň poskytovatelů sociální péče nebude postačovat poptávce této dekády. Zajištění důstojných sociálních služeb je nepochybně nejen věc vrcholného

veřejného zájmu, ale též vizitkou nejen ekonomické, ale i sociální vyspělosti celé společnosti. S ohledem na to, že hlavní segment budoucí poptávky po sociálních službách (budoucí senioři) v průběhu této dekády budou v jiném ekonomickém postavení než senioři stávající, lze též předpokládat větší možnosti v případě jejich přímé finanční participace při úhradě nákladů těchto služeb. Model soukromého a veřejného partnerství se tak zdá být velmi pravděpodobný a proveditelný, jelikož kritériem pro poskytnutí sociálních služeb již nemusí být převážně ekonomická (finanční) situace seniora, nýbrž lze předpokládat, že i velmi ekonomicky bonitní senioři budou určitý typ služeb poptávat. I z tohoto důvodu lze předpokládat vznik komplexních komunitních center pro seniory, jež budou mít podstatně větší četnost (v porovnání s nynějšími ústavy sociální péče) a v jejich rámci zásadně rozšířený rejstřík služeb nad rámec krajské sítě sociálních služeb. Tato centra nutně nemusejí být všechna v rámci veřejného vlastnictví a správy (v podmínkách Zlínského kraje to mohou být v rámci NNO např. církve a náboženské společnosti) a bude zřejmě docházet i k jejich diverzifikaci. Kraj by měl však zajistit a garantovat minimální standard poskytnutí sociální služby na svém území a kontrolu jeho dodržování. Komplexní komunitní centra a charakter jejich služeb by měla být uzpůsobena nejen vůči osobám, pro které jsou tato centra současně rezidencemi, ale též jako denní stacionář pro osoby, které do nich budou na pravidelné či nepravidelné bázi docházet. Přestože by tato centra měla být prioritně zaměřena na rozhodující klientskou skupinu, tedy seniory, měla by být uspořádána pro poskytnutí sociálních služeb i jiným občanským skupinám.

Vytvoření koordinovaného a flexibilního systému sociální asistence a jeho rozvoj v přirozeném prostředí sociálně potřebných osob

Rejstřík sociálních služeb se v budoucnu velmi rozevře a jednotlivé produkty budou segmentově poskytovány dominantně buď prostřednictvím komplexních komunitních center anebo prostřednictvím distančního poskytování služeb přímo v přirozeném prostředí jejich klientů, nejčastěji v jejich bydlištích. Vedle kapacit sociálních služeb poskytovaných na mobilním základě a zajištění odpovídajícího počtu a kvality personálu je nezbytné vytvořit efektivní komunikační systém mezi poskytovatelem a klientem, založený převážně na elektronické komunikaci, jejímž prostřednictvím bude docházet k aktualizaci produktů a novinek v oblasti sociálních služeb a jejich nabídky.

Cílená personální politika na naplnění výzev v sociální oblasti

Náročné výzvy k naplnění cílů v sociální oblasti vyžadují odpovídající personální podporu. Nejde jen o pracovníky, realizující jednotlivé formy sociálních služeb, ale o komplexní uchopení vnímání a naplňování tohoto nástroje v nejširším společenském spektru. V součinnosti a úzké koordinaci se vzdělávacími institucemi je žádoucí vytvoření dostatečného počtu pracovníků s odpovídajícími kvalifikačními a znalostními předpoklady k naplnění těchto náročných výzev, především v oblasti výchovy, prevence, konkrétního charakteru a podoby sociálních služeb i monitoringu situace přímo v terénu. Kraj by měl být koordinátorem a tvůrcem pravidel takto pojaté personální politiky a hodnotitelem jejich výsledků.

Vzdělávání a systematická příprava sociálních služeb se zaměřením na jejich kvalitu

Oblast sociálních služeb představuje obor, který projde zásadními změnami. Změní se jeho klientela i charakter produktu, který se pod označením sociální služby bude nabízet. A konečně se změní též způsob jeho financování, kdy dojde k daleko významnějšímu zapojení soukromých finančních prostředků pro zajištění sociálních standardů. To vše ve spojení se změnou ekonomické struktury i technologickými změnami povede k zásadní proměně tohoto oboru, avšak, pravděpodobně, až za horizontem roku 2030. Kraj musí tyto změny systematicky monitorovat a jako garant úrovně sociálních služeb na svém území též aktivně ovlivňovat a koordinovat. S tím je spojena potřeba soustavného vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb a jejich pracovníků, aby charakter sociálních služeb odpovídal poptávce po nich ve smyslu jejich kvality, úplnosti a dostupnosti. A v případě, že na jejich poskytování budou uvolněny veřejné finanční prostředky, jde též o to, aby byly vynaloženy efektivně a účelně.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora komunitních pobytových služeb • Účelné využití kapacit stávajících sociálních služeb • Podpora mezioborové spolupráce • Aktivity na podporu multidisciplinarity a kompetencí s tím spojených v oblasti sociálně-zdravotních služeb a vzdělávání • Výchova kvalifikovaného personálu v oblasti sociálních služeb 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jím zřizované organizace poskytující sociální služby, zřizované nemocnice a střední školy (s obory v oblasti sociálních služeb a zdravotnictví) • <i>spolupráce kraje a dalších subjektů spadajících do sítě sociálních služeb financovanou z prostředků kraje, obcí a NNO, se zdravotnickými zařízeními jiných zřizovatelů ve Zlínském kraji (včetně soukromých), ostatními poskytovateli sociálních služeb mimo síť financovanou z prostředků kraje, zdravotními pojišťovnami, příslušnými ministerstvy, a univerzitami (zejména UTB, ale i další VŠ)</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora života osob v přirozeném prostředí • Podpora sociální práce v přirozeném prostředí klientů 	<ul style="list-style-type: none"> • subjekty spadající do sítě sociálních služeb financované z prostředků kraje • ostatní poskytovatelé sociálních služeb mimo síť financovanou z prostředků kraje • obce • NNO • církve a církevní organizace v sociálních službách • <i>role kraje osvětová, koordinační a motivační, případně zapojení do realizace konkrétních podpůrných programů</i>

2.3.3 NOVÉ PŘÍSTUPY A MEZISEKTOROVÉ ASPEKTY POSKYTOVÁNÍ PROVÁZANÝCH SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB; ZAJIŠŤOVÁNÍ SOCIÁLNÍ INKLUZE

Zásadní výzvou současné dekády bude zvýšený tlak na systém sociální a zdravotní péče, způsobený růstem délky naděje dožití obyvatelstva a stárnutím populace. To si vyžádá zlepšení propustnosti a provázání kapacit zdravotních a sociálních služeb.

Dalším aspektem, který ovlivní sociální klima kraje je riziko sociálního vyloučení, které vzniká především v podobě ztráty zaměstnání, resp. nulové zkušenosti s jakýmkoliv pracovním procesem. Není však jediné: k dalším patří riziko sociálního vyloučení v případě ohrožených dětí a v případě nedostatečné podpory zdravotně handicapovaných. Velmi významnou pomůckou k eliminaci rizik sociálního vyloučení mohou být nové nástroje a přístupy, spojené též s využitím možností moderních informačních, komunikačních a digitálních platforem jak pro účely komunikace s potřebnými sociálními skupinami, tak ke koordinaci aktivit mezi poskytovateli služeb, až po jejich zavedení ve vlastních řídicích systémech těchto poskytovatelů.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Identifikace synergií mezi zdravotní a sociální péčí

Budoucí vývojové trendy budou stále úžeji spojeny s logickou propojeností služeb zdravotní a sociální péče, především vůči klientům v pokročilé fázi jejich životního cyklu. Smyslem poskytování těchto služeb je nalezení funkčních synergií mezi nimi, jak v oblasti informovanosti, osvěty a preventivních aktivit (životospráva, zdravotně i sociálně vstřícná životní náplň), tak koordinace a propojení jejich vlastního poskytování (vybavení center pro seniory odpovídajícím lékařským a zdravotnickým zabezpečením). Propojenost zdravotní a sociální péče existuje též v případě ostatních věkových skupin, kdy v případě osob v produktivním věku je základní sociální funkcí v tomto případě zajištění, aby zdravotní handicap nebyl nepřekonatelnou překážkou pro zapojení se příslušných osob do pracovního procesu. To samé platí pro společenskou skupinu nejmladší populace, dětí a mládeže, kde zdravotní handicap nesmí být příčinou komplikací pro jejich vzdělávací proces. Kraj musí takovéto případy identifikovat, registrovat a součinnost sociálních a zdravotních služeb v naznačeném duchu zajistit.

Přizpůsobení péče o ohrožené děti jejich sociálním potřebám

Ohrožení dětí a jejich životní cesty nastává z různých důvodů: nezájmu rodičů o ně, ztrátou rodičů, rozpadem rodiny, předčasným odchodem dětí a mládeže z domova, neutěšenými rodinnými poměry a násilím v rodině. K těmto důvodům může v budoucnu s pokračující otevřeností přijít i migrace, v jejímž důsledku se řada z nich ocitá ve zcela novém a neznámém prostředí. Toto opatření tak zahrnuje komplexní aktivitu v této oblasti, včetně identifikace jednotlivých důvodů a příčin a vytvoření účinných preventivních prostředků pro zabránění či omezení těchto jevů. V případě neúčinnosti preventivních opatření je nutné řešit též jejich následky. I nabízející se řešení jsou mnohočetná – zahrnují především efektivní vzdělávací a osvětovou komunikaci s ohroženými dětmi a současně pomoc v oblastech, kde ohrožené děti potřebují nalézt náhradu za neexistující rodinné prostředí. Tato náhrada by je měla co nejlépe připravit do života v oblasti vzdělání i vytvoření adekvátních sociálních dovedností a návyků. Pro tento účel je nutné zajistit odpovídající součinnost se vzdělávacím procesem a činností škol na všech stupních. V rámci trendu omezování ústavní výchovy ohrožených dětí je vhodné usilovat o jejich vhodné zařazení do komunity náhradních rodin a pěstounské péče, kdy je nutné vytvořit nová kritéria pro přijetí dětí do těchto komunit. Speciální pozornost je nutné věnovat přechodu dětí a mládeže do praktického života v čase dosažení určitého věku a na vytvoření takových znalostí a dovedností pro praktický život, aby byla maximálně utlumena rizika s tím spojená. V případě ohrožených dětí bez ohledu na to, zda vyrůstají v náhradních či pěstounských rodinách, případně v ústavní péči je klíčová výchova takových sociálních dovedností a občanské zodpovědnosti, aby nedošlo v hraničních fázích jejich života k pokušení vydat se cestou kriminálních činů či jiné společensky škodlivé aktivity.

Koordinace a sblížení sociálních služeb a jejich přizpůsobení se potřebám zdravotně postižených

V případě zdravotně postižených osob nejde pouze o co nejlepší způsob řešení jejich zdravotních problémů, v řadě případů chronických a trvalých. Zdravotní postižení s sebou též přináší obvykle negativní sociální dopad, jež se projevuje nemožností plnohodnotně se účastnit řady společenských aktivit, z čehož vyplývá riziko sociálního vyloučení. Již předchozí text naznačil prostor pro daleko užší součinnost a koordinaci sociálních a zdravotnických služeb, který se zde otevírá s ohledem na budoucí vývoj. Má několik rozměrů: za prvé obsahuje zajištění toho, aby zdravotně handicapovaní mohli využívat stejný rejstřík služeb jako jiní sociálně potřební; za druhé kvůli zdravotnímu handicapu mohou mít někteří zdravotně postižení specifickou sociální potřebu (deprese, neřešitelnosti některých problémů; obtížnější možnosti komunikace s ostatními, složitější role v rámci občanské společnosti). Navíc, charakter zdravotního postižení může být s ohledem na ekonomické změny taktéž proměnlivý, např. může ubýť pracovních úrazů v důsledku úbytku manuálních profesí při nárůstu zdravotní újmy duševního a psychosomatického charakteru. A konečně toto téma se musí nutně dotknout i samého konce životního cyklu člověka v podobě účinné a citlivě poskytované paliativní péče, kdy sociální ohleduplnost v kombinaci se zdravotním stavem představuje mimořádně významný parametr. Všechny tyto požadavky by měly být detailněji analyzovány, vyhodnoceny a využity ve prospěch budoucího rejstříku sociálních služeb.

Vytvoření podpůrného systému společenské integrace reálně a potenciálně vyloučených osob

S ohledem na posilující ekonomickou a společenskou fragmentaci je riziko sociálního vyloučení významnější, než bylo v minulosti. Je též obtížnější vyloučené osoby identifikovat a napomoci jejich návratu do společenského systému. Za předpokladu zvýšené mezinárodní otevřenosti regionu Zlínského kraje se však nabízejí pro zvážení i další dosud nevyzkoušené aspekty, například nalezení příznivého společenského prostředí a podmínek pro život se zahraničními komunitami na území regionu. Tento aspekt významně zesílil v kontextu masového migračního přílivu z Ukrajiny v roce 2022. V rámci navrhovaného systému se jedná především o cílený monitoring tohoto tématu, o maximálně hodnověrnou identifikaci typologie marginalizovaných, nebo rizikových skupin (bezdomovci, členové problémových rodin, především děti, osoby závislé na návykových látkách, osoby žijící mimo hlavní společenský systém apod.) a vytvoření na míru postavených řešení pro zapojení těchto osob a jejich skupin do většinové populace.

Využívání moderních informačních, komunikačních a digitálních platforem pro komplexní naplnění této prioritní oblasti

V kontextu problematiky personálních kapacit v oblasti sociálních služeb a snahou udržení klienta v jeho přirozeném prostředí, může být nasazení asistivních technologií jedním z řešení efektivního poskytování terénních, ambulantních a pobytových služeb, které však vyžaduje pečlivou analýzu potřeb implementace asistivních a případně i imersivních technologií v zařízeních sociální péče nebo v přirozeném prostředí klientů.

Dalším cílem by mělo být datově a informačně propojit zdravotnické a sociální služby pro zefektivnění a úsporu času jako poskytovatelů, tak i příjemců těchto služeb.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a <i>spolupracující subjekty</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Zajištění dostupnosti kapacit zdravotnictví a sociálních služeb u dlouhodobě hospitalizovaných pacientů • Poskytování zdravotních služeb v pobytových zařízeních sociálních služeb • Zmapování synergií sociálního a zdravotního pomezí • Zmapování potřeb a možností využití implementace asistivních a imersivních technologií v oblasti sociálních služeb • Zvyšování připravenosti na nové situace spojené se změnami potřeb u sociálně vyloučených včetně migrujících osob 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jím zřizované organizace poskytující sociální služby, zřizované nemocnice a střední školy (s obory v oblasti sociálních služeb a zdravotnictví) • <i>spolupráce kraje a dalších subjektů spadajících do sítě sociálních služeb financovanou z prostředků kraje, obcí a NNO, se zdravotnickými zařízeními jiných zřizovatelů ve Zlínském kraji (včetně soukromých), ostatními poskytovateli sociálních služeb mimo síť financovanou z prostředků kraje, zdravotními pojišťovnami, příslušnými ministerstvy, a univerzitami (zejména UTB, ale i další VŠ)</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a <i>role Zlínského kraje</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Hospicová a domácí paliativní péče s důrazem na kvalitu a udržitelnost poskytovaných služeb • Dostupnost odlehčovacích služeb • Dostupnost náhradní rodinné péče • Podpora pro ohrožené skupiny obyvatel v oblasti bydlení 	<ul style="list-style-type: none"> • subjekty spadající do sítě sociálních služeb financované z prostředků kraje • ostatní poskytovatelé sociálních služeb mimo síť financovanou z prostředků kraje • obce • NNO • <i>role kraje osvětová, koordinační a motivační, případně zapojení do realizace konkrétních podpůrných programů</i>

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblastech v oblasti zajišťování a kvality sociálních služeb.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U2.3.1	Vývoj počtu uživatelů sociálních služeb (péče, prevence, poradenství)	Interní databáze KISSOS	Relevance pro oblast priority 2.3.2, nelze provést mezikrajské srovnání, ale vývoj v čase ukazuje trendu, na něj je třeba reagovat
U2.3.2	Vývoj počtu lůžek pro seniory a domovech se zvláštním režimem na 1 000 ob.	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 2.3.2 i částečně 2.3.3, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U2.3.3	Počty přepočtených počtů úvazků pracovníků v přímé péči	Interní databáze KISSOS	Relevance pro oblast priority 2.3.2, nelze provést mezikrajské srovnání, ale vývoj v čase ukazuje trendu, na něj je třeba reagovat
U2.3.4	Vyplacené dávky státní sociální podpory / ob.	MPSV	Relevance pro všechny oblasti priority, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb
- Koncepce vývoje sociálních služeb ve Zlínském kraji
- Koncepce rodinné a seniorské politiky pro období
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje
- Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje
- Koncepce politiky v oblasti závislostních chování ve Zlínském kraji
- Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji
- Koncepce romské integrace ve Zlínském kraji
- Zdravotnictví Zlínského kraje 2030
- SMART Region ZK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZK

Priorita 2.4 – Kultura v regionu

2.4.1 Nabídka kvalitních služeb kultury obyvatelům a návštěvníkům regionu

2.4.2 Zachování a rozvoj kulturního dědictví kraje

2.4.3 Mezisektorové a nadregionální přesahy kultury

Zlínský kraj disponuje značným kulturním dědictvím hmotného i nehmotného charakteru, jež si zaslouží uchovat, předat příštím generacím a v případě jeho ekonomického využití mu též dodat moderní obsah. Zvláště nehmotné kulturní dědictví spojené s činností uměleckých souborů a aktivitami lidové tvořivosti, pořádáním jízd králů, stejně jako sakrální rozměr kulturních aktivit je v rámci ČR zcela unikátní a představuje další z typických regionálních symbolů.

Klíčové je také zajistit propojení kulturních a kreativních odvětví v regionu a naplno využít potenciálu, kterým v této oblasti Zlínský kraj také disponuje, k budoucí ekonomické prosperitě regionu.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Zlínský kraj se vyznačuje vysokou koncentrací památek místního i celostátního významu, včetně památky UNESCO, a další vysokou vybaveností kulturním bohatstvím - veřejně zpřístupněných muzeí, galerií a památníků a tvorbou specifických produktů, jimiž je tento odkaz dále zprostředkováván potenciálním návštěvníkům.
- Jedinečným rysem Zlínského kraje je silný odkaz lidové kultury, který se projevuje vysokou četností lidových uměleckých souborů s vysokou uměleckou úrovní, přesahující rámec Zlínského kraje i ČR. Velmi významný je v regionu taktéž akcent na církevní tematiku a její propojení s kulturou, vzděláváním i turismem.
- Vysoká kulturní vyspělost obyvatel a atraktivita kulturního bohatství se odráží v dobré návštěvnosti veřejně zpřístupněných kulturních objektů. Jejich návštěvnost, vztažená k počtu obyvatel kraje, patří k nejvyšším mezi srovnatelnými kraji ČR. Vysoká kulturnost kraje souvisí též s širokou dostupností, kvalitou a vysokou využitelností veřejných knihoven.
- Ve snaze posílit využití ekonomického potenciálu kultury zpracovalo Ministerstvo kultury v roce 2021 Strategii rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví. Výborné podmínky Zlínského kraje pro rozvoj těchto odvětví vycházející z atraktivity oborů Fakulty multimediálních komunikací na UTB, z aktivit Zlínského kreativního klastru a řady podnikatelských subjektů. Novou dotační příležitostí pro rozvoj KKO představuje Komponenta 4.5 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru v rámci Národního plánu obnovy (zejména dotační výzvy pro mapování a tvorbu regionálních strategií KKO, rozvoj velkých a malých kulturních a kreativních center a digitalizaci kulturních statků a národních památek).
- Z pohledu EU stojí za pozornost dlouhodobé úsilí o zachování společného evropského kulturního dědictví a podpora a propagace umění a kreativních odvětví v EU, například v podobě aktivit typu Evropský rok kulturního dědictví a snahou zpřístupnit živoucí a různorodou kulturu všem zájemcům. Řada politik EU obsahuje prvky kulturní povahy (vzdělávání, výzkum, sociální politika, regionální rozvoj či vnější vztahy). Tvorba a propagace kultury v současném interaktivním a globalizovaném světě jsou neodmyslitelně spjaté se sdělovacími prostředky a digitálními technologiemi.
- EU prosazuje spolupráci v oblasti kultury mezi členskými státy a s mezinárodními organizacemi. Disponuje programem Creative Europe k podpoře kinematografie, umění a kreativních odvětví v EU a vytvoření nových pracovních míst a růstu v kulturních a kreativních odvětvích a využití nových mezinárodních příležitostí, otevření nových teritorií a získání nového publika. EU dále podporuje řadu filmových festivalů, výstav, koncertů, konferencí, uměleckých cen a ocenění po celém svém území.
- Každoročně jsou 2 města v EU jmenována Evropskými hlavními městy kultury, což výrazně stimuluje místní kulturní prostředí i ekonomiku – do širšího povědomí se dostanou místní umělci a kulturní bohatství jednotlivých měst. Pro rok 2026 je jedním z těchto měst slovenský Trenčín a očekává se úzká spolupráce se Zlínským krajem.

2.4.1 NABÍDKA KVALITNÍCH SLUŽEB KULTURY OBYVATELŮM A NÁVŠTĚVNÍKŮM REGIONU

Smyslem zodpovědné politiky na kulturním poli není jen zodpovědně ochránit kulturní dědictví a vytvářet příznivé podmínky pro živou kulturu, ale též zpřístupnit hmotné i nehmotné statky obyvatelům a návštěvníkům regionu.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Přístupnost kulturních památek pro veřejnost a nabídka atraktivních programů pro návštěvníky

Kulturní památky, pokud to jejich charakter a účel dovolí, by měly být v maximální míře otevřeny pro veřejnost. Existence návštěvnických programů může vést k vytvoření dodatečných příjmů určených pro jejich další údržbu a ochranu. Vedle toho je vhodné vtělit těmto památkám též nový obsah. Atraktivnost jejich návštěv lze zvýšit pomocí citlivé aplikace moderní techniky a prezentačních forem (interaktivní expozice, možnost komunikace prostřednictvím nejmodernějších technologií) tak, aby jejich prostřednictvím došlo k získání pozornosti i nejmladší generace. Údržba a ochrana těchto památek by s citlivou implementací těchto moderních prvků měla počítat, včetně možností pro jejich využívání na další účely (filmování, možnost pronájmu zámeckých prostor pro uzavřené akce apod.). Propojení těchto expozic a programových aktivit se vzděláváním pak umožňují programy paměťových institucí, včetně jejich digitalizace.

Rozvoj živé kultury, společenského života v regionu a dalších aktivit popularizujících nehmotné kulturní dědictví regionu

Smyslem ochrany nehmotného kulturního dědictví je nejen předání jeho smyslu a obsahu budoucím generacím, ale též zvýšení povědomí o něm i mimo region Zlínského kraje, včetně zahraničí. Proto je naprosto podstatné podporovat významné akce lidového umění v regionu, jež napomáhají posilovat jeho proslulost v této oblasti, zajistit jejich maximální možnou návštěvnost a současně vytvářet podmínky pro účast souborů lidového umění na aktivitách v zahraničí, včetně participace na výzkumných a akademických uměleckých projektech. Zároveň smyslem kulturních aktivit je nejen uchování a zpřístupnění kulturního odkazu minulosti, ale též rozvoj současné kultury ve všech jejích relevantních oborech a kultivace společenského života v regionu. Společenský život regionu je posilován pravidelným pořádáním tradičních a celostátně známých aktivit typu Filmový festival Zlín, Letní filmová škola Uherské Hradiště, či programovou nabídkou galerií, muzeí a dalších zařízení v oblasti kultury.

Trvalá propagační platforma a respektování ekonomických kritérií při ochraně a rozvoji kulturního dědictví

Centrála cestovního ruchu Východní Moravy a oblastní destinační managementy v koordinaci s vlastníky památek a nositeli nehmotného kulturního dědictví budou představovat klíčovou propagační platformu, jež bude spojovat kulturnost v regionu s cestovním ruchem, vzděláváním a aktivním trávením volného času. Ta by měla spočívat ve vytvoření portálu pro návštěvu kulturních atrakcí Zlínského kraje, pravidelně aktualizovanou o jednotlivé akce, spojenou s další komunikací, inzercí či propagací na veletrzích. Tato platforma by následně zainteresovaným návštěvníkům měla nabídnout další servis v podobě elektronické rezervace vstupenek, návrhu cestovního itineráře, doporučení na ubytování a stravování, asistenci v oblasti dopravy a dalších relevantních služeb a informací.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Tvorba nových programů pro návštěvníky kulturních objektů, včetně aplikace moderní techniky a nových prezentačních forem • Krajské programy podpory kulturních aktivit 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jím zřizované kulturní instituce • CCR VM, o.p.s. • <i>spolupráce kraje s majiteli a správci ostatních kulturních institucí a památek (vč. jejich zřizovatelů), Ministerstvem kultury, obcemi, NNO a oblastními destinačními managementy</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Tvorba nových programů pro návštěvníky kulturních objektů, včetně aplikace moderní techniky a nových prezentačních forem • Kulturní aktivity organizované s podporou kraje 	<ul style="list-style-type: none"> • majitelé a správci kulturních památek v kraji • organizátoři kulturních akcí • <i>role kraje propagační, koordinační a podpůrná, včetně krajských dotačních programů</i>

2.4.2 ZACHOVÁNÍ A ROZVOJ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ KRAJE

Aby bylo možné poskytovat kvalitní kulturní služby s programem odpovídajícím svou formou první polovině 21. století, je nutné kulturní dědictví nejen ochránit, zachovat a rozvíjet, ale také vytvářet další výstupy v oboru kultury, které budou představovat odkaz naší generace těm následujícím. Mezi kulturním dědictvím a živou kulturou je pak vhodné nalézt zdravou rovnováhu v tom smyslu, že ne všechno z minulosti musí být úzkostlivě chráněno na úkor přítomného a budoucího rozvoje.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Ochrana a údržba nemovitých a movitých kulturních památek

Pro tento účel je zapotřebí provést aktualizaci stavu nemovitých a movitých kulturních památek a určení prioritních úkolů jejich ochrany a údržby v koordinaci s jejich vlastníky. Vzhledem k tomu, že kulturní památky představují jeden z regionálních symbolů, měl by kraj disponovat uceleným přehledem těchto památek z hlediska jejich významnosti a cennosti, i z pohledu jejich stavu a potřebu ochrany (generální rekonstrukce, dílčí opravy, běžná údržba).

Uchování nehmotných tradic a jejich rozvoj

Nehmotné kulturní dědictví svým rozsahem je ve Zlínském kraji zcela unikátní v rámci celostátního srovnání. Úsilí směřující k jeho uchování by mělo být velmi komplexní a projevit se již ve vzdělávacím procesu s tím, že na školách by mladá generace měla vědět o exkluzivitě tohoto jevu v rámci České republiky. Stejně jako v případě hmotného dědictví i v tomto případě je vhodné tradiční obsah přizpůsobit moderní formě s využitím nejmodernější techniky a komunikačních kanálů pro propagaci a marketing.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Obnova kulturních památek v majetku kraje a odborná činnost v památkové péči 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jím zřizované kulturní instituce • <i>spolupráce kraje s majiteli a správci ostatních kulturních institucí a památek (vč. jejich zřizovatelů), Ministerstvem kultury, obcemi a NNO</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Obnova kulturních památek a zajištění odborné činnosti v památkové péči • Propagace a podpora uchování nehmotných tradic 	<ul style="list-style-type: none"> • majitelé a správci kulturních památek ve Zlínském kraji • nositelé nehmotných tradic • <i>role kraje propagační, koordinační a podpůrná, včetně krajských dotačních programů</i>

2.4.3 MEZISEKTOROVÉ A NADREGIONÁLNÍ PŘESAHY KULTURY

Jestliže stávající typové aktivity v rámci této priority byly přednostně zaměřeny na formy ochrany památek a zajištění optimálního vztahu památek a jejich návštěvníků, smyslem tohoto nástroje je posílení a koordinace kulturních institucí v regionu, s přesahem mezi obory i v nadregionálním rámci. Jeho naplňování by se mělo nést ve smyslu hesla *Kraj bez hranic*, jež i na poli kultury v praxi naplňuje propojení s jí nejbližšími obory, vzděláváním, cestovním ruchem a kreativními odvětvími, a to v mezinárodním kontextu otevřenosti, který může Zlínskému kraji přinést dodatečné renomé a vnímání jeho výlučných charakteristik.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Podpora rozvoje kulturních a kreativních odvětví

V návaznosti na Strategii rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví, kterou zpracovalo v roce 2021 Ministerstvo kultury, pověřil Zlínský kraj TIC realizací projektu mapování KKO a zpracování Strategie kulturních a kreativních odvětví Zlínského kraje v období let 2023 – 2025 projekt. Na základě zmapovaného potenciálu budou v této strategii definovány prioritní oblasti a podpůrné aktivity k zajištění podpory propojení kreativních odvětví a jejich komerčního potenciálu s odvětvími kultury, která tvoří důležité podhoubí pro kreativitu. Vymezení KKO je poměrně široké s tím, že zahrnuje tradiční a umělecká řemesla, kulturní dědictví, scénická umění, výtvarné umění, hudbu, film a video, knihy a tisk, videohry, rozhlas a televizi, reklamu, architekturu či design. Koncept rozvoje KKO spojuje ekonomickou stránku kultury a kreativity se společenskou a kulturní rolí v rozvoji komunit či společenské inkluzi. Jde o vazbu této priority zejména na prioritu 1.1, týkající se udržitelného rozvoje podnikání, ale také vazbu na Regionální inovační strategii Zlínského kraje,

Potenciál rozvoje KKO vychází zejména z celorepublikové atraktivity oborů Fakulty multimediálních komunikací na UTB, ale také z aktivit Zlínského kreativního klastru a řady subjektů působících v definovaných odvětvích v podnikatelském, veřejném i neziskovém sektoru ve Zlínském kraji.

Podpora činnosti kulturních institucí a koordinace funkčních vazeb mezi nimi

V rámci regionu Zlínského kraje existuje v segmentu kulturních institucí značné množství subjektů (vlastníků, provozovatelů, správců, tvůrců, propagátorů) veřejného i soukromého charakteru. Pro zajištění jejich hlavního poslání je zapotřebí disponovat adekvátní ekonomickou základnou pro jejich činnost a současně koordinovat jejich aktivity tak, aby nedocházelo k neúčelným přesahům mezi nimi. Ekonomická stránka věci by měla být založena na jasném a kvantifikovaném naplnění výsledkových a výkonnostních kritérií a pro koordinaci aktivit lze doporučit vytvoření projektu s určením kompetencí, zodpovědnosti a cílových úkolů pro jednotlivé aktéry.

Zlínský kraj bude usilovat o zachování vysoké dostupnosti veřejných knihoven, která se projevuje jejich vysokou návštěvností (v porovnání se srovnatelnými kraji).

Další oblastí s přesahem do kultury je hustá síť základních uměleckých škol, které budou i nadále podporovány, jak z hlediska motivace žáků tyto navštěvovat, tak soustavné přípravy učitelů v jejich vzdělávacích aktivitách.

Zajištění odpovídajících prostředků pro propagaci a mezinárodní aktivity kulturních institucí

V současné době s výhledem do budoucna se činnost kulturních institucí již neobejde bez adekvátní propagace s cílem získání reputaci a vysokého renomé mezi odbornou i širokou veřejností. Kulturní instituce při splnění kritérií výsledků a výkonnosti musejí disponovat zdroji pro tuto propagaci a výrazné posílení jejich aktivit v mezinárodním kontextu v podobě účasti na mezinárodních projektech, zvláště pak v tématech, jež jsou Zlínskému kraji blízká. Pro tento účel je též žádoucí soustavně vychovávat kulturní pracovníky schopné se v oblasti propagace a mezinárodního prostředí efektivně pohybovat a přinášet z něj pro mateřské instituce požadovaný přínos.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Zpracování a implementace Strategie rozvoje kulturních a kreativních odvětví ZK Propojování aktivit kulturních institucí kraje a dalších zřizovatelů 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zřizované kulturní instituce spolupráce kraje s majiteli a správci ostatních kulturních institucí, Ministerstvem kultury, UTB ve Zlíně, TIC, Zlínským kreativním klastrem, NNO v oblasti kultury
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Aktivity mezinárodní propagace kultury ve Zlínském kraji 	<ul style="list-style-type: none"> kulturní instituce působící ve Zlínském kraji role kraje propagační, koordinační a podpůrná, včetně dotační podpory

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti ochrany a rozvoje kulturního dědictví a rozvoje KKO.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U2.4.1	Počet návštěvníků památkových objektů	ČSÚ, NIPOS	Relevance pro oblast priority 2.4.1, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U2.4.2	Počet návštěvníků expozic a výstav	ČSÚ, NIPOS	Relevance pro oblast priority 2.4.1, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U2.4.3	Počet výpůjček v knihovnách za rok	ČSÚ, NIPOS	Relevance pro oblast priority 2.4.3, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Koncepce účinnější podpory památkové péče ve Zlínském kraji
- Koncepce rozvoje místní kultury Zlínského kraje
- Koncepce rozvoje organizací Zlínského kraje v oblasti kultury
- Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
<p>Priorita 2.5 – Efektivní správa území a občanská společnost</p>	2.5.1 Rozvoj profesionality a kvality lidí ve veřejné správě
	2.5.2 Digitalizace poskytování služeb občanům; eGovernment
	2.5.3 Zajištění bezpečnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanům; krizové řízení a plány; osvěta v oblasti kybernetické bezpečnosti
	2.5.4 Partnerství v území, včetně přeshraničního rozměru
	2.5.5 Udržitelný rozvoj nestátních neziskových organizací a dobrovolnictví

Samotná veřejná správa a její výkon prochází v současnosti i s výhledem do budoucna prudkým vývojem. Zesiluje se **důraz na její výkon**, který lze měřit. Otevírá se prostor pro zefektivnění jejích procesů prostřednictvím **elektronizace a digitalizace**. **Potenciál** existuje v rámci **integrovaných řešení**, kdy dochází k **propojování veřejného a soukromého sektoru**, včetně nalézání společných **modelů financování**.

V **oblasti bezpečnosti** kraj vnímá problematiku prevence kriminality jako jednu z oblastí, do níž je nezbytné **zapojit celou občanskou společnost**, místní samosprávy a v neposlední řadě i státní i nestátní subjekty, které se v řadě případů zabývají přímou prevencí kriminality a dalšími aktivitami směřujícími k předcházení páchaní trestné činnosti. Především v souvislosti s výše zmíněnou digitalizací společnosti nabývá zásadním způsobem na významu **otázka kybernetické bezpečnosti**, která se stává jedním ze zásadních **bezpečnostních rizik** dneška.

Partnerství založené na **spolupráci s územními partnery** je klíčovým předpokladem úspěšného rozvoje kraje. Zlínský kraj dlouhodobě aktivně přispívá k rozvoji partnerství jako přímý aktér a nabízí také řadu platform pro jeho posilování. Tato partnerství mají nejen **regionální**, ale i **národní a přeshraniční rozměr** a přispívají k řešení specifických rozvojových potřeb v území.

Důležitou skupinou aktérů, která ovlivňuje rozvoj kraje a vyplňuje prostor mezi veřejným a podnikatelským sektorem, je **neziskový sektor jako organizovaná část občanské společnosti**.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE A KONTEXT PRIORITY:

- Veřejná správa na regionální úrovni bude v budoucnu redefinovat princip subsidiarity s ohledem na to, že se změnou pravidel využívání prostředků Rozpočtu EU i vlivem bohatnutí České republiky nebudou některé dosud obvyklé finanční možnosti pro regionální subjekty dostupné. Aby byly tyto potřeby i nadále zajišťovány, bude zapotřebí nalézt nový model podpory, včetně financování. Kraj a veřejný sektor obecně by měl posílit svou (dosavadní) roli moderátora dění na svém území.
- V posledním desetiletí dochází k postupné digitalizaci služeb, které veřejná správa občanům poskytuje, a které jsou spojeny mj. s právem občana na digitální službu. Digitalizace by tak měla vést ke zvyšování kvality služeb veřejného sektoru, posilování jeho efektivnosti, projevující se až v podobě nahrazování rutinní administrativní činnosti automatizovanými systémy, které jsou úspornější, spolehlivější a umožňují uvolněný potenciál lidí (po příslušné rekvalifikaci) alokovat do činností a úkonů, kde je lidský faktor stále nenahraditelný (invence, kreativita, schopnost rozhodovat, kontrolovat). V praxi je však digitalizace vnímána tak, že přináší řadu problémů, které, zejména ve fázi jejího zavádění, fungování veřejné zprávy neefektivňují. Přitom v případě zemí, kde tento proces dosáhl svého dosavadního maxima, se výše dosažených úspor odhaduje na přibližně 2 % HDP (příslušného území) ročně.
- Poskytování moderních služeb v uživatelsky přívětivém prostředí předpokládá posílení principů moderního otevřeného vládnutí (např. za pomoci poskytování open dat), vnímat aktéry v oblasti SMART Region jako partnery při rozhodování věcí veřejných (SMART řešení) včetně motivování mladých a aktivních lidí k participaci na rozhodování o směřování rozvoje regionu.
- Již nyní dochází k akceleraci přeshraničního rozměru regionální politiky, jak ve vztahu k bezprostředně sousedícím regionům v jiných členských státech EU, tak například v rámci regionálních makrostrategií či na platformě inovativních meziregionálních investic; obvyklá jsou též

partnerství regionů navzájem napříč EU. S ohledem na to, že VFR EU 2021 – 2027 klade silný důraz na koncept evropské přidané hodnoty, lze předpokládat, že realizace přeshraničních projektů v rámci regionální politiky dále zesílí.

- Přestože se Zlínský kraj vyznačuje obecně vysokou mírou bezpečnosti a nízkou mírou kriminality, v souvislosti s rostoucí digitalizací společnosti v posledních letech významně roste kybernetická kriminalita.
- Úspěšné naplňování rozvojových priorit musí být opřeno o reálné a funkční platformy partnerství vytvářených na úrovni klíčových nositelů a dalších spolupracujících aktérů v území. Z pohledu potenciálních nositelů existují v území v zásadě tři skupiny aktérů. První z nich je veřejný sektor, tedy kraj, města a obce (samospráva), organizace státní správy a veřejným sektorem zřizované nebo zakládané organizace. Druhou množinu představuje podnikatelský sektor. Třetí skupinu tvoří občanská společnost, která je organizována ve formě NNO, ale patří sem i neformální uskupení a zájmová sdružení.

2.5.1 ROZVOJ PROFESIONALITY A KVALITY LIDÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Požadavky na personální kompetence pracovníků ve veřejné správě se zvyšují stejně, jako v ostatních sektorech, úměrně probíhajícímu rozvoji, modernizaci, novým tématům. Týkají se jak vlastních znalostí a dovedností, spojených s hlavním oborem a předmětem práce každé jednotlivé osoby, tak též jejich měkkých a sociálních dovedností i obecných kompetencí, které je možné nazývat gramotností (jazykové, počítačové a technologické, finanční, matematické apod.).

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Systematická příprava profesionálů ve veřejné správě s ohledem na budoucí trendy

Naznačené nové výzvy pro veřejný sektor při respektování globálních i evropských megatrendů vyžadují kvalitní přípravu profesionálů ve veřejném sektoru, které budou tyto výzvy řešit. Do budoucna bude potřeba přizpůsobení se struktury zaměstnanosti ve veřejném sektoru směrem ke strategickým a manažerským projektovým profesím s přesahem mezi obory, v porovnání s rutinními administrativními agendami s nízkým invenčním potenciálem a přínosem. Jde o vytvoření **profilu efektivního pracovníka veřejné služby**, jež dosahuje vysoké úrovně znalostí a kompetencí v oborové specializaci, který však současně vnímá dění v oblastech souvisejících disciplínách. Je schopen ujmout se role moderátora dění v příslušné věcné oblasti, má dobré komunikační dovednosti a je adekvátně jazykově vybaven a připraven fungovat v prostředí automatizace a zavádění digitálních platforem. Pro tento účel prochází systematickou přípravou, jež se v plném rozsahu projevuje v kompetenci pracovníků krajského úřadu, v potřebné míře pak též na úrovni měst a obcí. Tyto pracovní kompetence a jejich praktické využití by mělo být samozřejmou součástí hodnocení výkonnosti pracovníka na pokud možno objektivizované bázi, například prostřednictvím ukazatelů KPIs. Mělo by se též stát pravidlem, že každá významově pro to relevantní aktivita pracovníků ve veřejné správě, resp. jejich pracovních týmů, by měla být vyhodnocena pomocí vyhodnocení variant řešení a dopadů, které tato aktivita vyvolá, například prostřednictvím metody RIA (Regulatory Impact Assessment).

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Podpora profesionality a odbornosti profesionálů ve veřejné správě, s důrazem na vzdělávání a inovace spojená s péčí o hodnoty, loajalitu zaměstnanců, pracovní prostředí a firemní kulturu 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj <i>případně se může týkat i krajem založených a zřízených organizací a dalších subjektů veřejné správy</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role kraje
<ul style="list-style-type: none"> x 	<ul style="list-style-type: none"> x

2.5.2 DIGITALIZACE POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB OBČANŮM; EGOVERNMENT

V rámci digitalizace veřejné správy a zefektivnění poskytování služeb občanům probíhá na národní i krajské úrovni celá řada aktivit, které by měly naplnit legislativně ukotvené právo občana na digitální služby, které má platit od roku 2025. Veškeré úkony poskytování služeb občanům, které je možné digitalizovat, mají být prováděny elektronicky. Ačkoliv velká část úkolů s tímto spojených musí být řešena na centrální úrovni, je nutné, aby kraj na všech úrovních veřejné správy byl adekvátně připraven a byl dostatečně aktivní.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:**Implementace nových přístupů veřejné služby občanům**

Nový přístup poskytovatelů veřejné služby k občanům je založen především na efektivní práci s daty a na využívání možností elektronických forem komunikace, jež omezují potřebu fyzické a opakující se přítomnosti občanů na příslušném úřadě (efekt komfortní služby a úspory času). Občan na počátku spuštění systému sdělí veškerá svá identifikační data a jakýkoliv další úkon je založen na sdílení těchto dat mezi poskytovateli veřejné služby. Pouze v případě některé změny občan nahlásí změnu údajů s touto změnou spojených. Na této bázi je řešena základní agenda typu dokladů, jakýchkoliv povolení k jakýmkoliv úkonům, daňovým přiznáním (kde existuje možnost on-line elektronické komunikace mezi plátcem a správcem daně bez potřeby zabývat se tradiční formou zpracování daňového přiznání), záležitostí v případě změny rodinného stavu, místní poplatky apod. Občan si v podobě daní předplácí služby tohoto systému, které mu jsou komfortní a nákladově efektivní formou poskytovány. Základní platformou pro poskytování veřejných služeb občanům je interaktivní internetový portál.

Osvojení nově nastavených vnitřních procesů ve veřejné správě s ohledem na jejich digitalizaci

Pro zajištění možnosti poskytování nových forem veřejných služeb občanům je nezbytný funkční a spolehlivý informační systém mezi jednotlivými pracovišti v rámci poskytovatelů veřejné služby. Jde o využití datových skladů a sdílených databází, které umožní informační provázání mezioborových agend a autorizovaný přístup jednotlivých oddělení a pracovníků příslušné agendy. V případě, že se příslušná veřejná služba týká několika oddělení úřadu, sdílí příslušné úkony vedoucí k jejímu splnění pracovníci těchto oddělení. Z pohledu občana – klienta je vůči úřadu partnerem příslušný pracovník front office. Koordinace veškerých dalších úkonů je záležitostí úřadu, který musí disponovat řádně proškolenými profesionály.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Pokračující digitalizace agend Krajského úřadu Zlínského kraje • Elektronický portál občana Zlínského kraje • Informační podpora využití digitálních služeb státu všemi občany regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jeho založené i zřízené organizace • <i>spolupráce kraje a jeho organizací s obcemi a dalšími subjekty veřejné správy, včetně příslušných ministerstvem</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role kraje
<ul style="list-style-type: none"> • x 	<ul style="list-style-type: none"> • x

2.5.3 ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A ZVYŠOVÁNÍ POCITU BEZPEČÍ OBČANŮ; KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A PLÁNY; OSVĚTA V OBLASTI KYBERNETICKÉ BEZPEČNOSTI

Zlínský kraj je dlouhodobě jedním z nejbezpečnějších regionů v ČR. Tuto pozitivní charakteristiku, přispívající k atraktivitě regionu pro potenciálně příchozí, je třeba udržet i do budoucna. Zároveň je třeba podporovat nejen fyzickou bezpečnost na území kraje, ale i tu v kyberprostoru, která se stává jedním ze zásadních rizik v kontextu digitalizace veřejné správy i komerčních služeb.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Udržení vysoké míry bezpečnosti v regionu

Je důležité aktivní prevencí zajistit, aby bezpečnostní situace ve Zlínském kraji zůstala natolik příznivá, jako doposud. Pro naplnění tohoto opatření je žádoucí aktivní monitoring bezpečnostní situace s identifikací příslušných rizik, stejně jako cílenou informační a osvětovou činností k této situaci přispívat a dále ji zlepšovat. Velmi důležitá v této věci je role občanské společnosti (jak organizované, tak neformální), jež by měla posilovat občanskou zodpovědnost, žádoucí formy občanského soužití a současně přirozeným způsobem odsoudit jevy, které nejsou v souladu s udržením bezpečných životních podmínek v kraji. V této roli je předpokládána silná součinnost občanské společnosti s kompetentními institucemi.

Komunikace a vzdělávání v oblasti bezpečnosti a nových bezpečnostních výzev

Občané Zlínského kraje by si měli být vědomi, že žijí v regionu, kde v porovnání s průměrem České republiky je nadprůměrná bezpečnost v nejširším smyslu vnímání (Česká republika přitom v roce 2017 byla označena za šestou nejbezpečnější zemi na světě v přehledu přibližně 200 zemí). Součástí tohoto uvědomění je však i objektivní informování o rizicích, které v oblasti bezpečnosti mohou nastat a která jsou interní, ale především externí. Má-li dojít k dalšímu posunu vnější otevřenosti Zlínského kraje, nutným průvodním jevem je intenzivnější kontakt se zahraničním prvkem, tj. větší výskyt lidí i z jiných civilizačních okruhů, hovořících jiným jazykem, jiné barvy pleti i vyznání. Pro hladkou symbiózu je nezbytné poskytnout místním obyvatelům objektivní, srozumitelné a nezkrácené informace o záležitostech migrace. V tomto kontextu je vhodné hovořit i o podstatě zvýšených bezpečnostních rizik v různých částech světa a způsobech jejich řešení, zvláště v době, kdy elektronicky šířené fake news těchto okolností zneužívají. Kraj by měl být organizátorem a moderátorem diskusí na téma bezpečnosti a bezpečnostních výzev.

Velmi podstatná je pro naplnění obou typových aktivit v rámci této prioritní oblasti schopnost účinně reagovat na nové a stále intenzivnější hrozby v podobě kyberkriminality, objevující se ve veřejném i soukromém sektoru. Je nutné implementovat prvky kyberbezpečnosti v rámci všech IT zařízení ve

veřejné sféře, což je blíže popsáno dále v tomto dokumentu v Prioritě 3.4 Digitální region. Důležité jsou však zároveň v oblasti kyberbezpečnosti také vzdělávací aktivity pro širokou veřejnost a také podpora schopnosti obyvatel kraje odolávat dezinformacím.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • x 	<ul style="list-style-type: none"> • x
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Posilování bezpečnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů a návštěvníků kraje • Vzdělávací a osvětové akce k problematice prevence kriminality, včetně informování o nových formách kriminality, zejm. kyberkriminality 	<ul style="list-style-type: none"> • Policie ČR • Obce • NÚKIB • NNO • vzdělávací instituce na území kraje • <i>role kraje zejména iniciační, koordinační (pro širší spolupráci relevantních subjektů na území kraje), vzdělávací a osvětová (včetně zapojení škol) a motivační (realizace konkrétních podpůrných programů)</i>

2.5.4 PARTNERSTVÍ V ÚZEMÍ, VČETNĚ PŘESHHRANIČNÍHO ROZMĚRU

Pro budoucí rozvoj kraje je nezbytné posilovat partnerství kraje a všech relevantních subjektů na jeho území. Toto je zdůrazněno ve všech prioritách této strategie, včetně horizontálních charakteristik. Významným subjektem posilujícím partnerství je též platforma Místních akčních skupin. Zároveň je však velmi důležité rozvíjet také přeshraniční spolupráci (s podporou Interreg Slovensko – Česko) a mezinárodní strategická partnerství s regiony, subjekty a osobnostmi mimo Zlínský kraj, včetně propagace Zlínského kraje pro potenciální budoucí návštěvníky, investory i nové obyvatele.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Užší přeshraniční spolupráce

Užší přeshraniční spolupráce bude realizována na základě stávajících programových dokumentů a strategií, jako je program Interreg nebo Strategie Euroregionu Bílé - Biele Karpaty, které jsou základem pro zesílení součinnosti přeshraniční regionální spolupráce, především s regiony přímo sousedícími se Zlínským krajem (Trenčianským a Žilinský kraj) ve spolupráci s partnery ze Zlínského kraje. Na tomto půdorysu by měly být konkretizovány potřeby posílení vzájemné intenzity vztahů.

Posílení mezinárodního partnerství a teritoriální diplomacie

Uzavírání partnerství Zlínského kraje s relevantními územními celky zejména v rámci EU, ale i s jinými regiony v celosvětovém měřítku, může být pro Zlínský kraj nejen inspirací při řešení obdobných problémů, ale otevírá prostor ke společným rozvojovým projektům. Partnerství bývá velmi užitečné především pro vzájemný rozvoj cestovního ruchu, školství a vzdělanosti, kulturní a sportovní výměny, ale může být též vhodnou platformou pro společné podnikatelské či výzkumné projekty. Zesílený důraz by měl být kladen na hledání partnerů i potenciálních investorů v progresivních ICT oborech (např.

Web3, ...) či v oborech s vysokou přidanou hodnotou. V tomto by měla velkou roli sehrát regionální rozvojová agentura.

Prosazování teritoriální diplomacie bude uskutečňováno prostřednictvím vytvoření kompetenčního místa pro prosazování zájmů Zlínského kraje v rámci České republiky i EU. Tato teritoriální diplomacie by se měla zaměřit na cílenou obhajobu rozvojových zájmů Zlínského kraje jak v rámci orgánů České republiky (vláda a ministerstva, parlament, celostátní svazy a komory), tak stále více též v EU. Pro tento účel se zdá více než potřebné vytvoření kompetenčního centra pro záležitosti EU, jež bude systematicky a komplexně monitorovat veškeré relevantní dění v EU, vyhodnocovat jej, přizpůsobovat činnost krajských autorit těmto parametrům a závěry jasně a srozumitelně komunikovat všem relevantním aktérům. Nejde však jen o pasivní přijímání věcí vzešlých z celostátní či evropské úrovně, ale též o aktivní ovlivňování obsahu těchto záležitostí a možnosti podílet se na jejich tvorbě a vzniku. Je zásadní zintenzivnit přímé vazby anebo prostřednictvím regionálních asociací ve směru co nejvíce bezprostřední účasti představitelů Zlínského kraje v tomto procesu v roli expertů, konzultantů, regionálních delegátů. Za zvážení v tomto kontextu stojí též znovuotevření zastoupení Zlínského kraje při EU.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Aktivní role kraje na poli teritoriální diplomacie a při hledání partnerů i potenciálních investorů Aktivní účast kraje a jeho organizací v mezinárodních projektech 	<ul style="list-style-type: none"> Industry Servis ZK, a.s. (budoucí ZRIA a.s.) Technologické inovační centrum s.r.o. Zlínský kraj a další jím zakládané či zřizované organizace spolupráce kraje, ZRIA, TIC s partnery v regionu (UTB, obce, podnikatelé a podpůrné organizace) a mimo region (partnerské regiony, potenciální investoři), včetně Ministerstva zahraničních věcí, CzechTrade a Czechinvest
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role kraje
<ul style="list-style-type: none"> Projekty přeshraniční spolupráce v podporovaných oblastech Interreg SK-CZ Aktivní účast subjektů ze Zlínského kraje v mezinárodních projektech 	<ul style="list-style-type: none"> oprávnění žadatelé v podporovaných oblastech Interreg SK-CZ Region Bílé Karpaty subjekty z regionu usilující o účast v mezinárodních projektech (UTB, obce, podnikatelé, NNO, podpůrné organizace) role kraje koordinační, osvětová, částečně také podpůrná

2.5.5 UDRŽITELNÝ ROZVOJ NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ A DOBROVOLNICTVÍ

Neziskový sektor představuje významnou, a především organizovanou část občanské společnosti. Neziskové organizace vyplňují prostor mezi veřejným a podnikatelským sektorem. Na specifické potřeby společnosti jsou schopny reagovat flexibilně s vysokou mírou kvality a inovativnosti. Neziskové organizace působí v mnoha oblastech (kulturní, sociální, vzdělávání, životní prostředí, sport, rozvoj a bydlení, dobrovolnictví, náboženství, mezinárodní aktivity aj.) a nelze opomenout podíl neziskových organizací na zaměstnanosti v regionech.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Efektivní a transparentní podpora NNO na principu partnerství

Provázaná a smysluplná podpora NNO předpokládá vzájemnou spolupráci veřejné správy a neziskového sektoru na bázi partnerství. Důležitá je spolupráce NNO s lokálními leadery a platformami, které fungují na principu partnerství, např. s místními akčními skupinami. Zástupci neziskových organizací mohou být zapojeni při tvorbě koncepčních dokumentů, jsou zastoupeni v různých odborných platformách a poradních orgánech kraje. Kraj také vytváří komunikační kanál prostřednictvím speciálního webového portálu, který slouží k vzájemnému předávání zkušeností a poskytování vzájemně prospěšných informací. Pro úspěšné fungování NNO je stěžejní zajištění finančních zdrojů. Opatření proto bude realizováno jednak prostřednictvím dotační politiky Zlínského kraje, tak zapojením dalších alternativních zdrojů (vícezdrojové financování, filantropie a individuálního dárcovství). Tematické priority, do kterých bude podpora směřována, jsou definovány v krajských koncepčních dokumentech, ať již základních, nebo sektorových. Zároveň by mělo být snahou kraje vytváření dostatečných finančních zdrojů pro podporu NNO a umožnění zapojování NNO do realizace veřejných zakázek v souladu s jejich odborným zaměřením. Snahou by mělo být také zajištění minimální administrativní zátěže pro NNO. Celá řada NNO je na vysoké profesionální úrovni, s desítkami placených zaměstnanců, s nastaveným procesním řízením a silnou firemní kulturou. Na druhém pólu se nachází desítky organizací postavených jen na dobrovolné práci nebo spolky, které se opírají o několik málo angažovaných jednotlivců, s minimem kompetencí v oblasti ekonomického řízení, personalistiky, marketingu, fundraisingu, apod. Zlínský kraj podporuje vícezdrojové financování, filantropii a individuální dárcovství, jak informačním servisem pro NNO prostřednictvím zřízení portálu pro NNO, ale také vlastní aktivní činností, ať už jde o účast na významných benefičních akcích či jejich pořádáním.

Podpora dobrovolnictví a jeho vnímání ve společnosti

Práce dobrovolníků je důležitá pro udržitelnost NNO ve všech oborech. Je třeba rozvíjet takové kulturní prostředí, ve kterém je angažování se jednotlivců v nějaké neziskové organizaci, případně alespoň neorganizované dobrovolné činnosti něčím obvyklým a přispívajícím k jeho společenskému statusu i formování hodnotové orientace společnosti. Význam dobrovolnictví a vůbec fungování neziskového sektoru by měly být diskutovány již se žáky na základních a středních školách.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • x 	<ul style="list-style-type: none"> • x
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora činnosti NNO • Rozvoj občanské společnosti v konkrétních územích • Podpora a rozvoj dobrovolnictví na území kraje 	<ul style="list-style-type: none"> • NNO • Obce, dobrovolné svazky obcí a MAS • <i>role kraje zejména koordinační, osvětová, vzdělávací a motivační (realizace konkrétních podpůrných programů)</i>

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti zvyšování efektivity a profesionalizace veřejné správy, eGovernmentu a bezpečnosti, včetně kyberbezpečnosti, atd.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U2.5.1	Počet projektů v oblasti ICT infrastruktury pro rozvoj digitálních služeb, práce s daty a odolnosti území	Poskytovatelé dotací, realizátoři aktivit (Strategie SMART ZK)	kvalitativní charakteristika
U2.5.2	Počet registrovaných trestných činů na 10.000 obyvatel	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 2.5.3, kromě vývoje v čase u klíčových odvětví je sledována pozice ZLK mezi kraji
U2.5.3	Počet uskutečněných přeshraničních akcí v rámci Interreg SK-CZ	Interreg SK-CZ	Relevance pro oblast priority 2.5.4
U2.5.4	Počet NNO na 1 000 obyv.	ČSÚ - RES	Relevance pro oblast priority 2.5.5, kromě vývoje v čase u klíčových odvětví je sledována pozice ZLK mezi kraji

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Strategie Krajského úřadu Zlínského kraje
- Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji
- Koncepce romské integrace ve Zlínském kraji
- SMART Region ZK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZK

3.4.3 Pilíř 3: PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT

Po aktualizaci v roce 2023 má SRZK 2030 v Pilíři 3 strukturu uvedenou v tabulce níže a detailně rozepsanou na následujících stranách této kapitoly.

Tabulka 94: Struktura Priorit, Oblastí priorit a typových opatření pilíře Prostředí pro život

Pilíř III. Prostředí pro život		
Priorita	Oblast priority	Typová opatření
3.1 Udržitelná mobilita	3.1.1 Budování kvalitní infrastruktury pro udržitelnou mobilitu, včetně bezemisní	Dobudování dálniční sítě na území regionu a dalších významných silnic I. třídy; Obchvaty a udržitelná regionální doprava; Rozvoj infrastruktury pro alternativní pohony v silniční dopravě; Modernizace železniční infrastruktury; Budování infrastruktury pro kombinovanou dopravu a multimodalitu; Rozvoj infrastruktury pro cyklistiku; Rozvoj infrastruktury pro ostatních druhy mobility.
	3.1.2 Rozvoj udržitelné veřejné dopravy v regionu	Zpracování a implementace plánů dopravní obslužnosti regionu a plánů udržitelné městské mobility; Rozvoj integrovaného dopravního systému s propojením přes hranice regionu; Optimalizace veřejné dopravy zajišťované regionální samosprávou.
	3.1.3 Zvyšování bezpečnosti dopravy a rozvoj informačních služeb pro mobilitu	Posilování bezpečnosti dopravy prostřednictvím systematické dopravní výchovy; Rozvoj inteligentních dopravních služeb a systémů v silniční dopravě regionu
3.2 Energetická bezpečnost	3.2.1 Zvyšování energetické účinnosti	Podpora zvyšování energetické účinnosti; Zajištění povinnosti renovovat veřejné budovy ve vlastnictví kraje a veřejného sektoru.
	3.2.2 Přizpůsobení udržitelného energetického mixu s respektem k dopadu na klima a ceny energií	Podpora příznivých podmínek pro zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v regionu; Vytvoření podmínek pro rozvoj komunitní energetiky a aktéry prosumers.
	3.2.3 Příspěvek k posílení energetické bezpečnosti a infrastruktury	Posílení (a zaokružování) přenosové a distribuční elektrizační soustavy; Zvýšení připravenosti na nová technologická řešení v energetice; Komplexní podpora digitalizace energetiky v regionu.
3.3 Odolné životní prostředí	3.3.1 Zajištění naplnění principů cirkulární ekonomiky	Podpora aktivit spojených s udržitelností výrobků, zejména v prioritních odvětvích; Podpora třídění a využívání odpadu; Informování a motivace k chování v souladu s principy cirkulární ekonomiky a společnosti; Kraj jako zadavatel zelených veřejných zakázek.
	3.3.2 Směrování k životnímu prostředí bez znečišťujících látek	Opatření k omezení znečištění ovzduší; Opatření k omezení znečištění vody; Opatření k omezení znečištění půdy.
	3.3.3. Adaptace na změnu klimatu	Vytváření podmínek pro udržitelnou krajinu; Posílení odolnosti a připravenosti vůči klimatickým rizikům.
	3.3.4 Biologická diverzita jako základ ochrany přírody	Podpora zachování druhové diverzity a krajinné pestrosti; Omezení záboru kvalitní zemědělské půdy; přednostní využívání brownfields; Zamezení snižování kvality půdy; Realizace aktivit environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty.
3.4 Digitální region	3.4.1 Budování datových sítí k využití všech možností digitalizace	Budování veřejné infrastruktury pro rozšíření moderních on-line služeb pro občany a firmy; Zajištění plošného rozšíření vysokorychlostního internetu.
	3.4.2 Zajištění kybernetické bezpečnosti	Vytvoření účinného systému zajištění kybernetické bezpečnosti.
	3.4.3 Koncepční rozvoj digitalizace kraje	Realizace Integrovaného plánu pro strategickou změnu ICT Zlínského kraje a jeho Akčního plánu; Efektivní a systematická práce s daty ve prospěch rozvoje regionu; Příprava a implementace Strategie ICT Zlínského kraje.

3.5 Vyvážený rozvoj území	3.5.1 Podpora rozvoje funkčních území	Podpora rozvojových podmínek městských oblastí coby pólů růstu; Mezinárodní a přeshraniční spolupráce; Podpora a rozvoj sportovních a volnočasových aktivit; Podpora dostupnosti bydlení.
	3.5.2 Podpora rozvoje venkovských i znevýhodněných území	Zajistit rozvoj infrastruktury a dostupnost občanské vybavenosti na venkově; Napomáhat diverzifikaci ekonomických činností na venkově; Podporovat spolupráci aktérů rozvoje venkova; Specifické podpůrné nástroje pro ohrožená území.
	3.5.3 Koordinace strategického a územního plánování a koncepční činnost v území s ohledem na klimatické cíle	Přizpůsobení koncepční činnosti novým podmínkám; Zajištění vyšší míry souladu mezi strategickými prioritami regionu a územním plánováním; Odstraňování překážek v územním plánování pro zajištění investiční aktivity.

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
<h2 style="margin: 0;">Priorita 3.1 – Udržitelná mobilita</h2>	3.1.1 Budování kvalitní infrastruktury pro udržitelnou mobilitu, včetně bezemisní
	3.1.2 Rozvoj udržitelné veřejné dopravy v regionu
	3.1.3 Zvyšování bezpečnosti dopravy a rozvoj informačních služeb pro mobilitu

Především některé součásti Zelené dohody pro EU a balíčku Fit-for-55 a jejich obsahové zaměření i používaná terminologie velmi podstatně mění paradigma ohledně **mobility**. V této souvislosti sledujeme principiální posuny jak v **prioritách výstavby a rekonstrukcí dopravní infrastruktury**, v **hierarchizaci jednotlivých dopravních módů**, tak současně též v **podobě dopravní obslužnosti** jak v případě mobility veřejné, tak individuální.

Základní prioritou v oblasti mobility na úrovni kraje je **dosažení fungujícího systému dostupné, udržitelné mobility**, což předpokládá vytvoření podmínek pro zajištění **kvalitní a bezpečné** dopravy zaměřené na její **ekonomické, sociální a ekologické** dopady.

Priority v oblasti mobility zaměřující se na zavádění **udržitelných a inovativních prostředků dopravy**, hrají důležitou roli při naplňování energetických a klimatických cílů EU. Významnou prioritu představuje řešení **kongescí** s přímou návazností na silniční a leteckou dopravu, cestou zajištění **lepšího propojení**. K horizontu roku 2030 je ambicí dobudovat infrastrukturu (silniční, železniční, cyklistická) v zázemí významných měst, aby tak vytvářela podmínky pro konkurenceschopnou veřejnou dopravu a zároveň zlepšovala kvalitu života obyvatel měst.

Výzvy v rozvoji dopravní infrastruktury, i přes nejvyšší aktuální míru rozestavěnosti dálničních úseků v regionu, zůstávají stále značné. Stále **není dokončen zamýšlený systém dálnic**, totéž platí pro zvýšení kapacity a kvality jízdy u silnic I. třídy s následným napojením na dálniční síť. Existuje značný **prostor pro výstavbu obchvatů měst a obcí** a stále ještě je značné množství silnic nižších tříd ve špatném stavu. Velký prostor pro zlepšení existuje v případě **železniční dopravy a posilování multimodality**, stejně jako učinění dopravní obslužnosti **efektivnější a komfortnější**.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE A KONTEXT PRIORITY:

- V evropském kontextu dopravních politik ve spojení s klimatickými cíli je snaha přesunout větší počet cestujících a objem nákladu na železnici a tam, kde k tomu jsou vhodné podmínky, na vnitrozemské vodní cesty. Velmi silný důraz je kladen na podporu instalace dobíjecích stanic, alternativní čerpací infrastruktury a zavádění nových digitálních technologií, použitelných v oblasti mobility. Velmi významnou pozici zaujímá též oblast udržitelné městské mobility a zjednodušení výběru různých možností dopravy v efektivní multimodální soustavě.
- **Zlepšení propojení.** Klíčovou strukturou z pohledu unijních politik v oblasti mobility je Transevropská dopravní síť (TEN-T) ve své aktualizované podobě z roku 2022; v případě **osobních vlaků** existuje požadavek v jejím rámci vytvořit podmínky pro rychlost vlaků alespoň 160 km/h, **posílení letišť se železnicí** a **efektivní kombinaci letecké a vlakové dopravy** na tratích, které jsou pro to infrastrukturně vhodné. Cílem je též vybudování většího počtu **překládkových terminálů**, zlepšení **manipulační kapacity nákladních terminálů**, zkrácení čekací doby na železničních hraničních přechodech, **vypravování delších vlaků** (přesun více nákladu na ekologičtější druhy dopravy, možnost přepravy nákladních automobilů po celé železniční síti). Má být též vytvořeno 9 evropských dopravních koridorů, integrujících železniční, silniční a vodní dopravu.
- Rok 2040 představuje novou průběžnou lhůtu pro dosažení pokroku při budování hlavních (Core) úseků sítě TEN-T a rok 2050 pak lhůtu pro dokončení globální (Comprehensive) sítě. Do sítě TEN-T má být zapojeno 424 velkých měst, které budou zavázány k vypracování plánů udržitelné městské mobility (podpora mobility s nulovými emisemi, zkvalitnění veřejné dopravy a infrastruktury

pro chodce a cyklisty), jež se mají stát inspirací pro spontánní následování i v dalších městech a městských aglomeracích.

- **Prioritní podpora železnice.** Má dojít k podstatnému zvýšení objemu dálkové a přeshraniční osobní železniční dopravy. Železnice zde představuje ústřední prvek politiky zaměřené na větší udržitelnost mobility v EU. Akční plán EU na podporu dálkové a přeshraniční železniční dopravy má za cíl do roku 2030 zdvojnásobit a do roku 2050 ztrojnásobit objem **vysokokorychlostní železniční dopravy**. Současně má dojít k **odstranění překážek**, bránících přeshraničnímu cestování a cestování na dlouhou vzdálenost, a pro **zvýšení atraktivitu vlaku jako dopravního prostředku** (multimodalita, větší podpora cestujících při narušení dopravy). **Projektová typologie prioritních oblastí v odvětví železniční dopravy** se týká podpory udržitelných investic do železniční infrastruktury, kolejových vozidel a digitálních systémů zejména v oblasti řízení a bezpečnosti.
- **Inteligentní mobilita.** Bere v úvahu nové možnosti především v oblasti silniční mobility, vznik aplikací pro mobilitu a propojenou a automatizovanou mobilitu. Je spojena s rychlejším zaváděním nových, inteligentních služeb, například s tím, aby nejprve na síti TEN-T a následně na celé silniční síti byly zpřístupněny v digitálním formátu zásadní silniční a dopravní údaje. Na síti TEN-T mají být využívány také základní bezpečnostní služby. Týká se to též účinnějšího řízení dopravy a mobility napříč různými druhy dopravy a lepší kombinace neudržitelnějších druhů dopravy. Významnou oblastí bude uplatnění inteligentních služeb v oblasti mobility i ve veřejné dopravě v podobě informací a služeb pro cestující. Součástí je též vytvoření podmínek pro vojenskou mobilitu (viz níže).
- **Městská mobilita.** Aktivita mají za cíl řešit problémy, plynoucí z intenzivních činností v městských sídlech – dopravní zácpy, emise, hluk. Hlavní důraz je kladen na veřejnou dopravu, pěší pohyb a **cyklistiku**. Řešením jsou též požadavky nulových emisí pro městské vozové parky, včetně vozidel taxislužby a služeb jízd na vyžádání, i pro poslední úsek dodávek ve městě. Součástí je rovněž výstavba a modernizace multimodálních uzlů a nová digitální řešení a služby.
- **Ekologizace nákladní dopravy.** Velmi významný je dopad dopravy na kvalitu ovzduší a cílem je prosazení razantního snížení emisí z dopravy (až o 90 % do roku 2040). Zvýšení účinnosti a udržitelnosti nákladní dopravy cestou **zlepšení správy železniční infrastruktury, tj. pobídek pro nákladní automobily s nízkými emisemi** či **zlepšení informovanosti o emisích skleníkových plynů z nákladní dopravy** (*CountEmissionsEU*).
- **Nové emisní normy pro osobní vozidla a dodávky.** Stanovují nové cíle snížení emisí CO₂ pro nová těžká vozidla od roku 2030 (45% snížení emisí od roku 2030; 65% od 2035 a 90% od 2040; vůči výchozí základně roku 2021); týká se nákladních automobilů nad 5t, městských a dálkových autobusů a přípojných vozidel. Od roku 2030 pak budou všechny **nové městské autobusy bezemisní**.
- **Nové emisní limity** pro autobusy a nákladní automobily. Zahrnují jak dílčí a přechodné normy do roku 2030 (EURO 7), tak též dlouhodobé normy, stanovující požadavek nulových emisí od roku 2035 a snížení průměrných emisí u nových automobilů o 55% od roku 2030 (vůči výchozí základně roku 2021).
- **Infrastruktura pro alternativní paliva.** Rozšíření kapacity nabíjení v souladu s prodejem automobilů s nulovými emisemi, na hlavních silničních tazích budou muset být instalovány **dobíjecí a čerpací stanice v pravidelných intervalech** (každých 60 km v případě elektrického nabíjení a každých 150 km u vodíkových paliv).
- **Rozšíření trhu s emisními povolenkami.** Zřízení nového systému obchodování s emisemi pro **distribuci pohonných hmot pro silniční dopravu** (s předpokládaným dopadem na **růst jejich cen**).
- **Evropská strategie pro drony 2.0.** Vize dalšího **rozvoje trhu s drony**, včetně **bezpečnostního rámce** pro provoz a definice technických požadavků. Součástí je též identifikace kritických technologických stavebních kamenů.
- **Vojenská mobilita.** Opatření ke zlepšení a zrychlení přeshraničního pohybu ozbrojených sil, prostřednictvím **identifikace nedostatků v infrastruktuře** (a jejich přednostního odstranění) na podporu přesunu vojenských sil v krátké lhůtě a velkém měřítku; zlepšení dopravní infrastruktury **dvojitým užitím; ochrany infrastruktury před útoky** (fyzickými i kybernetickými); či **zajištění strategických přepravních kapacit** v synergii s civilním sektorem.

Je vhodné dodat, že doprava (společně s energetikou, digitální infrastrukturou a vesmírnou technologií) je zařazena mezi 4 klíčové oblasti mezi celkem 11 odvětvími **kritické infrastruktury v EU**.

Výčet prioritních oblastí ohledně mobility v politikách EU není samoúčelný. Politiky a finanční zdroje EU se na financování projektů v oblasti mobility podílejí významným způsobem. Podoba priorit tak předurčuje i tematické oblasti, které budou z financování EU podpořeny. V minimální míře již mezi nimi najdeme budování a rekonstrukce silniční infrastruktury. Ne, že by pro danou oblast nebyly tyto projekty prioritní, nicméně zdroje financování na jejich realizaci je pak nutné hledat mimo možnosti fondů EU.

Ty se, v souladu s výše řečeným, přednostně zaměřují na „**rozvoj udržitelné, inteligentní, bezpečné a intermodální sítě TEN-T odolné vůči změnám klimatu; rozvoj udržitelné, inteligentní a intermodální celostátní, regionální a místní mobility odolné vůči změnám klimatu, včetně lepšího přístupu k síti TEN-T a přeshraniční mobility; podporu udržitelné multimodální městské mobility**“⁵⁶. Investice do dopravní infrastruktury tak bezpodmínečně podléhají potřebě naplnění přínosů z pohledu klimatických cílů a životního prostředí, když jednoznačnou prioritou je rozvoj sítě TEN-T a v případě komunikací nižší třídy zajištění přeshraniční propojenosti.

Na úrovni regionu je velmi žádoucí, jak tyto nové výzvy absorbovat a implementovat, tak nabídnout jednotlivým aktérům dostatečný informační servis, jak se k nim postavit a orientovat se v nich. Je patrné, že cíle v oblasti mobility se již zdaleka netýkají toho, jak se fyzicky dopravit z bodu A do bodu B, nýbrž toho, zda je takový fyzický přesun vůbec potřebný, a pokud ano, jakým způsobem a s jakými dopady se uskutečňuje.

Problém je, že tyto obrovské budoucí výzvy se současně kloubí se značnými minulými resty ohledně kvalitativních parametrů i kapacity základního generelu regionální silniční a železniční dopravy.

3.1.1 BUDOVÁNÍ KVALITNÍ INFRASTRUKTURY PRO UDRŽITELNOU MOBILITU, VČETNĚ BEZEMISNÍ

V rámci této prioritní oblasti je pozornost zaměřena na odstranění dekády trvajících nedostatků rozvoje infrastruktury pro mobilitu a současně na zachycení aktuálních moderních trendů. V oblasti silniční dopravy jsou prioritami dokončení chybějících úseků dálnic na území regionu s přesahem do ostatních krajů i do zahraničí a výstavba klíčových páteřních komunikací I. třídy, které významným způsobem zlepší regionální propojení a posílí intermodalitu. V případě železniční dopravy jde o modernizaci a elektrizaci významných páteřních regionálních spojení, hybridních řešení trakce pro lokální tratě, stejně jako traťových úseků pro osobní a nákladní dopravu s meziregionálním a přeshraničním dosahem v souladu s výše popsanými evropskými trendy ve vývoji železniční dopravy. Důraz je též kladen na bezpečnostní a ekologické parametry spojené s posilováním multimodality a budováním obchvatů, stejně jako na rozvoj čisté a bezemisní mobility, kam vedle vodní a bezmotorové dopravy lze perspektivně zařadit též využívání dronů. Bude též významné brát v souvislosti s budovanými investicemi ohled na jejich možné využívání pro účely vojenské mobility a naplnění smyslu dvojího určení. S ohledem na to, že rozvoj prioritní části dopravní infrastruktury a naplnění výše zmíněných vývojových trendů EU je primárně pravomocí státu, je velmi důležitá koordinační a komunikační role kraje, měst i ORP při jejich realizaci a dopadu na konkrétní území v rámci regionu.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Dobudování dálniční sítě na území regionu a dalších významných silnic I. třídy

V posledním období došlo k významnému pokroku v tempu výstavby dálničních komunikací na území Zlínského kraje. Je však nutné výrazně pokročit v budování dálnice D49 (Core Network v rámci TEN-T) především v úseku Fryšták – Lípa a současně dále stabilizovat trasu a uskutečnit realizaci úseku na hranici se Slovenskem. Součástí opatření ke zlepšení propojení je pak též výstavba dálničního přivaděče mezi D49 a městem Zlínem. Ve směru severo-jihním je pak neméně důležité dokončení D55 v celém svém rozsahu, tedy včetně úseků v Olomouckém a Jihomoravském kraji. I zde je klíčové vybudování dálničního přivaděče mezi D55 a Uherským Hradištěm a Starým Městem. Pro

⁵⁶ Obecné nařízení EU o Víceletém finančním rámci EU na období 2021 – 2027.

meziregionální dálniční propojení Zlínského kraje je též důležité dokončení dálničních úseků, ležících mimo území regionu, které však mají na meziregionální propojenost Zlínského kraje s přeshraničním dosahem zásadní význam. Jde o zbývající úsek dálnice D1 v okolí Přerova a dokončení dálnic D48 a D35. Na dálničních úsecích, vedoucích přes území Zlínského kraje, lze v koordinaci s kompetentními krajskými institucemi doporučit vytvoření komplexního centra dopravních služeb (s dostatečnou kapacitou odstavných ploch pro osobní vozidla, autobusy i kamióny), které může být potenciálně velmi ziskové a přispět k diverzifikaci regionální ekonomické struktury. Plochy podél dálničních těles by též měly být z důvodu bezpečnosti dopravy lépe uzpůsobeny pro uskutečnění kontrolní činnosti policie a celní správy. Z hlediska odpovídajícího silničního propojení Zlínského kraje a jeho provázanost s dálniční sítí České republiky je zásadní též zkapacitnění silnic I. třídy I/35 a I/57 (obchvat Valašského Meziříčí směrem Vsetín; přeložka Semetín – Bystřička), či propojení silnic I. třídy I/50 a I/55 v oblasti Uherského Hradiště a Kunovic, stejně jako pokračování v budování obchvatů měst a sídel (např. obchvat lázní Luhačovice, aj.)

Obchvaty a udržitelná regionální silniční síť

Navzdory moderním trendům ve vývoji mobility je nutné i nadále odstraňovat vlekoucí se mnoha generační dluh ohledně kvality silničních komunikací nižších tříd a pokračovat v jejich modernizacích a opravách. Současně je zapotřebí zajišťovat jejich systematickou údržbu, uchovávat v odpovídajícím stavu jejich specifické součásti a okolí, zkvalitnit systémů značení na komunikacích v rámci kraje, a implementovat zásady bezpečnosti silničního provozu (BESIP) v regionu. Přestože v předcházejícím období došlo k poměrně intenzivní vlně rekonstrukcí a oprav silnic nižších tříd (ve vlastnictví kraje), potřeba jejího pokračování je stále zásadní. Zlínský kraj by měl pokračovat v úspěšném konceptu rozvoje silnic II. a III. třídy a pokračování budování obchvatů obcí, založeném na pravidelně aktualizovaném harmonogramu těchto činností se zdůrazněním jejich prioritizace, urgentnosti a naplňování věcných kritérií. Charakter těchto rekonstrukcí má být daleko zřetelněji a bezprostředněji přizpůsoben cílům v oblasti klimatické politiky a životního prostředí, pokud má být využito prostředků z Rozpočtu EU. I tak lze předpokládat, že prostředky EU nebudou postačovat a bude nutné podílet se na fungování významného alternativního zdroje. Rekonstrukce regionálních komunikací, především průjezdy hustěji osídlenými místy, by měly být přizpůsobeny výše zmíněným požadavkům, vyplývajícím z trendů mobility, zvláště pak v oblasti zlepšení propojenosti, bezpečnosti a ohledu na životní prostředí.

Rozvoj infrastruktury pro alternativní pohony v silniční dopravě

S ohledem na výše uvedené zásadně zpřísněné emisní normy, zavedení systému emisních povolenek i na oblast pohonných hmot v silniční dopravě a další opatření vyplývající ze Zelené dohody pro EU a balíčku Fit-for-55 zřetelně vyplývá potřeba a podpora realizace infrastruktury pro alternativní pohony (elektromobilita, vodíkový pohon) v silniční dopravě, ve všech představitelných formách (veřejné nabíjecí čerpací stanice, včetně těch, umístěných ve veřejných budovách a prostorách, neveřejné stanice umístěné v podnikatelských objektech či soukromých rezidenčních projektech). Ve Zlínském kraji se tím otevírá obrovský podnikatelský potenciál a současně i povinnost na hlavních, tedy dálničních tazích, instalovat dle výše uvedených pravidel tyto nabíjecí a čerpací stanice. Tento podnikatelský potenciál se může projevit v celém rozsahu tohoto hodnotového řetězce, počínaje výzkumnými a vývojovými aktivitami příslušných pracovišť UTB, přes podnikatelské subjekty, zaměřené na vývoj a výrobu příslušných technologií a zařízení, až po zajištění distribuce a prodeje.

Modernizace železniční infrastruktury

Z popsanych východisek výše je patrné, že minimálně v průběhu této dekády je mezi jednotlivými módy mobility v prioritních oblastech politik EU železniční doprava tou naprosto nejvýznamnější. V rámci chystaných projektů by se měly projevit všechny výše zmíněné charakteristiky, mající usnadnit rozvoj osobní i nákladní železniční dopravy. Na území Zlínského kraje zde hovoříme především o modernizaci a elektrizaci trati Otrokovice – Zlín – Vizovice a výstavbě dopravního terminálu Zlín – Střed, dále elektrizaci propojení Kojetín – Kroměříž – Hulín, v návaznosti na modernizaci úseku Brno – Přerov. Tím dojde k připojení města Zlína ke koncepci Rychlých spojení na železnici. Patří zde i modernizace a

elektrizace trati Staré Město – Uherské Hradiště – Kunovice – Uherský Brod – Bojkovice/ Luhačovice/ Veselí nad Moravou anebo modernizace 9. nákladního železničního koridoru TEN-T Hranice na Moravě – Valašské Meziříčí – Vsetín – Horní Lideč, včetně dokončení terminálu Vsetín.

Opatření tak reagují na prioritní oblasti v politikách EU ohledně role železniční dopravy a soustřeďují se na posílení komfortu navazujících či dalších pro region významných tratí, na posilování multimodality a bezpečnosti a udržitelnosti železniční dopravy, v souladu s krajskou Koncepcí rozvoje kolejové dopravy, která v oblasti infrastruktury vedle modernizace stávajících tratí přináší návrhy na doplnění železniční infrastruktury o novostavby tratí, ale přináší i ucelený a provázaný koncept obsluhy železniční dopravou, kde řada návrhů, zejména v oblasti novostaveb, přesahuje horizont platnosti SRZK 2030 (např. novostavba trati Hulín – Zlín, uvažované propojení Zlín – Vizovice – Valašská Polanka, apod.).

V oblasti modernizace železniční infrastruktury je žádoucí počítat s potřebou souběžného rozvoje osobní i nákladní železniční dopravy, včetně budování odpovídající návazné infrastruktury pro osobní i nákladně železniční dopravu. To vše s cílem výrazného zvýšení jejího podílu vůči ostatním dopravním módům, zejména pak dopravě silniční. Zde patří např. multimodální terminály pro osobní dopravu, parkovací místa a infrastruktura pro sdílené dopravní prostředky, kapacitní a adekvátně vybavená překladiště pro přepravovaný náklad. Součástí významných investic v oblasti železniční dopravy jsou neoddělitelné projekty na rekonstrukce a revitalizace nádraží. V řadě případů je možné dodat nádražním budovám nový smysl využití bez přímého vztahu se železniční dopravou, při využití vyšší koncentrace osob v dané lokalitě (obchodní centrum, poskytovatel služeb, kancelářské prostory pro poskytování veřejných služeb, apod.). Obvykle zde kraj či obce nejsou vlastníky těchto nemovitostí a pozemků, měly by však sehrát významnou a aktivní roli při definování jejich nového využití.

Budování infrastruktury pro kombinovanou dopravu a multimodalitu

Jak též z výše zmíněného výčtu priorit EU v oblasti mobility vyplývá, velký význam sehraje ještě účinnější propojování jednotlivých dopravních módů cestou nalézání optimálního mixu jednotlivých módů jak z pohledu komfortu pro zákazníka (přepravované osoby i nákladu), tak ekonomiky provozu i dopadů na životní prostředí. Smyslem je snížit podíl přepravy na silnicích a dosáhnout vyváženého podílu jednotlivých módů v závislosti na typu dopravní služby i její vzdálenosti.

Pro zajištění tohoto mixu je nezbytné vybudování odpovídající infrastruktury, jež naplnění tohoto cíle umožňuje. Ta zahrnuje nejen fyzickou infrastrukturu v podobě logistických center, překladišť, přestupních terminálů osobní dopravy, ale též její software. Ten řeší způsob řízení těchto druhů dopravy a optimalizaci kombinací mezi nimi, odpovídající informační zabezpečení (jízdni řády, rezervační systém) a bezpečnostní zajištění. V případě Zlínského kraje se definovaný mix zužuje do nalezení vyváženého stavu mezi železniční a silniční dopravou. Zlínský kraj by měl být přítomen jako aktivní hráč při vzniku programu infrastruktury pro kombinovanou dopravu a být iniciátorem této aktivity.

Pravidla pro multimodalitu se týkají též osobní regionální dopravy, pokud je jejím kritériem udržitelnost. Má-li dojít k omezení individuální osobní automobilové dopravy, musí dojít k vytvoření komfortního systému veřejné dopravy, který se pro občany stane atraktivní variantou. Lze samozřejmě kombinovat též individuální a veřejnou dopravu, zvláště v případě odlehlejších lokalit regionu. Komfortní systém vzájemně propojené udržitelné regionální dopravy vyžaduje významné investice do záchytných parkovišť, existenci přestupních terminálů (využitelných pro transfer z osobního vozu na autobus či vlak v jednom místě, včetně doprovodné infrastruktury maloobchodu a služeb). Tyto terminály by měly být vybaveny stojany pro bikesharing (s možností vrátit jízdní kolo v cíli cesty – celoregionální kompatibilita), možností hladce cestovat vozem taxi, infrastrukturou v oblasti pohonných hmot, včetně nabíjecích stanic pro elektromobilitu apod. Součástí opatření je též využití telematiky v dopravě jako příklad smart řešení. Nástrojem pro realizaci cílů multimodality v oblasti osobní regionální dopravy je **Plán dopravní obslužnosti území ZK**.

Rozvoj infrastruktury pro cyklistiku

Mezi bezemisními dopravními módy, využitelnými nejen pro volný čas a sport, ale též jako dopravní prostředek pro přepravu do zaměstnání, školy či k zajištění dalších základních potřeb, patří cyklistická

doprava. Je tak žádoucí, přes značný pokrok v uplynulých přibližně 20 letech, nadále pokračovat ve výstavbě infrastruktury pro cyklodopravu. Podle nynějších trendů se má váha cyklodopravy dále významně zvýšit a stát se plnokrevným dopravním módem a plnohodnotnou alternativou zejména vůči silniční osobní i veřejné motorové dopravě. Proto je zapotřebí, především na úrovni měst, dokončit zamýšlené projekty cyklostezek a učinit z nich propojený a bezpečný systém sítě dálkových a regionálně významných tras jak v rámci kraje, tak regionů sousedních (včetně přeshraničního propojení). Z hlediska propojenosti infrastruktury pro cyklodopravu je klíčová především propojenost regionálních center a páteřních cyklotras jak v rámci ČR, tak s přesahem do zahraničí. Rozvoj cyklodopravy je žádoucí zaměřit zejména na respektování bezpečnosti (budování cyklostezek oddělených od ostatní dopravy). V prioritách podpory by se měly objevit úseky, které odklánějí cyklisty ze silnic I. a II. třídy, v opodstatněných případech ze silnic III. třídy (plní jak funkci dopravní, tak i funkci rekreační), pokud na nich přesáhne intenzita dopravy 1000 voz./den.

Infrastrukturu pro cyklodopravu je zapotřebí posílit o službu bikesharing (viz výše), jež bude umožňovat kompatibilní zapůjčení jízdního kola v rámci celého regionu. Zásadní je též vytvoření odpovídajícího počtu bezpečných parkovacích míst pro jízdní kola především na stanicích veřejné dopravy a multimodálních přestupních centrech, a dalších frekventovaných místech. Ve vytváření, správě a propagaci této infrastruktury může být Zlínský kraj iniciátorem i dotačním podporovatelem investorů, především obcí, kteří rozvíjí krajem vymezenou síť dálkových a regionálně významných cyklotras, jak je definována v krajské Koncepci rozvoje cyklistiky, stejně jako v osvětové aktivitě využití cyklistické infrastruktury ve větším rozsahu pro přepravu do školy nebo zaměstnání.

Rozvoj infrastruktury pro ostatních druhů mobility

V rámci nízkoemisní a bezemisní mobility hraje v evropských politikách významnou roli vodní doprava. V podmínkách Zlínského kraje je její rozvoj spojen primárně s rekreačními účely, turistikou a aktivním trávením volného času a je tak jedním z významných atraktivit cestovního ruchu v kraji. Během následujícího období by pro rozšíření tohoto primárního účelu měla přispět realizace plavební komory na řece Moravě v podobě jezu Bělov, čímž dojde k prodloužení turistické části Bařova kanálu do Kroměříže. Dalším projektem obdobného typu je pak plavební propojení rekreační oblasti Pahrbek (Napajedla) s řekou Moravou. Zlínský kraj se v podpoře rozvoje této vodní cesty dlouhodobě angažuje a na jejím rozvoji spolupracuje i s jihomoravským krajem.

Působení Aircraft Industries a dalších **leteckých** firem v regionu dává určitý potenciál rozvoji letiště v Kunovicích, resp. letecké dopravy obecně, i když za stávajících podmínek lze předpokládat, že takovýto rozvoj by byl velmi omezen, a to jak v kontextu osobní, tak nákladní dopravy.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Udržitelný systém rozvoje silniční sítě v majetku ZK 	<ul style="list-style-type: none"> Ředitelství silnic Zlínského kraje, p.o. Zlínský kraj a jeho další organizace v oblasti dopravy (zejména SÚS) <i>spolupráce kraje a ŘSZK s Ministerstvem dopravy, Státním fondem dopravní infrastruktury a dalšími relevantními orgány veřejné správy, obcemi Zlínského kraje</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Dokončení základní infrastruktury (dálniční, silniční, železniční, vodní, bezmotorové), včetně jejího vybavení (dobíjecí stanice pro elektromobilitu a čerpací stanice pro vodíková vozidla podle nařízení o infrastruktuře pro alternativní paliva) Rozvoj infrastruktury pro nízkoemisní a bezemisní mobilitu Vytváření podmínek pro rozvoj multimodální dopravy 	<ul style="list-style-type: none"> Ministerstvo dopravy ČR Ředitelství silnic a dálnic ČR, p.o. Správa železniční dopravní cesty, s.o. Ředitelství vodních cest ČR Sdružení pro rozvoj Baťova kanálu Povodí Moravy, s.p. obce vlastníci veřejných letišť v regionu <i>role kraje zejména iniciační, koordinační a motivační (realizace konkrétních podpůrných programů), částečně také propagační</i>

3.1.2 ROZVOJ UDRŽITELNÉ VEŘEJNÉ DOPRAVY V REGIONU

Zlínský kraj dlouhodobě optimalizuje a modernizuje veřejnou dopravu, do budoucna bude (s ohledem na finanční náročnost a klimatické cíle) stále více nucen řešit její udržitelnost. Velmi významným nástrojem při naplňování této prioritní oblasti je **Plán dopravní obslužnosti území ZK**. Jeho obsahem je jak nástin reformních kroků, tak investičních aktivit projektů, které pojmuje téma regionální udržitelné veřejné dopravy ve svém komplexu. Do něj zahrnou nejen veškeré způsoby zajišťování dopravní obslužnosti pomocí služby veřejné hromadné dopravy.

Problematiku alternativních dopravních módů, naplňujících veřejný zájem (čistá či bezemisní mobilita individuální dopravy, nezatěžující veřejný prostor) a motivačně-restriktivních schémat v oblasti individuální dopravy (např. typu *Low Emission Zones*), zaměřená na internalizaci negativních externalit, způsobených individuální dopravou, na životní prostředí a kvalitu života je nutné rozvíjet prostřednictvím **plánu udržitelné městské mobility** na úrovni ORP.

V rámci moderního pojetí vnímání mobility je na ni nutno pohlížet jako na komplexní systém, který v sobě integruje všechny druhy mobility, kterou cestující využije (**intermodální mobilita**). V tomto kontextu se o mobilitě hovoří jako o službě (**Mobility as a service – MaaS**). Toto vnímání je potřeba promítnout do plánování systémů udržitelné mobility ve městech a regionech ve smyslu účelného a časově efektivního provázání jednotlivých dopravních módů (od pěší dopravy po autobusovou, či železniční) a od začátku do konce cesty (door to door mobility). Vzájemná návaznost jednotlivých dopravních módů musí být silně podpořena prostřednictvím odpovídajících organizačních opatření (např. návaznost spojů, dynamické jízdní řády), vyhovující, dostupnou a především bezpečnou infrastrukturou a kvalitním informačním systémem pro cestující.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Zpracování a implementace plánů dopravní obslužnosti regionu a plánů udržitelné městské mobility

Cílem by mělo být **strukturované a koordinované úsilí**, mající učinit **městskou a regionální mobilitu čistší, inteligentnější, bezpečnější a spravedlivější**. Jde o integrální část strategie udržitelné mobility a podporuje na budoucnost připravené čisté technologie, urychlené využití udržitelné, dostupné a inteligentní dopravy, vozidel s nulovými či nízkými emisemi, nabíjecí a čerpací stanice, a silnější a extenzivnější veřejnou dopravu. Součástí je též vytvoření požadovaného a poptávaného počtu nabíjecích míst a vodíkových stanic, a zajištění dostatečné nabídky obnovitelné elektrické energie a vodíku. V rámci těchto plánů by mělo dojít k opatřením, souběžně podporujícím zelenou i digitální transformaci prostřednictvím inteligentnějších a integrovanějších městských služeb mobility s regionálním přesahem. Výsledkem by mělo být též vytvoření výrazného počtu pracovních míst, též absorbovaných v důsledku strukturálních změn a útlumu méně perspektivních odvětví a oborů. Komplexně pojatý plán mobility též posílí sociální odolnost prostřednictvím širšího přístupu k ní a snížení přepravních časů, kdy se zvýší míra participace trhu práce i produktivita práce. Investice do čisté a inteligentní městské mobility zlepší veřejné zdraví prostřednictvím omezení znečištění a hluku, zvýšení bezpečnosti a aktivnějšího životního stylu.

Reformní složka plánu by měla být zaměřena například na vytvoření **rámce pro města (ORP)/ aglomerace pro osvojení a implementaci individuálních plánů udržitelné městské mobility (SUMP)**, kdy legislativa zajistí konzistenci SUMP s národními i unijními klimatickými a environmentálními cíli; postupné **ukončování používání nejvíce znečišťujících vozidel v nejvíce znečištěných městských oblastech**; právní rámec doplní další **regionální i místní úsilí k redukcí s dopravou spojených emisí skleníkových plynů, zácp a znečištění**; podporu **zavádění udržitelných sdílených služeb mobility**, které usnadní místní úsilí ke zlepšení/ rozšíření nabídky udržitelných sdílených služeb mobility, včetně dopravy na požádání jako doplňku veřejné dopravy pro dosažení cílů udržitelnosti; **zjednodušení a harmonizaci povolovacích procedur** pro infrastrukturu pro alternativní paliva, což urychlí investice zejména do nabíjecích stanic a usnadní vazby mezi operátory energetické sítě a operátory nabíjecí infrastruktury. V rámci investiční aktivity bude kladen důraz na podporu **inteligentní, bezpečné a čisté flotily vozidel pro veřejnou dopravu a s nimi provázanou infrastrukturu a veřejně dostupná nabíjecí a čerpací místa pro soukromá a komerční vozidla s nulovými či nízkými emisemi**.

Rozvoj integrovaného dopravního systému s propojením přes hranice regionu

Úsilí je zaměřené na zdokonalení integrovaného dopravního systému s meziregionálním a přeshraničním přesahem. V návaznosti na předchozí pasáž, základem pro další zvýšení atraktivnosti veřejné dopravy oproti individuální je posílení integrace veřejných dopravních služeb, tedy zajištění návaznosti spojů při přestupu, pravidelnosti (taktu) při obslužnosti jednotlivých sídel v průběhu dne, možnosti jednorázové úhrady cestovného při využití služeb několika dopravců, doplňkových elektronických služeb, přizpůsobení se vozidla charakteru přepravy. Praktický problém spočívá též v tom, že systémy integrace jsou často koncipovány v rámci území regionů, a ne vždy pracují s meziregionální integrací veřejné dopravy. Například Strategie regionálního rozvoje EU explicitně poukazuje na potřebu pokrývat přeshraniční meziregionální rámec a bránit tak vzniku deprivovaných periférií na hranicích mezi regiony. Přeshraniční mobilita pak může usnadnit např. způsob přepravy slovenských studentů na UTB a zvýšit tak jejich zájem o studium na této univerzitě.

Optimalizace veřejné dopravy zajišťované regionální samosprávou

Tato typová aktivita je zaměřena na optimalizaci nabídky veřejné dopravy v sídlech, kdy je dosaženo souladu mezi nabídkou a poptávkou po této službě, a náklady spojené s jejím poskytnutím korespondovaly s očekávaným přínosem (minimalizovat situace, kdy je spoj zcela prázdný, a naopak kdy je zcela naplněn na úkor požadavků na kvalitu a komfort přepravy); klíčovými kritérii jsou časování spoje a jeho kapacita. Ve městech lze obě kritéria lépe predikovat s ohledem na efektivnost provozu dané služby; v málo osídlených venkovských oblastech je tato predikce daleko obtížnější (zde je

zapotřebí, jako projev veřejné dopravní služby jako jedné ze základních forem mobility, daleko silněji respektovat veřejný zájem než čistou ekonomickou efektivnost). Lze snad doporučit i flexibilní formu komunikace mezi provozovatelem služby a cestujícím, například formu předchozí rezervace či potvrzení zájmu o zajištění této služby ze strany cestujících. Systematické vyhodnocování vytíženosti spojů je v této záležitosti nezbytností.

Důležitým aspektem je **motivace obyvatel regionu k využití veřejné dopravy na úkor individuální dopravy**. Realizace této typové aktivity je založena na vytvoření motivačního systému a uživatelsky komfortního produktu pro veřejnou dopravu. Kritériem je spolehlivost a integrace služeb více dopravců (koordinace jízdních řádů, návaznost spojů, možnost úhrady cestovného jednou platbou; věrnostní bonifikace v případě opakovaného využívání veřejné dopravy a stanovení významných slev pro určité cílové skupiny cestujících; možnost přepravy s jízdním kolem, objemnějším zavazadlem apod). Výsledkem by měl být přínos a výhoda v porovnání s dopravou individuální.

Specifickou součástí veřejné dopravy představují digitální služby pro multimodální mobilitu, které v první vývojové fázi zajišťují především moderní způsob prodeje jízdenek na železnici a pro autobusovou dopravu. Cílem je podpořit rozvoj zprostředkovatelů digitálních služeb, kteří mohou cestujícím pomoci identifikovat všechny dostupné jízdenky a snadno je rezervovat (i když má cesta různé úseky a/ nebo ji provozují různí provozovatelé. Smyslem je též podpořit služby plánování cest.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Rozšiřování a zkvalitňování služeb veřejné hromadné dopravy (autobus, železnice, MHD) spojené s rozvojem integrovaného dopravního systému s propojením přes hranice kraje, včetně zvyšování komfortu cestujících (jedna jízdenka) a snižování zátěže životního prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a Koordinátor veřejné dopravy Zlínského kraje, s r. o. <i>spolupráce kraje a Koordinátora veřejné dopravy Zlínského kraje, s r. o. s dopravci ve veřejné dopravě a obcemi Zlínského kraje, s koordinátory veřejné dopravy a dopravci mimo území kraje</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Zavádění sdílených služeb mobility Rozvoj služeb zaměřených na spektrum možností vhodné mobility, která bude alternativou k individuální automobilové dopravě 	<ul style="list-style-type: none"> obce doprovci ve veřejné dopravě <i>role kraje koordinační, případně zapojení do realizace konkrétních podpůrných programů, částečně také role propagační</i>

3.1.3 ZVYŠOVÁNÍ BEZPEČNOSTI DOPRAVY A ROZVOJ INFORMAČNÍCH SLUŽEB PRO MOBILITU

Téma bezpečnosti v oblasti mobility je vedle zajištění čistě fyzických aspektů bezpečnosti stále více spojeno s využíváním informačních a komunikačních technologií a digitálních platforem, přispívajících přímo či nepřímo k bezpečnosti v dopravním provozu (ať již cestou včasného a správného informování, tak v podobě bezpečnostních systémů ve vozidlech, které předvídají či omezují vznik dopravních nehod, například adaptivní tempomat, systémy autonomního řízení či jeho vybraných prvků), zavádění inteligentních dopravních systémů v infrastruktuře apod.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Posilování bezpečnosti dopravy prostřednictvím systematické dopravní výchovy

Velmi zásadním parametrem regionální udržitelnosti v oblasti mobility je bezpečnost, která je společným jmenovatelem pro všechny oblasti mobility (od bezpečné infrastruktury, přes služby mobility až po

vzdělávání). Velmi úzce souvisí se systematickou dopravní výchovou, včetně dětských dopravních hřišť a adekvátní osvěty podporující bezpečnost dopravy, specificky zaměřené na jednotlivé typy aktérů a sociální skupiny, a realizace praktických aktivit, vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě. Důležitou, ale na území kraje doposud chybějící službou je poskytování kursů bezpečné jízdy na teoretické, ale především praktické bázi, pro řidičskou veřejnost, řidiče z povolání, nebo příslušníky IZS na uzavřené trati, resp. polygonu k tomu určenému (vazba na oblast priority 1.3.2), které by mohly výrazně přispět k bezpečnosti v dopravě, snížení nehodovosti a ochraně zdraví a životů.

Rozvoj inteligentních dopravních služeb a systémů v silniční dopravě regionu

Existence inteligentních dopravních systémů zdaleka není novou záležitostí, ale jejich podoba prochází překotným vývojem. Jejich rozvoj výrazně zvyšuje celkovou udržitelnost mobility; nové možnosti silniční mobility jsou spojeny se vznikem a zdokonalováním aplikací pro mobilitu a propojenou a automatizovanou mobilitu, a podněcují k rychlejšímu zavádění nových, inteligentních služeb, které budou výhledově směřovat k autonomní mobilitě. Je navrhováno, aby nejprve v obou sítích TEN-T a následně i v celé silniční síti byly zpřístupněny v digitálním formátu některé zásadní údaje, například omezení rychlosti, plány dispozičních řešení dopravních komunikací nebo silniční práce; na sítích TEN-T pak má existovat možnost využívat základní bezpečnostní služby, služby posilující odolnost mobility v krizových a extrémních situacích apod. Inteligentní dopravní systémy (ITS) využívají informačních a komunikačních technologií (plánovače cest, celoevropské palubní tísňové volání **eCall**, které v případě nehody automaticky vyrozumí příslušnou záchrannou službu, či automatizované řízení v dopravě). Přispívají tak k bezpečnějšímu, účinnějšímu a udržitelnějšímu cestování, a umožňují lépe šířit relevantní dopravní informace. Též umožňuje účinnější řízení provozu a mobility různými druhy dopravy a usnadňuje kombinování těch nejudržitelnějších.

Od roku 2010 jsou ITS koordinovaně zaváděny v EU na základě unijních specifikací a norem; je snaha, aby právní rámec lépe reflektoval nově vznikající služby (multimodální informační služby, služby rezervací a prodeje jízdenek, aplikace pro vyhledávání a rezervaci cest, apod.), komunikaci mezi vozidly a infrastrukturou (zásadně důležitou pro zajištění bezpečnosti) či automatizovanou mobilitu. Týká se též shromažďování klíčových údajů a poskytování základních služeb (informační služby v reálném čase, informující řidiče o nehodách nebo překážkách na silnici). Systémy ITS v souladu se směrnicí EU přitom garantují ochranu osobních údajů.

Ambicí je, aby veškeré možnosti ITS byly v plném rozsahu využitelné v rámci celého území Zlínského kraje s cílem zabezpečení informačních vazeb mezi jednotlivými aplikacemi, subsystémy a systémy ITS, které jsou budovány na území kraje pro řízení a organizování dopravy. Cílem je vytvoření podmínek pro rozvoj moderních telematických systémů a rozvoj digitalizace dopravního prostředí, které zabezpečí efektivní plánování, organizování a řízení dopravy, pro organizace, instituce a uživatele dopravních systémů.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Propojení infrastruktury a služeb v dopravě na základě sběru dat a využití informací o dopravě Rozvoj informačních služeb mobility pro uživatele, veřejnou správu a provozovatele dopravy 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kra a jeho organizace v oblasti dopravy (zeměna ŘSZK a KOVED) spolupráce kraje a jeho organizací s Ředitelstvím silnic a dálnic ČR, p.o. Správou železnic, s.o., dopravci ve veřejné dopravě, složkami IZS, a obcemi Zlínského kraje, s koordinátory veřejné dopravy mimo území kraje, případně se subjekty v oblasti VaV, částečně je role kraje také propagační
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Posilování bezpečnosti dopravy na základě vzdělávací i infrastrukturní složky 	<ul style="list-style-type: none"> krajský koordinátor BESIP obce Policie ČR Ředitelství silnic a dálnic ČR, p.o. role kraje koordinační, osvětová, včetně zapojení do realizace konkrétních podpůrných programů, aktivní spolupráce s krajským koordinátorem BESIP a dalšími výše uvedenými aktéry

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti zkvalitňování dopravní infrastruktury a optimalizace dopravní obslužnosti.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U3.1.1	Kvalita povrchu silnic II. a III. třídy	ŘSZK	Relevance pro oblast priority 3.1.1, kvalitativní charakteristika
U3.1.2	Dobíjecí a plnicí stanice pro alternativní mobilitu	MPO	Relevance pro oblast priority 3.1.1, jsou sledovány dobíjecí stanice pro elektromobily, vodíkové a CNG stanice; kromě vývoje v čase u klíčových odvětví je sledována pozice ZLK mezi kraji;
U3.1.3	Počet cestujících ve veřejné dopravě (autobusové a železniční)	ČSU	Relevance pro oblast priority 3.1.2, kromě vývoje v čase u klíčových odvětví je sledována pozice ZLK mezi kraji
U3.1.4	Počet usmrcených osob následkem dopravních nehod	CDV	Relevance pro oblast priority 3.1.3, sledován vývoj v čase

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Generel dopravy Zlínského kraje
- Koncepce rozvoje silniční sítě II. a III. tříd Zlínského kraje
- Koncepce rozvoje cyklistiky na území Zlínského kraje
- Koncepce rozvoje kolejové dopravy ve Zlínském kraji
- Plán dopravní obslužnosti území Zlínského kraje
- Inteligentní řešení pro řízení dopravy ve Zlínském kraji
- Strategie bezpečnosti silničního provozu ve Zlínském kraji
- SMART Region ZK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZK

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
Priorita 3.2 – Energetická bezpečnost	3.2.1 Zvyšování energetické účinnosti
	3.2.2 Přizpůsobení udržitelného energetického mixu s respektem k dopadu na klima a ceny energií
	3.2.3 Příspěvek k posílení energetické bezpečnosti a infrastruktury

Poslední období znamenalo zásadní kvalitativní a obsahovou proměnu pro energetiku, která je páteřním ekonomickým sektorem, na němž spočívá klíčová role při zajištění cílů zelené transformace. Hlavní reformní kroky se dotýkají nejen samotného energetického odvětví, ale budou mít dopady na navazující ekonomické sektory, což jsou bez výjimky všechny. Navíc v rámci klíčového transformačního procesu je hovořeno o zelené a digitální transformaci, který je mj. charakterizován též digitalizací a decentralizací energetiky.

Nastavené cíle energetické transformace v souladu se Zelenou dohodou pro EU, balíčkem Fit-for-55 či programem REPowerEU je nezbytné promítnout do naprosté změny energetického mixu v ČR v podobě robustního posílení podílu obnovitelných zdrojů energie, odchodu od uhlí a zásadním zvýšením energetické účinnosti. V oblasti zvýšení podílu obnovitelných zdrojů je kladen silný důraz na jejich inteligentní integraci, spočívající ve funkčním mixu vzájemného vykrývání se jejich jednotlivých typů. V případě ČR jde především o sluneční, větrnou, vodní a geotermální energii a energii získávanou z biomasy. Na stále spíše experimentální bázi jsou testovány a zvažovány možnosti využití čistého vodíku a metanu. Zvýšení váhy obnovitelných zdrojů povede k tomu, že i na území Zlínského kraje bude instalována podstatně větší výrobní kapacita, než je tomu dnes.

Energetická transformace nespočívá pouze v principiální změně ve výrobě energie. Totéž se týká též infrastruktury, jejíž prostřednictvím je realizována její distribuce a prodej konečným zákazníkům (domácnostem, podnikatelskému a veřejnému sektoru). I v tomto kontextu je hovořeno o inteligentní infrastruktuře, založené na využívání inovativních technologií a infrastruktury (smart grids), vodíkové sítě nebo zachycování a využití uhlíku (carbon capture and utilisation), uchovávání a následné využívání energie, rovněž umožňující sektorovou integraci. Některá existující infrastruktura a aktiva budou vyžadovat vylepšení, aby zůstala vybavena pro daný účel a klimatické přizpůsobení. Je navíc velmi zásadní uvědomění si mezinárodního rozměru systému výroby a distribuce energie v EU.

Naznačený proces však na straně druhé otevírá velký prostor v oblasti rozšíření možností pro konečné spotřebitele, cestou využívání vlastních instalovaných energetických kapacit na vlastních pozemcích a budovách či rozvoje komunitní energetiky.

Je zcela zásadní, aby tato nejzásadnější strukturální změna za uplynulých mnoho dekad byla sociálně ušlechtlá a nevedla ke zvýšení rizika energetické chudoby. V dlouhém období by toto riziko mělo být eliminováno automaticky, protože obnovitelné zdroje jsou levnější než zdroje konvenční. Avšak v krátkém období se však může projevit právě s ohledem na obrovské investiční náklady, které jsou s touto transformací spojeny, i s náklady změny, která tuto transformaci provází. V tomto kontextu je velmi žádoucí specificky identifikovat subjekty, kde riziko energetické chudoby hrozí nejvíce, a připravit pro ně speciálně efektivní programy (včetně finančních schémat, využívajících možností sociálních kompenzací) k zajištění konkrétních projektů renovací obydlí a podnikatelských provozů, optimalizace energetických účtů apod.

Pro účel realizace vlastní energetické transformace, jejích dopadů na další odvětví a řešení případných sociálních dopadů, je ze zdrojů EU vyčleněno obrovské množství podpůrných prostředků, které je v reálu doplněné i značným množstvím soukromých fondů ze strany investorů, kteří v této transformaci shledávají mimofádnou investiční příležitost.

VÝCHODISKA PRIORITY:

- Vlastní transformace energetického sektoru vychází z potřeby naplnit tři klíčové cíle zelené transformace. Prvním je snížit podíl emisí CO₂ o 55 % do roku 2030 (oproti roku 1990) a v horizontu roku 2050 dosáhnout stavu čisté klimatické neutrality. Druhým cílem je dosáhnout úrovně podílu obnovitelných zdrojů energie na celkovém energetickém do roku 2030 na 42,5 % (v průměru pro celou EU). Pro ČR je pak tento cíl kvantifikován na úrovni přibližně 34 %, což je stále přibližně dvojnásobek oproti stávajícímu stavu. A třetím cílem je zásadně zvýšit energetickou účinnost, která

- by měla být do roku 2030 zvýšena o 13 % oproti stavu roku 2020 a jež je spojena se závazným cílem povinné renovace budov ve veřejném sektoru (každoročně 3 % rozsahu těchto budov do roku 2030).
- Kvantifikace potenciálu energetické transformace v rámci Zlínského kraje vychází z přepočtů odhadované celkové výše investic s tímto procesem spojeným v ČR a podílu Zlínského kraje na celkové ekonomické kapacitě ČR (přibližně 4,5 %). Vychází tak, že regionální investiční potenciál v případě zvyšování energetické účinnosti do roku 2030 může činit ve Zlínském kraji kumulovaně pro Zlínský kraj přes 13 mld. Kč. U instalace kapacit obnovitelných zdrojů energie to činí kolem 33 mld. Kč. Alikvotní část připadající na Zlínský kraj v případě diverzifikace energetických zdrojů a stabilizace trhu pak celkem činí přibližně 16 mld. Kč. Investiční náklady spojené s aplikací energetických požadavků v mobilitě by měly představovat 19 mld. Kč.
  - To vše je **propojeno** s cílem zvýšení podílu **obnovitelných zdrojů energie**. Je-li to technologicky možné, má být **100% spotřeby energie na místě pokryto od roku 2030** energií z obnovitelných zdrojů. Pro **veřejné budovy** pak tento požadavek je časován již rokem **2027**, s tím že cílovým rokem pro konec používání fosilních zdrojů je již výše zmíněný 2040.
  - Nedávná energetická krize, zosťřená dopadem války na Ukrajině, která v tomto kontextu modifikovala roli zemního plynu jako přechodného zdroje pro zajištění zelené transformace, současně potvrdila, že země s vyšším podílem obnovitelných zdrojů v rámci strategicky odolného energetického mixu, mají výhodu nižších energetických cen a tím i větší eliminace inflačního rizika. Úloha plynu v rámci energetického mixu je pak též spojována s procesem jeho dekarbonizace. Velký prostor je zde spojován s možností využívání metanu a vodíku.

3.2.1 ZVYŠOVÁNÍ ENERGETICKÉ ÚČINNOSTI

Zvyšování energetické účinnosti bude probíhat cestou renovace budov na základě směrnice EU o energetické náročnosti budov, která má zvýšit intenzitu renovací v požadovaných standardech, zejména u energeticky nejnáročnějších budov, a takto přispět k modernizaci fondu budov a zvýšení jejich odolnosti, dostupnost a uživatelského komfortu, a přitom podpořit kvalitu ovzduší, digitalizaci energetických systémů budov a zavádění infrastruktury pro udržitelnou mobilitu. V jejím rámci jsou zaváděny **celounijní minimální normy energetické náročnosti v případě budov s nejhorší energetickou náročností** a ponechává členským státům prostor, aby si nadto stanovily své **vlastní normy**. Smyslem je postupné **ukončení používání fosilních paliv při vytápění budov do roku 2040** (předpokládá to přímé snížení emisí z odvětví budov v průměru o 80 % - 90 % oproti současnosti). **Od roku 2027 nebudou kotle na fosilní paliva způsobilé pro veřejnou podporu**. Počítá se s **postupným ukončováním jejich používání a právním základem pro zákaz jejich prodeje** s cílovým rokem 2040.

Minimální normy energetické náročnosti EU znamenají systém, který vyžaduje renovaci energeticky nejnáročnějších budov (budov s třídou G nebo F certifikátů energetické náročnosti). Zejména **veřejné a nebytové budovy** mají projít renovací a zlepšením jejich stavu alespoň na úroveň **energetické náročnosti F nejpozději do roku 2027** a alespoň na **úroveň E nejpozději do roku 2030**. Balíček Fit-for-55 pak stanoví povinnost **vlastníkům veřejných budov každoročně** zajistit rozsáhlou renovaci svých budov v rozsahu **minimálně 3 %** jejich objemu. **Obytné budovy** mají být renovovány z třídy G alespoň **na třídu F do roku 2030** a alespoň na **třídu E do roku 2033**. Členské státy musejí stanovit **konkrétní harmonogramy** pro dosažení vyšších tříd energetické náročnosti prostřednictvím nových **vnitrostátních plánů renovace budov**.

Zlínský kraj od roku 2008 renovuje budovy ve svém vlastnictví do energetické třídy C (památky do třídy D) a lepší.

Realizace takto náročné výzvy je podpořena snahou o **odstranění překážek**, bránících renovacím budov. To má snížit dodatečné náklady pro vlastníky či nájemce domů. Prioritní zaměření by mělo být na budovy, kde je renovace nákladově nejefektivnější a přináší největší úspory. Celý proces též předpokládá využití **moderních způsobů financování**, účinně **kombinujících veřejné a soukromé zdroje**, s využitím **příznivého rámce veřejné podpory** pro zvýšení energetické účinnosti budov.

Je definován **koncept rozsáhlé renovace**, což má zabránit provádění povrchních renovací a vymezit obsah smysluplných renovací, které zajišťují vysoké úspory energie. V souvislosti s tím dojde též ke

stanovení **norem pro hypotéční portfolio**, které mají sloužit jako vodítko a motivátor pro poskytovatele úvěrů ke zlepšení energetické náročnosti jejich portfolia budov a stimulovat klienty k zajištění větší energetické účinnosti jejich budov.

Opatření spojená se zvýšením energetické účinnosti jsou též propojena s podporou zavádění **infrastruktury pro alternativní paliva**. Mělo by docházet k **odstraňování překážek pro instalaci dobíjecích stanic pro obyvatele bytových domů** k podpoře udržitelné mobility a vytváření kapacit pro parkování jízdních kol.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Podpora zvyšování energetické účinnosti

V kontextu výše řečeného budou realizovány aktivity k zajištění rozsáhlých renovací budov a objektů veřejného a podnikatelského sektoru a bytového fondu ve Zlínském kraji, zahrnující především poradenské, konzultační a koordinační aktivity a projektovou asistenci. Klíčová role zde spočívá na Energetické agentuře Zlínského kraje.

Zajištění povinnosti renovovat veřejné budovy ve vlastnictví kraje a veřejného sektoru

Tato typová aktivita se zaměří na naplnění závazku každoročně renovovat alespoň 3 % objemu nemovitostí ve vlastnictví veřejných subjektů v rámci regionu směrem k naplnění požadavků zvýšení energetické účinnosti. To vyžaduje přehodnotit užívání krajských budov s vysokou energetickou náročností, včetně plánu výstavby nových budov v aktivním (plusovém) standardu. Vytvoření závazného plánu s přesným harmonogramem jednotlivých projektů, zajištění jejich projektové připravenosti i krytí nemalých finančních nákladů se zdá být povinným nástrojem pro veškerý majetek ve vlastnictví kraje a jeho organizací. Kraj by měl být nadto nápomocen i dalším subjektům veřejného sektoru v regionu – městům, obcím a jim řízených a spravovaných organizací – v podobě metodického a projektového vodítka ohledně způsobu uskutečnění této povinnosti co možná nejefektivnějším způsobem.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Projekty zvýšení energetické účinnosti na objektech Zlínského kraje a jím zřizovaných organizací • Poradenské a konzultační aktivity Energetické agentury ZK	<ul style="list-style-type: none"> • Energetická agentura ZK, o.p.s • Zlínský kraj a jím zakládané či zřizované organizace • <i>spolupráce kraje a EAZK s obcemi, provozovateli zařízení výroby a distribuce energií, Ministerstvem průmyslu a obchodu, subjekty v kraji připravujícími a realizujícími projekty zvyšování energetické účinnosti</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Projekty zvýšení energetické účinnosti na objektech subjektů mimo Zlínský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • subjekty připravující a realizující projekty zvyšování energetické účinnosti na území kraje • <i>role EAZK zejména osvětová, konzultační, koordinační i asistenční při realizaci projektů</i>

3.2.2 PŘÍZPŮSOBNÍ UDRŽITELNÉHO ENERGETICKÉHO MIXU S RESPEKTEM K DOPADU NA KLIMA A CENY ENERGIÍ

Zvýšení podílu OZE je podmíněno dvěma zásadními věcmi: masivními investicemi do stávajících a nových technologií OZE a vytvořením a přizpůsobením energetického systému, schopného co nejefektivněji integrovat značný podíl OZE pro koncové odběratele. Aplikace OZE cílí na klíčové sektory, které se největší měrou podílejí na znečišťování životního prostředí, tedy energetiku samotnou, dále pak dopravu, teplárenství a chladicí zařízení, a zpracovatelský průmysl. V úvahách je též využívání bioenergie, avšak za striktně daného předpokladu, pokud toto využívání není v rozporu s účelem ochrany přírody; je například zcela zakázáno využívání vysoce kvalitního dřeva k energetickým účelům.

Množina OZE se soustřeďuje na několik paralelních, leč vzájemně provázaných platform:

- **obnovitelné a nízkouhlíkové plyny**, včetně **vodíku** a **biometanu** – aktivity jsou zaměřeny na usnadnění jejich využívání jak cestou dovozu, tak vlastní výroby. V případě vodíku je hovořeno o vodíkovém akcelérátoru k rozvoji integrované infrastruktury pro výrobu i skladovacích zařízení a kapacit, variantou je též výroba nízkouhlíkového vodíku z jaderných či jiných zdrojů. V případě biometanu by mělo v rámci celé EU dojít ke zdvojnásobení jeho produkce.
- **Solární energie** – zde se jedná o naplnění ucelené solární strategie EU, včetně využívání střešních solárních systémů. Cílem je zdvojnásobení solární fotovoltaické kapacity do roku 2025 a další akcelerace do roku 2030. V případě využívání střešních solárních systémů má být postupně zaváděna zákonná povinnost instalovat solární panely na **nových** veřejných a komerčních budovách a na **nových** obytných budovách.
- **Tepelná čerpadla** – v daném případě jde o instalaci tepelných čerpadel v celém sortimentu, od individuálních pro využití v rámci jedné budovy, až po nákladově efektivní zavádění a integraci tepelných čerpadel, geotermální a solární tepelné energie rozvojem a modernizací systémů dálkového vytápění (náhrada fosilních paliv v individuálním vytápění) a společného vytápění, využívajícího čisté energie a průmyslové teplo.
- Rozvoj **celého hodnotového řetězce solární a větrné energie a tepelných čerpadel**, tedy zahrnující maximální možnou autonomii v oblasti výroby jednotlivých komponent a zařízení pro celý tento řetězec.
- **Větrné elektrárny** – jejich účinnost i pozitivní dopad na konečnou cenu elektřiny by měl být vzat v úvahu k rozvoji této standardní, leč v ČR dosud zcela marginálně využívané technologie OZE.
- Aplikace inovativních řešení OZE v **průmyslu** – příkladem jsou například technologie pro využívání zeleného vodíku v průmyslu.

Zvýšení podílu OZE je spojeno s potřebou výrazného **usnadnění a zjednodušení povolovacích procesů**. To by mělo být patrné především v jejich viditelném zrychlení. Plánování, výstavba a provoz zařízení OZE se má stát **veřejným zájmem**. Tam, kde existují nižší environmentální rizika, mělo by docházet k vyhrazení preferenčních oblastí pro výrobu OZE (uplatnění zkrácených a zjednodušených povolovacích postupů). Obecně by měla **maximální lhůta pro posouzení** zařízení OZE na vliv na životní prostředí činit **6 měsíců**. Posuzování vlivu na životní prostředí má být zaměřeno pouze na dopady změny nebo rozšíření zařízení v porovnání s původním projektem / stavem. Zjednodušený postup pak má být aplikován pro připojení k síti v případech, kdy modernizace nezvýší novou kapacitu o více než 15 % v porovnání s původním projektem / stavem. U tepelných čerpadel má být aplikována maximálně tříměsíční lhůta pro povolovací procesy a zjednodušený postup pro připojení menších tepelných čerpadel k distribuční soustavě.

Rozvoj OZE je také spojen s **decentralizací** výroby, distribuce i prodeje energie. Jednou z významných systémových podmnožin této decentralizace je vznik **energetických ostrovů** (zcela autonomních, energeticky soběstačných celků) či systémů **komunitní energetiky**, kde relativně nízký počet akterů využívá na bázi sdílení jimi vyrobený energetický výkon. Komunitní energetika umožní vyrábět energii díky vlastním kapacitám OZE domácností i podnikatelských subjektů a následně ji na lokální úrovni spotřebovat. Měla by představovat významný doplněk centralizovaného energetického systému, založeného na výrobě energie z velkých zdrojů a její následné distribuci a prodeji v rámci konkurenčního trhu celého území země (i relevantního zahraničí). Komunitní energetika vyžaduje nový způsob komunikace a datových služeb k zachycení oboustranných toků energie (Elektroenergetické datové

centrum). Vyžaduje též robustní investice do distribučních sítí. V případě připojení potenciálu fotovoltaických elektráren je pak tato investiční potřeba ještě výrazně větší. V případě komunitní energetiky lze uvažovat též o využívání biomasy, přestože toto nebude spojené s finanční podporou.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Podpora příznivých podmínek pro zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v regionu

Energetická agentura Zlínského kraje se stane klíčovým aktérem podpory podmínek k instalaci kapacit OZE v regionu v souladu s výše popsányými vývojovými trendy. Je předpoklad, že ve Zlínském kraji dojde k masivní instalaci solárních i větrných zdrojů, případně též kapacit k využívání bioenergie. Energetická agentura bude poskytovat poradenství a konzultační činnost, případně vzájemně koordinovat tyto investice s cílem zajistit jejich komplementaritu a přirozenou zastupitelnost (například v případě solární a větrné energie), stejně jako připojení do sítí. Další aktivity budou vyplývat z budoucí aktualizace Územní energetické koncepce ZK.

Vytvoření podmínek pro rozvoj komunitní energetiky a aktéry *prosumers*

Výše naznačené trendy taktéž otevírají značný prostor pro naplnění potenciálu komunitní energetiky, jež může výrazně posílit energetickou autonomii příslušné lokality. Pro rozvoj komunitní energetiky a aktérů *prosumers* je nejdůležitější odstraňování procesních a administrativních překážek a zajištění odpovídající infrastruktury pro hladké fungování těchto systémů. Energetická agentura Zlínského kraje by měla být klíčovým aktérem a současně mediátorem a propagátorem rozvoje těchto systémů.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Zavádění OZE v rámci objektů Zlínského kraje a jím zřizovaných organizací Poradenská činnost Energetické agentury ZK, např. v oblasti transformace energetiky 	<ul style="list-style-type: none"> Energetická agentura ZK, o.p.s Zlínský kraj a jím zakládané či zřizované organizace. <i>spolupráce kraje a EA ZK s obcemi a provozovateli zařízení výroby a distribuce energií, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Energetickým regulačním úřadem</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Zavádění OZE na budovách Příprava a realizace projektů využití větrných zdrojů ve vytipovaných vhodných lokalitách Vytváření a činnost energetických komunit v regionu 	<ul style="list-style-type: none"> subjekty připravující a realizující projekty instalace nových kapacit OZE na území kraje obce, MAS, NNO, občané a další subjekty zapojené do vznikajících energetických komunit <i>role EAZK zejména osvětová a konzultační</i>

3.2.3 PŘÍSPĚVEK K POSÍLENÍ ENERGETICKÉ BEZPEČNOSTI A INFRASTRUKTURY

Téma energetické bezpečnosti je chápáno z pohledu zajištění spolehlivosti energetických dodávek, eliminace negativních dopadů na životní prostředí, zajištění konkurenceschopnosti ekonomického systému, pravidel udržitelnosti a zajištění odolnosti společenského systému a jeho strategické autonomie. Cestou k posílení energetické bezpečnosti je posílení a přizpůsobení energetické infrastruktury při respektování výše uvedených nároků. Jedná se především o podporu dalšího rozvoje soustav zásobování teplem ve městech a obcích především rozvojem zdrojového mixu a zajištění odpovídajícího propojení vysokokapacitní elektrické infrastruktury a plynovodů s významem především

v územích, kde je riziko nedostatečného napojení, případně nedostatečné kapacity primární infrastruktury s ohledem na poptávku po energii. Vedle přizpůsobení infrastruktury jsou dalšími nástroji k zajištění energetické bezpečnosti způsoby snižování dovozu energie ze třetích zemí. Významný příspěvek pak může být dosažen též implementací trendů digitalizace energetiky. Klíčovým subjektem pro implementaci energetických řešení na úrovni kraje je Energetická agentura Zlínského kraje, která buď přímo řeší jednotlivé projekty, resp. je koordinátorem či aktivním účastníkem činností realizovaných kompetentními entitami.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Posílení (a zaokružování) přenosové a distribuční elektrizační soustavy

Opatření bude zajištěno cestou posílení a přizpůsobení přenosové a distribuční soustavy. V rámci Zlínského kraje by mělo dojít v tomto kontextu k vytvoření dlouhodobě zaměřené predikce poptávky po energii a v souladu s ní přizpůsobení kapacit přenosové a distribuční soustavy, i v souvislosti s výzvami proměny energetického mixu a zvýšení podílu OZE. Předmětem řešení je též její zaokružování, umožňující efektivní přenos elektřiny do všech lokalit kraje i s ohledem na jeho geografické podmínky, a zajištění vyšší spolehlivosti dodávek. V tomto kontextu je vhodné řešit i proveditelné možnosti reverzních toků. V širším kontextu i s dodávkami plynu je pro příští dekádu zásadní zpracování preventivních a nouzových plánů, včetně zpracování postupů a nápravných řešení pro případ blackoutu⁵⁷, především z důvodu zajištění nezbytných veřejných a strategických služeb a provozů (zdravotnictví, sociální služby, páteřní průmyslové provozy). Za důležitou podmínku naplnění tohoto opatření lze považovat překonání odporu obyvatel k výstavbě přenosových sítí, jež může jeho naplnění ohrozit.

Zvýšení připravenosti na nová technologická řešení v energetice

Opatření bude dosaženo cestou aktivního přístupu k novým technologickým řešením v energetice. Zlínský kraj bude představovat region, jenž je otevřený vůči moderním trendům v energetickém sektoru. Bude respektovat a v případě opodstatněnosti podporovat implementaci nových technologických postupů. Může jít o decentralizované systémy distribuce, prodeje i výroby energie, například ostrovních systémů provozu, připojování lokálních solárních, případně větrných a vodních instalací na obytných i podnikatelských nemovitostech i veřejných objektech, aplikaci inteligentních sítí (s možností tarifového rozlišení s motivací k jejich zavádění), inteligentní způsoby skladování energie, rozvoj a využívání kogeneračních a třígeneračních technologií. Zároveň budou pečlivě monitorovány a aplikovány nové obchodní modely, kdy dochází k pozvolné přeměně stávajících spotřebitelů ve výrobce energie (prosumers). Tyto změny mohou představovat zásadní inovační příležitost pro výzkumné, vývojové, inovační a podnikatelské kapacity ve Zlínském kraji a právě toto nové energetické paradigma může být oblastí technologické změny ve Zlínském kraji. A může zde být prostor především pro úspory a obnovitelné zdroje, včetně způsobů využití čistého vodíku, biometanu či dalších zdrojů bioenergie.

Komplexní podpora digitalizace energetiky v regionu

Proces zelené a digitální transformace se v mnoha ohledech prolíná. Nejpatrnější je to v případě digitalizace energetiky, tedy aplikaci digitálních technologií při zvýšení energetické účinnosti, usnadnění integrace OZE do sítě a úspoře nákladů pro spotřebitele i energetické společnosti. Podpora digitalizace energetického systému by měla být zaměřena na:

- pomoc spotřebitelům zlepšit kontrolu nad spotřebou energie a účty za ní prostřednictvím digitálních nástrojů a služeb v souladu se společným **evropským datovým prostorem pro energetiku**;
- kontrolu spotřeby energie v odvětvích ICT, např. cestou environmentálního označování datových center, energetického štítku pro počítače, opatření ke zvýšení transparentnosti spotřeby energie v telekomunikačních službách a štítku energetické účinnosti pro blockchain;
- posílení kybernetické bezpečnosti energetických sítí, včetně nových právních předpisů nebo kodexu sítě pro aspekty kybernetické bezpečnosti přeshraničních toků elektřiny.

⁵⁷ Rozsáhlý výpadek v dodávkách energií, paralyzující funkčnost ekonomického a společenského systému

Vzhledem k ambicím Zlínského kraje v oblasti digitalizace ekonomiky a společnosti je vhodné, aby se region stal jedním z průkopníků a inovátorů v oblasti digitalizace své energetiky, kde nezastupitelnou roli sehraje také Energetická agentura Zlínského kraje, ve spolupráci s regionální rozvojovou agenturou a dalšími relevantními aktéry.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Osvětová, poradenská a projektová činnost Energetické agentury ZK 	<ul style="list-style-type: none"> Energetická agentura ZK, o.p.s. spolupráce kraje a EAZK s obcemi, provozovateli zařízení výroby a distribuce energií, energetickými komunitami, Ministerstvem průmyslu a obchodu a Energetickým regulačním úřadem
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Projekty posilování, modernizace a digitalizace přenosových sítí energií na území kraje 	<ul style="list-style-type: none"> provozovatelé zařízení výroby a distribuce energií role kraje a EAZK koncepční, podpůrná, osvětová a koordinační

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti energetické účinnosti a bezpečnosti.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U3.2.1	Celkový instalovaný elektrický výkon obnovitelných zdrojů energie	MPO, EAZK	Relevance pro oblast priority 3.2.2, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U3.2.2	Energetická náročnost tvorby HDP (GWh/HDP)	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 3.2.1, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Územní energetická koncepce Zlínského kraje
- Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
<h2>Priorita 3.3. – Odolné životní prostředí</h2>	3.3.1 Zajištění naplnění principů cirkulární ekonomiky
	3.3.2 Směřování k životnímu prostředí bez znečišťujících látek
	3.3.3 Adaptace na změnu klimatu
	3.3.4 Biologická diverzita jako základ ochrany přírody

K dlouhodobě popisovaným a řešeným tématům, týkající se ochrany jednotlivých složek životního prostředí a jeho udržení pro budoucí generace, se v posledních letech přidává velmi zásadní téma adaptace na změnu klimatu. Důraz je kladen zejména na snížení zranitelnosti společnosti a zvýšení její odolnosti vůči klimatickým extrémům a přírodním rizikům. Posilování této odolnosti, společně se směřováním k cirkulární (bezodpadové) ekonomice, snižováním množství znečišťujících látek a posilováním biologické diverzity je základem této Priority, která je klíčová pro zdraví obyvatel a budoucí ekonomickou prosperitu Zlínského kraje.

Priorita Odolné životní prostředí vychází z cílů Zelené dohody pro EU, Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu a Strategie EU v oblasti obnovy a posilování biologické rozmanitosti.

VÝCHODISKA PRIORITY:

- Cíle Zelené dohody pro EU v oblasti cirkulární ekonomiky a společnosti jsou specificky konkretizovány ve strategii **Akční plán pro cirkulární ekonomiku**, případně dalších unijních dokumentech (Průmyslová strategie EU). Využívání materiálů a tvorba odpadů aktuálně představuje jedno z nejvýznamnějších globálních rizik. Jen velmi nízký objem materiálů, využívaných k výrobě zboží, pochází z recyklace. Jádrem Akčního plánu je **koncept udržitelných produktů**, založený na principu cirkulárního designu, uplatňovaný pro všechny relevantní výrobky. Dává přednost snižování objemu a opětovnému používání materiálů před jejich recyklací. Pokrývá nové obchodní modely a stanoví minimální požadavky, na jejichž základě se předejde tomu, že environmentálně škodlivé výrobky budou vůbec umístovány na trh. Rovněž posunuje rozšířenou zodpovědnost výrobců. Přestože se týká výrobců napříč všemi sektory, speciální pozornost zaměřuje na vybraná zdrojově intenzivní odvětví (elektronika a ICT; baterie a vozidla; obaly; plasty; textilní výrobky; stavebnictví a budovy; potraviny, voda a živiny).
- Princip oběhovosti je založen na zvýšení důvěry v používání druhotných surovin cestou kvalitního třídění a odstraňování znečišťujících látek z odpadu, minimalizace přítomnosti látek, představujících problém pro zdraví nebo životní prostředí; rozvoje harmonizovaných systémů pro sledování a řízení informací o látkách a zlepšení klasifikace nebezpečného odpadu a nakládání s ním. Cirkulární ekonomika a její funkčnost bude posílena za předpokladu efektivního fungování trhu s druhotnými surovinami na národní i unijní úrovni; předpokladem je též výrazné omezení/zákaz vývozu odpadů z EU do třetích zemí. Podpora cirkulární ekonomiky se těší velkorysé podpoře ze zdrojů financování EU; v rámci kohezní politiky především prostřednictvím OP TAK, OP JAK a OP ŽP; v rámci NGEU pak skrze Národní plán obnovy.
- Vodítkem pro oblast snižování znečištění je v rámci Zelené dohody pro EU realizace **Akčního plánu pro nulové znečištění ovzduší, vody a půdy**. Jeho cílem je dosažení takové úrovně znečištění, které již není škodlivé pro lidské zdraví ani přírodní ekosystémy, a přijímá opatření nutná k jejímu dosažení. Jde v něm o uplatnění integrovaného přístupu pro jednotlivé formy a oblasti znečištění, při využívání dovedností a poznatků založených na digitálních řešeních. Má zlepšit kvalitu ovzduší tak, aby došlo ke snížení počtu předčasných úmrtí způsobených znečištěním ovzduší o 55%; zlepšit kvalitu vody snížením množství odpadu, plastového odpadu v moři (o 50%) a mikroplastů uvolněných do životního prostředí (o 30 %); zlepšit kvalitu půdy snížením úbytku živin a používání chemických pesticidů (o 50 %); snížit o 25 % podíl ekosystémů, v nichž znečištění ovzduší ohrožuje biologickou rozmanitost; snížit počet lidí trpících chronickým obtěžováním hlukem z dopravy (o 30%) a výrazně snížit produkci odpadů a o 50% snížit objem zbytkového komunálního odpadu.

- Rámec pro aktivity v oblasti adaptace na změnu klimatu dává nová **Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu** z roku 2021. Ta potvrzuje prohlubující se globální oteplování a zvyšující se četnost a závažnost klimatických a povětrnostních extrémů (nebývalé lesní požáry, vlny veder, vyskytující se i v netypických lokalitách, prudké výkyvy teploty, ničivá sucha, hurikány, lesní kalamity, náhlé a ničivé záplavy). Navíc kontinuálně dochází k dezertifikaci, ztrátě biologické rozmanitosti, degradaci půdy a ekosystémů, vzestupu hladiny moří a tání ledovců apod. To vše vykazuje dalekosáhlé destruktivní dopady. Každý z těchto výkyvů vyvolává dodatečné finanční náklady, způsobuje značné ekonomické škody, narušuje sociální stabilitu a zvyšuje systémové riziko, zejména však působí nevyčíslitelné škody na zdraví a životech. Smyslem je významné posílení odolnosti vůči změně klimatu. V rámci Zelené dohody pro EU byl přijat klimatický zákon (právní rámec pro klima), který po právní stránce ukotvuje potřeby klimatické neutrality a cesty k ní vedoucí. Představuje právní závazek EU a členských států k pokroku v oblasti zvyšování adaptační kapacity, posilování odolnosti a snižování zranitelnosti vůči změně klimatu. Jsou navrhovány následující způsoby adaptace na změnu klimatu:
  - inteligentnější přizpůsobení - zlepšení znalostí klimatické problematiky a lepší zvládnání nejistoty;
  - systémovější přizpůsobení - aktivity, jejichž prostřednictvím má dojít ke zlepšení strategií a plánů v oblasti přizpůsobení;
  - rychlejší přizpůsobení - urgentní zejména pro hospodaření s půdou (hranice nynějších biogeografických oblastí se posouvají na sever a do vyšších poloh, to mění rozložení vegetace a ekosystémy a vyvolává zásadní a dlouhodobé posuny v oblasti lesů a zemědělské půdy).
- **Strategie EU v oblasti obnovy a posilování biologické rozmanitosti** je směřována k roku 2030 a jejím základním prvkem jsou opatření k ochraně a obnově přírody:
  - **ochrana přírody** - vytvoření **chráněných oblastí**, pokrývajících alespoň 30% pevninských a mořských oblastí EU, rozšíření stávajících oblastí sítě NATURA 2000;
  - **obnova přírody** - opatření v oblasti degradovaných pevninských a mořských stanovišť, opatření na podporu opylovačů, opatření na podporu zemědělských ekosystémů, opatření k obnově přírody v městských oblastech, opatření v oblasti řek a záplavových území, opatření k obnově lesů.

3.3.1 ZAJIŠTĚNÍ NAPLNĚNÍ PRINCIPŮ CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Rozvoj principů cirkulární ekonomiky a společnosti by měl v důsledku vést k tomu, že se výrazně sníží objem odpadu, a jeho zbylé reziduum bude co nejšetrněji a zdrojově nejefektivněji opětovně využito ve výrobním procesu. Aktivity v segmentu cirkulární ekonomiky jsou prováděny v souladu s Akčním plánem pro cirkulární ekonomiku EU při respektování **zásad udržitelnosti výrobků** s tím, že je implementován **princip oběhovosti ve výrobních procesech**. Specifická pozornost se soustředí na klíčové hodnotové řetězce v odvětvích **elektroniky a informačních a komunikačních technologií, baterií a vozidel, obalů, plastů, textilních výrobků, stavebnictví a budov, a potravin, vody a živin**. Je též velmi žádoucí určit autentickou ekonomickou hodnotu odpadu a vyčíslit jeho dopad na životní prostředí. Je tak velmi důležité podpořit rozvoj **trhu pro sekundární suroviny a vedlejší produkty** (který může tuto autentickou hodnotu tržně generovat), například trhu sekundárních surovin s povinným recyklovaným obsahem (obaly, vozidla, stavební materiály, baterie) či **model pro sběr tříděného odpadu**, který by byl sjednocen na úrovni celé EU. Velmi důležitým nástrojem v tomto ohledu je též využívání **zelených veřejných zakázek**, respektujících minimální povinná kritéria z pohledu udržitelnosti a respektování principu cirkulární ekonomiky.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Podpora aktivit spojených s udržitelností výrobků, zejména v prioritních odvětvích

Kraj v součinnosti s regionální rozvojovou agenturou, TIC a zainteresovanými podnikateli vytvoří platformu pro rozvoj cirkulární ekonomiky a společnosti ve Zlínském kraji. Jejím výsledkem by mělo být založení pilotních projektů, primárně zaměřených na osvojení základních charakteristik cirkulární ekonomiky, zejména progresivního designu a design thinking. Tato platforma by se měla dotýkat jak

výrobců (zejména z pohledu zajišťování konceptu udržitelných výrobků; ve Zlínském kraji relevantní zejména pro odvětví plastikářského průmyslu, elektrotechniky, stavebnictví, potravinářského a nábytkářského průmyslu), tak služeb, především obchodu, ale též poskytovatelů systémových řešení (realizace práva na opravu, naplnění práv spotřebitelů, nové prodejní platformy a trhy s druhotnými surovinami a materiály).

Podpora třídění a využívání odpadu

Specifickou roli v rámci této prioritní oblasti hraje odpadové hospodářství, které by již nemělo být zaměřeno zdaleka jen na sběr a ekologické třídění odpadu, ale především na jeho následné produktivní využití jako budoucí podnikatelskou příležitost. Týká se jak odpadu komunálního, tak průmyslového, a respektuje zásadu, že odpad je až konečnou, reziduální fází využívání zboží a materiálů, které musí předcházet veškerá snaha o opravitelnost zboží, prodloužení jeho trvanlivosti a redukce objemu.

Opatření se soustředí na praktické kroky k zamezení vzniku odpadů. Je nezbytná součinnost mezi veřejným sektorem (kraj, města, obce) a soukromou sférou (výrobci, obchodníci, poskytovatelé služeb). Společným cílem v nových podmínkách odpadového hospodářství je vytvořit prostředí k minimalizaci vzniku odpadu, což se bez společného postoje všech zainteresovaných neobejde. V případě jinak nevyužitelného odpadu je vhodné prověřit možnost jeho energetického využití a případnou realizaci ZEVO provázat s Plánem odpadového hospodářství.

Informování a motivace k chování v souladu s principy cirkulární ekonomiky a společnosti

Nástroji ve snaze rozvíjet cirkulární ekonomiku musí být cílená informační a propagační kampaň a cílená komunikace s hlavními aktéry (spotřebiteli, výrobci a prodejci) spojená s vhodnými motivačními nástroji (zpoplatnění některých druhů obalů, motivace k opakovanému používání nákupních tašek, motivace k rozvoji dodávkových služeb, vyšší zpoplatnění směsného odpadu, přísná kontrola a vysoké sankce v případě recidivy černých skládek odpadu; cílená výchova k tomuto tématu na školách, zlepšení informovanosti obyvatel o správném domácím třídění). Pro naplňování tohoto cíle je navrhována spolupráce UTB s Plastikářským klastrem na vývoji a podpoře využívání ekologických odpadů. Velmi zásadní je v této věci též snaha eliminovat *greenwashing*.

Kraj jako zadavatel zelených veřejných zakázek

Akční plán pro cirkulární ekonomiku definuje obsahovou náplň zelených zakázek v souladu s naplňováním konceptu udržitelných výrobků, požadavků především v oblasti elektrotechniky a ICT, stavebních činností a nakládání s potravinami a vodou. Ve vypsání veřejných zakázek a praktických aktivitách (nakládání s potravinami v rámci veřejného stravování, využívání vody v krajských objektech) může být kraj vzorem pro postupy a chování naplňující obsah cirkulární ekonomiky, případně též jako spoluinvestor projektů na cirkulární ekonomiku zaměřených.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Informační kampaně, osvětové a vzdělávací akce, udílení cen 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj • <i>spolupráce kraje s obcemi, dobrovolnými svazky obcí, Ministerstvem životního prostředí a jeho organizacemi, provozovateli zařízení pro nakládání s odpady, EKO-KOM a NNO v oblasti cirkulární ekonomiky</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Aktivity podporující zavádění principů cirkulární ekonomiky • Vznik a realizace platformy pro cirkulární ekonomiku 	<ul style="list-style-type: none"> • obce a dobrovolné svazky obcí, MAS, • provozovateli zařízení pro nakládání s odpady, • Ministerstvo životního prostředí a jeho organizace, • EKO-KOM • NNO v oblasti cirkulární ekonomiky • vzdělávací instituce • <i>role kraje osvětová, vzdělávací, popularizační, iniciační a koordinační (vznik budoucí platformy), podpůrná (včetně krajského dotačního programu)</i>

3.3.2 SMĚROVÁNÍ K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ BEZ ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTEK

V rámci této prioritní oblasti se jedná o komplexní proces, který se v případě **ovzduší** týká průmyslových emisí, šetrného zemědělství, eliminace znečištění a hluku z dopravy, znečištění ovzduší z budov, včetně kvality vnitřního ovzduší (stavební materiály, systémy vytápění a chlazení). V případě **vody** pak zpřísnění norem kvality vody, omezení znečišťujících látek, parametrů pro vodu ke koupání či čištění odpadních vod. V případě **půdy** jde o posilování biodiverzity, revitalizaci lokalit, omezení používání chemických látek a vzniku odpadů.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Opatření k omezení znečištění ovzduší

Opatření je realizováno cestou snížení **znečišťování u významných zdrojů**. Za významné zdroje znečištění jsou v tomto kontextu považovány především velké průmyslové a energetické firmy. Vzhledem k tomu, že v případě Zlínského kraje neexistují výrobci energie z konvenčních zdrojů, kde by bylo možné aplikovat snížení podílu pevných fosilních paliv v prvotních energetických zdrojích, pozornost by měla být primárně zaměřena na zpracovatelský průmysl, především vedoucí k omezení prašnosti a zavedení nejnovějších ekologicky vstřícných technologií. V daném případě kraj může aktivně akcentovat případy porušování ekologických pravidel a působit jako moderátor a iniciátor vstřícného chování, včetně podpory propagace dlouhodobých koncepčních investičních řešení, která ovlivňují kvalitu ovzduší v sídlech.

Další sférou realizace tohoto opatření je **snížení znečištění z lokálních zdrojů tepla**. Opatření je naplňováno prostřednictvím dalšího zlepšení způsobu lokálního vytápění. Ve Zlínském kraji je vysoký podíl domácností napojen na vytápění zemním plynem, což je z hlediska dopadu na kvalitu ovzduší velmi přínosné řešení, které však není dlouhodobě perspektivní jak z pohledu ceny, tak souladu s požadavkem klimatické neutrality. Existuje značný prostor pro snížení podílu domácností vytápěných pevnými palivy, především uhlím a konverzi těchto systémů na ekologicky vstřícnější. To souvisí s celkovým úsilím o energetickou účinnost provozu domácností, spojeným s přizpůsobením stavebních částí budov tomuto požadavku a aplikací systému inteligentní domácnosti, tepelných čerpadel a využití obnovitelných zdrojů energie. Zde může veřejný sektor významně přispět jak v podobě přímé finanční podpory, tak informační kampaní a v případě porušování též restrikcemi a sankcemi, založenými na předchozí důsledné a soustavné kontrole stavu ovzduší. Na osvětové kampaně může kraj využít vlastní energetickou agenturu s cílem motivovat zájem o snížení energetické náročnosti stávajících domácností a využívání moderních nízkoemisních zdrojů tepla. Součástí této prioritní oblasti je též stimulačně restriktivní úsilí o zamezení odpojování odběratelů od zdrojů CZT.

Znečištění ovzduší též významně souvisí s **dopravou**. Opatření je uskutečňováno cestou přizpůsobování dopravního provozu požadavkům na čistotu ovzduší. V případě stanovení pravidel dopravního provozu z důvodu dodržování standardů ochrany ovzduší má kraj i města a obce k dispozici významný nástroj v podobě usměrňování dopravního provozu, především v centrech městských sídel. Po vzoru řady západoevropských městských oblastí lze zmínit například vyhlášení zón s nízkým znečištěním, kam není automaticky umožněn vjezd vozidlem. Měkčím řešením jsou určité restrikce a „cílené komplikace“ při vjezdu do městských center (což musí být vyváženo dostatkem parkovacích míst a ekologicky vstřícnou veřejnou dopravou). Vozidla městské dopravy by měla většinou používat elektrický, plynový či hybridní pohon. Prostřednictvím energetické agentury lze vést i systémovou spolupráci mezi všemi hlavními aktéry na úrovni kraje, měst a obcí, a vytvořit platformu pro budování inteligentní dopravy a přepravy. V oblasti eliminace důsledku sem též patří výsadba izolační zeleně podél rizikových dopravních tahů. Důležitá je i propagace udržitelné městské mobility (veřejná hromadná doprava, pěší doprava, cyklistická doprava) a vzájemná propojenost druhů městské mobility. Významným nástrojem v příspěvku dopravy směrem k nulovému znečištění ovzduší jsou nové emisní normy EU, popsané v předchozím textu.

Ovzduší je též znečišťováno cestou **dálkového přenosu**. K jeho eliminaci je doporučováno systematicky a aktivně jednat na nadregionální a přeshraniční bázi. Podle zjištění má stále významnější podíl na znečištění ovzduší ve Zlínském kraji negativní dopad dálkového přenosu znečištění, především z průmyslově intenzivních oblastí Polska. V rámci meziregionální přeshraniční spolupráce se otevírá prostor pro vyvolání jednání na toto téma a vytvoření profesního týmu spojeného s jeho řešením. Jelikož Zlínský kraj přímo s polskými regiony nesousedí, nabízí se možnost součinnosti s kraji

Moravskoslezským a Olomouckým, či iniciaci podpory z vládní úrovně. Současně lze nabídnout spolupráci na úrovni mezinárodních projektů se zahrnutím například příhraničních oblastí Polska v oblasti energetiky a životního prostředí a využít tak bohatých mezinárodních zkušeností Energetické agentury Zlínského kraje.

Opatření k omezení znečištění vody

V tomto případě se jedná o dodržování přísnosti norem pro kvalitu pitné vody a zlepšení kvality odpadních vod cestou budování a modernizací čistíren odpadních vod a kanalizací. O to závažnější je tento úkol v oblastech či v blízkosti vodárenských nádrží. Toto opatření je naplňováno prostřednictvím kvalitativních nároků na odpadní vody. Se zvyšováním nároků na dodržování ekologických standardů rostou i požadavky na odpadní vody a výzvou pro nadcházející období v této oblasti je další snížení škodlivých látek v odpadních vodách. Cesta ke zlepšení kvality odpadních vod spočívá i v instalaci čistíren odpadních vod s odpovídajícími parametry v rámci městských částí, rezidenčních čtvrtí či jednotlivých domácností. Mělo by dojít k výraznému zvýšení povědomí domácností o tom, jak nakládat s kuchyňským a zahradním odpadem s ohledem na kvalitu odpadní vody a škody způsobené nevhodným zacházením.

Opatření k omezení znečištění půdy

Toto opatření se týká především výrazného omezení výskytu škodlivých chemických látek v půdě, zejména z využívání chemických prostředků k ochraně rostlin, z nadměrného hnojení průmyslovými hnojivy, ale též revitalizace lokalit a posilování biodiverzity (viz dále).

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
• x	• x
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Budování a modernizace čistíren odpadních vod a kanalizací Realizace výměny zdrojů tepla v domácnostech ZK 	<ul style="list-style-type: none"> obce a dobrovolné svazky obcí další provozovatelé čistíren odpadních vod a kanalizací na území kraje domácnosti role kraje koncepční, osvětová a podpůrná ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a jeho organizacemi (programy na podporu vodohospodářské infrastruktury či programy výměny zdrojů tepla)

3.3.3 ADAPTAČE NA ZMĚNU KLIMATU

Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR a její Akční plán jsou klíčovými dokumenty Ministerstva životního prostředí, které řeší všechny hlavní projevy změny klimatu v ČR. Mezi tyto projevy patří dlouhodobé sucho, povodně a přívalové deště, vydatné srážky, zvyšování teplot, extrémně vysoké teploty, extrémní vítr či požáry vegetace. Cílem zmíněné strategie je zmírnit dopady změny klimatu přizpůsobením se této změně v co největší míře, zachovat dobré životní podmínky a uchovat a případně vylepšit hospodářský potenciál pro příští generace. Ačkoliv gestory / spolugestory adaptačních opatření a úkolů zmíněné strategie jsou jednotlivá ministerstva či orgány státní správy, je pro jejich úspěšné naplnění klíčové zapojení všech úrovní veřejné správy, včetně krajů.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Vytváření podmínek pro udržitelnou krajinu

Postupující změna klimatu vyvolává potřebu vyvinout komplexní úsilí vedoucí ke stabilizaci klimatické situace, dále neeskalovat rizikové faktory a předcházet jim. Výsledkem by mělo být ucelené přizpůsobení krajiny i sídel na změny klimatu.

Jedním z nejvýznamnějších projevů klimatické změny je problematika **sucha**. Boj se suchem souvisí se zajištěním dostatečných zdrojů pitné vody pro obyvatelstvo. Velkou roli zde sehrává ochrana zdrojů pitné vody, zadržování vody v krajině a v neposlední řadě vybudování dalších významných zdrojů pitné vody v regionu (zejména vodní nádrž Vlachovice). V souvislosti s tematikou sucha bude potřeba přehodnotit funkčnost meliorací, příp. zajistit obnovu historických vodních děl zadržujících vodu v krajině.

Z hlediska adaptační schopnosti **lesů** je nutno podporovat taková opatření pro ochranu vod v oblastech po kůrovcové kalamitě, která sníží negativní vlivy odlesnění na doplňování podzemních vod i kvalitu povrchových vod (pionýrské rychle rostoucí dřeviny, meliorační a zpevňující dřeviny). Důležitá je i **protierozní ochrana půdy** (tj. zmírnění negativního projevu vodní eroze, retardace povrchového odtoku a zachycování smyté zeminy, realizace protierozních příkopů, průlehů, zasakovacích pásů, protierozních mezí a hrázek, terénních úprav a ochranných nádrží, vyloučení pěstování erozně nevhodných plodin na svazích aj.). Ke snižování eroze zemědělské půdy mohou přispět pozemkové úpravy, realizované s ohledem na změnu klimatu.

Opatření v oblasti **protipovodňové ochrany** zahrnují preventivní a následné aktivity spojené s předcházením vzniku, případně řešením následků povodní. Jsou zajišťována prostřednictvím protipovodňových opatření, která zahrnují jak realizaci opatření v krajině a sídlech, tak soubor aktivit spojených s informovaností obyvatelstva.

K eliminaci negativních jevů v **urbanizovaném území** – jako jsou tepelné ostrovy a zvyšování teploty – mohou přispět opatření modrozelené infrastruktury (veřejná zeleň, zadržování vody v sídlech, vsakování, využití dešťových vod apod.).

Posílení odolnosti a připravenosti vůči klimatickým rizikům

Dojde-li, přes veškerá preventivní úsilí, ke vzniku některé z výše vymezených extrémních klimatických událostí a katastrof, region musí být připraven na to jim efektivně čelit. Tato typová aktivita sestává z připravenosti krizových scénářů, stanovení záplavových území, aktualizace povodňových plánů a dostupnosti zařízení a vybavení, stejně jako možnosti čerpat potřebnou finanční rezervu pro hladké vyřešení extrémní klimatické situace a rychlé uvedení území do původního stavu. I tato typová aktivita je spojena s tím, že obyvatelstvo je adekvátně poučeno a kontinuálně informováno o postupu krizových a záchranných prací a tím zamezení vzniku dalších škod a ztrát. Proto je zde nutná podpora dalšího rozvoje informačních a varovných systémů a posílení odolnosti jednotlivých složek integrovaného záchranného systému.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> x 	<ul style="list-style-type: none"> x
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Realizace aktivit na podporu zmírnění následků sucha, zejména v lesích Příprava a realizace investic na zadržení vody v krajině (např. vodní dílo Vlachovice) Dostatečné vybavení krajské infrastruktury (HZS) pro řešení krizových situací a katastrof 	<ul style="list-style-type: none"> obce a vlastníci pozemků Povodí Moravy, s.p., Ministerstvo životního prostředí a jeho organizace složky Integrovaného záchranného systému (zejména HZS) role kraje koncepční, osvětová, koordinační a podpůrná (např. dotace na zmírnění následků sucha v lesích)

3.3.4 BIOLOGICKÁ DIVERZITA JAKO ZÁKLAD OCHRANY PŘÍRODY

Smyslem posilování biologické rozmanitosti je přispět k **obnově narušené křehké rovnováhy**, zajišťující zdravé a dobře fungující životní prostředí na základě principiálních vzájemných vztahů mezi druhy a přírodními stanovišti. Pokud je tato rovnováha narušena, ekosystémy se stávají nevyvážené, chřadnou a ztrácejí schopnost zajišťovat klíčové přínosy, nezbytné pro lidský život (výživná potrava, kyslík, přírodní zdroje, pohlcování CO₂ a zmírňování změny klimatu). Zdravé ekosystémy mohou zajistit v důsledku vyšší produktivitu zemědělství, větší odolnost vůči změně klimatu, lepší biologickou rozmanitost a nižší riziko povodní, sucha či vln veder.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Podpora zachování druhové diverzity a krajinné pestrosti

Opatření je realizováno v podobě cíleného úsilí při zachování druhové diverzity a krajinné pestrosti. Jde o stanovení pravidel pro využívání přírodních zdrojů, zvláště v cenných územích, kde nebude narušena, ale bude naopak podporována a rozvíjena druhová diverzita a pestrost krajiny (jež byla například v minulosti narušena multikulturním způsobem obdělávání zemědělské půdy a lesních prostor). Významná je zejména péče o zvláště chráněná území.

Budou přijímána dlouhodobá opatření v oblasti obnovy degradovaných stanovišť, podpory opylovačů, posílení biologické rozmanitosti zemědělských ekosystémů například výsadbou ovocných stromů, podporou živých plotů či revitalizace a budování rybníků, obnovy přírody v městských oblastech a obnovy lesů.

Omezení záboru kvalitní zemědělské půdy; přednostní využívání brownfields

Naplnění tohoto opatření spočívá ve stanovení náročných kritérií a limitů pro zábor zemědělské půdy. Kvalitní zemědělská půda musí být přísně chráněna, aby byla zajištěno její primární využití pro zemědělství. Ve výjimečných případech však může docházet k záboru kvalitní zemědělské půdy, pokud bude zábor nezbytný v souvislosti se strategickými záměry zcela výjimečného nejvyššího veřejného zájmu.

V území, včetně venkovských oblastí, je stále značný počet brownfields, jejichž revitalizace poslouží jako plocha pro rezidenční či podnikatelské účely. V tomto ohledu by měl zcela nekompromisně postupovat územní plán a kvalitní zemědělskou půdu jednoduše neumožnit k využití pro účel, kdy je její bonita degradována.

Zamezení snižování kvality půdy

Realizace je uskutečňována prostřednictvím stanovení opatření zamezující snížení kvality půdy. Snížení kvality půdy je problém, který následně vede k navazujícím negativním dopadům na životní prostředí. Projevy snížení kvality půdy jsou mnohočetné a zahrnují eroze (vodní či větrnou), kyselost, snížení bonity, redukce biodiverzity a ztráta stability. Všechny tyto formy půdní degradace jsou projevem nevhodných způsobů nakládání s půdou, především v zemědělství a lesnictví. Jiné formy půdní degradace však na působení člověka nezávisí a jsou odrazem klimatických či geologických změn. Předmětem sady opatření je stanovení vodítka šetrného hospodaření na půdě tak, aby složka plynoucí z jejího aktivního obhospodařování nepůsobila na její kvalitu negativním způsobem.

Realizace aktivit environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Tato bude spočívat v tvorbě a uskutečnění informačně-vzdělávacích aktivit k ochraně a péči o přírodní zdroje. Ochrana přírody a krajiny je úzce spojena s aktivním přístupem člověka, založeném na jeho edukaci a informovanosti o hlavních úkolech. Způsoby šíření informací a vzdělávání jsou mnohočetné a jsou zaměřeny na odbornou, poučenou i zcela laickou veřejnost. Kraj v součinnosti s akademickou sférou a profesně kompetentními orgány v ochraně životního prostředí a v součinnosti s obcemi by měly vypracovat a realizovat komplexní informačně-vzdělávací program pro zvýšení povědomí a získání příznivého postoje k ochraně přírody a krajiny. Toto téma lze vnímat jako komplexní a horizontální pro celou oblast životního prostředí.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Péče o maloplošná zvláště chráněná území • Informačně vzdělávací aktivity EVVO 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský kraj a jeho vzdělávací organizace • <i>spolupráce kraje s obcemi, NNO, vlastníky pozemků a Agenturou ochrany přírody a krajiny (správy CHKO)</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Informačně vzdělávací aktivity EVVO • Realizace aktivit na podporu biodiverzity 	<ul style="list-style-type: none"> • obce, • vzdělávací organizace v území kraje • NNO, • soukromé subjekty • <i>role kraje vzdělávací, osvětová, podpůrná (včetně krajských programů)</i>

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblasti ochrany životního prostředí.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U3.3.1	Využití odpadů v %	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 3.3.1, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U3.3.2	Podíl obyvatel připojených na kanalizaci s ČOV	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 3.3.2, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U3.3.3	Emise znečišťujících látek do ovzduší v t/km ²	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 3.3.2, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Územní energetická koncepce Zlínského kraje
- Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Zlínského kraje
- Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Zlínského kraje
- Koncepce ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje
- Plán dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu
- Plán dílčího povodí Dyje
- Národní plán povodí Dunaje
- Plán pro zvládnutí povodňových rizik v povodí Dunaje

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
Priorita 3.4 – Digitální region	3.4.1 Budování datových sítí k využití všech možností digitalizace
	3.4.2 Zajištění kybernetické bezpečnosti
	3.4.3 Koncepční rozvoj digitalizace kraje

Zlínský kraj má ambici se v horizontu roku 2033 profilovat jako region, jehož rozvoj a prosperita je zásadním způsobem determinována digitálními kompetencemi a na jejich základě vytvořenými podnikatelskými kapacitami. Tato ambice je rozepsána v Integrovaném plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji, jehož vizí je, aby se Zlínský kraj stal globálně atraktivním ICT regionem pro motivované a talentované lidi.

Digitalizace je průřezové téma, prolínající se napříč všemi Prioritami SRZK 2030, s velkým důrazem zejména na podporu podnikání v ICT oborech (Priorita 1.1), vzdělávání v ICT kompetencích (Priorita 2.1) a poskytování služeb eGovernmentu (Priorita 2.5). Pro vybudování globálně atraktivního, „digitálního“ regionu je však nezbytná také odpovídající infrastruktura, která je obsahem této Priority 3.4.

VÝCHODISKA AKTUALIZACE – KONTEXT PRIORITY:

- Velmi dynamicky se vyvíjející ICT odvětví je na úrovni EU formováno několika zásadními právními normami, které je zapotřebí respektovat též při jeho rozvoji ve Zlínském kraji. Jádrem **Digitální strategie EU** je **evropská digitální dekáda**, která je zaměřená na posílení digitální suverenity a určování trendů (na rozdíl od dosavadního stavu, kde se EU řídí normami a standardy jiných teritorií), s jasným zaměřením se na data, technologie a infrastrukturu. Evropská digitální dekáda je symbolizována **digitálním kompasem** a jeho čtyřmi **základními dimenzemi**, popsány v analytické části SRZK 2030, v kapitole 2.6.6. Jednou z jeho dimenzí je také **zabezpečená a udržitelná digitální infrastruktura** (konektivita v 5G sítích, dvojnásobný podíl EU na produkci špičkových polovodičů, rozvoj datových rozhraní a cloudové technologie, první počítač s kvantovým zrychlením).
- Digitální dekáda v EU je současně upravena tzv. digitální ústavou, vymezující pojem **digitálního občanství, a práva a zásady pro digitální dekádu**. Ty jsou následující:
  - **občané v popředí zájmu digitální transformace** – digitální technologie by měly **dbát na ochranu lidských práv, podporovat demokracii a zajišťovat, aby všichni aktéři jednali odpovědně a bezpečně.**
  - **Solidarita a inkluzivnost** – technologie by měla **lidi spojovat, ne rozdělovat**; každý by měl mít přístup k internetu, rozvoji digitálních dovedností, digitální veřejné službě a spravedlivým pracovním podmínkám v digitálním prostředí.
  - **Svoboda volby** – lidem by mělo být zaručeno **spravedlivé on-line prostředí, kde jsou chráněni před ilegálním a škodlivým obsahem** a kde mají silnou pozici při interakci s novými a vyvíjejícími se technologiemi, například umělou inteligencí.
  - **Participace** – občané by měli mít možnost se **zapojit na všech úrovních demokratické diskuse** a zachovat si **kontrolu nad vlastními údaji.**
  - **Bezpečnost a zabezpečení** – digitální prostředí by mělo být **bezpečné a dostatečně zabezpečené**, všichni uživatelé bez ohledu na věk by se zde měli cítit chráněni a měli mít pocit kontroly nad situací.
  - **Udržitelnost** – digitální **zařízení by měla podporovat udržitelnost i ekologickou transformaci**, lidé musí vědět, jaké má jejich digitální zařízení dopad na životní prostředí a jaká je jeho spotřeba.
- Evropská digitální dekáda je založena na kontinuálním a každoročně vyhodnocovaném mechanismu spolupráce, tvořeném:
  - strukturovaným, transparentním a společným monitorovacím systémem, vycházejícím z indexu **digitální ekonomiky a společnosti** (DESI); ten měří každoroční pokrok v plnění jednotlivých cílů s ohledem na rok 2030;
  - každoroční **Zprávou o stavu digitální dekády**; v ní Evropská komise hodnotí pokrok a doporučuje další opatření;

- víceletými strategickými plány pro digitální dekádu; v nich každý členský stát uvádí přijaté nebo plánované politiky a opatření na podporu cílů do roku 2030;
  - strukturovaným rámcem pro diskusi a řešení oblastí, kde není dostatečný pokrok nedostatečný; prostřednictvím společných závazků mezi Evropskou komisí a členskými státy;
  - mechanismem na podporu realizace přeshraničních projektů.
- Kromě Digitální dekády jsou dále klíčové na úrovni EU tyto dokumenty:
    - **Digitální nezávislost: Akt o čipech** – představuje komplexní soubor opatření, jejichž účelem je zajistit odolnost dodávek do EU, nezávislost EU na poli technologií a aplikací a její významné postavení v oblasti čipů. Má zmobilizovat **veřejné a soukromé investice** v objemu 43 mld. EUR a stanovit **opatření pro prevenci a předvídání potenciálních budoucích narušení dodavatelských řetězců**, přípravu a rychlou reakci na ně. Součástí je iniciativa Čipy pro EU (k rozběhu výroby polovodičových nástrojů), nový rámec pro bezpečnost dodávek (včetně specializovaného nástroje pro investice do polovodičů přes InvestEU), pobídky EU pro zařízení k bezpečnosti dodávek. Z hlediska pravidel veřejné podpory, s ohledem na extrémně **vysoké překážky vstupu na trh a kapitálovou intenzitu odvětví**, může Evropská komise zvážit schválení podpory těmto zařízením.
    - **Akt o datech a Akt o správě dat** – definuje, **kdo může mít napříč ekonomickými sektory přístup k datům generovaným v EU a využívat je**. Zajišťuje spravedlnost v digitálním prostředí, povzbuzuje konkurenční trh s daty, otevírá příležitosti pro inovace založené na datech a zajišťuje větší přístupnost dat pro všechny. Výsledkem mají být nové, inovativní služby a konkurenčnější ceny za poprodejní služby a opravy připojených výrobků. Součástí jsou opatření ke zpřístupnění dat, vyvážení vyjednávací síly MSP a zabránění zneužívání smluvní nerovnováhy anebo k zajištění přístupu k údajům pro subjekty veřejného sektoru při mimořádných okolnostech (např. povodně, požáry...).
    - **Akt o digitálních trzích** – vztahuje se na strážce, tedy společnosti, které vytvářejí překážky mezi podniky a spotřebiteli, a někdy kontrolují celé ekosystémy sestávající z různých služeb platform (internetová tržiště, operační systémy, cloudové služby nebo internetové vyhledávače). Na strážce se vztahuje řada jasně definovaných povinností a zákazů, stanovených odkazem na nejvíce nekalé tržní praktiky nebo praktiky, které vytvářejí nebo zvyšují překážky pro jiné společnosti. Cílem je zajistit, aby **digitální služby strážců byly a zůstaly otevřené hospodářské soutěži**. Akt o digitálních trzích se vztahuje pouze na velké společnosti (strážce), identifikované podle objektivních kritérií stanovených v návrhu, zastávající obzvláště důležitou roli na vnitřním trhu z důvodu jejich velikosti a významu při oslovování zákazníků.

3.4.1 BUDOVNÍ DATOVÝCH SÍTÍ K VYUŽITÍ VŠECH MOŽNOSTÍ DIGITALIZACE

Předmětem této prioritní oblasti je komplexní pokrytí veškeré potřebné infrastruktury, umožňující využívání možností digitalizace na celém území Zlínského kraje, v souladu s výše naznačeným rámcem EU. Týká se nejen budování regionálních datových sítí krajů a metropolitních sítí měst, ale také zajištění vysokorychlostního internetu na celém území kraje a jeho pokrytí sítěmi 5G a v budoucnu 6G s vědomím, že v nejbližších několika letech bude konkurenceschopnost firem a veřejného sektoru (zejména doprava, řízení energetiky atd) závislá na schopnosti realizovat „produkční řetězec“ edge computing, přenos dat prostřednictvím 5G/6G, distribuovanými cloudy a využitím umělé inteligence na obou koncích řetězce.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Budování veřejné infrastruktury pro rozšíření moderních on-line služeb pro občany

V souladu se strategií SMART Region Zlínský kraj jde o vytvoření moderní a odolné veřejné ICT infrastruktury pro zajištění služeb občanům a krizového řízení. Je nutné udržovat a rozvíjet systém 21Net (pátevní optická infrastruktura) jako službu KÚZK veřejným subjektům na území ZK. Současně je nezbytné podporovat rozvoj a rozšiřování Informačního, vyznamovacího a varovacího systému

Zlínského kraje (IVVS ZK), jako jedinečné platformy pro krizové řízení mezi obcemi, krajem a složkami integrovaného záchranného systému.

A zároveň koordinovat a metodicky podporovat rozvoj veřejné ICT infrastruktury měst a obcí, ve spolupráci s dalšími orgány veřejné správy. Mělo by také docházet k dalšímu rozvoji mapových služeb vybudovaných krajem ve spolupráci s obcemi (např. digitálně technické mapy).

Zajištění plošného rozšíření vysokorychlostního internetu

Nejen v rámci Zlínského kraje, ale v celé ČR bude v čase narůstat potřeba pokrytí vysokorychlostním internetem, jež je nezbytnou podmínkou rozvoje pro region, který má ambici stát se digitálním a atraktivním pro ICT specialisty. Rovnoměrné pokrytí regionu vysokorychlostním internetem umožní výrazně šetřit fyzickou mobilitu a realokovat produkční náklady na užitečnější účel. Kromě toho umožňuje též uskutečnění komfortní a kapacitní komunikace v rámci mezinárodních obchodních vztahů. A do budoucna napomůže rozvoji v oblastech, jako je např. autonomní mobilita, telemedicína, asistivní technologie v sociálních službách, distanční vzdělávání či eTurismus,

Vysokorychlostní internet je významný i z pohledu sociálního komfortu, kdy stírá kvalitativní mezeru v životních podmínkách mezi městskými a venkovskými oblastmi. Jeho stabilní funkčnost při efektivní kombinaci nejvhodnějších technologií (optický kabel, 5G/6G sítě nebo pokročilejší technologie) je odrazem dosažení určité úrovně regionálního rozvoje a kraj by se měl stát politickým gestorem naplnění tohoto cíle. Zlínský kraj sehrává při naplnění tohoto opatření roli koordinátora, v menší míře také iniciátora rozvojových projektů, jako např. u demonstračních projektů využití 5G k naplnění konceptu SMART Region.

Plošné rozšíření a dostupnost vysokorychlostního internetu se musí týkat celého území kraje, včetně možností kvalitního připojení ve veřejném prostoru a veřejné dopravě. Kraj by v tomto případě měl motivovat poskytovatele vysokorychlostního internetu k pokrytí venkovských a v rámci kraje periferních oblastí (využití 5G technologií tam, kde není ekonomicky efektivní budovat optické sítě), což by znamenalo zatraktivnění těchto oblastí pro jejich obyvatele, ale také pro firmy a využívat by je mohl i veřejný sektor v rámci poskytování veřejných digitálních služeb. Velmi zásadní pro realizaci těchto představ je splnění kritérií pro zabezpečení sítí (viz následující Oblast priority).

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj krajské sítě 21 Net • Realizace demonstračních projektů 5G sítí ve Zlínském kraji 	<ul style="list-style-type: none"> • Zlínský Kraj a jím zakládané a zřizované organizace • <i>spolupráce kraje s obcemi, orgány veřejné správy, poskytovateli vysokorychlostního připojení k internetu a signálu 5G sítí</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Plošné rozšíření vysokorychlostního internetu do všech oblastí kraje 	<ul style="list-style-type: none"> • Poskytovatelé internetového připojení • Investoři liniových staveb umísťující pod povrch chráničky pro optické kabely • Ministerstvo průmyslu a obchodu a jím zřízená Broadband Competence Office • <i>Osvětová a podpůrná role kraje, případně zapojení do realizace konkrétních podpůrných programů</i>

3.4.2 ZAJIŠTĚNÍ KYBERNETICKÉ BEZPEČNOSTI

Předmětem této prioritní oblasti je v souladu s obsahem směrnice NIS2⁵⁸, zejména pak s ohledem na definici poskytovatele regulované služby, vytvořit a osvojit **pravidla k přijetí opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti** s cílem posílit **odolnost krajských orgánů a institucí**, a jejich schopnost reagovat na kybernetické hrozby a incidenty. V kontextu rostoucí nepřátelské činnosti v globálním kyberprostoru je nutné zajistit odolnou a bezpečnou veřejnou správu.

Tato Oblast priority řeší kyberbezpečnost z hlediska infrastruktury a procesů, zatímco Priorita 2.5 se zaměřuje na osvětu v oblasti kyberbezpečnosti. A klíčová je vzájemná provázanost těchto aspektů.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Vytvoření účinného systému zajištění kybernetické bezpečnosti

Jde o stanovení minimálního souboru **pravidel a norem pro zabezpečení informací**, vztahujících se na příslušné orgány a instituce, jimiž se má zajistit důsledná a silná ochrana před vznikajícími hrozbami v této oblasti. Z hlediska Zlínského kraje je důležitá spolupráce s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost, zejména v prevenci před kybernetickými hrozbami a osvětové a vzdělávací činnosti. V souladu s evropskou směrnicí NIS2 patří do regulovaných služeb celá veřejná správa (včetně té na regionální úrovni), z pohledu dalších odvětví je pro kraj důležitá oblast zdravotnictví (zejména kyberbezpečnost v nemocnicích), doprava (správa silnic a budoucí služby ITS) či poskytování ICT služeb ve spolupráci kraje a municipalit.

V rámci posílení kybernetické bezpečnosti subjektů na území kraje je realizována celá řada projektů s dotační podporou EU fondů. Jde nejen o projekty kraje a jím zřizovaných organizací, ale také dalších aktérů v území (obce, podnikatelský sektor). Tyto projekty na posílení ICT infrastruktury pro zajištění kyberbezpečnosti jsou velmi důležité také do budoucna.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Projekty a další aktivity zvyšování kybernetické bezpečnosti a posilující ochranu před ztrátou nebo zneužitím dat 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj a jím zakládané a zřizované organizace <i>spolupráce kraje s obcemi a dalšími partnery na území kraje, Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Projekty zvyšování kybernetické bezpečnosti a posilující ochranu před ztrátou nebo zneužitím dat 	<ul style="list-style-type: none"> obce, podnikatelské subjekty, neziskové organizace a další, realizující projekty na posílení kybernetické bezpečnosti na území kraje <i>Osvětová a částečně vzdělávací role kraje vůči svým partnerům v území</i>

⁵⁸ Nová směrnice EU o kybernetické bezpečnosti, více např. na <https://osveta.nukib.cz/course/view.php?id=145>.

3.4.3 KONCEPČNÍ ROZVOJ DIGITALIZACE KRAJE

Předmětem této prioritní oblasti je realizace Integrovaného plánu pro strategickou změnu ICT Zlínského kraje a jeho Akčního plánu. Spočívá v komplexním uchopení lidských zdrojů, podpory investic, rozvoje technické a podnikatelské infrastruktury, a mezinárodní spolupráce. Je založen na zajištění dostatečného počtu kvalifikovaných a kompetentních lidí, robustních investic do oboru s využitím všech dostupných stimulů a pobídek, vytvoření potřebné infrastruktury a s ohledem na globální rozměr oboru též zajištění účinné mezinárodní spolupráce.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Realizace Integrovaného plánu pro strategickou změnu ICT Zlínského kraje a jeho Akčního plánu

Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji byl schválen v orgánech kraje v roce 2023. Zahrnuje také ambiciózní dvouletý Akční plán 2023 – 2024, definující konkrétních 10 aktivit. Jde o mix neinvestičních a investičních projektů, z nichž většina je popsána v Pilíři 1 – Ekonomika a trh práce a v Prioritě 2.1 Vzdělaná populace.

Předpokladem jeho naplnění je vybudování ICT infrastruktury. Kromě vysokorychlostních datových sítí a potřebné infrastruktury pro kyberbezpečnost (uvedeno v Oblastech priority výše) jde např. také o specifický projekt vybudování Digilabu pro účely vývoje a testování nových ICT aplikací na bázi technologie blockchain (Web3). Mělo by jít o technologické zázemí rozvíjené v rámci Web3 Hubu. Zároveň dalším provázaným projektovým záměrem je vybudování popularizačního a vzdělávacího Science Learning Centra zaměřeného na digitální technologie, kreativitu a podnikavost. Umístění těchto záměrů, realizovaných ve spolupráci kraje, UTB a podnikatelského sektoru, by mělo být ve Zlíně (v rámci uvažované nové městské čtvrti Březnická či jinde). Specifická ICT infrastruktura by však měla být k dispozici také v SPZ Holešov a případně jiných rozvojových lokalitách v regionu, kde lze uvažovat o zasídlení investorů v oblasti ICT.

Efektivní a systematická práce s daty ve prospěch rozvoje regionu

Zlínský kraj a další veřejné autority na území regionu disponují obrovským množstvím dat a informací, které však nejsou vždy adekvátně a systematicky vyhodnocovány k přijímání rozhodnutí ve prospěch regionu. Za klíčová lze v této souvislosti považovat GIS data a jejich využití (JDTM59), v koordinaci s partnerskými organizacemi pak data o vývoji vzdělávání, trhu práce, podnikatelského sektoru a konkurenceschopnosti a dalších relevantních oblastí (doprava, zdravotnictví, cestovní ruch, životní prostředí, rozvoj venkova apod). Je doporučováno posílit práci s těmito kvantifikovanými informacemi a intenzivněji je využívat v rámci regionální politiky. Kromě dlouhodobě dostupných dat je vhodné se také ve spolupráci s Ministerstvem vnitra zabývat možností využití dat mobilních operátorů k efektivnímu řízení služeb poskytovaných krajem.

Toto opatření má jako širší součást digitálních kompetencí a technologické vyspělosti klasický horizontální rozměr a dotýká se prakticky všech Priorit této strategie. Strategie SMART Region Zlínský kraj definuje aktivitu, v níž má být vytvořen datový sklad a systém sběru dat pro rozvoj území jako základ analytické a strategické práce, včetně jejich vyhodnocování a poskytování dalším územním jednotkám. V rámci projektu Smart akcelerator Zlínského kraje III se na této aktivitě podílí TIC, který buduje od roku 2023 Smart data centrum s informacemi z území kraje. Do budoucna bude datová základna nabývat na důležitosti také např. v oblasti dopravy, kde díky prvkům ITS může být výrazně posilována bezpečnost dopravy a vytvořen základ pro směřování k autonomní mobilitě.

Systematická práce s daty ve prospěch rozvoje regionu v následujících letech znamená tedy zejména zajištění pravidelného sběru relevantních dat a jejich ukládání v datových skladech a využívání těchto dat pro rozvojové aktivity kraje. Zde je nutná zejména schopnost uživatelů interpretovat data a efektivně s nimi pracovat při využití nejmodernějších nástrojů (např. Power BI).

⁵⁹ Jednotná digitálně technická mapa

Příprava a implementace Strategie ICT Zlínského kraje

S ohledem na výše uvedená Typová opatření této Priority i s ohledem na cíle strategie SMART Region Zlínský kraj je nezbytné koncepčně a komplexně uchopit rozvoj ICT z pohledu Zlínského kraje a jeho role moderátora rozvoje území. V současnosti je zpracován v předchozím textu několikrát zmíněný Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji, který je primárně zaměřen na rozvoj ekonomiky a trhu práce směrem k ICT oborům. Zároveň mají kraje zákonnou povinnost zpracovávat Informační koncepci, která řeší ICT infrastrukturu provozovanou krajským úřadem.

Navržená Strategie ICT Zlínského kraje měla řešit nejen požadavky, ale také propojení a synergie mezi jednotlivými odbory Krajského úřadu Zlínského kraje a jeho organizacemi. Jde např. o zefektivnění služeb v rámci eGovernmentu, sběr a ukládání dat sbíraných z různých zdrojů, poskytování sdílených služeb, zvyšování kyberbezpečnosti i kompetencí uživatelů ICT služeb. A zároveň by zde měla být definována spolupráce s municipalitami a dalšími partnery v území, zejména v tématech rozšiřování sítě Net21, kyberbezpečnosti, společného sdílení dat atd.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Příprava a realizace investičních projektů Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji Budování systému pro sběr dat z území kraje a jeho využití pro regionální rozvoj Zpracování a budoucí implementace Strategie ICT Zlínského kraje 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský Kraj Industry Servis ZK, a.s. (budoucí ZRIA a.s.) Technologické inovační centrum s.r.o. <i>spolupráce kraje a jeho organizací s UTB, podnikatelskými subjekty a potenciálními investory v oblasti ICT, s Ministerstvem vnitra a s partnery v území v oblasti práce s daty</i>
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> x 	<ul style="list-style-type: none"> x

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k naplnění cíle, zejména v oblastech rozvoje datových sítí, kyberbezpečnosti, datových platforem a další ICT infrastruktury.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U3.4.1	Pokrytí infrastrukturou přístupu k internetu	ČTÚ	Relevance pro oblast priority 3.4.1, kromě vývoje v čase u klíčových odvětví je sledována pozice ZLK mezi kraji

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Chytrý kraj – Strategie rozvoje chytrého regionu Zlínského kraje 2030
- Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji
- Regionální inovační strategie Zlínského kraje

PRIORITA	OBLAST PRIORITY
<h2>Priorita 3.5 – Vyvážený rozvoj území</h2>	3.5.1 Podpora rozvoje funkčních území
	3.5.2 Podpora rozvoje venkovských i znevýhodněných území
	3.5.3 Koordinace strategického a územního plánování a koncepční činnost v území s ohledem na klimatické cíle

Projevem ekonomické i sociální vyspělosti území (státu i kraje) je jeho vyváženost a zajištění férových rozvojových podmínek bez ohledu na to, zda se jedná o městskou aglomeraci či odlehlejší venkovskou lokalitu. Analytická část aktualizované SRZK 2030 zřetelně dokumentovala, že Zlínský kraj je relativně velmi vyváženým typem území, nicméně se specifickými rysy platnými pro jednotlivé typy území.

Efektivní územní spolupráce, specifický důraz na ohrožená území či přístup k rozvoji založený na koncepčním plánování rozvoje území, tvoří Oblasti priorit, definované níže a podporované v kombinaci nástrojů krajských, národních i evropských.

VÝCHODISKA PRIORITY:

- Cílem podpory regionálního rozvoje definovaným v zákoně o podpoře regionálního rozvoje je zajistit dynamický a **vyvážený rozvoj území** České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke **snižování regionálních rozdílů** a zároveň **umožnit využití místního potenciálu** pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů.
- Vymezení různých typů území, zasluhujících si zvláštní pozornost, je provedeno ve Strategii regionálního rozvoje ČR. Vymezení struktury osídlení a územních disparit pro území Zlínského kraje, které z velké části vychází ze Strategie regionálního rozvoje ČR, je součástí kapitoly 2.4 analytické části této SRZK 2030. Specifický přístup je věnován zejména hospodářsky a sociálně ohroženým územím (HSOÚ) na úrovni ORP, ale také ohroženým venkovským obcím kraje.
- Také na úrovni EU jsou v kontextu poskytování prostředků kohezní politiky definovány specifické typy území, do nichž jsou v rámci tzv. „územní dimenze“ koncentrovány prostředky EU v zájmu podpory konkurenceschopnosti či se zohledněním požadavku na vyrovnání územních disparit. V ČR jsou využity nástroje integrovaných teritoriálních investic (ITI) k rozvoji metropolitních oblastí / aglomerací (významných pólů růstu) a komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) pro rozvoj venkovských oblastí, realizován v území působnosti místních akčních skupin.
- Na rozdíl od urbanizovaných městských oblastí jsou možnosti ekonomických aktivit na venkově a jejich diverzifikace podstatně omezenější. Je tedy legitimní funkcí veřejné služby podpořit udržitelný rozvoj ekonomických aktivit především v odlehlejších venkovských oblastech, kde existují přirozeně zhoršené podmínky pro jejich uskutečňování (omezený počet a kvalita pracovních sil, složitější přístup k trhu, neadekvátní infrastruktura, případně zhoršené klimatické podmínky). Na rozdíl od měst jsou tyto činnosti především zaměřené a závislé na síle místních a regionálních trhů a poptávce na nich. Na straně druhé inovační projekty v řadě oblastí (zemědělství, cestovní ruch, zpracovatelských průmysl) mohou vést k významnému oslovení vnější poptávky a k možnostem vybudování kapacit zaměřených na širší tržní segmenty. V tomto úsilí je však obvyklá určitá forma podpory (dotace, zvýhodněné financování, daňová úleva).

4.5.1 PODPORA ROZVOJE FUNKČNÍCH ÚZEMÍ

Funkční území lze pro tuto Oblast priority chápat jako funkční urbanizovaná území⁶⁰, která tvoří přirozená centra dojížděky za prací v regionu anebo urbanizovaná území, kde existují funkční vazby spolupráce mezi jednotlivými aktéry rozvoje např. v podobě společných projektů, spolupráce při zajišťování služeb atd.

V případě podpory rozvoje funkčních území je zásadní posílení jejich silných stránek a vytvoření účinné prevence pro naplnění slabín a rizik. V případě měst a městských aglomerací by se mělo jednat o podpory jejich mezinárodní a nadregionální konkurenceschopnosti, cestou diverzifikace ekonomických aktivit, zajišťujících těmto územím dlouhodobou prosperitu. V případě venkovských oblastí jde na straně druhé o naplnění jejich rozvojového potenciálu, který se opírá o podstatně užší rejstřík možností a odstranění překážek a slabín, které naplňování tohoto potenciálu brání.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Podpora rozvojových podmínek městských oblastí coby pólů růstu

Naplňování tohoto typového opatření bude založeno na maximalizaci růstového a rozvojového potenciálu měst a městských oblastí. Města a městské oblasti jsou aktéry ekonomického rozvoje, prosperity, akcelerátory nových a progresivních aktivit. Záležitosti spojené s posilováním konkurenceschopnosti jsou v rámci návrhové části aktualizované SRZK 2030 detailně pojednány v rámci v rámci pilíře Ekonomika a trh práce. Toto opatření se týká horizontální, komplexní připravenosti pro naplnění potenciálu měst coby pólů růstu v rámci daného regionu, ve vnímání městských problémů v rámci daného území komplexně, při stanovení prioritních oblastí. Týká se jak vytvoření příznivých rozvojových podmínek, tak rovněž řešení méně příznivých doprovodných jevů, které ekonomický rozvoj přináší, v souladu se základními principy udržitelného rozvoje. Jedná se o vytváření městských rozvojových strategií, založených na rozvoji silných a potlačení slabých stránek konkrétního městského území, a jejich praktické implementace, např. formou ITI Zlínské aglomerace. Jedná se o koordinaci klíčových rozvojových aktivit, prováděných souběžně na tomto území. Důležitá je spolupráce veřejného a podnikatelského (případně i akademického) sektoru na této úrovni, kterou v rámci svých aktivit mapuje a podporuje např. Czechinvest (Pasportizace podnikatelského prostředí na úrovni obcí s pověřeným obecním úřadem).

Bude se též opírat o aktivity napomáhající revitalizaci městského prostoru. Zásadní obsahovou charakteristikou tohoto typového opatření je systematické ožívování center měst, sídlišť s vysokou koncentrací obyvatel a řešení brownfields, včetně nalezení nové náplně pro tento typ území. V souladu s koncepcí SMART Region Zlínský kraj by např. mělo zázemím pro podnikání a inovace disponovat každé větší město Zlínského kraje (nad 10 tis. obyvatel).

Mezinárodní a přeshraniční spolupráce

Typové opatření bude naplňováno prostřednictvím systematické podpory partnerství měst a městských aglomerací s protějšky v jiných státech, I zde by měla města usilovat o co nejintenzivnější partnerské vazby s městy v jiných členských státech EU. Důvodem je nejen převod pozitivních zkušeností a inspirace při řešení identických problémů, ale též reálná možnost realizace projektů společného zájmu, včetně zajištění dodatečných finančních prostředků na tento účel.

Podpora a rozvoj sportovních a volnočasových aktivit

V prioritě 2.1 Vzdělaná populace je typové opatření týkající se volnočasového vzdělávání a sportu. Pro realizaci těchto aktivit je třeba zajistit odpovídající infrastrukturu i kompetentní personální vedení napříč celým územím kraje, což bude mít zásadní přínos pro rozvoj občanských aktivit a jejich rozmanitostí. I

⁶⁰ Definovaná např. v rámci výzkumu Masarykovy univerzity - <https://www.muni.cz/vyzkum/publikace/935992>

při podpoře rekreačního sportu se tím může vytvářet přirozená základna pro rozvoj výkonnostního a vrcholového sportu, který má v ČR obrovskou tradici. Některá sportovní odvětví na vrcholové úrovni se však nacházejí ve fázi útlumu a systematický rozvoj sportovních aktivit může v dohledné době vést k dosažení zvratu. Toto může napomoci zatraktivnit a zviditelnit Zlínský kraj a jeho konkrétní území.

Stejně tak u volnočasových aktivit jde o vytvoření zázemí napříč celým krajem, které přispěje k vytvoření předpokladů pro vyváženost pracovního a osobního života a plnou osobní realizaci obyvatel v regionu (včetně nově příchozích). Rozvoj této infrastruktury je současně odrazem fungující občanské společnosti, přispívající kvalitě života a omezující negativní stránky lidského konání (kriminalita, pasivita, nezodpovědnost). Na rozdíl od sportovních aktivit, v případě volnočasových činností existuje obecně velmi široká nabídka možností a smyslem opatření je spíše jejich koordinace a zvýšení povědomí o nich.

Podpora dostupnosti bydlení

Typové opatření zaměřené na podporu dostupnosti bydlení je zaměřeno na všechny relevantní cílové skupiny z pohledu zajištění dostupnosti bydlení. Jedná se o následující:

- **Podpora dostupnosti sociálního bydlení za férových podmínek:** přestože Zlínský kraj nepatří v rámci České republiky mezi sociálně rizikové, potřeba sociálního bydlení (i s ohledem na nízkou mzdovou hladinu) i zde existuje. Potřebné jsou investice systémově řešící korektní zaměření na potřebné při definování jasně doložitelných podmínek pro získání a udržení sociálního bydlení a nabízející kvalitativní úroveň bydlení splňující podmínky lidské důstojnosti. Tuto aktivitu lze vnímat jako legitimní veřejnou službu, vstupující na reálný trh v situaci tržního a systémového selhání. Vymezení potřeby se týká především případů nízkopříjmových domácností, nadto pak sociálně potřebných rodin s dětmi, handicapovaných osob i seniorů.
- **Podpora dostupnosti bydlení pro mladé domácnosti:** v podmínkách zhoršující se dostupnosti bydlení v období rizika odlivu nejspokojivější věkové skupiny obyvatel z regionu je žádoucí reagovat v podobě nabídky startovacích bytů, umožňujících na časově omezenou dobu a za splnění výchozích i průběžných podmínek, nabídnout mladým lidem bydlení a stimulovat je tak k rozhodnutí žít a pracovat ve Zlínském kraji.
- **Podpora rozvoje bydlení pro příchozí klíčové zaměstnance:** v podmínkách zhoršující se dostupnosti bydlení, v důsledku kterých může docházet k ohrožování zaměstnanosti a funkčnosti trhu práce a následně i konkurenceschopnosti regionu, je žádoucí vytvořit systém ubytování, umožňující rozdílovým aktérům (klíčovým pracovníkům v podnikatelské i výzkumné sféře) akceptovat pracovní příležitosti v regionu.

Podpora rozvoje bydlení by měla být spojena s naplňováním požadavků Zelené dohody pro EU, například v rámci inteligentního a udržitelného stavebnictví a v souladu s kritérii aktivity renovační vlna. Pozornost by přitom měla být věnována všem vlastnickým formám bydlení. V oblastech, kde je veřejný zájem silný, lze otevřít prostor pro roli veřejného sektoru coby investora, ať už je tímto investorem kraj nebo municipality.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
• x	• x
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Investiční aktivita měst a obcí (např. do bydlení, veřejných služeb, sportu, volnočasových aktivit) • Podpora územního plánování měst a obcí s dostatečnými plochami pro bytovou výstavbu 	<ul style="list-style-type: none"> • Města a obce ZK • <i>role kraje informační, metodická, koordinační, příp. podpůrná (finanční podpora Zlínského kraje)</i>

4.5.2 PODPORA ROZVOJE VENKOVSKÝCH I ZNEVÝHODNĚNÝCH ÚZEMÍ

Zlínský kraj formuluje vizi a rozvojové cíle svých venkovských území ve Strategii rozvoje venkova Zlínského kraje. Tento dokument se věnuje všem relevantním aspektům kvality života na venkově, včetně spolupráce a uplatňování územního přístupu k rozvoji venkova. Strategie rozvoje venkova vymezuje oblasti, které jsou označeny jako ohrožené v budoucím rozvoji, z hlediska sociálního, kvality prostředí, dostupnosti služeb či investiční aktivity. Na tyto oblasti směřuje ze strany kraje specifická podpora.

Pro živý a rozvíjející se venkov je nezbytnou podmínkou dostatečný počet obyvatel, zapojených do ekonomických aktivit, které vytvoří diverzifikovanou strukturu pracovních příležitostí. Obecně je možné identifikovat tři oblasti, které jsou pro diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově nejpatříčnější: zemědělství s důrazem na využití regionálních a místních přírodních zdrojů; zpracovatelský průmysl (potravinářství, nábytkářský průmysl a zpracování dřeva, řemeslná výroba, ale i jakékoliv další inovativně zaměřené aktivity; a cestovní ruch se zřetelně daným produktem a marketingem odkazujícím na konkrétní místo).

Velmi zásadním aktérem pro naplnění této prioritní oblasti je činnost Místních akčních skupin (MAS).

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Zajistit rozvoj infrastruktury a dostupnost občanské vybavenosti na venkově

Opatření bude realizováno prostřednictvím podpory budování technické infrastruktury. Ta spočívá jednak v monitoringu pokrytí rozvoje infrastruktury a občanské vybavenosti ve venkovských oblastech Zlínského kraje a stanovení minimálního standardu (např. s využitím digitálně technických map). Dále jde o vytvoření věcných a finančních podmínek pro rozvoj technické infrastruktury, což se týká především zajištění kvalitní pitné vody ve venkovských oblastech (především tam, kde není možné trvale využívat místní zdroje), a ochranu zdrojů pro skupinové zásobování obyvatel pitnou vodou a lokalit pro akumulaci povrchových vod. Sem patří též zvýšení napojenosti na veřejnou kanalizaci a kvalitativně odpovídající proces čištění odpadních vod. V jednotlivých případech se jedná též o dobudování ostatní infrastruktury a ve všech výše uvedených případech též o zajišťování její pravidelné, systematické a důsledné údržby. Zlínský kraj by měl též napomoci projektovému řešení zajištění odpovídající kvality a dostatečného pokrytí signálem a optickými sítěmi pro přenos dat a informací. Do rozvoje infrastruktury patří také připravenost ploch a jejich zasíťování pro jejich využití na bytové či podnikatelské účely pro novou výstavbu, případně zajištění přetrvávajícího dluhu v zástavbě stávající.

Dále je nutné se věnovat také zajištění základní občanské vybavenosti. To se týká zejména zlepšení dostupnosti škol a sociálních a zdravotních zařízení. Přestože se v uplynulých dvou dekadách výrazně zlepšily možnosti dostupnosti školních a vzdělávacích zařízení, stále existuje značný prostor, jak v tomto úsilí pokračovat (zvážení možnosti školních autobusů či další podpory cyklistické dopravy). V případě sociálních a zdravotních služeb a jejich poskytování v odlehlých lokalitách lze zlepšit úroveň komunikace mezi lékaři, sociálními pracovníky a pacienty, klienty prostřednictvím moderních komunikačních prostředků a zvážit možnosti mobilních služeb. Při optimalizaci poskytování těchto služeb bude respektován koncept spádovosti. Dále se jedná o optimalizaci dostupnosti prostředků veřejné dopravy, kdy pro odlehlejší oblasti regionu může být dostupnost veřejné dopravy problematickým místem pro zajištění plnohodnotného života jejich obyvatel. Patří sem též zajišťování dalších relevantních služeb, mezi něž může patřit dostupnost základní maloobchodní sítě a provozoven služeb a pošty. A v neposlední řadě také např. komunitní centra či knihovny zabývající se mezigenerační spoluprací a vzdělávacími aktivitami (např. digitální dovednosti).

Napomáhat diverzifikaci ekonomických činností na venkově

Opatření se soustředí na podporu vzniku kvalifikovaných pracovních míst na venkově anebo vytvoření podmínek pro distančně vykonatelné profese z venkovských oblastí kraje (např. IT obory). Pozornost by měla být věnována také podpoře rozvoje pracovních schopností a dovedností k udržitelné

diverzifikaci pracovních aktivit na venkově. Diverzifikace ekonomických aktivit na venkově nebude možná bez adekvátně připravených pracovníků a právě ve venkovských oblastech je rozsah strukturálních poruch na trhu práce nejzávažnější. Proto je třeba především s využitím cílené podpory z fondů EU (především ESF+) vytvořit systematickou vzdělávací aktivitu zaměřenou na rozvoj dovedností pracovníků a začínajících podnikatelů v oblasti specifických znalostí a dovedností pro příslušný obor, digitálních dovedností či schopnosti čelit změnám. Zvláštní pozornosti by se v této souvislosti měly těšit aktivity zaměřené na marginalizované komunity na venkově a komunity či jednotlivce se znevýhodněnou pozicí uspět na trhu práce.

Dalším předmětem opatření je udržení významu zemědělství na venkově. Stále značné množství přírodních zdrojů (půdy, ovocných stromů, pastvin) není efektivně využíváno a zemědělské produkty, které by mohly být v těchto lokalitách vyráběny a zpracovány, jsou dováženy ze zahraničí, včetně zemí s daleko vyššími náklady než v tuzemsku. Je potřeba, aby zemědělská výroba sama prošla další diverzifikací, zaměřenou na kvalitu a využití místních zdrojů. S ohledem na to, že základním zdrojem financování zemědělství i v této dekádě zůstává Společná zemědělská politika, je žádoucí se přizpůsobit jejím změnám pro období 2023 – 2027. Ty zahrnují především výrazné zesílení vazby mezi zemědělstvím a ochranou životního prostředí a podporu digitálních technologií v zemědělství, jež umožní výrazně zvýšit produktivitu bez dodatečného nároku na výrazné zvýšení počtu pracovních sil. Tím též dojde k pozitivnímu posunu zemědělství v rámci hodnotových produkčních řetězců. Prioritou je financování menších zemědělských podniků a mladých zemědělců. Předmětem podpory je též produkce v území s určitými přirozenými omezeními, stejně jako spolupráce a sdílení výrobních kapacit.

Dále jde o podporu producentů regionálních potravin a ekologického zemědělství. V návaznosti na předchozí aktivitu a na významnou marketingovou roli regionálních produktů by mělo dojít k vytvoření cíleného programu na výrobu a zpracování typických regionálních zemědělských výrobků, se specifickým prostorem pro produkty ekologického zemědělství. Předmětem zájmu by mělo být i oživení utlumených zemědělských aktivit. V návaznosti na předchozí opatření by mělo dojít též k cílené snaze oživení a obnovení zemědělských aktivit v místech, kde byly tyto činnosti tradičně prováděny a kde nedošlo v mezích k rozvoji žádné další ekonomické alternativy. To se týká především revitalizace a obnovy ovocných sadů, ploch na pěstování zemědělství a květin a pastvin pro chov dobytka. A v neposlední řadě by pozornost měla být věnována propojení zemědělských činností se zpracovatelským průmyslem, gastronomií a cestovním ruchem.

Diverzifikace ekonomických aktivit na venkově by neměla opomíjet rozvoj specifických forem cestovního ruchu ve venkovských oblastech. V nedávno uplynulém období bylo ve Zlínském kraji masivně investováno do infrastruktury v oblasti cestovního ruchu, její zásadní modernizace, zvyšování kvality a přizpůsobování moderním turistickým trendům založeným na zážitcích a rozmanité programové nabídce trávení volného času. Podpora vzniku místně specifických produktů cestovního ruchu je záležitostí krajské centrály cestovního ruchu a příslušných organizací oblastního destinačního managementu. Nutnou podmínkou je posílení marketingu cestovního ruchu (intenzita, kvalita, pravidelnost) s důrazem na místní specifika. Bez kvalitního marketingu v nynější globální konkurenci na poli cestovního ruchu není úspěch možný. I sebekvalitnější produkt v této oblasti musí být klientovi a návštěvníkovi znám. V koordinaci s provozovateli jednotlivých zařízení cestovního ruchu je marketingová strategie a její implementace záležitostí krajské centrály cestovního ruchu.

Podporovat spolupráci aktérů rozvoje venkova

Jednou z pěti nosných politických priorit kohezní politiky pro období 2021 – 2027 je podpora spolupráce aktérů místního rozvoje. V případě rozvoje venkova je i nadále významně podporován komunitně vedený místní rozvoj. I zde, stejně jako v rámci předchozího typového opatření, je předpokládána nezastupitelná role MAS a spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru.

Toto typové opatření též zahrnuje podporu aktivní spolkové činnosti a udržování tradic na venkově. Významným stabilizačním prvkem ve venkovských sídlech jsou subjekty v podobě svazů, spolků či klubů. Mnohé mají univerzální obsah (hasiči, myslivci, zahrádkáři), jiné existují kvůli specifickým regionálním a místním charakteristikám (specifické regionální lidové tradice). Soustavnou komunikací i přímou podporou činnosti těchto subjektů formou partnerství dochází k posilování pozitivních sociálních

charakteristik. Podpora rozvoje občanské společnosti na venkově a její zapojení do diskuse o budoucnosti komunity může být stimulačním důvodem pro příliv nových obyvatel lokality.

V neposlední řadě se toto opatření týká též mezinárodní a přeshraniční spolupráce, jež se musí těšit systematické podpoře, zejména v podobě partnerství obcí a regionů s protějšky v jiných státech. Pro moderní venkovský rozvoj je nenahraditelná mezinárodní zkušenost a možnost inspirovat se nejlepšími zkušenostmi v této oblasti. Je vhodné aktivně stimulovat a podporovat obce na území Zlínského kraje k co nejintenzivnějším formám partnerství s obcemi především v jiných státech EU, zvláště pak v takových, kde pro partnerství existují racionální důvody (obdobná velikost, geografická poloha, ekonomická a sociální struktura apod.). Tato partnerství se mohou stát významným zdrojem budoucí lokální prosperity prostřednictvím ekonomické spolupráce subjektů z obou území, vzájemného poznávání apod.

Specifické podpůrné nástroje pro ohrožená území

Toto typové opatření je zaměřeno na vymezení znevýhodněných území a na nabídku specifických forem podpory oživení a budoucího rozvoje znevýhodněných území.

ORP Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Otrokovice, Uherský Brod a Vsetín patří mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ) dle Strategie regionálního rozvoje ČR. Specifická pozornost je těmto územím věnována ze strany podpůrných nástrojů MMR a role kraje v rámci sekretariátu Regionální stálé konference je koordinovat rozvoj těchto HSOÚ. V roce 2022 provedl Zlínský kraj pilotní mapování HSOÚ Bystřice pod Hostýnem, na které by měly navázat další podpůrné aktivity i pro ostatní ORP v této kategorii.

Pro účel rozvoje venkova má však kraj zároveň vymezeno 30 ohrožených obcí, které získávají v období 2022 – 2024 specifickou podporu z Programu obnovy venkova. Předtím byla řešena specifická podpora menších obcí na Morkovsku a Koryčansku. A je žádoucí, aby na základě dat o aktuálním socioekonomickém rozvoji, chybějící infrastruktury či nižší ekonomické a investiční aktivitě byly podpůrné nástroje i do budoucna orientovány v určité míře na vymezená ohrožená území.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> x 	<ul style="list-style-type: none"> x
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Investice přispívající k zatraktivnění venkova a ohrožených území (infrastruktura, občanská vybavenost) Posilování spolupráce pro rozvoj venkova 	<ul style="list-style-type: none"> Obce, dobrovolné svazky obcí, MAS NNO a podnikatelské subjekty na venkově role kraje iniciační, koordinační (zejména ohrožená území, HSOÚ), podpůrná (finanční podpora z krajských dotačních programů)

4.5.3 KOORDINACE STRATEGICKÉHO A ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ A KONCEPČNÍ ČINNOST V ÚZEMÍ S OHLEDEM NA KLIMATICKÉ CÍLE

Strategie regionálního rozvoje ČR se ve Strategickém cíli 6 zabývá nástroji strategického a územního plánování, které by měly být na všech úrovních vzájemně koordinovány. Cílem je, aby plánování probíhalo na úrovni funkčních regionů respektujících dojížděkové vztahy v území. A aby obce a ostatní

aktéři v území (soukromé a neziskové subjekty) měly vytvořeny dobré podmínky pro vzájemnou spolupráci. V podmínkách Zlínského kraje jsou klíčové aspekty tohoto přístupu rozepsány v následujících Typových opatřeních.

TYPOVÁ OPATŘENÍ:

Přizpůsobení koncepční činnosti novým podmínkám

Charakter územního rozvoje se zásadně proměňuje s tím, jak dochází k proměnám klíčových rozvojových faktorů, ovlivněných a determinovaných například procesem zelené a digitální transformace. Řada opatření konvergenčního charakteru byla za uplynulých 30 let v regionu učiněna a budoucí rozvojové faktory budou daleko více než na extenzivní kritéria spoléhat na změnu kvality, nárůst produktivity, vzájemnou propojenost, daleko větší výskyt horizontálních řešení přesahujících rámec stávajících oborů a aktivit. Akcentována jsou kritéria spojená s udržitelností, odolností a strategickou autonomií. O identifikaci těchto klíčových priorit a rozvojových trendů a jejich aplikaci v rámci Zlínského kraje je právě tato aktualizovaná Strategie. Její klíčové závěry a konkrétní rozpracování do příslušné úrovně detailu v návazných (sektorových) koncepcích je zásadním předpokladem pro budoucí koncepční činnost v regionu.

Zároveň nejen na úrovni kraje, ale také na nižších úrovních je vhodné řešit provázanost jednotlivých strategií, nejen v rámci dokumentů jednotlivých obcí, ale také ve společném strategickém plánování na úrovni funkčních regionů (např. ORP). Aktuálně se toto děje v oblastech, kde existují společné finanční nástroje (např. ITI Zlínské aglomerace, strategie jednotlivých MAS či Strategie Euroregionu Bílé – Biele Karpaty), nicméně je vhodné tuto aktivitu posílit. Kraj může být nápomocen např. při koordinaci rozvoje HSOÚ, sběru dat o strategických projektových záměrech či dotační podpoře přípravy těchto záměrů. Zde lze využít roli Regionální stálé konference a jejích pracovních skupin.

Výše uvedené je provázáno s definovanými SMART principy, které jsou popsány v dokumentu SMART Region Zlínský kraj i v kapitole 2.5.1 analytické části tohoto dokumentu. Z nich je v kontextu s tímto Typovým opatřením zásadní zejména **princip odolnosti** (soudržnost v území s využitím digitalizace a inovativních řešení), **princip spolupráce a finanční udržitelnosti k dosažení efektivity řešení** (spolupráce se všemi partnery v území, vícezdrojové financování), **princip koheze a komplementarity s vertikálním a horizontálním propojením** (na všech úrovních veřejné správy) i **princip řešení založený na relevantních informacích a faktech** (sdílení dat o svých potřebách, záměrech atd.).

A v souvislosti s posledním zmíněným principem výše (rozhodování dle dat) je nutné pro účinné a efektivní plánování rozvoje území vycházet také z demografických dat a prognóz. Tuto oblast také řeší Strategie regionálního rozvoje ČR (její typové opatření 57).

Zajištění vyšší míry souladu mezi strategickými prioritami regionu a územním plánováním

Aktualizovaná SRZK 2030 nabízí řadu strategických rozvojových priorit regionu, pro jejichž realizaci je nezbytný soulad s činností územního plánování. Ve smyslu, aby tyto aktivity byly realizovány v takovém typu území, který je pro ně nejvhodnější. A současně též opačně, aby konkrétní procesy a procedury územního plánování nebyly překážkou pro naplňování těchto rozvojových priorit. Územní plán představuje netriviální platformu, v níž by se měl promítat společný zájem jednotlivých subjektů a zájmových skupin v rámci regionu. Současně však po jeho schválení by jeho nosné části měly být dodržovány a neměly být zpochybňovány. Výjimkou jsou samozřejmě zásadní změny, které by měly být do územního plánu pružně implementovány. Vytvoření takového systému územního plánování a realizace, který nejlépe odpovídá zájmům a potřebám obyvatel regionu, a jeho dodržování, jsou předmětem tohoto opatření. A předpokládá se, že v budoucnu v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR vytvoří MMR metodiku ke koordinaci strategického a územního plánování.

Odstraňování překážek v územním plánování pro zajištění investiční aktivity

V návaznosti na předchozí typovou aktivitu je tato zaměřena na odstraňování konkrétních překážek především v procedurách územního plánování a následného stavebního řízení v takovém směru, aby

tyto nebránily realizaci klíčových investičních aktivit z pohledu regionálního rozvoje, ekonomické konkurenceschopnosti a vnější otevřenosti. Zvláště pak některé typologické projekty, které jsou prioritní z pohledu zelené a digitální transformace, jsou spojeny s urychleným a zjednodušeným povolenacím řízením. Je nutné a potřebné, aby na tyto požadavky reagovaly a přizpůsobily se jim všechny relevantní instituce v celém spektru veřejné správy. V současné době naráží realizace některých klíčových rozvojových projektů na legislativu v oblasti územního plánování i výklad soudů do té míry, že tyto jsou zásadně paralyzovány a ohrožují územní rozvoj regionu. Přispění k situaci změny legislativního rámce, kdy dojde k vyvážení zájmů regionu jako celku se zájmy osobními či parciálními a stanovení pravidla nevratnosti či omezení retroaktivity poté, co dojde k dosažení určité časové lhůty či fáze přípravného procesu, by bylo pro zajištění veřejného zájmu regionu více než přínosné.

KLÍČOVÉ AKTIVITY:

Klíčové aktivity s přímým vlivem kraje	
Aktivita	Předpokládaný nositel a spolupracující subjekty
<ul style="list-style-type: none"> Koordinace rozvojových aktivit v území a motivace ke spolupráci obcí a dalších partnerů při plánování strategického rozvoje 	<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj spolupráce kraje s obcemi, dobrovolnými svazky obcí a MAS, Ministerstvem pro místní rozvoj
Klíčové aktivity ostatních aktérů v území	
Aktivita	Předpokládaný nositel a role Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> x 	<ul style="list-style-type: none"> x

MONITORING PRIORITY:

Kvalitativní charakteristika naplnění cíle: *realizované významné aktivity a projekty s účastí veřejného sektoru, přispívající k vyváženému rozvoji území, zejména s důrazem na znevýhodněné oblasti i póly růstu.*

Monitorovací ukazatele, u nichž bude pravidelně sledován vývoj v čase, podíl na ČR i pořadí Zlínského kraje mezi kraji (kde je to relevantní):

Číslo ukazatele	Název ukazatele	Zdroj dat	Poznámka k relevanci ukazatele
U3.5.1	Vývoj počtu obyvatel venkova (obce do 2 tis. obyv.)	ČSÚ	Relevance pro oblast priority 3.5.2, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U3.5.2	Podíl na ČR v objemu schválených dotací v režimu územní dimenze	MMR	Relevance pro všechny oblasti priority, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji
U3.5.3	Pokrytí území kraje územními plány obcí	ZK	Relevance pro oblast priority 3.5.3, kromě vývoje v čase je sledována pozice ZLK mezi kraji

VAZBA NA DALŠÍ KRAJSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY:

- Strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2030
- Koncepce rozvoje cestovního ruchu Zlínského kraje na období 2020 - 2030
- SMART Region ZLK – Strategie rozvoje chytrého regionu ZLK

4. IMPLEMENTACE

Implementační část představuje způsob práce se SRZK 2030 ve fázi jejího užívání. Jde o nezbytnou součást pro úspěšnou realizaci a naplňování celého dokumentu. Ve vazbě na návrhovou část jsou v rámci realizace formulovány procesy a jejich nositelé vztahující se k realizaci SRZK 2030, a to až na úroveň rozvojových aktivit prostřednictvím plánů rozvoje kraje. Zároveň byli v území identifikováni klíčoví nositelé typových aktivit nezbytní pro naplňování dokumentu a byl sestaven indikativní odhad finančních nákladů realizace SRZK 2030 na úrovni specifických cílů.

Důležitou součástí implementace je systém monitoringu a vyhodnocení, který v sobě zahrnuje vyhodnocování výstupů, výsledků a dopadů rozvojových aktivit a sleduje vývoj klíčových ukazatelů jednotlivých tematických oblastí, včetně specifikace jejich zdrojového pokrytí.

Za koordinaci implementace SRZK 2030 zodpovídá člen Rady Zlínského kraje zodpovědný za oblast strategického rozvoje, za realizaci aktivit Zlínského kraje a jeho organizací vedoucích k naplňování SRZK 2030 zodpovídají gesčně příslušní radní Zlínského kraje. Aktivity jiných subjektů podílejících se na implementaci SRZK 2030 budou naplňovány na partnerské bázi.

4.1 Pozice a význam dokumentu

SRZK 2030 je základním krajským rozvojovým dokumentem s horizontem naplňování do roku 2030. Je schvalována v orgánech Zlínského kraje, které přijímají zodpovědnost za obecný rámec její realizace.

Strategie rozvoje Zlínského kraje je zpracována v souladu se zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, resp. Zákonem č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon o podpoře regionálního rozvoje⁶¹, který specifikuje oblasti, na něž je podpora rozvoje regionů zaměřena, a zdůrazňuje roli krajů v oblasti podpory regionálního rozvoje. SRZK 2030 obsahuje zejména:

- analýzu sociálních, ekonomických a environmentálních parametrů kraje, charakteristiku jeho silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb,
- identifikace horizontálních charakteristik procházejících napříč třemi vymezenými pilíři včetně návrhu typologie opatření, s nimiž bude SRZK 2030 pracovat včetně vymezení krajem podporovaných částí jeho území,
- vymezení cílů, úkolů a návrhů opatření v rámci tří pilířů, na nichž je Strategie postavena a zásadních mezpilířových (horizontálních) témat, jež SRZK 2030 prolínají.
- principy naplňování SRZK 2030 ve fázi jejího užívání.

Práce se SRZK 2030 se řídí platnou směrnicí pro strategické plánování rozvoje Zlínského kraje. Schválený dokument je zveřejněn na internetových stránkách Zlínského kraje www.zlinskykraj.cz.

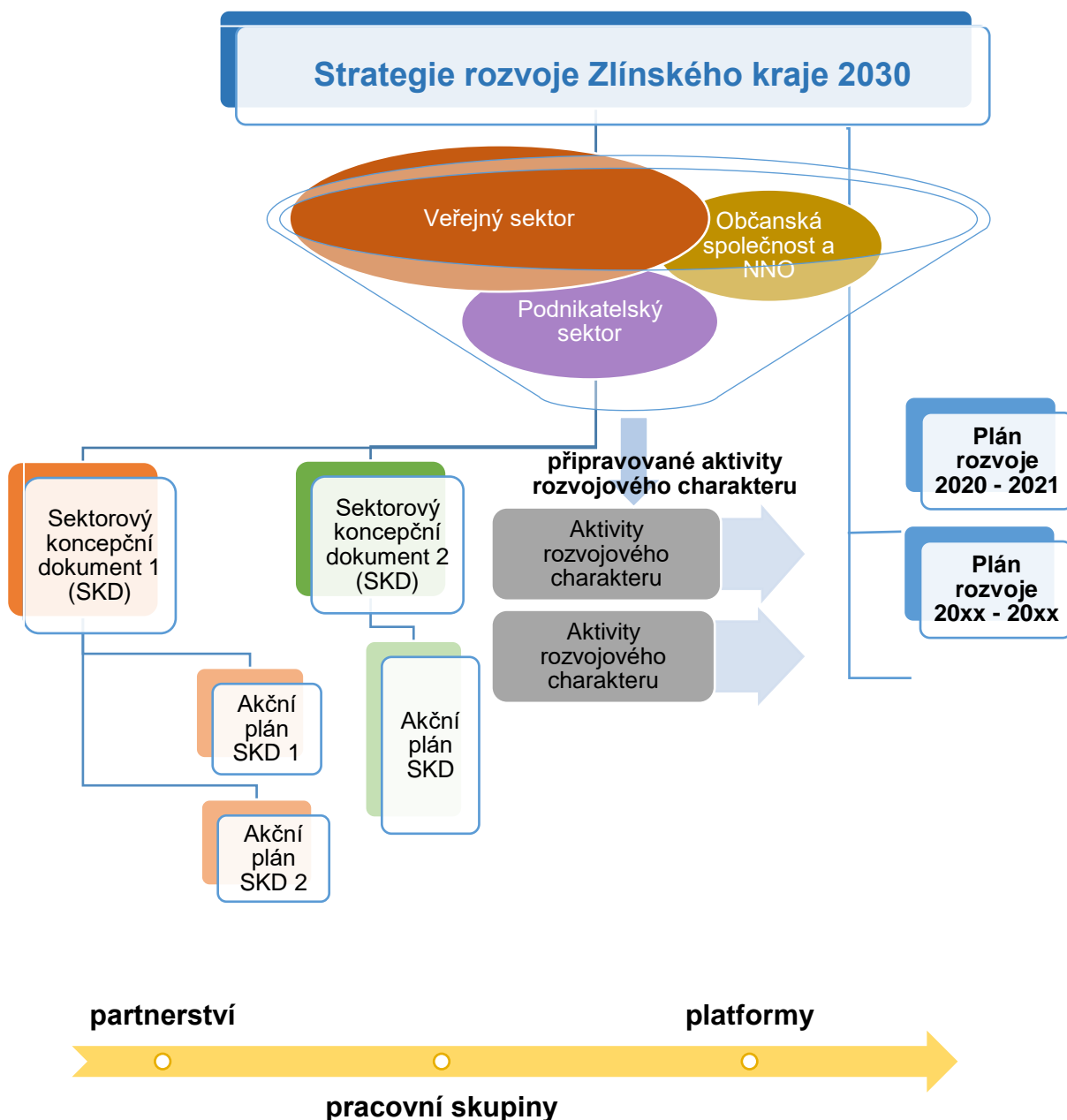
4.2 Způsob implementace a monitoringu plnění

Ve fázi užívání bude docházet k dalšímu rozpracování definovaných rozvojových směrů prostřednictvím dokumentů na nižší hierarchické úrovni (sektorové koncepční dokumenty a jejich akční plány), a následně až na úroveň rozvojových aktivit v rámci Plánů rozvoje. Odbor strategického rozvoje kraje bude provádět monitoring a vyhodnocení naplňování těchto rozvojových aktivit, včetně monitoringu klíčových ukazatelů sledujících naplňování jednotlivých strategických cílů SRZK 2030.

⁶¹ Zákon uvádí, že strategie rozvoje územních obvodů krajů jsou zpracovávány s platností pro programové období Evropské unie. V případě SRZK 2030 byl jako horizont platnosti zvolen rok 2030, a to v souvislosti s vazbou SRZK 2030 Strategický rámec ČR 2030.

Struktura základních koncepčních strategických dokumentů Zlínského kraje je tedy dvoustupňová, kdy Pilíře a Priority SRZK 2030 jsou průběžně naplňovány konkrétními rozvojovými aktivitami v dvouletých Plánech rozvoje Zlínského kraje. Jednotlivé tematické oblasti jsou dále rozpracovávány v rámci sektorových koncepčních dokumentů kraje, které identifikují podrobněji profilovaná opatření a aktivity rozvojového charakteru, na jejichž základě dochází k naplňování Plánů rozvoje pro dílčí období platnosti SRZK 2030.

Obrázek 25: Schéma naplňování SRZK 2030

Zdroj: vlastní návrh

4.2.1 Plán rozvoje

SRZK 2030 je v horizontu svého naplňování dále zpřesňována doprovodnými dokumenty pracujícími s větší úrovní detailu a sledujícími kratší časový horizont. Naplňování SRZK 2030 je zajištěno prostřednictvím dvouletých Plánů rozvoje, které budou pracovat s úrovní Priorit. Základní stavební jednotkou Plánu rozvoje jsou významné aktivity rozvojového charakteru kraje a jeho organizací anebo další významné rozvojové aktivity financované z veřejných prostředků⁶², které mají být v příslušném období na území Zlínského kraje realizovány. Plán rozvoje kraje zahrnuje zejména:

- přehled koncepční činnosti Zlínského kraje - především plánovaná tvorba koncepčních dokumentů (koncepce, strategie, studie, pasporty apod.),
- plánované dotace poskytované z prostředků Zlínského kraje za účelem rozvoje konkrétní oblasti - především programy zařazené do Fondu Zlínského kraje, jiné významné finanční podpory či podpora specifických projektů přispívajících k naplnění konkrétní Priority SRZK 2030,
- plánované a realizované rozvojové investiční i neinvestiční projekty, jejichž nositelem je Zlínský kraj a jím zřízené či zakládané organizace - významné z hlediska finančního objemu anebo významného příspěvku k naplnění konkrétní Priority SRZK 2030,
- indikativní seznam plánovaných a realizovaných významných rozvojových investičních i neinvestičních projektů jiných aktérů v území, přispívajících k naplnění konkrétní Priority SRZK 2030 - jde o projekty veřejného sektoru (zejména města a obce, ale i další subjekty) i projekty podnikatelského sektoru s účastí veřejných zdrojů.

V návaznosti na tyto dvouleté plány rozvoje bude prováděno jejich vyhodnocování, které bude sledovat zejména:

- naplňování aktivit Plánu rozvoje ve výše uvedeném členění,
- výstupy monitoringu ukazatelů naplňování SRZK 2030,
- přehled čerpání dotačních prostředků ze zdrojů EU, národních dotačních titulů a ostatních veřejných investic a pobídek na území Zlínského kraje v období platnosti daného Plánu rozvoje, v návaznosti na indikativní finanční rámec uvedený v kapitole 4.3 níže.

Plány rozvoje a jejich vyhodnocení budou projednávány v orgánech kraje a jejich garantem bude člen Rady Zlínského kraje, zodpovědný za oblast strategického rozvoje. Zpracování Plánů rozvoje a jejich vyhodnocení bude provádět Odbor strategického rozvoje kraje v součinnosti s věcně příslušnými odbory Krajského úřadu Zlínského kraje a dalšími partnery, podílejícími se na naplnění SRZK 2030.

Plnění SRZK 2030 ve smyslu vyhodnocování Plánů rozvoje bude s partnery v území komunikováno zejména prostřednictvím Regionální stálé konference ZK, Krajské ekonomické rady Východní Moravy, případně s využitím dalších vhodných platform pro dílčí specifické cíle jednotlivých pilířů.

4.2.2 Partnerství a principy naplňování

Úspěšné naplňování Priorit, Oblastí priorit a Typových opatření vyžaduje nejen promyšlený implementační mechanismus SRZK 2030, ale také reálné a funkční platformy partnerství vytvářených na úrovni klíčových nositelů a dalších spolupracujících aktérů v území.

Z pohledu potenciálních nositelů existují v území v zásadě tři skupiny aktérů. První z nich je veřejný sektor, tedy kraj, města a obce (samospráva), organizace státní správy a veřejným sektorem zřízené nebo zakládané organizace. Druhou množinu představuje podnikatelský sektor. Třetí skupinu tvoří občanská společnost, která je organizována ve formě NNO, ale patří sem i neformální uskupení a

⁶² Celá řada aktivit veřejného sektoru (zejména municipality) a aktivit ostatních aktérů v území (podnikatelé, neziskové organizace, atd.) sice nebude, s výjimkou Indikativního seznamu významných projektů, přímo zahrnuta do plánů rozvoje, avšak tyto aktéři by měli při realizaci svých rozvojových aktivit a zejména při žádostech o dotační podporu z veřejných prostředků kraje, ČR a EU reflektovat vazbu na příslušné oblasti podpory a respektovat jejich zaměření.

zájmová sdružení. Uvedené skupiny aktérů budou přistupovat k naplňování SRZK 2030 prostřednictvím aktivit, které nesou jednoznačný příspěvek k naplnění SRZK 2030 a bude s nimi pracováno jako s konceptem dobrovolných závazků, obdobně jako je tomu v případě naplňování národního dokumentu Strategický rámec ČR 2030.

Vzhledem k tomu, že obsah SRZK 2030 přesahuje kompetence, jež Zlínský kraj má, ale současně se podstatně dotýká ekonomických, sociálních a environmentálních charakteristik regionu, předpokládá dokument kontinuální a široké uplatnění již existujících platform partnerství, jež budou základem dosahování názorového konsensu při naplňování obsahu jednotlivých úkolů dokumentu, stejně jako v rámci platformy nepřímého vlivu, který může být prosazován komunikačními a vlivovými nástroji představitelů kraje vůči klíčovým zainteresovaným skupinám. Z tohoto důvodu je možné identifikovat tři úrovně, jejichž prostřednictvím může kraj naplňovat obsah SRZK 2030:

- přímá podpora prostřednictvím vybraných projektů a realizovaných politik a opatření,
- podpora projektů prostřednictvím dotačních a grantových programů a nástrojů kraje (v nichž bude příjemce povinen respektovat podmínky udělené grantové podpory, jež odrážejí priority a preference kraje),
- nepřímá podpora (realizovaná prostřednictvím komunikačních kanálů, účasti na expertních fórech spolu se zainteresovanými skupinami, možnost využití politického vlivu).

Platformu partnerství chápe tento dokument na horizontální úrovni mezi jednotlivými zainteresovanými stranami (např. vzdělávací instituce, podnikatelské subjekty a NNO nebo představitelé partnerských regionů), součástí platformy partnerství však mohou být na expertním základě i představitelé státu, měst a obcí či institucí EU.

Platforma nepřímého vlivu se odehrává především na vertikální ose (směrem dolů vůči městům a obcím; směrem vzhůru vůči státu a jeho institucím, vůči orgánům EU, apod.). V každé Prioritě popsané v kapitole 3.4 tohoto dokumentu je uvedena tabulka klíčových nositelů aktivit naplňujících tuto Prioritu a významných spolupracujících aktérů v území. Zásadní při naplňování SRZK 2030 je proaktivní přístup klíčových nositelů a provázanost na spolupracující aktéry v území.

4.2.3 Období platnosti a aktualizace dokumentu

S přihlédnutím zejména ke srozumitelnosti a transparentnosti dokumentu pro aktéry v území byla platnost SRZK 2030 stanovena pro celou dekádu počínající rokem 2020 a končící rokem 2030⁶³. Takto vymezené období zahrnuje celé programovací období EU v kohezní politice (2021 – 2027), s prodloužením o 3 roky, které EU při čerpání EU fondů využívá. Navíc takto vymezené období platnosti vykazuje soulad nejen se Strategickým rámcem ČR 2030, ale též například se Strategií udržitelného rozvoje OSN.

Ačkoliv byl dokument SRZK 2030 schválen Zastupitelstvem Zlínského kraje v květnu 2020 a předpokládalo se zpracování aktualizace až v roce 2025, bylo k této aktualizaci přistoupeno již na začátku roku 2023, zejména z následujících důvodů:

- zásadní změny vnějších podmínek (dopady pandemie COVID, výrazný růst cen energií a inflace, dopady válečného konfliktu na Ukrajině),
- nutnosti doplnění a rozpracování zásadních nových „evropských“ témat a reakce kraje na ně (Green Deal, Fit for 55, Digital Decade, atd.) – jedná se o témata s rostoucím významem z pohledu EU (digitalizace, klimatická změna, odolnost, energetické zdroje),
- reakce na nově vzniklé nástroje EU pro řešení aktuálních problémů (RRF – Národní plán obnovy, Modernizační fond, RePower EU, ...),

---

⁶³ Zákon č. 248/2000 Sb. uvádí, že strategie rozvoje územních obvodů krajů jsou zpracovávány s platností pro programové období Evropské unie.

- zahrnutí výstupů z nově zpracovaných dokumentů v letech 2021 a 2022, které vytyčují nové rozvojové směry kraje (zejména **Chytrý kraj – Strategie rozvoje chytrého regionu Zlínského kraje 2030** a **Integrovaný plán pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji**),
- zapracování dílčích poznatků ze zpracovaných Hodnocení realizace Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 za roky 2020 a 2021.

I přes tuto provedenou aktualizaci zde zůstává povinnost dle zákona č. 298/2015 Sb., § 12, odst. 5., aby kraj v polovině programového období Evropské unie, tedy v roce 2024, zpracoval zprávu o uplatňování SRZK 2030, na jejímž základě zastupitelstvo kraje případně rozhodne o další aktualizaci nebo o zpracování nové strategie. Tyto úkoly, týkající se zpracování zprávy o uplatňování SRZK 2030 a případné další aktualizace, nebo zpracování nového dokumentu, provede Odbor strategického rozvoje kraje.

4.2.4 Vazba SRZK 2030 na SRR 21+

Při implementaci SRZK 2030 je nutné sledovat vazbu na celostátní Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+, jejíž obsah je popsán v tomto dokumentu v kapitole 2.5. a k jejímuž naplnění jednotlivé kraje svými aktivitami také přispívají. Provázání obou dokumentů je znázorněno na úrovni jednotlivých Priorit SRZK 2030 v tabulce níže, přičemž územně relevantní pro Zlínský kraj jsou specifické cíle SRR 21+ definované v rámci územních strategických cílů 2, 3 a 5 a v průřezovém strategickém cíli 6 tohoto dokumentu.

Tabulka 95: Provázání SRR 21+ se SRZK 2030 na úrovni specifických cílů

Strategický cíl SRR 21+	Specifický cíl SRR 21+	Priorita SRZK 2030
Strategický cíl 2: Aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a akademických center (AGLOMERACE)	2.1	1.1, 1.2, 1.3
	2.2	3.1
	2.3	2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.5
	2.4	3.2, 3.3, 3.5
Strategický cíl 3: Hospodářsky stabilizovaná regionální centra představující snadno dostupná centra zaměstnanosti a obslužnosti příslušných funkčních regionů (REGIONÁLNÍ CENTRA A ZÁZEMÍ)	3.1.	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.4, 3.5
	3.2.	3.1
	3.3.	1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.5
	3.4.	1.1, 2.5, 3.3
	3.5.	3.2
Strategický cíl 5: Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích (HOSPODÁŘSKY A SOCIÁLNĚ OHROŽENÁ ÚZEMÍ)	5.1.	1.1, 1.3, 1.4
	5.2.	3.1
	5.3.	2.3, 3.5
	5.4.	2.1, 3.5
Strategický cíl 6: Kvalitní plánování regionálního rozvoje přispívající k plnění cílů regionální politiky	6.1.	2.5
	6.2.	2.5, 3.5
	6.3.	2.1, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4
	6.4.	2.5
	6.5.	2.3, 3.4

Zdroj: vlastní návrh

Z výše uvedené tabulky vyplývá provázání jednotlivých specifických cílů SRR 21+ a priorit SRZK 2030 z hlediska typů území definovaných v SRR 21+. Zde je patrné, že u regionálních center a jejich zázemí, která pokrývají celé území Zlínského kraje, jsou témata řešená v prioritách SRZK 2030 plně

pokryta i v SRR 21+. U aglomerací (tj. město Zlín a nejbližší okolí) jsou v SRR 21+ řešena zejména témata týkající se posunu ke znalostní ekonomice, dopravního napojení na metropole a další specifická témata měst, k nimž z hlediska specifických cílů SRZK 2030 nelze jednoznačně přiřadit témata udržitelného rozvoje podnikání (bez vazby na VaV a inovace), udržitelného vývoje trhu práce nebo rozvoje ICT. A naopak u hospodářsky a sociálně ohrožených území je v SRR 21+ věnována pozornost dobré kvalitě života, tj. diverzifikace ekonomiky a lokální pracovní místa, dopravní dostupnost, prevence sociálního vyloučení, komunitní život v obcích a dostatečná občanská vybavenost, čímž z hlediska priorit SRZK 2030 nejsou v tomto typu území řešena témata rozvoje spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje, specializace a inovací vyšších řádů ve vazbě na nové globální trendy a dále specifická témata zdravotnictví, kultury, energetiky, životního prostředí a ICT včetně veřejné infrastruktury.

Vzhledem k tomu, že **SRZK 2030 neřeší prvek územní dimenze u tematického vymezení svých priorit** a že všechna témata SRZK 2030 jsou obsažena ve strategickém cíli SRR 21+ týkajícím se regionálních center a jejich zázemí (strategický cíl 3), **je možné konstatovat provázanost obou dokumentů**. Dále při porovnání vymezení podprůměrně rozvinutých ORP ve Zlínském kraji v kapitole 2.4.1. v SRZK 2030 (tj. ORP Kroměříž, Vsetín, Valašské Klobouky a Bystřice pod Hostýnem) a hospodářsky a sociálně ohrožených území v SRR 21+ (tj. ORP Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Otrokovice, Uherský Brod a Vsetín) jsou rozdíly, dané jinou metodikou výpočtu a výběrem ukazatelů. Nicméně SRR 21+ uvádí, že kraje mohou tato území vymezovat jinak a že při implementaci budou vymezená území zpřesňována ve dvouletých Akčních plánech SRR 21+. Z hlediska SRZK 2030 bude územní dimenze řešena spíše tematicky tam, kde bude potřeba cílit podpurné aktivity na konkrétní typy území, jak je popsáno v kapitole 2.4.2. tohoto dokumentu.

Při implementaci SRZK 2030 se v souladu s implementací SRR 21+ předpokládá také vazba SRZK 2030 na Regionální akční plán ZK (RAP ZK) a strategie vymezených území pro potřeby programového období 2021+ (tj. předpokládané strategie ITI Zlín a jednotlivých MAS v rámci CLLD), zejména při sestavování a vyhodnocování Plánů rozvoje SRZK 2030. Výše zmíněný RAP ZK, strategie ITI a CLLD, ale i další obdobné dokumenty obsahující klíčové projektové záměry či schválené projekty na území Zlínského kraje v období 2020 - 2030 budou tvořit zejména vstupy pro sestavení Plánů rozvoje a hodnocení jejich naplňování.

4.3 Indikativní odhad finančních nákladů realizace

Finanční rámec alokace aktualizované SRZK 2030 představuje indikativní, tedy orientační a nezávazný odhad budoucí investiční a rozvojové potřeby Zlínského kraje při respektování klíčových trendů, naznačených v předchozím textu tohoto dokumentu. Oproti původní verzi SRZK 2030 je nyní tento rámec ovlivněn dvěma zcela novými a zásadními parametry: za **prvé investiční potřebou plynoucí z cílů zelené a digitální transformace**, reflektující též požadavek větší **odolnosti a posílené strategické autonomie** (tento parametr je možné odhadnout rozsahem nových, dodatečných investic v objemu alespoň 60 mld. Kč oproti standardnímu, výchozímu scénáři do roku 2030 (v celé České republice se objem těchto investic za stejné období odhaduje na přibližně 2.000 mld. Kč); druhým parametrem, který ovlivňuje objem finančních prostředků, je **inflace**, která se za období 2020 - 2023 vyvíjela zcela odlišně od předchozího vývoje ve velmi nepředvídatelné trajektorii (kumulativní nárůst cenové hladiny v České republice za uvedené období převyšuje 30%, což je bezprecedentní hodnota, která se nutně projevuje v cenách investičních zakázek a projektů). V souladu s původní verzí SRZK 2030 pracuje finanční rámec alokace aktualizované Strategie též s parametrem **konvergenčního odhadu růstu HDP** (sleduje realistický scénář ekonomické konvergence vůči průměru EU i České republiky, čemuž též odpovídá doporučená míra investic).

Konkrétní finanční částky v případě jednotlivých pilířů a priorit vyplývají z analýzy stávajících trendů i reflexe prioritních vah vzešlých z návrhové části SRZK aktualizované 2030 (podpora konkurenceschopnosti regionu, mobilita, energetická transformace, digitalizace). V úvahu byly vzaty připravené investiční projekty a jejich orientační hodnota (především v části finanční alokace pro kraj a obce). Finanční zdroje, s nimiž finanční rámec aktualizované SRZK 2030 pracuje, jsou členěny na soukromé a veřejné; veřejné se dělí na prostředky EU, státu, a kraje a obcí. Indikované finanční alokace jsou výsledkem vyhodnocení a extrapolace dostupných dokumentů (rozpočet a rozpočtový výhled Zlínského kraje, závěrečný účet, další relevantní dokumenty a osobní konzultace zpracovatelů) Zlínského kraje; relevantních dokumentů na straně státu (národní sektorové strategie, Dohoda o partnerství pro období 2021 – 2027, aktualizovaný Národní plán obnovy, rámec čerpání pro Modernizační fond, odhad možností využívání centrálně řízených programů) a EU (sada nařízení pro Víceletý finanční rámec EU 2021 – 2027; program NextGeneration EU; iniciativa REPowerEU apod.).

Celková výše prostředků prioritně vycházela z vymezení zdrojů veřejného charakteru (především na úrovni místní a regionální, a též státní). Prostředky z EU jsou odhadovány na základě alikvotního přiřazení celkového objemu prostředků pro Českou republiku ve prospěch Zlínského kraje, což se týká jak prostředků kohezní politiky, tak Národního plánu obnovy a Modernizačního fondu; odhad konkrétních částek je navíc přizpůsoben specifickým potřebám Zlínského kraje. Odhad soukromých zdrojů je považován jako reziduální položka k zajištění vyčíslené potřeby.

Hodnocení a interpretace finančního rámce SRZK 2030 je vhodné vnímat jako orientační a v čase proměnlivé. Měl by sloužit jako dlouhodobé vodítko, jaká investiční potřeba a v jaké struktuře by měla region v daném výhledu čekat. Finanční rámec alokace aktualizované SRZK 2030 představuje ve výrazné většině investiční, kapitálové prostředky (provozní prostředky jsou předpokládány především pro případ nezbytné realizace systémové, strukturální změny). Investiční prostředky jsou děleny na soukromé (zcela dominantní pro zajištění potřebné investiční aktivity) a veřejné (které jsou alokovány především v podobě infrastrukturních, transformačních a sociálně zaměřených investic ve veřejném zájmu).

Rozsah soukromých investičních prostředků v mnoha ohledech přesahuje instrumentárium Strategie. Vzhledem k tomu, že jedním z jejích základních úkolů je akcelarovat investiční aktivitu, je vhodné kvantifikovat celkový potřebný rozsah kumulovaných investičních prostředků do roku 2030. Jejich rozsah se zvětšil též potřebou dodatečných investic plynoucích z realizace zelené a digitální transformace; je odhadováno, že například v oblasti zvýšení energetické účinnosti činí tato dodatečná

investiční potřeba ve Zlínském kraji přibližně nejméně 10 mld. Kč do roku 2030; ve stejném období pak při zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie by mělo být investováno alespoň 20 mld. Kč a pro účely stabilizace a diverzifikace energetického trhu dalších přibližně 15 mld. Kč. Velký prostor existuje též v komplexním naplnění výzev spojených s čistou mobilitou a může činit ve finančním vyjádření více než 10 mld. Kč. Menší, ale nezanedbatelné částky investiční potřeby lze identifikovat též v případech zpracovatelského průmyslu, stavebnictví, zemědělství a lesnictví či cirkulární ekonomiky.

Díky posílení fiskální kapacity ze zdrojů financování EU lze značnou část této investiční potřeby pokrýt právě z těchto prostředků. Na straně druhé však politika fiskální konsolidace omezí možnost financování státu, potažmo kraje a obcí, a velká část investiční potřeby tak spočine na subjektech soukromého sektoru, jimž by měl být nabídnut, zvláště v oblastech preferovaných strukturálních změn, rejstřík dostupného financování moderního typu. Nárůst investiční potřeby by měl být patrný především v prioritách 1.3, 3.1 a 3.2. To nemění důležitost ostatních priorit, jejichž finanční pokrytí by mělo být taktéž odpovídající k zajištění jejich potřebného rozvoje. Vedle poměrně velkorysé alokace ze zaručené „národní obálky“ financování EU se zde otevírá stále značný prostor pro využívání prostředků centrálně řízených programů, které mohou celkovou váhu financování EU dále významně navýšit.

Součástí takto identifikované investiční potřeby jsou též reinvestice stávajících investorů, včetně těch, které nejsou v aktualizované SRZK 2030 explicitně zmíněny. V každém případě by mělo platit, že budoucí rozvojová trajektorie Zlínského kraje má dominantně stát na soukromých zdrojích, též využitelných ve prospěch projektů ve veřejném zájmu. Váha veřejných zdrojů, včetně unijního financování, na rozvojových investičních potřebách Zlínského kraje by se měla postupně snižovat a být cíleně zaměřená na oblasti s největším veřejným zájmem.

Tabulka 96: Indikativní finanční rámec SRZK 2030 po aktualizaci v roce 2023

Priorita	Finanční rámec priority	Investiční (rozvojová) potřeba v mld. Kč			
		soukromé zdroje	Stát	kraj a obce	EU
1.1	25,1	14,3	4,8	0,8	5,2
1.2 ⁶⁴	36,1	19,4	6,0	1,5	9,2
1.3	122,3	94,7	20,0	2,5	5,1
1.4	12,6	4,5	1,8	0,5	5,8
2.1	29,8	3,5	11,6	2,5	12,2
2.2	33,7	9,1	6,5	10,0	8,1
2.3	16,5	4,5	1,8	3,0	7,2
2.4	4,8	1,0	1,3	1,0	1,5
2.5	5,2	-	0,8	1,0	3,4
3.1	77,4	6,5	41,5	4,0	25,4
3.2	77,8	19,5	15,4	4,2	38,7
3.3	15,2	2,2	4,2	1,5	7,3
3.4	18,1	8,7	1,8	1,0	6,6
3.5	14,1	1,1	2,5	3,0	7,5
Pilíř 1	196,1	132,9	32,6	5,3	25,3
Pilíř 2	90,0	18,1	22,0	17,5	32,4
Pilíř 3	202,6	38,0	65,4	13,7	85,5
celkem	488,7	189,0	120,0	36,5	143,2

Zdroj: vlastní propočty zpracovatele dokumentu (Ing. Petr Zahradník)

⁶⁴ Z hlediska objemu finanční alokace je částka uvedená pro aktualizovanou prioritu 1.2 přizpůsobeným součtem specifických cílů 1.2 a 1.3 z původního textu SRZK 2030.

4.4 Monitorovací ukazatele naplnění strategie

Monitorování naplňování SRZK 2030 bude prováděno v souladu s výše uvedeným postupem formou jasně definovaných monitorovacích ukazatelů. Pro hodnocení celkového naplňování SRZK 2030 budou použity kontextové monitorovací ukazatele, uvedené v tabulce níže. Hodnocení naplňování dílčích cílů SRZK 2030 bude prováděno hodnocením monitorovacích ukazatelů i popisem kvalitativní charakteristiky naplnění jednotlivých specifických cílů každého z pilířů SRZK 2030. Vyhodnocení naplňování SRZK 2030 bude prováděno na základě porovnání delších časových řad (alespoň 5 let) vývoje hodnoty ukazatele. Zároveň u ukazatelů, kde je to relevantní, bude posouzeno postavení kraje v rámci ČR (podle typu ukazatele podílem na hodnotě za ČR nebo pořadím mezi kraji ČR).

Tabulka 97: Kontextové monitorovací ukazatele naplnění SRZK 2030

Ukazatel		Dostupnost dat (zdroj)
K1	Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (EU27=100)	ČSÚ
K2	Počet obyvatel	ČSÚ
K3	Index stáří	ČSÚ
K3.1	Podíl obyvatel ve věku 65 let a více	ČSÚ
K4	Podíl nezaměstnaných	MPSV
K5	Čerpání prostředků EU fondů ve Zlínském kraji (mld. Kč)	MS2014+, MS2021+

Zdroj: vlastní návrh

Monitorovací ukazatele naplnění jednotlivých Priorit SRZK 2030 jsou definované u každé z Priorit v kapitole 3.4 tohoto dokumentu.

ANALYTICKÁ ČÁST SRZK 2030

Analytická část SRZK 2030 v rozsahu cca 180 stran popisuje aktuální data a trendy socioekonomického vývoje Zlínského kraje, hodnotí naplnění SRZK v předchozích letech a analyzuje využití evropských a národních dotací k rozvoji regionu. Zároveň také vymezuje regionální disparity v rámci území kraje, provazuje SRZK 2030 s relevantními dokumenty na národní a evropské úrovni a s vývojovými trendy v rámci EU i v globálním měřítku.

Klíčové pro aktualizaci jsou závěry analytické části SRZK 2030, zejména v podobě SWOT analýzy, jejíž jednotlivá tvrzení byla diskutována a prioritizována členy pracovních skupin. Struktura analytické části nebyla v rámci aktualizace měněna, pouze byla sesbírána a okomentována nejnovější data, dostupná v roce 2023.

SWOT analýza obsahuje celou řadu bodů, avšak nejvíce reflektovanými ze strany členů pracovních skupin jsou v každém ze 3 pilířů SRZK 2030 tyto silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby:

Silné stránky	Slabé stránky
<p><u>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Silné podnikatelské zázemí regionu, opírající se o baťovskou tradici. • Velmi dobré přírodní a kulturní předpoklady pro cestovní ruch. • Jedna z nejnižších úrovní nezaměstnanosti mezi kraji. <p><u>LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoká bezpečnost. • Kvalitní a zlepšující se životní úroveň v dlouhodobém horizontu. • Zlepšující se vzdělanostní úroveň i struktura napříč všemi vzdělávacími stupni. <p><u>PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoká atraktivita venkova pro život obyvatel se stabilním osídlením a aktivním spolkovým životem. • Slušná propojenost kraje na dálniční i železniční síť v České republice a její soustavné posilování. • Kvalitní technická infrastruktura v obcích. 	<p><u>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobé zaostávání mzdového vývoje za ekonomickým výkonem. • Nedostatečná strukturální transformace a absence významných podnikatelských projektů v nosných perspektivních odvětvích strategického významu. • Dlouhodobý stav regionální podinvestovanosti. <p><u>LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobý úbytek osob v produktivním věku a prudké stárnutí pracovní síly, doprovázený růstem počtu obyvatel v post-produktivním věku a hodnot indexu stáří. • Nižší atraktivita regionu pro potenciálně nové příchozí. • Nedostatečné personální zajištění v některých profesích. <p><u>PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomalé tempo přípravy a výstavby dálnic s přeshraničním propojením. • Nevyhovující dopravní napojení na nadřazenou síť v určitých částech kraje. • Nedostatečná bytová výstavba.

Příležitosti	Hrozby
<p><u>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Potenciál ve větším přechodu na sofistikovanou výrobu s vyšší přidanou hodnotou, respektující cíle zelené a digitální transformace, a vyšší pozici v globálních hodnotových řetězcích. • Prostor pro posílení součinnosti podnikatelské a vědecko-výzkumné sféry, v souladu s prioritami regionální samosprávy. • Větší důraz na specializaci v klíčových odvětvích a implementaci inovací vyššího řádu. <p><u>LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Průnik spolupráce vzdělávacího sektoru s trhem práce, projevující se v moderních učebních osnovách a odpovídajícími investicemi do technického vzdělávání. • Zvýšení atraktivity UTB jako klíčového aktéra regionální vzdělanosti s mezinárodním přesahem. • Posílení terénních a ambulantních služeb v sociální péči; rozvoj domácí péče. <p><u>INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dosažení úplného propojení regionu dokončením zamýšlených dálničních úseků a zvýšením kvalitativních parametrů železniční infrastruktury. • Zlepšení hospodaření s vodou, včetně zadržení vody v krajině. • Optimalizace využití financování EU pro rozvoj infrastruktury a kvality životního prostředí. 	<p><u>EKONOMIKA A TRH PRÁCE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nezastavení trendu odlivu mozků z regionu. • Nepřipravenost trhu práce na možné změny spojené s digitalizací, automatizací, autonomií výrobních a rutinních procesů, i umělé inteligence. • Dlouhodobá podinvestovanost regionu nebude překonána a tím ohrožena i jeho budoucí prosperita a životní úroveň. <p><u>LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepřipravenost a nedostatečná kapacita sociálních služeb na budoucí demografické a sociální výzvy. • Prohloubení již nyní nepříznivých demografických trendů. • Zhoršení personální situace ve zdravotnictví a zvýšení nákladů zdravotní péče, vedoucí k ohrožení její dostupnosti. <p><u>INFRASTRUKTURA A KVALITA PROSTŘEDÍ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Odsunutí/ zastavení realizace klíčových infrastrukturních projektů v silniční a železniční dopravě. • Nevyužívání veřejné dopravy na úkor individuální. • Prohloubení zranitelnosti strategických odvětví a aktivit.

NÁVRHOVÁ ČÁST SRZK 2030

Struktura návrhové části SRZK 2030 doznala aktualizací změn ve smyslu zjednodušení, ale i konkretizace jednotlivých rozvojových témat. Nově byla formulována **Vize SRZK 2030**. Zůstaly zachovány **3 Pilíře**, na nichž je strategie postavena. Ty však nově oproti předchozí verzi zahrnují **14 Priorit** rozvoje Zlínského kraje, namísto původních 3 strategických a 15 specifických cílů. Nově a stručněji definované Priority jsou dále rozepsány do podoby **Oblastí priorit, Typových opatření a Klíčových aktivit**. Tato struktura je ještě doplněna o přeformulované **Horizontální charakteristiky (průřezová témata)**, která se prolínají napříč více pilíři a Prioritami.

Kompletní návrhová část aktualizované SRZK 2030 je zpracována v rozsahu cca 120 stran s tím, že každá z definovaných 14 Priorit je popsána na 6 – 12 stranách, včetně kontextu na evropskou a národní úroveň, Typových opatření v jednotlivých Oblastech priorit, Klíčových aktivit a jejich předpokládaných nositelů, monitorovacích ukazatelů i návaznosti na další koncepční dokumenty Zlínského kraje.

Priorit v jednotlivých pilířích řeší komplexní rozvoj regionu a netýkají se pouze kompetencí Zlínského kraje v jednotlivých gescích, daných legislativou ČR. Zaměření návrhové části SRZK 2030 je širší a předpokládá aktivní roli Zlínského kraje coby moderátora zásadních témat, která rozvoj území Zlínského kraje ovlivňují. Z tohoto pohledu jsou Klíčové aktivity, definované v každé z Oblastí priorit, rozděleny na aktivity s přímým vlivem kraje a aktivity ostatních aktérů v území, kde je však zmíněna také podpůrná či koordinační role kraje.

VIZE A HORIZONTÁLNÍ CHARAKTERISTIKY SRZK 2030

Vize i horizontální charakteristiky SRZK 2030 navazují po aktualizaci na novou regionální identitu Zlínského kraje, představenou v roce 2022. Vize je také provázána s jednotlivými pilíři SRZK 2030 tím, že každá z definovaných 3 odrážek této Vize se výrazně vztahuje ke konkrétnímu pilíři. Vize SRZK 2030, která říká, jaký chceme, aby byl Zlínský kraj v roce 2030, je následující:

= atraktivní, konkurenceschopný, klimaticky zodpovědný a technologicky vyspělý region s vysokou kvalitou života obyvatel. Jeho udržitelný rozvoj je postaven na:

- využívání živého tvůrčího ducha a mimořádné kreativity, podnikavosti, inovativních řešení a partnerského přístupu k rozvoji ekonomiky a k vytváření atraktivních podmínek pro práci i podnikání,
- zajištění kvalitních a dostupných služeb pro růst a udržení kvality života pro všechny generace,
- budování a modernizaci spolehlivé infrastruktury napříč celým krajem, s respektem k principům odolného životního prostředí, zachovaného pro budoucí generace.

Tato vize je zároveň doplněna 8 horizontálními charakteristikami, na nichž je postaven rozvoj Zlínského kraje a které budou při naplnění jednotlivých, níže popsaných Priorit, respektovány. Jde o následující:

- PODNIKAVOST, INOVACE A TVŮRČÍ PŘÍSTUP,

- VZDĚLANOST, INFORMOVANOST A SPOLUPRÁCE,

- OTEVŘENOST A MOBILITA,

- SOUDRŽNOST, SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST A INKLUZIVNÍ PŘÍSTUP,

- HOSPODÁRNOST A KLIMATICKÁ ODPOVĚDNOST,

- BEZPEČNOST A ODOLNOST,

- DIGITÁLNÍ KOMPETENCE A TECHNOLOGICKÁ VYSPĚLOST,

- SVĚTOVOST A VÝJIMEČNOST.

PRIORITY PILÍŘE 1 – EKONOMIKA A TRH PRÁCE

Názvy a rozsah řešených témat jednotlivých Priorit, rozepsaných v SRZK 2030 do Oblastí priorit, Typových opatření a Klíčových aktivit, jsou v rámci „Pilíře 1 – Ekonomika a trh práce“ následující:

PRIORITA	Řešená témata
Priorita 1.1 – Udržitelný rozvoj podnikání v regionu	<i>Jde zejména o posilování specializace kraje, rozvoj ekonomicky významných odvětví v regionu (průmysl, ICT, kreativní odvětví a sofistikované služby, cestovní ruch, zemědělství a lesnictví) i podporu pro začínající podnikatele. Mezi Klíčové aktivity patří zejména podpůrné nástroje ze strany TIC a dalších partnerů platformy ZLINNOVATION, marketingové a další podpůrné služby v cestovním ruchu, rozvoj Web3 Hubu či ocenění inovací a kreativity v podnikatelském sektoru ve Zlínském kraji.</i>
Priorita 1.2 – Spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací	<i>Zahrnuje vytváření a prohlubování partnerství veřejného, akademického, podnikatelského i neziskového sektoru na regionální i nadregionální úrovni, s důrazem na posilování spolupráce s UTB pro rozvoj inovací a regionu. Mezi Klíčové aktivity patří zejména iniciace hlubší spolupráce 4 moravských krajů v oblasti VaVaI, účast subjektů ze Zlínského kraje v mezinárodních projektech (se specifickým důrazem na ICT), rozvoj klastrů, budování nové výzkumné a inovační infrastruktury či zázemí pro kreativní odvětví.</i>
Priorita 1.3 – Investiční aktivita ve Zlínském kraji	<i>S ohledem na dlouhodobou podinvestovanost kraje řeší nejen obsazení SPZ Holešov, ale také další potenciální rozvojové investice, specificky s vyšší přidanou hodnotou. Snahou je také zajistit budoucí implementaci finančních nástrojů pro investice na území kraje. Mezi Klíčové aktivity patří zejména připravované investice v rámci ZRIA, a.s., revitalizované brownfields a nově zasíťované plochy pro investory v kraji, významné podnikatelské investice do regionu a vytvoření pre-seed fondu ve Zlínském kraji.</i>
Priorita 1.4 – Udržitelný trh práce	<i>Reaguje na nepříznivou demografickou situaci a prohlubující se nedostatek lidí na trhu práce, kde přináší Typová opatření k zajištění kvalifikační struktury lidí na trhu práce pro rozvoj kraje, pro ekonomickou činnost znevýhodněných skupin obyvatelstva a předcházení strukturálním problémům na trhu práce, zvláště v důsledku digitalizace. Mezi klíčové aktivity patří zejména vzdělávací a rekvalifikační kurzy, oceňování společenské zodpovědnosti, rozvoj sociálního podnikání, zajištění komplexních služeb pro kvalifikované cizince (Expat centrum) a stipendijní a další podpůrné programy k obsazení klíčových pracovních pozic v regionu.</i>

PRIORITY PILÍŘE 2 – LIDÉ A KVALITA ŽIVOTA

Názvy a rozsah řešených témat jednotlivých Priorit, rozepsaných v SRZK 2030 do Oblastí priorit, Typových opatření a Klíčových aktivit, jsou v rámci „Pilíře 2 – Lidé a kvalita života“ následující:

PRIORITA	Řešená témata
<p>Priorita 2.1 – Vzdělaná populace</p>	<p><i>Je zaměřena nejen na rozvoj středního školství, které má kraj ve své gesci, ale klade důraz na koordinaci vzdělávacích aktivit napříč všemi stupni vzdělávání, nabízenými ve Zlínském kraji. Usiluje také o posilování UTB jako regionálního centra vzdělávání a spolupráci vzdělávacího systému s dalšími aktéry rozvoje kraje. Mezi Klíčové aktivity patří zejména aktivity rozvíjející pedagogické pracovníky, iniciace ambiciózního projektu „Harvard ve Zlínském kraji“ a související investice UTB, rozvoj kariérového poradenství a posilování vzdělávání směrem k budoucím potřebám trhu práce, koordinační, inspirativní a vzdělávací aktivity definované v Krajském akčním plánu vzdělávání, ale také volnočasové vzdělávací a sportovní aktivity mládeže.</i></p>
<p>Priorita 2.2 Péče o zdraví</p>	<p><i>Zacílení Priority je zejména na udržení funkční sítě kvalitních zdravotních služeb a rozvoj krajské zdravotnické infrastruktury ve Zlínském kraji, ale v širším kontextu také na podpůrné aktivity pro zdravý životní styl obyvatel. Mezi Klíčové aktivity patří zejména posílení zdravotní gramotnosti obyvatel kraje, zvýšení kapacit zdravotnického školství v kraji, posilování spolupráce nemocnic a dalších aktérů zdravotní péče, udržení rozsahu sítě ambulantních poskytovatelů zdravotních služeb, modernizace zázemí a přístrojového vybavení krajských nemocnic i adekvátní pokrytí území kraje zdravotnickou záchrannou službou a lékařskou pohotovostní službou.</i></p>
<p>Priorita 2.3 – Sociálně soudržný kraj</p>	<p><i>Kromě kvalitního poskytování sociálních služeb napříč cílovými skupinami je Priorita zaměřena také na zvyšování sociální soudržnosti a posilování odolnosti společnosti v regionu a na nové přístupy a mezisektorové aspekty poskytování sociálních služeb. Mezi klíčové aktivity patří zejména posilování informovanosti a edukace v sociální oblasti, primární prevence sociálně patologických jevů, posilování péče v rodině, zkvalitňování života v obcích ve všech životních obdobích, podpora komunitních služeb, multidisciplinarita a spolupráce, výchova kvalifikovaných lidí v oblasti sociálních služeb, zvyšování dostupnosti sociálních služeb, zajištění prostupnosti kapacit zdravotnictví a sociálních služeb anebo využívání asistivních technologií.</i></p>
<p>Priorita 2.4 – Kultura v regionu</p>	<p><i>Jde zejména o nabídku kvalitních služeb kultury obyvatelům a návštěvníkům regionu, zachování a rozvoj kulturního dědictví kraje, ale také o mezisektorové a nadregionální přesahy kultury. Mezi Klíčové aktivity patří zejména krajské programy podpory kulturních aktivit, tvorba nových programů pro návštěvníky kulturních objektů, obnova kulturních památek, propagace a podpora uchování nehmotných tradic, příprava a budoucí implementace Strategie rozvoje kulturních a kreativních odvětví Zlínského kraje, propojování aktivit kulturních institucí kraje a dalších zřizovatelů i aktivity mezinárodní propagace kultury ve Zlínském kraji.</i></p>
<p>Priorita 2.5 – Efektivní správa území a občanská společnost</p>	<p><i>Oblasti této Priority zahrnují profesionalitu a kvalitu služeb veřejné správy, včetně eGovernmentu, zajištění bezpečnosti kraje (včetně kybernetické bezpečnosti), rozvíjení partnerství v území, včetně přeshraničního rozměru, a také rozvoj nestátních neziskových organizací a dobrovolnictví. Mezi Klíčové aktivity patří zejména podpora profesionality a odbornosti pracovníků ve veřejné správě, digitalizace agend veřejné správy, akce prevence kriminality a kyberkriminality, teritoriální diplomacie, přeshraniční a mezinárodní projekty kraje, podpora činnosti nestátních neziskových organizací a podpora rozvoje občanské společnosti a dobrovolnictví v kraji.</i></p>

PRIORITY PILÍŘE 3 – PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT

Názvy a rozsah řešených témat jednotlivých Priorit, rozepsaných v SRZK 2030 do Oblastí priorit, Typových opatření a Klíčových aktivit, jsou v rámci „Pilíře 3 – Prostředí pro život“ následující:

PRIORITA	Řešená témata
Priorita 3.1 – Udržitelná mobilita	<i>Jde především o pokračování budování kvalitní dopravní infrastruktury, včetně bezemisní a rozvoj udržitelné veřejné dopravy v regionu. Důležitou oblastí je také zvyšování bezpečnosti dopravy a rozvoj souvisejících informačních služeb pro mobilitu. Mezi Klíčové aktivity patří zejména dokončení základní dálniční, silniční, železniční, vodní i bezmotorové infrastruktury, včetně infrastruktury pro nízkoemisní a bezemisní mobilitu, udržitelný systém rozvoje silniční sítě v majetku kraje, rozšiřování a zkvalitňování služeb veřejné hromadné dopravy (včetně integrovaného dopravního systému), rozvoj dalších alternativ k individuální automobilové mobilitě, posilování bezpečnosti dopravy, rozvoj informačních služeb mobility a propojení infrastruktury a služeb v dopravě na základě sběru dat a využití informací v dopravě.</i>
Priorita 3.2 – Energetická bezpečnost	<i>Energetika zaznamenává v souvislosti se směřováním EU k uhlíkové neutralitě velké změny, na které je třeba reagovat zvyšováním energetické účinnosti, přizpůsobením energetického mixu směrem k udržitelnosti a také posílením energetické bezpečnosti a infrastruktury ve Zlínském kraji. Mezi klíčové aktivity patří zejména projekty energetických úspor a zavádění obnovitelných zdrojů energie, projekty posilování, modernizace a digitalizace přenosových sítí na území kraje, a také osvětové, projektové, poradenské a konzultační aktivity Energetické agentury Zlínského kraje.</i>
Priorita 3.3. – Odolné životní prostředí	<i>Tato priorita zahrnuje širokou škálu témat od nakládání s odpady, ke snižování znečištění, adaptaci na změnu klimatu a zachování či posilování biologické diverzity jako základ ochrany přírody. Mezi Klíčové aktivity patří zejména aktivity podporující zavádění principů cirkulární ekonomiky, včetně osvětových a informačních kampaní, budování a modernizace vodohospodářské infrastruktury, výměna zdrojů tepla v domácnostech, investice k zadržení vody v krajině a na podporu zmírnění následků sucha, posílení vybavení záchranných složek pro řešení krizových situací, aktivity na podporu diverzity, včetně péče o chráněná území i informačně vzdělávací aktivity environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty.</i>
Priorita 3.4 – Digitální region	<i>Pro úspěšné směřování k digitální ekonomice je nutná zejména infrastruktura v podobě datových sítí, posilování kybernetické bezpečnosti, ale také spolupráce aktérů v území pro zajištění koncepčního rozvoje digitalizace kraje. Jde o ambici Zlínského kraje profilovat se do roku 2033 se jako globálně atraktivní ICT region pro motivované a talentované lidi. Mezi Klíčové aktivity, napomáhající naplnit tuto ambici, patří zejména rozvoj krajské optické sítě 21 Net, demonstrační projekty 5G sítí a plošné rozšíření vysokorychlostního internetu po celém kraji, projekty v oblasti kyberbezpečnosti, ale také příprava a realizace projektů Integrovaného plánu pro strategickou změnu v rozvoji ICT oborů ve Zlínském kraji, včetně zpracování a budoucí implementace Strategie ICT Zlínského kraje anebo sběr a budoucí využití dat z území pro regionální rozvoj.</i>
Priorita 3.5 – Vyvážený rozvoj území	<i>Při řešení všech předchozích definovaných Priorit je třeba klást důraz na vyvážený rozvoj všech oblastí kraje, ať již se jedná o funkční území (přirozená centra dojížděky či vazby meziobecní spolupráce) anebo venkovská či znevýhodněná území. Důležitá je také koordinace strategického a územního plánování a koncepční činnost v území s ohledem na klimatické cíle. Mezi klíčové aktivity patří zejména investiční projekty měst a obcí (např. v oblasti bydlení a veřejných služeb), podpora územního plánování s ohledem na potřeby bydlení, projekty zatraktivňující venkov, podporující spolupráci a řešící problémy ohrožených území.</i>

IMPLEMENTACE SRZK 2030

V kapitole „Implementace“ je nastaven mechanismus pravidelného monitoringu a vyhodnocování naplnění SRZK 2030 skrze dvouleté Plány rozvoje a hodnotící zprávy, které jsou ve struktuře jednotlivých Priorit SRZK 2030 vypracovávány Odborem strategického rozvoje kraje. Ty zahrnují popis konkrétních aktivit koncepční činnosti, realizovaných projektů, dotačních programů a významných krajských dotací i ostatních aktivit kraje a jeho organizací. Vzhledem k tomu, že k naplnění SRZK 2030 významnou měrou přispívají i ostatní aktéři v území mimo Zlínský kraj a jeho organizace, jsou součástí Plánů rozvoje a jejich vyhodnocování také významné identifikované rozvojové projekty těchto aktérů, financované s účastí veřejných zdrojů. Pro hodnocení jsou nastaveny u každé Priority dále indikátory, včetně kontextových indikátorů socioekonomického rozvoje Zlínského kraje

Klíčové pro naplnění SRZK 2030 je partnerství v řadě různých platform napříč veřejným, podnikatelským, akademickým i neziskovým sektorem napříč Zlínským krajem. A vzhledem k tomu, že součástí strategie jsou poměrně ambiciózní aktivity, jejichž naplnění vyžaduje obrovský objem finančních prostředků z různých zdrojů v období platnosti tohoto dokumentu, je zde kvantifikován také ambiciózní indikativní finanční rámec, který celkovou potřebu financí k naplnění SRZK 2030 odhaduje na 488,7 mld. Kč, z nichž cca 39 % by mělo být financováno soukromými zdroji, 25 % z prostředků státu, 29 % z fondů EU a zbývajících cca 7 % by měl nést kraj a obce. Předpokládá se, že největší objem budou významné investice v podnikatelském sektoru, dále následuje doprava, energetika, zdravotnictví a vzdělávání. Jde však o indikativní plán, jehož skutečné naplnění závisí na celé řadě faktorů, z nichž mnohé Zlínský kraj neovlivní.

Významné rozvojové aktivity ve Zlínském kraji nelze provádět bez důkladné reflexe zásadních globálních a evropských vývojových trendů, jejich prioritizace a přizpůsobení specifickým regionálním podmínkám a potřebám ku prospěchu konkurenceschopnosti, bohatství a prosperity, životního standardu i naplňování sociálních a environmentálních nároků moderního evropského regionu pro třetí dekádu 21. století. I nadále tomu budou nápomocny ve významné podobě zdroje financování EU, v jejichž využívání prokázal Zlínský kraj velmi dobré schopnosti. Autoři aktualizované SRZK 2030 jsou si současně vědomi, že vytyčené ambiciózní cíle jsou dosažitelné při zapojení všech relevantních aktérů jak ve Zlínském kraji samotném, tak i na celostátní a evropské úrovni.

SEZNAM ZKRATEK

21Net	Neveřejná optická síť Zlínského kraje
5G, 6G	Pátá generace mobilních sítí, Šestá generace mobilních sítí
a.s.	Akciová společnost
BESIP	Bezpečnost silničního provozu
BRKO	Biologicky rozložitelný komunální odpad
CCRVM	Centrála cestovního ruchu Východní Moravy o.p.s.
CDZ	Centrum duševního zdraví
CEDR	Centrální evidence dotací z rozpočtu
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
CNG	Stlačený zemní plyn
CO	Oxid uhelnatý
CO ₂	Oxid uhličitý
CORDIS	Portál Evropské unie poskytující informace o výzkumu, technologickému rozvoji a inovacích
COVID-19 (COVID)	Koronavirová nemoc (COVID-19) způsobená koronavirem SARS-CoV-2
CRM	Informační systém řízení vztahů se zákazníky (Customer Relationship Management)
CSR	Společenská odpovědnost firem (Corporate Social Responsibility)
CZK	Koruna česká
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností
CZ-NACE 20	Výroba chemických látek a chemických přípravků
CZ-NACE 22	Výroba pryžových a plastových výrobků
CZ-NACE 25	Výroba kovových konstrukcí
CZ-NACE 26	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení
CZT	Centrální zdroj tepla
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČNB	Česká národní banka
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČR 2021+	Strategie regionálního rozvoje (období po roce 2021)
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
ČUS	Česká unie sportu
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
D49	Dálnice D49
D55	Dálnice D55
DESI	Index digitální ekonomiky a společnosti (Digital Economy and Society Index)
DG REGIO	Evropská komise – Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku (Directorate-General for Regional and Urban Policy)
DMO	Destinační management oblasti
DZE	Druhotné zdroje energie
DZR	Domovy se zvláštním režimem
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

EAGF	Evropský zemědělský záruční fond
EAZK	Energetická agentura Zlínského kraje o.p.s.
ECOFIN	Rada Evropské unie pro hospodářské a finanční záležitosti
EGD	European Green Deal
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
EKO-KOM	Systém sběru a recyklace obalových odpadů
EMFF	Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond
EMU	Evropská měnová unie
ENERG ETS	Energetický obchodní systém pro elektronické obchodování s energiemi jako elektřina, plyn, ropa a další energetické produkty
ERASMUS+	Program EU podporující mezinárodní spolupráci
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ERÚ	Energetický regulační úřad
ESF	Evropský sociální fond
ESF+	Evropský sociální fond plus
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EU ETS	Systém obchodování s emisními povolenkami (EU Emissions Trading System)
EU27	Evropská unie sestávající ze 27 členských států
EUR	EURO - společná evropská měnová jednotka
EUREKA	Program evropské spolupráce ve výzkumu a vývoji pro podporu inovací a technologického rozvoje mezi členskými státy a přidruženými zeměmi
EVA	Ekonomická přidaná hodnota (Economic Value Added)
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FAI	Fakulta aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně
FDI	Přímé zahraniční investice (Foreign Direct Investments)
FaME	Fakulta managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně
FVE	Fotovoltaická elektrárna
GAČR	Grantová agentura České republiky
GIS	Geografický informační systém
GJ	Gigajoule
GWh	Gigawatthodina
HDP	Hrubý domácí produkt
HEAT	Program modernizace tepláren v rámci Modernizačního fondu
Horizon Europe	Program Evropské unie pro podporu výzkumu a inovací
HR	Lidské zdroje (Human Resources)
HSOÚ	Hospodářsky a sociálně ohrožená území
HZS	Hasičský záchranný sbor
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IAD	Individuální automobilová doprava
ICT	Informační a komunikační technologie
IDZ	Implementace Dlouhodobého záměru vzdělávání (Zlínského kraje)
INTERREG	Programy meziregionální spolupráce EU
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program
ISCED-F 2013	Mezinárodní klasifikace vzdělávání

IT	Informační technologie
ITI	Integrované teritoriální investice
ITS	Inteligentní dopravní systémy
IVVS	Informační, vyznamovací a varovací systém
JCK	Jihočeský kraj
JDTM	Jednotná digitálně technická mapa
JMK	Jihomoravský kraj
JTF	Fond pro spravedlivou transformaci (Just Transition Fund)
Kč	Koruna česká
KHK	Královehradecký kraj
KHK ZK	Krajská hospodářská komora Zlínského kraje
KISSoS	Krajský informační systém sociálních služeb
KKO	Kulturní a kreativní odvětví
KKOV	Klasifikace kmenových oborů vzdělání
km	Kilometr
KNTB	Krajská nemocnice Tomáše Bati
KOMPAS	Projekt predikce trhu práce
KOVED	Koordinátor veřejné dopravy (organizace Zlínského kraje)
KPI	Klíčový ukazatel výkonnosti (Key Performance Indicator)
KS MAS	Krajská síť Místních akčních skupin
KÚZK	Krajský úřad Zlínského kraje
KVK	Karlovarský kraj
LDI	Lidé užívající drogy injekčně
LDR	Lidé užívající drogy rizikově
LIFE	Projekt na podporu životního prostředí a klimatu
LIK	Liberecký kraj
LNG	Zkapalněný zemní plyn
LPS	Lékařská pohotovostní služba
LZS	Letecká záchranná služba
MaaS	Mobilita jako služba (Mobility as a Service)
MAS	Místní akční skupina
Mbit	Megabit
MD	Ministerstvo dopravy
MHD	Městská hromadná doprava
Mil.	Milion
Mld.	Miliarda
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS2014+ (2021+)	Monitorovací systém pro sledování realizace evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014 – 2020 (2021 – 2027)
MSK	Moravskoslezský kraj
MSP	Malé a Střední podniky
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MZe	Ministerstvo zemědělství

MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NGA	Next Generation Access (Přístupové sítě nové generace)
NGEU	Next Generation EU (soubor podpůrných programů)
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NIS2	Směrnice EU o kybernetické bezpečnosti (Network and Information Security)
NNO	Nestátní nezisková organizace (spolek, obecně prospěšná společnost, ústav, nadace a nadační fond, účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti)
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
NPO	Národní plán obnovy
NRB	Národní rozvojová banka
NS MAS ČR	Národní síť Místních akčních skupin České republiky
NSK	Národní stálá konference
NÚKIB	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost
NUTS 2	Region soudržnosti
NUTS 3	Kraj
o.p.s.	Obecně prospěšná společnost
ob.	Obyvatelé
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OLK	Olomoucký kraj
OP	Operační program
OP ČR-SR	Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Slovensko
OPD (OP D)	Operační program doprava
OPPIK (OPPIK)	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP ST	Operační program Spravedlivá transformace
OP TP	Operační program Technická pomoc
OPZ+ (OP Z+)	Operační program Zaměstnanost +
OPŽP (OP ŽP)	Operační program Životní prostředí
OPJAK (OP JAK)	Operační program Jan Amos Komenský
OPPPR	Operační program Praha - pól růstu ČR
OPR	Operační program Rybářství
OPTAK (OP TAK)	Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost
OPVVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
OSN COP21	Konference OSN o ochraně klimatu
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OZE	Obnovitelné zdroje energie
p.b.	Procentní bod
p.o.	Příspěvková organizace
P+R	Záchytné parkoviště (Park and Ride)
PAK	Pardubický kraj
PHA	Hlavní město Praha
PIRLS	Progress in International Reading Literacy Study (Mezinárodní výzkum čtenářské gramotnosti žáků čtvrtého ročníku základní školy)

PISA	Programme for International Student Assessment (Program pro mezinárodní hodnocení studentů)
PLK	Plzeňský kraj
PM10	Soubor suspendovaných částic s maximálním aerodynamickým průměrem 10 mikrometrů
POÚ	Obec s pověřeným obecním úřadem
PPP	Public Private Partnership (Partnerství veřejného a soukromého sektoru)
PPS	Standard kupní síly
PRV	Program rozvoje venkova
PSP ČR	Poslanecká sněmovna České republiky
RAP	Regionální akční plán
REACT-EU	Program pomoci při oživení pro soudržnost Evropy
RES	Registr ekonomických subjektů
RES+	Nové obnovitelné zdroje v energetice (nástroj Modernizačního fondu)
REZZO	Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší
RIA	Hodnocení dopadů regulace (Regulatory Impact Assessment)
RIS3	Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky
ROP	Regionální operační program
RRF	Recovery and Resilience Facility (nástroj EU pro oživení a odolnost)
RSK	Regionální stálá konference
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
ŘSZK	Ředitelství silnic Zlínského kraje
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
Sb.	Sbírky zákonů
SEA	Strategic Environmental Assessment (Strategické hodnocení vlivů na životní prostředí)
SES	Socioekonomický status
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SKD	Sektorový koncepční dokument
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMART	Specific, measurable, achievable, relevant and time bounded (Specifický, měřitelný, dosažitelný, relevantní, časově omezený)
SO	Správní obvod
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SO POÚ	Správní obvod obce s pověřeným úřadem
SPZ	Strategická průmyslová zóna
SR	Slovenská republika
SRR	Strategie regionálního rozvoje České republiky
SRR 21+	Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+
SRZK	Strategie rozvoje Zlínského kraje
SRZK 2020	Strategie rozvoje Zlínského kraje do roku 2020
SRZK 2030	Strategie rozvoje Zlínského kraje do roku 2030
SŠ	Střední škola
STC	Středočeský kraj
STEM	Přírodovědné (Science), technické (Technology), technologické (Engineering) a matematické (Mathematics) obory
SUMP	Plán udržitelné městské mobility (Sustainable Urban Mobility Plan)
SÚS	Správa a údržba silnic

SVL	Sociálně vyloučené lokality
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (Silné stránky, Slabé stránky, Příležitosti, Hrozby)
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
ŠVP	Škoní vzdělávací program
TAČR	Technologická agentura České republiky
TČ	Trestní činnost
TEN-T	Transevropská dopravní síť
THE	Žebříček The Times of Higher Education - World University Ranking
THFK	Tvorba hrubého fixního kapitálu
TIC	Technologické inovační centrum
TIMSS	Trends in International Mathematics and Science Study (Mezinárodní srovnávací studie zjišťující úroveň vědomostí a dovedností žáků v matematice a v přírodních vědách)
TIP	Program Ministerstva průmyslu a obchodu na podporu průmyslového výzkumu a vývoje
tis.	Tisíc
TRIO	Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje
ÚHUL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ULK	Ústecký kraj
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
UPPER	Centrum kreativních průmyslů a podnikání na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
ÚZIS	Ústav zdravotních informací a statistiky
VaV	Výzkum a vývoj
VaVal	Výzkum, vývoj a inovace
VE	Vodní elektrárny
VFR	Víceletý finanční rámec
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola
VTE	Větrné elektrárny
VUT	Vysoké učení technické v Brně
VYS	Kraj Vysočina
ZEVO	Zařízení pro energetické využití odpadů
ZLK (ZK)	Zlínský kraj
ZRIA	Zlín Region Investment Agency (transformovaná krajská společnost Industry Servis ZK, a.s.)
ZSJ	Základní sídelní jednotka
ZŠ	Základní škola
ZTP	Průkaz pro osoby zdravotně postižené
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Tabulka 1: Vybrané ukazatele za Zlínský kraj a ČR (2022).....	4
Tabulka 2: Vývoj hodnoty HDP Zlínského kraje na obyvatele ve standardu kupní síly vůči průměru EU27 a ČR (v %).....	4
Tabulka 3: Kontextové monitorovací ukazatele naplnění SRZK 2030	5
Tabulka 4: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – podíl THFK na HDP v regionu.....	9
Tabulka 5: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – výdaje na VaV v podnikatelském sektoru ve Zlínském kraji.....	12
Tabulka 6: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – počet dotačních partnerských projektů v regionu	15
Tabulka 7: Patenty udělené přihlašovatelům ze Zlínského kraje a ČR celkem podle roku udělení	15
Tabulka 8: Index meziroční změny počtu subjektů spadajících do kategorie malých a středních podniků na území Zlínského kraje; podíl daného roku k roku předchozímu	16
Tabulka 9: Počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou ve Zlínském kraji v letech 2013 – 2022 podle CZ-NACE	16
Tabulka 10: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 - počet ekonomických podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou	16
Tabulka 11: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – hrubá přidaná hodnota v oblasti zemědělství, průmyslu a stavebnictví (v běžných cenách)	17
Tabulka 12: Vývoj podílů tržeb za vlastní výroby a služby klíčových odvětví zpracovatelského průmyslu na celkových tržbách zpracovatelského průmyslu Zlínského kraje (v %)	18
Tabulka 13: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – přímé zahraniční investice ve Zlínském kraji.	19
Tabulka 14: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – počet nových podnikatelských záměrů v rámci systému podpory.....	19
Tabulka 15: Ukazatele cestovního ruchu v regionu Zlínského kraje a České republiky	21
Tabulka 16: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – čisté využití lůžek v cestovním ruchu	22
Tabulka 17: Bilance dojížděky - vyjížděky do zaměstnání ve Zlínském kraji (dojížděka – vyjížděka mezikrajská a mezi jednotlivými SO ORP Zlínského kraje)	26
Tabulka 18: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – průměrná hrubá měsíční mzda ve Zlínském kraji	30
Tabulka 19: Profese, v nichž data projektu KOMPAS predikují v letech 2020 – 2026 nejvyšší nárůst / pokles zaměstnanosti ve Zlínském kraji.....	32
Tabulka 20: Mezikrajské srovnání pohybu obyvatelstva v roce 2022.....	34
Tabulka 21: Přírůstek obyvatelstva stěhováním ve Zlínském kraji podle vybraných věkových skupin	35
Tabulka 22: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – saldo migrace osob v produktivním věku	35
Tabulka 23: Věková struktura obyvatel Zlínského kraje	36
Tabulka 24: Cizinci ve Zlínském kraji a ČR v roce 2022	37
Tabulka 25: Projekce vývoje počtu obyvatel v jednotlivých krajích ČR (ČSÚ 2019).....	38
Tabulka 26: Struktura vzdělávací sítě a počty dětí, žáků a studentů ve Zlínském kraji.....	41
Tabulka 27: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – podíl žáků v technických a přírodovědných oborech a v netechnických oborech na celkovém počtu žáků	44
Tabulka 28: Podíl počtu studentů VŠ na celkovém počtu obyvatel krajů.....	46
Tabulka 29: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studujících technické obory	50
Tabulka 30: Ukazatele monitoringu SRZK 2030 týkající se výsledků žáků u jednotných přijímacích zkoušek na SŠ a u státních maturit	53
Tabulka 31: Počty žáků ve středních školách všech zřizovatelů ve Zlínském kraji.....	53
Tabulka 32: Počty osob vzdělávajících se v ostatních formách vzdělávání ve školních letech 2012-2013 až 2021-2022	55
Tabulka 33: Nejžádanějších 10 dovedností pro rok 2023.....	56
Tabulka 34: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – sociální sféra.....	59
Tabulka 35: Počty uživatelů dle cílových skupin mezi lety 2012 - 2022	60
Tabulka 36: Počty lůžek pro cílovou skupinu Senioři	64

Tabulka 37: Počty lůžek pro cílovou skupinu Osoby se zdravotním postižením	64
Tabulka 38: Počty přepočtených počtů úvazků pracovníků v přímé péči dle forem služeb	65
Tabulka 39: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – počet lékařů na 1.000 obyvatel.....	66
Tabulka 40: Územní srovnání počtu akutních lůžek a lékařů v přepočtu na 1 000 obyvatel v roce 2017 a 2022, resp. 2021	67
Tabulka 41: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – průměrná délka hospitalizace (dny)	67
Tabulka 42: Vývoj ukazatelů ve zdravotnictví a pracovní neschopnosti ve Zlínském kraji v letech 2012 – 2022.....	69
Tabulka 43: Muzea, galerie a památníky podle krajů ČR v roce 2022	71
Tabulka 44: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – oblast kultury	72
Tabulka 45: Veřejné knihovny podle krajů v roce 2022	73
Tabulka 46: Skladba kriminality ve Zlínském kraji (podíl trestné činnosti (TČ) v %) – porovnání s ČR za roky 2018-2022	74
Tabulka 47: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – počet registrovaných trestných činů na 10.000 obyvatel	74
Tabulka 48: Vývoj celkové trestné činnosti ve ZK a jednotlivých okresech ZK v letech 2013-2022	75
Tabulka 49: Počet NNO v krajích v letech 2017 a 2023.....	79
Tabulka 50: Kandidáti ve vybraných volbách - vývoj v přepočtu na 1 000 ob. podle krajů	80
Tabulka 51: Volební účast ve vybraných volbách podle krajů	80
Tabulka 52: Vývoj délky* silnic I. třídy a dálnic ve Zlínském kraji.....	82
Tabulka 53: Délka silnic, dálnic ve Zlínském kraji a v ČR k 1. 1. 2023 (v km, resp. v km/1 000 km ²)	82
Tabulka 54: Železniční doprava ve Zlínském kraji	84
Tabulka 55: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – počty dobíjecích stanic pro elektromobily a počty stanic CNG	85
Tabulka 56: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – počet cestujících ve veřejné dopravě	86
Tabulka 57: Základní trendy přepravy cestujících dle dopravních prostředků (mil. osob)	87
Tabulka 58: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – oblast energetiky	88
Tabulka 59: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – oblast ICT	92
Tabulka 60: Domácnosti s aktivním fixním přístupem k internetu dle typu přístupu v roce 2021 (v tisících)	94
Tabulka 61: Studenti ICT oborů vzdělání na veřejných a soukromých vysokých školách v ČR podle trvalého bydliště	95
Tabulka 62: Základní ukazatele monitoringu SRZK 2030 – životní prostředí.....	97
Tabulka 63: Základní ukazatel monitoringu SRZK 2030 – rozvoj venkova.....	104
Tabulka 64: Ukazatel monitoringu SRZK 2030 – územní plány obcí.....	105
Tabulka 65 – Plnění indikativního finančního plánu SRZK 2030 v letech 2020 – 2021	106
Tabulka 66: Alokace finančních prostředků aktivit zařazených do Plánů rozvoje v letech 2020 – 2023 podle pilířů a cílů definovaných ve SRZK 2030	112
Tabulka 67: Přehled skutečného čerpání výdajů dle jednotlivých sektorů a fondů Zlínského kraje v letech 2017 – 2021, v tis. Kč	113
Tabulka 68: Operační programy 2014 – 2020 využité pro analýzu mezikrajského srovnání	115
Tabulka 69: Mezikrajské srovnání v období 2014 – 2020 z pohledu počtu podpořených projektů a finanční alokace EU	116
Tabulka 70: Počet projektů a finanční alokace v období 2014 – 2022 pro jednotlivá SO ORP Zlínského kraje	118
Tabulka 71: Podpora poskytnutá ze SZIF v jednotlivých ORP Zlínského kraje	121
Tabulka 72: Národní dotace poskytnuté v jednotlivých ORP Zlínského kraje v letech 2016 - 2020	122
Tabulka 73: Dotace z rozpočtu Zlínského kraje poskytnuté v jednotlivých ORP kraje v letech 2016 - 2022.....	123
Tabulka 74: Operační programy 2021 – 2027 využité pro analýzu mezikrajského srovnání	126
Tabulka 75: Mezikrajské srovnání kohezní politiky v období 2021+ z pohledu počtu projektů a finanční alokace v IROP, OPD, OPJAK, OPTAK, OPZ+, OPŽP	127

Tabulka 76: Subjekty ze Zlínského kraje mezi TOP 100 příjemci dotací z Národního plánu obnovy (stav k 31. 3. 2023)	129
Tabulka 77: Mezikrajské srovnání využití prostředků Modernizačního fondu v období 2021+ z pohledu počtu projektů a schválené dotace k 12. 12. 2023	130
Tabulka 78: Alokace pro integrované nástroje 2014 – 2020 v území Zlínského kraje (mil. Kč) a její skutečné využití	132
Tabulka 79: Monitorovací ukazatel SRZK 2030 – využití nástrojů územní dimenze v kraji	132
Tabulka 80: Předpokládaná alokace pro integrované nástroje 2021+ v území Zlínského kraje (mil. Kč)	134
Tabulka 81: Kategorie center osídlení ČR	135
Tabulka 82: Shrnutí – postavení správních obvodů ORP podle jednotlivých oblastí rozvoje SRZK 2030	138
Tabulka 83: Hodnocení SO ORP Zlínského kraje podle statistických ukazatelů a expertního hodnocení	139
Tabulka 84: Finální rozdělení SO ORP Zlínského kraje podle celkové rozvinutosti	139
Tabulka 85: Ohrožené obce Zlínského kraje do 500 obyvatel v ohrožených POÚ	140
Tabulka 86: Specifické cíle ČR 2030, u jejichž opatření nebo doporučení jsou kraje uvedeny jako tzv. gestor nebo spolugestor	143
Tabulka 87: Finanční alokace Operačních programů v ČR v období 2021+ (běžné ceny, mld. EUR)	145
Tabulka 88: Porovnání prostředků EU pro ČR v období let 2014-20 a 2021-27 (mld. EUR)	154
Tabulka 89: SWOT analýza – silné a slabé stránky	175
Tabulka 90: SWOT analýza – příležitosti a hrozby	177
Tabulka 91: Schéma struktury návrhové části	183
Tabulka 92: Struktura Priorit, Oblastí priorit a typových opatření pilíře Ekonomika a trh práce	187
Tabulka 93: Struktura Priorit, Oblastí priorit a typových opatření pilíře Lidé a kvalita života ..	223
Tabulka 94: Struktura Priorit, Oblastí priorit a typových opatření pilíře Prostředí pro život	262
Tabulka 95: Provázání SRR 21+ se SRZK 2030 na úrovni specifických cílů	308
Tabulka 96: Indikativní finanční rámec SRZK 2030 po aktualizaci v roce 2023	311
Tabulka 97: Kontextové monitorovací ukazatele naplnění SRZK 2030	312
Graf 1: Vývoj hrubého domácího produktu ve Zlínském kraji v letech 2009 – 2022	8
Graf 2: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v Kč v letech 2020 – 2022	9
Graf 3: Podíl sektorů ekonomiky na hrubé přidané hodnotě a počtu zaměstnanců (2022)	10
Graf 4: Výdaje VaV ve Zlínském kraji a České republice v poměru k HDP (běžné ceny)	11
Graf 5: Celkové výdaje na výzkum a vývoj v krajích bez Prahy (2022, v mil. Kč v běžných cenách)	12
Graf 6: Podíl hrubé přidané hodnoty ve službách (2022, v %)	17
Graf 7: Průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji, tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v běžných cenách (mil. Kč)	18
Graf 8: Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (rok 2022)	22
Graf 9: Vývoj pracovní síly ve Zlínském kraji v letech 2001 – 2022 (v tis. osob)	23
Graf 10: Pracovní síla a ekonomicky neaktivní podle věku ve Zlínském kraji v letech 2011 a 2022 (v tis. osob)	24
Graf 11: Vývoj míry ekonomické aktivity ve Zlínském kraji a v ČR v letech 2001 – 2022 (v %) ..	24
Graf 12: Struktura zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR dle klasifikace CZ-NACE v roce 2022	25
Graf 13: Mezikrajské srovnání podílu nezaměstnaných osob k 31. 12. 2023	27
Graf 14: Srovnání podílu nezaměstnaných osob v okresech Zlínského kraje k 31. 12. 2023	28
Graf 15: Srovnání poměru uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo v evidenci úřadů práce v období 01/2018 – 12/2023	28
Graf 16: Vybrané kategorie uchazečů o zaměstnání, meziroční změna k 31. 12. v období let 2020 – 2022	29
Graf 17: Mezikrajské srovnání čistého disponibilního důchodu domácností na 1 obyvatele (Kč) v roce 2022	30

Graf 18: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle klasifikace zaměstnání (v Kč, rok 2022)	31
Graf 19: Počet obyvatel v krajích ČR v roce 2022 (a jejich podíl na ČR)	33
Graf 20: Pohyb obyvatelstva Zlínského kraje a jeho struktura v letech 2009 – 2022 (absolutní vyjádření)	34
Graf 21: Projekce vývoje struktury věkových skupin a počtu obyvatel Zlínského kraje do roku 2050 (ČSÚ 2019)	39
Graf 22: Projekce vývoje pohybu obyvatelstva Zlínského kraje do roku 2050 (ČSÚ 2019)	39
Graf 23: Vývoj vzdělanostní struktury obyvatelstva Zlínského kraje – podíl na celkové populaci ve věku 15 a více let v letech 2011 – 2022	40
Graf 24: Projekce počtu obyvatel ZK v jednotlivých věkových skupinách	42
Graf 25: Počty žáků a studentů SŠ a VOŠ ve Zlínském kraji, jejich zastoupení v přírodovědných a technických oborech	43
Graf 26: Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ ve Zlínském kraji a dle skupin oborů	44
Graf 27: Přehled skupin oborů s nejvyššími počty absolventů v kumulativním vyjádření za školní roky 2011/2012 – 2022/2023	45
Graf 28: Srovnání rozdílů podílu počtu absolventů vybraných skupin oborů SŠ a VOŠ ve Zlínském kraji k celkovému počtu absolventů ve školních rocích 2011/2012 a 2022/2023	46
Graf 29: Počet studentů VŠ ze Zlínského kraje v letech 2011-2022	47
Graf 30: Podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studujících v jiných krajích ČR v roce 2022	48
Graf 31: Studenti VŠ ze Zlínského kraje podle studijního zaměření v letech 2011 – 2022	49
Graf 32: Podíl studentů VŠ ze Zlínského kraje studujících přírodovědné technické obory (ISCED 05-07) a jeho srovnání s průměrem ČR	49
Graf 33: Vztah mezi socioekonomickým statutem a výsledkem v testu matematické gramotnosti, TIMSS 2019 (průměrná hodnota za kraje)	52
Graf 34: Nejdůležitější kompetence z pohledu zaměstnavatele	54
Graf 35: Struktura obydlených bytů podle právního důvodu užívání bytu a podle krajů (2021)	57
Graf 36: Dokončené byty na tisíc obyvatel v krajích v roce 2022	58
Graf 37: Průměrné kupní ceny bytů a domů v krajích v roce 2022 (v Kč/m ²)	58
Graf 38: Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením na 1 000 obyvatel podle krajů k 31. 12. 2022	61
Graf 39: Výše vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi ve Zlínském kraji v období 2009 – 2022	63
Graf 40: Lůžka v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem na 1000 obyvatel 65+ v roce 2022 dle krajů	63
Graf 41: Mezikrajské srovnání vývoje obložnosti lůžek standardní akutní péče mezi lety 2020 - 2022	68
Graf 42: Praktičtí lékaři podle věku ve Zlínském kraji (stav k 1. 1. 2023)	69
Graf 43: Podíl počtu návštěvníků expozic, výstav a památkových objektů k počtu obyvatel kraje (rok 2022)	71
Graf 44: Vývoj celkové kriminality v ČR a Zlínském kraji v letech 2013-2022	73
Graf 45: Porovnání skladby kriminality ve Zlínském kraji a v České republice v roce 2022	74
Graf 46: Vývoj indexu celkové kriminality v ČR a Zlínském kraji v letech 2014 - 2022	75
Graf 47: Vývoj celkové kriminality v okresech Zlínského kraje v letech 2013-2022	76
Graf 48: Vývoj počtu uživatelů návykových látek v ZK v 2013-2022	78
Graf 49: Vývoj stavu povrchu vozovek ve Zlínském kraji za období 2012 – 2022	83
Graf 50: Rozdělení mostů podle stupňů hodnocení ve Zlínském kraji za období 2012 – 2023	83
Graf 51: Srovnání energetické náročnosti krajů (2022, GWh na mld. Kč)	88
Graf 52: Energetická bilance primárních zdrojů ve Zlínském kraji (2018, %)	89
Graf 53: Podíl paliv a technologií na výrobě elektřiny brutto (2022, %)	89
Graf 54: Spotřeba elektrické energie (% podíl sektorů, 2022)	90
Graf 55: Výroba elektřiny brutto z obnovitelných zdrojů v roce 2020 (GWh)	91
Graf 56: Počet žáků středních škol v oboru Informační technologie ve Zlínském kraji ve školním roce 2023/24	96
Graf 57: Podíl obyvatel připojených na vodohospodářskou infrastrukturu ve Zlínském kraji (%), 2000 – 2022	99

Graf 58: Celková produkce odpadů na obyvatele, celková produkce ostatních a nebezpečných odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji, 2009 – 2021	100
Graf 59: Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele, celková produkce smíšeného komunálního odpadu na obyvatele ve Zlínském kraji, 2009 – 2021	101
Graf 60: Počet ekofarem ve Zlínském kraji a podíl půdy v ekologickém zemědělství, 2010 – 2022	102
Graf 61: Vývoj druhové skladby lesů (%) - 2000, 2010, 2022	103
Graf 62: Objem úmyslné a nahodilé těžby dřeva (tis. m³ bez kůry), 2000 - 2022	104
Graf 63: Finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2013 – 2019 v členění dle pilířů SRZK 2009 – 2020	108
Graf 64: Podíl finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2013 – 2019 v členění dle pilířů SRZK 2009 – 2020	109
Graf 65: Finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2020 – 2023 v členění dle pilířů SRZK 2030	110
Graf 66: Podíl finanční alokace aktivit zahrnutých do Plánů rozvoje 2020 – 2023 v členění dle pilířů SRZK 2030	111
Graf 67: Výše schválených dotací EU v období 2014 – 2020 (mil. Kč) dle krajů ve vybraných OP	116
Graf 68: Finanční alokace prostředků EU u projektů v realizaci v období 2021+ dle krajů (mil. Kč) k 1. 4. 2023	128
Graf 69: Objem dotací projektů podpořených z Modernizačního fondu v období 2021+ dle krajů (mil. Kč) k 18. 4. 2023	130
Graf 70: Podíl kohezní politiky a jejích jednotlivých fondů na celkových veřejných investicích (v %) v členských státech EU v období 2007-13 a 2014-20	163
Graf 71: Inovační výkonnost regionů v jednotlivých členských státech EU v roce 2021	164
Graf 72: Výkonnost inovačních systémů členských států EU v roce 2023	165
Obrázek 1: Schéma struktury platné SRZK 2030 před aktualizací	2
Obrázek 2: HDP v PPS (standardu kupní síly) v krajích v roce 1996 (průměr EU = 100 %)	7
Obrázek 3: HDP v PPS (standardu kupní síly) v krajích v roce 2021 (průměr EU = 100 %)	7
Obrázek 4: Podniky provádějící VaV podle okresů ČR, 2021	13
Obrázek 5: Mapa českého vzdělávání	51
Obrázek 6: Síť lůžkových zdravotnických zařízení a zařízení následné péče ve Zlínském kraji	66
Obrázek 7: Chybějící nadřazená infrastruktura dálnic D49 a D55 a související mezinárodní rozměr	81
Obrázek 8: Nedostatky železniční dopravní cesty s potřebou modernizace a elektrizace	84
Obrázek 9: Mapa pokrytí ČR přístupem k internetu s rychlostí nad 30 Mbit/s ke dni 31. 12. 2021	93
Obrázek 10: Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví, 2021	98
Obrázek 11: Přehled o skutečné výši identifikovaných investic v rámci specifických cílů napříč zdroji a aktéry za roky 2020 - 2021	107
Obrázek 12: Finanční alokace operačních programů v období 2014 – 2020 na úrovni SO ORP Zlínského kraje	119
Obrázek 13: Celkové způsobilé výdaje podaných projektů v obcích Zlínského kraje v letech 2015 až 2022	120
Obrázek 14: Celkové způsobilé výdaje realizovaných a ukončených projektů v obcích Zlínského kraje v letech 2015 až 2022	120
Obrázek 15: Možnosti čerpání dotací a dalších finančních nástrojů EU v období 2021+	125
Obrázek 16: Pokrytí území Zlínského kraje v období 2014 – 2020 integrovanými nástroji	131
Obrázek 17: Pokrytí území Zlínského kraje v období 2021+ nástroji ITI a CLLD	133
Obrázek 18: Kategorizace center osídlení Zlínského kraje	136
Obrázek 19: Ohrožené venkovské obce ve Zlínském kraji	141
Obrázek 20: Pokrok EU při plnění cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje za období let 2017-2020 vůči předchozímu období let 2016-2021	159
Obrázek 21: Průměrná roční změna HDP na obyvatele v regionech EU v období let 2001 – 2019	162

Obrázek 22: Osm principů regenerativní ekonomiky	167
Obrázek 23: Základní dimenze digitálního kompasu EU	169
Obrázek 24: Schéma struktury aktualizované SRZK 2030	182
Obrázek 25: Schéma naplňování SRZK 2030	305

ZDROJE DAT

- Analýza využití fondů EU na území Zlínského kraje k 31. 12. 2022 (www.rsk-zk.cz)
- CENIA (www.cenia.cz)
- Cermat (www.cermat.cz)
- Crunchbase.com
- Česká republika 2030 (www.cr2030.cz)
- ČHMÚ (www.chmi.cz)
- ČNB (www.cnb.cz)
- ČSÚ (www.czso.cz)
- Data z interní evidence (CRM systému) TIC
- Datová platforma zaměstnanosti Zlínského kraje (www.monitorzk.cz)
- Datový sklad Zlínského kraje – interní data
- DotaceEU (www.dotaceeu.cz)
- Energetická agentura Zlínského kraje, o.p.s. (www.eazk.cz)
- ERÚ (www.eru.cz)
- Evidence územně plánovací činnosti v České republice (www.uur.cz)
- Evropská komise (commission.europa.eu)
- KHK ZK (www.khkzk.cz)
- KISSoS (www.kissos.cz)
- Mapa exekucí (www.mapaexekuci.cz)
- Mapa internetu (www.mapainternetu.cz)
- Masarykova univerzita (www.muni.cz)
- McKinsey & Company, The rise of Digital Challengers: How digitization can become the next growth engine for Central and Eastern Europe, November 2018
- MD, Ministerstvo dopravy (www.mdcz.cz)
- MFCR, Ministerstvo financí (www.mfcr.cz)
- MMR, Ministerstvo pro místní rozvoj (www.mmr.cz)
- MPO, Ministerstvo průmyslu a obchodu (www.mpo.cz)
- MPSV (www.mpsv.cz)
- MPSV Kompas (www.predikcetrhuprace.cz/profese/porovnani-profesi)
- MS2014+ a MS2021+ - interní databáze předložených projektů do výzev operačních programů
- MŠMT, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (www.msmt.cz)
- MVČR, Ministerstvo vnitra (www.mvcr.cz)
- MZe, Ministerstvo zemědělství (www.mze.cz)
- MŽP, Ministerstvo životního prostředí (www.mzp.cz)
- Národní centrála proti organizovanému zločinu (www.ncoz.cz)
- Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (www.nipos.cz)
- Národní plán obnovy (www.planobnovy.cz)
- NIS2 (www.osveta.nukib.cz)
- ŘSD, Ředitelství silnic a dálnic (www.rsd.cz)
- ŘSZK (www.rszk.cz)

- Smart Cities v Česku (www.budtesmart.cz)
- Státní fond životního prostředí ČR (www.sfzp.cz)
- Státní zemědělský a intervenční fond (www.szif.cz)
- Starfos (www.starfos.tacr.cz)
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+
- Světové ekonomické fórum 2023 (www.weforum.org)
- UTB (www.utb.cz)
- ÚHUL (www.uhul.cz)
- ÚZEI (www.uzei.cz)
- ÚZIS (www.uzis.cz)
- Zápisy z jednání pracovních skupin k aktualizaci SRZK 2030 a připomínky členů těchto pracovních skupin a dalších partnerů v území Zlínského kraje
- Zelená dohoda pro Evropu (www.consilium.europa.eu)
- Zkola (www.zkola.cz)
- Zlínský kraj (www.zlinskykraj.cz) – koncepční dokumenty, rozpočty, závěrečné účty, mapa dotací